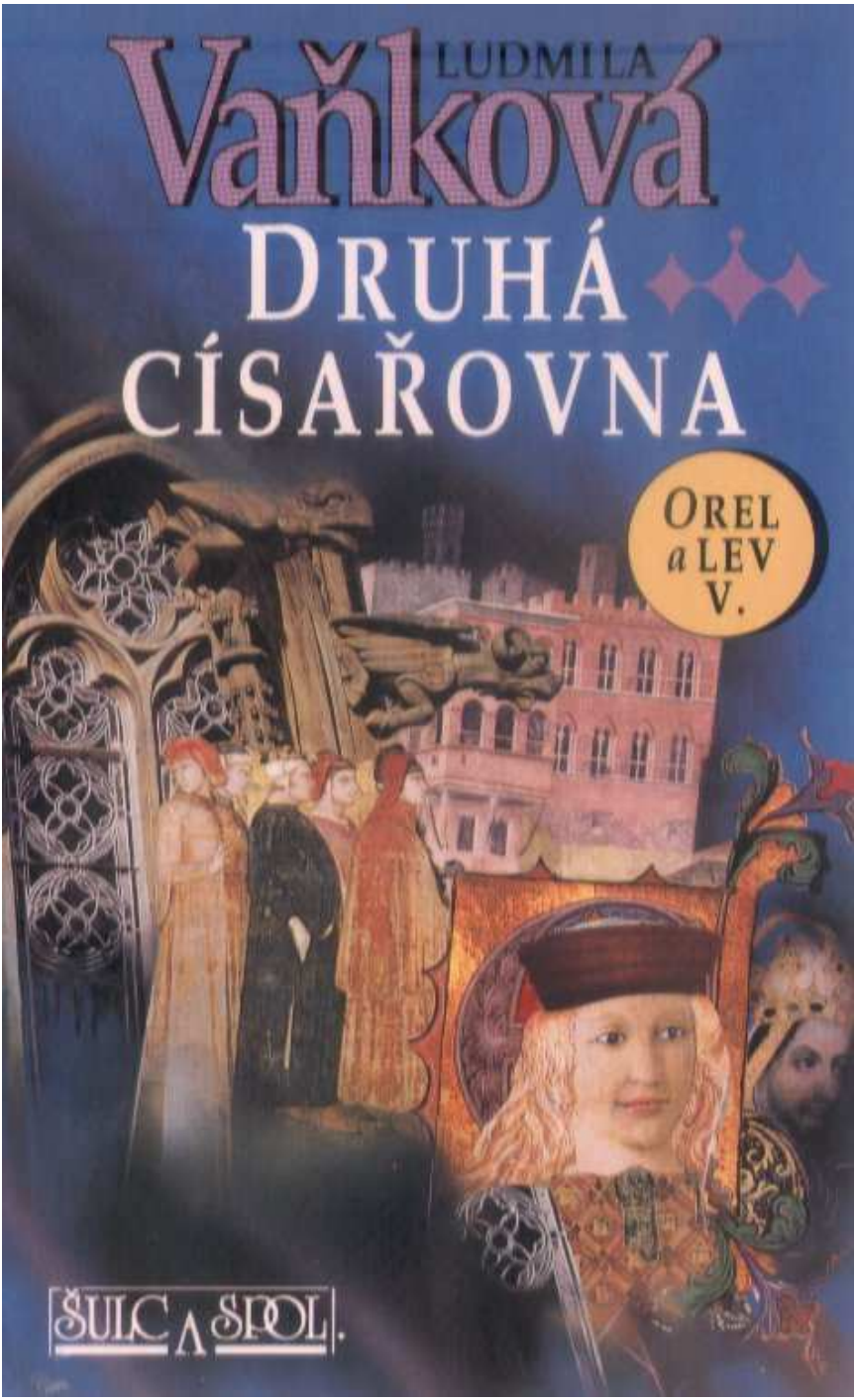
LUDMILA

Vaňková

DRUHÁ CÍSAŘOVNA

OREL a LEV V.

ŠULC A SPOL.

Druhá císařovna

Ludmila Vaňková

KAM ZABLOUDILA SMRT

Dva jezdci zarazili koně na kraji řídkého lesíka. V dálce před nimi mezi zvlněnými dunami prosvítalo moře. Ale ještě něco tam bylo, co větší z nich rozeznal bystrým zrakem. Jeden z řádových rytířů sem zase *zabloudil z* Východních Pomořan. Dělali to až příliš často.

„Jenom se podívej, Kažko."

„Nech ho být," řekl Kažko. „Obvyklá historka. Ženské, ženské, ženské. Jako by o tom nevěděly! Ale vědí to a stejně vždycky přijdou. Sem ji asi nepřivlekl proti její vůli."

„Jenomže já nemiluju znásilňovatele žen," zamračil se jeho průvodce. „Kdoví čím ji vylákal. Vidíš? Ona se brání."

Kažko se na něj po straně podíval. „Tak dobře, jedeme," řekl odevzdaně. Takových šarvátek měli za sebou na tucty a nikdy nekončily zvlášť zle. Napadená dívka obvykle utekla a rytíři uzavřeli smír.

Mladý vévoda měl v rytířské komendě spoustu přátel a zasahovat se mu nechtělo, jenomže tady nebyl sám. Jeho druh už hnal koně mezi přesypy, až se vodotrysky písku zpod kopyt rozstřikovaly vysokými oblouky do stran. Dohnal ho.

„Nech to na mně," řekl. „Ty se starej o ni, nějak to už dopadne."

Řádový rytíř postřehl nebezpečí, vrhl se ke koni, který s visící uzdou postával opodál, a rychle vytáhl od sedla těžký meč. Kažko seskočil a postavil se proti němu. Jeho druh sňal plášť, hodil ho dívce kolem ramen přes potrhané šaty a odvedl ji stranou. Boj netrval dlouho. Kažko byl obratný zápasník a láskou rozpálený rytíř, jak to vypadalo, byl docela nejistý v kolenou. Jeho meč odlétl obloukem, ale jak se Kažko hnal za poraženým protivníkem, zakopl o vyplavenou větev a upadl. Rytíř se vrhl po svém meči.

Kažkův druh byl rychlejší. Nechal dívku stát a po meči sáhl současně s rytířem. Ještě do něj strčil, až rytíř zavrávoral.

S podivem zíral, jak se neznámý druh mladého pomořanského vévody chopil jeho meče a jedinou jistou ranou ho přerazil o koleno.

„Ale!" řekl uznale. „O tomhle jsem už slyšel, ale vidět to..." Odmlčel se a ohlédl se přes rameno. Kažko se zvedl a obrátil se k zachráněné dívce. Vypadalo to, že změna protivníků je mu vhod.

„Takže, pane, seberte si laskavě svůj meč či co z něj zbylo, nebo

ho nechtě ležet a hleďte se co nejrychleji vrátit ke své komendě. Uzavřeme dohodu, ano? V dunách jste vůbec nebyl, nepotkal jste nás ani tu dívku, a ani my se na nic takového nepamatujeme.“

Rytíř se ušklíbl. „Váš bratr s ní nebude mít příliš mnoho práce,“ řekl. „Musí být přece vděčná osvoboditeli. Tolik námahy - a ovoce mé snahy sklidí jiný! Co dělat. Jsem rád, že jsme se setkali.“ Nechal meč mečem, vysekl dvornou poklonu, nasedl na koně a byl pryč.

Dívka stála vedle Kažka a upírala zářící oči na jeho druha.

„Proč vyjíždíte sama? Je to nebezpečné.“

„Nevyjela jsem sama. Vypadal uctivě, a nakonec to je řádový rytíř. Nikdy by mě nenapadlo, že...“

„To jste málo slyšela o řádových rytířích. Kdo vůbec jste? Neznám vás.“

„Já... Jmenuju se Adelhaid. Můj otec je leník vévody Bogislava. Zakoupil se zde teprve nedávno. Já ráda jezdím sama. Netušila jsem, že to je nebezpečné.“

„Jak vidíte, je.“ Kažko se vložil do rozhovoru. „Teď vás doprovodíme domů, a chcete-li, zastavíme se pro vás dejme tomu pozítří. Po břehu jezdíme často. Je to nádherná vyjížďka.“

„Ó ano,“ vydechla se zářícíma očima. „Budu se těšit. Pozítří tady, zrovna tady na tom místě. Pro mne nejezděte. Možná by mě nepustili.“

Kažkův druh se ozval s notnou dávkou jízlivosti. „A samotnou vás pouštějí?“

„Na to jsou zvyklí. Budu vás čekat.“

„Už jeďte.“

„Jenom...“

„Radši nic.“

Sametový hlas zazněl skoro nebezpečně, ale rozradostněná dívka tomu nevěnovala pozornost.

Přes její protesty ji doprovodili na dohled dvorce za nedalekým lesíkem a dívali se za ní, dokud branka nezapadla.

„Bude čekat,“ řekl Kažko šťastně.

„Tak ji nech čekat. Ty vyjevené ovčí oči mě otravují a pitomoučké brebentění ještě víc. Sám jsi řekl, že vyjížďka po břehu je nádherná. Přece si ji s takovou husou nezkazíme.“

„Já jsem si nevymyslel, abychom ji zachraňovali,“ ohradil se Kažko. „Ale když už se stalo, nemůžu přehlédnout, že je to neobyčej-

ně půvabná dívka. Když tě to nebaví, pojedu sám. Ostatně to tak bude možná i lepší.“

„To mě bez výčitek necháš sedět doma?“

„Vždyť nemusíš.“

„Jsi ohavný zrádce. Dobře víš, že otec mi bez tvého doprovodu vyjíždět nedovolí.“

„Ale no tak! Pro jednou to snad vydržíš, Elžbieto.“

Nevydržela to. Každý den získané svobody jí byl vzácný a bylo jen otázkou času, kdy zase pominou. Odevzdaně bratra doprovázela na příští schůzku s krásnou Adelhaid a přes jeho protesty i na všechny další.

„Chceš mi to zošklivit!“ obvinil ji.

„Samozřejmě. Myslíš, že mě to baví, dívat se, jak jsi zpitoměl?“

„Až se ty zamiluješ...“

Rozesmála se. „Nesmysl. Já? Nechci se zesměšnit. A to bych byla ještě stokrát směšnější než ty.“

„Myslíš si, že jsem směšný?“

„Nemyslím. Je to nabíledni. Dobře, jeď si příště sám, chceš-li, abyste se setkali naposledy. Jeden den u přeslice snad vydržím.“

To přeháněla. Bogislav Pomořanský svou dceru od smrti její matky před rokem k ženské práci nepřidržoval. Bylo na první pohled zřejmé, že se to k ní ani nehodí. Ale přestože ctil její touhu po divoké jízdě a přestože věděl, že málokterá dívka je s to ubránit se tak jako ona, bez staršího bratra ji nikdy nepouštěl.

„Proč naposledy? Chceš na mě žalovat?“ vyletěl Kažko.

„Co myslíš, že by otec řekl, kdybys svedl dceru jeho leníka?“

Ušklíbl se. „Svést ji sotva můžu, když jsi u toho. A možná se chci oženit.“

„Tak to už vůbec ne. Ještě by si ji podle jména mohli splést s tatínkovou zbrusu novou chotí. Jednou bys mohl být polský král, a určitě ne s takovou Adelhaid vedle sebe na trůnu.“

„Ale jdi! Dědeček taky není moc vybíravý.“

„Proto ho nebe potrestalo a nedalo mu syna,“ řekla poučně. „A ty mi zase nevykládej jako posledně, že nestojíš o to, být polským králem.“

„Přednost má stejně strýc Ludvík anebo jeho zákonný dědic.“

„Ovšem, syn, kdyby nějakého měl. Zatím nemá ani dceru. Všichni bratři pomřeli a jediný synovec už taky. Má jen jednu neteř. A to si

nemyslím, že pro polské následnictví je to dost. A ty jsi syn dcery polského krále. Taky jediný. Podle mě bys měl mít přednost ještě před Ludvíkem.“

„Nestojím o to. Chci zůstat svobodný, a to král nikdy není. Já nejsem dědeček Kazimír. To, co on, bych si nikdy nedovolil. A byl bych nešťastný. Ostatně svazek s Uherskem je pro Polsko přednější.“

„Stejně budeš muset udělat, co si vzpomenou.“

„A ty, Elži?“ zeptal se bojovně. „Stála bys o to ty?“

„Být králem? Možná. Kdybych byla muž.“

„V následnictví jsi přece hned za mnou, vzpomeň si!“

„Pro případ, že bys umřel? Tak koukej zůstat naživu,“ vykřikla vesele a pobídla koně. „Já vůbec nechci posloužit nějakému milovníku hodností, který by hleděl ulovit spíš korunu než mě. Kdyby to nebyla taková otrava, asi bych radši vstoupila do kláštera než se vdát.“

„Umřít se mi nechce, ale jsou i jiné důvody,“ usmál se obmyslně.

„Ty pořád myslíš na tu mezalianci? Nedělej si zbytečně naděje, ta s Adelhaid ti nehrozí.“

„Jak to, že nehrozí?“

„Nemyslím, že by tě chtěla. Leda by ji zlákala vidina trůnu, ale ta je vzdálená a nejistá. Ne. Daleko spíš se dá vést svými city a ty ji rozhodně nezavedou do tvé náruče.“

„Žertuješ. Všimla sis někdy, jak se na mě dívá?“

„Šilháš,“ řekla s podivným úsměvem. „Dívá se docela jinam.“

„A kam by se takhle dívala, prosím tě?“ vykřikl.

„Přece na mě, bratříčku.“

„To není možné,“ řekl Kažko zaraženě. „Elži, to sis vymyslela! Přece jsi žena!“

„A ona to snad ví?“ Chvíli se na něj dívala s malým úsměvem. „Víš ty co? Nechtěla jsem ti ubližovat. Čekala jsem, že tě to přejde samo od sebe. Ale když už na to přišla řeč... Přesvědč se sám. Nebude to tak těžké. Ona vypadá, že už se nemůže dočkat mého vyznání.“

„Ty jí chceš... udělat... vyznání?“ zakoktal.

„Ne. Udělej jí ho ty a uvidíme.“

„To nemůžu, když budeš u toho.“

„Až bude vhodná příležitost, zmizím za dunou. Tak pojeď!“

Kažko ji následoval se sebevědomím značně otřeseným.

Adelhaid čekala jako vždycky na kraji lesíka, odkud ji viděli prvně. Rozjeli se společně po břehu. Na jednom místě přetínal pláž velký

vyplavený kmen. Elžbieta zarazila koně. Adelhaid okamžitě zastavila také. Kažko, který optimisticky vyrazil vpřed, se pomalu vracel.

„Jeďte napřed," křikla Elžbieta. „Musím si utáhnout řemen u sedla. Nebojte se, doženu vás hned."

„Přece můžeme počkat."

„Ale prosím vás! Jsem nešika. Netěší mě, když se na mě při práci někdo dívá."

„Pomůžu vám. Umím..."

„Podívejte se, Kažko na vás čeká. Račte. Já o vaši pomoc nestojím. Tak přece jeďte!" vykřikla, a když dívka pořád otálela, švihla jejího koně dlouhou opratí. Vzepjal se, až chvíli měla strach, že Adelhaid spadne, ale naštěstí ji nenapadla tak jednoduchá lest. Taktak se přichytla vlající hřívy koně, který ji dlouhými skoky unášel za Kažkem.

Ten ji tak hned nepustí. Chvíli přece jenom trvá, než vykoktá své vyznání a dostane košem, i když si s tím oba pospíší sebevíc.

Elžbieta shodila za kmenem šaty a rozběhla se mělkou vodou. Balt byl chladný vždycky a zjara nijak lákavý ani v zátoce při ústí Odry, ale Elžbieta milovala plavání v ledové vodě. Až za hodnou chvíli se vracela. Vida. U kmene vedle jejího už stál Adelhaidin kůň. Kažko se mrzutě loudal kdesi vzadu.

Dívka se nevěřícně rozhlížela po prázdné pláži. Nakonec postřehla šaty a její pohled zabloudil k moři. Zděšeně vypískla. Elžbieta zalitovala, že není blíž a nemůže si jednoduše stoupnout a vynořit se z vody aspoň do pasu. Všechno by se obešlo bez trapného vysvětlování.

„Je mi strašlivá zima!" vykřikla. „Musím rychle ven."

„Já se nebudu dívat." Adelhaid si zakryla oči a ještě se odvrátila!

„Ale to klidně můžete."

Je tak moc cudná? Bohužel asi ano. Elžbieta pomalu vylezla na břeh a ještě pomaleji se začala oblékat. Tak už se přece otoč! Copak nejsi vůbec zvědavá? Dávám si s oblékáním načas, ale víc to už nejde. To by ani tak nevadilo, že se Kažko blíží, často se spolu koupáme, ale v tom studeném větru tu nahá nemůžu stát věčně.

Kažko přijížděl. Vypadal podrážděně. „Tak už," řekla rezignovaně a dopnula kabátec. Adelhaid se otočila. Podívala se na Kažka a na ni a sklopila oči.

„Pojedu napřed," řekl Kažko a po straně se ušklíbl. „Prý si máte co říct."

„Počkej!“ vykřikla Elžbieta, ale už byl pryč. Hade. Kvůli tomu, že jsi dostal košem, mám já zažít taky trapnou chvíli? Neměj strach. Pro mě tak trapná nebude. Podívala se na Adelhaid s lítostí. Chudák holka. To bude zklamání.

„Něco mi chcete?“ zeptala se. Neznělo to nepřátelsky, spíš docela lhostejně. Může ji odradit ten chladný hlas? Ráda by dívenku ušetřila ponižující chvíle, ale zdálo se, že na to není moc naděje.

„Ano. Totiž... já...“ Adelhaid zrudla a odvrátila se. „Mladý vévoda mi nabídl manželství,“ špitla.

„A co vy?“

„Já jsem odmítla. Myslíte, že je to správné?“

„Docela. Kažko je urozený a nemyslím, že by mu otec dal svolení k sňatku s vámi. A svést vás jenom tak...“

„Nedala bych se svést!“ vykřikla. „Nikdy! Přísahám...“

„Nepřísahejte. Přece vím, jak jste neopatrná.“

„Už ne. Nikdy už nevyjíždím sama s cizími. Ano, já vím, řeknete, že teď jsem tady sama s vámi...“

„Ode mne vám přece nic nehrozí.“

„Já vím, že jste ušlechtilý rytíř,“ řekla Adelhaid jaksi zklamaně.

„To vůbec ne. Ale... Kolik je vám let?“

„Šestnáct.“

„Vidíte, mně teprve bude. Kažko je víc než o rok starší.“

„Myslela jsem, že jste starší vy! Vypadáte tak.“ Adelhaid vzala Elžbietu za ruku a řekla vroucně: „To vůbec nevadí. Umím být trpělivá. Počkám.“

„A na co chcete čekat?“

„Až budete plnoletý i vy. Potom...“

„Co z toho?“ Elžbieta jí vytrhla ruku. „S cizími nevyjíždíte! A co víte o mně, že mi tady činíte tak bez obalu vyznání?“

„Já...“ Adelhaid se zakoktala a řekla nešťastně: „Naše vyjížďky teď asi skončily. Vévoda měl na mysli jen to jedno. A možná máte pravdu, že nešlo ani o sňatek. Já nejsem taková. Chci se dát jen z lásky, rozumíte? Někdo z nás to říct přece musel, a vy pořád z ohledu na vévodu mlčíte. Co mi zbývalo?“

„Ano, jste statečná,“ řekla Elžbieta smutně. „Škoda. Je mi líto vás zarmoutit.“

„Nelíbím se vám?“ špitla Adelhaid zaraženě.

„Dneska jste se mi konečně docela začala líbit.“ Elžbieta se roze-

smála. „Promiňte, že se směju. Ale víte, kdo jsem?“

„Přítel mladého vévody. Přece nejste sluha! Vy!“

„Nic z toho nejsem. Kažko je můj bratr.“

„Netušila jsem, že má vévoda dva syny. Nebo...“ Zrudla až po kořínky vlasů a špitla: „Nebo jste levoboček?“

„Ano, to by bylo řešení. Nakonec i pro mne. Ale ač z manželského lože, jsem Kažkova sestra, bohužel.“

„Cože?! Děláte si ze mne blázny!“

„Vůbec ne. Neměla jste se obracet, když jsem šla ven z moře. Mohly jsme si ušetřit tenhle rozhovor.“

„Prosím, řekněte, že žertujete,“ hlesla Adelhaid rozechvěle. Hlas se jí třásl slzami. „To přece není možné. Já vás miluju! Miluju vás tak, jak jenom žena může milovat muže! Chápete?“

„Chápu, ale nemůžu vám pomoct. Já muž nejsem. Nebylo by vkusné se tu znovu svlíkat, ale požádejte otce, ať vás někdy vezme ke dvoru knížete Bogislava. Uvidíte mě v sukni a možná i s loutnou v ruce. Br! Chcete zůstat v mé blízkosti? Mohu vás přijmout do svého fraucimoru. Nějaký budu muset mít. Aspoň bych měla u sebe někoho, pro koho jsem někdy měla, byť i omylem, přitažlivost. Jste totiž jediná. Neplačte, Adelhaid. Věřte mi, že se jako žena cítím velmi trapně, a nejen kvůli vám.“

Adelhaid ji už neposlouchala. Otočila koně a cestou necestou se hnala k domovu.

Bratr a sestra se vraceli k Wolgastu velmi zadumaně. Každý z nich měl o čem přemýšlet.

Na hradě vládl jakýsi nezvyklý ruch.

„Co se děje?“

„Přijel posel Jeho Veličenstva.“ Podkoní se usmál na Elžbietu. „Měla byste se jít rychle převléknout, nebo se Jeho Výsost bude zlobit. Víte, že nerad vidí před cizími...“

Nedořekl svou dobře míněnou radu. Vévoda Bogislav neviděl o nic raději, když se dcera tak příliš družně bavila s podomky, a teď právě vyběhl na nádvoří.

Nebyl zrovna rozhněván, ale určitě byl vyrušený z obvyklého klidu a to nevěstilo pro Elžbietu nic dobrého. Málokdy se dokázala otci zalíbit. Měl ji rád, to jistě. Ale tak velice nepovedená dcera ho zlobila. Druhého syna sice nepotřeboval nijak naléhavě, nicméně by ho asi uvítal, protože příroda se spletla příliš vůčihledě. A co víc, ona to vě-

děla. Pomalu šestnáct let! Dobře si uvědomoval, že by už měl uvažovat o ženiších, ale ta představa ho poněkud děsila.

Teď měl jiné starosti. „Chystej se, Kažko!“ vykřikl. „Nebo se král na nás rozhněvá.“

„Jedeme do Krakova?“ zeptala se Elžbieta. Byla zvědavá a přes varování podkoního neměla v úmyslu prozřetelně zmizet a přijít tak o nějakou zajímavou novinu. Ve Wolgastu jich tak příliš nebylo.

„Ty ne.“ Bogislav si ji změřil s nelibostí. V chystané výpravě by se vyjímala znamenitě, kdyby... Nešťastné kdyby! „Hleď se rychle převléknout a poslouchej matku, než se vrátíme.“

Elžbieta se ušklíbla vcelku právem. Adelhaid Brunšvická byla jen o málo starší než ona a navíc drobounká. Nevlastní dcera v ní budila hrůzu. Sice zbytečně, protože Elžbieta byla všechno jiné než zlomyslná a agresivní, ale dalo se to chápat. Nešťastnou macechu by smetla jediným úderem proslulé pravice, která lámala železné meče, jako by to byly třísky, což bylo tak známé podél pomořanských břehů, že ji jen podle toho snadno poznal i řádový rytíř z blízké komendy při jejich nedávném dobrodružství.

„Nepitvoř se!“ okřikl ji otec. „Nejedeme do Krakova, ale do války. To pro tebe není.“

Vskutku nebylo. A vlastně to byla jediná věc, která ji smiřovala s tím, že je žena. Nenáviděla nesmyslné zabíjení. Tažení, na které se otec chystal, na to vypadalo, protože nevěděla nic o tom, že by je někdo ohrožoval.

„Dědeček s někým válčí?“ zeptala se, když Kažko úprkem zmizel v domě poté, co mu otec vysvětlil, že královský posel měl cestou nehodu, která ho zdržela do té míry, že Pomořanští, mají-li stihnout sraz, musí sebrat hotovost cestou. Valná být za tak krátkou dobu nemohla, ale pomořanský vévoda si s tím hlavu zřejmě nelámal.

„On zrovna ne, ale je vázán spojeneckou smlouvou.“

„S kým?“

„S Ludvíkem. Máme se sejít v uherské Horní zemi.“

„Táhnete na Habsburka?“

„Ne. S Habsburkem.“

Elžbieta se překvapeně odmlčela. Věděla o nesnázích, které její uherský strýc měl v Itálii většinou vinou Rudolfa Habsburského, a spojení tak obrovité síly proti neznámému nepříteli bylo přinejmenším podivné.

„Wittelsbach?“ zeptala se zkusmo. Ale Branibory byly hned v sousedství a táhnout se vší mocí na jih proti Bavorům bylo nebezpečné, i když se bratři zrovna nemilovali.

„Ne. Císař.“

„Co udělal?“ vykřikla.

Bogislav se ošil. „Je v Norimberku od podzimu. Prý sbírá hotovost.“

„Proti Ludvíkovi?“ zeptala se nevěřícně. Dobře věděla, že uherskou politikou hýbá královna matka a císařovna Anna byla její oblíbená vnučka.

„Ale já nevím!“ vykřikl její otec. „Najednou se Ludvík vroucně miluje s Habsburkem! Na místě polského krále bych se o to tolik nestaral.“

„Tak proč se staráš ty?“

„Proto, proto,“ utrhl se na ni. „Spojenecká smlouva je závazná. Nechci, aby si myslel, že když jsem se oženil znovu, zpřetrhám všechny svazky s ním. S jeho dcerou, tvou matkou, jsem prožil nejkrásnější léta a měl jsem ji moc rád, to přece víš. Ale vévoda nemůže zůstat bez manželky. Ostatně Adelhaid je roztomilá. Naštěstí ničemu nerozumí, protože jinak bych měl doma peklo. Její otec je nepochybně spojencem císaře.“

„Neměl bys být taky? Před dvěma lety jsi Kažka poslal, aby se mu představil, a dlouho jsi ho učil, jak má předstoupit před císaře, aby se mu zalíbil.“

„To bylo na Kazimírovo přání. Já k němu nemám žádný vztah. Jsem na něm naštěstí nezávislý.“

„A před rokem s Barnimem na křtinách v Norimberku...“

„To mi radši nepřipomínej.“

Zlostně si ji změřil a Elžbieta se rychle stáhla. Otcův bratr Barnim žaloval, že utekla svému fraucimoru a potulovala se po slavnostním městě v mužských šatech a ne vždycky s Kažkem. Přitom byly ulice Norimberka plné zločinců, které císař k té slávě propustil z vězení. Elžbietě při jejím mohutném vzrůstu od zlodějíčků nic moc nehrozilo, ale otec to odmítal pochopit. Navíc převlekem za muže by ho nadobro zostudila, kdyby se to císař dověděl.

Zašla za Kažkem.

„To víš, že táhnete proti císaři?“

„Cože? Pusť, obuju se sám,“ osopil se na sluhu. „A zmiz.“ Bota

upadla na zem, když se obrátil k Elžbietě. „Kdo ti co říkal?“

„Tatínek. Připadá mi to pěkně nesmyslné. Nejdřív tě pošlou, aby ses vlídně tvářil na něj i na Annu, a teď na sebe budete tasit meč.“

„To je život,“ řekl. „Už mají s dědečkem takové podivné vztahy. Anna s tím nemá společného nic. Je to věc mužů.“

„Hlavně že jste tak nezávislí,“ utrousila jízlivě. „Jen jdi do boje, bratře. Pro jednou se s potěšením navlíknu do sukně.“

„Mysli si, že jedu bojovat za tebe,“ zasmál se. „Aby tě už neuhranuly zlé oči.“

Zrudla. Tu vzpomínku by nejraději vymazala, patřila k jejím nejtrapnějším, i když zakopnout a upadnout nebylo nic tak strašného, aby na to musela vzpomínat s hanbou. Možná kdyby ji Kažko nedráždil vtipkováním o uhranutí. A vlastně na tom něco bylo. Docela zřetelně tehdy cítila, jak se jí do duše zaryl císařův pohled, když stáli v davu před chrámem, až se jí zatočila hlava. A přece se určitě nedíval zrovna na ni. A snad si jí ani nevšiml.

Ty oči Elžbietu pronásledovaly. Byly šťastné a zároveň smutné. Hluboké. Oči člověka, který prožil nesmírné utrpení, které ho poznamenalo i ve štěstí. Protože nade všechnu pochybnost mezi ním a Elžbietinou sestřenicí Annou byl hluboký, nezaměnitelný cit. Láska. A syn. Čekal na něj dlouho, ale dočkal se.

Možná i proto vzbudil Kazimírův i Ludvíkův hněv. Jedině Lucemburkové ve věnci tří sousedících království měli syny a nic na tom nemůže změnit jakákoli dědická úmluva. Po Kazimírovi Ludvík. A umře-li Ludvík před Kazimírem, tak tedy Kažko. Kažko, který o to vůbec nestojí.

A co je mi konečně do císaře! Jen kdyby nebylo těch očí, které mě pronásledují. Ano, jsou uhrančivé, Kažko má docela pravdu. Nejspíš mě opravdu tenkrát uhranul.

Pro jednou se rozhodla být hodná dcera. Navlékla se do nepohodlných šatů, které ji škrtily, kde jen mohly, a vydala se na hradby pro poslední pohled za odjíždějícími bojovníky. Ustrašenou vévodkyni Adelhaid držela při tom za ruku.

Kažko se otočil a zamával jim. I na tu dálku se jí zdálo, že vidí jeho soucitný pohled. Podívala se na Adelhaid. Ano, jsme to podivná dvojice. Ani matka s dcerou, ani dvě sestry. Je ze mě vyplašená a bojí se mě. Nenápadně se odtahuje, možná cítí i odpor. Připadám jí asi nepřirozená. Ostatně sobě taky. Na Adelhaidy mám štěstí jenom jako

muž. Jako žena...

Ne, v klášteře by mě to netěšilo.

Nějak to už dopadne.

Císař hned po Velikonocích opustil Prahu a v květnu se v doprovodu svých spojenců vydal do Opavy, aby odhadl Kazimírovy úmysly. Polský král, ač věrný spojenec uherského, s vojenským tažením moc nespěchal. Císař se tedy obrátil proti předpokládanému útoku z Rakouska a vyčkával v jižních Cechách. Koncem června, když přišla zpráva o tom, že uherský král s Rudolfem se pohybuje vzhůru údolím Váhu, patrně vstříc liknavému Kazimírovi, který až v červenci dorazil k Trnavě, rozložily se českomoravské síly u Uherského Brodu, připraveny k odražení případného útoku.

Císař vojenské ležení opustil a odebral se prozatím do Brna. Buška z Velhartic poslal do Prahy s uklidňující zprávou císařovně. Zbraněmi se haraší víc než vlažně. Kazimír a jeho spojenci se do boje zrovna nehrnou, polská hotovost se taktak plouží od hranice a dá se očekávat, že míní jenom přihlížet, aby dodala váhy vyjednavačům krále Ludvíka. Jediný, kdo je celý divý do boje, je Rudolf Habsburský, Karlův zeť. Ludvík má ve skutečnosti obavy jen o své zájmy v Itálii. A samozřejmě se cítí dotčen za svou matku, ale to se všechno dá vysvětlit. Není to první podvodná zpráva, kterou mladý Habsburk vymyslel. A i když je tentokrát na ní zrnko pravdy, s trochou obratnosti se lze vyhnout otevřenému přiznání. Císařovna může spát už klidně. Velké nebezpečí nehrozí.

Bušek jel v letním vedru zvolna a dorazil až druhý den kvečeru. U císařovninych dveří neočekávaný ruch. Ale Buška vidět chtěla. Stěží vykoktal svou zprávu, když už ho strkali na chodbu. Lékař se tvářil starostlivě.

„Dítě neleží dobře," řekl nerad na Buškovu ustrašenou otázku. „A je to víc než o měsíc dřív. Ale císařovna je zdravá a už dvakrát rodila. Nemyslím, že hrozí skutečné nebezpečí. Nemusíš přešlapovat na chodbě. Jdi se raději vyspat. Nejspíš se do rána nic nezmění."

„Tak proč jste tady všichni?"

„Protože je to císařovna. Nesmíme nic zanedbat."

„Slyšel jsem ji vykřiknout!"

„Prosím tě, nezdržuj mě. Bába se snaží narovnat dítě. Ty jdi spát."

Bušek poslechl. Byl po cestě unavený a ani nezašel za Arnoštem.

Zítra je taky den.

Ale do arcibiskupského paláce se připotácel až nazítří před půlnocí.

Arnošt se na návštěvníka zadíval se znepokojeným údivem. Bušek zůstal stát ve dveřích. Vypadal spíš jako přízrak z jiného světa, bledý jako stěna a s vytřeštěnýma očima. Arcibiskup na něj tiše zíral a mimovolně se otřásl, jak ledová ruka strachu se pomalu přikradla až k jeho srdci.

„Co se stalo?“ vypravil ze sebe přiškrceně.

„Císařovna,“ řekl Bušek a zavřel oči, snad aby unikl Arnoštovu zvídavému pohledu. „Ona i chlapec.“ Po zarostlé tváři zpod zavřených víček skanula velká slza.

Arnošt k němu přiskočil a zatřásl jeho ramenem. „Václav?“ vykřikl. „Co je s nimi?“

„Ne, Václav ne. Ten druhý. Ten, co dnes... Přišlo to dřív. Už vlastně od včera...“ Bušek vzlykl, nadechl se a vypravil ze sebe: „Jsou mrtví. Mrtví! Rozumíš?“

„Proč jdeš za mnou až teď!?“

Arnošt se ovládl. Zbytečně křičím, co bych tam byl platný, vědět to dřív. Mohl jsem se jen modlit, ale modlil jsem se i tak. Den za dnem se modlím se vší vřelostí, jíž jsem schopen. Nic nezanedbávám. Bože můj! Tys mě neslyšel?

„Nechtěla. Prý o nic nejde. Usmívala se! Nechtěla ani, abych se narychlo vrátil k císaři s tou zprávou, dřív než... To bylo včera večer. Celou noc a den! Bojím se pomyslet. Už jsem ji neviděl živou.“ Buška znovu přemohlo pohnutí.

Arnošt zůstal u něj nehnutě stát s rukou na jeho rameni. „Teď ale musíš za ním okamžitě,“ řekl tiše. „Dal bych přednost tomu, počkat, až se vrátí, ale nejde to. Nikdy by ti to neodpustil.“

„Myslel jsem, že snad ty...,“ nadhodil Bušek váhavě.

Arnošt uskočil, jako by spatřil hada, a zadíval se na něj planoucíma očima. Proč já! Proč vždycky já! Bylo to zlé už před deseti lety, ale dnes?!

Jsem arcibiskup. Mně patří slova útěchy zkormoucené duši. Ale je možné mluvit příteli o Božím milosrdenství, kterému v této chvíli ani já nevěřím? Slova útěchy? Nic než slova.

Bušek vzhlédl a Arnošt zachytil jeho zoufalý pohled. Vzchopil se. „Pojedu s tebou,“ řekl hluše. „Sám nemůžu.“

„Ano. Stejně se musím vrátit. Čeká mě. A... Proboha!“ vykřikl Bušek. „On nemá tušení. A těší se! Poslal mě zeptat se, jak se jí daří, a já... Neočekává takovou ránu. A vůbec žádnou. Rozumíš?“

Ano, arcibiskup rozuměl velice dobře. Anna Svídnická dala císaři bez nesnází už dvě silné zdravé děti. Byl plný úzkosti, když se rodila Eliška. První dítě a císařovna byla velmi mladá. A plný dychtivého očekávání při narození Václava. Proč by měl potřetí čekat něco zlého? Dokonce už ani příliš nezáleželo na tom, jestli v královské kolébce zapláče dcera nebo syn. Jen šťastná rodičovská pohoda. Pane Bože! Proč jsi to dopustil takhle!

„Byl to chlapec,“ opakoval Bušek, jako by četl jeho myšlenky. „Zase syn. Co se na toho prvního načekal! Máš pravdu, musíme oba. Připrav se na cestu, vrátím se hned.“

„Pojedeme až ráno. Teď zajdu k ní. Pomodlit se a doporučit ji milosti Boží. Té čisté duši mohu dát rozhřešení i bez zpovědi. Je to má povinnost a svítá brzy. Za zítřek to stihneme.“ Povzdechl si. „Tak velmi spěchat vlastně není proč.“

Poctivě se hnali do Brna tryskem, ačkoli s každou uplývající mílí v nich srdce klesala čím dál víc. Červencový den byl dlouhý a dorazili dřív, než po něm přešla krátká noc. Noc druhá. Druhé jitro, kdy milovaná císařovna už slunce vycházet nespatří.

Oba zbaběle doufali, že císař odešel spát a aspoň tuto noc jeho sny ještě zůstanou líbezné. Brněnský hrad spal. Jen za jedinými dveřmi planuly svíce a druhý Karlův komorník Těma z Koldic k nim zavedl Arnošta. Sám se vrátil k Buškovi, který stál na nádvoří jako sloup a bezradně držel opratě obou koní. Pan Těma už chtěl zavolat pacholky, aby je odstrojili, když si všiml Buškovy tváře. Opřel se o upocenou koňskou plec a nevěřícně naslouchal.

Císař seděl za stolem. Světlo z velkého svícnu padalo na jeho hlavu, když si prohlížel listiny před sebou, možná i soustředěně. Byl zvyklý pracovat a neměl důvod čekat něco zlého. S úsměvem vzhlédl, když Arnošt rozhrnul závěs stanu.

„Ty jsi noční pták zrovna jako já,“ přivítal ho vesele. „Neřekl jsi mi, že máš cestu do Brna, ale vždycky tě vidím rád. Počkáš s návratem na mne? Skoncujeme to tu co nevidět. Ještě mám měsíc času, ale chtěl bych se vrátit dřív. I když mi slíbila, že s tím na mne počká.“

Karel se rozesmál a Arnošt ztuhl. „To... to nečeká,“ vypravil ze sebe a pokročil blíž. „Zrození člověka není závislé na jeho vůli. Ne-

mám v Brně nic jiného. Přijel jsem kvůli tomu.“

Karel rázem zmlkl. „Proč ty?“ hlesl přiškrceně. „Proč právě ty?“

Příteli, ptáš se stejně jako já. Arnošt se nadechl, ale hlas ho neposlechl. Chvíli oba mlčeli. Karel se díval do přítelovy tváře a srdce v něm kamenělo. V té chvíli věděl docela jasně, že se stalo něco strašného.

„Dítě?“ zeptal se tiše se zsinalými rty.

Arnošt bezmocně zápasil s nevyřčenými slovy. Připadal si provinile jako vrah. Ani Karel nedokázal promluvit. Až zadlouho, a byl to spíš sten než otázka. „Anička?“

Arnošt sklonil hlavu. Při pohledu do Karlovy tváře promluvit nedokázal. Až teď.

„Oba.“

Jediné slovo padlo do ticha jako nenadálý úder hromu pod nebem bez mráčku. Karel se otřásl, jako by byl sám zasažen tím bleskem, a pomalu vstal. Arnošt udělal krok k němu, ale zarazil se; když zachytil strašný nepřítomný pohled. Měl pocit, že císař se musí zhroutit při prvním letmém doteku. Ještě krutá skutečnost k jeho vědomí nepronikla úplně. Snad není ani možné pocítit celou sílu takové rány v jediném okamžiku. Chvíli stál bez hlesu jako socha.

To nebyl ani lidský výkřik. Arnošt vztáhl ruku, aby ho zachytil, ale Karel ho odstrčil a vyřítil se ven. Než překvapený Arnošt seběhl za ním po schodech na nádvoří, bylo už slyšet dusot pádícího koně.

„Musíš za ním,“ řekl ohromenému Buškovi. Z obou koní, které v bezradnosti až do té chvíle držel, zbýval jen jediný, který se vyplašeně vzpínal na oprati. „Já jsem své vykonal. Ty ho přiveď zpátky.“

„Vyrazil jako zběsilý.“

„Když si vezmeš čerstvého koně, musíš ho dostihnout bez nesnází. Jeď.“

Bušek se prosebně zadíval na Těmu. Ten jenom mlčky kývl a vydal se do stájí.

Karel zarazil uštvaného koně, když ho oba přátelé obstoupili.

„Co chcete !“ štěkl.

„Vrať se s námi,“ řekl Těma prosebně. „V noci bys mohl tak nejspíš srazit vaz.“

„Kéž bych ho srazil !“

„Vzpamatuj se!“ ozval se Bušek. „Nejsi jen muž. Jsi císař a otec dvou dalších dětí. Rány smrtelné pro jiné tebe zahubit nesmějí.“

Karel dlouho mlčel. „Dobře," řekl pak. „Vyrazím za svítání."

„A válka?"

Karel se na něj podíval jako z jiného světa a nechal ho bez odpovědi. Co záleží na nějaké válce! Ale vzpomněl si na Bolka. Má právo to vědět mezi prvními. Snad bude ochoten a schopen sjednat mír. Já nejsem. Nejsem schopen vůbec ničeho. Bezmocně toužím jen za ní.

Ledová ruka. Nabalzamované tělo v kapli slabounce vonělo kořením. Zavřené oči. Z tváře se utrpení vytratilo a zůstal mír. Mír! Jak je to možné? Ve mně burácí bouře hněvu, zoufalé lítosti, bezmocného vzteku, chtěl bych zahubit nejohavnější smrtí toho, kdo to zavinil, a nenalézám ho. Není zde jiný viník než já. A není jiný viník než láska. Zabíjet z nenávisti! Jak je to jednoduché. A bez výčitek. Protože nenávidíme jenom to, o čem si myslíme, že není hodno být.

A ona? Tak dokonalá bytost, tak mladinká a tolik milovaná, osud mi už vzal Blanku a Annu, ale ani obě dohromady jsem nemiloval tolik jako ji. Nechci být nespravedlivý k své první choti, kterou jsem měl doopravdy rád. Ani k Anně, k níž mě, aspoň zpočátku, poutala zběsilá vášeň. Ale až teď jsem našel obojí a spojení těch dvou nejvyšších kvalit je ještě znásobuje. Aničko! Lásko! Matko mých maličkých dětí! Co si počneme bez tebe?

Šel za nimi, sotva se dokázal postavit na vratké nohy. Chtěla by to spíš, než abych seděl tady u ní a upínal se do minulosti.

„Tatínku, kde je maminka?" zeptala se Eliška. Jedenapůlletý Václav jen popotahoval. Byl unavený. Zatvrzele proplakal všechny noci, které ho dělily od matčina objetí.

Karel sevřel obě děti najednou do náruče a řekl hluše: „Maminka odešla."

„Kam? A proč? Nemá nás už ráda?"

„Miluje nás. Miluje nás tolik, jako my milujeme ji."

„Tak proč odešla?"

„Neodešla dobrovolně. Andělé ji odnesli na svých křídlech do nebe."

„Unesli ji proti její vůli?!"

„To ne. Andělům se neodporuje. Když tě ovanou svými perutěmi, už patříš Bohu. Lidem ne. Je na výsostech šťastná. Určitě šťastnější než my bez ní tady na zemi."

„Proč pláčeš, tatínku?"

Elišce se zlomil hlásek. Otec byl pilíř jistoty. Vnímala cosi nepřátelského, před čím ji najednou nikdo nechránil. Bezděky se přitulila k Václavovi. Byl ve špatné náladě a uhodil ji. Eliška se rozplakala naplno.

To nesmím, uvědomil si Karel. Před nimi vždycky musím být silný a vyrovnaný, jak si zvykly mě vídat. Dost na tom, že už nemají matku, svou oporu nejpřirozenější. Ne, nezklamu ji. Ale dnes to nedokážu. Nemůžu.

„Padlo mi něco do oka," řekl, jak dokázal nejklidněji. „Musím najít někoho, kdo mi to vyjme. Buďte tu hodní." A vyrazil ze dveří. Děti moje! Vlastně jediné, které mám. Kateřina se mi nadobro odcizila. Zůstane mi aspoň Eliška? Václav ano. Můj syn mě nikdy neopustí. Můj dědic. Můj a její syn.

Vrátil se do kaple a poklekl zpátky k Anně. „Přísahám, že už se to nestane," řekl tiše. „Přísahám, že naše děti dokážu chránit, a i když jim tě nikdy nenahradím, udělám všechno pro to, aby to nepocítily." Vzhlédl. V mihotavém svitu svící se mu zdálo, že se mrtvá slabě usmívá. Sklonil se a políbil ledovou ruku. „A nikdy," dodal, „nikdy už nebudu žádnou ženu milovat tak, jako jsem miloval tebe. To ti přísahám."

Dveře do kaple se otevřely a průvan zhasil všechny svíce až na jedinou, která hořela u císařovniny hlavy. Rysy na zsinalé tváři zpřísněly.

„Neodmítej mou přísahu," řekl prosebně. „Ovšemže se nemůžu neoženit někdy s někým. Ale je mi jedno kdy a je mi jedno s kým. Před oltářem stane jenom císař, ne já, tvůj milující choť. Tím zůstanu až do nejdelší smrti. Já tvůj milenec, já tvůj vrah, věčný dlužník tvé lásky. Moje jediná!" Tečte, slzy. Už můžete. Tady jsem s tebou sám.

Pomořanská hotovost se vrátila, tak jak odjížděla, bez hrdinského halasu. Elžbieta vyhlédla docela náhodou na nádvoří a všimla si, že je plné koní. Přijeli! Už se tu k smrti nudila. Macecha s ní mnoho slov neztratila, a když, nic moc zábavného na hovoru s ní nebylo. Snad se Kažkovi nic nestalo. Ještě je krásné léto, nic není ztraceno. Už jsem nedoufala.

Plná růžových vidin budoucích zběsilých jízd mezi dunami seběhla dolů uvítat otce a bratra. Dalo se čekat, že jsou vyhladovělí a zasednou rovnou ke stolu. Nemýlila se.

„To jste ale brzy zpátky! Kdo zvítězil?“

„Ani nevím.“ Bogislav vzhlédl a oplatil dceři polibek na tvář. „Asi nikdo, rozešlo se to.“

Elžbieta potřásla hlavou. „Vy jste ale divná chasa. Tohle nepochopím. Rozjařeně vyrazíte celí diví po kořisti a zabíjení - a nic.“

„Tohle tě mrzí?“

„To ne. To je vlastně dobře.“

„Víš, z nás všech se skutečně chtělo bojovat myslím jen mladému Rudolfovi. A zkraje možná Ludvíkovi, dokud ho k tomu měla matka.“

„Změnila názor?“

„Po té zprávě...“

„Po jaké zprávě?“

Otec a syn se po sobě podívali a pak řekl Bogislav: „Bolek Svídnický přijel k nám do tábora celý roztřesený. Anna umřela.“

„Cože!“

„Nešťastný porod. Ona i to dítě. Druhý chlapeček. Až mi ho přišlo líto.“

„Císaře?“

„To taky, ale moc ho neznám. Hlavně Bolka. Byl zdrcený, měl ji moc rád. Co je ti? Vždyť jsi Annu ani neznala.“

„Viděla jsem ji v Norimberku. Byla tak krásná. A milá. A tolik se milovali.“

„Jakpak to víš?“

„To se přece pozná.“

Elžbieta zápasila se slzami a Kažko řekl: „Má pravdu, otče. Láska z nich jenom zářila.“

„Láska!“ Vévoda Bogislav pohrdavě odfrkl. Jemnější city mu byly odjakživa cizí. Ostatně v životě málokterého muže hrály ženy významnější úlohu. Bogislav měl svou ženu rád, ale rád měl taky svého oblíbeného koně. „Dala mu konečně syna. Bodejť by nezářil.“

„To ne,“ ozval se Kažko. „Viděl jsem je tak už předtím. Samozřejmě byl ze syna celý pryč, bylo to až dojemné a dost směšné. Ale na sebe se tak dívali dávno dřív.“

„No dobře, dobře, tak se tedy milovali. Je to neštěstí, ale císař má aspoň dědice.“

„Mohl mít druhého. A další.“

„Leckdo má jediného syna. Já hned. A jiní je nemají vůbec, jako Ludvík a Kazimír. Není to velká jistota, ale císař ještě dopadl až moc

dobře.“

„Jak to - dobře?“ vykřikla Elžbieta. „Když umřela!“

„Umřela, umřela. Tak bude mít císař děti s další chotí, až se ožení.“ Usmál se na Adelhaid. Zachytil Elžbietin strnulý pohled a uvědomil si, že ona i Kažko před rokem ztratili matku. Změnil tón. „Je mi jí samozřejmě líto, bylo to prý milé dítě. Ale život už je takový. Spousta dětí se rodí předčasně. A většinou umírají. Možná ji někdo uhranul.“

Uhranul! Vzpomněla si na ty oči. Bože, co je v nich asi teď?

„A on - byl u ní?“

„Císař? Prosím tě! Přece jsme se chystali k válce. Rozjel se do Prahy, až když mu to řekli.“

„Co bude dál?“ hlesla.

„Někde se všichni sejdou, aby dohodli podmínky míru. Ostatně nevím jaké, smysl toho tažení mi zůstal utajen. Nám nešlo vlastně o nic. A Ludvíkovi? Císař prý urazil jeho matku. A třeba taky ne, mladý Habsburk si toho už navymýšlel! On jediný byl do války celý divý.“

„Tak ať si příště bojuje sám,“ zavrčel Kažko. Celá nepovedená výprava se mu zajídala.

Bogislav se rozesmál. „Sám by na císaře nestačil. Ani se všemi Wittelsbachy dohromady, nehledě k tomu, že všichni nejdou proti císaři. V té rodině nepanuje žádná shoda.“

„Císař je přece Rudolfův tchán!“

„Ne všichni ctí takové svazky,“ řekl Bogislav ctnostně. Vůči svému bývalému tchánovi Kazimírovi měl čisté svědomí. „Ale pomoc zeťů tchány něco stojí. Nemrač se, synku. Tak jsme si vyjeli zase jednou do Uher a ještě jsme něco vydělali. Stěžovat si může hlavně Kazimír. Mohl výdaje pokrýt z kořisti, kdyby nějaká byla. To pro nás se to aspoň obešlo bez výdajů a beze ztrát.“

Elžbieta svou otázkou zrovna neměla na mysli válečnou stránku věci, ale mlčela. Kažko byl jediný, s kým o tom mohla mluvit, a určitě ne před otcem. Ostatně - jaký spěch. Smrt je věčná. A mocnější než všechna krása světa dohromady. Ale láska jí možná odolá. Z těch očí, které se jí zjevovaly, výraz štěstí, na který se pamatovala, nemizel. Jak mu to asi řekli? Kdo se odvážil? Já bych to nedokázala. A co on? Ne, takhle se už asi nedívá. Přišlo jí to líto. Překotně se ztratila do své komůrky a rozplakala se.

Dauphin sledoval počínání svého otce s jistým znepokojením. Ne že by lhostejně přihlížel řádění lupičských *společností*, ale králova horečná činorodost, s jakou se hrnul do boje, po minulých zkušenostech v něm vyvolávala pocity, které byly všechno spíš než dobré. Určitě těžce zkoušené Francii nebylo vůbec třeba další pohromy. Navíc spojení královského vojska, dají-li se tak zubožené zbytky rytířských družin vůbec nazývat, s jedním z hlavních ničitelů země, *Arcikněžem* Arnoldem z Cervoly, s jeho mnohem početnějšími houfy, slibovalo nejspíš jenom to, že i v případě nepravděpodobného vítězství bude země pleněna dále.

Ale ukázalo se, že Cervoly se obával neprávem. Větší strach šel z rytířského otce. Jarní dobrodružství u Brignais jako by bleskem ozářilo propast, na jejímž kraji balancovala pod královským žezlem Francie.

Brignais nebyla tvrz nijak významná. Vlastně to byla jen jakžtakž opevněná výšina poblíž Lyonu. Jako jednu z mnohých ji obsadila *Velká společnost*, která ovládala celý střed Francie a přezdívala si *opozdilci*. V jejich čele stál obávaný Sir John Hawkwood, který ve skutečnosti nebyl žádný Sir, ale věhlas úspěšného a neporazitelného válečníka mu vznešený titul zajistil i bez královského požehnání. Utkat se s ním přímo bez náležitých příprav bylo holé šílenství.

V průvodu věrných rytířů hraběte de la Marche z Bourbonu, strýce dauphinovy choti, a královského místodržícího hraběte z Tancarvillu, dvou set rytířů a čtyř set lučištníků vyrazil král Jan hrdě do boje. Jeho dočasný spojenec *Arcikněz* Arnold z Cervoly se k němu připojil se svou družinou zabijáků v naději, že se tak bez vlastního nasazení zbaví nevítané a mocné konkurence. Bůhví proč si nejrekovnější král pro svou exemplární výpravu vybral právě Brignais. Ale asi bylo docela lhostejné, na kterém místě podá novou ukázku svého válečnického umění.

Proti čelnímu útoku na výšinu se Arnold z Cervoly postavil dost ostře. Bylo nesmyslné dát se pobíjet jen pro slávu útoku vedeného přímo vzhůru za hlaholu trub, když dobře vyzbrojený nepřítel má tak snadný terč krom toho, že kouřovými signály mohl velice snadno přivolat posily. Což nebylo ani třeba. Cervola radši oželel odměnu a odmítl se se svými lidmi zúčastnit nesmyslného dobrodružství.

Mít volné ruce, bojoval by jinak. Ale teď se radši ztratil ještě před bojem.

Rytířský útok nedopadl o nic líp než u Poitiers. Na královského nepřítele se shora řítil příval kamení, pod nímž praskaly rytířské přilby i zbroj a padali koně. *Opozdilci* rázem rozbili královský nájezd stejně jako angličtí lučištníci u Poitiers. Pak vpadli do té vřavy a zkráceným kopím doráželi zmatené nepřátele. Bourbon se synem i synovcem byli zabiti a Tancarville s mnohými dalšími padli do zajetí a časem byli vydáni za vysoké výkupné. Ještě mohl Jan Francouzský mluvit o štěstí, že lupiči svého vítězství dál nevyužili. Docela jim stačilo, že mohou pokračovat ve svém díle zkázy a dál loupit ve vesnicích i po cestách. Ustupujícího nepřítele už provázeli jen posměchem.

To bylo na krále příliš. U Poitiers se utkal aspoň s důstojným soupeřem.

Francie! Nevděčné sousto. Ale byl její král. A zůstat zde znamenalo nepochybně kráčet od prohry k prohře. Jak to, že správu takové země zvládá můj mladičký syn?!

Vzpomněl si na pocty, kterých se mu dostávalo v Londýně, a přišlo mu líto, že se vracel. Radši odtud pryč. Naštěstí tu máme ještě Avignon, kde mohu vystupovat jako mocný vládce. Nejvyšší čas splnit výzvu kyperského krále a zúčastnit se rokování o křížové výpravě. Svatá země je daleko. Daleko od mých porážek. Snad jsem je prožil jenom proto, aby mě dovedly k slavnějšímu vítězství. A než k němu dojde...

Olízl se jako mlsný kocour. Milosrdný mor mě zbavil chromé Jany a král potřebuje královskou choť. Krásná Blanka Navarrská kamsi zmizela. Krom toho se po Paříži trousí podivné řeči o ní a o tom ohavném Guesclinovi. Tak si nezadám. A ostatně se ke králi hodí pouze královna a Blanka je jenom sestra, a to ještě velmi nepatrného krále.

Janu Neapolskou znám jen málo. Je dvojnásobná vdova jako já. O mně se ovšem nikdy nešuškalo, že jsem své manželky dal zavraždit. Ale jestli nelže pověst a svědkové, tak je i teď v pětatřiceti kráska. A patří jí Provence. Říšské léno. Málo obhajitelné, kdyby jejím chotěm byl francouzský král.

Přes znepokojené protesty svého syna se vydal na sklonku léta na cestu. Vznešení hosté. Jistě nádherné slavnosti. Vznešené sny o Svaté zemi a snad i něco rozkoše. Zatím jsem trhal sladké ovoce jen ze zakázaných stromů. Konečně ho naleznu i v manželské ložnici.

Svolení papeže tu je sice nutné, ale Inocenc je Francouz. Jeho sty-

ky s císařem jsou pravda víc než dobré, i když je nepoutá žádné blízké přátelství, a Karlovi se mé dobytí Provence pranic nezalíbí. Svoje si chrání obezřele, ale já jsem teď ve výhodě.

Může mi něco vyčítat? S Janou se koneckonců mohl oženit i sám. Je taky vdovec. Jenomže si dost nepospíšil. A Paříž je Avignonu vždycky blíž než Praha.

V Římě už by to tak zřejmé nebylo. Ale Řím byl zpustlý, a co chybělo papeži v Avignonu? V nádherném paláci, který jeho předchůdce s takovou pílí zbudoval? Dalo se čekat, že Inocenc sňatkový projekt, který Jan zatím úzkostlivě tajil, nakonec podpoří.

Skvělý svatební plán dostal nečekanou ránu úmrtím Inocence. Jan dostal zprávu cestou a v první chvíli si neuvědomil, co to znamená. Francouz jako Francouz, ne? Nová tvář a zatím žádné styky s říší. Ujížděl radostně a nestaral se.

PRVNÍ SPRAVEDLIVÝ

Francouzů byla v kardinálském sboru většina a dobře věděli, že novým papežem se musí stát jeden z nich. Návštěvu francouzského krále si vyložili po svém. Už jako následník dvakrát ovlivnil na příkaz svého otce události v Avignonu. Nikoho ani nenapadlo stavět se na odpor. Pouhých šestnáct dnů po papežově smrti byl po kratších tahanicích a jedné zmateční volbě povolán na trůn v Avignonu nový nositel tiáry. Guillaume Grimoard, benediktinský opat z kláštera svatého Viktora v Marseille, skromný muž, který nebyl ani členem kardinálského kolegia. Ale byl legátem v Neapoli a znal italské poměry. Chyba? Snad. Ukázala se naplno, když nový papež zvolil nové jméno. Urban. Urbs-Město. Jméno ukazovalo přímo k Římu.

A nejen to. Od časů Klimenta VI. církev posvětštěla a ani skromnější Inocenc s tím nedokázal nic udělat. Urban V. dal energicky najevo, že velkopanské vystupování církevních hodnostářů míní změnit rovnou od hlavy. Oblékal se dál do mnišské kutny a ani při vlastním uvedení na trůn neprojel vyzdobeným Avignonem ve skvělém průvodu, jak to zavedli jeho předchůdci. Nejslavnější den strávil zbožně na modlitbách v kapli svého paláce. A to dokonce během pobytu tří korunovaných hlav, nejslavnějších hostů Avignonu - Jana Dobrého, Petra Lusignana a Jany, královny Neapole a hraběnky de Provence, která možná měla nemalou zásluhu na jeho zvolení. Odvděčil se jí tím, že odmítl dát souhlas k jejímu sňatku s francouzským králem, aniž byla

nucena ho sama odmítnout. I kdyby spojení Neapole s Francií bylo její zemi ku prospěchu, nedbala by. Jana vždy naslouchala hlasu svého srdce, což se jí už několikrát nevyplatilo. Přesto její zrak už padl na jiného: mladičkého Jaymé, sesazeného krále Mallorky. Nečekané papežovo veto svatebnímu plánu francouzského krále jí umožnilo, aby její třetí sňatek byl šťastnější než ty předchozí.

Karlštejn. Praha. Znovu Karlštejn a zase Praha. Císařské doupě, kde si zraněný medvěd líže rány, které se nikdy nezahojí docela. Taky Norimberk. Tady všude to bylo. Docela všude až do Cách sleduju stopu lásky, stopu, která marně vychladá. Zbytek roku je plný událostí, ale zdá se mi, jako by se mě netýkala žádná z nich.

Ani pletichy mého rakouského zetě mě nezajímají. Chtěl by se spojit s Wittelsbachy, jenomže z těch stojí při mně většina. Udělal prý veliký dojem na slabomyslného Menharta a nepochybně i na jeho matku. Menhart byl syn Markéty, kdysi choti mého bratra, a Ludvíka kdysi Braniborského, pak Bavorského a Tyrolského, který umřel už předloni.

Umřel i papež. Škoda ho, byl to *můj* papež víc, než kdy byl Pierre. Snad právě proto, že jsme se znali tak málo. Někdy je to na prospěch. Všichni, všichni pořád umírají. A Jan Francouzský, už dvojnásobný vdovec, se chystá na svatbu. Jeho země je zbídačelá, honí se po ní *zlé společnosti,* které zbyly z rozpuštěného vojska Černého prince, jeho mladý syn se prohýbá pod tíhou vlády, protože pořád je regentem, když se král o svou zem nestará - ó, to dobře znám - a Jan Druhý se místo všeho jede do Avignonu oženit. A nejen to, jeho druhý záměr je ještě šílenější.

Ne, Jan snad nikdy neudělal nic rozumného krom toho, že si vzal mou sestru, a to ještě vůbec nebyla jeho zásluha. Oženil ho jeho otec. A taky můj. Dneska si prvně vybírá sám a namouduši je to trefa do černého. Bůh s ním. A hlavně s jeho synem, za kterým zajíždím do Monzonu k vznešené poradě. S králem by byla vhodnější, jenže ten nedbá. Nejen mne. Po šesti letech se zase scházíme, dva Karlové, já císař, on budoucí francouzský král, a věru že už dnes je víc než následníkem. Dva osudem krutě pronásledovaní muži. Který z nás víc?

Jeden každý z nás je přesvědčen, že nad jeho žal není. Kdoví. Nemohl svou choť milovat jako já Aničku, ale to si myslím já, on jistě ne. A je tu rozdíl. Jeho Jana žije. Jenomže zešílela. Neunesla tíhu smr-

ti, která jí vyrvala obě děti. Je na tom dauphin opravdu líp než já?

Nemyslí si to. Ne, nebudeme to řešit, rozsudek patří Bohu, který na nás uvalil ten kříž. Že na každého jiný, svědčí o vynalézavosti trestu. Zač? Já o svých vinách vím. A i když nejsou malé, viny mnohých jiných jsou větší, a přesto je nikdo netrestá. Naopak. Žijou si. A reptají, protože v lidské přirozenosti je reptat, i kdyby se nám nedalo vůbec nic. Jak často jsem se já sám cítil ukřivděný a jak neprávem! Dívám se na všechno shůry a žiju jak v divném snu. A na svém mladém společníkovi vidím, že tak žije i on.

Stíny. Setrvačností se pohybujeme a stejně tak řešíme vládní úkoly, které nám kdosi přisoudil. Ale nebýt jich, nežili bychom vůbec. Karlův vladařský osud se v mnohém podobá mému. Jen ta nejstrašlivější rána ho postihla o mnoho dřív.

Já v jeho věku jsem se topil v dobrodružných kouscích co chvíli na útěku, jak mě honila otcovská nemilost, co chvíli nevěrný líbezné choti, kterou jsem měl z té duše rád. Ze země do země, z turnaje na turnaj, z bitvy do bitvy a z náruče do náruče. Na to on nemá. Je velmi vážný. Je vlastně o hodně napřed, než jsem byl já v pětadvaceti. A rozmlouváme moudře. Jeho vladařské starosti mě dojímají, protože se tolik podobají těm mým, dokud můj otec byl živ. A tady v neštěstí vede spíš on. Můj otec a jeho otec - to není srovnání. Jenom v té míře odpovědnosti z omezeného práva, která ho dnes sužuje, stejně jako dřív sužovala mě.

Dnes přijel bez toho Navarrského. Už se rozkmotřili nadobro. A taky bez bratra. Všechny jeho bratry si vyžádal král Eduard jako rukojmí za propuštěného krále Jana, dokud za něj krvácející Francie nezaplatí do posledního groše nestydaté výkupné. Ten vážný mladý muž ví stejně dobře jako já, že radši neměli dát nic. Když překonal první chvíle vlády a jakžtakž se pevně usadil na prázdném trůnu, pro něj i pro zemi by bylo lepší, aby Jan zůstal v Londýně. Ale nemůžeme to vyslovit, jeden ani druhý. Král je král, je živým symbolem své země a francouzským pánům připadá jako hrdina. Bil se do poslední chvíle, zatímco jiní utíkali!

Nemuseli by utíkat, kdyby svou bitvu vedl prozíravě. Prohrát ji bylo zrovna umění. Možná i větší, než když u Crécy před šestnácti lety zavedl jeho otec francouzské vojsko do zkázy.

Ne, takové chyby se dauphin nedopustí. Je moudrý. Právem mu tak říkají. Také pan Petrarca se o něm loni vyslovil uznale. Ale asi mu

to nebude nic platné, či aspoň ne tak moc, dokud si jeho otec bude vymýšlet ty dalekosáhlé rytířské plány.

A možná na tom něco je. Tažení do Svaté země! Po Karlově bledé tváři se rozlévá slabý úsměv, který hledí honem potlačit, ale rozumím mu, a kdyby moje bolest nebyla tak úplně čerstvá, usmíval bych se taky. Tažení do Svaté země je na dlouhá, předlouhá léta. A ve Francii by byl klid. *Zlé společnosti* by odtáhly pod znamením kříže a s nimi ten nejrekovnější, nejkřesťanštější král. Ještě tak kdyby se k tažení dal zlákat také Eduard! To by měl mladý Karel pohodu. Já? Nikdy. Nejsem šílený.

Ale samozřejmě to tak neříkám a z té duše chválím zbožný záměr francouzského krále. O jeho sňatku radši mlčíme. Ostatně s novým papežem to možná nebude tak jednoduché. Sňatek s Janou Neapolskou nemůže uzavřít bez papežova souhlasu. Jan není Kazimír, který si postavil hlavu a radši své království vrhl na hráčský stůl, než by šel plodit syny se zákonnou chotí, která se mu oškliví. A vlastně ji už dávno nemá. Zákonná choť ho opustila a mohl by požádat o rozvod. Jenže nedbá. Společnice do svého lože si volí podle chuti a rozmaru. Nedbá o syny.

Já syna mám a srdce se mi svírá steskem. Chtěl bych ho mít u sebe. Alespoň jeho, zázračný plod mé lásky.

Václave! Aničko!

SEDMÁ SVÁTOST

Rok vlastně začal slibně. Jako by smrt Karlovi chtěla ukázat přívětivější tvář, skosila tentokrát ve dvaceti letech slabomyslného Menharta, syna Markéty, čímž nadobro zlomila Rudolfovo spojenectví s Wittelsbachy, ještě než bylo uzavřeno. Markéta, kdysi dědička Tyrol, si vyhradila právo naložit se svou zemí svobodně bez ohledu na příbuzné svého zemřelého chotě a deset dní po synově smrti se zřekla Tyrol ve prospěch Habsburků. Její dřívější věnování, kterým se ctižádostivý mladý vévoda oháněl už před třemi lety, snad ani kupodivu nebylo falešné. Ano, Markéta Tyrolská si vždycky potrpěla na vzhledné mladíky, což jí zřejmě zůstalo i k stáru.

Karel to vzal s potěšením na vědomí, ačkoli jeho dcera byla Rudolfova choť. Při prvním pohledu na Markétu bylo víc než zřejmé, že ctnost mladého Habsburka nijak neohrožuje. A popuzení Wittelsbachové se nadobro odvrátili od podvodného spojenectví, které jim nic nepřinášelo.

Rudolf se načas přestal zajímat o triumf nad tchánem a věnoval se zajištění Tyrol, což nikdy jednoduché nebylo. Karel se ještě dobře pamatoval z dob nevyvedeného manželství svého bratra, jak ošidnou hru umějí hrát tamní velmoži.

Dobře se pobav, Rudolfe. Škoda, že se to nestalo o měsíc dřív. Už bys neměl čas na hanebnou pletku, když jsi svého bratra zasnoubil s uherskou Alžbětou, neteří krále Ludvíka. Mladého Albrechta, který si měl vzít dceru mého bratra. S Alžbětou, snoubenkou bratrova syna Jošta. Měl by se stydět aspoň Ludvík. Bez rozvázání předchozí dohody! Bez jakéhokoli varování! Nebyl jsem po ruce, ale Jan Jindřich ano. Tohle se nedělá.

Bratrovi na tom tak nezáleží, ale dvanáctiletý Jošt už chápe a je pekelně ctižádostivý. Skoro tak jako Rudolf. To bude jednou střetnutí! Ostatně kdoví jestli k tomu sňatku dojde. A kdoví jakou by měl cenu. To, že Ludvík nemá vlastní děti, přece nemusí být navěky. Ale kdyby bezdětný do hrobu předešel Kazimíra, což při zdravotním stavu obou není nemožné, zdědí Uhersko polský král.

Sňatky. Hraje se o mnoho. Také já hledám výhodná spojení při sňatcích svých dětí, i když ten Kateřinin se jaksi nepovedl. Ale kdo

mohl čekat, co se vyklube z toho mladíka? Prvorozený syn dobrého souseda a moje dcera vévodkyně. Pro ni ani pro sebe jsem si nemohl nic lepšího přát. Mít výhodně provdanou dceru a ještě k tomu na dosah nedlouhé cesty, to je výhra a za tu jsem ten sňatek také dlouho pokládal. Dokud byl naživu Albrecht, moudrý tchán. Markétku jsem také provdal za souseda. Žel, umřela a oba jsou teď moji nepřátelé.

Václava, přiznávám, jsem jaksi zašantročil v první bláznivé radosti nad jeho narozením, ale to napravím, jen co to slušnost dovolí. Mám čas. Václavovi jsou dva roky a nechci přijít o Hohenzollernovo přátelství. Jistě to pochopí, ale musím k tomu napřed připravit půdu. Zatím je to zasnoubení spíš výhoda. Kdekdo by se pro svou dceru ucházel o císařova syna a já si jeho skutečný sňatek musím dobře rozmyslet.

Eliška? Ano. Už není třeba, aby si brala některého z bratrových synů. I kdyby Jan byl urážlivý, nic se neděje. Přece jsme nedostali potřebnou dispens od papeže. Horší urážka ho teď stihla od Rudolfa a Ludvíka. Z mé sladké holčičky se zase stává vysoká karta ve hře kolem trůnu. Anička by se možná hněvala. Ota Braniborský je o třináct let starší, ale vždyť to zas není tak velikánský rozdíl. Mezi námi byl větší a milovali jsme se. Ztracená lásko! Moje drahá! Ne, nezlobila by ses. Kdybych si to myslel doopravdy, radši dám Elišku do kláštera či kamkoli, kde bys ji chtěla mít.

A Branibory jsou dobrá sázka. Ruka mé dcerky má cenu, bez níž bych toto vítězství možná nezískal. Branibory pro mého Václava! Či aspoň pro Elišku, bude-li jednou mít děti s tím Otíkem. Jistě, i Ludvík Říman Braniborský může mít ještě syna se svou druhou chotí Ingeborg, když mu zemřela bezdětná Kazimírova dcera. Ale nemusí. Chyba není vždycky v ženě. Sestra jeho zesnulé choti, provdaná do Pomořan, přece děti má. Sám jsem viděl toho statného mladíka, který možná zdědí Kazimírův trůn.

Ale nezasnubují se jen sotva narozené děti. Lovci kladou léčky i na otce. Jan Francouzský se vzbouřil a rozhodl se, že tentokrát si vybere sám. Spíš přebere. Jana Neapolská je vyhlášená kráska. Já jsem se s ní nikdy nesetkal, ale jako bych ji viděl vlastníma očima. To svědectví je věrohodné. Také Petrarca přidal svůj nadšený hlas. Jenomže krása... Janě bude brzy čtyřicet. Jan ovšem má čtyři syny a je starší než ona. Ale neapolská královna má za sebou dvě manželství, z nichž každé končilo přinejmenším podivnou manželovou smrtí. Ta první byla zřejmá vražda, nikdy neobjasněná.

Lovce ženichů francouzský král příliš nezajímá. Třetí choť mezi čtyřmi dospělými syny sotva bude mít na manžela jiný vliv než případné hrátky v ložnici. Vynořil se však nečekaně jiný žádoucí ženich a bohužel jsem to já. Zvolna mě obletují. Zatím si nikdo netroufl přijít s přímým návrhem, ale vyslanec anglického krále už nenápadně utrousil, že moje dávná snoubenka Isabela je dosud svobodná. Isabele už bylo třicet. Pořád je o patnáct let mladší, než jsem já, ale horlivci se už dali slyšet, že to není lepší, než kdybych si vzal vdovu. Nic pro mne. Císaři do lože jen mladou panenku.

Kde ji vzít? Nějak se neurodily. Vladaři horlivě zkoumají své příbuzenstvo, jenomže je tu háček. Vzdálenou příbuznou císaři? V úvahu přichází pouze nevěsta v přímé linii královského rodu. Už mi nenápadně předestírali všechny možnosti. Neslyším na to. Toužím za Aničkou a nevěsty mě nezajímají.

A ostatně je přehlídka dost chudá. Anglická Isabela docela jistě je ze skvělého královského rodu, jenomže už před patnácti lety jsem o ní slyšel dost, abych se obezřetné vyhnul tomu sňatku. Španělsko? Nevím, mají-li tam dceru na vdávání, ale pověst Pedra Kastilského je ta nejhorší. Prokazatelný vrah vlastní choti Blanky z Bourbonu! V okolí francouzského trůnu není nezadaná dívka na vdávání. Překrásná Blanka Navarrská je vdova po francouzském králi a pověst taky nemá nejlepší. O nemluvněti pro mne se snad neuvažuje. Byl bych stařec, než dospěje v pannu.

Říšští páni po mně pokukují hladovými zraky, ale nikdo z nich si netroufá přijít s nabídkou. Nebo možná i přišli a ti, kdo v této otázce jednají za mě, je odsunuli bez jediné zmínky. Cítím všeobecnou snahu spoutat mě znovu se sousedními královskými trůny. Jenomže jak? Bláhoví. Stačila by vzpomínka na tu jedinou, abych Kazimíra i Ludvíka vždycky pokládal za svoje bratry, i když tu a tam znepřátelené. V panovnických rodinách to tak chodí. Přece to ze sousedních zemí znám.

Horečně se jedná tu i onde, ale já mám svůj ochranný val. Arnošta. Nechce mě vystavit bolesti vzpomínání a nepustí ke mně nikoho, kým si není jist. Blahořečím mu. A děkuji nebi za tu nebohatou žeň knížecích dcer na vdávání. Vím, že nebudu smět říct ne, až ji nakonec najdou. Ale doufám, že to ještě nějaký čas potrvá. Čas potřebný ne pro zapomnění, ale aspoň pro vyrovnanost duše. Pokud je možná. Zatím si nejsem jist.

Utápím nejhorší stesk až příliš často v konvici. Bušek se ke mně plíží potají k těm pitkám o samotě. Před Arnoštem se vynalézavě skrýváme. Nemá to rád. A já jsem opatrný. On je můj štít, který ode mne daleko drží vdavekchtivé ženské. Nechci, aby přetekl pohár jeho trpělivosti, tak jako přetéká ten můj plný vína. Bůh mě už stejně trestá. Často po nestřídmé večeři a nezřízené pitce s Buškem se ani nemůžu postavit na bolavou nohu. Nejde ani tak o bolest - je strašná, ale vždycky mi připomene Norimberk. A Aničku. Navždycky ztracenou lásku.

Arnošt z Pardubic o těch zakázaných slastech pochopitelně věděl a nemálo ho to trápilo. I když chápal. Ale slabost, kterou císař vytrvale projevoval po ztrátě své třetí choti, ho zaskočila, i když nepochyboval, že pro něj je nenahraditelná. Ale přece jen se víc spoléhal na vladařské zaneprázdnění, které zaplňuje panovníkův den a nedovolí truchlit donekonečna. Karel svou říši dál spravoval s přehledem jako vždycky a Arnošt si s nevolí uvědomil, že jeho výjimečné schopnosti se obracejí proti němu samému. Stačil všechno a ještě mu zbyl čas pro soukromý žal, který ho stravoval čím dál tím výmluvněji.

Arnošt znepokojeně odbýval návrhy nových sňatků. Je to skutečně to, co může pomoci? Pro zmírnění napětí v oblasti tří království jistě. Ale jen císaři. Muži ne. A ten bývá při sňatku především.

Jan Očko, olomoucký biskup, byl vážený člen císařské rady a do Uher i Polska to měl blízko. Hned vedle byla Opava, kde Hanuš Opavský se mohl stát vbrzku švagrem polského Kazimíra, ožení-li se jednou, jak se šuška, s Jadwigou Zaháňskou, sestrou Hanušovy choti Anny a docela mimochodem také vnučkou Přemyslovny Kunhuty. Společný předek všech je Karlův praděd Přemysl Otakar, slavný železný a zlatý král.

V sousedství Opavy je Opolí. Vladislav Opolský, vnuk Kazimírovy sestry a synovec uherského Ludvíka, konečně předložil návrh, proti kterému těžko bylo co namítat vzhledem k nevěstinu postavení a rodu. Do Prahy s tím přijel mladý opavský vévoda rovnou za olomouckým biskupem. Za arcibiskupem si netroufal. Také Jan Očko se zachvěl v hloubi duše, ale vědomí, že konečné rozhodnutí, zda bude návrh předložen císaři, udělá výhradně Arnošt z Pardubic, ho povzbudilo. Sám by si netroufal.

Arnošt vstoupil ke Karlovi uprostřed dobře utajené pitky a uvedl do rozpaků oba kumpány. Bušek se pokusil konvici schovat a přitom

polil nejen sebe, ale i císaře. Oba už měli dost.

Arnošt nakrčil nos. „Až budeš schopen vnímat," řekl suše, „rád bych ti řekl něco důležitého."

Karel měl vztek na sebe, že se nechal přistihnout jako kluk, a vylil si ho nespravedlivě na Arnoštovi. „Vnímám tě," řekl zvysoka. „O čem je řeč? Měl bych jít spát. Zítra odjíždím na Moravu uzavřít konečný smír s Ludvíkem a tím mladým uličníkem, který si říká můj zeť. Už jsem unavený. Dobrou noc."

„Já jsem tě neunavil." Arnošt se podíval za Buškem, který nenápadně mizel s konvicí i poháry. „Vůbec mi není tajno, co se tady děje, ale nejsem tvůj poručník. Tvoje cesta se mimořádně hodí. Nevadí ti, že mezi tvými protivníky bude chybět třetí spojenec?"

„To mi samozřejmě vadí. Ale Ludvík může jednat za něj."

„Měl bys odtamtud zajet do Krakova. Jsi zván."

„Jsem zván? O tom nic nevím."

„Hanuš Opavský s tím přijel za olomouckým biskupem. Před chvílí mi to řekli. Je to možná důležitější než mírová dohoda."

Co může být důležitější? Asi jen jedno. Karel se na něj mlčky zadíval. Arnošt už neřekl nic, jen neznatelně kývl.

„Už?" zeptal se Karel šeptem a znělo to vyděšeně.

„Je nejvyšší čas." Karel se vzchopil. „Neříkej mi nic," přerušil přítele, který se chystal ho zasvětit do svatebního plánu. „Nechci to vědět ani o den dřív, než musím. Nechtěj být vždycky jenom ty nositelem zlých zpráv."

Kažko vypadal velmi zadumaně, když přišel za sestrou. „Musíš tam jít," řekl. „Kdo přijel?"

Elžbieta se jen s krajní nechutí předváděla hostům. Ze smělého a půvabného rytíře se rázem měnila v neohrabanou puťku, která zakřiknutě mlčela, jak si připadala trapně. Krejčí pomořanského vévody si prostě s její mohutnou postavou vůbec nevěděl rady.

„Vladislav Opolský. Chce tě vidět."

„Co na mně uvidí? A vždyť mě snad zná, já se na něj pamatuju."

„Viděl tě, když ti bylo osm. V Norimberku ses neráčila ukazovat jako dcera pomořanského vévody."

To byla pravda. Elžbieta posmutněla.

„Snad by se beze mne obešel."

„Otec na tom trvá. Pojď."

Elžbieta vzdychla a zavolala služku, aby ji převlékla. Z ženského vystrojení ještě tak nejspíš snášela šerou volnou kytli, ale v té se ovšem před hostem objevit nesměla.

Kažko se usadil na stoličku zády k ní a zarytě čmáral prstem cosi po podlaze. Celý plán se mu vůbec nelíbil. S Elžbietou si skvěle rozuměl a měl ji rád. Určitě byl poslední, kdo by ji chtěl strkat do neštěstí, a naneštěstí to vskutku tak nejspíš vypadalo.

„Za měsíc odjedeme všichni do Krakova," řekl přes rameno. „Ty taky."

Krakov by Elžbietě ani tak nevadil, nebýt těch zatracených šatů. Podivnosti krále Kazimíra ji vždycky bavily.

„Pojedeme na svatbu?" zeptala se.

Kažko se zarazil. „Jak jsi na to přišla?"

„Dědeček se prý bude ženit. Či zase už ne?"

„O jeho svatbu ještě nejde, ale dlouho už čekat nebude. Je mimořádně rád ženatý - s někým jiným než se svou zákonnou chotí."

Elžbieta si oddechla. Svatba znamenala slavnostní šaty, které se vždycky nejmíň povedly. Už to znala. Pokaždé si v nich připadala úplně nemožně.

„Papež ho rozvedl?"

„Prosím tě! Je pořád manžel Adlety Hesenské. Ale u nás se na to tak nehledí."

„Ne, pokud nejde o dědice trůnu," řekla významně. „Tak už na to nemysli," dodala soucitně. „Ludvík ho možná přežije, i když s ním co chvíli cloumá čtvrtodenní zimnice. Je mladší."

„To je. Ale dědeček je silný jako tur."

„Mladá choť mu možná srazí hřebínek," podotkla poučně. „Nevěsta je přece mladá, ne?"

„To ano. Je to mladší sestra manželky Hanuše Opavského. Není jí ani tolik co tobě."

„Vida," prohodila zaraženě. Vdávají se i mladší. Jak dlouho bude otec ještě šetřit mou svobodu? A pak? Manžel! Něco už o manželském soužití věděla a nedovedla si to pro sebe dost dobře představit jinak než s pohádkovým obrem. „Stařík se cítí. Půjdeme?"

Vladislav Opolský se otočil, když vešli, a strnul. „Panebože," vydechl. Málem to vykřikl, ale ovládl se včas. „Ty jsi ale vyrostla," prohodil jen strýčkovsky a usmál se. Ano, vlastně takhle se to říká mladým panenkám, které jsme dlouho neviděli.

„Ano," řekla Elžbieta, jak ji nic jiného nenapadlo.

A ještě ke všemu je hloupá, jak to vypadá. Ale to se konečně snad na první pohled nepozná. Nějakou povrchní zdvořilost už zvládne. Jak to, že královské rodiny jsou tak chudé na nevěsty? V Uhrách jenom Ludvíkova neteř, a ta už je zasnoubená nejmíň třikrát, krom toho je jí sotva deset let. Elžbieta není o moc starší, ale je nepochybně dospělá. Napohled až příliš. Ostatně by nevypadala nijak zle, jen kdyby byla trochu drobnější. Kdyby císař po Annině smrti nebyl sám jako bez života, skoro bych měl strach, že od oltáře uteče. Já bych se bál. Cože to říkají? Že láme meče jako třísky? Vždycky jsem si myslel, že to jsou pohádky, ale už tomu věřím. Stačí se podívat. Dlaň mozolnatá a paže svalnatá. Žádný válečník by se za ni nemusel stydět. Ale panenská nevěsta?!

„Už ti to řekli?" zeptal se.

„Co mi měli říct?"

Opolský kníže ztratil odvahu. „To je dobře. Myslím, že bude lepší, když se to doví od polského krále," obrátil se k Bogislavovi. „Já jsem své vyřídil a musím teď zpátky. V Krakově buďte včas."

Elžbieta se dívala z jednoho na druhého a dobře si všimla, že otec se tváří jaksi provinile. Oč jde?!

Podala si ho při první příležitosti. „Co se děje?" zeptala se rovnou. „ Vždycky jsme byli k sobě upřímní a teď mě podvádíš na návod toho pleticháře."

Bogislav měl v domě autoritu, ale dceřin výpad ho tentokrát nepřekvapil. Po Vladislavově nešťastném výroku ho mohl očekávat, ale do vysvětlování se mu moc nechtělo. Ošil se.

„Přece dobře víš, že jednou...," začal vyhýbavě. „Dávno ti bylo šestnáct a dcera pomořanského vévody prostě nemůže..." Dodal si odvahy, přestože ho její upřený pohled uváděl do rozpaků. „Já vím, že o svém sňatku neuvažuješ, ale já musím. Jsem tvůj otec. Přísahám, že bych tě nedal leckomu."

Už je to tady. Ta předtucha byla přesná. „To jsem zvědavá, jestli se naše představy o tom, kdo je leckdo, shodují," řekla posměšně. „Ten Vladislav ve mně moc důvěry nebudí, i když Krakov a Kazimír..." Ztuhla. „Proboha!" vykřikla. „Snad si mě nechce vzít on? Vždyť je můj vlastní děd!"

„Jak tě to mohlo napadnout! To víš, že ne."

Elžbieta si uvědomila, že ji to napadlo nejspíš proto, že Kazimír

Polský byl asi jediný, kdo by se k ní postavou jakžtakž hodil.

„Kdopak to tedy není u tebe leckdo, když nejde o krále?“ pokračovala nicméně chrabře v útoku. „Ludvík Uherský je přece ženatý.“ A najednou ztuhla.

„Císař Karel.“

Císař! Uvědomila si to vteřinu předtím, než jméno vyslovil. Ovšem. Je vdovec. A zmrzačený po úrazu, takže ona je teď větší skoro o hlavu. To by možná tak nevadilo. Ne jí. Byla zvyklá na Kažka, který se jí také vzrůstem nerovnal. Ale jemu to bude vadit jistě, muži jsou ješitní. A ještě tu byla ta hlavní okolnost. Jeho posedlost zemřelou chotí. Na vlastní oči ji viděla předloni v Norimberku.

„Je o dva roky starší, než jsi ty,“ řekla tiše.

„To přece vůbec nevadí. Kazimír...“

„Prosím tě, nepleť sem Kazimíra. Jsem ráda, že se mu císař nepodobá, i když vzrůstem...“ Nadechla se a odvážila se předložit tu ožehavou otázku: „Ví císař vůbec, jak vypadám?“

„Jsi krásná,“ řekl s křivým úsměvem. „Namouduši, Elži, kdybych nebyl tvůj otec...“

Také pomořanský vévoda byl mimořádně urostlý muž. Přesto byl o něco menší než ona. Ale aspoň o málo. A také nevedl nijak honosný dvůr. Jeho choť se nemusela moc často vystrojovat. Ano, spolu by nám to možná klapalo. Už bych ho přiměla, aby si zvykl na mé krkolomné kousky. Jenže můj otec to *je*. Ta myšlenka se mi neměla ani vynořit. Tak zbytečně mezi těmi ostatními, které bezhlavě víří sem tam ve snaze nepřiblížit se k tomu osudnému středu. Bojím se. Ano, já, Elžbieta z Wolgastu, mám strach. Tady mi nepomůže síla, s kterou lámu meče. Spíš naopak. Každý zjemnělý muž přede mnou musí prchat v děsu. A on takový je. Dobře si pamatuju jeho oči. Uhranuly mě? Kdyby šlo jenom o mě! Jenže je tady i on.

„Co když nebudu souhlasit?“ zeptala se tiše, ale neznělo to vzdorovitě.

„Zbláznila ses?“ vykřikl. „Elži! Budeš císařovna. Dovedeš si vůbec představit, co to znamená?“

„Dovedu,“ řekla hořce. „Mám trůnit na slavnostech, předsedat audiencím, objevovat se při zvlášť významných příležitostech vedle císaře. A kdovíco ještě. Podívej se na mě! Dovedeš si představit, jak nemožně budu vypadat? Krásná! řekls to ty, já jsem o tom nikdy nepřemýšlela. To je to poslední, co mě kdy zajímalo. Nevím, jestli jsem

krásná, ale určité ne v upnutých ženských šatech. Že bych mohla chodit převlečená za rytíře či aspoň v kytli, to by mi asi nedovolili.“

„Elži,“ ozval se tiše Kažko, který až dosud mlčel. „Ty jsi snad chtěla vstoupit do kláštera? Pokud vím, císař je zatím jediný muž, který tě zaujal.“

„Že jich tolik znám!“ řekla hořce. „Zaujal mě, to ano. Ale v životě by mě nenapadlo přemýšlet o něm jako o manželovi.“

„A je někdo, o kom jsi tak přemýšlela?“

Elžbieta se zarazila. Ano, pomalu mi bude sedmnáct. Klášter? To ne. A jiné východisko není. Mlčky sklonila hlavu.

Bogislav ulehčené vydechl. „Díky, synu,“ řekl vřele. „Jsem rád, že jsi mi přispěl přes svůj nesouhlas.“

„Radši bych ji viděl svobodnou,“ odsekl Kažko. Měl vztek na celý svět. „Bude nešťastná. Co se tak díváš?“ obrátil se k Elžbietě. „Přece si to myslíš taky. Ale nemůžeme donekonečna zavírat oči před tím, že jsi dospělá a dcera knížete. A abych byl docela upřímný, takový muž, s kterým bys byla šťastná, asi není. Když už, tak aspoň takhle. Pro rodinu je to pocta. On s tím souhlasí. Totiž...“ Zarazil se.

„Totiž co?“ zeptala se ostře. „Chtějí mě snad teprve nabízet jako na tržišti?“

„To ne. Vyjádřil se jen pražský arcibiskup, ale závazně. Císař ho pověřil. Sám se prý jednání nezúčastňuje.“

„To věřím,“ řekla trpce a podívala se na otce, který se pořád tvářil jaksi vylekaně. „Neměj strach, tatínku, neuteče, až mě uvidí. Jemu je totiž docela jedno, s kým ho ožení. Možná si ani nevšimne, že jsem větší než on. A...“ Najednou ji přemohla děsivá představa sebe v nepadnoucích šatech nevěsty a rozplakala se. „Nech mě!“ obořila se na Kažka, který ji chtěl zadržet, a v slzách vyrazila ven z komnaty.

„Jen ať se vypláče.“ Bogislav si odfrkl.

„Uf! To byl oříšek. Jsem rád, že to máme z krku.“

VELKÝ PÁTEK V AVIGNONU

Francouzskému králi Urban V. hned na počátku svého pontifikátu podal přehořkou pilulku zákazem sňatku, který by připojil Provence k Francii a ještě víc omezil nezávislost Avignonu. Jan to zprvu přijal nevlídně. Cože! Po měsících dvoření si přijde marseilleský opat z Neapole a dá za pravdu unikající královně? Ale konečně - co s krásnou chotí při tak dlouhé nepřítomnosti, která mě doufám čeká. Zvlášť když

nevypadá na to, že by vzdálenému choti věrnost oddaně zachovávala.

Utěšil se rychle. Čas od září do Vánoc nevěnoval jenom sličné Janě. Jeho častějším společníkem byl mladý jeruzalémský a kyperský král Petr Lusignan, který stejně jako on přijel za papežem, aby křesťanstvu nabídl své služby a svůj meč. Čas mezi smrtí Inocence a nastolením jeho nástupce oba králové trávili smělými a velkorysými plány. Pokud byli spolu sami, Svatý hrob se zdál být na dosah.

Shodu neporušil ani nový papež. Jako všichni jeho předchůdci usiloval o vyhlášení kruciády, která by s konečnou platností osvobodila Svatý hrob. A stejně jako Petr Kyperský a Jan Francouzský také on zavíral oči před tím, že v minulosti i nejúspěšnější tažení křesťanského vojska končila v nicotě. Vítězství nebylo možné udržet natrvalo. Ani Petr Kyperský už ve skutečnosti dávno nebyl jeruzalémským králem, ač se tím titulem hrdě honosil. Nenaplněná hodnost. Už jeho otec vládl pouze Kypru, natož on.

Jeruzalémské království křesťanů patřilo vzpomínkám. Poslední evropští osadníci se ze Sýrie stáhli na Kypr a do Svaté země přicházeli jen za obchodem. Když obchod s musulmany vzkvétal, nadšení masakrovat je se ztrácelo. Svatá válka ztratila svou naléhavost i díky rozkolům mezi křesťany, kteří až příliš často zneužívali kříže při válečných výpadech proti domněle pohanským sousedům. A navíc v létech opakujícího se moru ubylo v Evropě bojeschopných obyvatel. Dosud se křesťané obávali nevěřících, dosud mělo křižácké tažení nadšené příznivce, ale v obecném povědomí nadšení vadlo. Mezi vznešenými tradice přežívala jako nedílná součást rytířství, a také zcela čerstvá hrozba Turků na evropských březích byla povážlivější než dřív. Nesnáz byla v tom, že zbožný plán osvobození Svatého hrobu trpěl stejným nedostatkem jako záměry všech světských vlád: nebylo dobrovolníků, kteří by ve svatém nadšení nasadili nejen život, ale i své jmění a vyzbrojili na svůj náklad svoje družiny. Bylo třeba najmout žoldnéře a platit je. Na druhé straně se nabízela vítaná možnost odvést Hawkwooda, Cervolu a jim podobné z Francie a v zájmu svaté věci tak pomoci i sužované zemi. Králové Kypru a Francie strávili celou zimu a jaro v Avignonu ve smělých plánech a horečných rozpravách s papežem. Urban V. na Veliký pátek roku třináctistého šedesátého třetího slavnostně vyhlásil podporu výpravě, která do dvou let měla vnést kříž do Jeruzaléma a z rukou pohanů osvobodit Svatý hrob. Francouzský král jako vrchní velitel všeho vojska přijal slavnostně kříž spolu s hrabětem de Tancar-

ville a ostatními hrdiny od Brignais. Papežským legátem a duchovním vůdcem výpravy byl jmenován hlavní tvůrce míru v Brétigny, kardinál Talleyrand de Périgord, a ke všem dvorům Evropy se rozjeli poslové, aby hlásali kříž a získali i ostatní panovníky pro nejslavnější tažení.

K císařskému dvoru se vypravil papežem přímo pověřený legát - Pietro Corsini. Ale v Praze stejně jako v Krakově a jinde na severu měli docela jiné starosti.

Herold zarazil koně před císařem. „Už vyjeli, Vaše Veličenstvo."

„Dobře, pojedeme dál." Karel popojel několik kroků a znovu zastavil. „Jedna míle není tak daleko," řekl s úsměvem. „Dojdeme pěšky. I pro císaře se hodí nejvyšší zdvořilost pro setkání se třemi korunovanými králi."

Panoši se seběhli, aby převzali koně od jezdců. Motanice koní a pěších se rozptýlila právě včas. Z nedalekého hájku se už nořila suita polského krále. Zastavili se a i na jejich straně nastalo překotné sestupování. Karlův průvod šel pomalu, aby jim dopřál čas.

Kazimír se už k němu hnal s otevřenou náručí. „Nejdražší bratře!" vykřikl svým tuřím hlasem. „Jak jsem šťasten, že tě mohu přivítat k té mimořádné události! Skutečně jsem přešťasten!" A sevřel ho do medvědího objetí.

Karel, který někdy miloval vznešenou přetvářku a někdy ne, jeho stisk srdečné opětoval. Býval vzrostlému Kazimírovi roven postavou, a ač mu pokřivená záda následkem nešťastného pádu z koně ubrala na výšce, síla mu zůstala. Kazimír až hekl, jak ji nečekal. Ano, *nejdražší bratr* bude teď vlastně můj dědeček, blesklo Karlovi hlavou a myšlenka na nový sňatek ho prvně rozveselila.

K všeobecné pohodě přispěl i nádherný jarní den a uvítání bylo srdečné a hlučné. Jedině Ludvík Uherský zakřiknutě mlčel. Nedokázal se uvolnit a zbavit se vzpomínky na to, že naposled se setkal s bývalým tchánem a potom synovcem na válečném poli, kde po zuby ozbrojení stáli proti sobě. Co na tom, že k střetu nakonec nedošlo. Válečný stav mezi nimi trval a dosud nebyl uzavřen konečným mírem, ale jen dočasným přiměřím.

Kazimír netrpěl podobnými předsudky. Ostatně jeho účast ve válce byla velmi vlažná. Přitáhl sice s hotovostí až k Trnavě, ale to bylo pořád na území uherského krále a snadno se mohl tvářit, že chtěl jen smluvit mír. Což byl klam vydatně podporovaný Bolkem Svídnickým,

který by k svému zprostředkovatelskému úsilí rád přibral autoritu polského krále.

Zdvořilosti a poklony se nejdřív odbývaly mezi nejvyššími. Třetího krále, Waldemara Dánského, znám také. Před třinácti lety byl v Praze při křtinách mého prvorozeného syna a skládal nadšený dvorný hold mé tehdejší choti, první Anně. Třináct let! Jak je to daleko. Chlapec by už byl veliký a můj Václav by se vůbec nejmenoval Václav, ale byl by jen druhorozený syn. Snad příští braniborský markrabí.

Jaký by asi byl můj první Václav dnes? Měl bych už téměř dospělého syna. Darmo vzpomínat. Osud se smiloval a dal mi druhého. Ale vzal mi Aničku. Snad jsem byl příliš šťasten a přivolal tak trest. Proč na ni?!

Od Václava se neodlučuju. Je i zde. Ovšem kdesi vzadu v doprovodu Bolka Svídnického, který se ochotně ujal té nesnadné úlohy. Chlapec ho miluje a on jeho. Jak by ne. Je k pomilování. Bolek se kvůli němu obětavě zřekl svého místa v čele průvodu, které mu náleží jako blízkému příbuznému všech zúčastněných stran. A mezi mé příbuzné vstoupí i Waldemar Dánský. Je strýc mé příští choti. Jaká je? Zničehonic jsem na ni zvědavý, i když zprávy nejsou nijak povzbudivé. Obryně se silou pěti chlapů.

Můj bratr teď uvolnil místo po mém boku Kazimírovi a přesunul se vedle Ludvíka. Dovedu si představit to zaryté mlčení. Nepřátelé jsou totiž daleko spíš oni dva. Ludvík je sice velice citlivý na svou matku, ale té urážce asi moc nevěří. Nebylo by to prvně, co můj milý zeť Rudolf dal vyhotovit mazaný podvrh, aby kalil vodu. Ale ta mezi Moravou a Uherskem je pořádně zkalená i bez něho.

Já chápu Jana Jindřicha, že si chrání svou zem, ale mohl by se mírnit a nezajíždět s trestnými výpravami pomalu až za Dunaj. K Ludvíkovi jako k Rudolfovi na odvetné plenění se svými moravskými hrdlořezy. Prý mezi nimi často nechybí ani Hanuš Opavský! Jen z čiré příbuzenské lásky, protože vévodství na severu Moravy nepřátelskými nájezdy asi moc netrpí. Kdybych Jana Očka neměl v Praze, ale na jeho stolci v Olomouci, možná by je pokrotil. Možná. Docela jistě to nevím. A proto mi císařská rada a výchova mého syna je přednější.

Biskup je tu samozřejmě se mnou a časem vystřídá Bolka u Václava. Zatím to není třeba. V císařském průvodu je řada biskupů a z Čech, z té nejvýznamnější země římské říše, tu musí být aspoň ti dva mně nejbližší, když už tu pražský arcibiskup není. Arnošt tentokrát

zůstal doma. Při této příležitosti se neobejdu bez bratra a někdo musí v království dohlížet. Někdo s vysokou autoritou, téměř královskou. Arnošt ji má možná vyšší, než kdy měl Jan Jindřich. Ale kdykoli jsem na delší čas pryč, zbojníci zvedají drzé hlavy. Kdypak to už přestane!

A poslední z korunovaných hlav, dánského Waldemara, si hledí Mikuláš Opavský. Nejstarší Přemyslovec, vnuk zlatého a železného krále, se vydal zmužile do Krakova přes svůj pokročilý věk a je mi povzbudivou připomínkou, že brát si v mém věku ani ne sedmnáctiletou není vůbec žádná nehoráznost. Jemu bylo už přes sedmdesát, když se před čtyřmi lety ženil s mladinkou Jitkou z Falkenbergu, a dnes i po té dlouhé cestě vypadá svěže a bujaře. Jeho choť si kdesi vzadu špitá s Hanušem. Je mladší než všechny Mikulášovy děti. Jeho nejstarší dceři, moravské markraběnce, je víc o deset let. Obvykle si přes ten rozdíl věku povídá s ní, ale Markéta dnes nedoprovází svého chotě. Když jsem se bratra před chvílí na to zeptal, zatvářil se starostlivě.

„Nebylo jí dobře. Cestou z Uherského Hradiště musela zůstat v Kroměříži.“ V jeho pohledu byla úzkost. „Stůně teď skoro pořád, já mám strach. Že mi neumře, viď?“

Můj milý! Na tom tak málo *záleží.* Moje Anička nestonala nikdy. A přece... Ne. Ne, nemyslet.

Ještě než vykročíme ke Krakovu, defilují před námi polští velmoži, aby jako hostitelé vzdali čest vzácným hostům. A v první řadě mezi nimi - ne! Zlato má věru kouzelnou moc. Můj otec povýšil kdysi do panského stavu obratného zbohatlíka Oldřicha Pluha, původu neznámého a spíš nízkého, a zde ten polský kníže v šarlatu a zlatě?

„Sandoměřského stolníka - pana Wierzynka - znáš, nemýlím-li se,“ říká Kazimír potutelně.

Ne, vůbec se nemýlíš a dobře to víš, pan rytíř, či jakým vznešeným přídomkem se teď honosí, ti jistě nezatajil, jak kdysi vysokou půjčkou umožnil jednomu chudému markraběti vykoupit královský hrad Křivoklát. Lichvář. O tom nekřesťanském úroku ti nejspíš neřekl. Či ano? Ostatně jsme se viděli už před sedmi lety v Praze. Tehdy se ovšem nepředváděl v úloze velmože.

Flanderský kupec Mikuláš Verzaen kdysi přišel v průvodu Viléma Holandského z Antverp a už tu zůstal, proměněn v polského Wierzynka. Panenská země pro tak bystrého podnikatele. A nepochybně úspěšného, jinak by se nedomohl skvělého postavení přímo u královského dvora. Už když mě s ním Vilém seznámil v mé tehdejší tísni,

byl bohatý. Co asi teprv teď!

„Pan Wierzynek se opět ujal nesnadné úlohy pečovat o královské hosty," pokračoval Kazimír. „Čeká nás čas plný bezstarostných radovánek. Jsem přesvědčen, že se svého úkolu zhostí jako nikdo jiný. Uvidíš."

Pohostinství bylo vskutku skvělé, ale daleko dřív Karel spatřil nevěstu. Nešťastná Elžbieta stála mezi otcem a bratrem u krakovské brány a neklidně popotahovala cípy visících rukávů, aby trochu uvolnila škrtící šaty. Karel ji obřadně pozdravil. Ani nezvedla oči, když cosi nesrozumitelně pípla v odpověď, a zčervenala až ke kořínkům rusých vlasů. U jiné ženy by ho okamžitě napadlo, že je to barva roztaveného zlata, ale tady si jen znechuceně pomyslel, že je nazrzlá. Panenský ruměnec jí trapně neslušel. Když se nedíval hluboko do poháru, uměl se dokonale ovládat a teď byl střízlivý. Na jeho tváři se neodrazil ani stín nevlídných pocitů. Usmál se přátelsky na Kažka i na nastávajícího tchána. Mít Bogislava Pomořanského v řadách nepřátel nebyla dobrá věc. To je určitě zisk.

Znovu se podíval na nevěstu, která tu stála jako pořádně veliká hromada neštěstí. A co vlastně. Vždyť nic nečekám. Nějakou svůdnou kočičku? Vzpomínku by stejně nezastínila. Tahle vypadá nevýbojně. Zdá se, že s ní nebudou aspoň potíže. Ale dvořit se jí nemůžu. Snad to nečeká.

Nenadálá potíž vyvstala v osobě Kazimírovy sestry, uherské královny matky. Číhala na chvíli o samotě tak dlouho, až se dočkala. V chodbě, kde se potkali, se jí Karel nemohl nezdvořile vyhnout. Za chvíli už ho mrzelo, že to neudělal i tak.

„Brzy jste zapomněl na Annu," zasyčela.

Karel se na ni podíval a před výrazem jeho očí i tato statečná žena couvla. „Mlčte," řekl a dal si záležet. Být zdvořilý? K téhle zmiji, když už nemám proč? „Jste zlovolná ješitná baba. Ničemu nerozumíte."

„Cože jsem?" vydechla vyděšeně.

„Zlovolná ješitná baba," opakoval se zvráceným potěšením. „Býval jsem k vám slušný výhradně kvůli Aničce, ale to je pryč. Teď už k tomu nemám ani ten nejmenší důvod."

„Řeknu to Ludvíkovi!" vykřikla.

„Poslužte si. Ale bojím se, že to neuděláte. Aspoň by našel slovní výraz pro to, co si jistě myslí i on, a to se vám určitě nehodí. Třeba by

si pak připadal směšný, kdyby vás poslouchal dál.“

„Takže to... to, co říkal váš zeť Rudolf, to je pravda?“

„Samozřejmě,“ usmál se studeně. „Jenomže tenkrát jsem to zapřel, protože to Aničku moc mrzelo.“ Ušklíbl se. „Chcete snad překazit mou svatbu? Váš bratr si dal tolik práce s hledáním nevěsty.“

Představila si vedle něj Elžbietu a usmála se. Zle a vítězně.

„Ne,“ řekla lehce. „Anna se na nebesích nad vaší volbou jistě raduje.“

Vítězoslavně odšustila. Zchladil jsem si žáhu, ale ona taky, pomyslel si chmurně. Dobře. Přijmu svůj osud bez reptání. Připravil mi ho můj arcibiskup, jehož ctím. Jsem křesťan, pokora mi taky někdy sluší. Mám příliš mnoho hříchů. Je to mé pokání.

Pan Wierzynek se vyznamenal a z rohu hojnosti zaléval užaslé svatebčany vzácnými víny, nejvybranější krmí a vynalézavou zábavou. Mnohdy byla až nevázaná a panny a paní se červenaly, schovávaly tváře či skrytě se chichotaly, každá podle své povahy. Ale rozvernost se zvolna zmocňovala všech. Pozdní máj s vlahými večery přál nejedné lásce. Až na tu, k jejímuž vyvrcholení ta všechna sláva měla vést.

Sňatek se konal hned třetí den po příjezdu vznešeného ženicha. Kazimír usoudil, že otálet nemá smysl a hlučné radovánky se spíš rozproudí po obřadu, až skončí očekávání a bude se jen slavit. Karel nenamítal nic. Svatba pro něj znamenala jen vítané ukončení války, kterou dál vést byl čirý nesmysl.

Rudolf svou nepřítomností sice dával okázale najevo uraženou nevraživost, ale bez Ludvíka a Kazimíra je bezmocný. Ani v Bavorsku spojence nemá poté, co neomaleně hrábl po Tyrolech. Spíš by měl shánět spojence, aby je proti Wittelsbachům udržel. Ale trucuje, protože nedosáhl svého. Je přece jenom příliš mladý, než aby byl skutečně nebezpečný. Ještě dlouho se musí učit, jak trpělivě je třeba odklízet z cesty překážky. Plácnout do vody umí každý. Ale to ještě neznamená, že přeplaveš.

Krakovský velechrám, zasvěcený vedle polského patrona Stanislava i svatému Václavovi, byl příznačným dějištěm slavného obřadu, kde římský císař byl zároveň i králem českým. Tady před šedesáti lety chtěl přijmout polskou královskou korunu jeho děd Václav, český král a krakovský vévoda, vítěz nad uchazečem z rodu polských Piastů. Nakonec ustoupil a byl korunován v Hnězdně. Také

Nakonec ustoupil a byl korunován v Hnězdně. Také dnes je zde hnězdenský arcibiskup, aby spojil v manželství císaře Svaté říše římské s pravnučkou Vladislava Lokýtka. Už druhou.

Karel si zakázal vzpomínat na budínskou svatbu, ale nebyl schopen se soustředit. Ze všeho si pamatoval jen, jak nevěsta si třikrát přišlápla lem šatů, když ji otec vedl k oltáři, a mohla mluvit o štěstí, že klopýtnutí neskončilo pádem. Ostatně by nebyl jediný. Stařičký arcibiskup Jaroslav Bogoria, kterému už minula devadesátka, zakopl o stupeň před oltářem a jenom díky duchapřítomnosti přisluhujícího kněze, který ho rychle zvedl, se podařilo předstírat, že jen poklekl o jednou víc než vyžadoval rituál. Hlas se mu třásl rozčilením po celou dobu trvání obřadu.

Když už žertovný úvod skončil a všechno probíhalo v bezpečné nehybnosti, bavil se ženich aspoň pozorováním mouchy, která kroužila kolem Elžbietiny hlavy. V duchu sám se sebou uzavíral sázky, zda se příští císařovna po ní ožene či ne, až málem přehlédl, že je znovu ženatý. Nedocházelo mu to docela ani u přebohatého stolu svatební hostiny, kde Elžbieta vedle něj seděla jako bez života. Úporně se snažila nepoutat pozornost, protože jí všechno padalo z ruky. Sem tam se pokoušela neposlušné sousto pod stolem nenápadně odkopnout. Ne vždycky se to podařilo.

Ještě že se na mě nedívá! pomyslela si zoufale. Ne tady, v té nepřátelské společnosti, kde každý je okamžitě připraven k výsměchu. Na poznání budeme mít dost času. Dnes přece nakonec zůstaneme o samotě. Té se už tolik nebojím, i když přinese leccos neočekávaného. O tom, co se stane mezi mužem a ženou, vím jen málo. Pochybuju, že zardívající se macecha mi vysvětlila docela všechno. *To ostatní už poznáš sama*, řekla mi po trapné čtvrthodince. *Mě taky nikdo nepoučoval.* Těším se? Možná. Mám strach? To určitě. Občas se na něj po straně podívala, ale hned zase sklopila oči ke stolu.

Císař byl ve výhodě. Nejenže ji zaujal o hodně dřív, ale ty tři dny do svatby se poctivě snažila k němu najít vztah, jaký se sluší mezi mužem a ženou. Nikdy tak o nikom nepřemýšlela. A dlužno říct, že se jí ženich dost líbil. Připadal jí vtipný, milý a nenucený. Jeho oči ji většinou míjely, ale když o ni nechtěně občas zavadil pohledem, četla v nich totéž co v Norimberku. Až na ten pocit štěstí. Ten vymizel. Vrátím ho tam, řekla si sebevědomě a zničehonic se jí zmocnila ctižádost ženy. Pocit vzrušující a nezvyklý. Ano, bude se mnou šťastný. A

snad mě časem bude i milovat. Šaty mi křivdí, ale přece mě neuvidí jenom v nich. Teď, když jsem jeho žena.

Provdali mě za muže výjimečného nejen postavením a hodností. Když se rozhlížím po hodovnících kolem svatebního stolu, dobře si uvědomuju, že jsem mohla dopadnout hůř. Tupé tváře. Většinou bez výrazu nebo surové. Jeho taková není. Vážím si toho a nebráním srdci, které se nesměle začíná ozývat. Přece mu mohu dát mnoho. Víc než očekává. Protože co zatím o mně ví? pomyslela si se zachvěním, které co nejrázněji potlačila. Je zvláštní, že se o to vůbec nezajímá, ale pan Wierzynek nás obklopil takovým rejem radovánek, že na to asi není čas. Já ho mám, protože mě si nevšímají, ale všechno se točí kolem císaře. Určitě nemá čas ani na úsměv pro mě, jinak by mi ho přál. Důvěřuju mu a začíná mi připadat blízký jako nikdo. Jistě se nesluší dávat to najevo. Sedím vedle něj se sklopenýma očima, aby si on a nikdo v nich nemohl přečíst nesmělý rodící se cit. Jestlipak bude i v těch jeho, až dnes v noci...

Mikuláš Wierzynek, jehož ctižádostí byla dokonalost, se neklidně vrtěl. Dobrý mrav vyžadoval časný odchod novomanželů, ale císař se klidně pustil do rozhovoru s papežským nunciem, který seděl po jeho druhé straně, a vypadalo to, jako by docela zapomněl, že má choť. A také povinnosti, ke kterým ho zavazovala dnešní noc.

Wierzynek si sám netroufl a přitočil se ke Kazimírovi.

„Neodcházejí," špitl.

„Kdo má odejít?" Kazimírův hlas byl zvučný, ale hluk kolem stolu už naštěstí vzrostl natolik, že si ho všiml jenom dánský král, jehož hovor s Kazimírem nešťastný stolník přerušil.

„Přece - novomanželé." Wierzynek se naklonil až ke královu uchu. „Svatební noc," zašeptal tak tiše, aby to zvědavý Waldemar neslyšel. „Pokusil jsem se naznačit Jeho Veličenstvu - ale zdá se, že nepochopil. Nedovolil jsem si s větší otevřeností... Je to trapné, vskutku."

Kazimír bystře odhadl situaci. Zlomyslné žerty měl vcelku rád, ale uznal, že k dnešní slávě se nic takového nehodí.

„Pane legáte," obrátil se k nunciovi. „Nic ve zlém, nerad ruším zbožný rozhovor. Můj císařský bratr je zdvořilý muž a jistě se chránil vám připomenout, že se dnes oženil a už přišla noc."

Pietro Corsini se zarazil. Ovšem, to bylo vskutku divné. Jednání s císařem bylo důležité, ale jistě mohlo počkat, sám ho nezačal. Karel

zvedl překvapeně hlavu. Svatební noc! Na to jsem nepomyslel. Pohlédl na Elžbietu, která tu seděla jako bez života. Úporná snaha po sebevládě vedla k tomu, že vypadala netečně.

Co! Svatební noc? S touhle horou masa? Ale asi není vyhnutí. Vstal. Ale Elžbieta zůstala sedět se sklopenýma očima. Nevšimla si? V náhlém tichu kdosi vyprskl.

„Choti?“ řekl Karel tiše, ale důrazně.

Teď vzhlédla a polekaně vyskočila. Nabídl jí rámě a důstojně ji vedl ke dveřím, zatímco ona si zase ve zmatku přišlapovala šaty. Srdce v něm klesalo. Ne, dobrý Bože, tohle ne. Budu ji muset někde zavřít a zbytečně ji neukazovat. Jenže aspoň dnešek je třeba přetrpět. Ve společné ložnici a na manželském loži. Otřásl se. Beze slova ji předal štěbetajícímu fraucimoru a vrátil se k Buškovi. V mrazivém mlčení se nechal odstrojit a vydal se váhavě k svatební ložnici. Elžbietiny dívky ji překotně opouštěly. Adelhaid, dávná ctitelka, při odchodu vrhla výmluvný pohled na císaře a vyšla jako poslední.

Podíval se k loži. Viděl z ní jen zavřené oči nad pokrývkou, kterou na sebe zimomřivě přitahovala. Spí? To snad ne. Výbuchy smíchu jejích společnic bylo prve slyšet až na chodbu. Přistoupil blíž a sfoukl svíci. Radši snad potmě. Ulehl a vztáhl k ní ruku. Dotkla se horké pleti a najednou ho zachvátila nepřekonatelná nechuť. Ne. Ne na povel a ne s ní. Aspoň dnes ještě ne. Jenže jak dál?

Utéci nemohl. Dveře vedoucí k manželskému štěstí hlídalo příliš mnoho očí. „Promiň,“ zahučel. „Jsem příliš unavený.“ A odtáhl se až na samý krajíček širokého lože.

Zesměšnil jsem se? Možná jsem se měl spíš vymluvit na tu nohu. Po každé bohatší hostině se přece ozývá. Dnes mnoho ne, ale kdo to ví? Co ona? Za jeho zády se neozval ani hlásek. A co, mám svoje léta. A možná únavu ani nepředstírám, třeba bych ji nedokázal obejmout. Jak je to dávno! Ještě na okamžik zaváhal, ale nepřinutil se změnit rozhodnutí. Ne, to skutečně nemůžu. Zavrtal se hlouběji do podušek a kupodivu usnul okamžitě.

Když ráno procitl, chránil se přesvědčit, jestli je Elžbieta vzhůru, a vyšel ven po špičkách.

„Paní spí, nerušte ji,“ přikázal panoši u dveří a vydal se za Kazimírem.

Bylo už tak pozdě, že bylo silně nepravděpodobné, aby Elžbieta ještě spala, ledaže ji tak utrmácela milostná noc. Svým příchodem za

chvíli jen potvrdila všechny nezbedné představy. Vypadala zpustošeně, jako by celou noc nezamhouřila oko. Otec i bratr na ni zírali s podivem. Takhle ji ještě nikdy neviděli.

Bogislav si svou úvahu nechal pro sebe, ale Kažko byl s polským králem víc než důvěrný. „To je ale divoch!“ zašeptal Kazimírovi. „Elži hned tak něco nezdolá a on vypadá, jako by noc strávil v zahradě snů. Jenom mu vyhládlo. Podívej, jak se cpe.“

„Tiše,“ sykl Kazimír a podíval se na novomanžela s bezděčným obdivem. Až dosud ho nikdy nenapadlo, že se mu někdo může rovnat v živočišné nenasytnosti, natož Karel, kterého pokládal za příliš zjemnělého a trochu suchopárného uvážlivce, než aby mohl svou vášní dočista utrmácet ženu, která nejen úderem přerazí meč, ale jen tak v ruce rozlomí i pevnou podkovu. Těšil se na to ranní setkání, ale představoval si ho zrovna naopak. On zdeptaný a ona vítězná. Jak vůbec proběhla ta noc? Potřásl hlavou a na chvíli se ztratil od stolu. Když se vrátil, změřil si ženicha s mnohovýznamným úsměvem. Vypadal spokojeně.

Elžbieta na rozdíl od Karla jen sem tam s nechutí díbla nějaké sousto ve snaze nebýt nápadná. On si mě nevšímá, ale ostatním po naší noci přece vůbec nic není. Proč se na mě tak dívají? Kazimír. Otec. Dokonce Kažko! Co na mně chtějí vidět? Jsem stejná jako vždycky.

V tom se mýlila. Byla tak jiná, až to zaráželo. Noc bez spánku, která jí zírala z unavených očí, nevěsta mohla a jistě měla trávit příjemněji než utajeným polykáním slz.

Průběh svatební noci ji přímo vyděsil. Takové bude moje manželství? Bylo dost jasné, že nešlo o únavu. Ne, už si nic nezastírám. Nejsem krásná, ani když jsem svlečená. Odpuzuju ho, a jak se snažím zachránit, co se jen dá, vypadám hloupá.

Řekla jsem vůbec něco, co by ho zaujalo? Tak málo slov a ještě nicotných. Věděla, že nesmí udělat nic nápadného a že tedy nemůže ani odejít. Zachytila Kažkův starostlivý pohled a bledě se usmála.

Její úsměv znepokojeného bratra částečně uklidnil. Je dospělá, řekl si nabádavě. Do jejího manželství mluvit nemůžu. Nezavděčil bych se ani jí, ani císaři. Ostatně měl docela jiné starosti, tentokrát příjemnější. Sestra v nepadnoucím rouše císařovny s ním už nemůže nechtěně soupeřit. Sličná Salome, dcera Ziemovita Mazovského, z obou pomořanských sourozenců muže viděla jen v něm. Vyjížděl jsem s Elži

rád. Moc rád. Ale asi to byla chyba. Vlastně je dobře, že se vdala. Ty krásné oči, které se teď na mne upírají s tisícem sladkých příslibů, by se možná obracely po ní. Jako to bylo s Adelhaid. A vlastně vždycky.

Trapná snídaně konečně skončila. Elžbieta uvítala, že se Kažkův zájem obrátil jiným směrem. Nikdo, včetně chotě, se už o ni nestaral. Vyklouzla nenápadně na chodbu a rychle, aby ji někdo ještě nezadržel, spěchala zpátky ke své ložnici.

Adelhaid, která přestýlala nepodařené svatební lože, se na ni spiklenecky usmála. Vlastně poprvé jako žena na ženu.

„Nemusíte mít obavy, všechno jsem zařídila," řekla.

Elžbieta se na ni nechápavě podívala. „Co všechno?"

„Přece to prostěradlo. Já... Měla jste mi to říct předem. Ale nevadí. Dovtípila jsem se naštěstí včas."

„Obávám se, že vám vůbec nerozumím," řekla Elžbieta pomalu.

Adelhaid se zarazila. Asi se neslušela taková důvěrnost. Ale měla pocit, že je císařovně bližší než všechny ostatní. Přece mezi nimi kdysi bylo... Ale panebože, vždyť nebylo nic.

Oči se jí zalily slzami. Elžbieta jí položila ruku kolem ramen a řekla vlídně: „No tak co je? Něco jste mi chtěla říct. Poslouchám."

„To prostěradlo," špitla Adelhaid se sklopenýma očima. „V kuchyni podřízli holoubátko. Povedlo se mi chytit krev do poháru a vrátit se včas. Přece kvůli té krvavé skvrně," dodala zoufale, když zachytila Elžbietin nechápavý pohled. „Copak nerozumíte? Někdy prostěradlo zkoumají po svatební noci. A i když ne, služky o tom nemlčí a leckdo je zvědavý."

„Ale já..." Elžbieta se zarazila. „Proč krev?" zeptala se. „Nikdo mi neřekl, že je to třeba."

„Přece..." Adelhaid se zakoktala, ale pokračovala zmužile, protože Elžbietin pohled byl upřímně zvídavý: „Žena, která nepoznala muže, napoprvé krvácí."

„To jsem nevěděla."

„Vy jste..."

„Ne. Nepoznala jsem žádného muže. Asi už jsem taková."

Adelhaid potřásla hlavou. Na rozdíl od Elžbiety věděla dobře, jaký je důkaz panenství. Nedůvěřuje mi, pomyslela si. A vlastně dělá dobře. Takové tajemství není pro nikoho třetího. Ale kdo byl ten druhý? Rychle probrala všechny muže, které viděla ve Wolgastu, a nakonec usoudila na řádového rytíře. Ten bude mlčet. Ale císař? Že by si

nevšiml? Ať ano či ne, jsou manželé. A určitě si nepřeje, aby skvrna nepočestnosti ulpěla na pověsti jeho vlastní choti. Vznešení se přetvařovat umějí.

„Byl někdo zvědavý... na to prostěradlo?“ zeptala se Elžbieta.

„Ano.“ Adelhaid se usmála. „Polský král.“

Z Elžbiety konečně spadly chmury dnešní noci a rozesmála se. „Zasloužíte si odměnu, Adelhaid,“ řekla vesele. „Nebojte se. Nezapomenu.“ Vzala ji za bradu a zadívala se jí do očí. „Namouduši,“ dodala upřímně, „je mi moc líto, že nejsem muž. S vámi by mi bylo asi dobře.“

S chotěm jí zatím dobře nebylo. Slavnosti k jejímu zoufalství nebraly konce. Nemohla se jim vyhýbat, ač by ráda a ač by to císař nejspíš uvítal. Trpěli oba, ale on míň. Pocit trapnosti se ho tolik nedotýkal. Elžbieta vytrvale mlčela jako zařezaná a usnadňovala mu jeho nevšímavost, jak jen mohla. Také svatební hosté uprostřed rozverných radovánek na ni zapomínali. Sotva se zábava rozproudila a hodovníci si jí přestali všímat, opatrně mizela do ložnice, kam ženich nepřicházel. V bujném veselí až do pozdních ranních hodin se její nepřítomnost ztrácela a nikoho po první noci už ani nenapadlo, aby na ně dohlížel. Císař byl císař. I v přeplněném paláci měl vlastní ložnici, kam se uchyloval k Buškově podivu každý den. Elžbieta fraucimor rozpouštěla hned po ulehnutí a chránila se kteroukoli z nich učinit důvěrnicí svých osamělých nocí.

Jediná nesnáz byla ve starém opavském vévodovi, který jí věnoval nevysvětlitelnou pozornost. Pravda, nevydržel mnoho a Elžbieta si zvykla přesvědčit se před každodenním odchodem, že jeho zakalený zrak už přestal vnímat. Ostatně ani Mikuláše Opavského si svatebčané nijak nevšímali. Nestačil jim a cítil by se opuštěný, nebýt zetě, který neklidně sedával vedle něj.

„Co je ti? Proč se nebavíš?“ zeptal se ho jednou.

„Stejně jako ty.“ Jan Jindřich vzdychl. U tchána předpokládal stejné obavy. „Jsem tu jak na trní. Mám strach o Markétu.“

„Pravda. Ano, ano, jistě.“ Vévoda si starosti příliš nepřipouštěl. Dcera byla mladá a v Kroměříži o ni jistě pečují. „To je zvláštní,“ řekl.

Jan se vytrhl ze zadumání. „Co je zvláštní?“

„Ta podoba. Myslím Karlovu novou choť. Přesně tak vypadala tvoje matka. Jako bych ji viděl. Jen byla výbojnější a ostudu dělala s

potěšením. Vidíš, i jméno mají stejné. Posloucháš mě vůbec?“

Už mluvil do prázdna. Jan tiše zmizel. Cítil stud za svůj trapný omyl. Měl jsem vědět, že ho dceřin osud neznepokojuje. Vypadá zachovale, ale už je to dědek. Stařeckým blábolením otravuje kdekoho a já už nemám, ne, vůbec nemám chuť ani trpělivost tady sedět u stolu a předstírat veselost. Ztratím se. Řeknu to jenom Karlovi a zmizím. Nikdo mě nepohřeší, nejmíň Kazimír. Je tak zaujat všemi fraucimory, které se tu sjely, že je schopen svoje pohostinství protahovat donekonečna, aby je tu udržel. Karel je ženich, nezbývá mu než zůstat. Ale já nemusím.

Díky své neslábnoucí noční můře si vůbec nevšiml podivností bratrova nového manželství. Ostatně dobře věděl, že po smrti Anny domácí pohoda Karlovi už nijak na srdci neleží. Kdoví jak to bude dál. Kdoví jak by to bylo se mnou, kdyby... Otřásl se. Na co to myslím! Svatební veselice byla sotva v půli, když skoro potají opouštěl Krakov v čele své družiny.

Zlá předtucha ho neoklamala. Sotva tři míle za Krakovem potkali zlověstného havrana. Purkrabí kroměřížského hradu. Korouhev obtočená černým závojem. Jan Jindřich to věděl ještě dřív, než se setkali. Vyslechl zprávu zsinalý a beze slova.

„Mám... mám jet dál do Krakova?“

„Ano, jeď. Řekni to, prosím, císaři. Pojedu napřed. Sám.“

Nekonečná cesta. Výsměšné jaro. Vzpomínám na Karla před rokem. Taky nechtěl, aby ho někdo doprovázel. Má ženo. Milovaná. Matko mých dětí. Naše děti zůstaly v Brně a možná ještě nevědí, že jsou sirotci. Zapomněl jsem se zeptat pod tíhou té rány. Panebože!

Chvíli se hnal zběsilým tryskem. Ne z netrpělivosti. Spíš aby nemyslel.

„Takhle srazíš vaz, pane,“ řekl nesměle jeho panoš.

To nesmím. Dětí mi zanechala sličnou řádku. Malé Aničce jsou sotva čtyři roky. Potřebují mě všichni, i dvanáctiletý Jošt. Zvolnil, ale trudné myšlenky se honily dál až k závrati. Nesmím. Dřív než spočinu u jejího úmrtního lože, nesmím se tomu poddávat. Musím ji odvézt do Brna. Utěšit děti. Dřív nesmím přemýšlet.

Osud mu na té cestě smutku připravil prazvláštní dobrodružství na těšínské hranici. Přemohly ho vzpomínky na časy mladé lásky a zastavil se. Asi jen proto zaslechl ten nezřetelný zvuk. Jako by někdo volal. Dětský hlas. A najednou ticho. Tak hluboké, až to bylo podezře-

lé. Obrátil se na svého panoše.

„Slyšel jsi?“ zeptal se bezděky šeptem.

Družina se semkla kolem něj. Chvíle slibovala vítané rozptýlení. Pohled na truchlícího pána byl víc než tísnivý.

Pomalu a opatrně se rozjeli směrem, odkud se před chvílí ozval ten hlas. Najednou zazněl v plné síle přímo před nimi. Jan pobídl koně a skokem se přenesl přes křoví, které ho dělilo od malé mýtiny. Dítě v nebezpečí... Ale hlas nepatřil dítěti. Ne docela. Dívenka, skoro ještě dítě, se zmítala v rukou čtyř zarostlých chlapů, kteří se ji pokoušeli umlčet. Na sobě neměla skoro nic. Když jezdci vrazili na paseku, přestali se s ní rvát. Jen jeden z nich jí zkroutil ruce za zády. Přesila markraběcí družiny byla jen zdánlivá. Z lesa vystoupilo ještě pět chlapů.

„Koukejte zmizet,“ řekl jejich vůdce. „Holka je naše. Nečekej, že se někdo přiživí.“

„Vždyť je to ještě dítě.“

„Kdepak. Jenom se podívej.“ Chlupatá ruka přejela po dívčiných ňadrech a okamžitě ucukla. Její majitel zařval, jak se mu do paže zakously bílé zuby, a pustil ji. Ta chvíle stačila. Děvčátko proklouzlo pod napřaženou paží a zmizelo v houští za Janem Jindřichem.

„Stát!“ vykřikl a markraběcí koně vjeli pronásledovatelům do cesty. „Ve jménu císaře!“

„Kdopak je tu císař?“

„Mluvíš s jeho bratrem, tupče,“ vykřikl mladý Šternberk v Janově průvodu a dobře mířenou ranou pěsti srazil vůdce násilníků na kolena. „Pros za odpuštění, nebo budeš viset. Znáš zákony?“

Devět chlapů proti pěti, ale císařské jméno zapůsobilo. „A vždyť jsme se chtěli jen pobavit,“ zabručel jeden ze zarostlých chlapů smířlivě. „Nic bychom jí neudělali. Přece jeptiš...“

Vůdce mu rázně dupl na nohu a obrátil se k Janu Jindřichovi. „Z úcty k císaři, pane,“ řekl tak zdvořile, jak jen dokázal. „Buď zdráv.“

Zmizeli v lese a za chvíli bylo slyšet dusot odjíždějících koní.

„To bylo odvážné, pane Petře,“ řekl Jan Šternberkovi a usmál se. Prvně od chvíle, co dostal tu zprávu.

„Je to jen banda špinavých zbabělců. Zmohli bychom je.“

„Kde je ta dívka?“

„Tady,“ ozvala se z křoví. „Děkuju. Už půjdu sama.“

„Jak půjdeš sama?“

„Prostě sama,“ opakovala.

„Takhle? Měla by ses obléknout.“

Chvíli bylo ticho. „Až odjedete,“ špitla pak.

„Neboj se, otočíme se.“ Jan kývl na panoše. „Prohledej to kolem a najdi její šaty. Něco zbýt muselo. Přece do lesa nešla nahá.“

V křoví teď bylo ticho. Pátrání přineslo ovoce. Panoš se objevil s velice rozpačitou tváří a s cáry čehosi, co připomínalo spíš cisterciácký hábit než šaty holky z vesnice. Šternberk hvízdl.

„Tím spíš,“ řekl Jan Jindřich pro sebe a hodil cáry na křoví. S praskotem zmizely. „Obleč se a vylez ven,“ řekl mírně. „Musíme si promluvit“

Když se objevila, vypadala jako novicka, která v zájmu svatosti prolézala trnitým hložím.

„Kde ses tu vzala?“ zeptal se.

Chvíli bylo ticho. „Přepadli klášter. Utekla jsem,“ řekla pak jaksi vzdorovitě.

„A co se stalo s ostatními sestrami?“

„Zůstaly tam.“

„Panebože!“ Otočil se. „Dejte jí koně, povede nás.“

„Počkej,“ zarazila ho. „Kam chceš jet?“

„Přece na pomoc klášteru.“

„Ten je ale daleko. Až v Trzebnici.“

„V Trzebnici! Víš co? Tak povídej. Ale pravdu.“

„Vypálili klášterní vesnici. Všichni vévodové z celého Slezska jsou prý na nějaké svatbě. Všude řádí lapkové. Já... Jen jsem využila zmatku.“

„Kdo tam řádil? Tihle?“

„Ale já nevím! Chtěla jsem pryč.“

„Proč?“

„Nejsem tam dobrovolně, rozumíš?“

„Stejně musíme do Trzebnice. Veď nás.“

„Nechci! Vždyť se nic nestalo.“

„Jak to, že nestalo, když vypálili klášter?“

„Klášter ne, je pevný. Jenom vesnici. A lidi utekli do lesů jako já.“

„Co tě to napadlo! Utíkat sama do lesa. Proč až sem? Na žádnou hranici spravedlnost už nedosahuje.“

„Jinak mě abatyše hlídá.“

„Asi má proč. Vidíš, co se mohlo stát. Kolik je ti let?“

„Třináct.“ Dívce se zalily oči slzami. „Doufala jsem, že mi pomůžeš.“

„Přece ti pomáhám. Odvezu tě zpátky do kláštera nebo domů. Odkud jsi? Šla jsi domů?“

„Ne.“

„Tak odkud?“

„To je jedno. Stejně mě tam zase pošlou,“ řekla malomyslně. Najednou jí zasvítily oči, jak se jí vynořila spásná myšlenka. „Kdybych se vdala, už by nemohli!“ vykřikla s nadějí. „Viď, že ne?“

„To nevím. Jestli už máš milence, měla jsi to říct dřív, než jsi složila slib čistoty.“

„Milence? Já? Kdepak.“ Podívala se na něj. „Jsem dcera vévody,“ řekla vážně. „Pro někoho by to mohl být zisk.“

„Vévody!“ vykřikl. „Kterého, proboha?“

„Přemysla Těšínského. Ty bys mi...“ Zaváhala. „Podívej se, už jsi mě jednou zachránil. Najdi mi ženicha.“

Vítané rozptýlení začínalo být trochu obtížné. „Odvezu tě do Těšína, nebo zpátky do kláštera,“ řekl přísně. „Vyber si. Ale ženicha ti hledat nebudu.“

„Proč ne?“

„Neumím si představit, kdo by si tě vzal.“

„Jsem snad ošklivá?“ vykřikla.

„Ale o to nejde.“

„Tak oč jde? Já po něm nebudu nic chtít. Vůbec nic, chci jen být svobodná.“

„Vdaná nemůžeš být svobodná. Nikdy.“

„Když bude nejhůř, tak zas uteču.“

„Už toho mám dost!“ rozkřikl se na ni. „Nemůžeš pořád utíkat. Ani z kláštera, ani manželovi. Taky by si tě musel vzít někdo velmi mocný, a i tak by měl opletačky s vratislavským biskupem.“

Chvíli se na něj dívala. „Prve ten pán říkal, že jsi císařův bratr,“ řekla pomalu. „To jsi tedy mocný dost.“

„Jak to myslíš?“

„Vezmi si mě ty. Prosím tě! Přísahám, že opravdu po tobě nebudu nic chtít.“

„Ale já přece nemůžu! Jsem...“ Jan Jindřich se zarazil. Málem vyslovil tu lež, o které by si tolik přál, aby to byla pravda. *Jsem ženatý.* Ne, už nejsem. S tou bláznivou holkou jsem na to málem zapomněl.

„Co jsi?“ naléhala. „Něco jsi chtěl říct.“ Zarazila se a stáhla se zpátky. „Už rozumím. Ty jsi ženatý, viď? Jak jinak ve tvém postavení a věku.“

„Bohužel...“ Slovo zůstalo viset ve vzduchu.

„Co si počnu!“ vykřikla. „Já tam zpátky nechci! Nemůžu!“

„Tak přestaň plakat. Tvůj otec je v Krakově a vůbec se nemusí dovědět, co se tady stalo. A já se přimluvím, aby tě nechal doma. Nevěsta z donucení není k radosti člověku, natož Kristu. Tvůj otec si dá říct. Je rozumný, znám ho léta.“

Vysadil ji na volného koně a dlouho se díval na její skloněnou hlavu. Nějak mu připomněla vlastní ušlápnuté dětství. I když jeho nezavřeli do kláštera, ale na Tyrol. Byla to taky svým způsobem řehole. Pro něho ano.

„Nejsem ženatý,“ řekl najednou. „Ještě jsem si nezvykl. Jsem vdovec. Sotva několik dní.“

SLAVNOSTI KRÁLŮ

Karel se vydal za arcibiskupem sám. Nebylo na tom nic divného, ale tentokrát měl docela zvláštní důvod, proč mu nevzkázal. Pro prosebníka se to nehodilo. Ale jeho krok vázl, jak v něm vzrůstal pocit, že tentokrát se neshodnou. Zatvrzele se přesvědčoval celou cestu o oprávněnosti svého požadavku. Výsledek byl ten, že k Arnoštovi vstoupil zamračený a s bojovně vysunutou bradou, což jeho dávný přítel okamžitě postřehl.

„Copak se stalo?“ zeptal se starostlivě. „Můžu ti nějak pomoct?“

„To víš, že můžeš. Ty jediný.“ Karel se bez vyzvání posadil. „To je horko,“ řekl. „K pití tu nemáš nic?“

Arnošt sáhl po zvonci. „Zavolám...“

„Ne, nevolej nikoho. Chci s tebou mluvit.“

„Prosím. Poslouchám.“

Karel vyskočil, ale hned si s heknutím zase sedl, jak se ozvala bolavá noha.

„Co je ti? Když chceš mluvit, tak mluv. Tak vzrušeného jsem tě dávno neviděl.“

„Nejsem vzrušený,“ zavrčel Karel. „Bolí mě noha.“

„Já přece nejsem lékař.“

„Lékař duší.“ Karel se křivě usmál. „To teď potřebuju.“

Chvíli bylo ticho. „Pořád netuším, oč jde,“ povzbudil ho Arnošt.

Karel se nadechl, ale zase ztratil odvahu. „Přece tolik nepiju,“ řekl místo toho. „Můj otec vedl mnohem bujnější život a nohy ho nebolely.“

„Tvůj otec dával přednost francouzské kuchyni,“ usmál se Arnošt. „Ta nezná tak těžká jídla, na jaká sis zvykl tady v Čechách. A jestli si myslíš, že tolik nepiješ, tak to se mýlíš. Málokdo snese tolik co ty. Krom Buška ovšem. Ani já jsem nebyl vždycky střídmý, ale nechal jsem toho včas. Měl bys taky.“

„A pak že nejsi lékař. Říkáš mi přesně totéž, co ti šarlatáni. To už mám odteď jíst kasičky jako stařec a zapíjet je vodou?“

„A proč se zlobíš?“ zeptal se Arnošt rovnou. „Něco ode mne chceš a nejspíš je to něco, co neudělám. Tak máš předem vztek.“

Karel se honem ovládl. „Ale vůbec ne,“ řekl se smíchem, který

ani zkušenému Arnoštovi nezazněl nuceně. „To jen ta noha, prostě jsem si postěžoval. Korunovace přece patří k tvému úřadu.“

„Samozřejmě s ní počítám. Ale máš-li nějaké zvláštní přání...“

„To mám. Václavova korunovace musí být před korunovací mé choti.“

„Cože?!“

„Současně být nemůžou, manžel jsem já, ne on. A král je v důstojenství před královnou.“

„Ty jsi zešílel!“ vydechl Arnošt zděšeně. „Proboha, vzpamatuj se!“

„Nechápu, čeho se tak lekáš. Dvě slavnosti moje pokladna ještě unese. Ostatně nebudou nijak honosné, jedna ani druhá.“

Arnošt stáhl obočí. „Nedělej, že mi nerozumíš. Vždyť Václavovi jsou dva roky.“

„Dva a skoro čtyři měsíce. Královské roky se ostatně počítají jinak,“ odsekl Karel. „I kdyby ne, mělo by ti stačit, že si to přeju. Jsem císař. Pán světa.“

„Ne můj.“ Arnošt se na něj smutně zadíval a rozhodl se pro obezřelost. „Pokorně tě prosím, aby ses zamyslel nad tím zvláštním přáním,“ řekl co nejmírněji. „Nechci být nástrojem zesměšnění Svatováclavské koruny. Uvědom si, že jde o svátost, kterou lze přijmout jen s plným vědomím její závaznosti.“

„V královských rodinách se běžně dětem uděluje svátost manželství,“ zavrčel Karel. „Jaký je v tom rozdíl?“

„Já to neschvaluju, a pokud vím, tak ani ty. Dítě a dítě je rozdíl. To větší už tomu rozumí.“

„Korunoval bys osmiletého?“ zeptal se Karel posměšně.

„Nerad, ale už spíš.“ Arnošt mu položil ruku na rameno. „Mohl bych být tvůj otec,“ řekl vážně. „Jsem jenom o rok mladší než král Jan. Věř mi...“

Karel ucukl. „Tady nejde o stáří. Čekal jsem od tebe pochopení. Pořád jsi mi ze všech nejbližší. Proč mi nechceš rozumět?“

„Protože nemáš pravdu. A víš to. Jinak bys nepřišel tak nasupeně.“

„Já nasupeně! Přišel jsem s prosbou, a ty mi tu kážeš jako tatínek. Víš, kdo jsem a kolik je mi let?“

„To bohužel vím dobře.“ Arnošt si povzdechl. „Těžko u tebe uplatňovat otcovskou autoritu. Ani vlastního otce sis nevážil.“

„Já?“ Karel byl vtělené překvapení. „To se mýlíš. Obdivoval jsem ho. Velice.“

„To zdaleka není totéž, příteli.“ Arnošt vstal a neklidně přešel po místnosti. „Dobře, nejsem tvůj otec,“ řekl s malým úsměškem. „Ani bych nemohl být. To, co se chystáš prosadit, je vlastně docela v jeho stylu.“

„Ale to vůbec ne!“ vykřikl Karel. „Celý život mi prováděl zlomyslnosti. Byl jsem jen o rok starší, než je Václav, když mě odtrhl od matky, abych ji už nikdy nespatřil.“ Zarazil se. Ani Václav už nikdy neuvidí matku. Ne, tohle jsem v našem sporu připomínat nechtěl. Aby si ještě Arnošt myslel, že chci působit na jeho soucit? „Prostě to nemůžeš srovnávat,“ řekl suše. „K prvorozenému jakživ necítil nic, co bych si až příliš tvrdě nezasloužil jako dospělý. Chceš mi snad připomenout, že k mé předčasné korunovaci s jeho souhlasem ještě za jeho života nedošlo jen v důsledku vnějších okolností, protože se schylovalo k velkým bitvám a na korunovaci nebyly peníze? Ano? S tím souhlasil, můj drahý, jenom proto, že už byl úplně slepý. A mně ostatně už bylo třicet let. V tom není žádná podobnost.“

„To skutečně není. Měl jsem na mysli jeho závěť, v níž pojistil Lucembursko nejmladšímu synovi. Ano, Václavovi, ke kterému přilnul až nekriticky, protože ho už měl ve věku, kdy otcové líbeznost malého dítěte ocení. Taky ho jeho choroba odsouvala do královského vejminku. Měl na něj daleko víc času než kdy na tebe. Ano, narodil se mu ve stejném věku, jako malý Václav tobě.“

„Zdaleka nejsem na vejminku,“ zahučel Karel.

„Nejsi. A hlavně mi nechceš rozumět.“ Zastavil se nad císařem. „Pro všechny svaté! Korunovat dvouleté dítě! Vždyť je to šílenství, vzpamatuj se!“

„A co ti na tom vadí? Jsem císař, on bude král. Kdybych si zítra srazil vaz, bude jím stejně. Je to můj legitimní syn.“

„Jenže by nebyl korunován dřív, než bude dospělý.“ Arnošt vzdychl a znovu se posadil. „Nechci, aby sis srazil vaz. Ani zítra, ani jindy. Dobře. Provedu ten nesmysl. Ale děsím se důsledků.“

„Nechápu jakých,“ řekl Karel už uklidněné. „Ty nemáš Václava rád?“

„Miluju ho!“ vykřikl Arnošt. „Ale právě proto. Co asi z něj vyroste? Přemýšlej trochu. Dovedeš si představit, že náš milý Jan si troufne plesknout po zadečku korunovaného krále?“

„Proboha, snad ho teď nebije?“ zděsil se Karel. „Řekl jsem mu dost jasně...“

Arnošt zamyšleně mlčel. Ještě tu byla naděje, že v chlapečkovi přece jen zvítězí všechno dobré, co po rodičích zdědil ve své povaze. Ostatně mohu nenápadně dohlédnout, a nač si nebude troufat Václavův vychovatel olomoucký biskup, mohu si troufnout já. Není to dobrá zátěž k mému úřadu. Ale biskup je koneckonců můj podřízený. Mých pokynů musí dbát přinejmenším stejně jako císařských.

„Václavovu poslušnost si dokážu vynutit,“ řekl Karel mírně, jako by četl v jeho myšlenkách. „Neměj strach. Určitě nedopustím, aby zvlčel.“

„A budeš mít na výchovu čas?“

„Musím si ho udělat. Václav bude jednou vladař mocnější a skvělejší než já.“

„Soud nad tím přenech budoucnosti a Bohu,“ řekl Arnošt suše. „Vyhovím ti, protože nechci, aby ses zesměšnil ještě víc sháněním jiného arcibiskupa a pro něj povolením ke korunovaci. Nás všechny by to stálo příliš. A kdyby v Avignonu dosud seděl tvůj přítel Pierre, i tak bych už měl obavy z vydírání. Dvouleté dítě a svatá koruna! To musí pobouřit každého papeže. Ale já korunovační právo už jednou mám.“

„To mi zní, jako bys ty sám mínil vydírat,“ usmál se Karel křivě. „Oč mě Václavova korunovace bude stát víc?“

„Přmejmenším změnu korunovačního řádu pro tuto příležitost. Nedovedu si představit to živé dítě, jak klidně stojí během obřadu a přijímá bez protestů korunu, která mu zapadne přes uši až na ramena a pod její tíhou bezpochyby upadne.“

„Na to jsem už samozřejmě myslel,“ odsekl Karel zvysoka. „Neboj se. Obřad proběhne důstojně.“ Málem za sebou vztekle praštil dveřmi, ale ještě včas si uvědomil, že je příteli dlužen dík za jeho ústupnost. Vrátil se. „Nikdy ti to nezapomenu, Arnošte,“ řekl vřele. „Já vím, že mi přes to přese všechno rozumíš.“

Ovšemže mu rozumím. Kněz musí rozumět všemu. I nejstrašnějšímu tajemství při zpovědi. Rozumím i hříšnému puzení vlastního těla, ale to není důvod, abych mu podlehl. Někdy je bolestné chápat. A duši bývá smutno.

Ještě to zkusil. „Už se nepamatuješ, jak tvrdým odsudkem jsi stíhal Albrechta Rakouského a nakonec i svého bratra za škodlivou vý-

chovu milovaných synů, ve kterých probouzeli nezdravou ctižádost? Skutečně, přinejmenším Rudolf se příliš nepovedl, přes nepochybné dary přírody.“

„O výchovu tu přece nejde. A nemůžeš to srovnávat. Syn vévody a markraběte! Václav je český král a bude římským císařem, o to se postarám.“

Arnošt se až otřásl při té nehoráznosti. „Jak se chceš postarat?“ zeptal se ostře. „Bude-li Václav kdy císařem římské říše, může to být až po tvé smrti, nezapomínej.“

„Aby se mohl stát císařem, musí být napřed římským králem, a to můžu. Nech toho, prosím. Na takové úvahy je ještě brzy. Teď jde o českou královskou korunu. Tu mu snad nemůže upřít nikdo se zdravým rozumem.“

Arnošt další námitku ukázněně spolkl. Byla zbytečná a mohli se nejvýš pohádat. To nechtěl. Už takhle toho bylo dost a stín mezi nimi se bude dlouho rozptylovat. Zvlášť po té směšné korunovaci, která se při nejlepší vůli vydařit nemůže.

Taková nedůstojná taškařice! Kam se poděla moudrost, které si až dosud na příteli vážil především? Přece je nemožné, aby neviděl nesmyslnost svého nápadu. Čeho se tolik bojí, že podstupuje takové riziko? Jistě to není panovačnost, která u jeho nové choti budí strach. Korunovaná královna by na výchovu nekorunovaného chlapce vliv mít mohla. Mohla by mu i poručit. Svázal jí ruce předem a nejspíš zbytečně. Ta dívka bohužel vypadá spíš na to, že ji vůbec nic nezajímá. A nejmíň už nevlastní syn. Na nic se nezeptá, na přímé otázky odpovídá kuse se sklopenýma očima.

Je hloupá? Těžko říct. I to je nakonec možné. Výbojná není určitě. Bušek mi zvesela vyprávěl, jak při svatbě vytrvale zakopávala o drahocennou vlečku šatů, a co vzala do ruky při hostině, většinou jí vypadlo zpátky do mísy, na stůl či dokonce několikrát rovnou na zem. Možná Karla vyděsila představa té absolutní neohrabanosti spojené s tak mohutnou postavou. Aby nám Václavíčka bezděky nepřizabila, až mu vlepí mateřský pohlavek. Jenomže tomu se dalo předejít snad jinak.

Na přípravu mnoho času nebylo. Arnošt prožíval stejně tíživé pocity jako před licenciátskou zkouškou v Bologni. Spíš ještě drtivější. Na zkoušku byl připraven a závisela jen na hloubce jeho vědomostí. Tady - veliká neznámá. Jak se zachová malý nezbeda, který už v út-

lém věku byl tak pozoruhodně zlomyslný? Jak mu namluvit, že jde o zajímavou hru, když na vážném obřadu pro tak bujné dítě nic zábavného není? Přece se nemůžu na něj pitvořit, abych upoutal jeho pozornost! Královská koruna je krásný klenot. Jenomže ji bude chtít spíš vzít do ruky a zkoumat, jestli jdou vydloubnout ty lesklé kameny.

Ještě že bláhový otec nesezval tolik vzácných hostů jako na křtiny! Už takhle to bylo na pováženou. Zatajit slavný obřad nebylo možné ani žádoucí. A Češi jsou vysměvačný lid. Od posledního podomka až k nejpřednějšímu pánu.

Mistr krejčí zaměstnal každého, kdo byl s to udržet jehlu. Korunovační šat v dětské velikosti se šil ve dne v noci v těch pěti dnech, které zbývaly. Karel spustil hromy blesky, když zjistil, že nic ještě není připraveno. Poslové, kteří měli včas tlumočit jeho vůli, na jeho rozkaz roztřeseně přispěchali. *Veličenstvo! Nikdo nás neposlouchal. Podezírali nás, že jde o nemístný žert. Či aspoň nedorozumění. Že prý jsi musel přikázat šaty pro královnu. O těch jsi ale neříkal nic. Nepodařilo se nám to vysvětlit.*

Karel se trochu umírnil. Moje chyba. Neměl jsem zapomenout ani na ni. Takhle se všechno popletlo. Jenomže - co tady spraví šaty? Hlavní je, aby se do nich vůbec vešla. Splývavý plášť, to ano. Dost široký. Jenže je příliš krátký. Snad to zvládnou včas. Mají na to ještě tři dny, až skončí s Václavem. Jen jestli na to je u pražských kramářů dost látky.

Karel se nevesele ušklíbl. Arnošt má obavu, že mě zesměšní korunovace mého syna? Co teprve až si pořádně všimnou, kdo je má nová choť! Při korunovaci budu jako trpaslík po jejím boku, jak to přikazuje řád. A proč vlastně. Královský korunovační řád jsem musel změnit kvůli Václavovi. Jednoduše upravím i řád pomazání královny kvůli ní.

V den Václavovy korunovace vládla ve městě radostná nálada. Každý se těšil na tu podívanou. Jen mrzouti - a nebylo jich moc, se radši zavřeli doma, aby to neviděli. Leckdo tomu do poslední chvíle nevěřil.

Malý Václav se do srdce svých poddaných hluboce zapsal už při této příležitosti. Vyznamenal se ještě dřív, než korunovační průvod vstoupil do chrámu. Zastavil se a zatvářil se velmi soustředěně. Olomoucký biskup, který ho vedl za ruku, si zděšeně uvědomil, co to znamená. Nemýlil se. Chlapeček vnořil volnou ruku kamsi do záhybů

nádherného šatu a s radostným vřísknutím ji vytáhl pokrytou páchnoucí hnědou hmotou, kterou vesele rozmázl po biskupském ornátu.

Přihlížející chasa vydala mohutný jásavý ryk. Jan Očko sevřel pevněji Václavovu druhou ruku a poklusem vtáhl dítě dovnitř ceremoniál neceremoniál. Mladý novic duchapřítomně přispěchal s čistou rouškou a rychle otřel špinavou ručku i biskupův ornát, jak to jen šlo.

„Chci domů!“ vykřikl Václav jasným hláskem. „Kde mám koníčka?“

Jak biskup uvolnil na okamžik své sevření, vytrhl se mu a úprkem se rozběhl zpátky ke dveřím. Slavnostní roucho se mu připletlo pod nohy. Upadl s náramným řevem. Biskup ho zvedl, rychle se rozhlédl a tajně vytáhl zpod ornátu cukrátko. Ale Václav se hněval. Vyrazil mu ho z ruky a ještě na ně šlápl. A řval dál.

Arnošt z Pardubic od oltáře na biskupa povzbudivě kývl. Umlčet řvoucí dítě nemělo žádný smysl. Nikomu nelze namluvit, že obřad může být důstojný. Jen rychle, ať už je to za námi. V chrámě přes letní vedro venku bylo chladno, ale Arnošt cítil, jak ho zalévá horký pot.

Jeho spěch přinesl ovoce. Když rozhrnul na chlapci šaty, aby mu pomazal ramena a prsa svěceným olejem, Václav přestal plakat a bláznivě se rozesmál. Byl velmi lechtivý. To bylo skoro tak zlé jako slzy. Jošt z Rožmberka v první řadě bleskurychle ustoupil a skryl se v blízké kapli. Když se vynořil, byla jeho tvář už zase nehybná. Otec přihlížel se staženým obočím, ale jeho císařská hodnost nedovolovala, aby zasáhl. Císařovna po jeho boku chyběla.

Karel ji nepostrádal. Ani on ani kdo jiný si nevšímal urostlého rytíře, který přihlížel od vchodu. Mohl si to dovolit, protože dobře viděl přes hlavy přítomných. V méně významném davu si připadal mezi svými. Všichni se skvěle bavili, zatímco páni uvnitř chrámu pracně udržovali kamenné tváře, aby nevzbudili pozornost císaře, který je občas přejel bdělýma očima, jako by se ptal, kdo ze vzácných pánů má tu drzost, aby se při královské korunovaci smál.

Jen Bušek z Velhartic se usmíval. Vždycky měl u císaře výsadní postavení a ostatně na jeho tváři zarostlé hustým vousem úsměv moc vidět nebylo. Přestože by si to žádal dvorský mrav, holiče nezavolal. Císařské lásky si vážil nad jiné. Ona jediná ho mohla uchránit před nemilostí, kterou by snad mohl vzbudit jeho neupravený vzhled. Riziko bylo nepatrné proti tomu, kdyby dal veselosti průchod veřejně.

To nejlepší na všechny teprve čekalo, když arcibiskup nad chlap-

covu hlavu zvedl skvost nejposvátnější, královskou korunu, kterou pro tu příležitost sňali ze svaté lebky knížete Václava.

„Mám!“ vykřikl malý jmenovec národního světce a vší silou popadl korunu oběma rukama. Arnošt byl připraven. Držel pevně. Litomyšlský biskup Jan ze Středy, císařův kancléř, a schwerinský biskup Albert ze Šternberka spěšně, ale důstojně přistoupili z obou stran, rychle poklekli a dětské ručky, které se vztahovaly po koruně, stáhli dolů.

„Dej mi! Dej!“

Malý král se rozeřval ještě pronikavěji než prve. Arnošt se podíval na děkana kapituly. Na jeho pokyn, jak byli dohodnuti, sbor mansionářů spustil fortissimo svatováclavský chorál, který vítězně překryl dětský křik. Korunovační řád si sice žádal ještě leccos jiného, ale teď už nebylo možné pokračovat. Dítě bylo k neutišení. Koneckonců se zdařilo aspoň ho pomazat a vznést nad jeho hlavu korunu.

Stále řvoucího císařští komorníci Bušek z Velhartic a Těma z Koldic zvedli na připravená nosítka, vykládaná brokátem a zlatem, aby biskupové, držící pevně vzpouzející se ručky, mohli vstát. Arnošt si blahopřál k tomu nápadu. Bez nosítek by korunovace skončila čirým zmatkem, až by se Václavovi podařilo utéci, což se dost dobře dalo očekávat. Teď už ne. Bál se výšek a už chápal, že se musí dobře držet, aby nespadl a nenatloukl si o kamennou podlahu.

Mansionáři se seřadili a v čele průvodu za stálého zpěvu se vydali ke dveřím baziliky. Arnošt naštěstí byl dost vysoký na to, aby mohl nést nad hlavou vřeštícího dítěte Svatováclavskou korunu. Císař šel až za ním. Kupodivu se nemračil. Měl dost soudnosti, aby věděl, že obřad skončil až moc dobře.

V plné velebnosti se zdařit nemohl. Ale proběhl a malý Václav byl teď korunovaný český král.

Svou mladou choť nepostrádal. Byl docela rád, že se kamsi včas ztratila. Urazila se? Budiž. Tohle vidět a slyšet nemusela. Velmoži, kteří kráčeli v průvodu uličkou, utvořenou před chrámem zpívajícími mansionáři, dobře slyšeli ten zběsilý řev. Ale z přihlížejících venku to postřehl sotva někdo v první řadě, a i ten možná svému sluchu nevěřil. Napohled to spíš vypadalo, jako by malý král spolu s chrámovým sborem zpíval. Olomoucký biskup Jan Očko, Václavův opatrovník, už v čistém ornátu čekal ve dveřích paláce a rychle vtáhl vzpouzejícího se prince, vlastně teď už krále, dovnitř. Podívaná skončila.

Arcibiskup a dva biskupové se s korunou důstojně vraceli do chrámu. Za nimi obětaví mansionáři, kteří teď zpívali už jen ševelícími hlasy.

„Zavři ty dveře," přikázal Arnošt poslednímu z nich a zmoženě si sedl na stupeň oltáře. Jan ze Středy a Albert ze Šternberka vedle něho. Mlčeli. Co také říkat.

Arnošt se nakonec vzchopil a vstal. „Za tři dny budeme korunovat královnu," řekl. „Doufám, že se mi při té příležitosti podaří zapomenout na dnešní den."

„Taky ji Těma s Buškem ponesou?" zeptal se nevinně Albert ze Šternberka, který byl vtipálek.

Kancléř vyprskl a taktak se ovládl na poslední chvíli, i když zde po odchodu ochraptělých zpěváků byli sami. Nezdvořilost se mu příčila. Zato Arnošt se ani neusmál a stihl podřízeného biskupa nemilostivým pohledem.

„Vyzpovídej se," řekl přísně. „Doufám, že aspoň lituješ, že jsi znesvětil zdi tohoto chrámu takovým bezbožným výsměchem. Císařovna je žena, která si zaslouží naši úctu vždycky a před každým."

Zatímco Albrechtovi dával rozhřešení za pokrytecké pokání, s hrůzou si uvědomil, že korunovace, která ho čeká, možná o mnoho důstojnější nebude. Snad měli krejčí ten nádherný plášť nechat radši kratší. Nehodí se to, ale aspoň by si na něj nešlápla. Pád dítěte není nic proti tomu, co by se stalo jí.

Elžbieta věděla, že Václavova korunovace byla svým způsobem namířena proti ní, ale nakonec byla za ni vděčná. Zbavila ji nevítaných rozpaků. Větší ostudu už neudělám. Ani nemůžu. Na dlouhé roucho si dám pozor, už jsem se pomalu naučila v tom chodit. A přetahovat se s arcibiskupem o korunu taky nebudu, ani si chrám nespletu s prevetem. Vlastně to bude veledůstojná sláva a můj císařský choť může pro jednou být se mnou spokojen. Bude?

Její ložnice stále ještě zůstávala prázdná, ale snad to tak nebude navěky. Karel není Kazimír a já nejsem Adleta Hesenská. Jednou se to přece musí srovnat. Až se dokážu chovat jako skutečná císařská choť. Snad to ocení. Jednoho syna má, ale pro pevnou jistotu trůnu jich potřebuje víc. Rakouští bratři jsou ještě pořád tři a Wittelsbachů je dokonce pět i po smrti nejstaršího Ludvíka. Nepřeju malému Václavovi nic zlého, ale jediný syn, to je ohrožení dynastie. Ano, Karel není Kazimír. Vlastně mě jeho chování může těšit. On na mne nemyslel celé

dva roky jako já na něho, a až jednou přijde, budu vědět, že ho ke mně přivedlo něco víc než nejpřízemnější povinnost.

Jsem v jeho přítomnosti jako svázaná. A nejen před ním. Až si na mě zvyknou a přestanou pozorovat každý můj krok, začnu se snad i já chovat přirozeně. Dneska jsem se po dlouhé době cítila zase dobře. Poprvé od svatby. Snad mě nikdo nepoznal. Chasníci vedle mě se se mnou strkali, jako bych byla jeden z nich. A hezká služtička, která mě na chodbách paláce míjí s uštěpačnými poklonami, mohla na mně oči nechat jako kdysi nešťastná Adelhaid. Jenže není můj úděl lámat ženská srdce jako meče. Sama jsem žena. A choť císaře.

Důstojná korunovace královny, na které si Arnošt o tři dny později dal obzvlášť záležet, jaksi zapadla. Všichni se ještě zakuckávali smíchy při vzpomínce na tu předchozí.

BRANIBORSKÉ DĚDICTVÍ

Ještě za panování Jana Lucemburského v Čechách se vymřením askánského rodu uprázdnil braniborský markraběcí trůn. Spor o něj nebyl tou nejmenší z příčin, proč se rozbilo spojenectví Lucemburků a Wittelsbachů. Císař Ludvík Bavor navzdory všem svým slibům udělil Branibory v léno svému tehdy osmiletému synovi Ludvíkovi, který pak v dospělosti získal i Tyroly spolu s rukou Markéty, manželky Karlova bratra Jana Jindřicha. Od té doby už uplynulo víc než dvacet let. Zemřel nejen Ludvík Bavor, ale i jeho nejstarší syn a o bavorské dědictví se podělilo jeho pět mladších bratrů. Dva z nich, Ludvík zvaný Říman a Ota, dostali braniborskou marku.

Stálá řevnivost v rodině kdysi císařské přispěla nemálo k tomu, že dominantní postavení v říši si udržela prakticky jen rodina císaře Karla, ač se o ně v první polovině století dělily tři významné vladařské rody: Lucemburkové, Wittelsbachové a Habsburci. Ti ztratili své postavení před třiatřiceti lety, kdy vládnoucí kníže Albrecht Druhý ochrnul po požití jedu a po smrti mladšího bratra Oty krátce nato zůstal z mužů celé rodiny sám, až na Otovy nedospělé syny. Jeho politika se nutně stala obrannou až do doby, kdy ho k vyšší ctižádosti přivedl jeho vlastní dospívající syn.

Spory mezi bavorskými bratry dospěly tak daleko, že Ludvík a Ota Braniborští žádali o zakročení samotného císaře. Měli co nabídnout jako protislužbu. Ludvík Říman ani z druhého manželství s Ingeborg Meklenburskou neměl děti a sedmnáctiletý Ota byl dosud svobodný.

Braniborská marka prozatím neměla přirozeného dědice a císaři Karlovi se otvírala cesta ke knížectví, které získat se nepodařilo jeho otci. Ludvík a Ota už v březnu před Karlovou svatbou přijali prince Václava Českého a spolu s ním i Jana Jindřicha Moravského a jeho syny do společné držby s tím, že zemřou-li oba bez synů, stanou se Lucemburkové právoplatnými dědici Branibor s kurfiřtským hlasem a s pominutím ostatních bavorských bratří. Pětiletá Karlova dcera Eliška byla současně zasnoubena Otovi Braniborskému. Smluvní dědici země se vypravili do Branibor v létě. Na Václavově místě jako jeho zástupce a ručitel jel jeho strýc Bolek Svídnický. Nebylo radno brát s sebou malé dítě, protože se dalo čekat, že ne všechna města v Braniborech se jim v míru otevřou. Proto také císař shromáždil početné vojsko a povolal některé ze svých spojenců. Krom jeho hodnostářů, slezských vévodů a říšských hrabat se tentokrát účastnila po jeho boku celá rodina vévodů pomořanských, ale ne jeho choť. Cestou do Berlína se císařské tažení setkalo jen s nepatrným odporem některých měst a několika rytířů, kteří odmítli složit povinný hold. Po pohrůžce přísnými tresty se i oni dostavili do Berlína k lenní přísaze a dosud váhající města se nakonec připojila. Tažení tak za pouhý měsíc skončilo naprostým úspěchem. Císař a jeho bratr, nyní už také markrabí braniborský, se mohli vrátit domů v pohodě.

Bratři jeli vedle sebe ponořeni v hluboké mlčení. Soulad, který mezi nimi panoval už od Janových dětských let, se ještě prohloubil společným neštěstím. Od Janova ovdovění se téměř neodlučovali. Doprovázel staršího bratra často už dřív, ale v letošním roce se zúčastnil každé jeho výpravy. Většinou se ho týkaly. Hned ta do Branibor, kterou podnikli v létě. On i malý Jošt, který ho doprovázel jako zástupce svých bratrů, přece patřili k možným dědicům. Teď byl hluboký podzim a ve Vratislavi se císař snadno mohl obejít bez bratra. Ale Jan Jindřich jel s ním.

To je zvláštní, že Bolek s tou zprávou do Vratislavi poslal zase Vladislava Opolského, pomyslel si Karel při pohledu na bratrovu skloněnou hlavu. Ještě že to nevyklopil rovnou před Janem Jindřichem, i když škodolibost Kazimírova nápadu se tentokrát nevztahovala k němu, spíš naopak. Kazimír měl vždycky smysl pro efektní zakončení. A když ho mohl provázet bouřlivý smích, tím líp. Oceňuju to. Občas spolu bojujeme, ale většinou je mi blízký, i když jsme tak

rozdílní. Řekl bych, že jeho city ke mně jsou stejné. Vzato kolem a kolem jsme dobří sousedé. Někdy. Když se urodí mír.

Podíval se na bratrovu vážnou tvář a přemýšlel, může-li o tom už začít. Klábosení cestou při pomalé chůzi koní se k důvěrným sdělením mimořádně hodilo. Příkazem *nerušit* někde v paláci bych vyburcoval jeho pozornost. Takhle ho mohu chvíli nenápadně oťukávat.

Jan Jindřich mu rozhovor značně usnadnil, i když jeho otázka nebyla Karlovi nijak milá. „Žiješ ty vůbec s Elžbietou?“ zeptal se zničehonic.

„Jak jsi na to přišel?“

„Tak brzy po svatbě jsme odjížděli do Branibor a ji jsi nevzal s sebou. Ani teď. Její příbuzní jsou z toho značně zaražení. Mluvil jsem s Kažkem a Barnimem. Její otec je nemluva, ale postrádal ji také. Několikrát se po ní ptal.“

„Nevzal jsem ji, protože z toho nakonec mohlo být válečné tažení. Přece víš, že jsme sbírali hotovost. A docela velikou. Čekal jsem odpor a taky byl. Naštěstí nebyl ozbrojený. Annu jsem do války taky nevozil.“

Tu druhou, pomyslel si. Aničku. Sladkou, nejdražší. Ta první byla válečnice.

„Ne, nežiju s ní,“ dodal pod tlakem nutnosti. „Dobře se díváš. Zatím to nedokážu.“

Jan Jindřich odvrátil pohled. „To asi nemůžeme, když odejde ta jediná. Ale oženit ses musel.“

„Ano. Už *máme* takovou povinnost.“

Karel zdůraznil to množné číslo a vyčkávavě se odmlčel. Ale Jan Jindřich nic. Dobře, půjdeme na to zpříma.

„Budeš muset i ty, jsi můj bratr a nemůžeš zůstat svobodný. Tvoje ruka je příliš cenná. Skoro jako ta moje. Jsi dospělý muž na rozdíl od synů.“ A když Jan Jindřich pořád mlčel, dodal ještě: „Mám pro tebe nevěstu. Ne lecjakou. Bude tě zajímat.“

„Mě nezajímá žádná žena,“ odpověděl Jan Jindřich prudce, ale bezděky se usmál. „Krom toho jsem ženatý.“

„Cože jsi?“

„Ženatý,“ opakoval Jan Jindřich.

Karel se na něj chvíli díval. „Bratře,“ řekl mírně a soucitně. „Je mi to líto, ale nejsi ženatý. Jsi vdovec. Právě tak jako jsem byl já. A proto...“

„Už nejsem. Oženil jsem se.“

„Děláš si ze mne blázny?“ vykřikl Karel. „Vždyť jsme pořád spolu! Jak bys to prosím tě stihl?“

„Cestou ze svatby na pohřeb.“ Jan Jindřich se nevesele ušklíbl. „Zatímco Přemek Těšínský se s tebou opíjel v Krakově, oddal mě v Těšíně kaplan s jeho dcerou.“

„A nic jsi mi...“ Karel se zakoktal. „A kde ji máš?“ zeptal se podezíravě.

„V Těšíně. Kde jinde? Je tam doma.“

„Ty s ní nežiješ?“

„Ovšemže ne.“

Ta podobnost Karla omráčila. „Proč?“ vydechl.

„Vždyť je jí třináct, možná ani ne,“ řekl Jan Jindřich omluvně. Sám sobě najednou připadal směšný. „Akt milosrdenství,“ zahučel. „Nechtěla zůstat v klášteře. Byla u cisterciaček v Trzebnici. Vdaná tam už být nemůže.“

„A... co s tím chceš dělat dál?“

„To nevím. Zatím jsem o tom nepřemýšlel. Nenapadlo mě, že budeš chtít, abych se znovu oženil.“

„Tebe to vůbec nezajímá?“

„Co by mě mělo zajímat?“

„Koho jsem ti já vybral za příští choť. Tedy - spíš Kazimír. Ale je to docela po mé chuti.“

„To není podstatné. Jsem ženatý, a ani z lásky k tobě to dítě nezardousím. Je milá. Trochu praštěná, ale z toho vyroste.“

Karel potřásl hlavou. „Tohle nemyslíš vážně.“

„Co? Že ji nezardousím?“

„Ne. To manželství. Začas se začne ohlížet po nějakém muži. Po skutečném muži pro sebe, ne po tobě.“

Jan vyletěl. „Jak můžeš tvrdit, že nejsem muž?“ vykřikl. Na takové narážky byl citlivý.

„Netvrdím to. Říkali to jiní.“

„Ano. Proto jsi tlusté Markétě před rokem ukázal v Norimberku Jeníka.“

„Možná mi neuvěřila. Jeník přece není legitimní syn.“

„Zato je z doby, kdy jsem byl ještě její manžel. Dobře. Tak jí ukaž ještě Jošta a Prokopa a druhého Jana a Kateřinu a Elišku a...“

„Dost. Kdybys měl ještě stovku dětí, vím o lepším důkazu.“

„A to je co?“

„Markéta se svým Ludvíkem přivedla na svět jediného syna. Slabomyslného Menharta. Podcenili rodové zatížení, také její sestra byla slabomyslná a ani ona - mezi námi - nikdy nebyla normální. Byla jako posedlá po mužích. Anebo ne?“

„Co to má společného se mnou?“

„Mívalo. Ale o to nejde. Menhart byl skoro od narození zasnouben s dcerou Albrechta Rakouského. Taky si ji vzal.“

„No a?“

„Menhart umřel, jak asi víš. Markéta Rakouská je teď vdova. A je jí osmnáct. Pro tvou ženu ten nejlepší věk.“

Jan Jindřich se na chvíli vytrhl z trudnomyslnosti. „To myslíš vážně?“ vykřikl a rozesmál se. „Zrovna tuhle Markétu si já mám vzít?“

„Líbilo by se ti to?“

Jan Jindřich zase zvážněl. „Možná,“ řekl po chvilce. „Možná by se mi to i líbilo. Jestli je truchlící vdova, snad od druhého muže neočekává víc, než jí můžu dát. Byla by to povedená taškařice. Jenže bohužel to nejde.“

„Ta dívka byla v klášteře,“ řekl Karel nabádavě. „Oddával vás jen hradní kaplan a ještě bez vědomí otce. Takové manželství je přece neplatné. Požádám papeže, aby ho zrušil. Vždyť je to neuvěřitelně jednoduché. Aby ten sňatek nebyl neplatný, potřeboval bys papežskou dispens, dokonce nejen pro její zproštění řeholního slibu. Její babička z matčiny strany a naše matka byly vlastní sestry. A to už ani nemluvím o tom, že její prateta Viola Těšínská byla naše teta. Vzala si přece posledního Přemyslovce Václava Třetího.“

„Vida. To jsem nevěděl.“

„Tak teď to víš. Měl by ses starat víc o příbuzenské vztahy, než se oženíš.“

„Ale já ji nemůžu takhle zradit. Slíbil jsem jí to.“

„Zamiloval ses?“

„Na to jsem neměl čas. Vždyť jsme se viděli jen jednou v životě a ještě za podivných okolností. Ne, nemiluju ji, to by bylo směšné.“

„A ona tebe?“

„To nejspíš ne. I když ke svému zachránci dívka obvykle nějaké city mívá. Ale řekli jsme si to docela jasně. Manželství jenom *jako.* Nebudem spolu spát.“

„Těšín i Trzebnice jsou v pravomoci vratislavského biskupa," řekl Karel pomalu. „Vyvázat ji ze závazků ke klášteru snad může sám. Řeknu mu, buď bez obav. Ale ne dřív, než papež rozváže tvůj sňatek s ní."

„Bude si myslet, že jsem křivopřísežník."

Karel s povděkem přijal ten nepodmíněný budoucí čas. „Nebude si to myslet dlouho. Ostatně jí to můžeš předem vysvětlit. Zajeď za ní. Když ona potřebovala být vdaná, tak ty zase potřebuješ být řádně ženatý. To musí uznat, jestli je jen trochu spravedlivá."

„Ale ne. Ty ji neznáš. Bude si myslet kdovíco, když za ní pojedu."

„Tak aspoň jejímu otci. Stejně jezdí s mým dvorem, kamkoli se hnu."

„Já nevím, jestli mu to vůbec řekla."

„A ty? Ty jsi mu nic neřekl? Tajný sňatek s jeptiškou! To je jako z nějaké písně obzvlášť špatného minnesángera."

„Já? Ne. Tohle je čistě její věc. Posloužil jsem jen jako nutný nástroj, když už to nešlo bez muže."

„Tak mu to řekneme spolu," rozhodl se Karel. „Může to dívence nadělit jako dárek k Vánocům."

Mladý vévoda ďAnjou čekal v Calais na své osvobození značně netrpělivě. Už loni se původní rok protáhl na dva a postižení královští princové se rozhodli, že s anglickým králem sjednají podmínky svého propuštění bez ohledu na to, co bylo dohodnuto v Brétigny. Při liknavosti francouzských splátek a nesmlouvavé hrabivosti krále Eduarda se dalo čekat, že v zajetí jinak shnijí nadosmrti. Ludvík opustil svou milovanou Marii nedlouho po svatební noci a léta jim plynula tak marně bez lásky.

Ostatní neměli důvody o nic nepatrnější a snažili se najít východisko ze všech sil. Na rozdíl od královských bratří jejich mladý strýc Filip Orleánský byl bezprostředním pánem na svých statcích a měl co nabídnout. A Eduard se nikdy nezdráhal přijmout něco navíc k tomu, co bylo sjednáno. Několik dalších se ke čtyřem *liliím* přidalo. Teď čekali v Calais na uvolněné důchody. Na čestné slovo. Dokud nepřijde králův souhlas, nepokusíme se o útěk.

Ludvík k tomu slibu přistoupil jenom rozpačitě. Ale těžko by se mohl bránit závazku, který ostatní už přijali. Byl by podezřelý a docela právem. Útěk bylo to jediné, co ho zajímalo. Dobře znal otce a vě-

děl, že s tím budou přinejmenším průtahy.

Vůbec se nemýlil.

Král Jan se ostře postavil proti, ačkoli jeho synové byli v anglickém zajetí výměnou za něho. Žádal, aby místo ostatních, kteří byli ochotni za svou svobodu zaplatit více, byli osvobozeni tři jeho oblíbenci. Na což ovšem hrabivý Eduard nepřistoupil. Výkupné by se rázem snížilo.

Řadu měsíců se dohadovali, zatímco nešťastný novomanžel podléhal zoufalosti. Ale král Jan nebyl vytrvalý v ničem, ani zde. Nakonec ustoupil a radši odjel do Avignonu, aby celou tu bídu neměl na očích. Tím dobrovolný závazek královských vězňů pominul a zase je začali přísněji hlídat. Byl konec s vyjížďkami za město s poměrně malou stráží. Nakonec to byl Ludvík, kdo navrhl na čestné slovo nový závazek, že se o útěk nepokusí. Boulogne, kam se za jejich pobytu v Calais Marie uchýlila, nebyla kraj světa, a jednou dokonce ona sama přijela na dohled. Ludvík ji ovšem setkáním nemínil vystavovat nebezpečí. Jen se na sebe zdáli dívali. Nechtěl ji ohrozit. Území kolem Calais bylo v anglických rukou a Angličané se nikdy nezavázali, že nebudou zajímat další rukojmí z francouzské strany krom řádně vyslaných poslů.

Myšlenka na společné zajetí byla sice svůdná a Marie by jistě souhlasila, ale kdoví jak by je drželi. Ve snaze vytřískat co nejvíc z nové situace by je třeba oddělili nadobro. A výkupné za dceru bretaňského vévody? Celá Bretaň už tak byla ohrožená nároky, které uplatňoval anglický spojenec Jean de Montfort a část území přímo v anglických rukou by ještě víc ohrozila bezpečnost Francie. Natolik Ludvík byl syn královského rodu, aby zájmy své země stavěl nad své vlastní, i když jeho otec král to vždycky nečinil. *Do rozhodnutí stavů,* řekl tedy anglickému veliteli, *nikdo z nás neopustí Calais. Přísahám.*

Po řadě přísahali také ostatní a znovu směli vyjíždět jen s malým doprovodem, který se tvářil, že je tu jenom k jejich ochraně a vlastně je ani nehlídá.

Ludvík svoje dny trávil tím, že směrem k Boulogne dojel, kam až ho nechali, a k nelibosti nudících se strážců tam dlouhé hodiny postával se zrakem melancholicky upřeným na cestu. Svoboda byla na dosah. Záludný otec byl v Avignonu a starší bratr a francouzské stavy jistě nedopustí, aby shnili v zajetí.

Jak se ukázalo, silně podcenil bratrovu odpovědnost k Francii.

Pohromu ještě zdaleka netušil, když za krásného jara pln radostných nadějí si vyjel k místu svého pozorování. Sesedl a unyle se zahleděl mezi rozkvétajícími stromy na cestu, která vedla k *ní*.

Jeho průvodci odvedli jeho koně stranou a sami se právě chystali sesednout, když se ze zákrutu cesty vyřítila jakási žena, která se taktak držela v sedle na koni zjevně splašeném. Hnal se šíleným tryskem přímo k nim, zatímco ona zoufale balancovala v sedle tu na tu, tu na onu stranu a křečovitě se držela vlající hřívy.

Skácela se přesně do náruče Ludvíkovi, který duchapřítomně vyskočil, zatímco jeho průvodci honili střečkujícího koně.

„Nestalo se vám...," začal zděšeně, ale okamžitě ho přerušila.

„Za mnou jedou trhovci," řekla rychle. „Zapamatujte si chlapce u třetího vozu. Bude prodávat v Calais na trhu."

„Nerozumím..."

Šlehla pohledem po ujíždějících jezdcích. Ještě byl chvíli čas. „Stavové i váš bratr se postavili proti vyplácení mimořádného výkupného. Nebude dlouho trvat a odvezou vás zpátky do Anglie. Pak už nemůžeme dělat nic. Seberte se. Chlapec vám řekne, co a jak. Posílá nás pan du Guesclin."

Vypadala dokonale ve mdlobách, když se Ludvíkovi strážci vraceli s chyceným koněm, zatímco z druhé strany se vynořilo několik jezdců jejího průvodu. Probrala se až v péči Angličanů a přes jejich nevalnou pověst se cítila úplně v bezpečí. Nebyla v květu krásy ani v květu let. Ona a její společníci se prokázali průvodními listy anglického krále, opatřenými řádnou pečetí. V Calais nasedli na loď, která je obloukem zavezla zpátky k francouzskému břehu, aniž vzbudili větší pozornost.

Ludvík se smíšenými pocity pozoroval míjející kupce a zvolna si všechno srovnával v hlavě. Bystrost jeho nejstaršího bratra mu sice do značné míry chyběla, nicméně dovedl pochopit, co se stalo. Ani groš navíc z Francie. Dokonce ani ty slíbené groše nepřicházely tak, jak by si to přál anglický král. Úroky narůstaly a s nimi se vzdalovala doba propuštění královských rukojmí.

Jistě, byli ochotni platit ze svého, jenže to jejich musely napřed uvolnit francouzské stavy. Jestli to zamítly, je konec. Ti neustoupí jako vrtkavý král.

Vrátil se do Calais a na trhu navštívil stánek mladého zelináře. Byl to výrostek tak šestnáct let. Muž, který ho prve doprovázel, nej-

spíš jeho otec, někam zmizel.

„Co máš?“ zeptal se Ludvík.

Ochutnal ředkev, byla sladká. Ještě si zvyknu na potravu chudých, pomyslel si s úsměvem.

„Mám taky loňské víno, pane,“ řekl přičinlivě výrostek. „Kdybyste ráčil ochutnat.“

Ludvík postřehl znepokojený pohled rádoby nenápadného podomka, který ho vytrvale sledoval, když se na chlapcovu výzvu šplhal do vozu, ale směle za sebou spustil plachtu.

„Správně,“ řekl hoch rychle. „Teď odejděte druhou stranou. Spustí poplach a pak zjistí, že jste se řádně vrátil mezi ostatní. Musí si zvyknout, že váš pobyt v mém voze je nevinný, ale nemáme moc času. Angličtí poslové se zatím rozčileně dohadují s dauphinem a se stavy, ale dlouho to nepotrvá. Dorazí do Calais do dvou tří dnů. Pak už to nepůjde. Rozumíte?“

„Přijdu zas.“

Ludvík seskočil z vozu po druhé straně chvíli předtím, než jeho přestrojený strážce nahlédl pod plachtu. Poplach byl hrozný. Ale princ se ztratil v davu a včas se vrátil do svého vězení. Rozčileně k němu vpadli a velitel stráže, když ho uviděl, si viditelně oddechl.

„Co se děje?“ zeptal se Ludvík nevrle. „Jsem syn francouzského krále. Ani vy ke mně nemůžete takhle bez dovolení vstupovat.“

„Promiňte, Výsosti. Ale mysleli jsme... Prý jste se ztratil na trhu.“

„Ztratil? Já? Kdo to říká?“

„Váš...“ Setník si odkašlal. V Calais je hlídali potají. Podezírat je ze záměru útěku bylo urážlivé. Přece dali své královské slovo. „Nikdo, nikdo,“ řekl rychle. „Jenom si kdosi všiml, jak mizíte ve voze. A už vás pak neviděli.“

„Dáváte mě snad hlídat?“ zeptal se Ludvík zvysoka a velmi dotčeně. Trochu to přehnal, ale vyděšený Angličan si nepovšiml.

„To zajisté ne, Výsosti,“ řekl. „Přece jste přísahali a královský princ... Jenomže lidé se dívají, víte? Těžko by jim ušlo, kdybyste... zmizel.“

„To vím.“

Ano, přísahali jsme, že do vyjádření stavů... Jenže stavy se už vyjádřily. Guesclin by mi neposílal falešné poselství. Ale vydat se zcela neznámým lidem... A co ostatní? Ludvík byl rytíř, bratr a přítel. Pro smělý záměr se napřed pokusil získat i ostatní.

„Jedu dnes s vámi," řekl k všeobecnému překvapení druhý den ráno, když se chystali na obvyklou vyjížďku.

„Je nás dost," řekl rychle, když byli za městem. „Možná bychom je zmohli. Koně jsou čerství, z anglického území se dostaneme dřív, než skutečný poplach vypukne."

„Ty jsi se zbláznil!" vykřikl jeho bratr. „Přece jsme dali slovo! Sám jsi s tím začal. Uprchnout bez toho, ano, a třeba se probít z hlídané brány. Ale takhle? Až do vyjádření stavů a dauphina..."

„A co když se už vyjádřili," řekl Ludvík zlověstně. „Co když... zamítli žádost o vydání naší berně Angličanovi?"

„Ty něco víš?" zeptal se Filip Orleánský podezíravě.

Ludvík se zarazil. Ohrozit vlastní svobodu nechtěl. „Možná tuším," řekl obezřele. „Myslíte, že dauphin přistoupí na další ožebračení země? A pokud se týče stavů, celé výkupné za krále se jim zajídá. To bychom tady už dávno netrčeli, kdyby byli tak ochotní platit. Nechci se vrátit do Anglie. Vy snad ano?"

Chvíli váhali. „Ne," vykřikl pak Jan de Berry ohnivě. „Ne, ještě žádný posel nepřijel. Nevíme a nemůžeme porušit dané slovo. Jsi také královský syn. Chápeš to?"

„A co když vím?" zašel Ludvík ještě dál, než měl v úmyslu.

„Nesmysl," přerušil ho Ludvík z Bourbonu, bratr dauphinovy choti, čtvrtý z královských *lilií*. „Žádný posel nepřijel. To bychom věděli a nenechali by nás takhle se projíždět venku."

Ludvík to vzdal. „Dobrá. Podívám se na boulogneskou cestu," řekl odevzdaně. „Projíždějte se dál."

„Ale neujedeš! Viď, že ne," zarazil ho Jan de Berry ostře. „Nezapomeň! Královské slovo platí."

„Do rozhodnutí stavů." Ludvík se usmál na horkokrevného bratra. „Neměj o mou čest obavy."

Se svými třemi strážci se vrátil do Calais. Opustili ho u brány, jak bylo ujednáno, ale docela dobře věděl, že ho střeží další. Zamířil přímo na trh. Už bylo poledne a vozy pomalu odjížděly.

„Hej, počkej!" vykřikl na známého výrostka. „Dej mi zase napít toho loňského vína! Chutnalo mi."

Zalezl pod plachtu. „Kde jste byl?!" řekl venkovan rozčileně. „Vidíte, všichni už odjíždějí. Sám byste neprojel. Zítra musíte přijít dřív. Ne zase moc brzy. Bojím se, že už je poslední den. Jednání v Paříži skončila, ale Guesclinovi se ještě povedlo je zdržet. Nejvýš přes

noc po pitce. Ráno vyjedou a v poledne je máme tady.“

„Jak to víš?“

„Až jindy,“ odbyl ho chlapec. „Teď musím jet. Vylezte zase honem druhou stranou.“

Ludvík poslechl. Vůz se kodrcavě rozjel a vmísil se mezi ostatní. Mladý vévoda se neschovával tak obezřele jako včera. Strážce ho zahlédl mizet mezi lidmi a uklidněné se vrátil se zprávou, že druhorozený syn francouzského krále je na svém místě, jaksepatří.

Druhý den si Ludvík vyjel jenom krátce a pak zasedl pod plachtou u vína. Povívala ve větru a dobře bylo vidět, že tam sedí. Znuděný strážce se věnoval hezké trhovkyni odnaproti, částečně aby odvrátil princovo podezření, že je sledován, a částečně z vlastního zájmu a jen chvílemi po něm nenápadně bleskl pohledem.

„Napřed musím mít důkaz, že stavové a bratr skutečně zamítli mou žádost,“ začal Ludvík povýšeně. „Slovo královského prince...“

„Jděte k čertu,“ přerušil ho výrostek nezdvořile. „Moje slovo vám nestačí? Taky nejsem sedlák. Ostatně už zavírají brány, vidíte? Poslové se zřejmě vrátili. Buďto si vezměte mou kápi a můj vůz a honem ujíždějte pryč, anebo si zůstaňte sedět, kde jste, a vraťte se do Anglie. Mně je to jedno. Jenomže vaše krásná vévodkyně si oči vypláče.“

Marie! Ne, tak ji nesmím zklamat. Jeho váhání ukončila vousatá hlava městského drába, která se vsunula pod plachtu. „Co děláš?“ rozkřikl se na mladého zelináře. „Všichni už odjíždějí. Zavíráme město. Pospěš si, nebo tu zůstaneš.“

„Vždyť už...,“ zavrčel chlapec a obrátil se k Ludvíkovi. „Tak sbohem, pane. Už musím jet.“

Dráb zmizel a ve voze se oba mladí muži honem převlékali.

„Pořád s ostatními cestou k Boulogni,“ řekl Ludvíkův zachránce.

„A ty?“ zeptal se mladý princ znepokojeně. „Neměl bych tě spoutat? Co bude s tebou, až tě dostanou?“

„Nestarejte se, to je naše věc. Už jeďte.“ Pouta a roubík sice byly součástí osvobozovacího plánu, ale mládenec si našel jiné řešení. Pohodlnější, bezpečnější a určitě o mnoho příjemnější. Vyklouzl z vozu v haleně a nohavicích, které měl připraveny pod pytli.

Ludvík si stáhl kápi do čela a pobídl koníka s poloprázdným vozem. Vmísil se mezi ostatní, aniž by vzbudil větší pozornost. Ale ještě přestál chvíli zahanbeného strachu, když je u brány pouštěli po jednom. Vůz znali, pod kápi se nepodívali. Jenom pod plachtu a přičinli-

vě vysypali pytle se zeleninou, která zbyla. Přehrabali vůz a nechali ho jet.

Večer na zavřenou bránu rozčileně bušil otec mladého zelináře. „Kde je můj syn?“ rozkřikl se zhurta. „Nepřijel domů. Zabavili jste mi snad vůz? Na to nemáte právo. Ostatní už jsou dávno zpátky.“

Tržiště bylo prázdné. „Všichni odjeli,“ zakoktal zmatený strážce pořádku.

„Okradli mě!“ vykřikl sedlák. Svoje zneklidnění ani nepředstíral. Správně měl domnělého syna najít spoutaného pod hromadou odpadků v zastrčeném koutě. „A kde je můj chlapec? Snad ho nezabili, proboha?“

Skutečnost byla mnohem méně dramatická. Výrostek se veselil v místním hampejzu a zaléval objetí přelétavých krásek konvicemi laciného vína.

„Uličníku!“ rozkřikl se rozhněvaný otec a vlepil mu řádný políček. „Nechá se okrást!“

„Ne! Všechno jsem prodal!“ bránil se chlapec těžkým jazykem.

„A tady to utrácíš s nevěstkami! Domů, a hned! A pěšky. Koně mám já.“

Pustili je ven pořád ještě bez podezření. „Vy vypadáte,“ řekl Tabs před branou. „Tohle nebyla součást plánu.“

„Že ne?“ Mladý Jindřich Mönch se ušklíbl. „Abys věděl, jsem už dospělý a právě jsem to dokázal. I tady. Váš plán! Už bych se dávno zadusil smradem, pokud by mě vůbec nenašli dřív, než byl princ v bezpečí. Taky nebyla součást plánu, že mě budeš bít. Maminka by...“

„Maminka by to jedině schválila. Jedeme. Kůň čeká za lesíkem.“

Zděšení strážci při večeři zjistili, že nejvzácnější královský princ zmizel. Přes dané slovo, že až do výroku francouzských stavů...

Ano. Ten výrok padl už před několika dny.

„Jak to mohl udělat?“ rozčiloval se Jan de Berry, kterému to zatím nedocházelo.

Jeho strýc vévoda Orleánský si povzdechl. „Jsme hlupáci. Teď pojedeme hezky všichni zpátky do Anglie.“

„Ale královské slovo?“ namítl pobouřeně Jan.

„Dali jsme ho jen do výroku stavů. Ne, až zpráva o něm přijde do Calais. Ludvík to asi věděl. Měli jsme ho poslechnout. Já taky mám lásky, ke kterým bych se vracel rád.“

„Jen ať ho trápí výčitky, že nás v tom nechal,“ řekl Jan pomstychtivě.

chtivě.

Mýlil se. Ludvíka výčitky netrápily a ostatně se málem nezachránil ze samé touhy pomoci i jim. Tak dlouho odpírané objetí v té chvíli vychutnával s blažeností, kterou nekalilo nic. Rozhořčené posly, které za ním vyslal anglický král, stroze odmítl. Místo roku strávil v anglickém zajetí dva a půl. Necítil se být nic dlužen. Tabs Kateřině zcela zamlčel, že místo v poutech a s roubíkem v ústech našel Jindřicha v hampejzu. Bylo to jejich tajemství. Tajemství mužů.

Král Jan se velice nevrle vracel do Paříže. Byl by rád svůj pobyt v Avignonu protáhl, ale přísun zlata začal váznout a v té chvíli vlastně nebylo co řešit. Výprava do Svaté země byla před ztroskotáním, to cítil sám. Petr Kyperský se osobně vypravil do Anglie a mamě. Eduard účast taktně, ale rezolutně odmítl. Ostatní vladaři odpovídali vyhýbavě. Jen Ludvík Uherský byl jakžtakž ochoten chránit aspoň svou hranici proti postupujícímu sultánovi. Císař se vytáčel a Janův vlastní syn mu dělal těžkosti s vyplácením královských důchodů. Jak se teď rozhlížel po zbídačelé zemi, ač nerad musel uznat, že vskutku asi nebylo kde brát. Navíc otázka ostatních rukojmí... Byli už vůbec zpátky?

Vracel se neslavně, ačkoli chtěl vystupovat s nádherou, jaká přísluší majestátu. Všechen královský lesk už bral jenom na dluh včetně své vznešené družiny. Do Paříže vjel téměř úkradkem. Jeho syn ho přivítal v roli vladaře a tvářil se, že už to tak má zůstat. Sám jsem to chtěl, pomyslel si Jan znechuceně. Odtáhnu v čele vojska a stejně bude všechno na něm. *Nebo neodtáhnu?*

„Čekám tě ke královskému slyšení," řekl dauphinovi. „Ujmu se vlády, ale napřed chci vědět, co se tady děje. V Avignonu jsme měli úplně jiné starosti."

Ty bych chtěl mít, pomyslel si Karel s posměchem. Úcta k otci už utrpěla tolik trhlin, že si ji ani nenamlouval. Král byl obtížný a překážel. To bylo jasné jako slunce. Přesto - byl to král.

Poslušně se dostavil, ač dobře věděl, že musí následovat nevyhnutelná roztržka.

„Kde jsou tví bratři?" zeptal se král.

„Ludvík je v Boulogni a Jan v Anglii," odpověděl dauphin.

„Cože? Jan tam zůstal? Přece jsem svolil, aby mimořádné výkupné za ně bylo vydáno."

„Stavy to neschválily," řekl dauphin stručně. „A já taky ne. Fran-

cie na to nemá.“

„Cože! Ty chceš rušit královské rozhodnutí?“

„Bylo vázáno na souhlas stavů. Ostatně ani ty jsi to nepřijímal s nadšením. Domnívali jsme se, že plníme tvoji skrytou…“

Ne, nepřijal. Ale když už jsem jednou slíbil... „Nejsem podvodník,“ zahřměl Jan. „Svoje sliby plním. A jak to, že Ludvík je v Boulogni? Jeho jste vyplatili? Nebo ho Eduard pustil bez výkupného?“

„Ne. Odjel sám.“

„Jak to, *odjel sám?* Angličané je nehlídali?“

„Ne tak moc. Zavázali se zůstat v zajetí až do výroku stavů.“

„A Ludvík, můj syn...“ Král zbrunátněl. „Co mi to říkáš? On porušil svou přísahu?“

„Asi se to nedá tak docela říct. Jenom se o výroku stavů dověděl dřív než Eduard.“

Jan chvíli překusoval hořkou pilulku. Tady už nikdo nedbá na to, co řeknu. Můj syn, který vždycky vypadal jako budižkničemu, tu všechno drží pevně v ruce a netváří se, že by mě nějak zvlášť ctil. To já v šestadvaceti jsem pokorně plnil příkazy svého otce. A můj druhý syn porušil dané slovo. Slovo rytíře. Zachránit bych se mohl jenom do Svaté země, ale výprava je v nedohlednu. Všichni jsou zbabělí. Tady že bych měl zůstat? Jako vysloužilý král, kterému syn laskavě poskytl vejminek? Bez peněz? Protože těch mi dauphin určitě nedá tolik, kolik potřebuju. Má chyba. Nezrušil jsem jeho regentství. No dobře. Tak si poraď, synu. Mě tvoje Francie už nebaví.

„Chci mluvit s Ludvíkem,“ řekl. „A až sem přijde, vydáme ho. Nic jiného nám nezbývá.“

„Otče!“ vykřikl dauphin pobouřeně. „Uzavřeli jsme nesmyslný mír. Francie nemá na tak vysoké výdaje. Nemá prostě, rozumíš? Ludvík udělal, na co měl právo a co bych doporučil všem ostatním.“

„Tak to ne.“ Král Jan se vztyčil. „O tomhle synovi už nechci ani slyšet. Zneuctil mě a celou Francii. Byl jako rukojmí za mou osobu a já jsem tady na svobodě. Eduard svůj slib dodržel a propustil mě. My se handrkujeme jako kramáři. Kdybys zaplatil výkupné v řádných splátkách, dávno by všichni byli zpátky se souhlasem vznešeného soupeře. Takhle...“

„Splatili jsme, co bylo vůbec možné. Francie na víc nemá,“ opakoval Karel. „Musíme změnit podmínky.“

„Předej mi vládu,“ řekl král suše.

„Je přece tvá.“

Dauphin couvl jenom nerad, ale věděl, co dělá. V příštích týdnech a měsících se král přesvědčil, že jeho prostě nikdo neposlouchá. Východisko? Nakonec ho našel.

„Takovou pohanu na sobě nenechám,“ řekl synovi. „Vrátím se dobrovolně do Anglie.“

Jistě to bylo holé šílenství a všichni dlouho a marně krále přesvědčovali. Docela upřímně to nemyslel jen jeho nejstarší syn. Ale potlačil svoje osobní city a pokusil se otce přemluvit. Marně. Týden po Vánocích třináctistého šedesátého třetího roku francouzský král Jan Dobrý, poražený u Poitiers a velitel neuskutečněné výpravy do Svaté země, nasedl na loď, aby se tentokrát už naposledy přeplavil přes Kanál. Věděl, že jeho zajetí bude sladké a že ho uvítají pocty a slavnosti. V tom se nezmýlil.

Vězeň, host - těžko říct. Eduard ho přijal jako vlastního, nad jiné váženého bratra. Anglie nad ušlechtilým činem rytířství jen jásala. Francie měla o čem přemýšlet.

Zato pražské Vánoce slibovaly stát se svátky míru. Dokonce sem přijeli i bavorští Wittelsbachové v naději na Karlovu pomoc v Tyrolech proti Habsburkovi. Pomsta je přece sladká, a jak se k císaři choval jeho zeť, to si skutečně loudilo o odplatu.

Jenže Karel se nezabýval pomstychtivými myšlenkami. Pro klid v rodině i říši se mu náramně hodilo, aby se Rudolf zaměstnával na druhé straně alpských hřebenů. Už kvůli Kateřině. Roztržka s ní ho mrzela docela mimořádně. Ačkoli celým srdcem lpěl na svých dvou malých dětech, Kateřina už byla dospělá a aspoň v něčem mohla nahradit ztrátu Aničky. Důvěrné hovory s blízkou ženou, která se na všechno dívá úplně jinýma očima než muž. Jeho nová choť na to nevypadala. Ještě z ní nedostal kloudnou větu a po pravdě řečeno se o to ani nesnažil. Když odjížděl do Branibor, nezdržovala ho. A při návratu ho nijak vřele neuvítala. Netečná. Kdoví co ji zajímalo. Karel pochyboval, že něco takového vůbec je. Zakřiknutě sedávala při slavnostech vedle něj a její jediná snaha směřovala k tomu zdát se menší, což se jí ovšem nepodařilo.

Můj Bože, císařovna se má přece nést! Není to její výška, co mi vadí, právě naopak. Mohla by vypadat majestátně, kdyby se neoblékala s tak nepatrným vkusem a pořád se nehrbila, celá schoulená do se-

be. Mohla by? Jednou se na ni zkoumavě zadíval při večeři. Zrudla a sousto, které nesla právě k ústům, upustila na zem. Radši zanechal jakéhokoli náznaku snahy se k ní nějak přiblížit.

Arnošt vývoj věcí sledoval se znepokojením, ale netroufl si zasáhnout. Věděl, že Karlova rána je stále nezacelená, a do jeho ložnice ovšem nenahlížel. Jediné, co si dovolil, bylo občas pronést pochvalnou zmínku, které sám nevěřil. I jemu Elžbieta připadala matná a bez vůle. Pověsti ze severního přímoří do Prahy nedolehly. Leccos mohl pochytit cestou do Litvy, protože mezi řádovými rytíři byly silácké kousky Elžbiety z Wolgastu známé od jejích dětských let, ale tehdy ho nenapadlo vyzvídat. Neměl proč. Nic nenasvědčovalo tomu, že děti vzdáleného pomořanského vévody Bogislava budou kdy mít nějaký význam pro České království. Anna Svídnická byla o třiadvacet let mladší než Karel a nikdy nezastonala. Jejich láska slibovala, že vydrží až za císařův hrob.

Vánoce v Praze proběhly, jak se na Vánoce sluší. K pohodě přispěl i návrat Bolka Svídnického z Krakova, kde s Kazimírem pracovali na konečném výroku smírčího soudu. A i když o znění výroku vůbec nešlo, přece jen znamenal, že strany dosud znepřátelené dospěly k dohodě. Kazimír určitě s úspěchem přitlačí na Ludvíka. Já zvládnu Jana Jindřicha. A Rudolf? Toho zabavíme v Tyrolech.

Akt smíření byl po Vánocích svolán do Brna. Tentokrát Karel Elžbietu nemohl nechat v Praze, protože Pomořanští byli jednou ze zúčastněných stran a těžko by vysvětloval tchánovi či aspoň švagrovi, proč že ho jeho choť nedoprovází ani k takové slávě. Ostatně by ji určitě postrádal i Kazimír. Řekl jí to jen tak mimochodem, když na Boží hod vycházeli po mši z chrámu jako obvykle před ostatními.

Sám za ní nechodil.

Do Brna se vypravili s velkou slávou a Karel starostlivě pozoroval tváře českých pánů, kteří ho doprovázeli. Podmínky ujednání i všechny doprovodné závazky znal předem a projednat s nimi ten nejošemetnější bod dosud neměl čas. Spoléhal, že s nimi promluví cestou, jenomže ho vázal papežský nuncius, který se ho vytrvale snažil přivést k závazné dohodě.

Ještě výprava do Svaté země! Papež toho vskutku chce ode mne dost. Nuncius nejdřív přišel jako posel míru, prý aby urovnal náš spor. Snad ano. Papeži se jistě nehodí, aby se svářil císař s uherským krá-

lem, který má do Itálie blízko a může tam hájit i papežské zájmy krom svých. A s Rudolfem Habsburským, který se tlačí do Lombardie. Ostatně on sám je císař *římský*, ne?

Taky je lombardský král, i když jen podle jména. Ale všichni legáti, co jich kdy který papež vysílal k uhájení svých práv na severu Itálie, nikdy nic nepořídili proti odbojnému Milánu. Ne násilím. Nepořídil jsem ani já a nepořídím. Můžeme jen trochu kalit vodu, nic víc. Milán byl dobyt mocí jedinkrát před dvěma sty lety císařem Fridrichem Barbarossou, a to ještě proti papežovi, a Visconti z těch časů byl jenom jeden z vojevůdců města, v jehož čele stál docela jiný pán. Pravda, Čechové se tehdy o dobytí města zasloužili především, ale kde jsou ty časy! Ani tenkrát se císaři nepodařilo vítězství udržet. Můj císařský děd před padesáti lety vkročil do Milána v míru a po dohodě stejně jako já, ale nakonec se dal zaplést do šarvátek a jeho odchod byl neslavný. Já jsem odejel slavně, ale raději co nejrychleji. Pokořit Viscontiho? Mohu jen přikázat vikářům a to občas i činím. Ale s náležitým odstupem. Ostatně každý papež ve vztahu s milánskými pány je vždycky vrtkavý. Nemůže jinak, to chápu, ale císař, který by se osobně dal vtáhnout do válečného dobrodružství jako neúspěšný žoldnéř Avignonu, už prostě není císař. A to já jsem.

Nuncius se na mě lepí jako smůla, ale protože jeho veřejné poslání je můj smír s Ludvíkem a Rudolfem, už mu nezbyde než opustit mě. Skoro po roce! Přežili jsme to a za slib, že o křížové výpravě budu uvažovat, nedám nic. Snad vskutku neočekávají, že se pohrnu do boje pod velením tak úspěšného válečníka, jakým je Jan Francouzský! Já, císař. Ale jsem spravedlivý. Asi by mi svěřili velení i nad ním, kdybych se zajímal. Už je rozhodnuto. Francouzský král jako Ludvík Svatý v čele křížové výpravy a můj milý jmenovec dauphin si může oddechnout. Francie též.

Mohli by. Jenomže věci nejsou tak jednoduché. Nemá kdo platit. A Jan, který by zubožené Francii tak rád ukázal paty okamžitě, přece jen přišel na to, jak. Jeho druhorozený syn Ludvík záhadně zmizel strážcům anglického krále a objevil se v Bretani. Docela náhodou tam zastihl svou nic netušící ženu, která podivnou náhodou zrovna přijela z Paříže. Milá historka. Ještě je na světě láska. Těch dalších třicet devět rukojmí asi nemá tu cenu co druhorozený královský syn a rytíř Jan, pohaněn na své cti, se honem ještě na Vánoce přepravil přes Kanál, aby Eduardovi stál v slovu.

Záminka? Zajisté. Všichni to vědí, ale francouzský král je zase jednou v rytířských očích slavný muž a v Londýně ten nejhýčkanější host. Aspoň záblesk světla do smutné noci mého mladého přítele. Výkupné? Kdoví jak to bude teď. Hlavně že mě zbavili nuncia. Poněkud zmateně odjíždí, jak jeho svaté poslání skončilo bezbožným patem.

Právě včas. Mám teď doma docela vážné starosti. Svobodná volba českého krále! Na tu jsou čeští páni odjakživa náramně citliví. A i když já sám syna mám a bratr dokonce tři, jde tu o závazek pro budoucnost. Kdoví. Po dlouhém věku panování domácího rodu osiřel český trůn na začátku století hned několikrát a české panstvo po smrti posledního Přemyslovce čtyřikrát za sebou volilo českého krále. A toho zvoleného si i prosadilo, a třeba i proti vůli krále římského. Jindřicha Korutanského. Rudolfa Habsburka. Znovu Jindřicha Korutanského a nakonec Jana Lucemburského. Od jeho zvolení před víc než padesáti lety už zase nic. Jenže ta tradice dosud žije. Otcové dnešních velmožů mívali v rukou osud země a nedali si to vzít. Ještě můj otec měl s českým panstvem spory. Moje matka též.

A já? Vycházím s nimi jakžtakž, protože po létech bezvládí uvítali v Čechách ruku vladaře. Ovšem narazil jsem. Krutě jsem narazil před osmi lety, když jsem jim předložil nový zákoník. Nakonec mi laskavě leccos odsouhlasili, ale svá základní práva si vzít nedali.

Vzájemné dědické provázání mezi námi, Habsburky a uherskými Anjouovci je pro nás výhodné a vlastně bez rizika, ale vysvětli jim to! A umře-li Kazimír před Ludvíkem, přibývá k tomu vlastně celé Polsko. V naší dohodě s Habsburky o tohle na první pohled nejde. Ale co když nejen Ludvík zemře bezdětný, ale i všichni Habsburkové, kteří jsou mezi nápadníky uherské koruny v pořadí hned po Kazimírovi? Nejen Rakousko, Tyroly, všechno, co získá ještě dravý Rudolf, ale i Polsko a Uhry dědicům mým a mého bratra! Neuvěřitelná myšlenka. Ale tak vysoko čeští pánové nemyslí.

Ano, je to hazardní hra, a Kazimír je hráč. Přežije-li on stále churavějícího synovce, spadnou Uhry jemu do klína. Jenomže Kazimír nemá syna a legitimního už těžko bude mít. I když se ožení s dcerou Jindřicha Hlohovského, bude to bez rozvázání manželství s Adletou Hesenskou. Pyšně o to nežádá. Ale i kdyby, v tom mu papež nejspíš nevyhoví, protože církev popudil všemi svými předchozími sňatky nesňatky, takže celá ta říše možná jednou připadne Kazimírovi Pomořanskému, vlastnímu bratrovi mé choti, a při jeho bezdětné smrti do-

konce jí. I když ne, mezi nimi nepochybně vládne sourozenecká láska, jaká v knížecích rodinách obvykle nebývá.

Ano, měl bych si jí hledět. Snad bych se i trochu snažil, kdyby o to stála. Jenomže ji nezajímá nic a nejspíš ani já. Je tupá. Kdekdo by to uvítal u manželky, ale já ne. Jsem zvyklý na jiné.

Jan Jindřich nás ve svém sídle uvítal, jak se sluší, a mně je při pohledu na něj náhle do smíchu. Že ale můj rytířský otec zplodil povedené syny! On sám si se ženami hlavu nelámal. Nevím, jak Václav v Lucembursku, nemám ho zrovna na očích, ale koneckonců ten tak docela nepatří do rodiny. My jsme Přemyslovci, já a Jan. A co jsem v kronice četl o svém dědovi, o králi Václavovi Druhém, bylo dost zvláštní, i když mnich, který ji psal, se snažil mlžit kolem něj. Nemanželské děti. Milenky. Sem tam se podřekl a leccos podivného jsem našel jinde. Král mnich? Král nemrava? Ale Pane Bože, jaká hlava! A můj strýc Václav Třetí? Oženil se nejspíš z lásky a ty můj bratře! - taky v Těšíně. Jenže kdoví co by bylo dál. Nebylo mu ani sedmnáct, když ho zabili.

Ale kdo? Kdo najal neznámého vraha? Snad někdo z předků těch pánů, kteří jedou za mnou? Či Kazimírův otec Vladislav Lokýtek? Anebo Habsburk Albrecht, římský král? Václav byl také králem v Uhrách a nadělal si tam nepřátele, především mladého Karla Roberta. Vida, co všechno se nahromadilo za šedesát let, co budeme v Brně smiřovat.

Jedno z nejmilejších překvapení mi připravila Kateřina. V ní mi nečekaně vyvstal nenadálý a nejvítanější spojenec. Přijela ještě před Rudolfem a roztomile obletuje Ludvíka Uherského, tu nejtvrdošíjnější baštu odporu. Dokonce se zdá, že oblomila tvrdé srdce jeho matky, která ho samozřejmě jako vždycky provází. Ludvík je nevrlý a úzkoprsý a velmi těžko ovlivnitelný kýmkoli kromě jí. A vlastně má proč být nevrlý. Před třemi lety se mu z nového manželství narodila první dcera, která do roka umřela. A od té doby nic. Z bratrů a sourozenců zůstal sám. Zemřel mu i malý synovec. Navíc ho trápí čtvrtodenní zimnice, která se mu měsíc co měsíc vrací, a k tomu ke všemu nad ním ochrannou peruť stále drží matka, která nás nepochybně všechny přežije.

Na mě se mračila vždycky a teď ještě o mnoho víc, ale usmívá se na Kateřinu. Snad jí připomíná mou nešťastnou Markétku, první choť jejího syna. Prý ji dokonce měla ráda. Mou dceru, zvláštní. Jenomže v

Markétce neviděla moji dceru. Říkávala hrdě, že je to dcera Blanky z Valois.

To je Kateřina taky. A vlastně tedy Ludvíkova příbuzná i z otcovské strany, přes jeho původ z neapolských Anjouovců. Zakladatel rodu, Karel První z Anjou, byl bratr svatého Ludvíka stejně tak, jako byl Blančin děd Filip Třetí jeho syn. A Alžběta, vzešlá z chudých Piastovců - protože k nádheře skutečně královské se propracoval až Kazimír, si vznešené rodiny svého chotě Karla Roberta, prvního uherského krále z rodu Anjou, váží nade všecko.

Do Rudolfova příjezdu mám čas. Ještě než začne smírčí jednání, potvrdím podle dohody, kterou s ním a Ludvíkem uzavřel hned na začátku roku Jan Jindřich, právo Markéty Tyrolské na postoupení zděděné země Rudolfovi a jeho rodině. To ostatně rád. Na tom právu stála i dřívější bratrova vláda a Wittelsbachům se nikdy nepodařilo to zpochybnit. K Tyrolům se dostali jen přes její postel a pohanu Jana Jindřicha. Teď to mají. Snad ještě kdyby Menhart žil. Ale je mrtvý. A jeho vdova je Markéta Rakouská.

Neodbytného nuncia mi zabavil Jan Jindřich právem hostitele a dopřál mi prostor k choulostivému jednání. Začal jsem u Hynka z Lipé, který je v úřadě sotva pár měsíců od smrti svého otce a ještě se nerozkoukal natolik, aby byl svéhlavý. Stojí při mně i další hodnostáři v čele s hofmistrem a pražským purkrabím. Hynek neklade odpor, jak jsem očekával. Buškův syn Ješek zatím ledakoho získal, ovšem na nejvyšší panské špičky si na mou radu netroufl. Ten oříšek musím rozlousknout já sám a bude tvrdý. Především Rožmberkové.

Pan Jošt vyletěl jako vystřelený z kuše.

„Cože!“ Doslova to zařval. „Habsburka na český trůn? A bez nás?“

„Já pořád ještě žiju, pane Jošte,“ řekl jsem mírně. „A mám syna. Syny má i můj bratr. Jde o smíření s Habsburky a úmluva jim do budoucna nedává mnoho nadějí. Nehrozí nebezpečí, že Lucemburkové vymřou. Za posledních Přemyslovců byl ve vladařském rodu hrozivý nedostatek mužských potomků, a přece se udržel dalších bezmála sto let, kdy se dospělosti dožíval jediný královský syn. Ostatně rakouská vévodkyně je má dcera a i ty občas pošilháváš do Rakouska o pomoc, když nejsi spokojen s vládou svého krále. Či ne?“

„O to nejde,“ zahučel Jošt. „Dávno jsme se smířili a mír neporušujeme. Jde o něco zcela jiného.“

„A to je?“

„Prastaré právo českých stavů zvolit si svobodně panovníka. Žádný římský král ho nikdy úspěšně nezvrátil. A měl by to udělat jako císař právě český král? Přijali jsme předčasnou korunovaci tvého syna, potvrdili jsme i nástupnické právo tvého bratra a pořád chceš, abychom zacházeli dál a dál. Nemůžeš České zemi vnutit Habsburka, Wittelsbacha, prostě kohokoliv. Kdyby nedej Bože bylo nutné, aby na český trůn zasedl jiný rod, chceme si zachovat svobodu rozhodnout o tom sami. Jak můžeš vědět dnes, kdo za sto dvě stě let bude hoden Svatováclavské koruny?“

Ano, zatleskal bych ti, milý Jošte, kdyby šlo jen o České království. Jenže o ně nejde. Vůbec ne. Jde o vládu nad zemí větší, než je Francie. Přesahující rámec římské říše. Sjednocené pod vládou jediného panovníka. Českého krále. Rozumíš?

Přesvědčoval jsem ho dlouho do noci. Jeho i jeho bratry. Za pozdního svítání jsem si byl konečně jist, že jsem je přesvědčil. Jediný Oldřich se ještě vzpíral. Šli jsme se vyspat z opičky a oni bohužel i ze svého rozhodnutí. Když se za tři dny měla pečetit dědická úmluva, Rožmberkové a řada dalších nebyli k nalezení. Všichni odjeli. Tak, bez rozloučení. Pro výstrahu. Pečetili jsme stejně. Ochotných pánů zbylo dost. Ovšem nebyli to ti nejvýznamnější.

Smír. Zářící Kateřina a Rudolf náhle přítulný. Zase se milujeme. Jak by ne? Vlastně se Habsburkové stali významnou větví císařského rodu. Má Tyroly. A volné ruce na jihu Alp. Tam se občas střetne se svým spojencem Ludvíkem, jako se jim to už stalo v Akvileji. Ale mne to zajímat nemusí.

Papežské svolení k rozvázání bratrova sňatku přišlo včas, takže se může konat i jeho slavná svatba. Nevěsta je bledolící květ. Vzdává se práva na Tyroly, které jí zůstalo po Menhartovi. Ale zachovává svůj díl práv k habsburským zemím. Tedy vlastně i k Tyrolům. Jenže hlavní podíl patří Rudolfovi, a jak ho znám, bude se teď snažit ostatní sourozence ošidit. Bůh s ním. Teď mám aspoň klid na jižní hranici a konečně se mohu věnovat správě vlastních zemí. Příliš dlouho jsem ji zanedbával.

Jen ještě k zpečetění přátelství zajedu do Vídně k Rudolfovi. A taky abych pobyl s Kateřinou, která se konečně znovu stala mou holčičkou. Rodinná pohoda. Mám s sebou Václava, českého krále. Jako takový už ke všem ujednáním i on přivěsil své pečeti. Je daleko ukáz-

něnější než před půl rokem, kdy málem zmařil svou korunovaci. Jako by tím posvěcením do něho vstoupila milost Boží. Ne, Arnošt taky všem Božím věcem nemůže rozumět, i když je arcibiskup. Jedu s Kateřinou a se mnou je můj malý král.

Jsem šťasten. Jako otec i jako císař, který uzavřel mír. Svou choť jsem poslal napřed do Prahy. Jako obvykle nenamítala nic. Mohl jsem ji vzít, ale rušila by. Ve víru brněnských slavností si jí Kateřina nevšímala, ale ve Vídni by srovnávala a já nemám chuť čelit jejím otázkám. Krom toho by vyplulo najevo tajemství manželské ložnice. Nebo bych ji musel s Elžbietou znovu sdílet. Ne.

K rodinné pohodě chybí i můj bratr, který mě velkoryse pověřil, abych sám sjednal vyvěnění jeho i jeho nové choti. Prý ho to nezajímá a sňatek jsem uzavřel vlastně já. Budiž. Aspoň nezašel tak daleko, aby ji poslal se mnou zpátky do Vídně. Nová markraběnka zůstala v Brně. Jenom je škoda, že na té svatbě nebyla tlustá Markéta.

ZPOVĚDNÍ TAJEMSTVÍ

Pražský arcibiskup nerad podléhal chmurným náladám, ale nějak se jim v poslední době nedokázal bránit. Marně se přesvědčoval, že o duševní pohodu ho připravila pouze slabost těla. Od zimy se necítil zdráv, přestože to už byla druhá, kdy hlad a jeho nerozlučná družka, černá smrt, se konečně vzdálily z Českých zemí.

Ta první byla poznamenána lítostí nad odchodem mladé císařovny, jako by sama příroda chtěla nešťastnému choti vynahradit bolestnou ztrátu. Žně, které provázely její skon, byly přebohaté a rázem zahnaly bídu. A co nestačily zacelit na ranách těch nejchudších, bohatě nahradily ty loňské. Zeď, které se přezdívalo Hladová, už dávno stála a na památku kruté doby jí zůstalo jen jméno. Pás hradeb kolem Prahy byl dokončen. Rezidenci císaře a jeho arcibiskupa se nepodobalo žádné město světa. Praha se stala Římem severní části říše, která se nazývala římská. A sklíčenost, které trvale podléhal, v arcibiskupovi jen posilovala obavy, aby neskončila stejně jako její jmenovkyně v největším rozkvětu své slávy. Obecně se zkáza starověkého Říma přičítala rozmařilosti, která zničila sílu kdysi mužných Římanů. Táž rozmařilost se teď vzmáhala v celém křesťanském světě. Myšlenka křížové výpravy k osvobození Svatého hrobu, kterou z Kypru přinesl Petr Lusignan a která našla odezvu v myslích avignonského papeže i francouzského krále, budila spíš útrpný úsměv než co jiného. Co může *tohle* křesťanství přinést ostatnímu světu? O pohnutkách křižáků si Arnošt ostatně ani dřív nedělal velké iluze. Zvlášť po návštěvě Litvy před pěti lety, kde na vlastní oči mohl vidět následky křižáckých výprav proti pohanům, jak mu je předvedl litevský vévoda.

Úpadek křesťanstva Arnošta děsil. Byl hluboce věřící. A k jeho pohodě nijak nepřispívalo, že ztratil, byť i pro bohulibý záměr, snad jediného poctivce mezi stovkami knězi, kteří byli svěřeni pod jeho správu. Ten rok, kdy Milíč vykonával úřad vzdáleného arcijáhna Jana de Margolio, stav arcidiecéze vypadal docela nadějně. Přes to obrovské množství přistižených a potrestaných farářů a ostatních knězi. Strach o prebendy nakonec zvítězil a Arnošt měl hřejivý pocit, že všechno spěje k lepšímu, zvlášť když mu Milíč po opakovaných vizitacích přinášel často dobré zprávy.

Samozřejmě, v lásce ho neměli. Stížností, které Arnošt musel prověřovat, byly desítky. Ale Milíče, spíš počestného než opatrnického, nebylo možné usvědčit. Nejenže nepřijímal úplatky - a často to jistě bylo nastraženo tak, aby byl přistižen, ale dokonce ani pohostinství farářů, kam přijel na vizitaci, ačkoli to patřilo k příjmům jeho úřadu. Ačkoli nikdy nezbohatl pro svoji marnotratnou štědrost, nepřijal nikdy víc než nocleh na faře.

Jenomže od té doby, co se setkal a spřátelil s Konrádem Waldhauserem, už měl jediný sen - a Arnošt si jen nerad přiznával, že ho sám kdysi vedl k tomu cíli. To si ještě neuměl představit, jak nepostradatelný pro něj bude neúplatný a poctivý vykonavatel arcijanenského úřadu.

S tím byl teď konec. Nemohl mu bránit. Věděl předobře, že ohnivého kazatele je v Praze velmi třeba. Pravda, od podzimu i v Čechách pobýval Karlovým přičiněním slavný Konrád Waldhauser, kazatel s právem kázat ve všech německých zemích a osobní kaplan papeže, muž skvělé výmluvnosti a přísných mravů. Jenže byl Němec a česky neuměl. Kázal německy bohatým měšťanům a latinsky studentům vysokého učení. Bylo to hodně, a přece to nebylo dost. Chudina zůstávala bez světla Božího slova krom toho, které v kostelech slýchala od knězi, jejichž pohoršlivý život věřící znali. Nezakrývaný poměr se souložnicemi, často požehnaný dětmi. Hra v kostky, opilství a výtržnictví, když už ne přímo krádeže, výstřední bitky, dokonce byl znám případ faráře, kterého v kostkách obehráli i o šaty a nahý šel celým městem domů. Z takových úst pak slova nabádající k mravnosti budí jen úsměv. Ano, českého kazatele bylo v Praze třeba a Arnošt byl přesvědčen, že soucitný a zcela bezúhonný Jan Milíč je ten pravý.

Pravda, mluvil hanáckým nářečím, které u posluchačů často vyvolávalo smích. Ale síla myšlenky a jeho slov to bohatě nahradila. Přesto byl skromný a ještě si nevěřil. Arnošt, sám proti sobě, mu navrhl, aby než uplatní své schopnosti v Praze, je vyzkoušel na venkově. A jako zkušební kámen mu nabídl k pobytu své město Horšovský Týn. Od prosince tedy vlastní vinou neměl svého arcijáhna a obával se, že nešvary v církvi zase vzrůstají.

Ani nevěděl, jak se Milíčovo svaté dílo daří. Jen jednou za ním vyslal Štěpána z Uherčic, který se vrátil značně rozpačitý. Měšťané si arcibiskupovu vikáři stěžovali, že jejich paničky, prý svedené kazatelovou řečí, nejenže odkládaly šperky a ozdoby (a kam? k lichváři za

bídný peníz, aby ho rozdávaly chudým!), ale dokonce loudily od lakotných manželů i jejich měšce! Což se Arnoštovi ovšem líbilo. Vlastně si nikdy nepředstavoval, že nenápadný hubený kazatel, nijak nevynikající mužnou krásou, může tak silně působit na ženy. Ale ženy byly jeho nejsilnější zbraň. Tu neodolatelnou moc měly nejspíš jeho oči a jeho řeč. Hlas měl skutečně nádherný a přesvědčivý. A to, co říkal, mělo hloubku pravdy, upřímného citu a navíc jeho životu určitě nebylo co vytknout. Na první pohled v něm Arnošt poznal skutečně čistého člověka.

Vždyť vlastně ani nemám důvod k mrzutosti, pomyslel si při té vzpomínce. Smrt Anny Svídnické na nás všech zůstala ležet jako mrak, ale vždyť už je císař znovu ženatý. Nic nebrání tomu, aby se jeho rána zacelila, i když jeho nová choť...

Arnošt potřásl hlavou a jeho pocit nevolnosti znovu vzrostl. Karel je rozmazlený milenec. A ona velice neohrabané hříbě. Těžko posoudit, jestli z ní může vyrůst luzná kobylka. Vyrůst ne, radši ať už neroste. Ale mohlo být hůř. Vypadá mírně, a když Karel až dosud nehledal útěchu v náruči výstředních krásek, jak by to zaručeně učinil polský král, už s tím nezačne. Snad má i rozum z toho, že mírná klidná choť je přesně to, co se k jeho věku hodí. Jeho Anička byla zázrak. Ale její bytost je neopakovatelná, stejně jako jsou neopakovatelné okolnosti, které mu ji přivedly do náruče takovou, jaká byla.

Elžbietin návrat bez manžela uvítal znepokojeně. Když odjížděli do Brna, doufal, že se Karlův postoj k ní změnil. Že nebyla při tažení do Branibor, dalo se pochopit. Ale že bez ní odjel i do Vratislavi, bylo už podezřelé. Chvilka pohody v Brně a teď zas tohle. Odjel sám do Vídně! Prý jenom na několik dní, ale před starostlivým přítelem vyvstávala vážná obava, co bude dál. Na pobyt v Praze moc času nezbývalo před cestou na sever zemí Koruny české, kam měl císaře doprovázet sotva za dva týdny ještě před Velikonocemi. A zůstane-li císařovna v Praze zase sama...

Karel se vrátil s halasem a náramně spokojený. Tříletý Václav už seděl sám na koníku, kterého vedli po boku císaře! Pyšně si vykračovali, oba koně, otec i syn. Kvůli tomu podívání spíš než kvůli sobě vzkázal včas purkrabímu a město i Hrad vítaly návrat z úspěšného jednání velkou slavností, procesím knězi a sběhem lidu v ulicích. Císařovna chyběla. Dole u městských bran i na nádvoří Hradu.

Karel si nevšiml. Zvedl Václava, když sestoupili z koní, a obrátil

se k Arnoštovi. „Už všemu rozumí," řekl vesele. „Nebýt toho, že jsem mu chtěl dopřát slavný vjezd, asi bych jel rovnou do Lužice. Původně jsem myslel, že se setkáme až na cestě."

„A císařovna?" zeptal se Arnošt tiše.

„Co říkáš?" Karel otázku přeslechl. Políbil dítě a postavil ho zase na zem. „Dobře, aspoň si odpočinem. Několik večerů s Buškem mě osvěží."

Arnošt to *osvěžení* znal a zamračil se, ale Karel mu už nevěnoval pozornost. Ne že by mu neměl co říct, ale domníval se, že cestou na sever si k tomu najde čas spíš. V Praze ho čekalo dost jiného jednání, které musel před odjezdem stihnout. Konečně bez nuncia, který mu tolik měsíců zabíral drahocenný čas. Zejména si chtěl pohovořit s Petrem Parléřem a obhlédnout všechny pražské stavby. Hrad, katedrálu, most.

Arnošt nenaléhal.

V posledních dnech se necítil dobře a radši se odebral do svého paláce. Ale žádoucí odpočinek mu nebyl dopřán. Sotva se chystal uchýlit na lože do osvěžující samoty, ohlásil mu komorník překvapující návštěvu. Císařovna! Co může chtít?

Arnošt se rychle znovu ustrojil a vyšel k ní. Čekala v síni. Jako by si nevšimla jeho příchodu, zůstala klečet na klekátku před jeho domácím oltářem. Chvíli se na ni tiše díval, ale její skloněná tvář mu neříkala nic.

„Přišla jsi za mnou, milá dcero?" zeptal se konečně vlídně.

Elžbieta k němu vzhlédla. „Musím se vyzpovídat, Excelence. Já vím, já dobře vím, že mám vlastního zpovědníka, ale toužím se vyzpovídat právě tobě. Nemůžeš mě odmítnout."

Arnošt se díval do uslzených očí a v té chvíli se mu zdálo, že císařovna vypadá docela jinak než obvykle. Netečná? Kdoví.

„Jistěže tě neodmítám, drahá dcero," řekl pokojně. „Jsem ochoten ti naslouchat kdykoli."

„Hned teď!" vykřikla. „Prosím, hned."

Znovu se na ni podíval, ještě daleko zkoumavěji. „Dobře," řekl. „Pojďme do kaple."

Šla za ním přes nádvoří se skloněnou hlavou. „Tudy," řekl.

Couvla, najednou polekaná. „To je císařova soukromá kaple," vyhrkla.

„Jistěže. Jeho kaple a tedy i tvá."

Chvíli mlčela. „Kde je... můj choť?“ zeptala se pak.

„Má jednání se stavitelem, jistě se protáhne. Ostatně i kdyby byl přímo tady, nesmí nás vyrušit. Skutečně se chceš vyzpovídat? Můžeme si přece promluvit jenom tak.“

„Ne, ne, jenom tak ne,“ vykřikla. „Prosím.“

„Dobře, počkej uvnitř.“

Mám vždycky ty nejnevděčnější úkoly, pomyslel si mrzutě, zatímco se chystal. Trvá na zpovědi. Proč? Co provedla? V Praze sama bez chotě. Je mladá a Karel ji zanedbává. To není jeho Anička. Na druhé straně - půvabu tolik nepobrala, aby se o ni prali milenci. Jenže je královna a vlastně císařovna, i když ještě nekorunovaná. Vždycky se najdou čiperní mladí rytíři, kteří se touží vyznamenat a ozdobit se takovým úspěchem. Jestli je to tak, co jí řeknu?

Elžbieta klečela se svěšenou hlavou, když vstoupil. „Mluv, prosím,“ řekl, jak dokázal nejvlídněji. Jsem arcibiskup. Nesmí poznat, že mám z jejího vyznání strach. V šeru jí do tváře neviděl. „Mluv, poslouchám.“

„Je to tak těžké.“ Její hlas byl tak tichý, že stěží rozuměl. „Nevím, co mám dělat. Cestou z Brna jsem nerada pochopila, že už to tak nejspíš zůstane. Ale teď, když se císař vrátil... Ne můžu! Už ne. Nikdy jsem neměla mnoho ctitelů. Vlastně žádného,“ opravila se. „Nikdy ne. Já vím, že nejsem krásná. Jako žena určitě ne. Kdybych byla muž, už bych si poradila.“ Arcibiskup spíš vytušil z hlasu, než uviděl skoro veselý úsměv, ale než se stačil podivit, Elžbieta vzdychla a pokračovala: „Na tom nic nezměním. Možná kdybych se trochu snažila... Ale nechci být směšná.“

„Mluv jasněji,“ požádal ji. „Nerozumím, co mi chceš říct.“

Odhodila závoj a zvedla hlavu. „Je vášeň hřích?“ zeptala se úpěnlivě.

„Pokud nevím, o jaké vášni mluvíš, nemohu ti dát odpověď.“

„Ach můj Bože! Nechápeš, nebo nechceš chápat? Láska muže a ženy, ženy k muži... Musím mluvit dál?“

„Chtěla jsi to. Nenaléhal jsem. Ale teď, když už jsi začala, musíš mi říct pravdu.“

„Stydím se. Připadám si tak... tak ubohá.“

„Co se stalo?“ zeptal se jemně.

„Právě že nic,“ vykřikla. „Nic, nic! Snažím se, ale on to ani nevnímá. Nejvýš mě přejede mrzutým pohledem, jako by se ptal, copak

tu dělá tahle hora masa. Už kolikrát jsem se odhodlávala překonat ostych a říci mu, že já... Nikdy jsem to nedokázala. Bojím se odmítnutí a bojím se samoty. Nikdy dřív mi nevadila. Ale jak dny ubíhají, cítím, že nemohu naplnit prázdný život bez lásky. Už jsem si zvykla, že jsem žena. Ale neumím to. Vůbec to neumím a on se mi vzdaluje. Jsem stále opuštěnější. On opuštěný není. Nemůže cítit, jak sama jsem já. Kdyby mi dal najevo aspoň slůvkem... Ale nikdy to neudělal. Ne, neudělá to, já vím. Co mohu já? Napadlo mě už za ním přijít v noci jenom tak, potmě, ale nedokázala jsem to. Bojím se, jak by mě přivítal. Poraď mi, prosím. Co mám dělat?“

„Kněži nepřísluší radit ve věci světské lásky,“ řekl. „Ostatně ses přišla vyzpovídat, ne snad o radu. Tvá touha i ve své marnosti, jak se mi zdá, zašla už příliš daleko. Zbav se jí. Podle toho, cos řekla, ještě není pozdě.“ Kdopak to je? pomyslel si nepřátelsky. Ještě že pán je tak zhýčkaný, že ji odmítá. Z Brna. Ano, odjeli Rožmberkové, jak jsem slyšel. Že by zase pan Jošt? Karel mi neřekl nic, ale přece mám oči. Ten ctitel českých královen! Konečně by měl naději. Jenže naštěstí nepochopil. Anebo nechce chápat. Možná se bojí. Hlupák. To z Anny Falcké šel spíš strach.

„To máme žít vedle sebe jenom tak?“ hlesla zničeně. „Já jsem tu cizí. Nemám nikoho. Nemám nic, oč bych mohla pečovat. Ano, jistě. Ty musíš vědět, že jsem bez naděje. Přece jsi jeho přítel. A i když ti možná nic výslovně neřekl, ortel je přece zřejmý.“

„Počkej,“ přerušil ji. „Neplač. Ty mluvíš o císaři?“

„O kom bych mluvila? On je přece můj muž.“

Arnošt se rychle vzpamatoval. Dát najevo tu pochybnost - ne, to nikdy. „Jistě se mýlíš, není tak nevšímavý. Jsi jeho choť. Byl královský syn, král a dnes je i císař. Nikdy se nemohl ženit z lásky, ale vždycky se dostavila. Sama na sobě vidíš, jak snadno přichází, když se před ní neuzavíráme. Byl jsem svědkem všech jeho manželství. A ujišťuju tě...“

„Miloval Annu,“ vybuchla. „Vím to. Viděla jsem je spolu v Norimberku při křtinách Václava. Dobře jsem viděla, jak se na sebe dívali. On na ni, ona na něho. Ona byla překrásná a přitažlivost muže není ve zjevu. Ostatně... vím, co se mu kdysi stalo, a viděla jsem jeho oči. Hluboce mě dojaly, tenkrát i nyní. Jenomže teď se v nich ten výraz naplněné lásky už neobjevuje. Aspoň ne, když se dívá na mne. Na Václava, to ano. Je její syn a asi se jí bude podobat. Nade všechno ji

miloval. Kdykoli se podívá na mne, srovnává jako všichni. Jsem směšná na jejím místě. Císařovna! Já? A na jejím místě? Nikdy nebudu. Ani v očích světa, ani v těch jeho. Jenom se na mě podívej.“

„Dívám se,“ řekl tiše. „Vypadáš majestátně, jak sluší císařovně. Jsi mladá, zdravá. Císař je příliš zaneprázdněn, ale jistě si nepřeje, abys byla nešťastná.“

„Nepřemýšlí o tom,“ řekla hořce. „Má jiné starosti.“

„Ano, má jiné starosti. A vždycky je mít bude. Je císař. S tím se jeho choť musí smířit.“

„To vím. Co mi poradíš?“

„To, cos mi řekla, nemůže být předmětem zpovědi. Není zač dát ti rozhřešení,“ řekl vlídně. „Nezpronevěřila ses žádnému přikázání, spíš naopak. Proč jsi to chtěla takhle?“

„Vím, že neporušíš zpovědní tajemství,“ řekla tiše. „Chtěla jsem jen znát rozsudek. Tak jako ho znáš ty.“

„Není rozsudek, kde nebylo soudu,“ řekl vážně. „A i kdyby byl. K čemu by ti bylo vědět to?“ Sňal palium a přežehnal se křížem. „Pojď ven. Tenhle rozhovor se do kaple nehodí.“

„Ty mu to chceš říct!“ vyhrkla zděšeně.

„Co jsi mi svěřila u zpovědi?“ usmál se. „To jistě ne. A jako že je Bůh nade mnou, i to, co mi řekneš mimo zpověď, je u mne v bezpečí. Ode mne se císař nedoví nic, co by ti v jeho očích uškodilo.“

Následovala ho se skloněnou hlavou. Šel před ní a všemi smysly vnímal úsměvný jarní den. Všechno se najednou zdálo snadné. Poslouchal rozechvělý hlas a v duchu hledal vhodná slova pro náročnější rozhovor.

Karel je tvrdohlavý a zaslepený, pohnout s ním nebude snadné. Už tou nesmyslnou korunovací to dokázal. A pije. Daleko víc než dřív. Docela jistě jsem ctil jeho milovanou Annu. Byla rozkošná a vlastně bez chyby. Jenže je mrtvá a život jí už nic nenavrátí. Zatímco tohle dítě je živé. A trpí. Že to nestaví na odiv, to jí jen slouží ke cti. A já jsem stejný hlupák jako on. Příliš snadno jsem uvěřil, že za nicneříkající tváří se skrývá právě jen to nic. Nic - jako by někde bylo! A v duši ženy už vůbec ne.

Zasnil se, jak si vzpomněl na své mládí. Jistě, ze všech hříchů se docela upřímně kál, ale vzpomínky chvílemi nabývaly na líbeznosti, která se k jeho stavu nikdy nehodila. Někdy jí podlehl jako právě teď. Ostatně vzpomínka snad není ani hřích. Nebyl jsem tehdy vysvěcen a

poctivým pokáním ji zase smyju.

Jak mu táhlo hlavou vlastní mládí, znenadání si bůhví proč vzpomněl na Elišku Přemyslovnu. Pravda, bylo mu sotva třináct, když se Eliška vdávala za prvního Lucemburka na českém trůnu, ale když jejich bouřlivé manželství skončilo, byl dospělý. Napohled neskončilo docela, ale ve skutečnosti ano. Král v cizině, ona v ústraní na Mělníce, několik povinných objetí, několik dalších dětí a nic.

Vlastně jedině Karel byl dítě jejich lásky. Možná i Bona, první choť francouzského krále, či Markéta, oplakávaná snoubenka polského Kazimíra. Ale Karel, tehdy se ještě jmenoval Václav, byl syn. O něj sváděli boj. Otec byl mocnější a vyhrál. Matka v Karlově duši zůstala jako mučednice, jako svatý sen. Kdyby ji znal líp... Ale od svých tří let ji nespatřil živou. Kdyby ji znal líp.

Arnošt, ožil. „Upokoj se," řekl chvatně Elžbietě. „Už vím, co řeknu císaři, aby byl ochoten a schopen nahlédnout vděčně i do tvého srdce. Neměj strach a čekej trpělivě. Musím ho odvést dál do minulosti, než sahají mé vlastní vzpomínky."

„Do minulosti!" vykřikla. „Proč? Vždyť právě minulost nás dělí."

„Ta nedávná. Snad, zatím. Ale každý osten časem otupí. Ano, jizva zbyde a je to jizva bolestná, ale s tím se musíš smířit. Kdoví co tebe ještě potká v životě, co nepřekonáš. Zatím jsi příliš mladá. Ale důvěřuju tvé moudrosti. Mrtvá - mrtvá nemůže být skutečnou sokyní živé. Měj to na paměti. A nevyčti mu to."

„Jsem tak jiná," šeptla.

„Dobře že jsi jiná. Mít své vlastní místo je víc, než se o ně dělit se stínem. V tvém objetí si nevzpomene na ni prostě proto, že mu ji ničím nepřipomeneš."

„V mém objetí!" řekla hořce. „Mluvíš, jako by k němu chybělo jen málo. Jsi správce našich duší. Co víš o těle!"

„Možná víc, než tušíš," řekl tiše, a když k němu překvapeně vzhlédla, dodal kvapně: „Je to už dávno. Neptej se, prosím, víc."

Malátnost z něj spadla. Nejradši by s Karlem mluvil hned, ale neposedný přítel nebyl k zastižení. Prolézal milovanou Prahou s netrpělivostí milence, který byl dlouho vzdálen od své lásky a zase ji brzy bude muset opustit. Dobře, tak večer. Po ulicích bych ho marně honil. Nemám sílu jít ani na hostinu. Večer po příjezdu bude jistě slavnostní. Po ní možná... Ano, asi bych uvítal, kdyby se to vyřešilo samo sebou. Ale jestli ji pošle spát a zasedne zase s Buškem? Jsem unavený. Čekat

nemůžu.

Císař se pořád nevracel ze svých toulek. Arnošt, kterého zmáhala malátnost, požádal svého důvěrníka, vikáře Štěpána z Uherčic, aby ho probudil, až bude v paláci po hostině, pokud se císař neodebere na lože, a šel spát. Hodinu, dvě. Tři možná. Hody se obvykle protahují. A bude-li mi přát štěstí, tak až do rána.

Štěstí mu nepřálo. Karel zdvořile doprovodil Elžbietu ke dveřím hodovní síně a mrkl na Buška. Ztratili se do tišiny císařova soukromí tak rychle, že bdělý vikář ani nepostřehl, že zmizeli. Pamětliv arcibiskupova přání začal po císaři nenápadně, ale pečlivě pátrat.

„Sedí s Buškem," řekl mu Těma z Koldic, který vrávoral proti němu chodbou. „Chvíli jsem to zkusil s nimi, ale nestačím. Cesta z Vídně mě zmohla. Zdaleka nemám takovou výdrž jako Jeho Veličenstvo a pan z Velhartic."

Štěpán chvíli postál nad spícím Arnoštem. Bylo mu líto ho budit a nevěděl, přináší-li zprávu dobrou nebo zlou. Zdá se, že s císařem chtěl promluvit. Pak je to zpráva dobrá. I když... Zanechal úvah o tom, jestli půlnoční rozhovor střízlivého s pijáky může přinést jakýkoli užitek, a jemně položil ruku spícímu na rameno.

Arnoštův spánek byl lehký. „Co se děje?" zeptal se rozespale, ale okamžitě byl vzhůru docela. Posadil se a spustil bosé nohy na chladnou zem. „Buď té lásky a pošli ke mně komorníka," řekl s povzdechem. „Nezbývá mi než se obléknout a jít. A jestli je kancléř ještě vzhůru, pošli ho za námi."

Zítra je taky den. Pokušitelská myšlenka se jen kmitla a rychle ji potlačil. Ne, tohle musím vyřídit hned. Dokud jsme v Praze. Karel vnímá i opilý, jenže bývá zlý. To vydržím. Nemůžu ji zklamat. Zítra! Kdoví kam zase uteče. Honit ho nemůžu.

Březnová noc nebyla o nic teplejší než jindy. Arnošt se pečlivě zahalil do kožešin, aby ho neroztřásla zima, a vydal se přes hradní nádvoří ke královskému paláci. Stráž u schodů ho pustila bez otázek. Arcibiskup měl k císaři přístup kdykoli a bez ohlášení. Prošel galerií s císařskými portréty a zamračil se. Zpívají! Totiž zpíval jenom Bušek. Ochraptělým hlasem a falešně. Arnošt radši zahnal světlonoše a k císařovu příbytku tápal sám za pomoci bledého přísvitu měsíce.

Zůstal chvíli nepozorovaně stát ve dveřích. Bušek pěl z plných plic a Karel zíral zamračeně do konvice. Práh veselosti zřejmě už překročil a propadal se do trudnomyslnosti. To nebude snadný rozhovor, i

kdyby to, co mu chci říct, odpovídalo jeho vlastnímu přání. Což zřejmě ne.

„No podívejme se, kdo to přišel!“ vykřikl Bušek. Vstal na nejistých nohou a pohostinně nabídl Arnoštovi konvici.

Arcibiskup mu ji vzal z ruky a postavil ji zprudka na stůl, až to zařinčelo. „Měl by ses stydět, pane z Velhartic,“ řekl s nesouhlasem.

„Já? Proč já?“ Bušek už měl dost a jazyk se mu trochu pletl. „Poslouchám jenom císaře. *Ty* jsi nezdvořilý. Když se ti nelíbíme, tak jdi pryč. Na kázání nejsme zvědaví. Mám pravdu, Veličenstvo?“

„Nalej mu, Bušku,“ ozval se Karel chmurně. „Sedni si a napij se s námi, Arnošte. Nebuď tak svatý. Znám tě z dob, kdy ti nějaká ta číše nevadila.“

„*Nějaká ta číše,*“ řekl Arnošt významně, „mi nevadí ani teď.“ Přisedl a položil ruku přes pohár, sotva byl do poloviny plný. „Ať jde Bušek pryč,“ řekl. „Je úplně opilý a to, co ti chci říct, není toho druhu, aby to rozjařeně vykřikoval po chodbách.“

„Já jsem taky úplně opilý,“ zamračil se Karel. „Radši mlč, jestli jsi mi přišel kázat.“ Zkřivil tvář bolestí a zkroutil se.

Arnošt se usmál. „Zase ta noha?“ zeptal se méně účastně než škodolibě.

„Máš radost?“ utrhl se na něj Karel. „Dobrá, dloube mě v obou palcích, ale já už to nějak vydržím. Jsem Čech a dávno nemám v oblibě francouzskou kuchyni.“

„Nemám radost, když můj bližní trpí,“ prohlásil Arnošt s příkladnou svatostí. Ale nepřeháněl ji. Do pokrytectví měl daleko. „Tak bude už pryč ten Bušek? Pozval jsem kancléře. Bude tu co nevidět.“

„Co to má být? Porada o státních věcech?“

„Ne. Zavzpomínáme si.“

Karel se chvíli zarytě díval před sebe. „Na to stačím sám,“ řekl pak.

„Na tohle ne. Myslím, že už je načase, abys své rodiče neodbýval jenom povrchní vzpomínkou. Začas zmizí všichni pamětníci a budeš tu stát s holýma rukama.“

„Můj otec byl syn císaře Jindřicha a matka byla dcera českých králů,“ prohlásil Karel odmítavě a svraštil obočí. „Co s tím dnes! Už jsem je oplakal a nebylo to snadné. Nedorozumění, které mezi nimi vládlo, málem zničilo můj život. Oba jsem miloval a stálo mě to hodně přemáhání, abych svému otci nakonec mohl odpustit. A přece pro

mne vykonal tak mnoho. Jsem vyrovnaný, tak mě nech.“

„Podkomoří tvého otce, pan Oldřich Pluh, býval zamlada panošem pana z Lipé, když...“

„Tohle mi nepřipomínej,“ skočil mu Karel vztekle do řeči. „Pana z Lipé, úhlavního nepřítele mé matky.“

„A věrného přítele tvého otce,“ podotkl Arnošt. „Ostatně - s tím nepřátelstvím to zas až takové nebylo. Mluvils o nedorozumění? Nevládlo mezi tvými rodiči, ale mezi tvou matkou a panem z Lipé. Až do jejího sňatku a ještě dávno po něm byl jejím přívržencem, nad kterého věrnějšího neměla.“

„Co ty o tom víš,“ utrhl se na něj Karel. „Byls někde v Kladsku a pak v Itálii.“

„Právě. Z Kladska je blízko do Žitavy a vůbec byl můj otec leníkem pánů z Dube, a to, jak víš, jsou blízcí příbuzní.“

„Nebyl jsi při tom, když ho Valdek uvěznil na Týřově za...“

„Za smyšlenku,“ doplnil Arnošt směle. „Kdekdo to ví a především to věděl tvůj otec. Myslíš, že by ho jinak vzal na milost? Ostatně i ty počítáš pány z Lipé, jeho syny i vnuky, mezi svoje věrné.“

„Za své rodiče nikdo nemůže,“ zahučel Karel vztekle.

„Panská seskupení se mění,“ řekl Arnošt vážně. „Boj o moc neustává. To víš nejlíp sám. Přesto i nepřátele bereš na milost. Život už je takový. Zvítězit silou a stát se pánem světa tak nepochybným, jak by sis snad přál, to prostě nelze.“

„Tak o čem je řeč?“ zavrčel Karel a sáhl po konvici, kterou Arnošt hbitě odsunul. „O mém císařství? O manželství mých rodičů? Či o panu z Lipé, který umřel už skoro před čtyřiceti lety? Vybral sis prapodivnou chvíli k takovému rozhovoru. Nechápu, za koho chceš orodovat. Nikoho přece z ničeho neobviňuju.“

„Pan Pluh mi kdysi vyprávěl zajímavý příběh. Asi ho nechtěl vzít s sebou do hrobu. Málem jsem zapomněl. Ale cosi mi ho dnes připomnělo,“ řekl Arnošt přemýšlivě. „Eliška Přemyslovna byla hranaté dítě, vždycky spíš kluk. A tvůj otec? Z Lucemburska i Francie byl zvyklý na docela jiné ukázky ženských půvabů. A byl to prý pan z Lipé, kdo za pomoci svého krejčího z ní udělal majestátní ženu, která svého ženicha na první pohled ohromila. Snad proto, že i jeho matka, císařovna Markéta, prý byla taková. Královna. Ne kočička do postele. Jenomže tvůj otec byl bohužel vrtkavější a Eliška Přemyslovna neprojevila dost prozíravosti. Pohrdala jím a on to vycítil.“

„Vrtkavější než kdo?“ zeptal se Karel s podezřením.

Arnošt nechal otázku bez odpovědi. „Boj o moc - ale byl to také boj o vítězství muže či ženy. Tvoje matka byla o čtyři roky starší než tvůj otec. Cítila se být dědičkou této země. Ano, bojovalo se i s Habsburkem, ale hlavní zápas, ten se strhl mezi nimi. On zvítězil, odvezl tě do Francie a učinil tě tím, čím jsi.“

„Četl jsem kroniku zbraslavského mnicha,“ řekl Karel nevlídně. „Myslíš, že o mé matce lhal?“

„Jistě ne. Byla taková, jak píše. Ale byla i jiná. Mnich do duše ženy nevidí.“

„A arcibiskup ano?“

Arnošt jeho jízlivou poznámku přešel. „Nikdo přece nezůstává týž,“ pokračoval. „Tvůj otec nesnášel, aby mu někdo vládl, stejně jako bys to nesnášel ty. Kdyby to bylo naopak a on byl řekněme o třicet let starší, vážil by si jí a mohli spolu žít šťastně až do konce svých dnů. Jen spolu. Nepotřeboval by si hojit sebevědomí u jiných, protože i ona by k němu vzhlížela jen s obdivem.“

„Kam mě to vlečeš, kuplíři?“ zeptal se Karel podezíravě. „Myslíš, že nechápu, kam míříš? Vždycky jsi byl nepříjemně všímavý. A nedrž ruku na té konvici. Jsem císař. Ne usmrkaný kluk, který ti přisluhuje při mši svaté.“

„Tak ne,“ řekl Arnošt smířlivě. „Odpusť, nějak jsem se příliš ponořil do minulosti. Vzpomeneš někdy na Kateřinu?“

„Na Kateřinu? Kterou?“

„Na tu Mönchovu.“

Karel se bezděčně usmál. „Ty jsi byl vždycky nejmazanější padouch, Arnošte,“ řekl. „Ovšem, Kateřina. Tolik jsi mi tehdy zazlíval, že jsem kvůli ní ohrozil svou dobrou pověst tvého panovníka, a najednou na ni vzpomínáš s takovou něhou? Ano, dobře ti rozumím. Už od začátku. Nejsem tak přitroublý, jak si myslíš. Kateřina byla samozřejmě úplně jiná než... Než všechny ostatní ženy mého života. A ač nepůvabná, nechala mě ona. Ne já ji. Přesto jí zachovávám světlou vzpomínku. Byl to vzrušující zápas, ona a já.“

„Jako mezi dvěma muži?“ zeptal se Arnošt nevinně.

„Ano, jako na turnaji. Zrovna tak. Nebyla poddajné kotě. Ale tvoje hra na slepou bábu mě už nebaví. Jestli ji míníš připodobňovat k mé nové choti, tak to tedy ne. Kateřina měla jiskru, oheň - a ostatně se vždycky chovala spíš jako chlap. Byla svižná, bystrá, s Mönchem do-

kázali zázraky. Můj otec nikdy neměl lepší dvojici bojovníků. Kateřina a nemotorná? Nikdy.“

„A kdopak ti v Basileji před šestnácti lety pošlapal nohy při tanci?“ ušklíbl se Arnošt potměšile. „Vyprávělo se ještě dlouho po tom, jaké jsi měl štěstí, že neměla na nohou železné střevíce.“

Karel se zarazil. „O tanec přece nešlo,“ zahučel.

„Teď snad jde o tanec? To ty jsi mluvil o nemotornosti. Já ne.“

Jan ze Středy se dostavil jako na zavolanou. Karel měl skoro dojem, jako by stál za dveřmi a čekal na svůj vstup.

„Je to pěkné, když litomyšlský biskup poslouchá svého metropolitu,“ řekl sarkasticky. „Ale jako kancléř bys měl zase dbát o blaho svého císaře.“

„To taky dbám.“ Kancléř se podíval na Arnošta. „Přece jsi říkal vikářovi, že mě Jeho Veličenstvo očekává.“

„To že jsi říkal, Arnošte?“ vybuchl Karel. „Ty jsi dokonce lhář!“

„Vlastně ne tak doslova,“ pospíšil si Středa dřív, než se Arnošt stačil ohradit. „Vlastně mi pan z Uherčic řekl jenom, že mám přijít sem. Myslel jsem, že... Samozřejmě ty...“

„Vždycky tě vidím rád,“ řekl Karel smířlivě. „Arnošt mi zahnal Buška a sám nepije. Napij se se mnou aspoň ty. Snad nejsi tak svatý jako arcibiskup.“

Arnošt nadzvedl obočí. „Moc rád bych věděl, proč se na mě zlobíš. Máš důvod? Nikdy jsem tě přece nezklamal.“

„Zlobím se ze špatného svědomí. Řeknu to radši sám, než s tím začneš.“

Jan ze Středy se díval z jednoho na druhého a mlčel. Dost dobře nechápal, oč jde, a nechtěl si znepřátelit ani císaře, ani metropolitu.

„Dal jsem tě pozvat sám,“ obrátil se k němu Arnošt. „Připadalo mi velice zajímavé, co jsi mi po návratu z Krakova říkal o svém rozhovoru se starým opavským vévodou, a myslel jsem, že by císaře potěšilo, kdyby taková slova slyšel ze zasvěcených úst. Na mě nedá. Ačkoli ani mně to neuniklo při prvním spatření.“

„Myslíš to o císařovně?“ Jan ze Středy se zadíval na Karla, který se zatvářil odmítavě. „Ne, žádná pomluva,“ pospíšil si. „Přísahám, že ne. O císařovně jsem slyšel vždycky jen to nejlepší a vskutku bych se divil, kdyby právě ona...“

Arnošt zvedl oči k nebi, ale mlčel. Snad to z mnohomluvného kancléře nakonec vypadne.

„Co ona?“ zeptal se císař.

„Nic. Vůbec nic!“ Jan ze Středy se nadechl a vyhrkl nadšeně: „Jenom mě ohromilo, když jsem ji viděl prvně, jak neobyčejně se podobá, tvé matce. Byl jsem, pravda, ještě dítě, když zemřela, ale v Krakově mi opavský vévoda ten dojem okamžitě potvrdil.“

„Čí matce že se podobá?“

„Přece tvé. Mikuláš Opavský byl její bratranec a znal ji dobře odmalička. Byl samozřejmě u toho, když se na český trůn vrátil Jindřich Korutanský. Elišce Přemyslovně bylo tehdy šestnáct. Šestnáct, zrovna jako bylo císařovně ve svatební den.“

„Mně bylo tenkrát třináct,“ podotkl Arnošt pokojně. „A nespoléhal bych na dětské vzpomínky. Ale vůbec se neliší od těch vévodových.“

Karel dlouho mlčel. „Podívám se k dětem,“ řekl pak a zvedl se. „Dobrou noc.“

„Propustil nás?“ zeptal se Jan ze Středy překvapeně, když za císařem zapadly dveře.

Arnošt jen pokrčil rameny. „Možná. Asi jsem tě obtěžoval zbytečně. Jdi, počkám sám. Můžu rozjímat, než se vrátí.“

„Vrátí se?“

„Nevím.“

Jan ze Středy chvíli přemítal, přeje-li si arcibiskup zůstat sám, a nakonec dospěl k názoru, že spíš ano. „Kdybys mě ještě potřeboval, budu nablízku,“ řekl a vycouval.

Arnošt zůstal sedět a tentokrát si nalil vrchovatě. Královské děti jistě spaly, ale Karel se vydržel na ně dívat celé hodiny. Malá Eliška vlastnila nepochybnou tvář své matky a Václav byl draze vytoužený syn. Ale Arnošt byl rozhodnut vytrvat třeba do rozbřesku. Rozhovor, který měl s Elžbietou, v něm ještě zněl, a obával se, že s každou hodinou vyprchává jeho síla.

„Jsi ty ale vytrvalec, Arnošte,“ ozval se Karel nad ním tiše. „Budiž, poslouchám.“

„Šel jsi se zatvrdit?“ zeptal se arcibiskup. Ani nezvedl oči, když si císař přisedl. „Je mi z toho smutno. Přece nejsi surovec. A ta dívka je citlivá.“

„Zbláznil ses?“

„Vůbec ne. Podívej se na ni pozorněji.“

Karel se zhluboka napil. „Myslíš, že nevím, kdo jsem a co se ode

mne čeká?“ řekl nevrle. „Díval jsem se až příliš pozorně. Je mi z ní nanic. Neodkryl jsem v ní ani jedinou myšlenku.“

„To je tvá chyba. Má jich dost.“

„Proboha tě prosím, už mi s tím dej pokoj. Ano, nějak se přemůžu. Ale tak rychle to nejde.“ Svraštil obočí. „Je tady, sedí si ve svém fraucimoru a všechno je jí docela jedno. Je císařovna. Co chce víc? Tu mi Kazimír vybral schválně. Abych se objevoval vedle ní. A ty nemožné hábity, do kterých se halí? Kazimír má vkus, Arnošte. Tohle mi docela určitě udělal schválně. Opakuju, docela určitě. Ale ať se neplete. Já se nenechám znásilňovat. Udělám, co je třeba, ale až budu chtít já.“

„Oblékají ji přece jiní,“ řekl Arnošt pokojně. „Je příliš mladá, než aby ji napadlo se vzpouzet. Představil sis ji někdy bez šatů?“

„Ještě toho trochu!“ vybuchl Karel. „Ty snad ano?“

„Dovol, já? Jsem kněz, ne její choť.“ Arnošt se skrytě usmál. „Ale abych ti řekl pravdu, něco snad tuším.“

Karel se zamračil. „Nechci. Dej mi už pokoj. Je snad spěch? Mám dceru a syna a tahle, ta bude rodit jedno za druhým. Stačí, když se přemůžu jednou za rok. Potomci Lucemburků? Panebože! Ještě že se toho můj otec nedožil. A ještě si najmeš Jana ze Středy, aby mi vykládal ty pitomosti. A ne abys ke mně přitáhl i vévodu Mikuláše, aby mi to ještě zasvěceněji potvrdil! Z Opavy je sem daleko. Už je mu pětasedmdesát a taky ztrácí soudnost. Tvůj zpřísahanec kancléř se na návrat Jindřicha Korutanského pamatovat nemůže. Je přece mladší dobře o dvacet let, než byla moje matka. Prostě sis to vymyslel ty, protože víš, jak na mne. Jenže se pleteš, příteli. Eliška jako Eliška? Ne. A citlivá? Skrývá snad myšlenku, která by za něco stála?“

Arnošt býval trpělivý, ale teď vzplanul. „Za víc, než dnes ty tvoje!“ vybuchl. „Že zrovna ty jsi vzor citlivosti! Jednou do roka laskavě zajdeš. Možná za deset let. Jen aby nebylo pozdě.“

„Na co pozdě?“ Karla Arnoštův výbuch zaskočil. Nebyl na něco takového od něj zvyklý.

„Ano, za deset let jí bude sedmadvacet. Pro ženu nejlepší věk. A tobě? Pomalu šedesát, příteli. Mužská síla je pomíjivá. Může vytrvat, ano. Ale nemusí.“

„Dobře. Já vím. Přemůžu se, ale nechtěj to tak rychle. Ani šedesátka není neštěstí. Tvůj Mikuláš Opavský se znovu oženil ještě před šesti lety. Troufá si. Snad zkušenosti taky něco platí. Jenomže já k

tomu potřebuju inspirativní ženu. Ne, opravdu. Slibuju, že nebudu čekat deset let.“ Zkoumavě se na něj zadíval. „Jak to, že o ní najednou tolik víš?“ zeptal se podezíravě. „Vyznala se ti snad ze skrytých myšlenek?“

„To taky. Jenomže o tom nemůže být řeč. Zpovědní tajemství je pro mne svaté.“

Karel se na něj s podivem zadíval. „U zpovědi! Má snad milence?“ zeptal se nevěřícně.

Arnošt se usmál. Zpovědní tajemství! Aspoň že na to jsi zvědavý. „Nemluvil jsem s ní jen u zpovědi,“ řekl nicméně pokojně. „Chtěl jsem ti o našem rozhovoru říct, ale teď skutečně nevím, jestli mám.“

Chvíli oba mlčeli. „Jistě chceš, abych se teď sebral a šel k ní spát,“ řekl císař s povzdechem. „A proč ne? Nakonec je to jedno. Jednou to stejně musím udělat.“

Arnošt vstal. „Neopovaž se!“ vykřikl hněvivě. „Po půlnoci, bez ohlášení a opilý. Copak už nemáš ani špetku vkusu?“

„Dnes naštěstí ne, a tak bych to možná i zvládl. Radši ať to už mám za sebou.“

Arnošt se na něj dlouho mlčky díval. „Jak strašně se neznáme!“ řekl pak tiše. „Domníval jsem se, že jsi někdo, kdo je hoden mého přátelství. Bohužel se mi začíná zdát, že jsem se mýlil. Nemám rád surovce bez citu. Kdo si myslíš, že jsi jako muž? Tváříš se, jako bys pořád byl mladý krasavec, kterému ženy padaly do náruče.“

„Opelichanému císaři padají do náruče také,“ zavrčel Karel. „Kvality se jen vyměnily.“

Arnošt k němu přistoupil a položil mu ruku na rameno. „Jdi se dnes vyspat,“ řekl mírně. „Prosím tě! Když už čekala tak dlouho, zítra je taky den.“

Karel se vyprostil nevrle, ale celkem jemně. „Nech mě. Ještě se rozmyslím.“

Arnošt se za ním díval se smíšenými pocity. Znal ho až příliš dobře. Vměšování do svého života neměl nikdy rád a na domluvy neslyšel. Měl svou hlavu a vlastní úvaha ho málokdy zklamala. Ale Arnoštovi důvěřoval. Vždycky. Váhavě a v hlubokém rozjímání vyšel z císařovy opuštěné komnaty.

Karel druhý den zůstal o samotě, ačkoli jeho čas byl naplněn až po okraj. Kancléř se k němu marně dobýval. Nepustil k sobě ani Buška,

který nejspíš také vyspával včerejší opičku. Karel svou nechuť k očekávané nezbytnosti zmužile přisoudil kocovině a rozhodl se ji dál už nezveličovat. Den před tou očekávanou nocí strávil tak poklidně, jak si jen arcibiskup mohl přát. A aby zbaběle necouvl před konečným rozhodnutím, obřadně vzkázal Elžbietě, aby ho čekala.

Venku v sychravém březnovém večeru šuměl déšť, když se po zešeřelém schodišti vydal k příbytku císařovny. Arnošt má pravdu, přesvědčoval se cestou. Má pravdu a já se nemohu chovat jako trucovitý kluk. Co bylo, bylo. A vrátit to nemůžu. Nikdy. Jsem já snad krasavec? A ona... Mikuláš určitě dávno není blekotavý stařec a na ženy měl vždycky oko, a jestli to skutečně řekl on... Ostatně i Arnošt znal mou matku. Vždycky jsem otci zazlíval, že hledal jinde, a já, já mám být stejný? Ne. Udělám, co je třeba, a udělám to tak, aby...

Správně mi Arnošt připomenul Kateřinu. Jiskra? Už ji vykřešu. Mám přece nějaké zkušenosti a tohle je choť pro zbytek života. Ne, žádnou další, už jich bylo dost. Dost, dost, Karle, dost.

Minul stráž u Elžbietiných dveří a ani se nepozastavil nad tím, že u nich stojí po zuby ozbrojený chlap. Až v příštím okamžiku mu to došlo a instinktivně uskočil ještě včas. Cítil za zády zrychlený dech útočníka, který se za ním dral do dveří císařovniny ložnice. Pokusil se je přirazit vší silou ještě před ním, ale nepovedlo se mu to. Stráž? Kdoví kdo ho sem postavil. A proč vlastně. Je to podivné. Tudy chodím jen já Kčertu! Přece nebudu volat o pomoc, když jdu za svou chotí do ložnice! Proč ona nekřičí? Přece by mohla. Nebo si nevšimla? Vzkázal jsem, aby mě čekala. Večer v ložnici. Přece si proboha nemyslí, že jí chci předvést jen pěstní zápas.

Postřehl stoličku, popadl ji a prudce jí mrštil proti útočníkovi. Sám uskočil co nejdál od Elžbietina lože, aby ji neohrozil. Teď to bylo horší. Vrah zavrávoral, ale nad hlavou se mu zaleskl těžký meč. Uskočit nebylo už kam. Karel pohledem hlídal blyštící se ostří a zvažoval svoje možnosti. Tne shora dolů, při téhle poloze. Vlevo? Vpravo? Kam?

Ale rána k jeho podivu nedopadla. Meč se zakymácel a ozval se nečekaný zvuk. Prasknutí, výkřik bolesti, útočník se zkroutil do klubíčka a za ním bylo vidět... Ne!

Karel stál a jenom němě zíral na neuvěřitelný výjev. Ve světle svíce zlatavě vyvstalo svalnaté tělo, jako by bohyně pomsty vystoupila ze starověkých bájí. Jedinou ranou přerazila těžký meč o koleno a

hodila ho na zem. Dveře se otevřely a zase zapadly za prchajícím. Klopýtavé kroky doznívaly kdesi v dáli.

Karel stál, díval se na svou choť a jeho duší se rozléval úsměv. Vždyť je krásná. Není mi přece dvacet, abych si nedovedl odmyslet nemotorné roucho, kryjící sošnou krásu. Jak to, že jsem si nevšiml dřív? Starý zaslepený blázen. Ano, to jsem. To jsem byl.

Elžbieta sklopila oči první. Zkřížené paže vzlétly k pevným ňadrům a celá se nahrbila.

„Prosím Tvé Veličenstvo... Obraťse," špitla třesoucím se hlasem.

Karel poslechl a úsměv v něm sílil, když slyšel spěšné kroky přebíhat zpátky k loži a zašustění pokrývky. Dovedl si představit, jak si ji přitáhla až k bradě. Jako tu první noc v Krakově. Jenomže tentokrát...

„Neříkej mi Veličenstvo. Přece jsem tvůj choť," řekl a obrátil se ke dveřím.

„Ty odcházíš?" zeptala se vyděšeně. „Já... Přece jsem nevěděla, že ten muž... Ani jsem nevěděla, že tam stojí."

„Neodcházím. Ani ve snu by mě to teď nenapadlo. Jenomže nechci, aby nás někdo rušil." Zastrčil závoru. „Ostatně by se ten vrah mohl vrátit, když nezavolám stráž dole z nádvoří. A já ji nechci volat."

„Nevrátí se," zasmála se rozechvěle. „A i kdyby ho to napadlo... Myslím, že jsem mu zlámala ruku."

„I meč." Dotkl se špičkou nohy pahýlu a pokusil se ho odkopnout do kouta. Šlo to nesnadno. Byl těžký. Dobrý pevný kov. Ano, i já jsem kdysi býval lamželezo. Ještě že je tak mladinká. Jinak bych si musel připadat až příliš směšný.

Přistoupil k loži. Skutečně. Pokrývku přitaženou až k bradě a vyděšené oči. „Neschovávej se mi," požádal ji. „Nikdy jsem netušil, jak jsi krásná. Dovol mi dívat se aspoň chvíli."

„Já že jsem..."

„Přece máš zrcadlo a nejsi slepá." Přisedl si k ní. „To já musím mít strach. Míval jsem jistý půvab pro ženy, ale jsem proti tobě starý a útočník, jako byl ten dnešní, mě kdysi poznamenal zjizvenou tváří a pokřivenou postavou. U muže to snad tolik nevadí, ale má druhá choť, Anna Falcká, se s tím nikdy nesmířila. Tvůj děd tě za mne provdal možná proti tvé vůli. Je jenom o málo starší, než jsem já."

Dlouho bylo ticho. „Ty jsi... nemluvil s arcibiskupem?" zeptala se pak nesměle.

Kéž ne, pomyslel si. Obelhat ji? Kéž bych to dokázal. Ale nemůžu. Ona si zasluhuje pravdu. „Naštěstí ano," řekl tedy. „Naštěstí vím, že život pro mne ještě neskončil. Po tom, čeho jsem byl dnes svědkem, bych si netroufl vniknout k tobě proti tvé vůli."

Tiše se rozesmála a ruce sevřené na pokrývce konečně povolily. „Jsem hlupák," řekl, když se kladl k ní. „Bláznivý starý hlupák. Kolik nekonečných měsíců jsem už mohl být šťasten, a ty ses dokonce trápila!"

Dal si záležet na polibku a se zadostiučiněním cítil, že mizí ostych a pevné tělo se mu s touhou vzepjalo vstříc. Tupá a necitlivá hora masa? Blázne, blázne! spílal si. Ne, mazlivá kočička to jistě není, ale zápas je vzrušující. Nesmím v něm podlehnout, jsem přece muž. Ale to vůbec nebude tak snadné. Takhle bujaře jsem se naposled cítil při turnaji, když jsem kdysi dávno kosil jednoho soupeře za druhým. Pojď, ještě, nikdo nesmí říct, že se mi nedostává sil. Pokořit ji mi nelze, ale aspoň vzdát hold rovnocennému soupeři.

Zůstal ležet s rukama ovinutýma kolem ní. „Zklamal jsem tě?" zeptal se šeptem.

„Ne," odpověděla bez váhání. „Nikdy jsem si nepředstavovala... Vůbec nic jsem si nepředstavovala. Já to prostě neumím. Jsem šťastná. Dokonce si teď připadám i krásná."

„To přece jsi, Eliško."

„Jak jsi mi to řekl?"

„Eliško. Tak zní tvé jméno česky."

„Eliška? Ano, to je půvabné. Hodí se k tvé dcerce, ale nevím, jestli se hodí i pro mne."

„Jistě se hodí. I moje matka se tak jmenovala." Znovu ji políbil a pomazlil se s tím jménem. „Eliško."

Šťastně vzdychla. Potmě a na loži nebyl patrný rozdíl výšky a najednou si připadala drobounká a docela v jeho ochraně. „Možná tě miluju už tři roky," řekla tiše. „Od prvního spatření."

„Před třemi roky jsme se někde potkali?" podivil se. „S dcerou Bogislava Pomořanského! To bych si přece pamatoval."

„Ty ne. Viděla jsem tě prvně tenkrát, když jste křtili Václava. Byla jsem s Kažkem v Norimberku."

„Ne, to ne," zaprotestoval. „Snad jsem v té chvíli nebyl tak docela soustředěn na krásné ženy, ale Kažkovi jsem věnoval pozornost. Byl tam jen s Barnimem."

Na krásné ženy! Trpce se usmála. „Jak sis snad všiml, ženské šaty mi nesvědčí.“

„*Nesvědčily,*“ opravil ji. „Od zítřka to už bude jinak. Přísahám.“

„To přece ne! Já ti nevěřím. Chceš mě utěšit, protože...“

„Protože... co?“ Skrytě se usmál. „Víš ty co? Nezamlouvej to. Jsem náramně zvědavý na to naše setkání, pokud bylo.“

„V Norimberku jsem doprovázela Kažka jako jeho panoš.“

„Na turnaji jsem tě s ním určitě neviděl.“

„Ne, to by mi nedovolili. Už tak měl Kažko kvůli mně neshody s Barnimem. Přejel jsi po mně jen letmo očima, když jste po křtinách vycházeli z kostela.“ Nadzvedl se na lokti a zadíval se na ni. Zčervenala pod jeho upřeným pohledem. „Co se tak na mě díváš?“

„Vzpomínám si,“ řekl tiše. „To vůbec nebylo letmo. Zadíval jsem se na tebe zpříma a ty jsi málem upadla. Pamatuju se dobře?“

„Výtečně,“ řekla jaksi kysele. „Radši sis mě snad neměl všimnout vůbec.“

„Proč? Byla jsi roztomilá. Ale ve snu mě nenapadlo, že nejsi kluk. Naše móda podvodnicím svědčí. V mužských šatech vás od nás nikdo nerozezná. Co by leckterý rytíř dal za takové skutečné vnady! Vycpavky na hrudi, které nám předpisuje vznešený mrav, jsou velmi nepříjemné. A já jsem rád, že ty je nemusíš nosit, když se vydáváš za muže.“ Schýlil hlavu do hebké prohlubně. Bylo mu blaze. „Zázrak!“ zašeptal. „Krasavec dávno nejsem a při dobré vůli bych mohl být tvůj děd.“

„To by sis ale musel pospíšit!“ zasmála se.

„Vlastně jsem si i pospíšil.“ Uvolněně se natáhl na záda a řekl zasněně se vzpomínkou na Bolognu: „Možná mám skutečně někde vnučku tak starou, jako jsi ty.“

„Kde?“ zajímala se.

„V Itálii. Někdy ti to možná budu vyprávět, abys viděla, jaký jsem byl už šestnáct let před tvým narozením.“

„Milovals ji?“ zeptala se nesměle.

Karel vzdychl a podíval se na ni. „Musím se přiznat, že jsem před tebou měl víc žen než ty tři, o kterých víš. A aspoň dvě z nich - to byly skutečné lásky. Ale nevěrný jsem byl jen Blance z Valois, své první choti, a vlastně ani jí jsem nebyl nevěrný. Nikdy nepřišla ani o zlomeček lásky, kterou jsem cítil k ní. K žádné ze všech žen, které jsem kdy potkal, jsem nechoval týž cit jako k ostatním. Láska není

jenom věc toho, kdo miluje. Ten, kdo je milován, ji možná ovlivňuje víc.“

„Jaké byly - ty dvě?“

Rozesmál se. „To je zvláštní, ta jedna se ti podobala. Docela dobře si tě dovedu představit na jejím místě.“

„A ji na mém?“

Zvážněl. „To už ne.“ Dlouze se na ni zadíval. „Máš jemnější tvář, než měla ona,“ řekl pak. „Přesto jsem ji velmi miloval.“

„Vídáš ji?“

„Ne, žije v Basileji. Možná bych se s ní docela rád setkal a ukázal jí tebe. Možná někdy... Ale já za ní jít nemůžu. Je vdaná a má žárlivého chotě. A dnes už osmnáctiletého syna.“

„S tebou?“

„Ne.“

„S ním?“

„To taky ne. Má ho s mužem, kterého milovala.“

„Ty jsi miloval ji a ona jiného?“ vykřikla.

„Tak už to někdy bývá. My dva máme štěstí, že jsme se našli.“

„Ale trvalo ti to.“ Usmála se a zase zvážněla. „Je kruté milovat někoho, kdo o tebe nestojí. Aspoň víš, jak bylo mně ten rok.“

Zamračil se. „Nemusíš mi lhát. Já nejsem tak ješitný, ač si to mnozí myslí. Přece jsi mě nemohla milovat jen od pohledu. Co by tě na zmrzačeném starci mohlo zaujmout?“

„Tvoje oči,“ odpověděla bez váhání. „Zeptej se Kažka. Smál se mi tehdy, že jsi mě uhranul. Asi měl pravdu. Tenkrát jsem naštěstí nepochopila, co to znamená.“

„Proč naštěstí?“

„Protože bych se trápila mnohem dřív, ne jen od svatby s tebou.“

„Ty se trápíš?!“

„Už ne. Chtěla bych, aby pořád byla tahle noc.“

„To nejde. Ani bych to nechtěl. Čeká nás ještě mnoho nocí, a ačkoli se to i mně zdá neuvěřitelné, uvidíš, že budou ještě krásnější.“

„Pan z Rožmberka, Veličenstvo. Prosí o slyšení tebe i tvou choť.“

„Ano? Tak ať čeká. A císařovně vyřiď, že ji prosím. Ne, napřed k ní pošli Alberta. Ať nespěchá, času je dost.“

Od té podivuhodné noci měl císařský mistr krejčí s celou dílnou plné ruce práce.

Před cestou na sever muselo být všechno hotovo. Karel nezapomněl na nic, co mu Arnošt řekl. Rozkaz byl jasný a císařovnin šatník se vyprázdnil. Beze zbytku.

Překvapená Eliška nenamítala nic. Jen s údivem sledovala v zrcadle, jak se z nepovedené mužatky mění v ženu, majestátní bytost, nad kterou se tají dech statečným rytířům, a z nepodařeného přívažku mírové smlouvy v nedotknutelnou císařskou choť.

Karel uznale ocenil snahu svého mistra i její přizpůsobivost. „Bál jsem se, že se budeš zlobit," řekl jí, když vešla. „Přísahám, že jsem tě nechtěl urazit."

„Já vím," usmála se. „Díky."

Chvíli zůstali stát mlčky proti sobě a v hloubce jejich pohledů znovu ožívala ta noc. „Pan z Rožmberka projevil přání tě vidět," řekl Karel. „Nemám ho zrovna v lásce, ale myslím, že právě jemu tě chci teď ukázat takovou, jaká jsi."

„Proč právě jemu?"

„Rád se chlubím," usmál se. „A zvlášť takovým, jako je on."

Zrůžověla. I ten ruměnec jí sluší, pomyslel si s podivem. Najednou jako by se celá proměnila. To jen ty šaty? Anebo ji konečně vidím i já takovou, jaká skutečně je?

Usedli vedle sebe. „Tak ho přiveď," přikázal Karel Buškovi. „Ale napřed ho ohlas, jak se sluší u císaře."

Jošt z Rožmberka vstoupil bledý a rozechvělý a hned u dveří sklonil koleno. „Chci, abys to věděl ty i tvá choť, Veličenstvo," řekl třesoucím se hlasem. „Jsem rytíř a proti nepřátelům vedu jen čestný boj."

Karel se podíval na Elišku. „Myslím, že ti docela nerozumím, pane z Rožmberka," řekl. „Mým nepřítelem může být jenom král nebo někdy i vévoda, ale můj poddaný nikdy. A pokud jde o mou choť, řekni to jinak. Ona přece neníní šlapat na dávná česká práva, jak jsi to v Brně vyčetl mně."

Rožmberk bez vyzvání vstal. „Často jsme nežili v dobré vůli, a dokonce byla doba, kdy jsem si přál, aby vladařem byl někdo jiný. Ale sotva jsme se smířili, přišel jsi s návrhem pro české pány tak urážlivým, že... Prosadil jsi ho proti naší vůli. Ale tím spíš bych teď nenajímal úkladného vraha, dokud nenajdeme přijatelné řešení. Ani kdy jindy. Ano, byl jsem rozhořčen a můj hněv si leckdo mohl špatně vyložit. Ale ten, který pošpinil mou čest, čest rytíře, od toho dne nepatří

mezi moje věrné. Přivedl jsem ti ho, nalož s ním, jak chceš.“

„Když se mu podařilo uprchnout, nikdo ho nepronásledoval,“ řekl Karel, který konečně pochopil, oč jde. „Hned mě napadlo, že by to mohl být někdo z tvých lidí.“

„Já přísahám...“

„No dobře, věřím ti. I když mi způsob tvého pokání nepřipadá zrovna vhodný. Jako obvykle chceš dělat dojem na mou choť. Už třetí. Připadá mi, že jsi tím přímo posedlý.“

„Na tvou...“ Jošt se zadíval na Elišku pozorněji a Karel si s potěšením všiml, jak mu překvapením poklesla brada. Císařovnu viděl prvně při královské korunovaci malého Václava a taktak si jí všiml v Brně. Teď mu její zjev doslova vzal dech. Pohled, který vrhl na Karla, byl dotčený a nechápající. Jak to, že se mu vždycky všechno podaří?

„Můžu dát přivést zajatce?“ zeptal se podmračeně.

„Přiveď ho, pane z Velhartic,“ vyzval Karel Buška. „A doprovoď pana z Rožmberka. Slyšení skončilo, už odchází.“

„Já...,“ zakoktal Jošt.

„Co ještě?“ zeptal se Karel netrpělivě. „Vydal jsi toho muže mé spravedlnosti, či ne? Co s ním učiním, už je moje věc. Ne tvá.“ Chvíli se kochal účinkem svých slov a pak se rozhodl je zmírnit. „Doufám, žes ve víru událostí docela nezapomněl, že za tři měsíce tebe a tvé bratry očekávám v Budějovicích. Rádi vás uvidíme.“

Dveře se otevřely a Jošt poněkud zmateně vycouval. Jeho pacholci smýkli před císaře spoutaným vězněm a na pokyn pana z Velhartic se vzdálili za svým pánem.

„Nech nás, Bušku,“ řekl Karel pokojně. „Rozvažte ho a jděte všichni pryč. Chci s tím člověkem mluvit beze svědků. A pozor na zlomenou ruku! Neubližujte mu zbytečně.“

„Není ozbrojen, nevidíš? A koneckonců - já tu nejsem sám.“

Vězeň se konečně odvážil a zvedl hlavu. Císařští manželé se na sebe upřeně dívali a usmívali se.

„Jsem rád, že ti pan Jošt nedal rovnou srazit hlavu,“ řekl Karel. „Prokázals mi tak neobyčejnou službu, že potrestat tě by byl hřích.“

„Veličenstvo,“ zakoktal zajatec vyjeveně. „Já nerozumím!“

„To nemusíš. Jsi volný, jdi.“

Chlap se nevěřícně díval z jednoho na druhého. „Sloužil jsem věrně panu z Rožmberka,“ řekl pak roztřeseně. „Až příliš věrně. Za odměnu mě bez rozpaků vydal smrti. Lituju let, kdy jsem poslouchal jen

jeho. Lituju, že jsem se kdy postavil proti tobě a tvé choti. Můj život patří vám.“

Karel se zamračil. „Tvůj život patří jenom tobě,“ řekl odmítavě. „Máš příliš podivné mravy, než abych tě chtěl počítat mezi svoje věrné. Vrať se k panu Joštovi, anebo jdi k čertu. Ale hlavně zmiz co nejdřív, než si to rozmyslím.“

„Ano. Ano, pane. Cokoli si přeješ, pane. Jsem tvůj otrok, ať si to přeješ nebo ne.“

Karel se podíval na Elišku. „Zasloužil by provaz, mizera,“ řekl s úsměvem. „Ale nemůžu ho trestat. Jsem mu příliš vděčný. Nevím, jak bych si bez něj s tebou poradil.“

ZEPTEJ SE HVĚZD

Dauphin, od ledna už zase regent v nepřítomnosti svého otce, pověřil pana du Guesclin úkolem velmi naléhavým. „Jednu *společnost* máme v Rolleboise," řekl mu. „Je to moc blízko Paříže. Pan Jean Jouël se tam usadil a vykrádá lodi, které po Seině plují se zbožím do Paříže. Zásobování vázne. Nemůžeme si dovolit mít ho v zádech, když nemám tušení, co má za lubem navarrský král. On sám pořád sedí v Pampeluně, ale Captal de Buch se prý už z Bordeaux plaví k Cherbourgu. Nevím, s kolika loďmi přijíždí. Možná jen jede do Vernonu navštívit nevěstu. Ale jelikož je to právě Jana Navarrská, mohla by to být i dobrá záminka. A pan Jouël patří mezi jeho spojence. Nepochybně."

„Ověřím to," řekl Guesclin a zadíval se na dauphina. „Ale abych řekl pravdu, jsem v ošemetné situaci. Svým lidem dlužím za řadu měsíců žold. Nemusím snad Vaší Výsosti připomínat, že po celou tu dobu jsme byli ve vašich výhradních službách."

„Ano, ano." Karel se zamračil. Královská pokladna zela prázdnotou, což nebylo nic neobvyklého díky vysokému výkupnému, které až dosud za krále museli vyplácet. Jenže tentokrát to bylo horší. Paříž na své cestě po Evropě navštívil kyperský a jeruzalémský král Petr Lusignan a dauphin jako regent jedné z nejmocnějších říší se nemínil předvést jako žebráček. Oslavy a nákladná přestavba paláce Saint-Pol pohltily prostě všechno, co se ještě ze splasklého měšce dalo vyždímat. „Musím vás požádat o poshovění," řekl. „Nemám, opravdu. Ale slibuju vám, že budete na řadě první."

„Já, můj bratr Olivier a pan de Mauny jsme ochotni počkat. Nějak přežijeme. Máme svoje sedláky, takže nás nelze zcela vyhladovět. Ale vojáci, kteří slouží za žold... Obávám se, Výsosti, že láska k vlasti u nich nerozhoduje. Jsou to sice většinou Bretonci, ale vytahal jsem je z různých *společností*. Jiní, jako to bývalo za starých časů, už nějak nejsou k mání."

„Nemůžete jim slíbit..."

„Můžu," přerušil ho Guesclin. „Moc nerad, Výsosti, ale můžu. Máme-li dobýt město, je to nasnadě. Obvykle to nedovoluju, ale když nelze jinak, odměnu si můžou vzít uvnitř hradeb. Měšťané bývají bo-

hatí.“

Karel se zarazil. To neměl rád, ale těžko si mohli počínat jinak, když měl nad Navarrským získat vrch.

„Proč mi to říkáte?“ utrhl se na Guesclina. „To už je vaše věc.“

„Není, Výsosti. Budou si stěžovat a potřebuju tedy váš výslovný souhlas.“

„Dobře. Máte ho. Ostatně jestli se spojili s Karlem Navarrským, jsou nepřátelé a jejich majetek propadá koruně. Takže mohou klidně zaplatit její dluhy.“

Ještě v březnu Guesclin vytrhl k Rolleboise. Jeho vojáci reptali jen naoko. Plenit v dobytém městě obvykle vyneslo mnohem víc než žold. Ale Rolleboise opustili, ještě než se pustili do obléhání, ačkoli obávaný hejtman Jean de Jouël své lidi v ohroženém městě lehkovážně opustil a rozjel se do Cherbourgu naproti Captalovi. Z Paříže přijel francouzský maršálek Jean de Maingre zvaný Boucicaut se znepokojivým poselstvím od regenta. Captalův příjezd do Normandie skutečně nebyl jen nevinnou návštěvou nevěsty. Připlouval s vojskem jako spojenec Karla Navarrského, který už navázal čilé kontakty i s Černým princem v Bordeaux. A protože jeho vztahy k Anglii kalilo společné soupeření o francouzský trůn, byly jeho nároky tentokrát zbrusu nové. Prý ho francouzský král připravil o burgundské dědictví, na které měl po matce své matky, Markétě Burgundské, choti Ludvíka Desátého, právo.

Princ Waleský samozřejmě okamžitě slíbil, že ho podpoří. Francouzský král sice už dávno zabavil většinu statků rodiny Évreux v Normandii, ale některá města Navarrským stále zachovávala věrnost. Krom toho před pěti lety po roztržce mezi oběma královskými švagry se královna vdova Blanka Navarrská rozhodla udělat gesto dobré vůle vůči dauphinovi, s nímž vyloženě ve zlém nikdy nebyla, a vrátila mu Melun, který byl součástí jejího věna. Výměnou za državu na jih od Paříže dostala Vernon v Normandii a několik dalších ohrazených míst přímo v pařížské kotlině.

Tehdy se nezdálo, že je to nebezpečné. Blanka se od provinilého bratra velice ostře distancovala. Dnes po pěti letech už to tak jisté nebylo. Blanka se usadila ve Vernonu se svou nejmladší sestrou Janou a častým hostem u ní byl její druhý bratr Filip. I když nečekaně zemřel, nemuselo to znamenat konec jejích rodinných citů. Mohla je přenést právě na Karla. Kdyby svá města vzdala nenapravitelnému bratrovi,

měl by dost prostředků sevřít nerozbitným kruhem Paříž. A jeho vojevůdce Jean de Grailly, jemuž přezdívali Captal de Buch, byl zdatný bojovník.

Bertrand du Guesclin ho nepodceňoval. S oporou věrných měst Mantes a Meulan... Svým nepřátelským postojem se Karel Navarrský dopustil zrady a regent měl jistě plné právo zakročit proti jeho spojencům. Bylo to jasné. Zdvihli obléhání Rolleboise a obrátili se k blízkému Mantes.

Ještě jiný důvod poháněl ke spěchu. Boucicaut byl v Londýně za králem Janem a našel ho na lůžku ve zbědovaném stavu. Kdoví. Poslům z Anglie trvalo tři dny, než dorazili do Paříže. Dojde-li k nejhoršímu - i když to *nejhorší* si Bertrand takhle nepředstavoval, ve Francii bude lépe mít včas jasno o tom, kdo je pánem i v Normandii.

Blanka. Neviděli se hezkých pár let. Bertrandovi se náhle zatesklo. Vojačky táhnoucí se za žoldnéři či snadná kořist někde na seníku při přepadení vesnice... Dokud nepoznal zhýčkané objetí, které není třeba dobývat násilím, ani mu to moc nevadilo. Byl tělem duší voják, oddaný dauphinovi, Bretani a svým přátelům a ženy ho zajímaly jen jako nutná součást mužské životosprávy. Při jeho zjevu ho ostatně jejich svody neohrožovaly. I když, jak jeho hvězda stoupala, začal se setkávat i se slibnými úsměvy, když v čele své rostoucí družiny projížděl ulicemi bretaňských měst. Blanka. Vernon není tak daleko. Možná bych mohl zkusit... A třeba dokonce jako regentův vyslanec... Ale dřív musíme dobýt Mantes a Meulan.

Nejlépe lstí, ale té je možné použít jen jednou. Obě města byla po Seině od sebe vzdálená, jen co by kamenem dohodil, a stejnou léčku opakovat nelze. Napoprvé se zdařila. Navarrský branný v Mantes si jednoho dubnového rána ani nepovšiml pěti nenápadných vinařů, kteří venku tlachali poblíž brány, jako by na někoho čekali. Byl to ale pan Olivier de Mauny a s ním čtyři bretaňští vojáci, kteří si přes zbroj navlékli tuniky z hrubého plátna, pod nimiž mohli dobře skrýt i zbraň. Celá krajina kolem dokola byla plná ozbrojenců, kteří se v noci ukryli v křovinách a trpělivě čekali na znamení.

Z města vyjížděl žebřiňák, kterému pro tu chvíli navarrští spustili padací most. Mauny se svými druhy se vrhl na stráže, které se marně pokoušely most znovu zvednout. Jeho trubač dal znamení a Bertrand s vojskem vtrhl do města. Měšťané se právě s celými rodinami ubírali na mši, když se po ulicích začaly valit hordy Bretonců s ohlušujícím

řevem. *Svatý Yves, Claquin! Smrt, smrt všem navarrským!* Svatý Yves byl patron Bretaně a *Claquin* znělo Guesclinovo jméno po bretonsku. *Společnosti* jakéhokoli druhu měly své zásady, kterých se často držely i přes zákaz velitele. Tentokrát ani ten nebyl dán. Dobyvatelé se rozběhli po městě, vyrabovali, co se dalo, pro výkupné zajímali měšťany, nebo je rovnou pobíjeli hlava nehlava. Mezi ně se připletl i posel Blanky Navarrské, který upadl do zajetí i s královninými šperky, které dostal za úkol odnést z městské pokladnice, když přišla do Vernonu zpráva o blížícím se vojsku. Vyděšení obyvatelé, muži i ženy s dětmi, skákali z hradeb a prchali v bárkách po Seině do Meulanu, jehož hradby byly pevnější a byly v něm zásoby pro dlouhé obléhání. Soucitní sousedé je vřele přijali.

Guesclin byl při dělení kořisti přísný. Samozřejmě zatajovali kdeco, ale pokud jich bylo víc najednou, nikdo se neodvážil. Tak po jistém váhání přišly na stůl i Blančiny šperky, které věru nevypadaly jako měšťanské ozdoby.

„Co je to?“ zamračil se.

„Tohle? To je ze skla.“

„Za skla, pitomče? To bys nechal ležet.“ Bertrand vzal do ruky náhrdelník a najednou si vzpomněl, kde ho viděl. Na té nejpůvabnější šíji, které kdy vtiskl polibek. „Dej to sem. Chci vidět toho, komu jste to vzali. A pokud mi řekneš, že už není živý, nebudeš dlouho živý ani ty.“

Už se nepokoušeli zapírat a přivlekli nešťastného posla.

„Královna tě poslala z Vernonu?“ zeptal se Bertrand a svou jasnozřivostí dočista vyděsil všechny viníky. „Vrátíš se na čestné slovo. Nepochybuju, že výkupné za tebe dostanu. A tohle...“ Shrnul šperky do měšce, aby je vrátil, ale na poslední chvíli si to rozmyslel. „Vyřiď Jejímu Veličenstvu, že jí je přinesu osobně.“

Shromážděním proběhl šum. Mnohým z jeho lidí byly známy vztahy, které ho poutaly ke královně Blance Navarrské. Oba Olivieři, jeho bratr i de Mauny, se skrytě usmívali. Bertrand je přejel ledovým pohledem. „Jako váš velitel mám právo zabavit jakoukoli kořist, která se vymyká běžným zvyklostem. Šperky královny vdovy mezi ně patří. Mějte na paměti, že bojujeme za francouzskou královskou rodinu.“

Povzbuzeni úspěchem táhli ještě týž den - částečně pluli na člunech, kterých se zmocnili v Mantes, po řece - k Meulanu, aby ho zbavili navarrských a předali dauphinovi. Du Guesclin v čele lučištníků a

stovky ozbrojenců sledoval konvoj podél Seiny. Útok moc nadějně nevypadal. Mlčky se díval na mocnou vnější meulanskou hradbu a na čtyři opevněné brány. Rozhodl se zaútočit rovnou za svítání a nezdržovat se na vnější straně příkopu.

Sotva vyšlo slunce, nasedl na koně a právě projížděl táborem, aby své lidi povzbudil před útokem, když obránci svrhli velký balvan přímo před nohy jeho koně. Popudlivé obléhatele to rozzuřilo. Bouře kamenů ze samostřílů se snesla na navarrské, kteří se taktak stačili vtisknout za cimburí. Bertrand se sekerou v ruce cválal přímo k bariéře, která chránila jednu z městských bran. Seskočil a společně s ostatními rozsekali palisády s takovou zuřivostí, že chudáci měšťané, kteří měli střežit bránu, zachváceni děsem utekli. Taktak se stačili spasit v pevnosti anebo zalézt do svých domů, když Bretonci vnikli do města. Stejně jako v Mantes začali okamžitě plenit.

Bertrand je nechal řádit, ačkoli podobné výstřelky ostře odsuzoval, když je páchaly jiné *společnosti* než ta jeho, a s několika rytíři se vydal k pevnosti na břehu Seiny na druhém konci města. Shora je zasypali deštěm kopí. Ani se nezdržovali spouštěním padacího mostu a ukryti pod štíty zlezli hradby a příkopy. Hrad byl dobyt kámen po kameni, jen vysoká čtyřhranná věž, napohled nedobytná, vzdorovala.

Bertrand jménem *dauphina Karla, regenta království a právoplatného vévody celé Normandie*, vyzval velitele pevnosti, aby mu věž vydal po dobrém, nebo že to pro všechny bude horší.

„To byste musel vyletět hezky vysoko, abyste mě mohl zajmout tady nahoře," zněla odpověď.

Přivolaní horníci začali podkopávat základy věže a Guesclin a jeho důstojníci trpělivě čekali na konec díla. Vtom se nad nimi strhl náramný křik a obránci metali kameny a co jim přišlo pod ruku přes hradbu směrem k řece. Bertrand povylezl výš a k svému úžasu spatřil regentovu korouhev v čele honosné družiny. Karel se ubíral do zámku Goulet. I když to bylo oblíbené sídlo jeho choti, v této chvíli to bylo napodiv.

„Založte oheň," přikázal Guesclin.

Horníci do vyhloubených děr nastrkali trámy napuštěné smolou. Věž se zahalila do hustého dýmu a část zdi se zřítila. Ti nahoře měli na vybranou: Dát se zaživa upálit, či popravit v Paříži. Zvolili to druhé v marné naději, že jim snad bude zmírněn trest. Mantes a Meulan tak byly dobyty k radosti vévody normandského a k značné nelibosti na-

varrského krále, který přišel o své opěrné body na cestě k Paříži.

Bertrand ani nečekal na kapitulaci zpupného velitele a odcválal za dauphinem.

„Přijel jste na výlet, Výsosti?“ zeptal se docela drze. „Počasí je dnes překrásné.“

Bylo. Zvlášť pro slávu jeho vítězství, jehož byl dauphin svědkem nad jiné vítaným. Karel si ho také cenil. Přes starost, která ho svírala, se usmíval.

„Jedu navštívit jednu krásnou paní,“ řekl vesele. „Půjdete se mnou, pane?“

Guesclin na tváři udržel sebevědomý výraz dobyvatele, ač v něm pokleslo srdce. „Rád, Výsosti,“ uklouzlo mu docela proti jeho přesvědčení a znělo to smrtelně vážně.

Karel se na něj zadíval. „Jestli nechcete...,“ řekl s pochopením.

„Ale ano. Chci.“

Byla to hluboká pravda. Chtěl moc a bál se. Jako by ho něco v tom jaru očarovalo.

„Jde-li o Její Veličenstvo královnu vdovu, dokonce musím,“ usmál se. „Mám pro ni cosi, co ji potěší.“

„O tom nepochybuju.“ Dauphin se obrátil ke své choti, která tu seděla jako bez života. „Možná bys měla jít s námi, drahá,“ řekl něžně. „Návštěva u Blanky tě rozptýlí.“

„Nechci se rozptýlit,“ hlesla mrtvě a oči se jí zalily slzami.

Dauphin zvedl její ruku ke rtům a dlouze ji políbil. „Mučíš nás oba,“ vyčetl jí jemně. „A moc mi vadí, že sebe víc. Chtěl bych všechen tvůj zármutek vzít na sebe, a neumím to. Odpusť mi.“

Bledě se pousmála a beze slova opustila místnost.

„Dva a půl roku,“ řekl dauphin zoufale. „Co byste dělal vy na mém místě?“

„Nevím, Výsosti. Ženy jsem nikdy nebral vážně. Nedovedu vám poradit. Nikdy jsem nepátral v zákrutech nějaké duše, ba ani té vlastní ne. Naštěstí. Neměl jsem šťastné dětství a měl bych být zatrpklý. Ale možná díky tomu nejsem.“

To není bezcitnost, to je síla, uvědomil si dauphin, který dobře věděl, o čem je řeč. Bertrandova matka, líbezná plavovláska, svého prvorozeného šeredu zrovna nenáviděla. *Vy jste tak strašlivě ošklivý, že vám podobného na celém světě není,* vítala ho při každém setkání a místo mateřského polibku se odvracela. Ano, ostatní děti se jí poved-

ly. Bertrandovi bratři byli krasavci. Sestry prý též. Kdoví proč se právě tenhle tak nepovedl.

Nepovedl se? Co záleží na tváři, když je srdce věrné a paže silná. Urostlý Guesclin s maskou na tváři by mohl být pokládán za pohanského boha. Jenže tvář nikdy nezakrýval. Svým způsobem byl dokonce na ni hrdý. Jeho matka měla pravdu. Nebylo jemu podobného na světě.

„Zpočátku nevnímala," vrátil se Karel k svému manželskému trápení. „Možná to bylo lepší. S vracejícím se rozumem je stále smutnější a uzavírá se do bolesti. Trpěl jsem stejně. Ty děti jsem miloval. Jenomže na mně leží celá tíha vlády a nemám prostě čas truchlit tak bez ustání jako ona. Možná mi to i zazlívá, já nevím. Vzdálili jsme se. Nevím, co ona teď cítí ke mně. Snad mě i nenávidí, ačkoli ví Bůh, že jsem naše neštěstí nezavinil já."

„A zkoušel jste..." Guesclin se zarazil. Složité úvahy mu byly cizí a dauphin byl až nezdravě zjemnělý. Těžko si představit větší rozdíl, než byl mezi těmi dvěma muži, kteří se ctili a za všech okolností stáli při sobě.

„Zkoušel jsem... co?" zeptal se dauphin s mírnou zvědavostí. Vůbec nečekal, že jeho společník k subtilnímu tématu promluví.

„Jít s ní spát, kčertu. A bez řečí," prohlásil Bertrand otevřeně. „To udělá dobře oběma."

„Nemůžu."

„To je ovšem zlé," řekl Guesclin soucitně.

„Ne že bych tělesně nebyl schopen," přerušil ho dauphin rychle. „Aspoň myslím, že jsem tak zůstal, ale bojím se. Bojím se dotknout jejích citů tak zahleděných zpátky k našim holčičkám."

I jemu se malinko zatřásl hlas.

Jsem vítěz od Mantes a Meulanu a on mě potřebuje, řekl si Guesclin. Potřebuje mě jako vojáka a v této chvíli je to možná užitečné. Jsem zvyklý uvažovat, *jak* vést útok, a ne *jestli* ho mám vést. On bude král a nejspíš brzy. Ani on si slabost nemůže dovolit. Krom toho - mám ho rád jako svého syna, kterého mi osud nedopřál a nikdy nedopřeje.

„Poslouchejte mě," řekl. „Nemám rád, když se užíráte. Vaše choť potřebuje dítě a vy dědice. Budete král, u sta hromů. Tak o čem je řeč?"

„Mám bratry," namítl dauphin, který si to už stokrát přemlel v

hlavě ze všech stran. „Dva už jsou ženatí a Filipovi choť najdu co nevidět. Nebudu Janu trápit kvůli následníkovi. Francie jich bude mít dost, o tom nepochybujte."

Guesclin se stáhl. „Je to váš trůn a vaše choť," řekl umírněně. „Já uvažuju jednoduše. Ale někdy je to lepší, věřte mi."

Jednoduché úvahy se týkaly i Blanky Navarrské. Protože ho vzpomínka znepokojovala, rozhodl se ji řešit po svém. Dobře se pamatoval, že i těch pozoruhodných objetí byl brzy syt, a ze všech sil se toužil zbavit chtění, které ho nevítaně rozptylovalo. Věděl, že ho brzy čeká ještě tvrdší oříšek k rozlousknutí než dvě města, byť se zprvu zdála sebenedobytnější. Velký bojovník navarrského krále Jean de Grailly byl dosud na moři. Až se vylodí v Cherbourgu, bude třeba mu čelit. A zvítězit.

Do Vernonu k Blance dauphina na jeho žádost doprovázel. Možná by raději jel sám. Královniny šperky byly výtečná záminka. Mohu zůstat přes noc, když dauphin odjede před večerem? A vlastně proč? Vždycky se můžu vrátit, když se příznivá karta ukáže. Kdybych přijel sám, riskuju ponížení. Možná nezapomněla, jak jsem s její touhou před lety naložil. A dauphinovi mohu prokázat dobrou službu. Ztráta těch klenotů ji určitě popudila. A mít ji na straně Navarrského... Je její bratr, ale nikdy ho moc neposlouchala. Je svéhlavá. Neobrátí-li se to proti nám, je to dobře.

V líbezném očekávání jel v závěsu za dauphinem vernonskou ulicí. Zničehonic se ho zmocnilo podivné napětí. K náladě jarního dne, plného něžného očekávání, se vůbec nehodilo. Chvíli s ním bezúspěšně bojoval, než si uvědomil, oč jde.

Ucítil v zádech upřený pohled a prudce se otočil. Vážná vizionářská tvář s temnýma očima. V první chvíli si ani nepoložil otázku, jestli to je žena nebo muž. Tvář byla podivně krásná. Nezvyklá. Upřeně se na něj dívala a Bertrandovi se zdálo, jako by ji už dávno znal. Přesto ji nikdy neviděl. Byl by na to přisahal a na tváře měl paměť. Přece jen žena! Teď to bylo vidět jasně, když vykročila z klubka měšťanů. Ještě jednou se ohlédla a zmizela. Doslova zmizela. Marně pohledem pátral, kudy se vzdaluje. Popohnal koně za dauphinem v hlubokém zamyšlení. Voda *věčně plyne a z téhož břehu do ní nemůžeš vstoupit podruhé.* Proč se mu s takovou naléhavostí vynořila tahle věta? A odkud ji znal? Znal-li ji vůbec. Z kostela? Ale do kostela nechodil. Voda *věčně plyne a z téhož břehu do ní nemůžeš vstoupit podruhé.* Ve chvíli, kdy

měl v úmyslu do bílých vod zpěněné divoké řeky vstoupit znovu? Blanche. Bílá voda horského proudu.

Královna je uvítala jaksepatří. Dauphina sesterským políbením a Guesclina dvorskou poklonou. Měl pocit, že se mu posmívá, protože pro královnu se to vůbec neslušelo.

„Dávno jsme se neviděli, pane du Guesclin," řekla povrchním společenským tónem, pod kterým se tajila hluboká výčitka. Už rok jsem takhle blízko a ty ses ani neukázal. Až dnes.

Pokročil, vzal váček s klenoty a vysypal je na stůl. „Je mi to velmi líto, Vaše Veličenstvo," řekl. „Doufám jen, že nic nechybí. Moji lidé vašeho posla v nepřátelském městě nepoznali."

„A jak jste ho poznal vy?" zeptala se.

„Nepoznal jsem jeho, jenom šperk. Dovolíte?" Vzal z třpytivé hromádky náhrdelník a zavěsil jí ho na šíji. „Sem patří a tak jsem ho miloval a pamatoval," zašeptal při tom dvorném úkonu, dřív než zase uctivě odstoupil. Prve byl tak blízko, že se rty málem dotkl hebké pleti, ale k jeho úžasu ho to nevzrušilo. Voda věčně plyne a z téhož břehu do ní nemůžeš vstoupit podruhé. Neznámý hlas. Ale zdálo se mu, že patří k těm očím, na které nemohl zapomenout.

„Pan du Guesclin splnil své poslání ještě přede mnou," řekl dauphin s úsměvem. „Ale nehněvám se. Šťastné rozuzlení snad znovu naklonilo vaše srdce naší rodině. Je mi líto, že vám hrozila taková ztráta, ale navarrský král je záludný nepřítel. Potíráme ho všemi prostředky."

Záměrně řekl *navarrský král* a ne *váš bratr*. Do pojmu *naše rodina* patřila i ona. Přece byla chotí prvního krále z rodu Valois.

„Copak ode mne potřebujete vy, můj milý?" zeptala se s postranním pohledem na Guesclina. Mezi námi to skončilo tak podivně. A možná to ani neskončilo. Nedokážu si vzpomenout. Omrzel mě? Nebo já jeho? Doprovází prostě Karla, nebo přišel tak trochu i kvůli mně? Šperky přece mohl vrátit rovnou okradenému.

„Doba je krutá, Blanko, a obávám se, že ještě není všemu konec. Pan de Grailly připlouvá do Normandie."

„To bude mít Jana radost!" vykřikla Blanka s potěšením.

Vypadala překvapeně. Nevěděla to? Nebo se tak dokonale přetvařuje? „Obávám se, že nepřijíždí jenom za nevěstou. Pokud vím, veze na lodích velké vojsko. Obnovil službu u navarrského krále. Víte to?"

Blanka pokrčila rameny. „Nestarám se o to. Možná mi to i někdo

říkal. Nechcete mi doufám zakázat, abych ho přijala. Je zasnouben s mou sestrou.“

„Nic vám nemíním zakazovat, ale starat byste se měla,“ řekl dauphin káravě. „Vypukne-li boj, budete i vy ohrožena. Vojáci zdivočelí prolitou krví si nevybírají. Nejsem to já, kdo touží vnést nešváry do okolí vašeho města. Ale pustit nepřítele k Paříži nemůžu. Mohu vás jedině doporučit ochraně pana du Guesclin, což tímto činím. On bude velet mému vojsku. Pan de Grailly snad na vás ruku nevztáhne.“

„Díky, Výsosti,“ řekla roztomile. Málem se podřekla a oslovila ho *Veličenstvo.* Nechtěla prozradit, že dřív než on má zprávy z Anglie. „Vážím si vaší záruky i ochránce, kterého mi nabízíte. Neznám lepšího.“ A obdařila Bertranda oslnivým úsměvem. „Ač o to nežádáte, můžu vám něco slíbit i já. Pana de Grailly jako snoubence své sestry samozřejmě přijmu. Rodinných vztahů s ním se vaše záležitost přece netýká. Ale jeho vojáky v žádném případě nepustím do svých měst. Nemám k nim důvěru. Beztoho jsou to zase *Angličané.* Doufám, že pan du Guesclin nás těch *společností* zbaví, až bude dobojováno.“

„Vynasnažím se, Veličenstvo,“ uklonil se Bertrand. „A nejen pro vaše krásné oči. Francie už konečně potřebuje klid.“

Oči jsou vskutku krásné, pomyslel si, když po něm šlehla svůdným pohledem. Voda *věčně plyne a z téhož břehu do ní nemůžeš vstoupit podruhé,* zaznělo zase varovně. Co je to se mnou? Uhranula mě snad ta neznámá? Podíval se na dauphina.

„Splnil jsem svoje poslání ještě před Vaší Výsostí,“ řekl. „Snad by se hodilo, abych před vámi i odešel. Nepatřím do rodiny a možná si máte ještě co důvěrného říct.“

Když odcházel, zahlédl ještě Blančiny údivem rozšířené oči. Zarazila ho ve dveřích. „Doufám, že se vrátíte aspoň k mé ochraně, jak mi dauphin slíbil,“ řekla zlostně.

„To zajisté, Vaše Veličenstvo. Nedopustím, aby vám někdo zkřivil byť i jediný vlas.“

Ani nepočkal venku na dauphina, ač by se to slušelo. Rovnou odcválal ulicemi města a ani se neohlédl. Nechtěl znovu spatřit podivné vidění a uslyšet ten hlas. Byl rozladěný. Nepochybně mohl zůstat. Byl k tomu odhodlán a chtěl to. Ale nezůstal.

Znal Blanku. Možná to nebude k napravení. Vrátím-li se, bude si se mnou chvíli hrát a pak na mne dupne. Znásilňovat ji nechci. Ji ne. Kterápak děvenka to odnese? Nebo mi pro vybití toho hněvu, té touhy

po vítězství a toho stravujícího chtění postačí očekávaný boj?

Bez obav, že by snad mohl upadnout do dauphinovy nemilosti, se ani nevrátil do Gouletu. Věděl, že jeho postavení závisí docela na tom, jak očekávanou válku povede. Rozjel se rovnou do Rouenu, aby zde rozbil svůj hlavní stan, kde by mohl přijímat posly a vyjednávat s hejtmany nejrůznějších *společností.* Proti Captalovi de Buch potřeboval mnohem víc vojáků, než dosud měl.

POSLEDNÍ CESTA JANA DOBRÉHO

Po *návratu ke své choti se dauphin konečně dověděl, že je ve skutečnosti králem Francie už plných deset dní. Dobrý král Jan zemřel v Londýně v noci na 8. dubna, podle jedněch po dlouhotrvající nemoci, podle jiných na zranění, která utrpěl ve rvačce nad partií šachu s anglickým hrabětem, či jednoduše padl v souboji. Ať tak či tak, z Francie po tom nepátrali. Anglický král projevil slušný zármutek a dal uspořádat nádherný smuteční obřad v katedrále svatého Pavla. Ze smrti jeho soupeře ho nikdo nevinil. Proč také. Jeho smutek byl upřímný, neboť krom přítele-nepřítele přišel i o zbytek výkupného, nemohl očekávat, že ho ještě kdy uvidí, ačkoli rukojmí za krále Jana dosud měl ve své moci včetně jeho třetího syna Jana z Berry, kterého nepropustil ani do Paříže na pohřeb.*

1. května Angličané vypravili královo tělo do Francie a čtyři dny nato se Pařížané shromáždili v ulicích či u oken, aby se podívali na pohřební průvod, který pozůstatky vezl k NotreDame. Rakev podle starého zvyku nesli členové parlamentu a za nimi mezi svými bratry Ludvíkem, vévodou ďAnjou, a Filipem Smělým, mladým vévodou burgundským, kráčel nový vladař, vysoký, hubený, s rozhodným pohledem, který zářil z tváře napůl pokryté světlým vousem. Když před zraky světa v šestadvaceti konečně zasedl na trůn svého otce, byl ve skutečnosti králem už osm let. Ani ne pětačtyřicetiletý Jan z necelých čtrnácti let svého kralování vládl sotva čtyři a zbytek strávil buď v zajetí, či jako nežádoucí a příliš nákladný přívažek regentského panování nejstaršího syna. O dva dny později krále Jana Dobrého převezli do St. Denis k pohřbu po bok všech, kdo před ním zasedli na francouzský trůn. Jeden z prvních činů nového francouzského krále ještě před jeho korunovací bylo jmenování pana Bertranda du Guesclin nejvyšším hejtmanem Normandie a královským komořím. To byl titul udělovaný jen nejvznešenějším pánům království a navíc kdykoli dovoloval volný

přístup k panovníkovi. Královský komoří byl soukromým vyslancem krále a jeho důvěrníkem ve všech státních záležitostech.

Mladý panovník dobře věděl, co dělá, i když mnohé vysoce postavené hodnostáře popudilo takové povýšení rodem nevýznamného šlechtice. K Bertrandovi ho poutalo přátelství a vděčnost a krom toho na něm teď závisela obrana Normandie proti hrozícímu navarrskému úderu. Kdyby Captal de Buch v normandské válce uspěl, mohl ze svých pozic snadno táhnout k Remeši a překazit královskou korunovaci, s níž nebylo radno ve stavu takového ohrožení váhat.

V květnu se Bertrand cítil být připraven a opustil Rouen, aby v čele svých šiků táhl k Pont de l'Arche. Překročil Seinu a zamířil k údolí Eury, kterým postupoval směrem k Vernonu. Věděl, že Captalovo vojsko leží kolem Évreux a že on sám je zván do Vernonu ke královně Blance na banket, který na jeho počest pořádala 13. května. Bude držet slovo a neotevře brány Vernonu navarrskému vojsku, či ne? Captal by takto bez potíží mohl překročit Seinu, vtrhnout do pařížské kotliny, možná i udeřit na brány Paříže, anebo táhnout na Remeš a překazit Karlovu korunovaci.

Blanka dohodu s dauphinem neporušila. Bertrand s malou skupinou jezdců se ukryl v okolí a pozoroval brány. Hostů k banketu se sjelo nepočítané. Ale nebyli ozbrojeni a Grailly přijel sám. Opustil Vernon hned druhý den ráno a vrátil se k čekajícímu vojsku ve společnosti Jeana de Jouël, obránce Rolleboise, a Bascona de Mareuil, zarytého nepřítele Bertranda du Guesclin.

Bertrand se v tichosti uklidil z dohledu a těšil se na to překvapení. Určitě věděli, že už opustil Rouen, ale nejspíš ho nečekali v tak nebezpečné blízkosti. Měl sice jen patnáct set mužů proti jejich téměř dvojnásobku, ale pevně věřil ve vítězství. Před bitvou bylo zvykem ptát se hvězd a jemu ukázaly vlídnou tvář. Kanovník z Tournai a astrolog Jean de Saint-André mu už před časem předpověděl slavné vítězství v bitvě, kterou jednoho dne v máji svede u městečka Cocherel. Byl květen a malé městečko toho jména nebylo daleko. Musí to být tahle bitva, tady a teď.

Plížili se údolím Eury směrem ke Cocherel k nemalému podivu venkovanů na polích i žen, které přišly prát prádlo k mostku. Pohled na stovky skrývajících se jezdců ani v těch dobách stálých bojů nebyl obvyklý.

Pečlivé skrývání se jim vyplatilo jen částečně. Captal se o nich dověděl. Ne sice tak brzy, aby mohl zaujmout výhodné postavení na jediném místě údolí vhodném k bitvě, ale ještě tak včas, aby se nemusel připravovat rovnou na útěk. Když Guesclin pořádal svoje šiky dole na pláni v Pas de Cocherel, objevily se náhle navarrské korouhve nad nimi na vršku. Captal měl bitevní pole jako na dlani. Kdyby sestupoval, Bertrandovo s rozmyslem rozestavěné vojsko by ho mohlo rozdrtit. Jenomže to byl on, koho bylo třeba zahnat a nemusel tedy dělat nic, jen čekat, až nepřítel vyklidí pole anebo se požene nahoru v sebevražedném útoku. Což by se snad dalo očekávat od zesnulého francouzského krále, ale nikdy od Bertranda du Guesclin. Nepotřeboval ani draze zaplacenou zkušenost od Poitiers, aby věděl, že do vršku útočit nemůže. Natož proti tak zkušenému vojevůdci, jako byl Jean de Grailly, Captal de Buch.

Odříznout ho a vyhladovět nebylo možné. Na to neměl dost početné vojsko. A Captal jistě vybrakoval krajinu, kudy přijel, a dobře se zásobil potravou a vším. Na rozdíl od nich. Nehodilo se pro královské vojsko loupit, a dokonce v bezprostřední blízkosti Paříže. Ale protože rytířství ještě nevyprchalo tak zcela a stejně, jako si vážil protivníka, věděl, že i on jeho ctí, poslal k němu herolda s pozváním k bitvě. Nabídl, že mu ustoupí půl bitevního pole a že ho nenapadne dřív, než stačí svoje síly rozvinout. Captal mu stručně odpověděl, že on má dost času a naprosto nepotřebuje svést bitvu hned.

Přestože byl teprve květen, bylo vedro k padnutí a slunce se vší silou opíralo do zbrojí. Nehnutě čekali. Guesclin s Bretonci dole, Captal s *Angličany* na vršku. Noc přinesla několikahodinovou úlevu. V bezměsíčné tmě bylo možné přemístit vojsko, ale přesto je úsvit zastihl tak, jak je soumrak zanechal. Guesclin dole, Captal na vršku. Na nebi stejné slunce pražilo stejně jako včera.

Bertrand se pokusil situaci řešit lstí, i když neočekával, že bude něco platná. Na to byl Captal příliš zkušený. Ale zkusit to musel. Po poledni trubači zatroubili ústup a jednotlivé útvary začaly opouštět vyhlédnuté bojiště, jako by muži zmožení vedrem vzdali naději na brzký boj.

Jean de Jouël nahoře se rozčileně rozjel ke Captalovi, který pořád nehnutě vyčkával. „U všech rohatých, pane!“ vykřikl. „Přece je nenecháme takhle odejít! Máme je v hrsti, když táhnou pryč. Vidíte? Jenom se tváří, jako by ustupovali spořádaně, ale jejich řady jsou úplně

rozklížené.“

„Zaútočit na ně v tomhle postavení by bylo šílenství,“ odpověděl de Grailly suše.

„Přece ho opouštějí, nevidíte? Teď právě na pláni vládne zmatek. Dostaneme je. Dejte troubit k útoku.“

„Ne.“ Captal dobře znal způsoby svého protivníka a byl si jist, že je to jedna z Guesclinových oblíbených lstí.

Jouël se na něj díval s úžasem. Je to hloupost? Šílenství? Zbabělost?! Přece jsme přijeli dobýt pařížskou kotlinu a bez utkání s královským vojskem to možné není. S tím musel počítat. „Pane,“ řekl prosebně, „vzpamatujte se! Za chvíli budou pryč a můžou nás někde přepadnout ze zálohy.“

„Dejte mi pokoj,“ odsekl Captal. „Nevíte, co mluvíte. Tady velím já. Když budou pryč, tak budou pryč, ale toho se nejspíš nedočkáme.“

Jouël svraštil obočí. „A já jsem se za vámi jak blázen hnal do Cherbourgu!“ vykřikl popuzeně. „Zbabělče!“

„Vidíte tu dvouhlavou orlici na korouhvi?“ zeptal se Grailly ostře. „Patří Bertrandovi du Guesclin, víte-li, co to znamená.“

„Vím to docela dobře,“ odsekl Jouël. „Ale já nemám strach ani z pana du Guesclin.“ Obrátil se a cvalem se hnal ke svým lidem. „Za mnou!“ vykřikl. „Na ně! Pobijeme je třeba sami. Ať žije navarrský král!“

Bertrand dole ožil, když z Jouëlova křídla zaslechl hlahol trub zvoucích k útoku. Rychle odhadl situaci. Co udělá nebezpečnější protivník? Nechá bláhovce pobít a pak se vrhne na kořist? Captal má přehled. Rozezná chvíli, kdy tady bude zmatek. Jenomže bude oslaben. Jouël ho připravil o výhodu přesily. Ale dominantní postavení má pořád on.

Captal si byl předobře vědom toho, že nemůže bez pomoci nechat zmasakrovat neuvážlivého spojence. Ze svého místa mohl vidět, co se dole děje. Zdánlivě neurovnané šiky se v kruhu srazily a Jouël se octl v pasti, ze které nevyvázne, pokud... „Za mnou!“ zavelel Captal se zaťatými zuby. Měl vztek, ale ještě nebylo všechno ztraceno. Bylo jich pořád víc a řítili se z vršku na protivníka, který měl co dělat s jejich spojencem.

Ale i Guesclin měl své zálohy, které se mu přece jen podařilo ukrýt před zraky vševidoucího. Teď se do boje vrhli všichni v zuřivé změti. Ale Bretonci na rozdíl od Angličanů plnili přesné pokyny pro-

zíravého velitele. Než se slunce nachýlilo k západu, měli vrch. Nakonec Captal už bojoval skoro sám na zemi vedle koně, který pod ním padl, v ruce jen kladivo. Zuřivost mu dodávala sílu. Ještě skolil pěkný počet Bertrandových vojáků, odhodlán dovést do konce svůj boj.

Nakonec ho vzdal, když ho skupina Bertrandových jezdců vyzvedla na koně ve snaze zachovat jeho život, snad z úcty nebo z prosté snahy zachránit vysoké výkupné. Captal se ze hřbetu koně rozhlédl a všechno bylo jasné. Byl konec, byl poražen, zbytky jeho lidí bezhlavě prchaly za pronásledování rozzuřených Bretonců, opilých pachem krve jako vždycky.

Bertrand dal příkazy k zajištění nejvzácnějšího zajatce a sám se také vrhl do pronásledování. Potřeboval si zchladit žáhu, jak i v něm zuřivý boj probudil všechny nízké pudy. V té chvíli ani nevzpomněl na Vernon, kde možná byl i očekáván. Ale k vítězství se hodilo něco jiného.

Řítil se za skupinou prchajících, která se domnívala najít útočiště v osamělé chatrči. Nebezpečí z přesily nebylo valné, všichni už odhodili zbraně na bezhlavém útěku. Seskočil z koně a vrhl se za nimi ve chvíli, kdy chatrč ve zmatku opouštěli protilehlým úzkým okénkem. Posledního chytil za kabát. Zůstal mu v ruce. Už se chystal vrátit se k svému koni a pustit se do dalšího pronásledování, když zjistil, že v chatě není sám.

Zabíjel jsem už dost. Tohle je to pravé, řekl si. Odepjal opasek a meč a stanul nad ženou, která se krčila v koutě. Schovávala tvář a celá se třásla. Nejspíš strachem, možná i pláčem, ale krom zrychleného dechu nebylo slyšet ani vzlyk, ani sten. Shodil zbroj a vrhl se na ni. Teď vykřikla. Jednou rukou jí zakryl tvář, aby ho neviděla. Ještě ne. Ne všechno najednou. Když přemůžu první odpor, děs z mé podoby ji přiměje k dalšímu, pomyslel si zvráceně. Měl to rád. Čím víc se zmítající tělo vzpouzelo, tím plnější cítil uspokojení.

Ale tentokrát to bylo jiné. Neměla snahu mu uniknout, ač vedla nepřátelský zápas se silou a vynalézavostí, která sice posilovala jeho chtíč, ale zároveň ho proměňovala v touhu. V touhu po vítězství dokonalejším, než jakého se mu kdy se ženou podařilo dosáhnout, a táhla jeho duši z toho smyslného vření do neznámého zákoutí, které budilo obavy. Rozhněvalo ho to. Byl zvyklý poroučet sám svým skutkům. Trhl její hlavou a zuřivě k sobě obrátil její tvář. Tak, aby se jí ta jeho, zkřivená vášní a hněvem, zjevila nenadále v celé ohavnosti.

Jestli ji chtěl vyděsit, zmýlil se. Účinek byl právě opačný, než očekával. Znehybněl a němě zíral na tu tvář, kterou před několika týdny zahlédl ve Vernonu. Sním, pomyslel si. Co by dělala tady?

„Čekala jsem tu na tebe," odpověděla tím známým hlasem na nevyslovenou otázku.

Zavřela oči a kouzlo se rozplynulo natolik, že chtění těla zase zvítězilo. Potom leželi vedle sebe na slámě a Bertrand cítil dokonalý mír. Zmatené myšlenky se dobývaly k jeho vědomí, ale zaháněl je, dokud mohl. Pocit blaženého uvolnění byl docela nový a chtěl ho vychutnat. Ani ona nepromluvila, jako by věděla, že v té svrchované chvíli je třeba mlčet. Hluboké ticho. Tak nějak muselo znít ticho smrti. Anebo naplněného života.

„Proč jsi na mě čekala tady?" navázal konečně na záhadnou větu, která zazněla uprostřed té bouře.

„Věděla jsem, že svedeš vítěznou bitvu jednoho máje u Cocherelu," řekla. „A jediný možný směr útěku je tudy. Čekala jsem tě."

„Mohli přijít jiní," namítl. „Nemusel jsem se dát do pronásledování."

„Ale nepřišli. Nebála jsem se. Osudu nelze uniknout."

Rozhovor byl stejně podivný jako všechno, co mu předcházelo.

„Ty víš, kdo jsem?"

„Jsi Velký černý pes z Brocéliande," usmála se.

Zrovna ho omráčila připomínkou první přezdívky, která ho stihla jako bojovníka už před dvaceti lety, když s tlupou záškodníků unikal v Bretani kapitánům Jana de Montfort. Lesy v Brocéliande znal dokonale a vždycky se mu podařilo zmizet jim beze stopy.

„Kdo jsi ty?" zeptal se.

„Ani ty ses mi nepředstavil."

„Ale poznala jsi mou korouhev. Ty vůbec žádnou nemáš."

„Jako by Velký černý pes vyjížděl tehdy pod dvouhlavým orlem pánů du Guesclin," řekla pohrdavě. „Jsme si souzeni. Divím se, že ti to žádný hvězdopravec ještě neprozradil."

„Ve hvězdách je něco takového psáno?" zeptal se uštěpačně.

„Od věků. Nesměj se, já v nich umím číst."

Odmlčeli se. Bertrand cítil, že se v něm znovu zvedá touha. Nestávalo se mu to, když v zastrčených chýších znásilňoval ženy a dcery nepřátel. Jenom snad s Blankou kdysi...

„Voda věčně plyne a z téhož břehu do ní nemůžeš vstoupit podru-

hé,“ řekl bezděky. Ale z těchto peřejí dosud nevystoupil na nehostinný břeh.

Odhodil zbytek šatů stejně jako ona. Tohle objetí už mělo být docela jiné. A také bylo. Až do té chvíle ho nikdy nenapadlo myslet při skutku lásky na někoho jiného než na sebe. K jeho překvapení tím vlastní uspokojení jenom vzrostlo. Objev, který s touto ženou udělal ve čtyřiačtyřiceti, byl zcela nezvyklý a mimořádný a najednou začal rozumět i dauphinovi a jeho nepochopitelným ohledům.

Tentokrát nemlčel, když se znovu oddělili. Chtěl vědět víc. „Jsi velmi zvláštní,“ zašeptal.

„Ty jsi taky zvláštní.“

„Měl bych ti být odporný.“

„Proč?“

„Podívej se na mě!“

„Dívám se. Vidím muže, jehož duše je krásná, srdce statečné, vidím miláčka hvězd. Velkého vojevůdce, konstábla Francie.“

„To přece nejsem.“

„Hvězdy nerozeznávají, co bylo, je, co bude. Pro ně pozemský čas neplatí.“

Pustil ji, vstal a postavil se k oknu. Venku se už setmělo a noc byla plná hvězd.

„Znepokojila jsem tě?“ zeptala se tiše.

„Velice.“

„Musíš si na to zvyknout. Jsi příliš citlivý.“

„Vadí to?“

„Mně ne. Mám to na tobě ráda. Ale můžeš být zranitelný.“

Přisedl k ní, sevřel ruce, které se po něm vztahovaly, a stáhl je dolů. „Když vidíš do budoucnosti,“ řekl drsně, „co bude s námi?“

„Vždycky se budeme milovat.“

„Proč jsi se tedy bránila?“

Usmála se. „Jinak než násilím by ses neodvážil.“

„Podvedla jsi mě.“

„Ne tak docela. Nepoznala jsem tě, když jsi přišel.“

„Jak - nepoznala? Viděla jsi mě přece ve Vernonu.“

„Ne, neviděla. Dívala jsem se do tebe, ne na tebe. Věděla jsem o tobě, ale neznala jsem tvář.“

„Tak teď ji znáš,“ řekl trpce.

„Miluju tě.“

Zadíval se na ni se svraštělým obočím. Už přece nepotřebuje lhát. Ví, že jí neublížím. Co je to se mnou? Poznal jsem jedinou ženu, která se jí krásou snad mohla rovnat. Sama se vnutila do mé náruče. Jiné přede mnou prchaly v děsu. A když už jsem zoufale potřeboval ukojit touhu muže, musel jsem sáhnout k násilí. I ty docela nehezké se bránily. Snad je to tím. Snad jsem měl vždycky najít odvahu a pozvednout oči k dokonalé kráse. Ta stojí nad hloupostí soudu, který se řídí jen tím, co je na první pohled patrné. I když je dána stvoření tak nicotnému, jako byla Blanka Navarrská. Přesto na ni nikdy nezapomenu. Byla první. A připravila mou rozbolavělou duši pro tuto ženu zde.

„Snad ses nemýlila často," začal pomalu.

„Nikdy," přerušila ho.

„I v tom mě tedy čeká prvenství," usmál se. Pustil její ruce a dovolil, aby si ho přitáhla tak blízko, jak jen mohla. „Nikdy nemůžu být konstáblem. Nejsem vévoda, ba ani hrabě. A ani vlastně nejsem kloudně Francouz. Ve válečných časech, které zdaleka ještě neskončily, to je hodnost nejvyšší hned po králi. Konstábl je titul pro vévodu. Pro muže z královského rodu. A já jsem taktak šlechtického stavu. Můj praděd získal majetek a titul při křižácké výpravě Ludvíka Svatého. Z majetku moc nezbylo ani za časů mého děda a můj otec málem prodal i válečného oře. Za své postavení vděčím jen třenicím mezi panem de Blois a panem de Montfort."

„Jen sobě," řekla. „Ty nejsi tak skromný, jak se tváříš. Myslíš vysoko."

„Převysoko, protože myslím na tebe. Jak se jmenuješ?"

„Tiffany."

„To nezní francouzsky."

„Jsem z Bretaně. Žiju v Dinanu, ale narodila jsem se velice blízko tvé Brocéliande. Vlastně na dohled od La Motte-Broon, kde žije tvá rodina. Zvláštní, že jsme se nikdy nepotkali. Bylo to přání hvězd?"

Zamračil se. „Býval jsem tam málo. Má matka..."

„Já vím," přerušila ho a jemně ho pohladila po paži.

Zapátral v paměti. Na dohled La Motte-Broon... „Ty jsi komtesa La Bellière!" řekl s úžasem. Jejího otce znal. Ale nikdy se nezajímal o jeho rodinu.

Podle hlasu poznal, že se usmívá. „Sleduju každý tvůj krok už víc než dvacet let. Od chvíle, kdy mi hvězdy prozradily, že jsme si souzeni. Ta chvíle se přiblížila. Už je vlastně tady. Přišla jsem a hvězdy tě

ke mně přivedly.“

Víc než dvacet let? Podíval se na ni. Ve tmě mnoho vidět nebylo. Tam ve Vernonu, když ji spatřil za dne, ho nenapadlo uvažovat, kolik je jí let. Byla krásná jakousi věčnou krásou, která nepočítá léta. Mohlo jí být dvacet let i čtyřicet.

„Byla jsi někdy vdaná?“ zeptal se.

„Nikdy. Jak bych mohla? Musela jsem počkat, až se sejdeme. Ani ty ses přece neoženil.“

„Já!“ Ve tmě se trpce usmál. „Kdybych skutečně byl konstáblem, snad by si mě některá i vzala. Ale zatím jsem byl příliš chudý a neměl jsem ani čas. Vrátíš se do Dinanu?“

„Ne. Pojedu s tebou do Rouenu a představíš mě králi. Ale dřív se vezmeme.“

Král! Zvedl se. „Musím jít a podat mu okamžitě zprávu,“ řekl. „Bude to můj dar ke korunovaci. Tu nestihnu. Musím dát do pořádku svoje vojsko a odvést zajatce. Lesk a sláva. V budoucnu se jim nevyhnu. Se ženou, jako jsi ty, mě pocty neminou. Snad si zvyknu.“

Vztáhl ruku. Ta její na ni ve tmě čekala. Vyšli ven. Noc byla ještě plná neklidu a válečných zvuků. Ještě se nikdo nestačil znepokojit nad tím, že zmizel vítězný velitel. Bertrand si s úžasem uvědomil, že bez odporu, jako by se to rozumělo samo sebou, přijal její řešení vztahu, o kterém ještě před hodinou nevěděl. Ještě víc ho překvapilo, že se tím necítí podveden ani pokořen. Byl prostě šťastný. Jako by i on vždycky věděl, že musí čekat právě na tuto choť.

KDYŽ PŘÍTEL ODCHÁZÍ

Pražský arcibiskup většinu cesty trávil v nosítkách. Karel ho pohřešil hned první den, Arnošt vždycky jezdíval vedle něho. Ale teď měl krásného spolujezdce a usoudil, že ohleduplný přítel asi nechce rušit novou manželskou pohodu. Vskutku by bylo nápadné, kdyby se na koni držel jinde než po císařově boku.

Eliška svedla krutý boj sama se sebou a zvítězila. Původně chtěla Karla požádat, jestli by ho nemohla doprovázet v mužském kroji, ale nakonec odolala pokušení. Nejspíš by souhlasil. A nejspíš by ho to velmi mrzelo. Jednou jsem císařovna. Můžu si jako rytíř vyjíždět na zapřenou, ale docela jistě ne, když jedu po jeho boku jako jeho choť.

Adelhaid ji strojila s potěšením. Vytvořilo se mezi nimi zvláštní pouto a byla jediná, s kým Eliška byla jakžtakž důvěrná. Krom svého chotě, arcibiskupa a ještě dříve bratra. Když mistr krejčí na císařský rozkaz začal zaplňovat Eliščin šatník a to, co v něm bylo dřív, švadlenky jednoduše naházely do kouta, Adelhaid se cítila obzvlášť nešťastná. Leckteré z císařovniných šatů se jí zdály nádherné, sama je pod Kazimírovým dohledem vybírala.

„Tak si je vezmi," řekla jí Eliška. „Tobě budou slušet. Máš do nich postavu. Tvůj vkus je vynikající, jenom mě jsi tak docela neodhadla."

Adelhaid rychle pochopila, když se Eliščin šatník znovu naplnil, a v úzkosti se rozběhla za svou paní. „Přísahám, že jsem to netušila," řekla zničeně. „Jsem jenom hloupá venkovská holka, můj otec je docela malý pán a s nikým jsme se nestýkali. Jak jsem mohla tušit, co se hodí líp na císařský trůn!"

„Přece tě z ničeho neviním. Dohlížel dědeček, a on je král. Ale dost možná moji výbavu tak zvolil schválně. Rád žertuje. A vskutku jsem v tom byla jako nepovedený vtip."

„Ano, ale radil se se mnou a já jsem vás oblékala. Ještě si můžete myslet, že jsem to i já dělala schválně, abych... abyste..."

„Přestaň. Přece jsi věděla, že muže ze mě už neuděláš, i když jsem se tak velice nepovedla jako žena."

„Ale ano!" vykřikla Adelhaid. „Jen se na sebe podívejte! Jste nádherná. A stačilo tak málo."

„Je to poprvé, co se v ženských šatech cítím dobře.“ Eliška se uvolněně usmála. „Znáš moje tajemství, važ si toho. Ještě vždycky mě můžeš proměnit v šeredu.“

„Už ne. A vlastně nikdy ne. Dřív jste jen nebyla nápadná kráska. Teď jste.“

„Cože jsem?“

Eliška se rychle podívala do zrcadla. Nápadná kráska? To jsem já skutečně? Zářící oči pod zlatavými vlasy, rozkvetlé rty. Na účesu si Adelhaid dala mimořádně záležet, snad aby odčinila své nechtěné provinění. Žena, která se na Elišku dívala z hladké plochy zrcadla, byla vskutku neobyčejná.

„Nějak mi připadáš cizí,“ řekla jí. „Musím si na tebe nejdřív zvyknout. Ale zvyknu si, protože on to chce. A ostatně se mi líbíš. Vlastně je docela příjemné být žena, když ovšem nejsi strašidlo.“

„Co prosím?“ zeptala se Adelhaid, která té řeči nerozuměla.

„To jsem mluvila jen se svým obrazem. Nevšímej si toho.“

Na cestu nastoupila v ženských šatech po boku císaře.

„Měl jsem se vystrojit vznešeněji,“ řekl jí s úsměvem. „Vypadám vedle tebe jako žebráček.“

„Moc jsem se nastrojila?“ polekala se. „Odpusť mi. Já ještě tak docela nerozumím, co se sluší.“

„Sluší se to a hlavně sluší ti to velice.“ Vzal její ruku a políbil ji. „Vždycky chci, aby moje choť vedle mne zářila. Na tom, jak vypadám já, už tolik nezáleží. Jsem císař a všichni mě znají tak, jak jsem. Ale chci, abys byla hvězdou mého dvora. A to jsi. Děkuju.“

„To já musím poděkovat tobě,“ řekla šťastně. „A hlavně arcibiskupovi.“

„Ten starý kuplíř se schoval do nosítek,“ zasmál se. „Asi ví, že jeho služby už nepotřebujeme. Má pravdu, jenom by překážel.“

„Mně ne.“

„Ale mně ano. Nebuď tak zdvořilá k jiným. Arnošt je starý přítel. Neurazí se.“

Arnošt neměl ani pomyšlení na to se urážet. Jeho diskrétnost měla docela jiný důvod. Měl neodbytný pocit, jako by mu ubývalo sil. Večer se jakžtakž přemohl, aby zasedl ke stolu s Karlem a jeho chotí, ale na lože se už odpotácel na smrt znavený. Přesto hluboký spánek k němu nepřicházel. Spíš horečnaté sny.

Eliška si toho všimla první. Chvatně vstala, když se chystal odejít

od večeře, a zastoupila mu cestu. „Mohu být Tvé Excelenci nějak prospěšná?“ zeptala se vážně. „Budu upřímná. Mám starost o tvoje zdraví.“

V hlavě mu hučelo, ale usmál se. „Mé zdraví bylo vždycky pevné,“ řekl. „Věřím, že ta slabost zase pomine. Už nejsem mladík, asi mě cestování zmáhá. Bude to lepší, až přijedeme do Pirny. Tam zůstaneme delší čas.“ Pohladil ji očima. „Nejprospěšnější mi budeš, moje milá, když zůstaneš věrnou a milující chotí mého přítele a jeho vládě tak dáš řád a klid, které svůj původ mají v spokojené mysli panovníka. Prospěch své země pokládám za svůj vlastní stejně jako on.“

Ano. Jistě se neslušelo, aby o kněze pečovala žena. A choť císaře už vůbec ne. Ostatně arcibiskup se v Pirně vzpamatoval docela podle svého předpokladu a Eliška se uklidnila. Úsměvné jaro, které čekalo na konci cesty, zřejmě Arnoštovi vrátilo část ubývajících sil. Přední císařský rádce tak měl příležitost přesvědčit se o výsledcích Karlova zimního tažení. Potvrzení smlouvy s braniborskými bratry. Dohoda s míšeňskými markrabími o získání Lužice. Milosti a zástavy jen pršely.

Dohady o nezdařeném císařově manželství, kterých bylo po severních krajích plno, a zvlášť po zimní cestě, na kterou vyjel bez ní sám, ačkoli měl s sebou i malého synka, zvolna utichaly při pohledu na císařovu choť. S nově získaným sebevědomím ženy přestala zakopávat o přišlápnuté šaty a ruce se jí při hostině netřásly. Ti, kdo ji dosud neviděli, nemohli pochopit, jak takové řeči vůbec mohly vzniknout.

Také cesta z Pirny do Budyšína uběhla v pohodě. Arnošt ji dokonce v krásném dnu ujel na koni.

„Není to dál než z Prahy do Karlštejna,“ usmál se na Eliščinu starostlivou otázku. „Nesmím se tomu poddávat.“

Ještě se zúčastnil přeslavných zásnub malé princezny Elišky s braniborským markrabím Otou a pak se na týden zavřel v městském příbytku. Už si začal dělat starosti i Karel, který ho při dalších jednáních pohřešil.,

„Co je s tebou?“ zeptal se, když k němu zašel. „Eliška je opravdu znepokojena. A já též. Nebýt jí, asi bych starostem o tvé zdraví nepřikládal tolik váhy, vím, že se často ztrácíš do ústraní a rozjímáš. Ale teď se mi zdá, že má docela pravdu. Už to, že jsi cestoval v nosítkách! Přičítal jsem to tvé snaze po našem sblížení. Ale ona s jistotou tvrdí, že ti něco je.“

„Nic zvláštního," řekl Arnošt a s námahou se usmál. „Ještě jsem nepřekonal předjarní malátnost. Cítím se zesláblý už od února. Ale jak vidíš, nezabránilo mi to zůstat u tebe, kdykoli mě potřebuješ."

„Potřebuju tě i teď. V Londýně zemřel francouzský král! Musím se vyrovnat s tím, že se teď budou snažit připoutat mě ke křížovému tažení."

Arnoštův bledý úsměv zesílil. „Císař v čele výpravy do Svaté země! To je nabíledni."

„Nežertuj. Vůbec to nebylo nabíledni, když chtěl tu slávu pro sebe můj francouzský švagr."

„Urazilo tě to?" zeptal se Arnošt překvapeně.

„Ne, já jsem mu ji přál z té duše. A hlavně jsem to přál jeho synovi. A taky Francii. Ale teď? Celá výprava je nesmysl. Příliš nákladná a nejspíš bez výsledku. Leda by se povedlo z Evropy odlákat ničemné žoldnéře, kterými Francii zamořil anglický král. Přál bych to dauphinovi... Vlastně teď už Karlu Pátému. Nikomu nepřeju nic zlého, ale Francie má štěstí, že Jan umřel. Snad se tomu chlapci ještě podaří ji zachránit."

„Nedají ti pokoj," řekl Arnošt prorocky. „Nový francouzský král není Ludvík Svatý ani Richard Lví srdce, pokud vím."

„Není. Má dost rozumu a já doufám taky. Neboj se o mne. Budu statečný."

„V Jeruzalémě?"

„Ne. V Avignonu. A nejdřív v Krakově." Zahleděl se kamsi do sebe a dodal s hlubokým přesvědčením. „Už se tam těším. Ani nevíš jak."

Do Krakova na podzim sjednali schůzku špiček východní politiky. Už loni při Karlově sňatku všichni shledali, že je to nadmíru užitečné setkání, jenomže se svatbou spojené slavnosti nedopřály k vážnému jednám panovníků dost času.

„Doufám, že tentokrát nás doprovodíš. Potřebuju důstojnou společnost pro svou choť, když budu zaneprázdněn jednáním na nejvyšší korunované úrovni. Ať si nikdo - a zvlášť ne Kazimír - nemyslí, že Eliška je stále jenom jeho vnučka a dcera Bogislava Pomořanského. Je císařovna. Chci ji ukazovat všem, a nebudu-li přítomen, potom skutečně důstojně mě může zastoupit jen můj arcibiskup."

„Ani nevíš, jak bych to splnil rád," řekl Arnošt s povzdechem.

„Tak se hleď šetřit."

„To právě dělám. Neříkej, že mě tolik potřebuješ k svým drobným intrikám. Svatodušní svátky ve společnosti, kterou jsi shromáždil, je třeba oslavit zvlášť důstojně. Obřad a kázání jsou namáhavé. Jsem tvůj arcibiskup. Nechat se zastoupit nechci a nemůžu. Při tvých jednáních mě kancléř nahradí spíš."

Skutečně se objevil v arcibiskupském ornátu na mši svaté a na jeho kázání se dlouho vzpomínalo. Jsem šťastný člověk, pomyslel si Karel ve svém křesle vedle Elišky, když Arnoštův hlas nad nimi hřímal. Potkalo mě strašlivé neštěstí, ale dobrý osud se snaží mě utěšit. Mám Arnošta. A mám Elišku. Mám Václava a dvě dcerky. Anička ve mně žije jako světlý sen a noc co noc mému novému štěstí žehná.

Nevím proč. Je to zvláštní pocit. Snad proto, že Eliška je jí tolik nepodobná a nesnaží se ji z mé paměti vytlačit. Mohu s ní volně mluvit o své lásce. Nejen o té k ní. Je pokorná a něžná a přitom jako nic láme meče a podkovy. Určitě by se líbila i Aničce. Ona a Václav.

Vlastně nevím, jaký má vztah k němu, a ani bych nechtěl, aby byl příliš vřelý. Oni dva k sobě nepatří. Ale ani jeden z nich tomu druhému v mém srdci neubírá místo. Každý v něm má svoje. I ty děvenky. Ano, jsem šťastný člověk přese všechno, co mě tak krutě potkalo. A za největší díl své pohody vděčím Arnoštovi. Vždycky zná pravá slova v pravý čas.

Hřímající hlas nad nimi slábl, až se ztišil do něžného šepotu. Karel překvapeně zvedl hlavu. Tak to má být? Konec kázání byl jímavý, ale ač se odmlky mezi slovy prodlužovaly, v Karlovi vznikl dojem jakéhosi spěchu, jako by Arnošt připravený text zkrátil. Také Eliška mu vzrušeně stiskla ruku. Do konce mše byli jako na trní.

Arnošt se vzdálil od oltáře pomalu, tak pomalu, až to bylo na samé hranici důstojnosti. Ale teď za ním jít nemůžeme. Teď ne. Bude-li chybět u hostiny...

Chyběl. „Půjdu za ním sama," řekla Eliška šeptem. „Zůstaň. Tebe by pohřešili spíš."

Jenom jí němě stiskl ruku a počítal zdlouhavé minuty. Nevracela se. Jakmile to jen bylo možné, šel za ní sám.

Pohled na Arnošta na loži nebyl povzbudivý. Těžce dýchal se zavřenýma očima a na čele se mu perlil pot. Ale byl při vědomí.

„To jsem já, příteli," ozval se Karel.

„Díky. Chtěl jsem tě poprosit... poprosit tě..."

„O cokoli chceš." Vzal horkou ruku do svých. „Neměl jsem tě ne-

chat sloužit tu mši, Arnošte.“

Arnošt pootevřel oči a slabě se usmál. „To není v pravomoci císaře. Neber si víc zodpovědnosti, než ti patří. Už tak jí máš dost.“ Chvíli sbíral síly. „Chci tě požádat o propuštění,“ řekl pak slabě. „Nemůžu tě doprovázet dál. Vrátím se.“

„Chtěl jsi se z Vratislavi podívat do Kladska,“ připomněl mu Karel.

„To teď nemůžu. Vrátím se do Roudnice, je to blíž. Ale až pojedeš za měsíc z Vratislavi, stav se u mne. Dám se do Kladska dopravit, jak to jenom půjde. Sejdeme se tam.“ Chabě stiskl Karlovy prsty ve své dlani. „Neměj strach. Vzkážu, kdyby bylo hůř.“

Nevzkázal. V přeplněných vladařských dnech starosti slábly. V plné síle je pociťovala jen Eliška.

„Už se vracíme?“ ptala se denně.

„Nejsi tu spokojená?“

„Abych byla docela upřímná - ne. Mám strach o arcibiskupa.“

„Nevzkázal. Takže je spíš zdráv a čeká na nás v Kladsku.“

„Proč tam nejedeme?“

„Protože je na světě tuze mnoho falše,“ řekl s povzdechem. „Pojedeme hned, až to vyřeším.“

Rudolf a jeho falešná privilegia a podvržené dopisy. Tady zase banda peněžokazů vyrobila falešná pečetidla, dokonce na objednávku hejtmana. Pravda, hejtmana bývalého. Patrně chtěl dokázat, že sami měšťané ke správě města nejsou způsobilí. Způsobilý nebyl on. Poctivců ubývá. Říkají, že jsem přísný, ale měl bych být přísnější. Jako Arnošt. Ten nezná ústupky, když jde o mravnost.

„Jedeme za Arnoštem,“ řekl večer, když falešné pečeti byly konečně zničeny a viníci seděli pod bezpečnou stráží. „Soud už přenechám konšelům. Je to jen spravedlivé.“

Ani z Vratislavi do Kladska není daleko. Ale zpráva, která čekala na císaře, nebyla povzbudivá. Arcibiskup zůstal v Roudnici! Karel se podíval na Elišku, která se tvářila vyděšeně.

„Na tom ještě nemusí být nic tak mimořádně zlého,“ řekl jí. „Z Roudnice je určitě blíž do Prahy. Mohli jsme si to uvědomit dřív.“

„Už nemáme čas?“ zeptala se.

Rychle se rozhodl. Do důležité schůzky v Budějovicích zbývalo ještě několik dní. Eliška jezdí na koni jako drak. To stihnem.

„Zajedeme tam,“ rozhodl se. „My sami dva. Dvůr bude pokračo-

vat do Budějovic.“

Eliška ocenila, že opustil i Václava a nechal ho v péči Bolka Svídnického a Jana Očka, olomouckého biskupa. Hnali se jako bouře jen s malým doprovodem k biskupské Roudnici.

Arnošt je k jejich úlevě uvítal vsedě. Ale vypadal jako stín.

„Většinou neležím,“ řekl. „Nedělá mi to dobře.“

„Proč jsi nevzkázal?“

„Přece není tak zle. Zbytečně bych tě děsil. A zvlášť tvou milou paní. Její starostlivost znám.“ S námahou se nadechl. „Nečekal jsem vás. Přece vím, že všechny tvé dny jsou nabité až do července.“

„Tři z nich jsem utrhl. Dvě noci a den strávíme s tebou.“

„Díky. Vážím si toho.“

„Hledali jsme tě v Kladsku.“

„Ale já se tam vrátím. Určitě.“

Odmlčel se. Nechtělo se mu rušit chvíli sice tesknou, ale vlídnou. Kladsko! Sotva před dvěma dny učinil konečné rozhodnutí. Počátek i konec uzavírají kruh. Tam jsem se narodil. Tam... Ta chvíle se přiblížila. Dobře to vím. Vlastně už mohla přijít dávno, od zimy cítím na šíji ten ledový van. Zůstal jsem možná jenom proto, abych dokončil dílo spásy pro štěstí těch dvou mně drahých, kteří tu stojí přede mnou. „Chtěl bych, aby ho vytesal Parléř,“ řekl.

„Co že má vytesat?“

Arnošt ho nechal bez odpovědi, jen se slabounce usmál. Náhrobek, příteli. Až přijde ten čas, tak pochopíš.

Jistě bylo prozřetelné k vrcholné schůzce přizvat i Rožmberky. Udržovat nepřátelství nebylo žádoucí. Podivná záležitost s nenajatým vrahem se mi vyplatila dvojnásob. Nejen pro tu samozřejmost vznikající lásky. Ale nedobré vášně mezi mnou a Joštem jako by se tím vybily. Najednou mi ukazuje vlídnou tvář. A já jemu. Je to vlastně velký ústupek z jeho strany, protože já jsem při dědickém ujednání, které prý českou šlechtu poškozuje, vytrval. Ale snad pochopil, že ve skutečnosti o nic nejde, i když se Habsburků i v příštích generacích urodí jako švestek. Zatím jsme my, Lucemburkové a Přemyslovci, v převaze. Bůh dá, že ještě vzroste.

Jaké asi budou moje a Eliščiny děti? Začínám se kochat tou představou. A sním. Dvojnásob vděčný Arnoštovi, že i tentokrát mě přivedl na cestu spásy.

Přítomní pánové jsou polichoceni, že je císař přizval k poradě. Dokonce i kurfiřt Rudolf Saský, natož ostatní říšští a čeští páni a slezští vévodové. A samozřejmě tady je i můj bratr a sedm biskupů, jde přece v neposlední řadě o věci církve. Jen můj zeť Rudolf polichocen není. Cítí se docela na svém místě a nejraději by shromáždění předsedal.

Velice postrádám Arnošta. Nejen jako má přední opora, ale i jako arcibiskup tu citelně chybí. Mohl jsem přizvat Dětřicha z Portic, který je arcibiskupem v Magdeburku, ale protože mi hlídá Braniborské, spolehl jsem se, že Arnošt postačí. A pozvání na poslední chvíli by vypadalo, že se děje něco neobvyklého. Nechtěl jsem budit ten dojem, i když neobvyklé věci se dějí pořád. Hned poselstvo, které až do Budějovic za mnou vyslal anglický král.

Chyba je v tom, že vždycky, když bych mohl a možná i chtěl vyhovět Eduardovi, dotknu se zájmů někoho, na kom záleží. Cítím, že je nedůstojné se vytáčet, ale mým úkolem je udržet rovnováhu křesťanského světa, což nelze s mečem v ruce a pod vlajícími prapory. Poražený, ať je to kdokoliv, vždycky snuje pomstu a žoldnéři ožebračují zem, jejíž panovník je najal, i tu, kde je nechal po skončeném boji. Hrůzný doklad toho vidím ve Francii. Ještě dlouho se budeme vyrovnávat s Eduardovým tažením.

Ne, nezazlívám mu ten spor, cítí se stísněn na svém ostrově a rád by rozšířil svou říši na teplý francouzský jih a vlastně k tomu má i právo. Ale zazlívám mu *zlé společnosti*, kterých se Francie a její sousedé hned tak nezbaví. Zatímco Anglie za Kanálem je v bezpečí. Ne. Vlastně si anglický král mou shovívavost nezaslouží, i když nahlas to neříkám. Ostatně už se stalo mezi mocnými zvykem jasně neodpovídat. Zářivým příkladem je papež.

Přímo se nevyjadřují ani přítomní páni, pro které je otázka křížové výpravy vzdálená a rádi by napřed znali moje stanovisko. Ze shromáždění vane rozpačitost, kterou sám necítím. Odpověď na tu otázku je zřejmá, ale jasněji to ani nenaznačím. Nechci si znepřátelit papeže. Je první z vládců Avignonu, který to myslí vážně s návratem do Říma. Už to, že zvolil jméno Urban. Urbs-Město. Řím. A římský císař potřebuje mít papeže v Římě. Ne pod žezlem Francie, ať už k ní a jejímu novému vladaři mě poutají city sebevlídnější.

Naučil jsem se dobře naslouchat vyřčeným slovům i tomu, co se pod nimi skrývá. I rozpačitý projev pozornému prozradí skrytou myš-

lenku. Jednání zakončuji spokojen, i když se mým rádcům zdá, že se nevyřešilo nic. Arnošt by už pochopil, že ano. Potřebuju vědět, kdo s čím souhlasí, a večer při hostině leckdo utrousí otevřené slovo. Ano, jsem spokojen. Před odjezdem do Krakova musím vědět, v čem a u koho mám podporu.

Také hosté se rozjížděli spokojeni. Po únavném slavnostním zakončení Karel ještě zadržel Rudolfa.

„Něco ti chci dát na památku, synu," řekl vlídně, když Rudolf jaksi neklidně předstoupil. Copak? Vymyslel si snad další uskok, s kterým se budu muset vypořádat? Panebože, už jich bylo dost.

Ale Rudolf tentokrát neměl v úmyslu popuzovat tchána, jehož podporu potřeboval nejen v Tyrolsku. Byl nesvůj, protože očekával tak nejspíš danajský dar. Také císař byl mistr úskoku.

„Poslouchám, pane," řekl ostražitě.

„Svěřím ti - jako manželovi mé dcery - správu Belluna a Feltre. Je to dědičná signorie má a mého bratra. Před časem jsem ji propůjčil Ludvíkovi Uherskému, ale on s tímto řešením souhlasí. Bude to pro tebe dobrá základna v Itálii."

O to jde? Taková ušlechtilost je podezřelá. Belluno! Feltre! Jistě, je to krásné, ale já přece mířím výš. Já nejsem malý signore daleko od Milána a ta města jsou přece akvilejská léna. Mám se snad kvůli tomu vzdát svých práv v patriarchátu?

„Jsem vám *zavázán*, pane." Zdvořilostí v Rudolfově hlase probleskl posměšný tón. Karel se na něj ostře zadíval.

„Buďme upřímní," řekl vážně. „Jestli jsi ještě neopustil myšlenku na lombardskou korunu, musím tě varovat. Poslední korunovaný král Lombardie jsem já. A nevzdám se jí."

„To docela jistě neočekávám, pane."

Už se aspoň poučil, že má své záměry skrývat, dokud jich nedosáhl, a chovat se zdvořile. Snad z něj nakonec přece jen něco bude. Nesrazí-li si dřív vaz.

Karel ve dveřích ještě zadržel Kateřinu. „Poslouchej mě. Dohlédni trochu na miláčka. To může špatně dopadnout."

„Ty se opravdu domníváš, že lombardským králem můžeš být jen ty?" zeptala se bojovně.

„Nezáleží na tom, co se domnívám, ale co je možné. Lombardská koruna je v Miláně a má ji v drápech Bernabó Visconti."

„Ten se neprohlásil za lombardského krále."

„Nemá to zapotřebí. On jím *je.* A snese nad sebou leda císaře, a to ještě ne vždycky. Docela jistě ne rakouského vévodu. Jestli si tvůj Rudolf mermomocí chce začít s Viscontim, ať jede do Pavie za Galeazzem, ale vyhne se Milánu.“

Kateřina se začervenala. „Do Pavie on nepůjde. Je tam Petrarca.“

„Tak ať nechodí nikam. Rozumíš? Nikam, kde vládne Bernabó Visconti. A zvlášť ne tehdy, ukáže-li mu přívětivou tvář.“

„Bojíš se?“ ušklíbla se.

„Velmi se bojím. Kvůli tobě. O něho.“

Zarazila se. „Jak to myslíš?“

„Myslím to tak, že nechci, abys byla vdova, pokud ti na tvém muži záleží. Jdi za ním. A buď moudrá aspoň ty.“

Ano, naše cesty se konečně rozdělují. Rudolf míří na jih, já k severu.

„Jedeme do Roudnice, nebo do Kladska?“ starala se Eliška, sotva vyrazili. Po celých deset dní, které strávili v Budějovicích, byla jak na trní.

„Ještě nevím,“ odpověděl Karel. „Možná do Prahy. Vzkázal jsem Arnoštovi, kdy budeme v Kutné Hoře. Zpráva by nás měla čekat tam.“

„Možná on sám,“ řekla s nadějí.

Karel jen vzdychl. Zlé tušení v něm neodbytně rostlo. A nezklamalo ho.

Hned druhý den po jejich příjezdu se přihnal do Kutné Hory zchvácený Arnoštův vikář Štěpán z Uherčic. Bušek ho k císařskému páru uvedl bez ohlášení, sotva se dověděl, oč jde.

„Pan arcibiskup... Arnošt z Pardubic...,“ začal rozrušený vikář.

„Vzkazuje něco?“ zeptal se Karel.

„Ano. Totiž... Ano, vzkazuje, ale... Ale už...“ Zmohlo ho pohnutí.

Karel pomalu vstal. Vikářovu oddanost znal a věděl, že nemocného by neopustil. Jiných poslů přece bylo dost.

„Umřel?“ zeptal se ztuhlými rty. Eliška tiše vykřikla a vrhla se mu do náruče.

Štěpán z Uherčic zápasil s dojetím, které ho nakonec přemohlo. Docela jako malé dítě se rozplakal.

Karel přitiskl k rameni hlavu vzlykající Elišky. Chtěl bych být na jejich místě, pomyslel si. Plakat. Kdo už by měl spíš než já.

„Kdy?“ vypravil ze sebe jenom.

„Včera. Jedu z Roudnice, sotva se to stalo. Přál si to. Vezou ho do

Kladska. Beze mne! Ale přál si, abych jel sem.“

„Jsme sirotci,“ řekl Karel tiše a přivinul k sobě Elišku pevněji. V té chvíli bolesti mu byla bližší než kdokoli. Nejbližší na světě. Dokonce ještě před Václavem, který takové hrůze nemohl rozumět.

Štěpán z Uherčic popotáhl a otřel si oči. „Odpusť, Veličenstvo,“ zamumlal. „Já vím, že by se na mne za ty slzy zlobil, ale...“

„*Já* se nezlobím.“ Do Kladska, ano. Do hrobky v klášteře augustiniánů poustevníků, který sám založil. „Pohřeb?“ řekl nahlas.

„Ne.“ Vikář se na něj podíval, jako by se chtěl omluvit. „Musím to vyřídit věrně. Nepřeje si slavné obřady. A hlavně se máš urychleně odebrat do Prahy. Totiž...“ Najednou si uvědomil, že mluví s císařem. „Je to docela na tvé vůli, samozřejmě. Ale pan arcibiskup projevil názor, že pražská arcidiecéze by neměla zůstat dlouho opuštěná. Tuhle starost měl především.“

„Naznačil nějak... svého nástupce?“ zeptal se Karel těžce.

„Ne docela. Prý budeš vědět sám. Anebo možná připadneš na někoho vhodnějšího, než je olomoucký biskup. Jestli ne...“

„Ano, rozumím.“

„Na pohřeb přece snad pojedeme,“ řekla úpěnlivě Eliška.

„Ne, drahá. Jak jsi slyšela, nebude žádný veřejný pohřeb. Do hrobky ho doprovodí jen bratři v kláštěře. A nevíme ani kdy. Nemohu pominout jeho poslední přání. Zajedeme do Kladska, až bude víc času k tichému prodlení. Musím vzít s sebou Parléře.“

„Parléře?“ podivila se.

„Nepamatuješ? Už vím, co tím chtěl říct. *Chci, aby ho vytesal Parléř.* Myslel náhrobek.“

Na farní zahradě v Horšovském Týně zrály třešně. Vlastně už byly většinou přezrálé. Když si jich Milíč všiml prvně, jen tu a tam se některá začervenala a vyvolávala v něm nezřízenou chuť je ochutnat. Síla té touhy byla až podezřelá, jako by na jazyku cítil jejich sladkost. A přece pocity libosti při jídle vůbec neznal. Nikdy se v postní den ani před nejvybranějšími lahůdkami nemusel přemáhat. Co je to? Mámení ďábla?

Znejistěl a ruku vztahující se po zrajícím plodu zase spustil. Ano, já žiju odříkavě. Ale je to zásluha, když mě nic doopravdy nepokouší? Jsou tyhle třešně zkouška, jestli odolám i puzení, které se mi jeví jako svůdné? Sladkost, která se rozplývá na jazyku, by určitě svedla požit-

káře. Ale ne mě. Jíst v létě ovoce není žádný hřích. Přesto vyzkouším sílu vůle a odepřu si ho dobrovolně.

Od toho dne do zahrady nevkročil a obsypaný strom znovu uviděl až dnes. Vypadal ještě lákavěji, ale už ho nevábil. Přišel sem, protože se mu náhle zdálo, že zkouška vůle není průkazná, když před pokušením zbaběle utekl, místo co by mu odolával. S jejím dnešním výsledkem byl spokojen.

V parném červencovém dnu usedl do stínu na nízkou zídku opodál a upřel zkoumavý pohled do větví. Byly tam, ty svůdné červené plody. Jistě vzbuzovaly představu rozkoše ještě šťavnatější než sotva dozrávající před těmi dny odříkání. Přesto pokušení uhaslo, ubité vytrvalou vůlí, která den za dnem na něm pracovala. Milíč se díval do koruny stromu a v jeho duši se rozhostil božský mír.

Ale osud mu přichystal horší ránu, než mohlo být vlastní drobné selhání. Poslové z Roudnice objížděli arcibiskupská města a v Horšovském Týně se zlou zvěst dověděli jen o dva dny později než císař.

Milíče, rozjímajícího na zahradě, vyrušil horšovský arcijáhen Přibyslav. Měl v očích slzy. Jeho hodnost docela závisela na arcibiskupském úřadu a číhající nejistota byla nejen pro něj hrozivá.

Milíč, pro kterého Arnošt z Pardubic byl málem světec a určitě vzor všech vzorů, doslova zesinal. Vstal. „Musím hned do Prahy," řekl hluše. „Také já jsem člen kapituly a musím někomu teď dát hlas."

„Víš o někom, kdo je tvé důvěry hoden?" zeptal se Přibyslav tiše.

„Ne," odpověděl. „Ale moje povinnost je hledat. Najít ho bude přetěžké."

Panebože, kdo mi nahradí Arnošta! Nikdo. Nikdo na širém světě. A jak jsem se vždycky snažil každému vnutit svoji vůli, možná bych teď dal přednost tomu, aby kapitula měla vlastního kandidáta. Abych se nemusel rozhodovat sám. Jenomže všichni, všichni až na něho, si dávno zvykli, že všechno šlape, jak poručím já. Teď chodí za mnou a upírají na mne psovské oči. Koho? Koho máme volit, císaři?

Jan Očko Olomoucký je můj přítel a byl taky Arnoštův. Je vzdělaný, má skvělou paměť, ale vlastní názor nemá. A jestli má, skrývá ho přede mnou pečlivě, dokud nezjistí, co si myslím já. V tom mezi ním a kapitulou není rozdíl. A taky není rozdíl mezi ním a Janem ze Středy. Jen čekají, co upadne z neomylných císařských rtů. Arnoště! Copak už nebude nikdo, kdo by mi řekl *mýlíš se?* Často jsem ti to měl

za zlé a často jsme se pohádali. Ale bez tebe ztrácím jistotu. Jistotu, že to, co chci udělat, je správné. Když jsi se mnou souhlasil ty, věděl jsem to bezpečně.

Jan Očko, Jan ze Středy, Jan Jindřich. Všichni tři mně blízcí Janové budou kývat, ať udělám co udělám. Eliška? Musím ji vyburcovat, aby ve mně neviděla jenom boha. Jenomže po trudném začátku našeho manželství jí bude zatěžko mi odporovat, ze samého strachu, že se mi znelíbí. Je dojemná. Já cítím dvojnásobný dluh k Arnoštovi, který mě postrčil do její náruče.

TEN DRUHÝ

Arnošt z Pardubic zemřel 30. června 1364 a už 12. července na císařův návrh pražská kapitula zvolila jeho nástupce, dosavadního olomouckého biskupa Jana Očka z Vlašimi. Řadu let patřil spolu s arcibiskupem a kancléřem Janem ze Středy k hvězdné trojici císařských rádců, které si Karel vybíral vždycky pečlivě a s přehledem, a to pouze s ohledem na jejich schopnosti. Na ostatním nezáleželo. Nový arcibiskup by tak vysoký úřad nemohl vykonávat bez papežských dispensí. Měl dvě: jednu pro nemanželský původ, druhou pro sníženou viditelnost levého oka, které bylo nápadně malé a vysloužilo mu jeho přezdívku. Ale ač zdaleka nedosahoval výjimečné úrovně svého předchůdce, byl vzdělaný a kultivovaný a zcela oddán císaři.

Pro nejvyšší církevní úřad v Čechách byl vybrán z nutnosti: nebylo jiného kandidáta, který by Arnošta z Pardubic mohl nahradit. Jan Očko postrádal jeho rozhodnost a nezávislost a mimořádná laskavost jeho srdce se na rozdíl od Arnošta projevovala spíš ústupností. Jako vychovatel a politický rádce malého českého krále nebyl tak docela na místě. Svého svěřence pustě rozmazlil, docela stejně jako jeho zaslepený otec. Ale byl s to mu dát nejvyšší vzdělání, jaké princ byl schopen zvládnout. A dlužno říct, že zvládal víc, než se v jeho věku dalo čekat. Což byla nepochybně zásluha především jeho učitele. Velikosti Arnošta z Pardubic se Jan Očko dosáhnout ani nepokoušel. Byl skromný. A císař správně cítil v první jasnozřivé chvíli bolesti, že se druhý arcibiskup nikdy nestane jeho svědomím, jako byl ten první. Nikdy si netroufal hájit odlišné názory a Karel si brzy zvykl, že má vždycky pravdu. Ze vzpomínek na Arnošta se zvolna vytrácelo jiskření, které jako bouře vyčistilo zachmuřené nitro a tak často ho přivádělo k zamyšlení nad sebou.

Jan Očko z Vlašimi svůj úřad konal s pečlivostí, oddaností a láskou a mnohdy se mu i dařilo kráčet ve stopách Arnošta z Pardubic. Už to bylo dost. A ačkoli ho Arnoštova osobnost výrazně zastiňovala, dočkal se vyšších poct než ten, kdo si je zasloužil především. Stal se papežským nunciem, stálým apoštolským legátem a na sklonku života dokonce kardinálem. Bylo mu dopřáno vysvětit nejvýznamnější svaté prostory Hradu i Karlštejna i odčinit potupné vzpomínky na závislost české církve na Mohuči, když si na počátku sedmdesátých let nový metropolita přijel pro palium mohučského arcibiskupa do Prahy. Císaři sloužil věrně. Jako rádce, vychovatel jeho syna, důvěrný přítel a oddaný zastánce jeho politiky. Byl si až příliš vědom, že mu vděčí za všechno. Nikdy si netroufal vůči němu, a dokonce ani vůči Václavovi uplatnit nesmlouvavě arcibiskupskou autoritu, jako to bývalo za Arnošta.

Přesto, či možná právě proto, zůstal v císařově přízni až do konce jeho života.

RŮŽE KYPERSKÉHO KRÁLE

Trubky, bubínky a píšťaly provázely příjezd očekávaného hosta. Desítky šašků metaly kozelce v čele průvodu. Bral se přeplněnými pražskými ulicemi za nepopsatelného jásotu, který bylo už drahnou dobu zdola slyšet.

Karel se s potěšením zadíval na Elišku. Za těch několik měsíců zkrásněla k neuvěření. Usmívala se očima i rozkvetlými rty a vypadala líbezně a šťastně. Zdálo se, že už ji vůbec nezneklidňuje zkouška *Majestátu,* která ji čekala: Po boku chotě císaře měla v jeho městě uvítat neobyčejnou návštěvu. Korunovaná hlava nepatřila sice vladaři příliš mocné říše, vlastně skoro žádné, protože z jeho hodností byla skutkem naplněna jen ta nepatrnější, zato byl víc než pozoruhodný, o čemž svědčil ryk nadšeného davu, který se přes klidně plynoucí řeku nesl až nahoru do Hradu. Do Prahy přijel na návštěvu jeruzalémský a kyperský král.

Zestárlá tvář v jeho průvodu vrátila Karla ve vzpomínkách okamžitě k nejranějšímu mládí. Guillaume de Machaut! Sekretář a dvorní pěvec Jana Lucemburského! V jeho vybledlých očích se třpytily slzy dojetí a jejich závojem nejspíš ani neviděl, jak krásná je má Praha, jejíž chudobou kdysi pohrdal. Ne, nehodí se objímat ho teď. Ale udělám to při nejbližší příležitosti. Co se to muselo stát, aby znovu vyšel ze svého ústraní pro úsměv hrdiny? Ano, v bláznivém rytířství se Petr Kyperský zajisté podobá mému otci.

Petr Lusignan sestoupil na nádvoří z koně a sklonil koleno před císařem, ačkoli mu to jako králi ceremoniál nepřikazoval. Karel okamžitě vstal, pozvedl ho a nabídl mu bratrské objetí. Eliška se matně usmívala a snažila se porozumět jejich francouzštině. Učila se teprve pár měsíců. S latinou na tom byla líp, cepovali ji od chvíle, kdy bylo určeno, za koho se vdá. V Pomořanech vystačila s rodnou slovanskou řečí a s němčinou. Ale teď byla císařovna a císař byl pán světa, kde se mluvilo babylonskou řečí, spletenou ve vrkoč mnoha jazyků. Císařovna, kterou její choť už vyděšeně neschovával před zraky vznešených návštěvníků, protože se zvolna stávala skutečnou ozdobou jeho dvora. Snažila se dostát své úloze v nádherném vystrojení majestátní ženy a kupodivu se jí to dařilo. Církví zakazované mužské šaty užívala jen

kradmo při soukromých projížďkách se svým chotěm. Slušely jí a viděl je na ní rád. A vůbec pro sebe odmítal uznávat předpisy, které v oblékání stejně nikdo z prelátů nedodržoval. Budil snad více pohoršení skromný a nenápadný kroj chlapce na dívčí postavě než přiléhavé kabátce s perlami, démanty a zlatem a zobce na stříbrných střevících církevních hodnostářů?

Ale dnes Eliška samozřejmě oděla roucho císařovny, a ač ze vznešeného hosta měla původně strach, pohled do zrcadla jí dodal sebevědomí a neobyčejný povyk, který provázel jeho příjezd, i jeho pestrá družina zbytky obav rozptýlily docela. Usmívala se a v jejím úsměvu už nebyla ani stopa strnulosti, která ji po boku jejího chotě svazovala dřív.

Karlova snaha vyzněla naprázdno. Petr Kyperský upřel zrak na Elišku a znovu se vrhl na kolena. Vstala a kupodivu se jí bez potíží podařilo vybavit si potřebná slova.

„Neklekejte přede mnou, prosím," řekla. „Jste přece král."

Kyperský král se zvedl a Karel se vskrytu usmál. Ačkoli mladý Lusignan byl muž obří postavy a držel se zpříma, Elišku nepřevyšoval. Všichni tři teď usedli a oddávali se chvíli nezávaznému rozhovoru pro potěšení přihlížejících zvědavců. Srpnové slunce se opíralo do nádvoří. Jejich host mu byl zvyklý z ostrova, kde se narodil. Na rozdíl od císařovny, která horko neměla ve velké oblibě. Karel ji nechtěl dlouho trápit a znovu vstal.

„Jistě se chcete osvěžit po cestě, bratře," řekl. „Prosím, můj palác vás očekává."

Po měsíci naplněném radovánkami, hostinami, turnaji, hony v křivoklátských lesích i návštěvou vznosného Karlštejna, přičemž se nezapomínalo ani na prospěch všech tří královských měst při mimořádném vystavení říšských svátostin k přilákání davů poutníků, se vydali všichni na cestu, protože kyperský král nepřijel k císaři jen na návštěvu. Měl své poslání.

„Tohle je Praha," řekla Kateřina Jindřichovi. „Odtud vidíš jen kus hradby a rozestavěnou věž kostela. Ale bude se ti líbit. Jenom proboha tě prosím chvíli mlč." Bylo mu skoro osmnáct, hlas ho poslouchal a snad si hleděl vynahradit několikaleté stydlivé mlčení. S Tabsem, který je doprovázel, se hlučně bavili o všem možném a co chvíli vypukli v hlasitý smích.

„Tady nehrozí žádné nebezpečí, Kateřino,“ řekl Jacques Tabs smířlivě. Už si za ta léta zvykl říkat jí jménem, ale odstup mezi velitelkou a vydržovaným zvědem oba zachovávali. Snad z piety. Mezi věrným Tabsem a Jindřichem Mönchem to tak bývalo.

„Dobře,“ řekla stroze. „Ty to víš. Ale on ať si zvyká. Není to žádný pan Zábava, ale můj a... můj syn. Rozhodne-li se pro jiný život, prosím. Ale nic takového mi neříkal.“

„A neřekne.“ Jindřich se k ní přilichotil. „Je moc krásně. A já jsem šťastný, že jsi mě konečně vzala do světa.“

Čekali v zahradě břevnovského kláštera, jehož stařičký opat znával rytíře českého krále. Tabs, kterého Kateřina poslala na výzvědy, se k nim zklamaně vrátil. „Není v Praze,“ řekl. „Zato tu na něj čeká starý známý. Papežův bratr a teď už kardinál Angelik Grimoaldi. Mne nepoznal. Ale vás by asi...“

„Musím si to rozmyslet.“ Kardinál. Ne, k císaři se nemohu dostat dřív než on, a ačkoli má jistě vlastní poslání, možná by mu o mně řekl. A já nechci, aby o nás věděl dřív, než se sejdeme. Ne při nějakém vznešeném slyšení. Příležitost se už najde. „Kdy se má císař vrátit?“ zeptala se.

„Hned tak asi ne. Není tu ani Jan ze Středy. Všichni odjeli do Krakova.“

Do Krakova! Kateřinu udeřila vzpomínka. Tam, ve vojenském táboře při obléhání, se rozhodl můj osud. I osud mého syna. Nebyl by na světě, nebýt toho dne.

Jindřich se zamračil. „Proč nám to opat neřekl?“

„Přece neví, proč jsme přijeli. Svatému muži světské věci možná nepřipadají důležité.“ Kateřina se zadumala. „Co arcibiskup?“

„Už je jiný. Arnošt z Pardubic zemřel před třemi měsíci.“

Arnošt z Pardubic! Pamatovala ho z Basileje. Tak moc ho neznala, ale kdykoli se setkali, byl skvělý. Mrtví. A vždycky jsou to ti nejlepší. Vzpomínky se vracely a byly smutné.

Tabs konečně porušil mlčení. „Pojedeme za nimi do Krakova?“ zeptal se opatrně.

Kateřina se vzpamatovala. „Jistě,“ řekla. „Kdoví kdy se budou vracet.“ A protože vzpomínka měla i svou žertovnou stránku, dodala vesele: „Do obléhaného Krakova jsme se s Tabsem proplížili potmě, ale když jsme se pak spouštěli z hradby, chytli nás lidé moravského markraběte a pěkně nás zmlátili, protože nikdo z nich neuměl fran-

couzsky ani německy. Měli nás za polské špehy. Pamatuješ?“

„Na to ano,“ usmál se. „Horší je to se vzpomínkami na Bouvines. Nevěděl jsem nic od chvíle, kdy mě praštili, dokud jsem neprocitl před rytířem. To jsem vás vlastně prvně viděl při práci. Byla jste skvělá. To jste ostatně vždycky.“

„Kde je Bouvines?“ ozval se Jindřich.

„Ve Francii. Tam jsem před dvaceti lety přivezla Tabse na káře.“

Syn se zahleděl na matku. „Budeš mi o tom vyprávět?“ zeptal se prosebně. „Vím od pana du Guesclin, jak jsi dobyla Quimper. Od tebe jsem dodneška jakživ neuslyšel nic.“

„Neuslyšíš ani dnes. Ať ti to řekne Tabs.“ A uklidila se stranou se svými vzpomínkami. K těm na Krakov neodmyslitelně patřil i český král a jeho syn, tehdy moravský markrabí.

Karel. Císař římský. Před patnácti lety v Basileji to byl velmi čerstvý římský král pět let před císařskou korunovací. Ještě neměl čas se proměnit. Deset let pod nejtěžší korunou světa!

Jaký je dnes?

POD ZNAMENÍM KŘÍŽE

Když přede dvěma lety Petr Lusignan přistál v Provenci, zůstal v Avignonu. Od cesty po Francii ho papež odradil a ostatně francouzský král tehdy přijel za ním. V Janovi Francouzském našel Petr vděčného posluchače svých záměrů. Vzplanul pro ně okamžitě. Skvěle si rozuměli, ačkoli kyperský král byl proti francouzskému mladíček. Ale Janovo srdce ve svém naivním rytířství zůstalo dětské a bludička slávy ho oslňovala. Těžko se mohla změnit v zářící hvězdu v jeho zdeptané zemi a představa vítězné výpravy do Svaté země si ho získala okamžitě. V jejím čele francouzský král! Kdo jiný? Před ním Ludvík Svatý a z francouzského královského rodu vzešel i první podmanitel Jeruzaléma Godefroy de Bouillon. Ostatně i kyperský král byl rodem Francouz a dosud si říkal také král jeruzalémský. Dobýt mu zpět jeho království byl úkol jistě vznešený a svatý.

Mezi panovníky však nenašel mnoho ohlasu. Anglický král dokonce, ač velmi zdvořile, výslovně odmítl svou osobní účast a nenabídl ani tak osvědčeného válečníka, jako byl jeho syn. Svatá výprava by se měla líbit Bohu, ale nebeská znamení byla od samého počátku zlá. Po smrti legáta Talleyranda v lednu ještě jasné odmítnutí Anglie! Ohnivá výmluvnost tvůrce velkolepého plánu rozumářského Eduarda nepře-

svědčila. Plán to byl vskutku velkolepý a předpokládal několik křižáckých vojsk, která by sevřela Saracény ze tří stran. Pěším pochodem z Egypta přes Sinaj, Evropou přes osmanskou říši a třetím proudem z moře.

Možná byl Eduard dotčen tím, že v čele výpravy jako vrchní velitel má stanout jiný, dokonce v jejich vzájemném střetnutí ten poražený. Přes všechno halasně projevované přátelství soupeření mezi nimi neustávalo. Navíc se král Jan do Londýna vrátil vlastně jako zajatec.

A ještě k tomu vyhlédnutý rek, nejrytířštější král pod znamením kříže, po zimě strávené v Londýně v radovánkách nečekaně zemřel a zasadil tím ránu pro Petrův i papežův sen nejspíš smrtelnou.

Neúnavný kyperský král se vydal do Francie na pohřeb a také na korunovaci. Strávil tu několik týdnů sice nezapomenutelných, ale bez očekávaného výsledku. Janův syn, nový francouzský král Karel, určitě nebyl rytíř zářící v čele křižáckého vojska. Navíc jeho zdraví nebylo tak pevné, aby bez nesnází obstál při daleké cestě i při boji. A císař? Slavnostní poselstvo před rokem nepořídilo, ale kyperský král tentokrát přinášel nabídku závažnější, než dokud Jan Francouzský ještě žil. Přirozeným vůdcem honosné výpravy byl přece vskutku především císař římský a jeho předchozí obratné vytáčky se možná daly vysvětlit i tím, že se cítil dotčen. Jenže ve francouzském Avignonu byl na prvním místě vždycky francouzský král.

Petr Kyperský se tedy vydal za císařem sám. Dva měsíce cestoval západoevropskými zeměmi, než dorazil do Prahy. A teď v císařské společnosti se bral na setkání s nejmocnějšími vladaři na východ od Rýna. Do mocných královských říší, o nichž na vzdáleném Kypru ani nevěděl, a přesto tvořily spolu s jeho vlastí východní hráz proti pohanům. Polsko. Uhry. Za nimi pohanská Litva a turecká říše v moci velkého sultána, pána jižního středomořského pobřeží. Vidina křižácké výpravy nabývala netušených rozměrů. A porady bezpočtu vévodů a dokonce čtyř králů v čele s císařem římské říše slibovaly úspěšné řešení.

Bláhový kyperský král byl snílek. K zahájení výpravy nejen bylo nutné, aby na území všech zúčastněných zemí vládl vzájemný mír. To byl záměr, který měla za cíl krakovská schůzka, na níž nechyběl nikdo významný. Ale dávno pominula doba, kdy nadšenci na vlastní náklady usilovali osvobodit Svatý hrob. Dnes byla ve hře žoldnéřská vojska a s tím spojené výdaje, na které nikdo neměl, a zejména ne zesnulý fran-

couzský král, který jediný byl ochotný se pustit do takového dobrodružství. Ostatní hleděli uhájit své země. Před Osmany? To jistě. Ale jeruzalémští Saracéni stejně jako Egypt byli daleko. Přesto fantaskní družina Petra Kyperského, když v císařově průvodu táhla krakovskými ulicemi, budila zaslouženou neutuchající pozornost, ať už to byl houf malých mouřenínů či saracénské otrokyně pod lesklými závoji, a ozvláštnila exotickým leskem setkání pěti králů včetně českého a císaře římské říše v jedné osobě.

Několik týdnů žil Krakov vzácnou návštěvou. Ale jen několik málo dní stačilo, aby kyperský král vzplál neobvyklou vášní. Návštěva v Praze měla i krakovskou dohru. Zamiloval se bouřlivě a lehkovážně, se vší bujarostí mládí a přitom beznadějně, což ovšem patřilo k zvykům rytířství. Předmětem jeho touhy se stala císařovna Eliška, Karlova choť, a dlouho trvalo, než pochopila, co znamenají jeho nyvé pohledy. Zprvu se vždycky otáčela, aby zjistila, kam se upírají ty ohnivé oči, ale většinou nenašla za sebou nikoho, kdo by mohl být předmětem králova obdivu. Když pochopila, zděsila se, ale nakonec nad tím mávla rukou. Rytířská láska je prostá tělesnosti. Proč ne? Vždyť si to žádá rytířský mrav, aby rytíře měla každá krásná žena, a já... Ano, jsem krásná. Musím být. Můj choť si to přeje a já mu chci vždycky dělat radost. Bude ji mít i z takového ctitele?

Vysoká politika vládla Krakovem a dlouho zamlžovala zrak císařského chotě, který by z císařovny rád učinil předmět obdivu, a v té chvíli vůbec neměl tušení, že se to už stalo. Krále Petra stav jeho mysli vítaně rozptyloval. Bez něho by na něj tvrdě doléhaly těžké starosti, protože jeho plány nepostupovaly tak, jak by chtěl. Kdykoli přivedl řeč na společnou výpravu, vždycky se to zvrtlo na řešení místních otázek. Jistě, bylo to třeba. Snad jenom dánský král Waldemar měl jednoduché vztahy se všemi přítomnými panovníky, ovšem nepočítáme-li vévody, neboť Eliščin otec byl jeho soused a ne vždy spolu vycházeli. Pokud šlo o nepřítomného anglického krále, s tím byl odjakživa v nepřátelském poměru. Což ho téměř vylučovalo z dlouhé nepřítomnosti v zemi, ale zato se k němu tak často neobracela řeč jako k spletitým vztahům, které vládly mezi Lucemburky a Anjouovci, Lucemburky a Piastovci a Lucemburky a Habsburky a spory jich všech dohromady s bavorskými Wittelsbachy, které zde zastupovali jen braniborští bratři Ludvík a Ota, kteří samozřejmě nemohli mluvit za bo-

jovného Štěpána a Albrechta.

Navíc to všechno bylo Petrovi docela cizí a jeho myšlenky od jednání často ulétaly k předmětu jeho snů. Kdykoli z nich procitl, snažil se stočit řeč zpět ke své výpravě. Ale přítomní se zajímali jen o její pozemní stránku. Už Byzanc byla daleko, natož Jeruzalém. Ale občas se ztišili a naslouchali mu s vlídnou pozorností. Jediný, kdo byl skutečně zaujat jeho plánem, byl Rudolf Rakouský, jehož ctižádostivý duch horečně uvažoval, může-li z osvobození Svatého hrobu vytěžit něco podstatného pro vlastní slávu. Nakonec docela střízlivě usoudil, že ne.

Přesto měl Petr Kyperský odjet s mnohými sliby. Přinejmenším Ludvík Uherský byl ochoten vnést kříž na území mladého sultána Murada I., který ho trvale ohrožoval v Dalmácii i na východní hranici. Jenomže dával jasně najevo, že sám se svým vojskem Bospor nepřekročí. I tak to bylo dost. Přidá-li se ještě někdo...

Polský Kazimír byl Ludvíkův strýc a k sobě je poutalo mnohé. Jistě nezůstane doma, odhodlá-li se uherský synovec k tažení. Ludvíkova choť byla Alžběta Bosenská a jeho neteř chorvatská kněžna. Dost důvodů, aby se i jeho oči obracely na východ. A císař? Císař byl pán světa a nemohl se odpovědnosti za něj vyhýbat.

Karel se jí nevyhýbal, ale dobře věděl, že oslněné oči kyperského krále stav světa zjednodušují na Středomoří a Svatý hrob.

Evropa byla plná problémů, které bylo třeba řešit dřív. Krom jeho vlastních nesnází se všemi sousedy tady stále mokvala jako otevřený vřed anglo-francouzská válka. Ačkoli údajně byl mír, francouzský král, jakmile se jeho země aspoň trochu vzpamatuje z válečných běd, nebude chtít nechat v anglických rukou Calais a všechno, čeho se Eduard zmocnil až na jih k Pyrenejím. A nebude chtít nechat v rukou císaře vliv v pohraničních oblastech, ač bezesporu patřívaly k římské říši. Stejně tak jako jih Francie po právu kdysi vyženil anglický král.

Hochu, náš vztah hodného strýčka a poslušného chlapce nenávratně skončil smrtí tvého otce. Už jsi král a můžeš rozhodovat samostatně. A budeš rozhodovat proti mně. Ale ať je mi to sebeméně milé, budeš aspoň soupeř důstojný.

Když se krakovská sláva blížila svému vyvrcholení, i Karel cítil, že je načase odměnit hodnostáře, který se s obvyklou pečlivostí staral o pohodlí hostů.

„Myslím, že nemůžeme odmítnout," řekl na pozvání, které mu sandoměřský stolník s jistými rozpaky předložil. „Pan Wierzynek je muž velkého světa," obrátil se k ostatním, „a ujišťuju všechna Veličenstva, že jestli nás v Krakově čeká něco ještě podivuhodnějšího, pak je to určitě v domě toho zázračného muže. Já přijímám."

„Jsem rád, že to doporučení nemusím pronést sám," usmál se Kazimír. „Ale mám výhradu. Já a Petr Kyperský bychom byli v nevýhodě. Vy všichni máte s sebou svoje ženy, ale my jsme svobodní."

V jeho případě to nebyla tak docela pravda, ale tak vzdálená manželka se nepočítala. Byla-li to vůbec ještě manželka. Synovec Ludvík v dobré náladě mu už slíbil, že u papeže podpoří myšlenku jeho rozvodu, což Karel s ohledem na Jindřicha Hesenského nemohl. A taky kdysi Kazimírovi dělal starosvata. Nová choť byla kdesi na obzoru. Kazimír sice žil s krásnou Židovkou, ale to nebyla společnost pro jeho královské hosty. Krom toho i ona ho už nudila.

„Uděláme si pánský večírek. Ryze pánský. Pan stolník propustí i všechny služky. Platí?"

Wierzynek se zavrtěl. Nápad s pozváním nebyl tak docela jeho a cítil se povinen dodržet vyžádaný slib. „Bez ženské ruky se hostina neobejde, Vaše Veličenstvo," řekl. „Ale služky na ten večer propustím. Bohužel musím trvat na přítomnosti své ženy. Ani ji neuvidíte."

„Ty jsi se oženil?" vyprskl Kazimír. „Proč nic nevím?"

„Nenapadlo mě, že byste o tom chtěl slyšet." Wierzynek se skrytě usmál. „Dokonce jsem byl přesvědčen, že ne."

Jeho dům zářil tisícem voskových svící, když se králové, vévodové a preláti sjeli k hostině. Ta zítřejší na krakovském hradě, které se zúčastní už všichni bez rozdílu pohlaví, měla být na rozloučenou.

Pan stolník překonal všechno očekávání. Kazimírovy slavnosti byly honosné, ale tahle byla ještě bohatší. Byly vznešené, ale Wierzynek ho předčil přepychem. Byly i nevázané. Ale co to bylo proti žertování, které drsně znělo od stolu v nepřítomnosti žen! Ta jediná se skryla v pozadí a jen dávala příkazy jídlonošům. Chtěla uvidět Kazimíra. Kdykoli se se svým průvodem řítil ulicemi, honem se běžela schovat, aby ji ani nezahlédl. Dobře věděla, čím kdysi pověřil Mikuláše Wierzynka.

Dnes krále konečně viděla zřetelně a zblízka a s uspokojením si uvědomila, že pro ni už neznamená nic. Skoro jí přišlo líto, že Mikuláše přiměla k tak strašlivému výdaji jen pro ten uklidňující pohled.

Ale koneckonců miloval slavnosti a to, že jeho dům hostil tolik korunovaných hlav, jen posloužilo k zvýšení jeho věhlasu.

Byla to neobvyklá pocta a nikdy by na to nepřipadl sám. Vlastně mi může být vděčný, utěšila se, a protože pánské žertování už překračovalo míru vkusu, odešla nahoru do ložnice. Hlavní hostina skončila, podávaly se jen sladkosti a nalévalo víno, k tomu určitě stačil sám její choť.

Přišel za ní, když si rozpustila vlasy, a políbil ji zlehka na šíji.

„Chtějí tě vidět," řekl tiše.

„Tys to neodmítl?"

„Přece nemůžu. A vlastně ani nechci. Noc pokročila a polský král si bude zítra myslet, že to byl jen sen."

„Není to jenom on, kdo mě zná."

„Já vím. Ale těm ostatním to je jedno."

Znovu se přepečlivě oblékla. Jen vlasy nechala rozpuštěné pro tu potupnou vzpomínku. A také pro obdiv podnapilých pánů, protože dobře věděla, jak vypadá v jejich nádherném závoji.

Vešla skromně. Nejdřív si jí ani nevšimli.

„Má žena, páni," řekl Wierzynek. „Pozdrav Jejich Veličenstva, drahá. A zas odejdi. Jen chtěli vidět pečlivé ruce, které se zasloužily o hladký chod slavnosti."

Karel mlčel. Samozřejmě poznal pražskou městku a byl trochu na rozpacích. Odešla tehdy s Kazimírem, či Wierzynkem? Tohle řešení nikoho nenapadlo, a přece bylo nasnadě. Polská královna! Nejspíš to byly jenom řeči.

Také Jan ze Středy se smutně díval na svůj dávný předmět zbožňování. Vida. Wierzynek není ani mladší, ani půvabnější, než jsem já. Je ovšem bohatší. A není biskup. Sklonil tvář do poháru a tvářil se, že ji nepoznal.

Páni z Kazimírova průvodu už dávno věděli, oč jde, ale v tiché shodě to dosud nikdo neprozradil králi. Byl by to úkol nevděčný a nositele takových zpráv mohla potkat i náhlá nemilost. A určitě si nikdo nechtěl znepřátelit pana Wierzynka. Teď se dívali z Kristiny na něj a na krále a tiše čekali, co bude.

Nebylo nic. Kazimír se ovládl. A konečně, proč se hněvat? Postaral se, abych ji neviděl. Tak jsem mu to přece přikázal. Dnes mi ji ukázal na moje výslovné přání. A jestli se cítím jako hlupák, je to moje věc. Oč je Kristina krásnější než Hester! Snad se mi to jenom zdá,

protože už pět let mám ve svém loži jinou. Ale nemusím ji aspoň vydávat za královnu. Poučil jsem se.

„Mám pana stolníka rád a jeho štěstí je i moje štěstí," řekl a upřeně se díval na ty rozpuštěné vlasy, které... „Jistě ví, proč vás nevodí k našim slavnostem."

Pro nezasvěcené to znělo dvorně. „Nebude mě vodit ani teď, když už jsem se ukázala Vašim Veličenstvům," odpověděla vážné. „Byla to pro mě čest, ale dávám přednost ústraní." Uklonila se a odcházela. S důstojností královny. Za jejími zády se zábava znovu rozproudila a vypukl nevázaný smích.

Časný podzim byl vlídný i v krakovských zahradách. Ačkoli už byl říjen, den byl slunný a příjemný a ničím nepřipomínal blížící se zimu. Eliška byla ostatně zvyklá na studený vítr v přímoří a vlastně jí i chyběl. Někdy se jí po rozbouřených vlnách stýskalo. Čechy byly nádherná země, ale postrádala moře. Snad se někdy podívám i domů, až pojedeme do Branibor. Či do Středomoří, vydáme-li se do Itálie, jak mi Karel slibuje. Císařova vláda sahá od moře k moři. To jižní neznám. To severní miluju.

„Vypadáte roztouženě," promluvil za ní Petr Kyperský. Ani ho neslyšela přicházet. „Smím se dovědět, o kom sníte?"

„O kom?" podivila se. „Ne, o nikom. Vzpomínala jsem na svůj dřívější domov a na moře."

„Chybí vám v Čechách?"

„To jediné."

„Tomu já rozumím. Na mém ostrově se z mořské pěny narodila Venuše. Znáte tu pověst?"

„Ano, znám."

„Bohyně lásky je tam doma." Zadíval se na ni. „Mohla byste tam být doma i vy."

„Bojím se, že váš ostrov nikdy neuvidím," řekla vyrovnaně. „Proč také. Docela mi stačí moje severní pobřeží."

„Ani to možná už neuvidíte. To vám nevadí?"

„To byste mě rychle pochoval," zasmála se. „Jak jste viděl, putujeme celou zemí a na sever nebo na jih k moři není tak daleko. Předpokládám, že se toho někdy dožiju."

„Tak jsem to nemyslel. Jen... Váš choť stárne a možná svůj slib ani nesplní." Dodal si odvahy. „Zítra se máme rozloučit a miluju vás,"

řekl rychle, a když neodpovídala, zeptal se: „Nerozumíte? Já vás miluju.“

„Nevím, čemu bych měla rozumět. Snad jste nepřehlédl, že jsem vdaná.“

„A sníte o moři. To nejkrásnější a nejmodřejší je kolem mého ostrova. Je krásný a daleký. Mohl bych unést i císařovnu a nikdy by nás nikdo nenašel.“ Dychtivě se na ni zadíval. „Chcete? Řekněte, že ano. Nezaváhám. Ujedeme v noci, ještě před ránem. Je to ovšem hřích. Ale pro vás jsem ochoten ho spáchat. Možná ho vykoupí slavné činy ve službách křesťanství. Dobudu Svatý hrob ve vašem jménu. A zahynuli, bude to zase jen s vaším jménem na umírajících rtech. Jste krásná k nevyslovení.“

„Jak byste chtěl konat svoje slavné skutky znepřátelen s římským císařem?“ zeptala se s malým úsměvem. „Jděte! Kdybyste se na mě podíval blíž...“

„Dívám se. A chtěl bych blíž z celého zmateného srdce. Ani nevíte, jak po tom toužím,“ řekl horce. „Ať je to, co chce, ať je to třeba zločin, já vás miluju! Byl jsem v Avignonu, když jste se za něj vdala. Vlastně už na dosah. Můj Bože, proč jsem nepřišel dřív! Nedovedu si představit vedle sebe jinou choť než vás. Pochopíte to?“

„Nikdy.“

„Přikázaná věrnost...“

„Není přikázaná. Já svého chotě miluju.“

„Teď lžete.“ Zamračila se a Petr se rychle opravil. „Ne, nelžete, jenom neříkáte celou pravdu. Cit k otci není láska k milenci.“

„Není můj otec a vy jste velmi mladý.“

„Ne víc než vy.“

To byla pravda. Eliška cítila, že by měla projevit víc přísnosti, ale nedalo jí to. Jednak věděla, že nesmí urazit královského hosta, jednak bylo pro ni zjevení, že mladý krásný muž skutečně plane pro ni, vždycky nepůvabnou mužatku. Ještě si nezvykla, že už je jiná. A Petr Kyperský byl roztomilý, půvabný a přitažlivý. Ženská srdce se v jeho přítomnosti chvěla. Její ne. Dívala se hloub - až do srdce - a v jeho očích nebylo pranic záhadného. Neodrážely neproniknutelné hlubiny duše. Jen mladou vášeň. Ale ani tu císařovna ve svém loži nepostrádala.

„Kdybych se nevdala, nikdy bychom se nesetkali,“ řekla vážně. „Nevážil byste cestu k severnímu moři jenom tak. Vyrůstala jsem ve

Wolgastu. Příliš daleko od kyperských vod.“

Vzal ji za ruce. „Od moře k moři poletí mé sny. Wolgast. Zní to krásně, i když vy tam už nejste. Jste doma v Praze. Ale přísahám, že by se vám líbilo víc na mém ostrově. Smím vás na rozloučenou aspoň políbit?“

„Nesmíte.“

„Jsme přece sami. Neuvidí nás.“

Eliška vyprostila své ruce z jeho a zamračila se. Procitla v ní Elžbieta z Wolgastu, rázná a otevřená. „Už mě to nebaví,“ řekla ostře. „Pochopte to, prosím.“

„Vy se mě bojíte!“

Rozesmála se. „Ani nápad. Ale jsem zvyklá dělat, co chci já, a ne, co si usmyslel někdo jiný.“

Chvíli uvažoval, může-li ji strhnout jenom tak do náruče, ale rozmyslel si to. Mohlo to skončit špatně. A směšně, toho se bál víc. Byl silák, ale ona nepochybně též. Je třeba se ctí ustoupit. Vlastně neočekával úspěch, ale ani se nepokusit, to prostě nemohl. Ona byla žena jeho snů a přitahovala ho jako nikdo.

Kdyby projevila jen stín souhlasu... Ale pro nic si znepřátelit císaře přece jen nechtěl.

„Loučím se s pocitem kruté závisti,“ řekl melancholicky. „Měl bych se oženit. Ale teď, když jsem poznal vás, už nevím.“ Přistoupil k růžovému keři a utrhl ten nejkrásnější rudý květ. „Přál bych si, aby ve vašich rukou kvetla věčně,“ zašeptal a růži polaskal svými rty dřív, než ji vložil do její ruky. „I tak možná neuvadne dřív, než na mě zapomenete, vy krutá a vy nejkrásnější. Bohyně z Wolgastu.“

„Poranil jste se o trny.“

Podíval se na svou zkrvavenou ruku a trpce se usmál. „Co je to dlaň, když srdce krvácí! Za chvíli bude krvácet i nebe. Vidíte? Slunce zapadá.“

Poslední večer.

„To je překrásná růže!“ vykřikla Adelhaid, když ji strojila k večeři. „Vidíte, jak se vám hodí k šatům?“

Eliška chtěla stroze odmítnout, ale rozmyslela si to. Poslední večer. Proč ne? Chlapci to udělá možná radost. Nejsem ráda ukrutná.

Po celý večer ji kyperský král provázel unylými pohledy, až vzbudil pozornost. A nejen Karlovu.

„Tváříš se spokojeně,“ řekl jí tiše. „Chceš mi s ním utéct?“

Zakuckala se. „Jak jsi na to přišel, proboha?“

„Tahle růže je přece od něho. Či ne?“

„Je, ale to mě k ničemu nezavazuje. Jestli chceš, zahodím ji.“

Zadržel ji. „Proboha ne. Všichni se dívají. A ten floutek by si ještě pomyslel, že žárlím.“

Podívala se na něj s úsměvem, který byl ženský vítězný. Floutek! Skutečně se mi zdá, že žárlíš, drahý pane. Bodejť bych se netvářila spokojeně. Jaká proměna! Před rokem jsi mě právě tady probodával nevlídnými pohledy a nechal mě proplakat svatební noc na osamělém loži. Dnes se o mou přízeň perou králové. Všiml sis, že i Waldemar Dánský se mi dvořil? A Kazimírův pohled, když mě spatřil prvně po tom zázračném roce proměny... Jen Ludvík Uherský si nevšiml. Vůbec si všímá málo. Zato jeho matka otevřela doširoka oči a probodla mě nenávistným pohledem. Vím proč. Obvykle se tak dívá na tebe. Konečně mě k tobě přiřadila doopravdy.

Hostinu opustili mezi posledními, ačkoli Karel několikrát dal najevo, že by už šel spát. Zábava kolem stolu se dávno rozdrobila. Kazimír opustil Ludvíkovu nudnou společnost a vyprávěl si košilaté žerty s Waldemarem. Oba přitom pokukovali po Elišce. Petr Kyperský proti ní u stolu se na ni upřeně díval vyčítavýma očima. Konečně si uvědomila, že odstrčený nápadník by si její dlouhou přítomnost mohl vyložit i jinak, a ke Karlově úlevě vstala.

„Už jsem se bál, že na tebe bude civět do rána,“ řekl tiše. „Zítra, vlastně už dnes, nás čeká dlouhá cesta. Měli jsme jít spát.“

„Vždyť jsi mohl,“ řekla zlomyslně.

„Bez tebe?“

„Proč ne? V Krakově to už je takový zvyk.“

Nenechala ho, aby ji odstrojoval. Na rozdíl od jiných žen to ráda neměla. Ale dala si načas. Odepjala růži kyperského krále a dlouho se na ni dívala. Rudě zářila v šeru svítání.

Karel už dávno ležel, když se přiblížila. „Jsi zase unavený?“ zeptala se zlomyslně.

„Já? Chceš mi snad naznačit, že už jsem starý proti panu Petrovi?“

„Vůbec ne. Jen jsem si vzpomněla na svatební noc. Tuším, že to bylo právě tady. V té místnosti a na tom loži.“

Dlouho se na ni díval. „Chceš mě trestat,“ řekl pak. „Ano, už od jeho příjezdu cítím, že jsi jiná.“

„Kyperský král s tím nemá vůbec nic společného,“ zamračila se.

„Ale přijímala jsi jeho dvoření.“

„Neměla jsem?“ Zasnila se. „Ano, s ním jsem zažila cosi nového. Všichni, s kým jsem se stýkala, mě dávno znali a věděli... On ne. Viděl mě jenom krásnou.“

„Viděl tě takovou, jaká jsi.“

„Ale stvořil jsi mě ty. Nezapomínám na to.“

„Jsi krásná i beze mě.“ Nadzvedl se a dodal uličnicky: „Ale se mnou jsi krásnější. Chceš-li taková vždycky zůstat, neopouštěj mě.“

„Nikdy,“ vzdychla.

Růže kyperského krále zvolna vadla na stolku ložnice a plnila ji svou vůní.

KDE KONČÍ CESTA

Cesta vzpomínek, kterou se Kateřina po dvaceti letech znovu vydala přes Opavu a Ratiboř, ji tentokrát zavedla na falešnou stopu. Pod Krakovem potkala velice vznešený průvod, který jednání opouštěl, ale nebyl to průvod císařský. Patřil Ludvíkovi Uherskému, kterému dělal společnost kyperský král.

Minuli by ho bez povšimnutí, nebýt toho, že Kateřina i Tabs uprostřed exotického doprovodu Petra Lusignana poznali známou tvář. Sledováni podezíravými pohledy se vmísili mezi vlekoucí se jezdce.

„Pane de Machaut!“

Zestárlý pěvec se otočil a jeho první pohled padl na Jindřicha.

„Mönch!“ vydechl a zarazil se. Na rytíře českého krále vzpomínal se žárlivostí. Byl to právě Jindřich Mönch, kdo ho připravil o privilegované postavení v družině Jana Lucemburského. Od jeho příchodu byl Guillaume de Machaut vždycky jen ten druhý. I tak mu záviděli, ale hořkost v něm zůstala. Jenomže král i jeho rytíř byli mrtvi. Dávno. Už osmnáct let. Ten chlapec tady... Podoba byla neuvěřitelná.

Přestal na něj civět a rozhlédl se. Kateřinu poznal s jistým zpožděním, ale přece, i když ji potkal jen jednou v životě. Toho třetího neznal. Nikdy neměl příležitost vidět tajuplného Tabse.

Kateřina uvítala jeho vstřícný úsměv. Dával jí příležitost pominout nevěřící úžas na synově tváři. Užuž se chystal k otázce, ale matka hbitě popojela z jeho bezprostředního dosahu.

„Ve snu bych se vás tady nenadála,“ oslovila Machauta a pevně stiskla obě podávané ruce.

„Ani já vás,“ řekl oživeně. Jeho radost ze setkání nebyla líčená. Vždycky vítal, když se mu mladé vzpomínky ztělesnily v osobě někoho, kdo jich byl účasten, byť vzdálené. „Neměl jsem tušení, kde žijete. Ani zda jste přestála nájezdy černé smrti. Mnozí z mých přátel zmizeli v nenávratnu.“

„Čekala bych vás spíš v průvodu císaře,“ nadhodila zkusmo, ačkoli dobře věděla, že Machaut svou nejvřelejší náklonnost nepřenesl z otce na syna. Ostatně už poslední léta života českého krále Jana trávil v ústraní.

„Ten mě nepotřebuje.“ Guillaume se zasněně usmál. „Je docela ji-

ný, než byl jeho otec. Vážím si ho, to jistě. A on mne možná též. Ale nikdy jsme se nesblížili."

„S Ludvíkem Uherským ano?" zeptala se užasle. Karel se určitě svému otci podobal víc než uherský král. Nedovedla si představit větší rozdíl, než byl mezi rytířským a lehkomyslným českým králem a upjatým, netýkavým Ludvíkem.

„Ale má drahá paní," vykřikl, „to přece není můj hrdina." A zadíval se na Petra Kyperského s láskyplným obdivem.

„Rozumím," řekla rychle. Ano, Machaut nám přišel do cesty v pravou chvíli. Horoucí a zanícený Petr Lusignan je správný rek pro strmá dobrodružství. Ačkoli nemohu říct, že by mě pořád ještě neodolatelně lákala. „Dobývat Svatý hrob je vznešené."

Vzdychl. „Kdoví jak to dopadne. Uherský král je ochoten podpořit výpravu, pokud mu odrazí Turky od hranice. Bojím se, že dál ani krok." Zadíval se znovu na Jindřicha. „To je jeho syn, viďte?"

„A můj. Jmenuju se teď Kateřina Mönchová."

„Nemůže mu být míň než osmnáct."

„Bude mu o Vánocích." Ano, to doznání jsem si schovávala až k jeho narozeninám. Ale budiž. Vymlouvat se už nemá smysl. Necelé tři měsíce! Dobře vím, že Jindřich musel poznat, že o Burkhartovi není řeč. Nepodobá se mu ani v nejmenším.

Machaut se na ni mlčky podíval a soucitně položil dlaň na její ruku. „Můžu pro vás něco udělat?" zeptal se tiše. „Jste statečná žena. Chcete-li, představím vás svému králi. Zdědil-li váš syn po otci víc než tvář, jistě se stane pilířem jeho družiny."

„Díky. Myslím, že to uvítáme."

Machaut pokynul nejbližšímu důstojníkovi. „Moji přátelé nás doprovodí," řekl. Zjevně se těšil úctě. Také Petr Lusignan byl ctitel hudby a pochlebných slov. „Řeknu o vás králi," obrátil se znovu ke Kateřině. „Přihlaste se mi na noclehu. Mě vždycky snadno najdete." A vydal se dopředu mezi nastrojené mouřeníny.

Tabs popojel mezi matku a syna. „Šťastné setkání," řekl vesele. „Ale co bude s císařem?"

„Nevím. Nemá smysl ho stíhat cestou. Zatím navážeme jiné známosti."

„Vrátíme se pak do Prahy?"

„Možná. Uvidíme."

Tabs se ohlédl po zamlklém Jindřichovi. „Už mu to musíme říct,"

řekl šeptem.

„Ví to.“ Pleskla Tabse po rameni. „Ztraťse někam. Tohle musím sama. A drž mi palce. Měla jsem mu to říct dřív.“

Tabs se vmísil mezi vojáky a Kateřina přitáhla uzdu, aby ji Jindřich dohonil. Chvíli se loudal za ní, ale pak se připojil k jejímu boku.

„Kdo je můj otec, mami?“ zeptal se vážně.

Chvíli se na něj beze slova dívala. „Vždyť to přece víš,“ řekla pak tiše.

„Nevím to od tebe. Proč?“

„Dokud jsi byl malý, nechtěla jsem, aby ses podřekl.“

„Už dlouho nejsem malý.“

„Já vím.“ Přitáhla si jeho ruku a pomazlila se s ní. „Možná jsem se bála, že tě ztratím,“ řekla s tváří v jeho dlani.

„Proč jsi si vzala...“ Zaváhal. Už věděl, že to není otec, ale ještě si nezvykl na to označení *strýc*. „Jeho bratra,“ doplnil pak.

„Protože jsem chtěla, aby ses narodil jako Jindřich Mönch.“

„Přece bych se tak narodil stejně!“ vykřikl.

„Ne, miláčku. Zabili ho moc brzy. Nestačili jsme se vzít.“

Jindřich chvíli mlčel. „On... to ví?“ zeptal se pak.

„Samozřejmě. Stala jsem se jeho ženou doopravdy, až když jsi už byl dávno na světě.“

„To bylo hezké,“ řekl bezbarvě. „Od něho.“

„Ano. Od něho je to velmi krásné.“ Kateřina vzdychla. „Je to nejlaskavější člověk, jakého jsem poznala. A opustili jsme ho. Vidíš.“

„Přece se někdy vrátíme.“

„Nikdy na dlouho. Aspoň já ne. Ty samozřejmě... můžeš udělat, co chceš.“

„Co když ti řeknu...“

Kateřině vyschlo v hrdle a zeptala se bezbarvě: „Co?“

„Ne, to je přece nesmysl.“ Jindřich se rozesmál tak uvolněně, že se Kateřina bezděky začala smát s ním. „Proč bych chtěl být sám? Nechci být sám. I když vím, že bys mě pustila.“ Zarazil se a zkoumavě se na ni podíval. „Pustila bys mě?“

Chvíli pátrala ve svém nitru a pak odpověděla pevně: „Jistě. Ale chtělo by se mi umřít, miláčku.“

Byli teď sami. Tabse nechali s kyperským králem. Byl jediný, kdo byl schopen je najít, ať už se vydají kamkoli, a Petr Kyperský stále Kateřině připadal jako Jindřichova velká příležitost. Ale zatím se nic

nedělo. V Uhrách se všichni připojili nejdřív k Rudolfovi Rakouskému - *byla hezounká už jako maličká*, utrousila Kateřina k Jindřichově mrzutosti letmo na účet své jmenovkyně na rakouském trůnu, aniž by mu řekla cokoli bližšího - a opustili vévodský pár na hranicích, aby projeli akvilejským patriarchátem, jehož vládce zůstával s mladým Rudolfem ve válce.

Tady se rozloučili. Petr Lusignan mířil do Benátek a Kateřina neodolala vykonat aspoň krátkou návštěvu u Petrarky, který po své nezdařené cestě do Čech žil v Padově u Franceska Carrary. Benátky! Na to je dost času. Uplyne hezkých pár měsíců, než se královskému nadšenci podaří přesvědčit lakotnou signorii, že je třeba vypravit bojeschopné loďstvo proti pohanům. Dost času navštívit i císaře.

„Jestli chcete, vydáme se do Čech a vás vezmeme s sebou, básníku," navrhla Petrarkovi, ale zděšeně mávl rukou.

„Proboha ne. Ted v zimě překračovat Alpy! Ostatně císaře jistě uvidím."

„Kde?"

„Tady v Itálii přece."

Kateřina potřásla hlavou. Podivín! „Ještě vás nepřešla ta bláhová naděje?"

„Není bláhová." Zatvářil se záhadně. „Dovolte mi, abych jednou věděl víc než vy."

Najednou ji osvítila vzpomínka. Papežův bratr v Praze? Když už císaře doprovází nuncius se zvláštním posláním?

„Vy myslíte, že znovu přijede společně s papežem?" zeptala se zkusmo.

Petrarca zrovna nadskočil. „Jak zase víte tohle? Ve Francii o papežově úmyslu nikdo nemá ani tuchu a vy tam žijete."

„Přece ne ve Francii."

„Ale máte tam přátele."

Usmála se. „Přátele mám všude. Doufám, že i v Padově."

„To jistě," řekl vřele. „Proč jedete do Prahy?"

„Z osudové nutnosti. Anebo možná jenom tak," usmála se. „Ještě nevím, kdy na to dojde. Synkovi ukazuju svět."

„Měli byste se napřed podívat na jih. Do Říma."

„I tam snad jednou. Co mám od vás vyřídit císaři, až ho uvidím?"

„Že na něj myslím. A doufám. A věřím, že mi nezazlívá slabost stáří, která mi zabránila ho vyhledat."

„Ale jděte! Vždyť vám není ani šedesát.“

„To už mi bylo. A já nejsem žádný silák, to přece víte.“

Ano, Petrarca je něžná duše, zatímco Machaut obdivuje hrdiny. Věkově mezi nimi není velký rozdíl. Mladší je spíše zhýčkaný Petrarca. Krkolomná poslání, jimiž ho pověřovali jeho dřívější mecenáši od Klimenta VI. po Viscontiho, už se mu asi zajídala. Možná i proto přesídlil. Carrara je pyšný na takovou ozdobu svého dvora. Kdyby básníkových služeb zneužíval, mohl by ho ztratit.

„Škoda,“ řekla Jindřichovi. „Byla by to velká sláva, kdybychom císaři přivezli básníka.“

„Takže přece pojedeme za císařem? Myslel jsem, že se vracíme do Francie.“

„Chtěl bys?“

„Nevím. Líbí se mi pan du Guesclin.“

Kateřina se rozesmála. „To asi není to pravé slovo. Já ho zbožňuju, ale že by se mi líbil, to zrovna ne.“

„Díváš se na něj očima ženy.“

„Ženy? Já?“

Zadumala se. Ano, asi jsem si už zvykla. Když jsem matka, jsem přece taky žena, ne? Bertrand du Guesclin! Jistě, ten ohava je ve své podivnosti krásný. Mám ráda, když na někoho je spolehnutí, a na něj určitě je. Spíš než na Petra Kyperského.

Možná by právě on byl pro tebe ten pravý rek. Ale Francie? Tam už jsi byl, chlapče. Jednou. Později.

„Ano, pojedeme za císařem. Francii už trochu znáš a pro úplnost poznání světa je třeba víc. Praha. A potom Řím.“

Kateřina udělala konečné rozhodnutí a ukázalo se nejvýš správné. S Bertrandem du Guesclin, komořím krále Karla, od vítězství u Cocherelu též hrabětem de Longueville a manželem učené Tiffany Raguenel, po matce La Bellière, se mohli dostat do vážných potíží. Jeho choť je dokonce předvídala.

„Nejezdi,“ řekla mu naléhavě, když konečně osaměli po dlouhém rozhovoru s poslem vévody Karla de Blois.

Bertrand, zvyklý opatrně pátrat v mysli nepřátel a uhadovat úmysly skrývající se za nicneříkajícími slovy, do jisté míry za protivníka dosud pokládal i ženu, která mu před oltářem slíbila věrnost až do hrobu. To štěstí bylo příliš nové a ještě si na ně nezvykl. Během roz-

hovoru svou pozornost rozdělil mezi ni a posla a neušlo mu rozechvění, které se ani nepokoušela skrýt.

„Copak se děje?“ zeptal se, protože ani po několika měsících projevů bezvýhradné lásky nepředpokládal, že jeho krásná žena není ochotna bez něj strávit ani minutu.

„Nejezdi,“ opakovala. „Bretaňským vévodou bude Jan de Montfort. Karlovi de Blois hrozí smrt.“

Popuzeně se na ni podíval. „Tím spíš ho nemůžu opustit,“ řekl rozhodně. „Ty umíš vyčíst z hvězd věci budoucí, ale ne vždycky musíš mít pravdu. Karel de Blois je tvůj příznivec, nejen můj. Přál si naše manželství a spoléhá se na mne. Nezklamu ho. Po francouzském králi je můj pán on. Jan de Montfort je uchvatitel a byl, je a bude vždycky můj nepřítel.“

„Budeš najímat vojsko?“ zeptala se.

„Ne. Na to nemám. Pojedu s bratry a de Maunym a každý z nás bude mít běžnou družinu. O počet nejde. Vévoda hledá velitele, ostatních má dost.“

Usmála se. „Snad jsem se mýlila a bude to až jindy,“ řekla uvolněně. „Vrať se mi, miláčku.“

„Přísahám.“

Ještě ho zadržela. „Ale jedno měj na paměti,“ řekla velmi vážně. „Nikdy nebojuj v bitvě, které nebudeš velet sám.“

„Proto mě přece volá,“ řekl sebevědomě vítěz od Cocherelu. Dobře věděl, že ve válečném umění nemá ve Francii soupeře.

„Karel de Blois není francouzský král. Je zvyklý být přítomen v boji,“ řekla varovně. „Myslíš, že vévoda se dá osobně pod tvoje velení?“

Zarazil se. „To uvidím. Ostatně je zkušený velitel. O Bretaň bojuje už víc než dvacet let.“

„A zvítězil snad?“ vykřikla. „Je stejně zbrklý jako nebožtík král! V bitvě...“

„Nebude žádná bitva,“ přerušil ji. „Jen tomu samozvanci zabráníme v dobytí Auray. Bez toho přístavu není nikdo pánem Bretaně.“

Zavřela oči. Nemělo to smysl. Bertrand byl nejtvrdohlavější ze všech lidí, které kdy potkala.

Mýlila se. Byl schopen uvěřit varování, ale neschopen zpronevěřit se. Zašel o radu k svému astrologovi. Byla táž.

„Tiffany,“ řekl, když ji opouštěl, „udělám, co je v mých silách,

abych srážce zabránil. Věř mi. Ale někdy v silách bojovníka není víc než umřít. Jsi moje žena. Musíš být každý den připravena na věčnou odluku.“

„Ještě jsi nedosáhl své nejvyšší slávy,“ usmála se s přemáháním. „Nezemřeš.“

Měla ve všem pravdu. Bertrand se pokusil přesvědčit vévodu, aby přijal nabídku svého mladého protivníka. Ve skutečnosti byla velkorysá. O Bretaň Karel de Blois bezvýsledně bojoval už třiadvacet let s jeho otcem, matkou a teď i s ním. Poslední všemi uznaný vévoda, také Jan, byl prvorozený syn Arthura Druhého a Marie de Limoges. Sám byl bezdětný stejně jako jeho bratr Pierre a třetí, Guy, měl jedinou dceru, Jeanne de Ponthièvre. Jan de Montfort byl jeho nejmladší nevlastní bratr, ale vévoda druhé manželství svého otce s Jolantou de Dreux, dědičkou hrabství Montfort, neuznával. Dědičkou prohlásil neteř Jeanne s Karlem de Blois, synovcem francouzského krále Filipa Šestého, který usoudil, že lépe je mít Bretaň v rodině. Ale Jan de Montfort uplatnil svůj nárok s podporou anglického krále, sotva zemřel bratr, který ho mínil vydědit. A po něm jeho syn. Od té doby se v Bretani válčilo.

Za třiadvacet let si už všichni na svoje úlohy zvykli a nabídka mladého Jana na společnou vládu obou se přívržencům Francie zdála nesmyslná. Přesto ji Karel de Blois přijal na Bertrandovu výslovnou radu. Ale jeho ctižádostivá choť mu to ještě týž večer rozmluvila včetně velení tak proradného spojence, jakým se v jejích očích stal Bertrand du Guesclin.

Hvězdy mluvily až příliš pravdu. Karel de Blois měl francouzskou rytířskou školu a přes všechny minulé válečné neúspěchy krále Filipa a po něm jeho syna Jana si nedokázal odříct vznešenou pompu čelního útoku středem bitevního pole s rozvinutými korouhvemi, v nádherných vyrovnaných řadách, kde by mezi zářícími rytíři neproklouzla ani myš. A ovšem ani nepřátelský šíp nemohl nezasáhnout cíl.

Bertrand, který měl několikrát příležitost seznámit se s anglickými válečnými zvyky, předobře věděl, že takhle se jim čelit nedá, zvlášť když v čele Montfortova vojska stojí tak proslulý válečník, jako byl John Chandos, potomek družiníků Viléma Dobyvatele, který tak úspěšného Černého prince od mládí učil válečnému řemeslu.

Zprvu se Guesclin se svými lidmi kryl v blízkém lesíku. Ale nemohl zůstat stranou bitvy. Ostatně chvíli se zdálo, že mohou i zvítězit.

Karel de Blois hledal osobní střetnutí se svým nepřítelem. Věděl, že mnohaletý válečný konflikt může ukončit jen smrt jednoho z nich. Věděli to ovšem i Jan de Montfort a anglický vojevůdce. Za Karla de Blois bylo možné žádat královské výkupné, kdyby se podařilo ho zajmout. Ale válku by to neukončilo. Jeden z nich dvou byl tedy odsouzen k smrti. A potkala Karla de Blois.

Jeho vojáci se dávali na útěk. Jenže utíkat nebyl Bertrandův způsob. Byl rozvážný vojevůdce, když před bitvou plánoval válečnou strategii, a vždycky šetřil životy svých vojáků. Ale proslulost si získal osobní statečností. Jako nikdy nepodléhal mámení slávy při turnajích, tak ho skutečný boj vzrušoval natolik, že ho opouštěla chladná úvaha a byl ochoten spíš padnout než zbaběle uprchnout a zachránit se. Bil se zuřivě - už sám - proti houfu protivníků, nakonec se rval na zemi už jen holýma rukama.

John Chandos ho znal. Narazili na sebe často. Věděl, že je ochoten dát se zabít, a nemínil sprovodit ze světa vlastně bezbranného protivníka, kterého si vážil nad jiné, ani dát si ujít tučný zisk. Dost bylo na tom, že museli oželet výkupné za vévodu. Odvolal útočníky a jeho lidé obstoupili kruhem odzbrojeného Guesclina. Bylo dobojováno.

Tiffany ho v Normandii přivítala se zářícíma očima. „Byli jste poraženi," řekla, „ale netýká se to tebe. Ty jsi neutekl jako ostatní."

„Jak to víš? Jsem přece tady. A od bitvy uplynulo jen pár dní."

„Jsem si tím jista."

Políbil ji. „Máš pravdu. Chandos mě propustil na slovo. Musel jsem se zavázat, že nepozvednu zbraň, dokud výkupné nezaplatím."

„Neměli bychom ho tedy zaplatit nikdy," řekla a na chvíli se z věštkyně změnila v ženu.

„Bez boje se ale nestanu konstáblem," připomněl jí v žertu. „Pořád na tom trváš?"

Zvážněla. „Bohužel náš osud je jiný než jiných milenců. Nemá smysl se proti němu stavět. Žijme, dokud to jde. Uvidíš, že výkupné za tebe brzy zaplatí francouzský král."

Už byla zima, když Kateřina s Jindřichem dorazili ke Karlštejnu. Původně mířili do Prahy, kde se chystalo vysvěcení hlavního oltáře katedrály, ale zpozdili se. Kateřina usoudila, že zcela postačující náhradou bude slavnost spojená s dotvořením sakrálních prostor monumentálního hradu na Berounce, s jejichž nádherou prý nebylo srovna-

telné nic na světě.

Když se před nimi konečně vynořil, v úžasu hvízdla. „Tohle je tedy hrad hradů. Základy prý tesali do skály. Karel si uměl vybrat místo, všechna čest.“

„Kdo je Karel?“

„Císař.“

Jindřich po ní bleskl postranním pohledem. Matka, dřív tak důvěrně známá, byla čím dál tím záhadnější. Vlastně záhadnější než tajuplný otec, o kterém slýchal den co den. Od ní i od Tabse. Když se v Budíně stáhla do ústraní a nechala je samotné, vysvětlila to jednoduše: Prý by ji mohla poznat stará uherská královna. Narazily na sebe - ne zrovna přátelsky - před lety v Neapoli. Když se pokusil vyptat Tabse, dověděl se jen, že on se s uherskou královnou matkou nesetkal, protože byl s Kateřinou v Neapoli jindy. Ona tam byla zřejmě nejmíň třikrát. Poprvé s Petrarkou. V Praze se nechtěla potkat s kardinálem, který ji znal z Avignonu. V Bretani pomohla dobýt Quimper, pod Krakovem je zmlátili a k Bouvines přivezla omráčeného Tabse na káře. Bylo toho až příliš a kdoví jestli to bylo všechno.

„Kde jste se s císařem setkali?“

„V Basileji.“

Cože? Docela tak, jako se setkávají obyčejní lidé? V Basileji! Doma. Z toho mála, co o matce věděl, jí to nebylo podobné.

Nenechala ho dlouho žasnout. „Ano, taky v Krakově. A v Praze. Jenomže to jsem byla s tvým otcem a nestarala jsem se o něho.“

Vůbec neuškodilo chvíli si odpočinout v útulném domku v podhradí a projíždět se po okolních lesích bez tlumoků a zavazadel, jenom tak hnát se s větrem o závod.

To ráno mířili k dvorci u řeky, kde jim opatrovali koně, když je upoutal zvláštní pohled. Okno jednoho domečku se otevřelo a ven se vyklonila hezká dívčina. Kateřina strhla Jindřicha zpátky, jak se jí zdálo, že se neznámá nápadně pozorně rozhlíží. Nemýlila se. V okénku se objevily napřed vysoké škorně a do sněhu na zamrzlém potoce obratně vyskočil urostlý mladík asi tak v Jindřichově věku.

„Vida, jaké tu jsou možnosti,“ řekl Jindřich tiše. „On ovšem nemá s sebou maminku.“

„Překážím ti?“

„Zatím ne. Až k tomu dojde, řeknu ti to.“

Opustili úkryt, až když se neznámý propletl křovinami a vystoupil

na cestu jakoby nic. Panošík s dvěma koni na něj už čekal. Držel je se značným úsilím a vypadalo to, že s tak velkými zvířaty se potýká jen nerad.

„Tomuhle nerozumím," řekl Jindřich zmatené.

„Mezi nebem a zemí jsou věci často podivné," pronesla poučně. Dobře věděla, co syna zarazilo. Ten útlý chlapec na cestě byl stěží chlapec. Od holčiny z podhradí k přestrojenému panoši - proč ne? Ale ty dvě o sobě zřejmě věděly. „Koně bych dala držet někomu jinému," usmála se. „Ale jsme v Čechách krátce. Kdoví jaké zvyky tu panují."

Vůbec je nemínili sledovat, ale když na ušlapané cestě stoupající k hradní bráně narazili na dvojí koňskou stopu, která odbočovala rovnou do lesů, vydali se po ní. Místo bylo zvoleno přesně tak, jak by je vybrala Kateřina, kdyby se chtěla nenápadně ztratit. Z ochozu věže, kde obcházeli strážní, sem vidět nebylo. Začalo ji to zajímat. Ať už to je kdokoli...

Neznámé jezdce dlouho nezahlédli. Museli se hnát, jako by měli ďábla v patách. A zrovna směrem, kde na kopci včera Kateřina s Jindřichem objevili podezřelé tábořiště, kterému se radši vyhnuli. V Čechách je prý pořádek, ale potulní lapkové jsou všude, i když to nemusí být zrovna *Angličané,* kteří plení Francii.

„Myslíš, že to jsou jejich zvědové?" zeptal se Jindřich.

„Kdoví. Pojď, zahálíme už dost dlouho. Může být užitečné zjistit, oč tu jde."

„Možná chtějí přepadnout císaře. Na Karlštejně ho prý čekají co chvíli."

„To stěží. Na tak velký průvod si pár chlapů troufnout nemůže. Ale budou se sjíždět hosté, církevní hodnostáři. Ti jsou vždycky ověšení zlatem a nebývají moc stateční."

„Myslíš, že ti dva jeli z hradu?"

„Ne. Zdola jako my."

„Ale jestli jsou to ti, které jsme viděli prve..." Jindřichův hlas zazněl znepokojeně.

„Máš pravdu. V tom případě nepatří do té zlodějské peleše. Pojď, nadjedeme jim. Možná je upozorníme včas."

Stopa vedla lesní cestou a Kateřina věděla, kde zatáčí. Drali se lesem a na pěšinu vyjeli kousek za podezřelým místem. Zezadu třesk zbraní. Výkřiky.

„Tak do toho, synku," řekla Kateřina s úsměvem. „Těch lumpů

včera bylo pět. Oni jsou dva, tak bude boj vyrovnaný.“

„Nemáš ráda meč,“ připomněl jí.

„Většinou ho nepotřebuju.“

Vpadli do šarvátky nečekaně a v pravý čas. Útočníci, teď zmatení, už málem zvítězili. Malého panošíka drželi dva, zatímco jeho pán se potýkal se zbylou trojicí. Kateřina rovnou ze hřbetu koně skočila na jednoho, který upadl do sněhu, a jeho meč se octl mimo jeho dosah. Pro tu chvíli se o něj nestarala.

Zbylé dva snadno zvládli s mladým rytířem. Ten pustil svůj mečík - příliš krátký na to, aby stačil zbraním zbojníků - vykroutil svému soupeři meč z ruky a přerazil ho jedinou ranou o koleno. Odzbrojení chlapi se dali na ústup. Jeden ze dvou zbylých udělal prudký výpad proti Jindřichovi a zatlačil ho kousek stranou. Ostatní obklopili vzpouzejícího se panoše a vlekli ho ke koním.

„Koně!“ vykřikla Kateřina. „Rychle!“

Jindřich rázně ukončil svůj zápas, odkopl poraženého soupeře a vrhl se mezi koně a prchající. Jeden z nich byl ještě ozbrojen. Unášený panošík projevil nečekanou duchapřítomnost. Vysmekl se jako hádě a skočil zezadu na toho, který si mínil prosekat cestu k úniku. Jindřich mu vyrazil meč, zkroutil mu ruku a přehodil si ho přes rameno. Pád do sněhu ovšem nebyl nijak bolestný. Teď byli bezbranní všichni útočníci a hleděli se honem spasit do lesa.

„Můžeme je dostat,“ řekl Jindřich bojechtivě. „Bez koní neutečou daleko a ve sněhu je vidět stopy.“

„Ne,“ ozval se mladý rytíř. „To je zbytečné. Pošleme za nimi stráže z hradu. Už je najdou. To je ale drzost! Takhle na dohled Karlštejna. Díky za pomoc, pánové. Koně si nechte, patří k vaší kořisti.“ Podíval se uznale na panoše. „Ještě z tebe něco bude,“ řekl pochvalně. „Nikdy bych do tebe neřekl, že odzbrojíš loupežníka.“

„Já přece ne,“ pípl panoš nezakrývaně dívčím hlasem. „To je zásluha tady pana rytíře.“ A upřel na Jindřicha neomylně nadšený pohled.

„Stejně to byl zásah v pravý čas,“ usmál se Jindřich. „Nebýt toho, zdržel mě a kdoví kde byste teď byl. A kolik by za vaši svobodu musel zaplatit váš pán.“

Ten se mezitím vyšvihl na koně. „Pojď,“ vykřikl netrpělivě. „Pojedeme dál.“

„Copak se nevrátíme? Teď, když...“

„Ani nápad.“ Ještě se obrátil ke Kateřině a Jindřichovi, kteří stáli u svého stádečka koní. „Neptám se, kdo jste,“ křikl, „protože ani já se nepředstavuju. Ale ještě se setkáme.“

Hnal se dál a nespokojený panošík se loudal vzadu. Pořád se ohlížel.

„Počkej chvilku, ano?“ řekl Jindřich najednou, vyšvihl se na koně a rozjel se za ním. Kateřina se dívala, jak soustředěně mluví do hezkého panoše. Proč ne. Je mladý a milostných dobrodružství si zatím užil málo. Ačkoli nechci, tak přece jen překážím.

Pán se vrátil, přerušil domlouvání a hnal chlapce dál před sebou. Jindřich obrátil koně a pomalu jel zpátky k matce.

„Tak co?“ zeptala se.

„Co, co?“ Zadíval se kamsi skrze ni a Kateřina se honem zatvářila nevšímavě.

„Musíme zahnat koně do dvorce. Nevypadají zle, budou se nám hodit. Možná seženeme pár chasníků, kteří se dají vycvičit. Měl bys mít družinu. Sami takhle dva, to pořád nejde.“

„Stačíme si.“

„Skutečně?“ zeptala se nedbale, ale dobře si všimla, že se začervenal.

Hned nazítří je kdosi burcoval už od snídaně.

„Nesu vzkaz z hradu. Je to od...“

„Už jdu,“ vykřikl Jindřich rychle a vstal. „Promineš?“ Políbil Kateřinu na čelo a byl pryč. Vrátil se za chvíli. „Nevadilo by ti,“ zeptal se váhavě, „kdybych dnes jel sám?“

„Vůbec ne. Stejně jsem tě chtěla poslat samotného. Pokusím se dát dohromady družinu. To by tě nudilo.“

Dlouho se na ni díval. „A nepojedeš za mnou?“ zeptal se pak.

„Spolehni se, že ne, Jindříšku.“

Skutečně za ním nejela. Ani dnes, ani zítra, ani další dny, které zvolna plynuly do císařova příjezdu. Viděla, že jezdí kamsi proti proudu řeky, a vyjížděla do kopců na druhou stranu. Nechtěla rušit idylu. Jindřich zrovna zářil a zdálo se, že všechno probíhá k jeho spokojenosti. Omezila se jen na mateřské upozornění.

„Doufám, že nezapomínáš, že nejsi příliš bohatý ani příliš urozený, synku. Vázat by ses neměl. Ještě ne.“

V dobré náladě ji políbil. „Jsem až dost urozený i bohatý, mami. Mně to stačí. Neboj se. Dobře si uvědomuju hranice svých možností.“

Už za to upozornění jí bylo hanba a vůbec si netroufla podotknout, že dívky mívají taky děti. Neměla představu, kam až spolu zašli. Holčička byla roztomilá a k pomilování, ale sotva k něčemu víc. Trávili spolu denně řadu hodin. A když se Jindřich vracel, naprosto nevypadal znuděně.

Ale pátý den se zrovna vyděsila, když v uličce mezi domky nečekaně potkala dívčinu Jindřichových snů. Tentokrát nepřevlečenou za panoše. A vystrojenou, jak se sluší u císařského dvora.

Adelhaid zazářila, když ji poznala. „Jste tady, to je dobře. Vůbec jsem netušila, kde vás honem sehnat."

„Hledáte mě?" podivila se Kateřina.

„Ne, vás vůbec ne. Ale musím okamžitě mluvit s... mluvit s pánem," opravila se s drobným zachichtnutím.

„Jak to," řekla Kateřina pomalu. „Vy nejste s Jindřichem?"

Dívka zbledla. „Vy... vy taky ne?" zeptala se opařeně. „Myslela jsem, že spolu jezdíte všichni tři!"

Vida. Mě přizvat neráčili. Ale nechtělo se jí syna prozradit.

„Dnes ne," řekla a nikdo na světě by nepoznal, že je rozrušená a lže. „Nehodilo se mi to. Chlapci jeli sami. Ale vím, kde jsou," dodala k dívčině úlevě. „Snadno je doženu, jestli je to třeba. Co mám vyřídit?"

„Z ochozu věže zahlédli znamení z první hlásky," řekla dívka už uklidněné. „Císařský průvod se blíží od Prahy. Je tam spousta hostů, určitě jedou krokem. Ale stejně mu řekněte, ať si radši pospíší."

Kateřina to vzala do dvorce ostrým klusem a hodila sedlo na nejrychlejšího koně. Ti dva se naštěstí loudali. Viděla je zdálky, jak popojíždějí a zase se zastavují, dokonce se jí zdálo, že slyší hlasitý smích. Byli tak zaujati jeden druhým, že si jí všimli až docela na poslední chvíli. Mladý rytíř se tvářil nenuceně, zato Jindřich zrudl nevolí.

„To jsou ty tvoje sliby!" řekl hořce. „Proč nás špehuješ?"

„Nešpehuju vás. Myslela jsem, že vás bude zajímat, že přijíždí císař."

„Snad nemusíme čekat ve špalíru," zamračil se Jindřich a obrátil se k svému společníkovi.

Ale ten o něj docela ztratil zájem. „Kde je?" vyhrkl.

„Zatím ho viděli z první hlásky."

„Sláva. To stihnu."

„Ale...“ Jindřich se ho pokusil zadržet, ale marně. Za cválajícím koněm se už pěnil sníh.

Přes všechnu snahu mu nestačili. Taktak že zahlédli jeho boty mizet v povědomém pootevřeném okénku.

Jindřich se konečně zastavil. „Já tomu nerozumím,“ řekl nešťastně. „Půjdu dovnitř a...“

„Nebyl jsi zván, nevšiml sis?“ řekla jemně. „Radši pojď. Koně necháme ve dvorci. Do Hradu se dostanem líp pěšky. Určitě tam bude strkanice.“

„Proč jsi nás hledala?“

„Ta holčička, o které jsem si myslela, že jezdí s tebou, mě požádala, abych vyřídila vzkaz.“

„Nejezdila s námi. Zdržuje. Rytíř byl rád, že našel k sobě vhodného společníka. Rozumíme si.“

„To jsem viděla.“ Jindřich se tvářil nebesky nevinně. Ne, chlapče. Mě klamat nebudeš. „Nechtěl náhodou, abychom jezdili ve třech? Tvůj rytíř.“

Jindřich se na ni podíval a rozesmál se. „Dobře. Už je to stejně pryč. Ona nemá tušení, že to vím. Vypadá vskutku dokonale. Ale já, který jsem vyrůstal vedle tebe, jsem přece musel poznat, že to není muž.“

„Neprozradil ses?“

„Nikdy, ani slovem. Bylo by rázem po vyjížďkách. Ona určitě není taková.“

Malinko se jí ulevilo. V tom cípku srdce, který zůstal Karlovi. Ale ta větší tíha na její duši tkvěla nepohnutě. „Víš, kdo to je?“ zeptala se tiše.

„Neřekla mi to. Přece nemohla, to by ji prozradilo. Nenaléhal jsem. Na to, abych poznal i její rodinu, je ještě čas.“

„Neřekla ti to možná s ohledem na manžela.“

„Ty myslíš, že je... Ale ne. To by tu přece nejezdila v mužském přestrojení. Že musela utíkat oknem, to je snad...“

„Jindřichu, podívej se na mě,“ řekla přísně. „Jsi zamilovaný?“

„Já? Kdepak. Totiž... Ještě ne. Ale mám k tomu velice btízko.“ Popadl ji za ruce. „Mami! Nikdy se mi nesnilo, že někdy potkám dívku, jako jsi byla ty. V nejbujnějších snech jsem nedoufal. A teď je tady. Přece mi nebudeš bránit. Taková žena není zátěž. Umíš si představit, jak by se k nám hodila? Neřekl jsem jí nic, protože jsme se zna-

li málo. Ale teď...“

„Po pěti dnech ji už znáš?“

„Pět dní je někdy dost. Uneseme ji, když to nepůjde jinak. Jsem si jist, že se mnou třeba uteče. Vaření. Vřeteno kolovratu. Copak je to pro ni? Se mnou může mít takový život, jako jsi měla ty.“

„To sotva. Já jsem byla schovanka tvého otce.“

„Kdybys ji znala...“

„Já ji znám,“ přerušila ho stroze. „Od prvního dne vím, kdo to je. Neřekla jsem ti to, protože jsem myslela, že brousíš za tou malou, a bohužel jsem ctila její tajemství. Neměl jsi mě klamat, Jindřichu. Tentokrát se ti to nevyplatilo.“

Jindřich se na ni díval rozšířenýma očima. „Je vdaná?“ zeptal se vyprahle.

„Ovšemže je. Kdyby jen to! S námi by se už ve světě ztratila, kdyby chtěla opustit nemilovaného chotě. I když si ani tím nejsem jistá, přes ten rozdíl věku. Jenomže pro tebe je zcela lhostejné, jestli ho miluje či ne.“

„Kdo je to?“

„Císařovna.“

Zůstal stát jako po ráně palicí. „Ne!“ vykřikl. „Ty jsi se zbláznila! Císařovnu neznáš!“

„Kdybys poslouchal líp, co se povídá, věděl bys to taky.“

„Od prvního dne?!“

„Ano. Jak přerazila ten meč.“ Soucitně se na něj podívala. „Musíš to překonat. Teď nezalezeš, aby sis lízal rány. Ne. Hezky půjdeš se mnou do špalíru a podíváš se, jak jí to sluší vedle císaře.“

KARLŠTEJN

Císařský průvod postupoval pomalu, ačkoli Karel by se raději hnal tryskem. Nudný dvorský ceremoniál a stále vlídné přijímání nejrůznějších hostů byly víc než únavné. A teď se ještě vléci kvůli několika zhýčkaným stařím... Byl na to sám, což bylo náročné, ale těšila ho představa, že Elišce dopřál svobodný týden její mladosti. Plnila své povinnosti císařovny se zaujetím a poctivě, ale tak příliš poctivě, až začal mít pocit, že na ni nezdravě doléhají. Neviděl ji rád tak vážnou a pobledlou. Odměnou za jeho péči mu bylo, že zrovna zazářila, jakmile se zmínil, že ji pošle na Karlštejn o týden dřív.

„Dělej si tam, co chceš," řekl jí otcovsky. „Jenom nezapomeň..."

„...že jsem císarovna," doplnila se smíchem. „Neboj se, na to nezapomenu."

Měl s sebou Václava, který ve svých čtyřech letech už mluvil jako velký a dokonce do své řeči pletl latinská slovíčka, ale rozhovor s dítětem ho nerozptýlil natolik, aby nepostrádal svou choť. Ještě před rokem se jí stranil. Dnes se zaradoval, když ji spatřil v čele skupiny jezdců, která čekala na vršku nad hradem.

Rozjela se k němu bláznivým tryskem. Nejradši by jí stejně tak vyrazil vstříc, ale když už v zájmu majestátu podstoupil tu nekonečnou nudu zdlouhavé cesty, byl by hřích v jediném okamžiku zmařit výsledek tak neradostného úsilí.

Zarazila pádícího koně těsně před ním, ač se to zdálo nemožné, a ukázněně se připojila k jeho boku. Zapomenutý Václav uražené zmlkl a stáhl se zpátky k svému ochránci a vychovateli, pražskému arcibiskupovi, který jel v závěsu za císařem.

Císařský polibek byl po odloučení jistě přípustný a Karel příležitost nepromarnil.

„Jak jsi strávil ten týden beze mne?" zeptala se Eliška, když ji pustil po chvíli o něco delší, než se k císařskému majestátu hodilo.

„Strašně," řekl a očima ji znovu zlíbal. V nákladném loveckém kostýmu jí to neobyčejně slušelo. „Jsi krásná, víš to?" zašeptal a dodal nahlas: „Jak jsi ho prožila ty?"

„Nádherně," zasmála se. „Odpusť mi to."

„Nemám co. Nejsem rád, když se se mnou nudíš."

„S tebou nikdy.“

„Tak s ostatními přede mnou. Kde zůstal Kažko?“

„Uvnitř. Hned první den si pochroumal nohu, sotva se postaví. Celý ten týden nebyl venku.“

„A ty?“

„Já ano, samozřejmě. Nazítří jsem sebrala Adelhaid a...“

Zamračil se. „Slyšel jsem, že se tu potloukali nějací pobudové,“ řekl. „Prý jsi purkrabího na ně upozornila ty.“

„Ovšem. Setkali jsme se.“

„A jenom s Adelhaid! Víš, co se mohlo stát?“

„Ano, bylo to neopatrné, už to neudělám,“ řekla pokorně, ale oči jí hrály. „Naštěstí se včas objevili ochránci. Pak už jsem vyjížděla jenom s nimi. S ním,“ opravila se s malým úsměvem. „A vždycky jen volnou krajinou kolem řeky.“

„Dlužím mu díky. Kdo to je?“

„Nevím. Nechtěla jsem, aby mi to řekl. Sama jsem se mu nepředstavila. Bylo mi volněji, dokud si všichni mysleli, že jsem muž.“

Usmál se. „Teď tě ale pozná.“

„To je přece jedno. Už ho nepotřebuju, K vyjížďkám mám svého císaře. Anebo...“ Podívala se na něj. „Neříkej, že si nenajdeš vůbec čas!“ vykřikla.

„Uklidni se. Na Karlštejně ano.“

Zvedl její ruku ke rtům a už ji ponechal ve své dlani. Jásot čekajícího davu vítal císaře a přehlušil jejich rozhovor. Už nepromluvili.

Eliška si všimla Karlových náhle rozšířených očí a zabloudila pohledem do míst, kam se díval. Stiskla mu ruku a naklonila se k němu. „To je on!“ křikla.

Kývl a navzdory své svrchované hodnosti se ještě ohlédl. Eliška s ním. Její mladý společník z minulých dnů se mračil jako čert, zato jeho druh se usmíval. Podívala se na manžela. Stejný úsměv se objevil i na jeho rtech.

Nekonečné vítání. Ještě že po dlouhé cestě bylo možné odeslat hosty k odpočinku a ty nejvtíravější odkázat na císařovu únavu. Karel přešel své patro a vystoupal rovnou s ní k jejímu příbytku.

„Tak ty jsi si vyjížděla s Jindřichem Mönchem!“ řekl k jejímu překvapení, sotva osaměli. „To jsem skutečně nemusel mít strach. Leda snad jako manžel. Vypadá moc dobře.“

„Ty ho znáš?“

„Jeho ne. Jeho matku. A on se neobyčejně podobá svému otci.“

„Jak můžeš vědět, kdo je jeho matka?“ zeptala se s úžasem.

„Byla přece s ním.“

„Jak to? Ten druhý rytíř...“ Zarazila se.

„Tihle dva si vůbec nemysleli, že jsi muž,“ řekl vážně. „Na to vsadím krk.“

Pravda, nevypadali překvapeně. „Třeba mě v císařovně nepoznaly,“ pípla zaraženě.

„Třeba.“ Podíval se na ni. „Ale já jsem nešel sem nahoru k tobě kvůli nim.“

Vklouzla do rozevřené náruče. „Stýskalo se ti?“

„Moc.“

Chvíli ho strašila vzpomínka na tu mladou tvář a urostlou postavu, ale rychle skomírala. Eliška se nepřetvařovala. Nebylo jí to vlastní a nejspíš by to ani neuměla. Jejich objetí bylo tak bouřlivé, jak se slušelo po oboustranném odříkání. Týden nebyl zas tak moc, aby se beze zbytku ztratily stopy jiné touhy. Nesmím být podezíravý. Všechno zkazím. Nevinnost si žádá důvěru. Žárlím? Arnošt by řekl, že to je na mne spravedlivý trest. Ne, nežárlím. Jenom se bojím o štěstí, které mě potkalo tak nezaslouženě.

„Díky, už jsem zase celý,“ zašeptal. „Chyběla jsi mi.“

„Ty mně taky. Já o tom tolik nepřemýšlím, když jsi pryč, ale když jsme spolu, cítím plnost života a raduju se z ní.“

„Ne víc než já.“ Políbil ji. „Ve dne v noci bych se trápil osamělými myšlenkami na tebe, ale naštěstí na to nemám čas.“

Ona ho má. A netrápí se. To je vlastně dobře, okřikl se v duchu. Blanka z Valois i Anna Falcká chtěly pro sebe můj čas, který jsem jim nemohl dát celý. Blanku jsem rmoutil, Anna se vyloženě mučila a vždycky to končilo trpkou hádkou. Byl jsem mladší. Dnes bych to těžko snášel.

S povzdechem přeskočil vzpomínku na Aničku, která navždy vybočovala z řady jeho lásek, a myšlenkami se vrátil k té, kterou objímal. Se mnou se raduje z plnosti života a jeho prázdnota beze mne na ni nedoléhá. Měl bych být - ano, skutečně jsem - spokojen.

„Musíme vstát,“ řekl nerad. „Vynahradíme si to v noci. Po hradu je provede purkrabí, ale hostině neujdeme.“

„To není špatné,“ zasmála se. „Když jsi tu nebyl, moc se nevyvařovalo.“

„Jsem rád, že tě to nenudí.“ Znělo to kysele.

„Díky tvé velkomyslnosti jsem odpočatá. Zastoupím tě, chceš? Můžeš jen rozdávat úsměvy a vážný rozhovor nechat na mně. Koneckonců jsem císařovna.“

„Já jsem byl římským králem deset let,“ řekl pomalu. „Skutečným císařem mě učinila až korunovace v Římě. Ženy to mají jednodušší, zdá se. Měl bych tě vzít aspoň do Cách. Ve skutečnosti nejsi ani římská královna.“

Malinký osten. Ano, jeho korunovali v Římě po boku císařovny. Té jediné. Asi se na mě zlobí, když mi to připomněl. Ale přísahala jsem sama sobě, že se nebudu nad tím trápit. Ne, nebudu.

„V každém případě jsem aspoň česká královna,“ řekla křehkým hlasem, který chtěl znít vesele.

Pocítil ten záchvěv překonaného smutku a rozhněval se sám na sebe. Zakyslý dědek, to jsem. Za rok mi bude padesát a ona je kvetoucí mládí. Měl bych se zalykat vděčností. „Víš co?“ řekl v návalu náhlé velkomyslnosti. „Dva hosté se mezi tou urozeností už ztratí. Obešlu paní Kateřinu Mönchovou a jejího syna ještě před večeří k soukromému slyšení.“

Kaple ve velké karlštejnské věži je vskutku nádherná. Oněmělí hosté mlčky přihlížejí ještě dlouho potom, co arcibiskup skončil obřad vysvěcení. Je to jen formalita. Ten prostor je posvátný sám o sobě. Nebeské vojsko na nás shlíží pod klenbou, po jejímž zlatě hrají záblesky nesčetných svící.

Sám stojím ohromen. Chtěl jsem to přesně tak, jak to teď vidím, od začátku jsem sledoval každičkou šupinku zlata, které se vrstvily jedna na druhou, každý tah štětce v jeho nábožné barevnosti, předem jsem vysnil, jak bude kaple vypadat - a teď jen žasnu před zázrakem toho díla, slovy nepojmenovatelného, lidskýma očima nepostižného ve své plnosti. Když jsem tady byl před čtyřmi měsíci, klenba jen sem tam probleskovala a obrazy ještě stály čelem ke zdi. Prohlížel jsem si je na zemi a nešetřil jsem chválou, přestože byly docela jiné, než jak je vidím teď. Tam, na jejich pravém místě v lůně nebes.

Eliška ode mne stojí v cudné vzdálenosti. Už do věže jsme vstoupili každý zvlášť, abychom viditelně potvrdili svatost místa, kde muž se nesmí dotknout ženy, byť ho s ní pojil svazek nejposvátnější. Manželky knížat tiše odstoupily od svých choťů. Tady je každý sám jen s

Bohem.

Shromážděním projel dlouhý vzdech. Chtěli by provolávat slávu, ale hrdla mají stažená. Ticho, které tu panuje, vůbec není němé. Skoro se bojím slov chvály, která mě zavalí, až vyjdeme na můstek, který nás spojuje s druhou věží. Nechci nic slyšet. To mlčení je výmluvnější. Slova mohou všechno jen pokazit.

Stojím tu beze slova a němě tisknu ruku Theodorikovi. Je tvůrcem nejen těch sto dvaceti portrétů světců-rytířů nebeského vojska, ale i rozvržení celého prostoru. Nestačí stisk ruky. Náhle se obracím a mlčky ho objímám. To on těm zlatým nebesům přisoudil jejich barvu i hvězdné ornamenty jednotlivých polí. On, za nímž nezůstalo na jihu Alp nic z monumentálního díla, které pohltila zkáza, on, zapomenutý bez vnuknutí nebes, které ho přivedlo až sem, dokázal předstihnout všechno, co kdy stvořil a co bylo bezhlavě zničeno. Tady, v severní říši. V Čechách. Na mém Karlštejně.

Setkání proběhlo na úrovni. Až pozdě jsem si uvědomil, jak ošidné je takové shledání. Kateřina mě zná jiného. Já jsem si za patnáct let na svou podobu už zvykl, ale ona mě potkala dřív a sama se tak příliš nezměnila. Přízraky mládí! Ne, neuhnula pohledem, ale strašidla jsem vyvolal sám v sobě. Poprvé v životě mě napadlo, že Elišce mohu připadat snad směšný. Viděl jsem to v očích toho mladíka. Už s jeho otcem jsme se neměli zvlášť v lásce a cítím, že se synem to nepůjde o moc líp. Ale nechci zklamat svou starou lásku, která si ode mne pro syna leccos slibuje. A nechci se zostudit před Eliškou. Ten chlapec se jí zjevně zalíbil a moc se obávám, že taky ona jemu. Syn mé Kateřiny. Jak by *na něho* nezapůsobila!

Kyperský král, teď Jindřich Mönch, musím si zvykat, že žena, ke které jsem se choval přezíravě, je vlastně svůdná. Jen pitomec, jako jsem byl já, to mohl nevidět. To by se Arnošt smál! Měl se dožít pointy toho vtipu. Měl. Teď jsem na ni sám a vůbec mi nepřipadá tak ohromně směšná.

S úžasem, který jsem četl v jejích očích, když si mě všimla blíž, se Kateřina vyrovnala rychle. A jako obvykle má plno zajímavých zpráv. Petr Kyperský je v Benátkách a čeká, až Amadeo Savojský udeří na Osmany. Pan Petrarca už ztratil odvahu a zřejmě nikdy znovu nepřekročí Alpy. Zato šmejdí po Pádské nížině. A i když opustil Viscontiho, má k němu pořád blízko. Ještě blíž ke Kateřině. Bez nadsázky ji

mohu nazvat zřítelnicí svého oka. S její pomocí vidím i tam, kde by se toho nikdo nenadal. Hleďme zetě Rudolfa! Už postrkuje jako ženicha nejmladšího bratra Leopolda do přebohatého Milána. Mohl francouzský král, tak proč ne Habsburk? Bláhově si představuje, že vlivný tchán na jihu Alp mu dopomůže k lombardské koruně. Příliš se vžil do svého snu o královském původu hrabat z Habichtsburku.

Pozor, hochu. Do Bernabovy rodiny bych se bál. Já jsem korunovaci zvládl ve spěchu a při hostině jsem si počínal tak střídmě jako nikdy. Jenže korunovace nejsou zásnuby, kdy se hlavně hoduje a pije. Pustíš-li jazyk na procházku a vyjevíš své záměry... Pozor, pozor, hochu. Nejsem tebou tak příliš nadšen, ale moje dcera ano. Nechci mít z Kačky vdovu, rozumíš? I když by se mi svobodná dospělá dcera hodila. Moje ostatní děti jsou malé. Můžu je sem tam zasnoubit, dokonce i oženit či provdat - nemrač se na mě, Arnošte, nejspíš to neudělám, ještě ne - ale účinná zbraň to zatím není. Co zmůže dítě?

A co vlastně zmůže Kačka, aby se mi to líbilo? U dospělých dětí je zase nejasné, chtějí-li se vůbec snažit tak, jak by si přál tatínek. Vlastně to vidím i doma, nemůžu si stěžovat. Kdyby mi Bogislav Pomořanský podstrčil svou dceru s nějakým nekalým záměrem, nepochodil by. A už vůbec ne Kazimír, který jí byl odjakživa k smíchu. Já jeho velikost jako vladař chápu. Eliška jako žena ne.

Elišku si pochvaluje i Kateřina. Trnul jsem rovnou nadvakrát, když mi líčila, jak se všichni tři seznámili. Já už se své lásce nikdy nepředvedu jako neohrožený bojovník, který se vrhá na přesilu. Těžko už můžu vyjíždět na zapřenou jako kdysi. A abych byl docela upřímný, čím dál tím víc mi připadá hloupé nasadit život pro nic, jenom tak.

Jenomže jsem to dřív dělával bez zábran a za tu novou moudrost vděčím nejspíš stáří. Ona je mladá. Poprvé na své vlastní krkolomné mládí nevzpomínám s pobaveným úsměvem, ale při vzpomínce mě spíš mrazí. Mám strach. Bojím se, že se Elišce může přihodit cokoli zlého z toho, co se nepřihodilo mně, a ještě něco navíc. Je žena. Zakázat? Jistě by poslechla. Ale odhalit tak roztahující se plíseň stáří? Zatím si nevšimla. Nebo se tak aspoň tváří. Ale co ti mladíci, kteří se jistě pokusí otevřít jí oči?

Kyperský král je král, něčím je povinen svému postavení a krom toho odjel, je pryč. Ale je tady ten druhý. Nic ho neomezuje. Nemá závazky k svému postavení, k svému rodu, prostě k nikomu krom matky. A ohled na rodiče... Můj Bože, známe to. Kateřina mi vylíčila

tu potyčku, ale nic už dál. Lehounce odvedla řeč k nunciovi a k mé chystané cestě do Avignonu. V té chvíli mi to připadalo přirozené. Ale co když ne?

Zavolal jsem si Kateřinu k soukromému slyšení a chránil jsem se myslet na to, co zatím její syn a moje choť.

„Stalo se něco?“ zeptala se znepokojeně. Ano, skutečně znepokojeně a docela zřejmě jí neleží na srdci císařský majestát. Spíš jeho rub.

„Připadáš mi... jiná.“

„Ty mně taky.“

„Já jsem se na první pohled změnil. Ty ne.“

„Nejde o pohled.“

Kateřina se podívala na Karla a uvažovala, má-li si sednout bez vyzvání. Dřív by to udělala. On není nevšímavý, a chce mě tedy zkoušet. Co čeká a co chce? Mám si sednout a dokázat tak, že jsem ta stará Kateřina? Nebo spíš ukázat, že ctím majestát?

Rozhodla se ke kompromisu. „Nevím, co se sluší v císařské přítomnosti, k tomu mě nikdo nevychoval. Největší veličinou mého života je král. Na druhé straně jsem k žádnému králi neměla tak blízký vztah jako k tobě. Takže nevím, mám-li se posadit. Nedokážu posoudit, stojíš-li o rozhovor, nebo spíš o výslech.“

Zaskočila ho. „Výslech? Proč bych tě měl vyslýchat?“ zeptal se. „Samozřejmě se posaď. Nenapadlo mě tě vyzvat, protože mezi přáteli je to snad přirozené. Či ne?“

„Ne. Není, pokud jeden z nich je pán světa. Je tady jistý rozdíl. A nejde o to, že jsme se neviděli patnáct let.“ Přisedla si a ušklíbla se. „Já stejně vím, že jsi to udělal schválně,“ řekla se starou důvěrností. „Chceš mě zkoušet. Jenže namouduši nevím proč.“

„Netušíš?“ zeptal se zadumaně.

Chvíli mlčeli. Situace byla ožehavá a ani jednomu se nechtělo začínat. Karel se nakonec odhodlal. Bylo to na něm, sám ji pozval.

„Kancléř s legátem právě dojednává podmínky mé cesty do Avignonu,“ řekl prozatím nezávazně. „Je důležité, abych se osobně setkal s papežem. Poslové nestačí, jde-li o tak důvěrné věci, i když každému musí být zřejmé, že mi jde o to, dostat ho do Říma. Naštěstí jsou zde záminky, za kterými se můžeme skrývat. Chystaná křížová výprava, na kterou nepojedu, ale zatím jsem to nikde neřekl určitě. A v neposlední řadě Francie, plná těch mizerných loupežníků, které tam laskavě zanechal anglický král. Ať už Karel Pátý sebelíp tuší, oč mi přede-

vším v Avignonu jde, nemůže mi v tom bránit a ani nechce. Doufá, že proti *společnostem* něco učiním. Jsem jeho přítel a mám ho rád. Ale na trůnech málokdy rozhodují osobní city.“

Jindy tak prozíravá Kateřina nepochopila. Spíš nemohla, protože ten úvod jí nenapověděl nic. „Proto sis mě pozval?“ zeptala se uštěpačně.

„Budeš se divit, ale jenom proto.“ Usmál se. Na chvíli měl příjemný pocit, že má vrch. „Nemůžu totiž s sebou vzít Elišku. Papež je asketa a na ženský doprovod má svůj názor.“

„Neapolská Jana mu nevadila.“

„Neapolská Jana je královna. Suverénní vladař a navíc je paní Provence, kde leží Avignon. Mohl ji přijmout jako muže. Ale manželka, to je něco jiného.“

Představila si v duchu obě ženy a rozesmála se.

„Čemu se směješ?“ zeptal se zaraženě.

„Já bych na jeho místě brala spíš tvou Elišku,“ řekla. „Ani by nepoznal, že to je žena. Zatímco v Janě je svůdná kočička k rozeznání, i kdyby se celá zabalila do mnišského hábitu s kápí jako nějaký františkán.“

„Já ji tam přece nemůžu vzít v přestrojení, i když bych rád.“

„Ne, to nemůžeš. Někdo by tě už prozradil a na takový žertík nemáš ani postavení, ani správný věk.“ Ostře se na něj zadívala. „Proč rád?“ zeptala se přímo. „Na milostné hrátky tam nebudeš mít čas, a i kdybys měl, nikdy sis hlavu nelámal s tím, po čem sáhneš.“

„Teď si ji lámu,“ řekl ctnostně. „Eliška je už třetí choť, které jsem věrný. Vážně. Mám ji rád.“

„Blanku jsi neměl rád?“ zeptala se. „Byla roztomilá.“

„Měl. Ale byl jsem mladý a tělo mi ještě poroučelo. Teď už tolik ne. Jsem schopen zvážit, co mi stojí za to. A taky trochu z lenosti. Pachtit se za něčím, co mám doma, a nejspíš lepší...“

„Takže teď bys mě už nesváděl?“

Zadumaně se na ni podíval. „Tebe možná ano. Ačkoli... Ne, nechme toho. To přece nedává smysl. Nechala jsi ty mě, ne já tebe. A už je to dvacet let. Řekl jsem to špatně. Elišku miluju, nemám ji jen rád.“

„Co po mně chceš?“ zeptala se otevřeně.

„Nevím. Možná jen promluvit si. Protože vím, že nás to oba znepokojuje.“

Chvíli mlčela. „Ptát se co, by asi bylo hloupé," řekla pak. „Nevím, jaký vztah je mezi tebou a Eliškou."

„Já zase nevím, jaký vztah je mezi ní a tvým synem," řekl vážně. „Od té doby, co umřel Arnošt z Pardubic, jsem na své problémy sám. Potřebuju tě."

Vzdychla. „On ji miluje. Neřekl mi to doslova, ale jsem si tím docela jistá. Ona se vždycky chovala jen přátelsky."

„Pokud jsi byla u toho," řekl temně.

„Ano, pokud jsem byla u toho. A jindy nejspíš taky. Jsem si jista, že se mezi nimi nestalo vůbec nic."

„Ještě toho trochu!" vybuchl.

Vstala. „Neměla jsem ti říkat nic. Svedla mě vzpomínka. Ale mám na světě jen toho jediného syna a nechci ho zahubit."

Stáhl ji zpátky. „Prosím tě, zůstaň se mnou. Omlouvám se. Nechci ublížit tvému synovi."

„Nikdy?"

„Nikdy," řekl pevně. „Nikdy k tomu nebudu mít příčinu. Mám záruku v Eliščině věrnosti a lásce, ale nechci ji zbytečně pokoušet. Je jí sotva osmnáct a já se ještě pamatuju na své mládí. Chápeš to?"

„Chápu to. Jindřich pojede za kyperským králem, jak se domluvili. Nechtěla jsem to, raději bych ho viděla u tebe. Ale toho se musím vzdát. Nesloužil by ti dobře, nemá tě rád."

„To jsem si všiml," řekl suše. „Kdy odjede?"

„Určitě dřív než ty. Ale..." Váhavě se na něj podívala. „Poslouchej mě," řekla odhodlaně. „Jako žena jsem se sice nepovedla, ale leccos si dovedu představit. Musíš se odvážit té zkoušky. On se jí před odjezdem určitě pokusí udělat vyznání. Pojem *císařovna* mu ještě tak mnoho neříká, v jeho věku a při jeho povaze. Nebraň jí v setkání. Je třeba to vyřídit jedním řezem. Musí mít příležitost ho odmítnout. Vzdálenost nepracuje vždycky stejně a někdy touhu živí, místo co by ji otupovala."

„Jde ti jen o něj," řekl hořce.

„O ni taky. A dokonce i o tebe. Nebo si nejsi jist, jak by dopadlo takové setkání?"

„Jsem si jist," řekl pevně, i když to tak docela necítil a přetvařovat se před Kateřinou nebylo snadné. „I kdybych nebyl," dodal chvatně, „musím se toho odvážit. Máš pravdu."

Ráno se Elišce omluvil ze slíbené vyjížďky po okolních lesích.

Angelik Grimoaldi byl papežův vlastní bratr a už byl nejvyšší čas domluvit všechny podrobnosti cesty do Avignonu. Den byl určen a půl roku na přípravy není zas tak moc. Výmluva byla jistě přijatelná a ostatně Eliška nebyla podezíravá. Jen posmutněla.

„Budu se tedy těšit na zítřek," řekla tiše. „Komu se mám zatím věnovat z tvých hostů?"

„Vyjeď si přece sama," řekl s hranou veselostí. „Nechci tě zbytečně omezovat. Když jsem tu nebyl, taky jsi jezdila."

„Nechceš, abych jezdila sama. A v ženských šatech mě to netěší. Těžko se můžu hnát, jak to mám ráda. Pokusím se přemluvit Kažka, aby nebyl tak choulostivý."

„Nemyslel jsem tak docela sama. Myslíš, že Mönchovi by tě nedoprovodili?"

„Teď, když vědí, kdo jsem?"

„Jsi bláhová, věděli to vždycky."

„Tobě... to nevadí?"

„Pročpak by mi to mělo vadit?" Políbil ji a řekl něžně: „Chci, abys dělala, co se ti líbí. A v rouše císařovny to vždycky nejde. Jsem rád, že sis našla tak spolehlivé přátele."

„Mönch z Basileje," řekla zadumaně. „Ano, už chápu. To je ona, ta tvoje láska, o které jsi mi vyprávěl?"

„Ano, to je ona."

„A nezatoužil jsi... Teď, když Jindřichův otec už s nimi není..."

„Podívej se na mě," řekl a obrátil k sobě její tvář. Slzy! Panebože, díky. „Nepochybuj o mně nikdy, jako já nepochybuju o tobě. S Kateřinou jsme a zůstaneme přátelé, to ti nesmí vadit. Ale nic víc. Nikdy nic víc. Vždycky ti budu věrný každou myšlenkou, a nejen proto, že to přikazuje mrav. Taková věrnost nemá velkou cenu. Vzal jsem ji na sebe dobrovolně z lásky a na tom setrvám."

Proč neříká, že ona taky? pomyslel si znepokojeně. Ale Elišku ani nenapadlo, že by ji mohl podezírat z něčeho jiného. Jindřich Mönch jí připadal jako bratr. Bláhově si byla zcela jistá, že v ní nikdy neviděl doopravdy ženu, i když ho převlekem neoklamala. Petr Kyperský dával okázale najevo své city. Jindřich ani náznakem.

Sešli se jako jindy a vyrazili podél řeky. Vlastně to jako jindy nebylo. Její mladý společník se mračil a přirozený půvab, se kterým seděl na koni, byl tentam. Vypadal strnule a upjatě. Každé slovo z něj musela doslova páčit.

„Co je vám?“ zeptala se konečně. „Vypadáte, jako byste mě doprovázel proti své vůli.“

„Možná to tak je,“ odsekl.

Zastavila se. „To je opravdu lichotivé,“ obořila se na něj. „Proč jste neodmítl? Nikdo by vás nenutil.“

„Císařskému rozkazu se neodmlouvá.“

Tudy na to. Pobídla koně znovu do cvalu a počkala, až se k ní připojil. „Zdá se vám, že jsem vás oklamala?“

„Ne.“

„Proč se tedy chováte tak podivně?“

Ohlédl se přes rameno. Poslední domky dávno zmizely. Možná bych se mohl zachovat i podivněji. Jak mě to učili? Když tě vzrušuje nebezpečí, moc dlouho nepřemýšlej. Musíš mít jasnou hlavu, ale jednej bez zaváhání, jakmile nastane čas k činu. Už nastal? Nevím. Ještě si netroufám to posoudit.

„Jste císařovna,“ řekl nerozhodně.

„Zapomeňte na to.“

„Opravdu si to přejete?“

„Samozřejmě že si to přeju,“ vykřikla. „Tak hloupě se všechno zkazilo! Nemůžete se ke mně chovat jako k jiným mužům?“

„To nemůžu. Jste žena.“

„A kdybyste to nevěděl?“

„Já jsem to věděl od prvního okamžiku.“

„No tak vidíte,“ řekla uklidněné. „Můžeme to rozlišovat, ne? Kdykoli přijdete ke dvoru a já tam budu sedět na trůnu s císařským vínkem vedle svého chotě, potom pro vás můžu být císařovna. Ale když se venku sejdete s ošumělým rytířem, tak na to jednoduše zapomeňte, ano?“

„Je toho příliš mnoho, nač bych musel zapomenout,“ zamumlal. Měl nepříjemný pocit, že se chová a mluví jako hlupák, ale její blízkost ho vzrušovala a dráždila natolik, že nedokázal uvažovat a jednat s přehledem.

„Nežádám, abyste zapomněl, že jsem žena. Věděl jste to, jak říkáte, od samého začátku a vůbec to nevadilo, tak proč by mělo teď? Můžete mi to vysvětlit?“

„Protože teď vy víte, že to vím.“

Chvíli se na něj zamračeně dívala. „Nechme toho,“ řekla suše. „Bláhově jsem se těšila na tu vyjížďku, ale nic už není tak, jak bylo.“

„A nikdy nebude," doplnil ji. „Myslíte, že mě to těší? Ano, dřív mě to těšilo, protože jsem měl naději. Teď..."

„Jakou naději?"

Zvolnil běh koně, až se zastavil, a místo odpovědi seskočil na zem. „Pojďte dolů," vyzval ji. „Máme-li si všechno vysvětlit, jak jste si přála, nemusíme snad přitom křičet jako na lesy."

To byla pravda. Ze hřbetů cválajících koní se nedalo mluvit důvěrně. Eliška s povzdechem seskočila a už pomalu začínala litovat, že se odhodlala k té vyjížďce. Co je pryč, je prostě pryč. Místo divoké jízdy vedeme rozhovor, který mě vlastně nudí. Mohla jsem zůstat s Karlem a zdokonalovat se v roli paní světa. Tak dlouho jsme byli jeden bez druhého a já ho teď klidně nechám napospas hostům. Co si o mně pomyslí?

Opřela se o koňskou plec a zeptala se odevzdaně: „Tak co mi chcete?"

Najednou byla v jeho náruči. Byla tak ohromená, že se v první chvíli nevzmohla na odpor. Jindřich ho očekával a byl odhodlán ho zdolat. Ani on nebyl pápěrka. Svíral ji pevněji, než mohl v zápase přemoženého obra, a jeho rty přilnuly k jejím dravě a divoce.

Polibek ji konečně vzpamatoval. Nebylo snadné se vzepřít tomu smrtícímu stisku, ale dokázala to. Jindřich zavrávoral a taktak se mu podařilo udržet rovnováhu. Okamžitý vztek ho rychle přešel, jak bolest srdce vzrůstala k nepřemožení. Panebože! Nikdy nenajdu jí podobnou. Proč? Proč?!

„Chystáte se na mne znovu vrhnout, nebo nemusím být pořád ve střehu?" zeptala se chladně.

„Nechtěl jsem... proti vaší vůli," hlesl bezmocně.

„Ne? A co to tedy bylo? Proti mé vůli!" zasmála se. „Moc byste nepořídil, jak vidíte."

„To jsem nečekal. Jen se mi chvíli zdálo... Ale byl to jen příliš krásný sen."

„Co vás to napadlo?" zeptala se příkře. „Jste blázen nebo co? Přece jste si nemohl myslet, že já..."

„A proč ne?" řekl vzdorovité. „Jste mi tak blízká jako nikdo. Přece to musíte cítit i vy."

Svraštila obočí, když k ní pokročil, a Jindřich zase couvl. „Já nevím, proč se tu s vámi ještě bavím. Měla bych vás dát strčit do věže, to by se tak nejspíš hodilo k pohaněné cti císařovny."

„Udělejte to. Mně už na ničem nezáleží.“

„Ale ne!“ vykřikla. „To je hloupá řeč! Až by vás začaly žrát krysy, brzy byste přišel na jiné myšlenky. Možná by vám to i prospělo a vrátila by se vám břitkost vašeho ducha, ale v hladomorně by už nikoho nepotěšila.“

„Vás těšila?“

„Ovšemže. Proč jinak bych s vámi celou tu dobu vyjížděla? Připadal jste mi zajímavý. A někdy dokonce i moudrý.“

„Moudřejší než já byl kyperský král. Nedotkl se vás a vy jste si za to nechala jeho růži.“

„Stejně dávno zvadla.“ Zarazila se a podívala se na něj s úžasem. „Vy o tom víte?“

„Vždycky víme všechno. Totiž... moje matka to ví. Já se to teprve učím. Tohle ostatně nebylo tak nesnadné. Setkali jsme se s průvodem Petra Kyperského, když se vracel z Krakova. Možná se k němu připojím, vlastně jsme se tak domluvili.“

„Svatý hrob!“ usmála se. „To vás láká?“

„Teď mě neláká nic,“ řekl nešťastně. „Ale musím se aspoň pokusit žít tak, jak jsem dřív chtěl. Můj otec a moje matka... Ano. Já nemám to štěstí, jako měl on.“

„Kde je teď?“

„Je mrtvý. Narodil jsem se už jako pohrobek.“

„A tomu říkáte štěstí?“ vykřikla. „Já jsem se ve vás strašně zmýlila. Ne, to snad není pravda!“

„Co není pravda? Že vás miluju? Neříkejte, že jste si myslela, že mě jen přemohl okamžitý chtíč! To bych byl vskutku blázen. Takhle...“

„...jste taky. Co mám s vámi dělat, proboha!“

„Vy váháte,“ řekl s nadějí. „Kdybyste nebyla císařovna...“

„Už toho nechte. Přece jsem vám řekla jasně, kdy pro vás jsem císařovna a kdy ne. Naštěstí. Jako císařovna bych vás musela krutě ztrestat a to nechci. Já vás mám ráda, Jindřichu. Udělal jste sice proti tomu všechno, co jste mohl, ale přesto. Nemám tak mnoho přátel. Můj choť a můj bratr jsou jediní, s kým mohu být sama sebou. A doufala jsem, moc jsem doufala, že i s vámi.“

„Možná že se mnou víc než s nimi,“ řekl. „Proboha vzpamatujte se! Vy přece nemůžete být šťastná na trůnu. Sama jste řekla, že mě máte ráda. Já...“

„Nikdy jsem neřekla, že vás miluju. To není totéž, příteli. Snad bych vás mohla i milovat, kdybyste před dvěma lety přišel do Wolgastu. Ale už se stalo něco jiného. Nejde o trůn. Jde o muže.“

„Přece mi nechcete tvrdit, že vskutku milujete hrbatého starce!“ vykřikl pobouřeně.

Byl statný chlap, ale poodletěl stranou, když mu vlepila rázný políček. „To, co můžu udělat sama, nenechám katovi,“ prohlásila chmurně. „Už věřím, že muži dospívají pomaleji. Vy jste přece stejně starý jako já. Tak poslouchejte a poslouchejte dobře. Trůn pro mě není rozhodující, ale svátost ano. Zachovala bych přikázanou věrnost, i kdybych svého chotě nemilovala. Ale možná bych nebyla docela šťastná. Řízením vlídné Prozřetelnosti jsem. Miluju ho. Není hrbatý, jen nenarovná schýlenou hlavu. To se vám při způsobu života, který vyhledáváte, taky může snadno stát. Jste stejně statečný a lehkomyslný, jako býval on. Ztratil byste tím svou cenu muže? A starý? Ještě jsem to nepocítila, a i kdyby ano, právě jste mi vy sám předvedl, že mládí není velká přednost, spíš naopak. Naneštěstí císař na mě nemívá dost času, takže se někdy cítím osaměle. Při všech jeho jednáních ani na všech cestách jeho ducha ho nemohu sledovat. Můj bratr se oženil, a ač je s námi často, už není můj tak docela. Doufala jsem ve vás nalézt přítele a přese všechno ještě doufám. Nezkazte to. Ale asi bychom se opravdu měli načas rozloučit. Prověřte líp svou náklonnost. Stanete-li se rytířem Svatého hrobu, třeba vás už nebude lákat být i rytířem české královny.“

„Můj otec býval rytířem českého krále Jana Lucemburského. A matka... Nemluví o tom často, ale vyrozuměl jsem, že pracovala pro císaře. To ještě ovšem nebyl císařem.“

„Jak pracovala?“ zeptala se s úžasem. „Myslela jsem, že byli milenci.“

„Vy lžete!“ vykřikl zběsile a popadl ji za ruku tentokrát tak pevně, že se nevyškubla. „Milenci? Opakujte to!“

„Nevím, proč bych měla, když jste rozuměl,“ řekla nevrle.

Konečně se vyprostila a bolestně sykla, když potřásla zhmožděnou paží. „Ne, vy samozřejmě nejste jeho syn, jde-li vám o tohle. Dala přednost vašemu otci. Milovala ho.“

Co je to na tom nahrblém muži? pomyslel si zmateně. Má matka, jeho choť, obě mé největší lásky! A on? Zaslouží si snad spíš můj obdiv než nenávist? Matka! Eliška mu po zákonu patří, ač nerad, musel

jsem to vzít na vědomí, ale moje matka? Bytost nejuctívanější?

„Zeptám se jí," prohlásil upjatě. „Nebude mi lhát."

„Vy se chcete na tohle ptát matky?" zeptala se pobouřeně. „S jakými pocity, myslíte, bude odpovídat synovi?"

„Tak proč jste mi to říkala? Jak to vůbec víte? Nebo ji pomlouváte jenom tak?"

Potřásla hlavou. „Myslete si o mně, co vám libo, může-li vás to odradit od dalších hloupostí."

„Vám na mně vskutku nezáleží," řekl trpce. „Měl jsem to pochopit dřív. A zmizet včas."

„Kdy bylo včas?"

„To máte pravdu. Vlastně nikdy."

„Aby bylo jasno: Z takových věcí se zpovídá milenec v šeru noci. Ne matka synovi. Určitě by jí bylo velmi trapně."

„My si říkáme všechno. Můžu se jí zeptat na cokoli a odpoví mi. Pravdu, i když se jí chce sebemíň."

„No vy jste dáreček," usmála se pohrdavě. „Budu-li mít někdy syna, doufám, že se tak ke mně chovat nebude. Tajemství srdce jsou posvátná."

„Ale my nemáme před sebou tajemství. Ona ví, že vás miluju. Ví to dobře."

Ostře se na něj zadívala. „A přesto," řekla pomalu, „přesto s císařem smluvila ten výlet. Byla to přece ona, ne?"

„Co mi naznačujete?"

„Nevím. Nejspíš to byla zkouška, příteli. A oni dva se domluvili. Na nás." V té chvíli to cítila stejně potupně jako on.

Podíval se na ni a přečetl si v jejích očích její pocity. Zničehonic mu jí přišlo líto. Jsem vlastně ničema. Co jsem chtěl? Svést ji? A kam bychom utekli? Matka by to nikdy nedovolila. A kdybychom to udělali potají, našla by si nás. Ona jistě. A možná by mě i vydala. Ne, to spíš ne, ale byl by konec. Docela se vším navždycky. „Moje pochybení se vás netýká," zašeptal něžně. „Vy jste v té zkoušce přece obstála."

„Skutečná láska nepotřebuje zkoušku!" vykřikla divoce. „Chápete to? Skutečná láska ne!" Obrátila se a vyšvihla se na koně. „Pojedeme zpátky," řekla stroze. „Ještě se musím rozmyslet, co bude dál."

Tentokrát z jejích slov nedoloval naději, ač snad mohl. „Nemusíte si se mnou vůbec lámat hlavu," řekl temně. „Odjedu." Beze slova pobídla koně. Ale vzápětí ho zarazila a vrátila se k Jindřichovi, který se

ještě nepohnul. „Potěší mě, jestli se jednou vrátíte. Před chvílí jsem si uvědomila, že si snad můžeme porozumět, až jednou budete zcela dospělý.“

Zůstal stát na místě a díval se, jak se za kopyty pádícího koně rozstřikuje sníh.

Karel měl o čem přemýšlet. Jeho choť si ho po návratu z vyjížďky s tím klukem změřila jako saň. Ještě nikdy mu nedávala najevo nelibost tak zřetelně. *Co se stalo?!*

Kateřina neměla pravdu. Neměla, řekl si a srdce v něm kleslo. Jistota v lásce! Bloud, kdo si může myslet, že něco takového je. Začínám si být jist něčím jiným a myšlenka to je ohavná. Ne, dost. Neobětuju své štěstí, i když jsem ho značně pochroumal. Slíbil jsem Kateřině, že neublížím jejímu synovi, ale musí pryč. Okamžitě. Zahlédnu-li ho ještě jednou, nevím, co udělám, zvlášť když se na Eliščině tváři odrazí city tak docela jiné než teď, když se dívá na mě. Je to urostlý krásný mladý muž. Takový nejsem už pomalu čtvrt století. Kdybych měl Arnošta, nikdy bych neudělal takovou hloupost. Zkouška! Ten by mě hnal. Važ si štěstí, které si nezasloužíš, řekl by a měl by pravdu. Docela.

„Chci s tebou mluvit,“ utrousila při večeři bez úsměvu.

Co je zas tohle? Jako bych každou noc k ní oddaně nechodil. Mluvit. *Jen mluvit?*

„Kde?“ zeptal se vyprahle.

„To je jedno. Kdekoliv.“

„Přijdu za tebou... jako vždycky.“

Nevrle se na něj podívala. *Vždycky* nebývalo každý den. Někdy měl dlouhá jednání až do úsvitu.

„Dobře. Budu čekat,“ řekla břitce.

Do konce večeře počítal minuty v napjatém očekávám. Jeho znepokojení ještě vzrostlo, když vstoupil do ložnice. Čekala, ovšem. Ale oblečená v křesle u stolu.

„Co to má znamenat?“ Mělo to znít laškovně jako z úst sebevědomého milence, ale hlas ho neposlechl. Jak se dral z úzkostí staženého hrdla, zněl spíš káravě.

Zvedla obočí. Cože? Snad si nemyslí... A co když se ten kluk chlubil něčím, co nebylo?!

„To bych se měla ptát spíš já tebe,“ zamračila se. „Na tu procház-

ku jsi mě poslal sám.“

„A ty jsi jela velmi nerada,“ řekl jízlivě.

„Ne, jela jsem ráda. To jsi přece věděl. Vymyslel sis to ty, nebo jeho matka?“

„Cože?“ zakoktal.

„Nepřeju si, rozumíš? Nepřeju si, abys o mně pochyboval,“ vykřikla. Popadla svícen a mrštila jím přes celou místnost přímo do velkého zrcadla. „Panebože, já mám vztek!“

Díval se na ni jako u vidění. Takhle ji ještě nikdy neviděl. Podcenil jsem ji. Poznala okamžitě, že jsme jí nastrojili past. A kde je potom důkaz? Nebo byl ten chytrák on? Nebo je varovala Kateřina? Důkaz! Čeho vlastně? Stát se mohlo cokoliv.

„Tak ty sis mě chtěl vyzkoušet!“ vyjela si na něj zuřivě. „To skutečná láska nepotřebuje, jestli jsi schopen pochopit, jak to myslím.“

V té chvíli nebyl schopen pochopit nic. Klesl do opuštěného křesla. „Musíme se s tím nějak vyrovnat,“ řekl mrtvě. „Snad ho miluješ, ale jsi moje choť. Já vím, jsi příliš mladá.“ Střepy, které se rozstříkly po podlaze až k jejich loži, výmluvně zrcadlily rozpad jeho rodinného poklidu.

Při pohledu na dílo zkázy Elišku zlost opustila. Spíš jí teď bylo do smíchu. „Ty jsi slepý a hluchý, miláčku,“ řekla něžně. Přistoupila k němu zezadu a přitiskla k sobě jeho hlavu. „Právě teď se mi zdá, že příliš mladý jsi spíš ty.“

Ačkoli byl o tolik starší, nečekaně ho zaplavil pocit dítěte v náruči matky. Pocit, který vlastně nikdy nepoznal. Zahanbeně vzhlédl.

„Odpusť mi,“ řekl tiše. „Jsem unavený a nespravedlivý.“

„Já vím. Nemám co odpouštět.“

Chvíli se dal hýčkat. „Ještě před hodinou sis to nemyslela,“ zašeptal.

„Ne.“ Zakuckala se. „Budeš se muset smířit s tím, že někdy jsem stejně hloupá jako ty. Jsem ráda, že ses konečně se mnou přestal nudit.“

NA NEJVYŠŠÍ ÚROVNI

Vjezd do Chambéry byl slavný. Po měsíci zdlouhavého putování konečně vjíždím do francouzských zemí, kde mě vítají suverénní páni, byť i v říšském úvazku. První, hrabě Amadeo Savojský, patří k nejvýznamnějším. Je synovcem mého bývalého poručníka, který mě kdysi tak ošklivě převezl v Itálii, když jsem byl ještě mladíček. Ale hořkost nechovám. Proč taky? Savojských jsem si vždycky vážil a Amadeo Šestý, Zelený hrabě, je spojenec žádoucí nad jiné.

Ještě Velikonoce jsem strávil s Eliškou v Norimberku, ale rovnou odtamtud jsem ji poslal domů. Mohla mě doprovázet až sem, ale nechci, aby se tak dlouho sama vracela. V Basileji jsem marně hledal Kateřinu. Stále kdesi doprovází syna a ani Burkhart Mönch o nich nevěděl. Občas vzkazovala, ale naposledy z Prahy. Ani nevěděl, že se chystají do Benátek, kde kyperský král připravuje loďstvo pro plavbu k břehům nevěřících. Ale čekal jsem, že Kateřinu už najdu tady. Chtěla syna nechat odplout samotného a je záhada, proč je pořád s ním, když cítila, že jemnému předivu jejich vzájemných vztahů jen prospěje, když se i oni načas odloučí. Bojím se, že se z pocitu viny rozhodla chránit můj manželský klid. Potřebuju-li to, je to zlé. Ví něco víc než já?

Eliška byla stejná jako vždycky a střežil jsem se ptát. Od zimy se mě držela jako klíště. Prý proto, že nadlouho odjíždím. Nebude to tak nadlouho, stěží pár měsíců, býval jsem pryč i déle, ale to ovšem mezi námi nevládla láska jako teď. Vládne pořád? A bez mráčku? Občas se mi zjevuje tvář toho mladíka a budí ve mně znepokojení. Vypadá přitažlivě. Je mladý jako ona, starší jen o pár měsíců.

Jejich poslední setkání proběhlo přesně tak, jak mi Kateřina předpověděla. Udělal vyznání a byl odmítnut. Ale bylo to tak doopravdy? Řekl jí, jak to vlastně bylo, a řekla to ona mně? Tak proč ho teď hlídá? Obávám se, že ho chce vlastnoručně posadit na loď a přesvědčit se, že odplul skutečně. Ano, možná jsem měl vzít Elišku až do Chambéry. Jenže do Itálie je odtud skok. Panebože, co to blábolím! Žárlivý starý hlupák.

Dost. V Chambéry jsem konečně setřásl obavy, sedící mi v týlu jako vlkodlak, a začal jsem celou bytostí vnímat, kam směřuju. Jedna

z nejdůležitějších cest mého císařství. Žádá si svrchované soustředění a pevnou vůli dotáhnout můj záměr do konce. Chvíle nikdy nebyla příhodnější v souzvuku s přáním papeže. Vymanit svatou stolici z babylonského zajetí Avignonu a na jediného pána světa tak i ve skutečnosti, nejen podle jména, povýšit římského císaře.

Královského synovce na francouzském trůnu má cesta znepokojuje, ale Amadeo Savojský mě vítá s nadšením. Na rozdíl od Karla Francouzského má ještě ode mne co očekávat a šetřit na něm nebudu.

Byl vůbec kdy některý římský císař v Avignonu? Můj děd ano, jenomže to bylo před šedesáti lety při vjezdu Klimenta V., ještě dávno předtím, než se stal císařem, jen jako lucemburský hrabě a jeden z francouzských vazalů. Ludvík Bavor už vůbec ne, ani ho tady jako císaře neuznali. Dokonce Fridrich Hohenštauf, poslední císař korunovaný papežem v Římě, se tam s ním setkal už před sto padesáti lety.

Sto padesát let římského císařství bez osobního setkání dvou nejvyšších hlav křesťanstva, duchovní a světské! Jsem první. Dá se to tak říct. První po sto padesáti letech, první v Avignonu a první v tomto století. Jen korunu jsem také já obdržel pouze z rukou pověřeného kardinála. První císařská koruna, kterou po návratu z babylonského zajetí udělí s nejsvětějším posvěcením v Římě sám papež, spočine na hlavě mé Elišky.

Amadeo Savojský je krásný mladý muž a nejen statečností poutá pozornost. Už je to dvanáct let, co se jako mladíček objevil při svém pasování na rytíře v Paříži a ohromil ji přepychem a elegancí. Zelený chochol, zelený plášť, zelené šerpy jeho sluhů, dokonce dámy v jeho průvodu byly v zeleném. Věděl dobře, proč si volí neobvyklou barvu. Turnaje se hemží modrou a červenou, někdy i bílou, možná k nim ladí líp stříbro a zlato, ale zelená svou výjimečností *zazářila* mezi všemi a trvale poutala pozornost. Když jsem za pár let i já zavítal do Paříže, ještě byla plná těch pověstí. Amadeo Savojský. Zelený hrabě. A prostřednictvím jeho a mé choti, té první, vlastně můj synovec.

A můj přítel, teď už skutečně. Dřív jsme se často nesetkávali. Vyptává se mě na kyperského krále a na chystané tažení Ludvíka Uherského. Rád by se k němu připojil, či spíše předstihl ho. Je švagrem nejen francouzské královny, ale i Galeazza Viscontiho, jehož choť Blanka je Amadeova vlastní sestra. Říká se, že jen jí má Lombardie co děkovat za to, že jeden z krutých milánských bratrů je mírnější. Amadeo tím sňatkem získal otevřenou cestu do Itálie, do Benátek, kde

chystá své lodě kyperský král, i do Ludvíkovy Dalmácie až na hranice křesťanství.

Chambéry. Zatím Amadeovi uděluji aspoň říšský vikariát. Připojuje se k nám se svým skvělým průvodem, který je v zeleném jako vždycky, a jedeme dál. Grenoble. Viennský delfinát, říšské léno, které jsem kdysi udělil synovi francouzského krále a po něm všem prvorozeným synům, které francouzský král kdy bude mít. Teď osiřelo. Dauphin Karel se mezitím sám stal králem a syna nemá. Hbitě jmenoval místodržícího v naději, že jeho ustanovení nezměním. Neudělám to, chci být s ním zadobře a Dauphine jsem už v přímém panování říše oželel. Stačí mi formální uznání, kterého se mi dostává.

A už se blížíme k francouzské hranici, kde mě vítají dva z Karlových bratrů. Jana znám ještě z Met a o starším Ludvíkovi jsem hodně slyšel. Také od Kateřiny. Je vlastní příčinou návratu krále Jana do Londýna a tedy ve skutečnosti zachráncem Francie. Hezký a sympatický hoch. Usmíváme se na sebe a vida, v jeho průvodu povědomá tvář. Nejkrásnější šereda pan Bertrand du Guesclin. Je vskutku tak ošklivý, až je krásný. Jeho oči jsou stejně vlídné jako moje a vypadá to, že naše sympatie je vzájemná. Jak by ne. Můj zjev ho neuráží. Ale ne, tak malicherný není. Přece vidím, že do svého srdce přijal i prince, který srší půvabem. Velice rád bych spatřil Ludvíkovu krásku, jenomže všichni ctí přání papeže a jsou tu tedy bez chotí. Nehodí se to, když já s sebou nemám tu svoji.

A zase se mi zastesklo. Jen na okamžik. Rychle zaháním vzpomínku, pro kterou není místa při mém posvátném poslání.

Francií projíždím jako host francouzského krále. On sám nepřišel. Jistě, neslušelo by se to. Má sídlo v Paříži, já projíždím jenom jih jeho země. Prostřednictvím svých bratrů mě důstojně uvítal, ale malinko mi dává najevo, že se mu moje návštěva v Avignonu moc nezamlouvá. Bodejť by se ti zamlouvala, chlapče. Mě na tvém místě by užíral bezmezný vztek.

Francouzi jsou teď v přesile, předhánějí se v pozornostech s mými pány, ale ať se snaží sebevíc, do mých soukromých hovorů s papežem neproniknou. Urbanův dvůr je možná plný francouzských špehů, ale nepochybuju, že se setkáme i o samotě sami dva. A aby zdi jeho paláce měly uši, tomu se dá zabránit.

Podél Isère se blížíme k Rhóně. Valence, Orange - a to už jsme skoro v Avignonu. Je možné, že už je to jednadvacet let, co jsem tady

byl naposledy a naposledy jsem se díval do tváře milovaného Pierra de Rosières, tehdy ještě přítele, ač on už byl papež Kliment VI.? Jeho láska ke mně nepřežila mé císařství. Či ano? Stavěl ji na odiv a vskrytu se se mnou předháněl ve zlomyslnostech. Ale já jsem ani tenkrát nezapomněl, čím mi kdysi byl.

Ani on možná ne. Dnes to chápu. Přijíždím jako římský císař a usmívám se na bratry francouzského krále, kteří mi prokazují pocty až přehnané a ve skutečnosti mě mají špehovat, o tom nepochybuju. Přetahujeme se o papeže a je to velká sázka. Vskrytu stojíme s Karlem proti sobě, ale můj vztah k němu je stále stejný. Mám ho rád a nic, co se stane mezi námi, to nezmění.

Můj průvod je skvělý a stále vzrůstá. Pro císařskou slávu i bezpečí. Projíždíme územím, kde nejvíc řádí hordy násilníků, po kterých v okolí slídí pilní zvědové. Není je vidět. Přece si netroufají, i když kořist by byla nesmírná. Každý je ověšen šperky a vezeme cenné dary, ale sebevětší zisk jim nestojí za to riziko. Aspoň Cervola se svým po zuby vyzbrojeným vojskem se tváří jako beránek, když se potkáváme, a úslužně nám uhýbá, jako by se zde potloukal jen k ochraně cest. Neníní opustit výnosné okolí Avignonu. A tentokrát jsou síly vyrovnané. Víc než tři tisíce jezdců, kteří mě provázejí, nemá ani on.

I tak je bezpečnější nocovat v ohrazených místech, i když většina vojska zůstává před branou. Poslední nocleh je už v papežově hradu. Pont de Sorgue. V předvečer přeslavného vjezdu ještě naposledy mí sokolníci vypouštějí k lovu orlici, která mě do Avignonu doprovází, jako to dělali celou dlouhou cestu. Tentokrát jdu s nimi a přihlížím. Veliký dravec vzlétl o strach převysoko, jako by se chtěl vznést až k svobodě. Vrátí se? Ano. Je výborně cvičen. I kořist by vydal sokolníkovi, ale tentokrát mu ji necháváme. Je třeba, aby se zítra cítil spokojen a setrval vznešeně na své tyči, až ho ponesou za mnou v průvodu.

Ten byl skvělý po celý ten čas, ale jeho velkolepost není nic proti tomu, jak se v celé nádheře projeví k potěšení nadšených diváků, až vjedeme do papežova sídla nad Rhónou. Já pán světa. On Svatý otec křesťanů.

SETKÁNÍ V AVIGNONU

Cesta Karla Čtvrtého do Avignonu, ač se dála na výslovné pozvání Urbana V., sledovala především cíle císařské politiky, které byly z velké části shodné se záměry papeže, ale šly i nad ně, zejména v otáz-

ce upevnění císařské autority v království arelatském, jehož hlavou titulárně římský císař byl. Jenomže poslední císař korunovaný na arelatského krále byl Fridrich Barbarossa koncem dvanáctého století. Pomalu dvě stě let Arles svou největší slavnost nezažilo. Zvykové právo suverenity francouzského krále k nemalé nelibosti pařížského dvora Karel korunovací 4. června 1365 přerušil.

Papežův vztah k arelatské korunovaci je nejasný. Navenek nesouhlas nevyslovil. Tajnými posly do Paříže jistě ano. Vůči Karlovi - kdoví. V jejich jednáních před ani po korunovaci se neprojevil nesoulad.

Vjezd do Avignonu 23. května byl podle očekávání přeslavný. Hned ráno císaře v jeho sídle, jímž byl Urbanem V. zbudovaný nádherný hrad v Pont de Sorgue, navštívil znovu sbor kardinálů, kteří mu prokázali úctu už v předvečer, aby mu předali papežův dar, bělouše se stříbrnou uzdou a zlatem vyšívaným císařským znakem na hedvábné pokrývce. Karel ho dal na znamení pokory vést před sebou, zatímco uzdu koně, na kterém seděl, vedli vévoda oranžský a hrabě z Valence. S korunou na hlavě a s odznaky říšské moci vjel pod nebesy podpíranými vznešenými arelatskými pány do papežova města a nesmírný průvod zamířil přeplněnými ulicemi k papežskému paláci. Za císařem nesl Amadeo Savojský meč, ještě dál se vznášela říšská korouhev a živá orlice pyšně shlížela na jásající dav. Papež oděný v pontifikáliích a v průvodu kardinálů, kteří se k němu vrátili, mu vyšel vstříc až na nádvoří a uvítal ho polibkem na tvář i slavnostním požehnáním. Podívaná pro lid tím skončila. Papeže vznešený ceremoniál stál přemáhání. Sotva skončil obřad uvítání, oba - oni císař - odložili nepohodlný slavnostní šat.

Urban V. byl benediktinský opat - stejně jako kdysi Pierre de Rosières - ale na rozdíl od něj zůstal mnichem i na Petrově stolci a místo vznešených ornátů nosil prostou sutanu. Když ho po smrti Inocence VI. v září 1362 konkláve zvolilo papežem, dlel jako papežský nuncius v Neapoli. Italské poměry znal. Dobře věděl, že legát Albornoz, který zde už víc než deset let vedl vyčerpávající boj za upevnění papežské autority a nastolení jakéhos takéhos právního pořádku v rozhárané zemi, se blíží dosažení nesnadného cíle a jediné, co mu ke konečnému úspěchu může pomoct, je přítomnost Svatého otce na pravém Petrově stolci v Římě. A stejně dobře věděl, že Provence, kam se počátkem století papež Kliment V. uchýlil před nebezpečím nejistého italského prostředí, sužují zlé společnosti propuštěných žoldnéřů, proti nimž

porážkou zesláblá paže francouzského krále, ostatně i v časech míru nespolehlivá, byla jen nepatrnou zárukou.

To, že nový zvolenec přijal jméno Urban, bylo vlastně programové prohlášení. Urbs-Město. Papež proklamativně dával najevo, že patří do Říma. Byl Francouz a jako takový byl zvolen, aby svatá stolice zůstala oporou Francie. Jenže jako skutečný muž Boží svou národnost necítil tak ostře jako jeho avignonští předchůdci. Podezření, že jméno Urban znamená víc než jméno, vyvolalo mezi kardinály zděšení. A naopak přimělo císaře římské říše, aby se pozorněji zadíval na muže, který se stal duchovní hlavou křesťanstva.

Nevěděl o něm dohromady nic. Pravda, měl v kardinálském sboru svoje lidi, především dávného přítele Guy de Boulogne, takže o smýšlení nového papeže byl zpraven včas a přesně. Na rozdíl od váhavého Inocence bylo možné se spolehnout na Urbanovu pevnou vůli, vedoucí k cestě do Říma. Také v otázce nápravy mravů v církvi byli císař i papež zajedno. Méně shody už mezi nimi vládlo v ožehavé záležitosti křížové výpravy.

Urban V. stejně jako všichni jeho předchůdci prahl po tom, vepsat se zlatým písmem do knihy času osvobozením Svatého hrobu za jeho pontifikátu. Smrt Jana Francouzského vznešenému záměru zasadila ránu takřka smrtelnou. Kyperský král nebyl panovník dost mocný, aby pod vlastním vedením mohl s úspěchem dovést do konce tak velkou výpravu. Krom zemřelého francouzského krále se mezi evropskými panovníky nenašel ani jediný fantasta ochotný postavit se do Janových šlépějí. Jako vrchní velitel byl nasnadě římský císař. Ale Karel byl zkušený válečník a dobře věděl, že celá výprava je nesmysl, který může přinést za cenu obrovských nákladů a obětí na lidských životech v nejlepším případě jen okamžitý zisk a vzápětí jeho neodvratnou ztrátu. V silách žádného vladaře nebylo trvale udržet případné vítězství, což minulá staletí trpce prokázala. I kdyby toužil po koruně slávy ve svatém Jeruzalémě, musel by uvážit nesnáze tažení v době, kdy nadšení vyprchalo a válečníci byli k mani jen za nesmírnou odměnu. I kdyby na to na všechno měl - zbytečné zlato na rozhazování i odhodlané vojsko - uprostřed intrik, kterými ho opřádali sousedé, nebylo pomyšlení na to, vzdálit se na neurčito za tak nejistým cílem. A konečné i kdyby to všechno bylo možné, osobně neměl k takovému dobrodružství ani tu nejmenší chuť. Papež byl u něj bez vyhlídek, ale prozřetelný císař se chránil dát to otevřeně najevo. Otázka žoldnéřských tlup řádících ve

Francii a zejména v okolí Avignonu byla ovšem ožehavá a myšlenka využít jich při svatém poslání jistě stála za úvahu. Jenže dali by se odvést za nejistým ziskem s vyhlídkou na pravděpodobnou smrt z rukou pohanů? První pokus ztroskotal v začátcích, když mladý francouzský král zdvořile odmítl svou osobní účast, údajně s ohledem na své zdraví, a místo sebe nabídl do čela pozemního vojska Bertranda du Guesclin. „Angličané" se vzbouřili. Když už do Svaté země, tak jedině pod velením jednoho z nich. A protože francouzský král naprosto nemínil svého komořího posílat zrovna do Svaté země, ukázněně ustoupil.

Papež byl ochoten jednat nejvýš s Arcikněžem - Arnoldem z Cervoly, s nímž byla dohoda jakžtakž možná a kterého ostatně si už u Brignais najal i francouzský král Jan. Bylo dost známo, že na porážce se nepodílel, a kdyby král byl ochoten přijmout jeho radu, možná by celá neslavná záležitost skončila jinak. Karlovi ovšem nebyl po chuti žádný z lupičských vůdců, ale slíbil naléhajícímu papeži, že se pokusí převést je pod prapory Ludvíka Uherského, až potáhne bránit proti Osmanům své hranice. Ovšem se zárukou, že se vystříhají plenění v českých i německých zemích. Zárukou, kterou mu stěží kdo mohl dát. Ani sám Arcikněz. Poslouchali ho, kde kynul zisk. Nikdy jinak.

Ještě před uzavřením dohody Cervola zmizel z Avignonu a jeho vojsko z okolí. Karel si oddychl. Nevděčné poslání ho netěšilo, ale nemohl papeži odříci. Teď byla část společností někde za obzorem a potloukající se zbytky, které nepohltil Cervola, se už povede soustředit Guesclinovi k příhodnějšímu tažení. Svatá zem byla daleko, ale Španělsko hned za Pyrenejemi a Granada je dosud v moci nevěřících.

To ovšem zcela jistě neměl na mysli kyperský král.

Burkhart Mönch uvítal svou choť s rozjásanou tváří. Posmutněl, když nespatřil za ní i syna. Když císařský průvod přijel do Basileje bez nich, dovtípil se, že se Kateřinin záměr nezdařil. A protože vypadala nejvýš ustaraně, zmocnilo se ho neblahé tušení.

„Ty jsi sama?" zeptal se přiškrceně. „Co se stalo s chlapcem?"

„Nechala jsem ho v Benátkách. Tabs už na něj dohlédne."

„Přece jsi chtěla..." Nedořekl. Kateřina se zatvářila velmi nešťastně.

„Je dospělý," řekla nerada. „Začala jsem mít dojem, že mu trvalá přítomnost matky už začíná být nemilá. Kdybych zůstala s ním... Bo-

jím se, že by to možná osudně poznamenalo náš vztah. Já o něj nechci přijít, rozumíš? A proto se ho občas musím zříci.“ Vzhlédla. „Zamiloval se,“ dodala přímo. „Velice nešťastně, a jak je mládí nespravedlivé, má mi to možná za zlé, přestože jsem mu nevyjádřila svůj nesouhlas, jen jsem mu ukázala nemožnost jeho volby. A to se v jeho věku neodpouští.“

Burkhart se na ni díval s úžasem. Náš malý chlapeček? A zamilovaný? Objal Kateřinu útěšně kolem ramen. „Aspoň tě mám chvíli taky pro sebe,“ zašeptal a políbil ji do vlasů. „Co Jindřich začal rozum brát, už sis mě ani nevšímala. Víš o tom vůbec? Jsem šťastný, že ses mi vrátila.“

„Já vím.“ Chvíli se nechala hýčkat, ač to zdaleka nebyl její způsob. Ale najednou jí dělalo dobře vědomí, že má někoho, kdo touží o ni pečovat a je toho i schopen. Burkhart už překročil sedmdesátku, ale věk ho nepoznamenal. Chodil zpříma a zdraví mu sloužilo jako mladíkovi. „Zůstanu tu teď dlouho. A nevrátí-li se pro mne, tak už navždycky.“

Navždycky. To znělo velmi krásně, ale nechtěl to za takovou cenu. „Vrátí se,“ řekl útěšně. „Léta mu přinesou zmoudření. Možná brzy. Nepojede doufám až do Svaté země.“

Slzami probleskl přelétavý úsměv. „To jistě ne. Kyperský král má jenom loďstvo. Pro dobytí Svatého hrobu musí čekat na pozemní posily, a těch se nejspíš nedočká.“

„Ale nebudou ještě bojovat?“ nadhodil Burkhart znepokojeně.

„To nejspíš ano.“ Vzdychla. „Už ti rozumím, taky mi jdou léta. Harti, mám strach. Je s ním Tabs, ale to taky není všechno. Petr Kyperský je stejný blázen, jako býval Jan Lucemburský zlé paměti. Pro Jindřicha je to naštěstí jen začátek, ne celý život. Znají se sotva pár měsíců.“

„Jsi k Lucemburkovi nespravedlivá,“ řekl tiše. „Byl slepý a...“

„Ale tvůj bratr slepý nebyl!“ vykřikla vztekle. „Mohl žít a vychovávat svého syna. Byl muž. Rozuměli by si líp.“

„Ty si s Jindřichem nerozumíš?“

„Ale ano.“ Popotáhla a pokusila se o úsměv. „Jsem předrážděná. Možná je to únavou. Prostě se pořád bojím. Bojím se, že jde do boje, a bojím se, že bude příliš lehkomyslně nastavovat život. Patří to k jeho věku i ke zklamané lásce. On je to jediné, co mám.“

Burkhart osten nepocítil. Měla i jeho, ale už byl zvyklý. Věděl, že

i jeho bude jednou postrádat, ale jeho odchod oželí okamžitě. Jindřichovu ztrátu by nepřekonala nikdy. Jen on jí dal sílu přežít po Crécy.

„Koho miluje?“ zeptal se, spíš aby odvedl řeč od smrti než ze zvědavosti. Neznámá láska byla daleko a stěží si mohl představit tvář, kterou neznal. Ale odpověď ho ohromila.

„Císařovnu,“ řekla Kateřina stručně. Hartimu nepotřebovala lhát. Byl jediný, s kým se mohla podělit o svou starost krom Karla. Ale ten byl v nedohlednu a krom toho byl i jednou ze zúčastněných stran.

„To snad ne!“ vykřikl Burkhart. „Císařovnu, kterou mohl vidět jen někde při slyšení na trůnu? Jindřich přece není potrhlý rytíř, aby vzdychal po tak nedostupné paní. Už jsem ho viděl...“ Zarazil se, ale pokračoval srdnatě: „Vždycky dával přednost ženě z masa a kostí před bláhovým snem.“

„Císařovna *je* žena z masa a kostí,“ řekla Kateřina smutně. „Je až příliš skutečná. Večer ti budu vyprávět, jak jsme se seznámili. Obávám se, že nám ta historka vydrží až do rána. Teď dám uložit své věci.“

„To zařídím. Až si odpočineš... Někdo tě tady hledal.“

„Císař?“

„Ten taky, ale...“

„Nepotřebuju odpočívat. Kdo je to?“

„Nějaký mladík. Přijel několik dní po císaři.“

„Neřekl jméno?“

„Ne. Prý ho znáš. Vysoký, urostlý.“

Ušklíbla se. „Vysocí urostlí mladíci se o mě dávno nezajímají. Pokud vůbec kdy.“ Zamračila se. „Vyptával se na něco?“ zeptala se znepokojeně. „Doufám, že jsi mu neřekl...“

„Vůbec na nic se neptal, ale i kdyby, není co tajit. Navíc jsem zvyklý nic neříkat.“

„Promiň,“ řekla zahanbeně. „Hloupý zvyk. Skutečně dávno není co tajit, bohužel. Kde je teď?“

„Nevím. Ani on nevypadal sdílně.“ Burkhart se usmál. „Nejspíš proto mě ve snu nenapadlo, že by s tebou neměl nic společného. Asi jsi ho někde najímala. Zdá se, že přišel z Čech.“

„Proč si to myslíš?“

„Jeho průvodci spolu mluvili nějakou povědomou řečí, jakou je slyšet v císařské družině.“

„Ano, najímala jsem pro Jindřicha družinu v Čechách. Ale...“ Ka-

teřina potřásla hlavou. Proč by mě někdo z nich tady hledal? „Už si ho někde najdu," řekla.

„To není třeba. Chodívá se ptát."

Záhadný mladík se přihlásil ještě týž den a viditelně pookřál při zprávě, že se konečně dočkal.

„Můžete nás nechat o samotě?" zeptal se Burkharta. „Ještě než paní přijde. Prosím."

Burkhart ho sjel pohledem. Vypadal neozbrojen a konečně Kateřina nebyla dnešní.

„Budu blízko," řekl jen výstražně a šel pro ni.

Kateřinu pohled na cizince doslova zmrazil ve dveřích. „Proboha! To jste vy?" vykřikla zdušeně a vytřeštila oči na Elišku. Rychle se vzpamatovala, pokročila blíž a zavřela za sebou dveře před zvědavými pohledy. „Co děláte tady?"

„Chtěla jsem vás požádat o pomoc."

„Proč mě? Přece víte, že Jindřich je můj syn."

„Nejde o něho. Nehledala jsem vás jako jeho matku."

„Ne? A jako koho?"

„Jako schovanku rytíře českého krále pana Möncha, kterou tajným posláním pověřoval papež i francouzský král."

„Co o tom víte?"

„Dost. Ptala jsem se. Zajímala jste mě víc než... jiní."

Kateřina pocítila osten za nepřítomného Jindřicha, i když Eliška zaváhala před posledním slovem a nakonec jeho jméno taktně nevyslovila. Ale zůstalo viset mezi nimi.

„To by mě zajímalo," řekla Kateřina spíš pro sebe, „kdo vám o mně vyprávěl."

„Sem tam jsem posbírala nějaké drobty. Vyptala jsem se i papežova bratra, když byl v Praze. Žil dlouhá léta v Avignonu a o vás dobře ví. Ale především mi to vyprávěl můj choť."

„Císař vás za mnou poslal?"

„Proboha ne! On vůbec neví, že tu jsem."

„Vy jste zešílela!" vykřikla Kateřina. „Co já vím, rozloučili jste se v Norimberku a do Avignonu měl jet sám."

„Taky tam jede sám." Eliška se usmála. „Dá-li se mluvit o samotě uprostřed patnácti set průvodců."

„Už je jich na tři tisíce," podotkla Kateřina.

„Právě. Jeden - či dva - se mezi nimi už ztratí, ne? Ty, kteří mě

doprovázejí, musím poslat zpátky. Snad můžu spoléhat na jejich oddanost. Ale s tímhle se jim svěřit nemůžu. Doprovodíte mě vy?“

Kateřina se na Elišku dlouze zadívala. „Proč to chcete?“ zeptala se tiše.

„Chci mu být nablízku.“

„Ale proč?“

„Vy ničemu nerozumíte zrovna tak jako váš syn,“ odsekla Eliška nevrle. „Copak ani vy nechápete, že ho miluju?“

Kateřina se pousmála. „Nebudete mi věřit, ale docela to chápu. Jenže vy jste mladá. Nevěděla jsem, jak to s vámi je. Manželství a láska nemusí být totéž. Ale myslím, že to bývá vlídný vztah, i když jsem viděla velice mnoho těch, kdo spolu trpěli. Zvlášť na trůnech. Láska! Veliké slovo. Snad ještě nechápete, co to je. Vznešení manželé se vidí prvně při svatebním obřadu a pak jen plodí děti. To jsou jediné chvíle, kdy jsou sami. Jinak se spolu objevují jen při slavnostech. Vy snad ne?“

„Většinou ano, ale oběma nám to vadí. Chtěli bychom být spolu víc.“

„Proč to říkáte?“

„Protože jste jediná, kdo mi může pomoct. Myslím, že jinak na světě není nikdo, kdo by mě pochopil.“

„Ani já to nejsem, moje milá,“ řekla Kateřina suše. „Váš záměr je nesmyslný. Nezavděčila byste se císaři, kdyby vás někdo objevil v jeho doprovodu. Těžko by vysvětloval papeži, že se to stalo proti jeho vůli. Ostatně by se ho ani neptali. Jenom by vztahy ochladly a všechno diplomatické úsilí by přišlo nazmar.“

Eliška posmutněla. „A co mám podle vás tedy dělat?“

„Čekat.“

„To je to nejtěžší.“

Ano, to znám. Taky jsem čekávala na svého rytíře anebo při nějakém úkolu na příhodnou chvíli. „Přesto je to to nejdůležitější,“ řekla pomalu. „Vždycky a ve všem. Musíte se to naučit. Jako císařovna, jako jeho žena a vůbec jako člověk, který chce něco dokázat. Rozumíte mi?“

„Možná ano, ale už jsem se načekala dost.“

„Dost? Ve vašem věku?“

„Už je mi osmnáct.“

Osmnáct. Ano. To byla ta chvíle, kdy Jindřich Mönch starší mi

slíbil, že mě uvede do světa. A slib dodržel. Kdo slíbil něco podobného tomu dítěti?

„Podívejte se," řekla opatrně. „Císař by mohl být váš otec. Má dceru o hezkou řádku let starší, než jste vy. Neříkejte mi, že vás k sobě poutá neklidná vášeň mládí. Váš úkol je jiný. My dvě se možná v lecčems podobáme, ale rodem a postavením ne. To vaše si žádá něco úplně jiného než kdysi to moje. Nemůžu vám být příkladem."

„Obvykle bývám trpělivá," řekla Eliška po chvíli hlubokého mlčení. „Ale budu k vám zcela upřímná, tentokrát to je jinak. Obávám se, že neprozřetelný cit vašeho syna mu nezůstal tak docela utajen a znepokojuje ho. Nechci, aby si dělal starosti ještě kvůli mně. Už tak jich má příliš mnoho."

„Tak mu je nepřidělávejte," odsekla Kateřina zlostně. On trpí, chudinka? Tam na trůnu? A co můj chlapec? Na toho ani nevzpomněla. Nebudu nespravedlivá. To všechno není její vina, jistě. „Tak co ode mne chcete? Mám mu říct, že jste tu byla za mnou a co jste chtěla?"

„Proboha ne!" vykřikla Eliška zděšeně.

„A co jiného by ho mělo uklidnit?"

Eliška zápasila se slzami. „Já nevím," vzlykla. „Já vlastně nevím, co jsem chtěla. Napadlo mě, že na něco přijdete vy. Všechno je nesmysl, já tomu rozumím. Ale chtěla bych na něj aspoň někde počkat, abychom se setkali dřív."

„A když vás najde zrovna se mnou, co si pomyslí?" zeptala se Kateřina ostře. Chvíli bylo ticho. Eliška statečně polykala slzy a Kateřina se na ni dívala s rostoucím soucitem. Jsem krutě nespravedlivá. To všechno spískal Jindřich a já to mám za zlé téhle dívce, která se mi tak podobá. A vlastně by mě mělo těšit, že se s Karlem mají rádi. Je to, jako by i po těch letech vzdával hold mně. Nikdy jsem neznala jeho dvě Anny, ale nedovedu si představit větší rozdíl, než je mezi touto císařovnou a Blankou z Valois.

„Neplačte," řekla mateřsky. „Něco už vymyslíme." A protože nemilovala přetvářku, dodala: „Omlouvám se vám, byla jsem zaujatá. Nejsem jen Kateřina z Basileje, schovanka Jindřicha Möncha a vyslankyně francouzského krále a papeže. Ti jsou ostatně už všichni dávno mrtví. Jsem taky matka, rozumíte? Mému synovi jste velmi ublížila, i když ne úmyslně."

„Já jsem nemohla tušit, že ví, že jsem žena!" vykřikla Eliška. „Mi-

lostné úspěchy jsem mívala spíš jako muž. Kolikrát mě to uvádělo do rozpaků. S ním jsem se cítila volně, protože jsem si bláhově myslela, že mi nic nehrozí. Já jsem se přece jako žena tak docela nepovedla."

„Copak to říkáte?" pokárala ji Kateřina něžně. „Tohle platí snad o mně, ale vy? Kdekterý muž, který je skutečně mužem a má nějakou cenu, je do vás zamilovaný bez rozdílu postavení a věku. Nezapomeňte, že jsem nějaký čas strávila i v průvodu kyperského krále. A Karel..."

„Ach, s ním to bylo velmi zvláštní," usmála se Eliška. „Trvalo mu skoro rok, než mě vzal na vědomí. A to ještě, bojím se, jen zásluhou arcibiskupa. Když mu konečně na mně začalo záležet, udělal ze mě snad i svůdnou ženu. Mám-li nějakou přitažlivost pro muže, je to jen jeho dílo, věřte. Možná už toho lituje. Já nevím, co bych si měla přát. Kdybych byla taková jako kdysi, netrápil by se. Snad by mě nemiloval, ale netrápil by se. Asi vám připadám sobecká."

„Vy?" podivila se Kateřina. „To on je zhýčkaný až hanba, jak vás teď poslouchám. Ta trocha neklidu lásce neuškodí. Buďte statečná. Co s vámi teď? Poradím se s Hartim."

„To přece nemůžete říct nikomu!"

„Harti je můj muž. Je bratr Jindřichova otce a býval jeho společníkem v nebezpečných tajných hrách. Umí udržet tajemství. My dvě se teď vrátíme spolu do Čech. Nepřekročíte-li říšskou hranici..." S úsměvem se na ni zadívala. „Pojedeme mu pak naproti do Štrasburku. Jestli je to mezi vámi tak, jak říkáte, bude rád, že vás vidí, a nevyčte vám to."

„Jestli to tak není, ať si vyčítá. To už je jedno." Eliška malinko popotáhla, ale ovládla se.

„Musíte se v Praze aspoň ukázat. Kde jste teď?"

„Přece tady."

Hloupá odpověď, pomyslela si Kateřina mrzutě. Ale vlastně i moje otázka byla hloupá. „Myslím - pro ty ostatní."

Eliška se začervenala. „Na Karlštejně," pípla zaraženě. „Byla jsem opatrná, opravdu."

Přes tu obří postavu je mírná a pokorná, to je zvláštní. Ne, nepodobá se mi. Já jsem se vždycky vzpouzela. I Jindřichovi. Ale ona skutečně vzhlíží k svému císaři. Není tu z bujnosti a touhy po dobrodružství. „Ano, to je výborné místo. Vrátím se teď s vámi na skok do Prahy, ale počkáme zase na Karlštejně."

„Nevím, jestli je vaše rada dobrá. Do Štrasburku je z Prahy daleko a poslové pomalí. Nestihneme to.“

„Nemějte starost. Já vždycky vím všechno včas. Nemám tu sice Tabse, ale Burkhart má svoje lidi. Půjčí mi je.“ Kateřina se rozesmála. „Vida. Myslela jsem si, že zůstanu sedět doma jako řádná puťka, než se Jindřich vrátí z křižácké výpravy. Jenže můj osud je zdá se neúprosný. Jindřich Mönch, papež, francouzský král a nakonec císařovna. Vlastně je to tak v pořádku.“

Nebezpečná *společnost* Arnolda z Cervoly nějaký čas otálela před říšskou hranicí a nakonec se rozhodla ji překročit. Dospěli k Rýnu, když se císař už loučil v Avignonu, ale jeho cesta byla zdlouhavá.

Arcikněze pověst předběhla. Měl rychlé koně a silně ho překvapilo, když ho ozbrojenci čekali u Štrasburku na mostě. Císař byl daleko za nimi a zprávy o jejich rychlém pohybu je přece nemohly předehnat. Pokusil se zaútočit na most, ale ten se dal úspěšně hájit.

Bylo to ovšem dočasu. Všechny brody se uhlídat nedaly. Ale *Arcikněžovo* vojsko bylo naštěstí zhýčkané snadnými úspěchy ve Francii a raději přecházelo toky suchou nohou. Máčet se ve vodě bylo tak pro sedláky a pro kupce.

„Chceme jen v míru napojit koně,“ vzkázal Cervola do města.

„Voda teče podél obou břehů,“ odpověděli mu.

„Přišli jsme na pozvání císaře,“ zněl další vzkaz. „Najal nás pro velké tažení do Uher.“

„Nikdy přes Alsasko,“ zněla rozhodná odpověď. „Táhněte si, kudy chcete, Falc vás jistě s potěšením uvítá.“

Falc byla daleko. A docela jistě neméně nepřátelská. *Arcikněz* se nemínil vláčet pronic takovou dálku, když byla bohatá kořist hned tady za Rýnem.

V okolních městech zatím vzrůstala panika a hněv namířený z větší části proti císaři. Co! Pozvat k nám loupeživé společnosti *Angličanů?* Kdekdo ví, jak řádili v Lotrinsku. Dělí nás jen záchranný proud řeky. Pustit je? Ne, ani na rozkaz samotného císaře.

Dva rytíři, kteří tak včas varovali štrasburské radní, vyjeli pro pomoc a s malou družinou se vydali po pravém břehu Rýna k Basileji.

Císaře zatím zdržela jeho sběratelská vášeň, když od Lemanského jezera zamířil dál proti proudu Rhóny k staroslavnému klášteru ve Svatém Mořici. V Praze už rok choval hlavu mladinkého burgundské-

ho krále Zikmunda, umučeného pohany před čtyřmi sty lety, a vyvstala mu skvělá možnost získat i jeho tělo, které přechovávali ve Svatém Mořici.

Amadeo Savojský, který ho stále věrně doprovázel, mu byl prostředníkem z nejcennějších. V horských krajích byl doma a nikdo v Alpách neměl v úmyslu znepřátelit si slavného *Zeleného hraběte.* To bylo nebezpečné vždycky a zvlášť teď, když shromáždil pěknou tlupu zabijáků a chystal se táhnout přes hory do Dalmácie. Karel tedy získal také Zikmundovo tělo a s ním i možnost povýšit dalšího královského světce mezi ochránce Českého království.

Až v Bernu se se savojským bratrancem rozloučili. Amadeo se v Avignonu *zavázal* pozvednout kříž proti Osmanům a urychleně se vracel do Chambéry, aby hřeben Alp obešel z jihu a vtáhl do Pádské nížiny. Byl asi jediný, kdo díky své sestře provdané za Galeazza mohl s vojskem beztrestně táhnout územím Viscontiů.

Zelený hrabě byl na dlouhou cestu skvělý společník a Karel se s ním loučil nerad. Ale ještě ani nestačil zalitovat a už měl jinou společnost. Dva rytíři, kteří se za ním hnali ze Štrasburku s takovým spěchem v naději, že ho zastihnou v Basileji, museli za ním dál až do Bernu. Dorazili, právě když se rozloučil savojský hrabě.

Karel přijal Kateřinu bez podezření, ale když se objevil její druh, strnul leknutím. Ale rychle se vzpamatoval a bez ohledu na Kateřinu vroucně políbil svou choť.

„Jsem šťasten, že tě vidím," řekl. „Ale to neznamená, že jsem s tvým počínáním spokojen. Řekli mi, že přijeli dva jezdci. Myslel jsem, že s Kateřinou je její syn."

„Ten je možná už na moři," řekla Kateřina. Eliška mlčela. „Císařovna ti jela naproti do Štrasburku."

„Proč jsi tam nezůstala?" zeptal se káravě.

„Nespěchal jsi," řekla nesměle.

„Ovšemže jsem spěchal. Ale je příliš mnoho věcí, které sebespěšnější cestou nesmím pominout. Loudat se budu až teď. S tebou. A rád."

„Tak nevím, jestli se zrovna budeš loudat," podotkla Kateřina drze do manželské selanky. „Mohl bys ovšem do Štrasburku poslat napřed svého maršálka, ale ten by rozčilené měšťany asi neuklidnil."

„Rozčilují se? Proč?"

„Pozval jsi *Arcikněze,* aby táhl tvou zemí do Uher?" zeptala se

přímo.

„Nic nebylo přece dojednáno," vykřikl Karel. „Měl táhnout Středomořím na Balkán."

„Vysvětlil si to zřejmě jinak. Teď leží před Štrasburkem."

„Cože?"

„A jestli neuhájili ten most, už je za Rýnem," pokračovala klidně. „Proto jsem císařovnu přiměla, aby jela za tebou až sem. Nebo bys ji chtěl mít v dobývaném městě? Pravý břeh je ještě bezpečný."

Karel se ani nepodivil, že v Eliščině přítomnosti nasadila ten důvěrný tón. Vypadalo to, že se spřátelily, což ho těšilo. Nebýt toho chlapce. Ale snad byl a zůstane daleko.

Vytáhli okamžitě a Štrasburk stihli zázračnou rychlostí, zatímco se zbytky vznešeného průvodu loudaly vzadu podél řeky a docela bázlivě pohlížely přes mohutný tok, jestli se obávaná *společnost* přece jen nepřeplaví.

Most ještě držel. Císaře v městě neuvítali právě vřele.

„S takovou dohodou nemůžeme souhlasit," řekl purkmistr dost chladně. „Dovede si Vaše Veličenstvo představit, jak by to vypadalo v okolí a snad i ve městě? Most hájíme z posledních sil. Co bude dál, to nevím."

„Dál nebude nic, co by se vás týkalo," řekl Karel zvysoka. „Nejsem vám povinen nic vysvětlovat, ale ujišťuju vás, že by mě nikdy nenapadlo zvát *Angličany* do říše. Dohoda byla docela jiná a ostatně jsme ji ani neuzavřeli. Cervola zmizel, sotva pochopil, že se stěží dohodneme k jeho spokojenosti."

„Ale on sám říkal, že Vaše Veličenstvo přece..."

„Pozvu ho sem a ať mi to před vámi zopakuje do očí."

Pozval ho. Vyjednavači jezdili sem a tam po ohroženém mostě. Cervola žádal záruky vlastní bezpečnosti. Dostal je. *Arcikněz* na to už neodpověděl, jen se znovu pokusil dobýt most.

„Budete se muset spokojit císařským slovem," ušklíbl se Karel do purkmistrovy znepokojené tváře. „Teď hleďte vydržet. Seženu hotovost a poženeme ho."

Eliška se snažila být neviditelná, ale nezapomněl na ni. „Ty pojedeš napřed aspoň do Špýru, má drahá. Radši až do Norimberka. Já se teď musím postavit do čela vojska."

„Chci být s tebou," řekla.

„Ne." Bylo to jediné slovo a znělo rozhodně.

Eliška couvla. „Nikdo mě nemusí poznat," pokusila se ještě, ale rázně ji umlčel.

„Nejde už o to, aby tě nepoznali. Ale musíš zůstat v bezpečí."

„Když nezůstaneš ty...," namítla.

„Já jsem císař. Ale tvoje místo není mezi vojáky." Políbil ji, ale docela letmo. Velmi spěchal.

„Má pravdu," řekla jí Kateřina. „Vrátíme se."

„Jsem schopnější než leckterý z těch jeho rytířků," vykřikla Eliška vztekle. „Ňechci být v bezpečí, když on není."

„O Karla nemusíte mít strach. Vždycky bojoval s přehledem."

„Vždycky! Znala jste ho před patnácti lety, ale teď je zmrzačený."

Kateřina dlouho mlčela. „Nezdá se, že by mu to vadilo," řekla pak a myslela spíš na lásku než na boj.

Elišku nedostala dál než do Špýru a to ještě jen na několik málo dní. Sotva se císařské vojsko přepravilo na levý břeh a začalo násilníky vytlačovat proti proudu, Eliška ho sledovala z druhé strany řeky až do Kolmaru, kde se císař konečně zastavil. Rozprášené zbytky Cervolovy hotovosti se bezhlavě hnaly dál.

Kateřina k Elišce vpadla bez ohlášení. „Císař se bude pěkně zlobit," houkla na ni. „Vraťte se hezky rychle aspoň do Štrasburku."

„Vy se mnou nepojedete?"

„Já musím do Basileje. Celá ta banda směřuje tam. Musím tam být dřív než oni a Hartiho varovat. Jako by Basilej nebyla taky říšské město!"

„Vy se na Karla zlobíte?"

„Ovšemže se zlobím," vykřikla Kateřina. „Neměl se zastavit. Ale on samozřejmě spěchá do milující náruče. Docela mu stačí, když se už *Arcikněz* nebude vracet. Jenže po cestě jsou i jiní." Ve dveřích se zastavila. „Neberte si to tak," řekla celkem vlídně. „Když mám vztek, nevážím slova. A vy mě poslechněte a radši si pospěšte."

Do Basileje to stihla ještě před *společností,* která ostatně už vůbec nevypadala hrozivě. Měšťané se připravili na obranu vlastně zbytečně. *Arcikněz* radši obrátil zbytky svého vojska do volné krajiny.

Domnělý zvěd, který se vloudil do města, vůbec k nim nepatřil. Burkhart ho přivedl Kateřině, sotva ho objevil v zajetí drábů. „Myslel jsem, že tě budu mít chvíli pro sebe," řekl smutně. „Ale už je mi jasné, že hned pojedeš zpátky."

„Nevím. Možná chvíli zůstanu," řekla.

„Přijel Tabsův posel.“

Ožila. „Tím spíš. Co je s Jindřichem?“

„Už jsou na moři. Ale...“

„Ale co?“

Kateřina poslouchala zprávu s rozšířenýma očima.

„Pan Tabs mě poslal ten den, kdy vyplouvali,“ řekl nenápadný otrhanec. „Jel jsem přes Milán. Právě den předtím tam zemřel rakouský vévoda.“

„Cože?“ vydechla Kateřina. „Ano, Rudolf Habsburk.

Prý mu ještě nebylo ani šestadvacet let.“

Moje holčičko! Leží to na mně jako mrak a smutek nad tebou bojuje s výčitkami. Už jiný nebudu, mé dítě. Čtyři měsíce jsi vdova, a ač se tomu bráním, protože bych ti chtěl dopřát čas, aby ses zbavila nejhoršího stesku, neodbytně se mi kradeš do úvah, jak, s kým a kdy mám spojit svoji krev. Jsi dcera císaře. I mne oženili, a i když nikdy nezapomenu na Aničku, jsem šťastný. Snad se to i tobě podaří.

Možná je lepší neotálet. Smutek lásky je v mládí pronikavější, ale o to dřív pomíjí. Neštěstí je, že vznešené ženichy znám jen povrchně. Nedokážu posoudit, jaký kdo může být manžel. Rudolf mi byl protivný od první chvíle, a přece jsi ho milovala. Tak nevlídné pocity ve mně zdaleka nebudí mladý Ota Braniborský, kterému jsem zaslíbil svou malou Elišku.

Do Rudolfova lože tě kdysi zavedla má vůle mít na rakouském trůnu vlastní krev. Nechápeš to a mou snahu zmařit rakousko-uherský svatební plán jsi stejně jako mladí vévodové přijala nevrle. Neboj se, nechci a nemůžu tě provdat za Rudolfova bratra. Navíc je Albrechtovi stěží šestnáct, dokonce jeho o dva roky mladší bratr je už ženatý. Tohle tvůj Rudolf stihl v bláhové naději na mocného spojence v Itálii, ale bojím se pomyslet, za jakou cenu. Pro Viscontiho je uprázdněný rakouský trůn zisk. Než na něj nastoupí další dospělý vévoda, má v Lombardii volnou ruku. Krom toho je teď Leopold jeho zeť.

Ale mohl bych za Albrechta provdat Elišku. Chápeš? Ota Braniborský je dvacetiletý a já mám dospělou dceru. Tebe, dítě.

Můj čiperný francouzský synovec se už plete i do našich záležitostí. A ani netuší, jak vhod. Sňatek Filipa Burgundského s neteří uherského krále je sice nesmysl, ale dobrá záminka k tomu, aby papež zakázal spojení mezi Anjouovci a Albrechtem. Dispens je směšná věc.

Habsburkovna byla babička Karla Roberta a rozhodně vzdálenější příbuzná jeho vnučky než třeba tchyně francouzského krále, jejíž otec - stejně jako Filipa Šestého - byl Karel z Valois. Ale dispens je dispens a uděluje ji papež. Naštěstí. S Ludvíkem jsme se potají shodli na jiném. Na francouzském sňatku ani on nemá zájem. Zatím jsme zticha. Já z velmi dobrých důvodů. Kdyby zůstala naživu churavějící několikaměsíční Ludvíkova dcerka, možná by se spíš hodil Václavův sňatek jednou s ní než s jeho neteří Alžbětou Chorvatskou, v tom případě už ne dědičkou Uher. Samozřejmě, Ludvík může mít ještě kopec dětí. Dokonce syna. Jenže mu trvalo léta, než se dočkal tohoto jediného slaboučkého dítěte. Kdo vidí do budoucnosti?

Čekat nelze. Ale odklad zveřejnění naší dohody je oboustranně žádoucí. Dobrá záminka je nasnadě. Dosud jsem nezrušil Václavovo zasnoubení z dcerkou Fridricha z Hohenzollernu, ani Ludvík to Alžbětino s Albrechtem Habsburským. Bez papežského požehnání to bude mít snadné. Já musím nějak odškodnit Fridricha. A taky Albrechta. A taky bratra, ač závazek jeho dětí už kdysi zrušili Rudolf s Ludvíkem. Ale mohl by mi to mít za zlé, když se ruce bývalých snoubenců znovu uvolní. Seženu ženicha malé bratrově Elišce, ale Jošt musí počkat. Pro jistotu. Možná se Václavův sňatek s Alžbětou Chorvatskou v budoucnu hodit nebude.

Teď okouním na hranicích cestou z Budína a čekám s pokorou poutníka. Já, císař. Listopad je sychravý. Ale v této chvíli se v Bratislavě Habsburkové domlouvají s Ludvíkem a já chci vědět, co si ujednali. Začerstva. A čekám trpělivě na Kačku. Jí jsem vzkázal taky. Měla by se teď vrátit domů. Doma je přece pro ni v Praze, ne ve Vídni.

Mladá rakouská vévodkyně vdova byla jiného názoru. Stejně jako oba její mladincí švagři, kteří se na schůzku s uherským králem nevypravili. Král v Bratislavě, císař na hranicích, oba čekají, zatímco v habsburské rodině se odehrává malá smuteční slavnost. Truchlící vdova, vévodkyně Kateřina, mladým příbuzným svého chotě předává šperky i všechno, co jí kdy věnoval. Zříká se celé své domácnosti. Možná je řeč i o klášteru, kam by se chtěla uchýlit. Kdoví.

Obřad přerušili až vysoce postavení vyslanci, pražský arcibiskup Jan Očko z Vlašimi a komoří Těma z Koldic, které netrpělivý císař vypravil do Vídně. Vrátili se s ohromující zprávou. Ano, mladí Habsburkové skutečně sedí doma. Nikam nejeli. Ani se nepokoušejí o zdvořilou omluvu, a přece bez vysvětlení nechali čekat dva nejmoc-

nější sousedy. Co víc, ani oni, ani vévodkyně se zatím nehodlají bavit o žádných zásnubách, ať už zmařených, nebo příštích. Celá rodina hluboce truchlí za Rudolfem.

Jen malá Viscontiho Viridis, Leopoldova choť, si hraje ve své ložnici, která spoustou hraček spíš připomíná dětský pokojík, a rodinný žal se jí nedotýká. Spíš by měl. Ač to nikdo nevyslovuje, mlčky se má za to, že to byl právě její otec, kdo nejstaršímu Habsburkovi pomohl předčasně do hrobu.

DOBYTÍ ALEXANDRIE

Cestou z Krakova kyperský král opustil průvod Ludvíka Uherského a pokračoval do Vídně s Rudolfem Rakouským. Také zde, stejně jako v Londýně i Paříži, v říši, Praze či Krakově, byl středem oslňujících slavností. Kdyby tuto zdánlivě triumfální cestu podnikl ještě před setkáním s Janem Francouzským, pokládal by to jen za vyvrcholení úspěchu své vyzývatelské cesty křesťanským světem, který se stejně nadšeně jako před třemi sty lety vrhne do boje, jehož cílem je, musí být osvobozený Boží hrob. Ačkoli vévoda Rudolf přijal kříž bezvýhradně, vystřízlivělý Petr Kyperský už dobře chápal, že pokud mladý Habsburk svůj souhlas vázal ke slibu uherského Ludvíka, jde mu nejspíš jen o to, zadržet Osmany na východě, aby nepronikli až k hranicím Rakouska. Křižácký závazek byl zjevně jen dodatkem spojenecké rakousko-uherské smlouvy.

A císař? Kroutil se jako had. Krom své soukromé nevraživosti měl Petr Kyperský tisíc důvodů jeho nadšení nedůvěřovat. Už byl dalek toho, přikládat dvojsmyslným závazkům jednoznačný příznivý význam. Jeho jedinou nadějí zůstával vlastně papež v Avignonu, který byl ochoten celou svou autoritou výpravu do Svaté země podpořit. Na císaře římské říše, který byl rozhodujícím jazýčkem na vahách, už jenom on mohl vyvíjet nátlak s jakous takous nadějí na úspěch.

Petr, netrpělivý bojovník za slávu Boží, už nemínil déle vyčkávat. A jako se už před čtyřmi lety utkal vítězně s Osmany v Arménii, byl odhodlán sám vyplout na moře a zasadit někde nevěřícím ránu možná smrtelnou.

Přes Korutany a Akvilej přišel do Benátek v listopadu a svou ohnivou výmluvností přesvědčil dóžete i signorii, že mu slíbili a skutečně i vypravili galéry. Loďstvo bylo připraveno k vyplutí v polovině následujícího roku a bojechtivý král v průvodu nadšenců, které se mu podařilo získat po Evropě, vyrazil nejdřív na Rhodos, kde - zahrnut pohostinstvím a poctami ze strany rytířů johanitů - čekal na svou vlastní kyperskou flotilu. Jeho loďstvo bylo nyní mocné, ačkoli jeho výzvy krom rhodských rytířů už nikdo neposlechl. Na palubách galér se shromáždilo na osm tisíc rytířů i s koňmi. Vypluli na moře, aniž kdokoli z nich věděl kam.

Saracéni měli v rukou severní pobřeží Afriky i jihovýchodní cíp Pyrenejského poloostrova a celé východní Středomoří, kde jenom Rhodos a Kypr zůstaly jako předsunuté bašty v rukou křesťanů. Maurští piráti úspěšně unikali křesťanským lodím a nalézali útočiště v arabských i tureckých přístavech. Možných cílů útoku bylo tedy více a mezi nimi samozřejmě i svatý Jeruzalém. Ale ten dobýt jenom z moře bylo nemožné.

Až v září po vyplutí z Rhodu Petr Kyperský učinil konečné rozhodnutí na radu svého komořího Percevala de Cologne, který připlul s kyperským loďstvem a dobu příprav strávil vyzvídáním a dotazováním královských astrologů. *Alexandrie,* řekl nesmlouvavě.

Král Petr se nejdřív zhrozil. Jedno z nejlépe opevněných měst! Ale hlas hvězd byl neúprosný. *Zaútočíš-li na Alexandrii v pátek, padne ti do rukou.* Krom toho osm tisíc dobře vycvičených křižáků nebylo zas tak málo. I s menším vojskem často křesťanští rytíři dobývali svět. A zcela jistě je v Egyptě nečekali.

Velitele ostatních lodí zpráva o cíli výpravy vyděsila stejně jako prve krále, ale Petr Kyperský přesedal z lodě na loď tak dlouho, až po velitelích přesvědčil i ostatní.

Ve čtvrtek v poledne 9. října 1365 vyhodila velitelská loď kotvu před starým alexandrijským přístavem. Do úsvitu příštího dne dorazili všichni. Překvapení Saracéni se zatím vzpamatovali z úžasu nad nenadálým útokem a vrhli se do moře, aby křižákům zabránili ve vylodění. Bylo tu mělko. Boj muže proti muži ve vodě byl urputný a mělká zátoka se zabarvila krví do temna.

Král se bil v čele svých a pomalu postupoval k břehu. Nakonec nepřítele vytlačili na pláž a johanité dobíjeli prchající u městských bran. Ty se neprodyšně uzavřely dřív, než se křesťanskému vojsku podařilo vniknout do města.

Petr Lusignan dal troubit k ústupu a nechal vylodit koně, zatímco se důstojníci shromáždili k poradě a mužstvo k odpočinku v chatrném stínu. Polední vedro se nehodilo k boji a také otupovalo odvahu. Malátnost a beznaděje se zvolna zmocňovala křesťanských bojovníků. Těch padlých v moři bylo hodně a tak zbytečně. Město je nedobytné. Hradby vysoké a brány zesílené k nepřekonání.

Kdože to řekl?! Král všechny přejel plamenným pohledem a zavolal pana Percevala, který díky svým vyzvědačům věděl o bráně, kudy do Alexandrie putovalo zboží z ciziny. Říkalo se jí brána *Celní* a otví-

rala se častěji než jiné. Pro větší snadnost obchodu ji stráže nevzpíraly těžkými břevny a zátarasy jako ty ostatní. A právě za tou bránou je největší bohatství města. To nezištným bojovníkům kříže dodalo novou odvahu. Naděje na kořist konečně byla blízko.

Král kolem sebe shromáždil řádové rytíře a mimo dosah kamenů, které obležení na ně metali z hradeb, se vydal kolem města na lesklou přehlídku, jako by hledali nejvhodnější místo k útoku, zatímco Perceval s částí vojska se plížil k označené bráně. Přes všechnu opatrnost pozornosti neušli. Skotský rytíř, jehož jméno se nezachovalo, u brány padl pod deštěm svrženého kamení. Po té Jobově zvěsti král zanechal předstírání a s mečem v ruce se v čele rytířů vrhl na Celní bránu. Zuřivě prosekali úzkou škvíru, do které se podařilo vrazit doutnák a zapálit. Brána se vznítila. Než obránci oheň uhasili, vznikl tu aspoň úzký otvor, kudy se protáhl hbitý rytíř z Basileje a odstrčil závoru pod sprškou ran. Přežil. Jeho zbroj byla pevná. Brána se rozlétla a křižáci proudem vnikli do města.

Obrazy z dobývaných měst jsou všude stejné. Zděšené obyvatelstvo prchá a vítězové dobíjejí muže na útěku. V ulicích Alexandrie ženy ani děti nezatěžovaly svědomí křesťanů. Zahalené čekaly ve svých domovech na svůj osud s hrůzou, ale trpělivě. Zvyklé být otrokyněmi mužské vášně, v té chvíli nedělaly velký rozdíl mezi křesťanem a muslimem. Leckterá smrti neunikla i přes projevenou ochotu. Vojáci opilí krví bezhlavě vraždili i v emírově harému.

Ne všichni. Mnozí usoudili, že po měsíci odříkání si zaslouží i trochu blaha, a ověšeni zlatem odvlékali do ústraní své dosud žijící oběti. Jediný, který závazky rytířství cítil silněji snad díky svému mládí, se stavěl na odpor a neukořistil nic.

Král projel ulicemi v čele několika odvážlivců k bráně Pepře, vedoucí ke Kairu, a dal zničit most přes mohutný příkop. Boj ještě neskončil. Ale jenom část plenících křižáků na hlahol trub vyběhla z domů, aby veliteli výpravy pomohla dobít zbytek nepřátel, kteří jeho nepočetnou družinu zaskočili. Za soumraku město hořelo, zatímco kořistníci v překotném spěchu nakládali lodě.

Král Petr se ubytoval na noc ve velké věži pevnosti a dopřál si chvíli zamyšlení. Král vítěz? Úspěch to nepochybně byl. Neuvěřitelný. A vlastně příliš snadný. Ani vojsko mamlúckého sultána, které nepochybně spěchá z Káhiry, už nebudilo hrůzu. V pevné Alexandrii se lze udržet. A snad i zvítězit nad Egyptem.

Hořící město. Kdysi sem zanesl plameny i Gaius lulius Caesar. Kdyby oheň tehdy nezničil celou starověkou knihovnu, nový dobyvatel by ji snad ušetřil. Vážil si - na rozdíl od Caesara - v historii i toho, co sám nevykonal. Ostatně za ním leželo podstatně méně slavných činů než za velikým Římanem.

Ale pochybnostem se Petr Kyperský nevyhýbal. Sám seděl nad konvicí vína, dokud k němu nevstoupil nejoblíbenější z jeho rytířů. Jindřich Mönch, ač neměl žádnou významnou hodnost a vlastně patřil mezi podružnější žoldnéře, si získal královu přízeň nejen díky Guillaumovi de Machaut, který králi vylíčil hrdinné skutky Jindřicha otce, ale hlavně nápadnou podobností jejich zájmů, která se projevila hned na začátku plavby od Rhodu, jakmile nastal líný čas mezi přípravami a činem. Pan Mönch, bez hodnosti a bez peněz, byl prostě přítel. A tím zůstával.

Navíc užitečný přítel. Byl první v bráně a nedbal o kořist.

Choval se jako pravý rytíř, čímž zahanbil i Petra Kyperského. Ale u ostatních jeho zářící ctnost budila jen pohrdavé úsměvy. Co! Rytíř, který při takovém plenění nezbohatne? A pro samou dvornost k ženám zapomíná i na rozdíl mezi pohany a křesťany? Stateční dobyvatelé emírova harému jeho bláhové počínání, kdy část žen z jejich rukou vyprostil, odbyli už jen pokrčením ramen a pobavenými úsměvy. Na zlato a šperky jim přece nesáhl. A leckterou krásku se před ním podařilo skrýt. Kdyby je odvedl aspoň pro sebe! I otrokyně mívají cenu zlata. Ale ušlechtile, jak se slušelo, je všechny věnoval svému králi.

Přesto se Petrovi Kyperskému nechtělo svěřit se svými úvahami a pochybnostmi ani jemu. Dokonalý zdar výpravy ho zarazil a trochu i vyděsil. Takové věci se prostě nedějí. Zlý osud možná někde chystá zradu.

Zahlédl němou otázku v očích rytíře, který byl zvyklý číst v jeho duši, a radši stočil hovor k rozmarnější otázce, která snad byla s to v příteli otupit ostří bdělosti.

„Už jste si vybral mezi novými otrokyněmi?“ zeptal se, jako by ho v té chvíli a této výjimečné noci nezajímalo nic jiného.

„Nevyberu si myslím.“

„Jste snad řádový rytíř? Ani ti neberou docela vážně slib čistoty. A pokud vím, nejste ženatý.“

„Ne, nejsem.“

„Byl jste mezi dobyvateli emírova harému. Máte na kořist jistě

právo.“

Jindřich se ušklíbl. „Nedomnívám se, že by mi ho někdo přiznal s ochotou.“

Lusignan se na něj dlouze zadíval. Samozřejmě věděl o podivném chování svého oblíbence, který se místo divokého rabování snažil spíš ochránit všechno živé. Částečně se mu to i podařilo díky tomu, že rozkoš těla je pomíjivá, zatímco zlatý zisk by mohl být trvalý. Leckdo mu dal přednost před půtkou s rytířem až příliš známým obratností v boji. Jindřich z toho vyšel s několika šrámy, bez kořisti a s houfcem vyděšených dívek, které vznešeně a velmi nezištně přenechal králově úvaze. Vlastně to bylo k mému prospěchu, pomyslel si Petr. Ale proč? Vždyť se mu smáli. Jedině snad...

„Vy někoho milujete,“ řekl jasnozřivě. „A zachováváte věrnost. Mýlím se?“

Jindřich se hořce usmál. „Co je to věrnost! Bytosti milované a milující? Jistě. Jenže já a ona... Nikdy, můj králi. Je pro mne nedostupná.“

„Kdybyste věděl, jak vám rozumím.“

Chvíli mlčeli a oba mysleli na stejnou ženu. Jindřich to věděl, král ne.

„Stydím se,“ řekl konečně Petr Kyperský. „Mám jistý obraz ve svém srdci také, ale nejsem tak dokonalý rytíř jako vy. Občas mě přemůže touha těla. A vy... Možná jste dokonce panic, ne?“

„To vůbec nejsem. Ani zbytečnou věrnost bych nezachovával, i když od chvíle, kdy jsem poznal ji... Jenomže - smím být upřímný? Netěšilo by mě obejmout ženu, která mi nesmí říct *ne*.“

Kyperský král se zarazil. „Máte možná pravdu,“ řekl pak. „Jenomže nemívám tolik času, abych se mohl dlouze ucházet o paní snů, která je ostatně jediná i pro mne a navždy ztracená. Je pohodlnější mít po ruce něco svého. Když jsem putoval po evropských zemích...“ Zarazil se a podíval se na Jindřicha. „Jsem král a většinou jsem míval úspěch. Vás nepřekvapilo, že některá odmítla mou ruku a královský trůn?“

Jindřich se pousmál. „Můj králi, vrabci si o tom štěbetají. Myslíte, že ve vaší hodnosti se může něco utajit? Ale nechci být proti vám ve výhodě a svěřím se vám dobrovolně. Žena, která odmítla mě, je táž.“

„Panebože!“ vydechl Petr Kyperský. „Vy jste ale troufalý, rytíři. Já sám jsem váhal učinit takové vyznání. Co jste chtěl nabídnout vy?“

„Svobodu," řekl Jindřich stručně. „Ale nechtěla. Miluje svoje pouta."

„Ano, to vím."

Znovu se odmlčeli s tím obrazem před očima.

„Zapomeňme," řekl pak král tiše. „Je noc, které se nepodobá žádná jiná v mém životě a jistě ani ve vašem. Mělo by se v ní stát něco výjimečného. Dám přivést ty ženy z vaší kořisti. Osm všehovšudy! Alexandrijský emír asi nebyl zrovna bohatý."

„Bylo jich mnohem víc, Veličenstvo. Mnohé z nich už možná ani nežijí. A jiné se teď chvějí odporem ve vojenských stanech."

Král pobaveně potřásl hlavou. „Váš útlocit je zbytečný. Myslíte, že s nadšením vzhlížely k emírovi? Vždycky byly jen otrokyněmi mužské vášně. Jsou zvyklé. Ani jim to nepřijde. Emíra možná zvečera napouštěly vůněmi Orientu, zatímco moji vojáci páchnou potem a krví. Ale zato je jich dost. Ty dámy určitě nemusí čekat, až na ně dojde řada v pánově objetí. Co myslíte, že ženu ponižuje víc? Chtíč, nebo nezájem?"

„Mají taky duši."

„Muslimské ženě není povolena ani jejími souvěrci."

„A my, křesťané, nechceme být lepší?" zeptal se Jindřich vážně.

„Jistě chceme." Petr Kyperský se ušklíbl. „Ale často to neumíme. Pošlete pro ně, prosím. Podíváme se, co jste pro mne zachránil."

Přehlídka to byla půvabná. Petr Kyperský by přísahal, že Jindřich shromáždil ty nejvnadnější, i když ve vřavě mezi zdivočelými dobyvateli stěží mohl vybírat. Shlukly se vyděšeně kolem jediné, která stála se vzpřímenou hlavou a nevyhýbala se pohledu přemožitelů. Král k ní přistoupil a strhl jí závoj z hlavy. Byla překrásná. Zdaleka ne už dítě, ale zralost jí jen dodávala půvabu. Lusignan zaváhal. To nebyla žena, které byl ochoten vysvětlit své přání až při činu na loži. Arabsky znal stěží pár slov, která pochytil od zajatců. Přesto se pokusil.

„Kdo jsi?" zeptal se.

Mlčela tak dlouho, až si nebyl jist, že rozuměla větě možná nesprávně vyslovené. Obrátil se k Jindřichovi. „Vidíte, náš problém je velmi lidský. Myslím, že vojáci, které tak odsuzujete, ho vyřešili. Jak se s nimi máme domluvit?"

„Co ode mne chcete?" zeptala se nečekaně k jeho podivu dost dobrou francouzštinou. „Jsem dcera sultána Orhada a sestra Muradova. Můžete dostat velké výkupné, když ovšem..."

„Myslím, že o výkupné ve vašem případě zrovna nestojím," řekl a po jeho tváři se rozestřel výraz očekávání. „Jsem král kyperský a jeruzalémský, víte-li, co to znamená. Nestojím o zbytky po nevěřících, ale vy jste překrásná. Jsem ochoten zapomenout, kdo jste, a přijmout vás k sobě. Rozumíte?"

„Jistě." Hořce se usmála. „Muži nic jiného neumějí. Ale mám podmínku. Jedinou. Vraťte mi mou Hannán."

„Koho?"

„Hannán!" vykřikla. „Mou dcerušku! Přece neznásilnili dítě! Nebo je zabíjíte? Děti také? Vy?"

„Lituji, paní," vložil se Jindřich do rozhovoru. „Žádné dítě jsem s vámi neviděl."

„Nebyla se mnou. Má chůvy." Rozhlédla se zdivočele po svých společnicích. „Z nich tady není ani jediná! Co jim udělali?"

„Obejdu stany," nabídl se Jindřich. „Už je klid. Je-li tu někde, najdu ji."

„Půjdu s vámi."

„Ne," zasáhl král. „Dám svého rytíře rád do vašich služeb, ale vy dnes zůstanete se mnou tady. Jste příliš půvabná a on je svůdný, i když si to nepřizná. První noc vás chci mít sám."

Nesmí říct ne? Tahle by to řekla. Ale hrdý pohled nenaznačoval vůli k odporu. Spíš naopak. Přejela krále očima od hlavy až k patě a usmála se. Jistě. Emír, o něhož se možná ani nedělila podle otrockého chování ostatních, se mladému křesťanskému hrdinovi rovnat nemohl. Vypadal proti němu jako skřet proti andělovi. Žena, jejíž jediný životní cíl je blažit muže, si nic lepšího přát nemohla.

„Nevstoupím do vašeho lože, dokud ji nenajdete," řekla nicméně přísně.

„Nenajdu ji, dokud tam nevstoupíte," odrazil ji, protože souhlas v jejím pohledu byl výmluvný. „Pošlu s ním všechny vaše společnice. Jistě vaši dceru poznají."

Jindřichovi se po bezvýsledném hledání zpátky nechtělo. Taky nebylo proč spěchat. Svému králi by se vyrušením nezavděčil a na špatnou zprávu pro jeho společnici je vždycky času dost. Spát nešel. Po dnu plném vzrušení se ospalost nedostavila. Usadil se na břehu, odkud bylo dobře vidět na hořící město, a hlavou se mu honily myšlenky ne nepodobné těm královým.

Příliš snadný úspěch. Příliš snadný. A doprovázený takovými činy hanby, až budily pochybnosti o našem svatém poslání. Jako by šlo jen o to, vyrabovat pokladnice jediného města. Zprávu o blížícím se sultánovu vojsku z Káhiry uvítal na rozdíl od ostatních stejně jako král s potěšením. Zde se nabízela možnost utkat se s nepřítelem mocnějším. Potom snad pochopí váhající křesťané, že cesta k Svatému hrobu se i jim otvírá. Jedině slavné vítězství může odčinit dnešní lidskou prohru. Protože jak jinak nazvat to šílené vraždění?

Bít se. Naučili mě to dobře. Ale čím dál tím více shledávám, že mě to netěší. Jaký může být úkol muže, který neznamená nic a nic nemá kromě svého meče? Aspoň ho neprodávat tomu, kdo ho není hoden. Je hoden kyperský král? Před bojem sršel svatým nadšením. Vydrželo mu? Mě to mé opustilo. Možná že i on na loži s tou harémovou kráskou zahání tisíce přízraků.

Ano, počínali jsme si skvěle. Sultán v Káhiře se nestačil včas spojit s Alexandrií, to by byla naše záhuba. Ale jednoho po druhém můžeme dostat. Zvítězili jsme, ztekli město a zdecimovaný nepřítel na útěku nestojí za zmínku. Mrtví už nezvednou meč.

Ale bylo jich tak příliš. A jak jinak, Jindřichu? Čeká nás boj a musíme mít krytá záda. Jenomže bychom měli bojovat jenom s muži. Kdybych se nepřipletl v tom harému, možná by této krvavé noci, zvolna blednoucí k ránu, moje pocity byly jen hrdé a povznášející.

„Umíte francouzsky, pane?“

Jindřich se otočil, ale za sebou uviděl jen velice ušmudlané arabské dítě. Hlas byl dětský, pravda, ale francouzština bez vady. „To se ptáš ty?“ zeptal se zkusmo.

„Já, pane.“

„A co chceš?“

„Chci s vámi zpátky přes moře.“

„Nejedeme zpátky.“

„Ale ano, jedete. Všechny lodě se už chystají.“

„Cože?“ Jindřich vyskočil. „To je nesmysl. Co o tom víš? A jak to, že vůbec mluvíš francouzsky?“

„Můj tatínek byl francouzský hrabě,“ proneslo děcko hrdě. „Taky maminka je pokřtěná. Ale tajně. Je sultánova dcera, víte?“

Jindřich potřásl hlavou. Že otec byl francouzský hrabě, tomu se konečně dalo věřit. Leckterý křižák už v minulých časech sem tam utrousil levobočka. Ale sultánova dcera? Ta jediná, kterou objevili v

Alexandrii, byla favoritka zabitého emíra a teď ji měl v ložnici kyperský král.

„Kde bydlíš?“

„Teď nikde. Předtím v emírově harému.“

„V harému!“ vykřikl Jindřich. „Ty jsi eunuch?“

Měl představu obrovitých strážců harému, ale možná že je pro podivný úřad připravovali už od dětství. Chudák chlapec.

Ale smích, který zazvonil, byl docela veselý. „Eunuch? Já? Kdepak. Jsem přece žena.“

„Do té máš daleko. Vždyť je ti sotva deset.“

„Bude mi dvanáct,“ řekla hrdě.

„A co dělá emírova milostnice v přestrojení?“ zeptal se posměšně. Jak viděl ty luzné víly v lesklých závojích, ušmudlaný žabec se jim v ničem nepodobal.

„Utekla jsem. Teď se schovávám. Myslela jsem, že byste mi mohl pomoct.“

„Já? Proč?“

„Jste Francouz - jako tatínek.“

Francouz? Vysvětlovat ten rozdíl nemělo asi smysl. „To jsou tady všichni,“ podotkl jen. Víceméně byli. Aspoň běžně používali tu řeč.

Otřásla se. „Viděla jsem je, co dělají.“

„A jak víš, co jsem dělal já?“

„Vás jsem viděla taky, když jsem se schovávala.“

Vida. Konečně uznání. I rytířský kyperský král přede mnou stěží skrýval posměch. „A jak ti mám pomoct?“ zeptal se o malinko vlídněji.

„Odvezte mě. Já nechci být v harému. Nebojte se, odměním se vám. Tatínek byl bohatý.“

„Proto mu sultán dal svou dceru?“

„Ne, unesl ji cestou do harému. Byla vybrána pro emíra v Alexandrii. Osmanský sultán je nejbohatší na světě. Křesťanské zlato pro něj nemá cenu.“

Romantický příběh, vida. Ale něco na něm asi bylo. Jinak by tohle děcko nemluvilo tak dobře francouzsky. „A jak to, že jsi vyrůstala v harému?“

„Nevyrůstala jsem tam. Jsem tam teprve dva roky. Cvičili mě pro súdánského pašu.“

„Jak cvičili?“ užasl.

„Nemůžeme si o tom povídat jindy?“ vykřikla netrpělivě a ohlédla se přes rameno. „Vy jste přítel kyperského krále. Odveďte si mě. Přece máte právo na kořist.“

„Tak se napřed umyj. Nevěřili by mi, že sbírám špinavá Arabčata.“

„Ne!“

„Proč ne?“

„Chci být ošklivá.“

„To už se ti docela povedlo,“ řekl nevlídně. „Proč se neobrátíš na tatínka?“

„Protože ho zabili. Před dvěma lety. Emír chytil jeho loď a pověsili ho na ráhně.“ fiekla to jakoby nic, jen hlásek se jí trochu zachvěl. „Honili ho po moři jedenáct let. Na tom korábu s maminkou byla spousta pokladů. Byla oblíbená sultánova dcera, ale emírovi šlo spíš o ztracené zlato. Na rozdíl od něj ženu dostal zpět.“

Po moři? Koráb plný pokladů? „Byl to pirát,“ vykřikl Jindřich, jak mu náhle svitlo.

„Co je to pirát?“

„Pirát? Pirát přepadne kohokoli, všechny pobije ať na lodi či jinde, sebere poklady, a když jsou tam nějaké ženské, znásilní je.“

„Aha,“ řekla moudře. „Jenže tatínek nebyl křižák. Aspoň myslím, že ne.“

„Copak my jsme...“ Zarazil se. Zapálili jsme Alexandrii, část obyvatel jsme vyvraždili, na lodě naložili, co se dalo, a harém? Ani nemluvím. „A proč chceš odtud?“ řekl laskavě. „Ve Francii snad nikoho nemáš a já nemůžu být tvůj tatínek. Víš aspoň, jak by ses jmenovala, kdyby tvoji rodiče byli manželé?“

„*Byli* manželé,“ odsekla nedůtklivě. „Oddával je kapitán z druhé lodi. A tatínek se jmenoval Gaston. Tak mu maminka říkala.“

„Tak se jmenuje spousta lidí.“

„Ale já vím o tom pokladu.“

„O tom sultánově?“

„A ještě o spoustě dalších. Patří mi, jsem jeho dcera. Byla jsem při tom, když je zakopávali.“

„To mi tak důvěřuješ, dítě?“ zeptal se zahanbeně.

Popotáhla. „Nic jiného mi nezbývá. Nechci být v harému. Chci žít svobodně jako křesťanská žena.“

Křesťanské ženy jsou svobodné? Možná moje matka. I když ani

ona... „Nikde na světě nenajdeš místo, kde jsou ženy opravdu svobodné," řekl smutně.

„Maminka byla, dokud žila s ním."

„Co se s ní stalo?"

„Vzal si ji přece emír. Vlastní sestra tureckého sultána má pro muže cenu i za jedenáct let. Dokonce i bez toho korábu s poklady."

„Cože?!" Sultán, emírova favoritka, Petr Kyperský... „Ty jsi Hannán?" vydechl zděšeně.

Zamračila se. „Já se jmenuju Annette," odsekla. „A jsem Francouzka. Vezmi mě s sebou. A pospěš si, už odjíždějí."

„Ale to přece..." Ohlédl se a strnul. První koráb vyplouval na moře a v ústí zátoky bylo vidět další. „Počkej tady," řekl rychle. „Teď tě nemůžu odvézt, musím za králem."

„Můžeš mě odvézt!" vykřikla. „Jsem tvá otrokyně."

Změřil si ji. „Radši spíš otrok," řekl s povzdechem. „Dobře, tak pojď."

ZAČ SE BIJÍ KŘIŽÁCI

Alexandrie 11. října 1365, sobota. Ráno kyperský král po sladké noci s harémovou kráskou s úžasem zjistil, že všechny koráby jsou naložené. Jen sem tam rytířský sluha tlačil po mělčině opozdilou pramičku a dával dobrý pozor, aby vzácný náklad před zraky dohlížejícího pána nezvrhl. Ale nejen to uviděl z ochozu věže. V uličce se sem tam v šikmých paprscích vycházejícího slunce zablýskla saracénská šavle.

Seběhl dolů, sehnal pár vojáků a na koni vyrazil tryskem k podezřelému místu. Potyčka byla urputná, ale krátká. Rozhněvaný král ty, kteří přežili, pronásledoval až k bráně. Taktak se spasili. Byla to brána vedoucí ke Káhiře. Bez stráží! Prohlédli okolí, aby pohřbili mrtvé, ale nenašli nikoho. Na odvlečení zajatců přece vetřelci neměli dost času! Kam strážci zmizeli? Král Petr dal svolat všechny barony na písečný břeh. Dostavili se v neuspořádaných hloučcích. Mnozí už byli na lodích. „Kořist jste měli nechat v městě. Bude tam ve větším bezpečí než na lodích. Kázeň je třeba upevnit. Nemůžeme čekat, ze nás egyptský sultán nechá sedět v Alexandrii, aniž by se pokusil ji dobýt zpět. Ke káhirské bráně jsem večer stavěl stráže. Ráno tam nebyly."

Zaražené ticho. Chvíli vyměňovali pohledy a nakonec se odvážil promluvit vikomt de Turenne, který se včera po králově boku vyzna-

menal v boji. „To je šílenství, pane. Město nemůžeme udržet.“

„Že ne? A proč jsme sem tedy jeli?“

„Pro vítězství. A to jsme dobyli.“

„Vítězství je teprve před námi. Když nás nenapadne sultán, potáhneme sami ke Káhiře a rozbijeme celý egyptský sultanát.“

„A jak?“ ozval se de Turenne ještě rozhodněji. „Ve městě není voda, vodovod jsme zničili a studny jsou zasypané. Koně nemají seno ani slámu. A máme hlad.“

„Hlad!“ vykřikl Petr Kyperský. „Po noci, kdy jste vybrakovali alexandrijské domy? Jistě všechny nepatřily žebrákům.“

„To shořelo,“ ozvaly se hlasy.

„A na sultána je nás málo.“

„Život je už tak příliš krátký.“

„Nechceme zbytečně umírat.“

Papežský legát, krétský biskup Petr Tomáš, se ke králově výzvě nesměle připojil. Sklidil jen smích.

„Válku přenechte bojovníkům, Excelence. Slíbili jsme církvi desátek. Ten dostane. Nejvýš by mohla o něj přijít, kdybychom podlehli tomu bláznovství“.

Petr Kyperský praštil svou přílbou o zem, až zařinčela. Pro tu chvíli se spokojil tím projevem vzteku a rozběhl se zpátky do města. Potkával křižáky ověšené kořistí a bez mečů. Všichni spěchali k přístavu. Od vzdálené brány se ozýval povyk, jak se aspoň část Saracénů dala dohromady a dobývala se zpátky do města.

Sám? Ani jediný druh pro příští boj? I ten nejvěrnější se dal svést? Král se obrátil a vrátil se na břeh, bez sebe vzteky a zmožený vedrem a zklamáním. Někteří rytíři tu přece jen ještě rozpačitě postávali, jak se jich zmocnil stud. Ale na jejich tvářích nebylo nadšení, ba ani náznak souhlasu. Prostě jen nechtěli opustit velitele v smrtelném nebezpečí. Ale byli odhodláni ho spíš odvézt násilím než bránit včerejší vítězství. I poslední pokus zadržet v přístavu odplouvající lodě vyzněl naprázdno. Legát to vzdal. S jedinou galérou čelit blížícímu se nebezpečí... Se skřípajícími zuby konečně Petr poslechl jeho naléhání a přebrodil se k velitelskému korábu hrdé flotily. Poslední zvedl kotvy. Když se ohlédl zpátky, viděl, jak na věži, kde strávil jedinou vítěznou noc, se znovu objevila egyptská korouhev. Ani ne za měsíc od vyplutí z Rhodu se vrátil na rodný ostrov z výpravy, od které si tolik sliboval. Ještě že kořist byla nesmírná. Mohl se tvářit jako vítěz, který za pouhý

den pokořil nedobytnou Alexandrii.

Služka strčila hlavu do dveří. „Máte přijít hned za panem Mönchem paní," řekla. „Přijel posel pana Tabarina."

Zas už? Sotva přede dvěma dny se přihnal z Avignonu na zpěněném koni jeden z Tabsových mužů s tou skvělou zprávou. Dobyli Alexandrii! Na lodi, kterou vyslal Petr Kyperský v den vítězství se zprávou papeži, byl muž z Jindřichova průvodu, který měl okamžitě podat zprávu do Basileje. Jindřich je živ a zdráv a obestřen slávou vítězů.

Za dva dny druhý? To je ale zvláštní. Možná pro jistotu, kdyby ten první nedojel. Moře bývá zrádné. Ale ráda si poslechnu znovu tu skvělou historii, jak se můj a *jeho* syn hned napoprvé osvědčil v úloze, pro kterou jsem ho vychovala.

Seběhla do zahrady. V Burkhartově domě ani teď, po dvaceti letech, nebydlela. Chodíval za ní, někdy ona za ním. Bylo to velmi spořádané a šťastné manželství.

Zvesela vyběhla po schodech nahoru, ale když otevřela dveře, Hartiho tvář ji vyděsila.

„Co se děje?" zeptala se přiškrceně.,

„Neměl jsem pro tebe posílat," řekl hluše. „Řekl mi to až pak."

Otrhaný muž, který zdvořile vyskočil při jejím příchodu, nepatřil k důvěrně známým tvářím. Přijímali ho narychlo až v Benátkách. Sotva ho znala.

„Všichni jsme měli příkaz podat zprávu, kdyby...," řekl roztřeseně. „A ani jsem neměl kam jinam jít."

Mönch se vzmužil. „Tohle je v pořádku. Dostaneš, co ti patří." Obrátil se ke Kateřině naplno. „Tabs je mrtvý."

„Cože?! Přece už bylo po všem!"

„Právě že ne." Hlas se mu zachvěl. „Vyprávěj to ještě jednou paní. Všechno."

„Naložili kořist na lodě a ujeli," řekl posel nešťastně. „Král se chystal svést bitvu s káhirským vojskem, ale ujeli. Do jednoho."

„Nerozumím," řekla Kateřina. „Kdo ujel a s kým chtěl bojovat?"

„Egyptský sultán vyslal posily na pomoc Alexandrii. Moc pozdě, nestihli to. Král Petr chtěl dovršit vítězství a snad i táhnout na Káhiru. Ale všichni ujeli, sotva se jim povedlo dostat kořist na palubu."

„Kdo všichni?"

„Křižáci. Do jednoho. My jsme zaskočili jednu z lodí a pokoušeli se ji přimět k návratu. Byli jak zběsilí. Náramně zbohatli a vůbec se jim nechtělo utkat se ještě se sultánem. Mohli tak přijít o všechno. Pan Jindřich se pokoušel přemluvit kapitána, ale...“

„Ale co?“ vykřikla.

„Dostali jsme se do rvačky. Pan Tabarin se vrhl mezi pana Jindřicha a jejich nože, ale... Důstojník, s kterým večer předtím seděl u vína, mu rozťal hlavu vejpůl.“

Kateřina mlčela. Jen zbledla a zaťala nehty do dlaní.

„A Jindřich?“ zeptal se Harti za ni, i když odpověď už znal, a objal ji kolem ramen.

„Rána ho srazila přes palubu. Nevím jaká, měl jsem sám se sebou dost práce. Ale smrtelná nebyla, ještě jsem ho zahlédl vstát dole ve vodě. Pak mě svázali a strčili do podpalubí. Ostatní možná utekli. Pustili mě až na břehu, byli z Janova.“

„Petr Kyperský jel až poslední, jistě ho vylovili,“ řekl Harti třesoucím se hlasem, který chtěl znít útěšně.

„Jak to víš?“ zeptala se mrtvě. „Tenhle člověk přece nemohl už vidět nic.“

„Sebehrdinštější křesťanský rek přece nemůže s jediným korábem čelit celému sultánovu vojsku.“

Vymanila se z jeho objetí. „Ty si myslíš, že je mrtvý nebo že ho zajali sultánovi piráti,“ řekla ostře. „Ne. Není mrtvý ani zajatý. Ani mě, ani Jindřicha v jeho věku nikdo nezajal ani nezahubil. Je to náš syn. Je po nás. Žije.“

„Jistěže žije!“ vykřikl. „Přece kyperský král...“

„Nech už toho,“ okřikla ho. „A sežeň mi nějaký doprovod. Pojedu do Alexandrie.“

Zastoupil jí cestu, když se hnala ke dveřím. „Nebuď šílená,“ řekl chmurně. „Alexandrie je už nepochybně znovu v sultánových rukách. Co bys tam pořídila? Ty, žena. Neumíš ani slovo arabsky. A jsi křesťanka. Nemáš vůbec naději se dovědět cokoliv, natož něco dělat.“

„Co bys dělal ty na mém místě?“

„Na tvém nic. Udělám něco na svém. Poslouchej mě. Mám své styky i mezi Araby. Jestli je vůbec možné dovědět se, co se stalo, dovíme se to. Přísahám ti, že můj bratr, kdyby zůstal živ, by se nezachoval jinak. Vydat se někam, kde tě můžou jenom zabít a kde nepořídíš nic, je velmi snadné. Ale zbabělé.“

Mlčela. Ne, ani slzu. Přece nemám proč ho oplakávat. On žije. „Máš pravdu," řekla konečně. „Musím se spolehnout na tebe a na tvé lidi. Ale zblázním se při tom čekání."

Povzdechl si. Jen těžko se odhodlával, ale nakonec to přece řekl. „Měla bys odjet do Prahy."

„Proč? Zůstanu tady."

„Přece jsi to chtěla. Přinejmenším pak nebudeš mít čas tolik přemýšlet. Vzkážu ti okamžitě, až budu něco vědět. Císař..."

„Ani mi o něm nemluv!" vykřikla zlostně. „To, co provedl, když nechal společnosti táhnout na Basilej..."

„Přece se nic nestalo. Musíme se umět bránit sami, a ne jenom čekat, až nás někdo zachrání."

Měl jistě pravdu. „Ještě se rozmyslím," řekla tiše. „Ale pojedu spíš do Avignonu. Papež se chystá do Říma a možná ani neví, že křesťanům znovu vyfoukli Alexandrii. Pochybuju, že mu tuhle zprávu někdo honemhonem přinesl jako tu o slavném vítězství. Já vím, že Urban V. kolem sebe nechce mít ženy, ale jsem já snad žena se vším všudy? Leckterý kardinál mě pamatuje ještě z časů Pierra de Rosières. Můžu být užitečná. Císař mě na nic nepotřebuje. K tomu jsem chtěla jen... jen kvůli Jindřichovi."

„Setkáte se v Římě," řekl prorocky a pokusil se o úsměv. „I s Jindřichem."

Vypadal velice mužně a odhodlaně, když ji při loučení líbal na čelo. Ale sotva za ní zapadly dveře, klesl do křesla u krbu a rozplakal se. Náš chlapečku!

VOJÁCI ŠTĚSTĚNY

Hvězdy byly tak nízko, že stačilo vztáhnout ruku a dotknout se jich. Ale byla těžká jako z olova. Ležel nehnutě a jen se díval na to temné ohvězděné nebe. Zuby mu drkotaly zimou, ale možná to byl jen vnitřní chlad, přece byl suchý a dokonce zabalený v houni. Suchý. Samozřejmě. Proč bych neměl být?

Znepokojivý pocit vzrůstal. Přece nemám co tady ležet a dívat se na hvězdy. Něco jsem měl udělat. Něco naléhavého. Kde jsem? A kdo vlastně jsem? Nechtělo se mu, ale násilím se přiměl ke vzpomínání. Rvačka. Ano, to je to. Rval jsem se s nějakými námořníky. V krčmě? Ne. Na lodi. Mrtví. Byli tam mrtví a někdo mě bodl. Spadl jsem do moře, ale asi to nebylo moře, protože jsem cítil půdu pod nohama. Ale bylo tam strašně mokro. A byla tam ruka. Živá ruka. Ručička. Jak se ve mdlobě všechno vzdaluje, zdála se docela malinkatá. Ale byla blízko. Udržela mě. Ještě mě do hlavy udeřil kymácející se člun. Víc nevím.

Dobře, tak odjinud. Tohle se stalo. Teď - kde jsem?

Nepodařilo se mu posadit se, ale aspoň zahlédl na kraji toho nekonečného nebe odlesk požáru. A najednou věděl všechno. Dohořívající Alexandrie. Loďstvo prchající bez příčiny. Kde zůstal kyperský král? Kyperský král. Můj sok.

Unavená vzpomínka se vzdálila do minulosti, jak se mu už nechtělo přemýšlet. Ať byl kde byl v nepřátelském světě nevěřících, musel k záchraně života něco udělat. Už jenom zjistit svoje možnosti si žádalo námahu, které teď nebyl schopen. Usnout nemohl, tak aspoň snít. Snít o té vzdálené, která si nevzpomene. Snít o životě, když je blízká smrt. O jejím životě, protože můj končí. Cítím to a chvěju se slabostí. V té dálce prostoru i času na ni vzpomínám bez hořkosti. Umírám bez lásky a ona v lásce žije. Nepřátelská tma té noci je pro ni milostná a život zvítězí nad stínem smrti. Alespoň pro ni snad.

Měl pravdu. V císařské ložnici v té chvíli vznikal nový život, o jehož počátku ještě neměli tušení ani šťastní milenci.

Ale jiná tvář lásky se naléhavě kradla do jeho vědomí. Rozkazovačná. Táhla ho mocí zpět. Maminko! Přece jenom se posadil, jak ho vzpomínka zburcovala. Vzpamatovat se. Nepodlehnout těm mátohám.

Jsem v nepřátelském světě, ano, ale musím se z toho dostat. Zklamat ji nesmím. Ani sebe ne.

Přemohl otupělost a vymotal se z houně. Hlava se mu točila a cítil bolest v hrudi, jak se mu nepřátelské ostří smeklo po žebrech. Nic víc? Jenom ta hlava a to škrábnutí? Horší byla rána saracénské šavle, která mi den předtím rozťala tvář. A tu jsem ani nezaznamenal. Jenom jsem otřel krev a bil se dál.

Zničehonic na sebe dostal vztek. Co! A to bych tu chtěl bezmocně skomírat?

Spíš vytušil, než viděl nebo slyšel pohyb v tmě. Vstát se mu nepodařilo, ale aspoň se skulil dál do hlubšího stínu a se zatajeným dechem vyčkával.

„Kde jsi, pane?“ ozvalo se tiše. „To jsem já.“

Poznal hlas. „Jak víš, že jsem tady?“ zeptal se.

Dívenka přidřepla k němu a rozesmála se. „Vypadal jste dočista mrtvý. Už jsem měla strach, ale srdce se nezastavilo.“

„Kde jsme?“

„Za výběžkem.“

„Jak jsem se sem dostal?“

„Přitáhla jsem vás. Mořem to bylo snadné, i když jsem nakonec musela plavat. Na břeh to šlo hůř.“

„Proč až sem?“

„Sultánovi lidé už z Káhiry dorazili. Nechci, aby vás našli. Přece mě musíte vzít do Francie. Slíbil jste mi to.“

Do Francie! Panebože. Ty tisíce mil! Zachránit holý život je už víc, než o čem mohu snít.

„Přinesla jsem něco k jídlu. Před cestou se musíme posilnit.“

„Před jakou cestou?“

„Přece musíme honem pryč. Už večer začali pročesávat okolí města. Zadržela je jenom tma.“

„Jak to, že nás neviděli v moři? Za bílého dne.“

„V zátoce plave spousta mrtvých ještě od včerejška. Příliv je přinesl ráno zpátky. To bylo štěstí. Vypadali jsme jako plovoucí mrtvoly. Vy vůbec a já jsem se tak tvářila. Mohli si všimnout, to určitě. Ale nedívali se na moře. Křižácké lodě už byly dávno pryč. Hledali, kdo tu zůstal.“

„Hannán,“ řekl.

„Jmenuju se Annette,“ opravila ho ostře. „Už si to pamatujte.“

„Jako Hannán ti nic nehrozí. Utekla jsi z harému před křižáky. Emír tě ještě odmění.“

„Alexandrijský emír je přece mrtvý,“ odsekla. „A já nechci. Chci jít s vámi do Francie.“

„Ta je daleko za mořem.“

„Myslíte, že to nevím? Po Středozemním moři jsem jezdila s tatínkem deset let.“

„Byla jsi malička. Nemůžeš si to pamatovat.“

„Něco si pamatuju. A i kdyby ne, stejně nemáme vlastní loď. Musíme se nějaké zmocnit. Ale ne tady, tady hlídají. Už se postavíte?“

Zkusil to. Zavrávoral a taktak se chytil křehkého ramínka. Svět se s ním houpal a hlava se točila.

Hannán-Annette stála pevně. Udržela ho. „Opřete se víc, radši půjdeme. Kdybychom na někoho narazili, budete dělat, že jste hluchoněmý. Mluvit budu já.“

„Co to mám na sobě?“ zeptal se s úžasem.

„Přece burnus. Převlékla jsem vás.“

„Kde jsi to vzala?“

„Mohla jsem jich mít tucet!“ vykřikla netrpělivě. „Mrtví žádné šaty nepotřebují. Tak už pojďte. Jen co budeme kousek dál, můžu ve vesnicích říkat, že vás egyptský sultán posílá k lékařům. Přece jste utrpěl úraz v boji s křižáky, či ne? Nakonec to je pravda,“ ušklíbla se.

„Ale já nevypadám jako Arab.“

„To se nepozná. Mamlúkové jsou přece potomci bílých zajatců. Jen se musíte tvářit jako pán. To dovedete.“

„Jsi chytrá,“ řekl s uznáním. „A statečná. Vděčím ti za život. V každém případě aspoň za naději. Díky.“

Víc než naděje to zatím nebylo. A i ta byla skoupá. Ale jak plynul čas, pomalu rostla, i když cíl cesty byl v nedohlednu.

Dny, týdny, měsíce. Jindřich dny už ani nepočítal a čas měřil od úplňku k úplňku. Na rozdíl od něj Annette neztrácela dobrou náladu nikdy. Hopkala vedle něj a kolem něho a Jindřich by dal na to krk, že takhle ušla nejmíň dvojnásobnou cestu. Byla k neutahání.

V malých vesničkách občas něco vyžebrali. Zjizvený válečník budil úctu a neštěstí, které ho potkalo ve službách pravé víry, vyvolávalo soucit. Na svoje role si oba velice rychle zvykli. Annette se tvářila jako mladší bratr válečného hrdiny. Anás. On byl Mohamed, což bylo jméno posvátné a mimořádně oblíbené. Dali jim najíst a málokdy

chtěli, aby to odpracovali. Den, kdy Annette konečně posunula zázračného lékaře až do tuniského chalifátu, protože už minuli i Tripoli, byl pro ně svátek.

„Kam až chceš takhle jít?“ zeptal se jí Jindřich. „Mezi Afrikou a Španělskem je sice mořská úžina, ale ani tu nepřeplaveme. Krom toho - šli bychom tam víc než rok.“

„Máš pravdu, chytneme se rybářů.“

Dávno mu tykala. Vlastně si ani nevšiml odkdy. Usmál se.

„Rybářům nemůžeš vykládat, že někde na ostrově žije zázračný arabský lékař.“

„Tak si vymyslím něco jiného. Tady už nejsou tak zvědaví na válečníky. Za lidské paměti je tvoji křižáci nepřepadli. Sem tam nějaký pirát. Ale po souši?“

„Pod rybářskou plachtou stejně daleko nedoplujeme,“ povzdechl malomyslně. „A galéra? Marný sen.“

Svraštila černé obočí. „Škoda, že piráti nemají vlastní zemi. Všichni hledí schovávat svou kořist jeden před druhým. Jinak bych možná věděla, kde hledat. Ale místa, kam jezdíval tatínek...“

„Kam jezdíval?“

„Tak - různě. Do přístavů. Občas bylo třeba něco nakoupit.“

„To bylo nebezpečné.“

„Nebylo. Tatínek se s každým domluvil. Dokonce někdy i po dobrém.“

Větším místům se obvykle vyhýbali, ale teď zamířili do přístavu v El-Bunbahu.

„To není pravda!“ vydechl Jindřich, když sešli dolů k bárkám. „Podívej!“

„Loď,“ řekla. „Ale bez posádky. Co je s ní?“

Galéra, kterou arabští lodaři spouštěli na vodu zřejmě po opravě, patřila ke kyperské flotile.

„Já tu loď znám,“ řekl Jindřich. „Ale nemá vlajku. Myslíš, že ji zajali piráti? Nebo Arabové vyvraždili námořníky? Či se vzbouřili veslaři?“

„Nemyslím si nic. Večer to budu vědět. Ty na mě počkej a hlavně nic neříkej. Nezapomeň, že jsi pořád hluchoněmý.“

Usadila ho v krámku vedle mola, kde prodávali sladkosti, a po mnohomluvném vysvětlení majiteli o neblahém osudu svého bratra, ho zanechala napospas náhodě. Pořád ještě vypadala jako velice hube-

ný,a špinavý arabský uličník.

Budeme-li putovat ještě rok a déle, kdoví, pomyslel si s úsměvem, když sledoval vzdalující se postavičku. Na zdrženlivý stud mezi nimi nebyl čas. Vídal ji při společném koupání a její nenáhlá proměna v ženu mu nemohla ujít. Dvanáct let. Ano. Vlastně je možná už dospělá. Jenomže - jak dál? Až se pod otrhanými hadříky začnou už zřetelně rýsovat dívčí ňadra, těžko budeme moct pořád tvrdit, že je kluk. Aspoň že dobře ví, oč s muži jde, a nenadálý útok ji nepřekvapí. To zjištění ho kdysi uvedlo do rozpaků, ale vlastně to bylo možná dobře.

„Jak se ti vlastně povedlo utéct z harému?“ zeptal se jí jednou.

„Neutekla jsem. Zůstala jsem tam.“

„Cože? Vždyť prošťourali každý kout.“

„Byla jsem moc dobře schovaná.“ A na jeho nechápavý pohled dodala: „Za nosítky, na kterých nosili favoritku k emírovi. Stáhli jste z nich jen hedvábný přehoz vyšívaný perlami. Ten spodní režný na nich zůstal. Všechno jsem viděla. I vás. I - je. Jak se poveselili s otrokyněmi.“

„Ty jsi se dívala?“

„Byla jsem zvědavá, jak se to dělá v Evropě. Řeknu ti, za moc to nestojí.“

„Nerozumím ti,“ zakoktal.

„Všechno to byli tupci bez představivosti. Až se dostanu do Francie, tak o muže nezavadím. Leda bys mi přivedl saracénského otroka.“

Cítil, že se červená. On, muž, vedle dítěte. „Jak to můžeš vědět,“ řekl nevrle.

„Snadno. Přece jsem ti říkala, že mě cvičili pro súdánského pašu. Co se tak díváš? To bylo samozřejmé. Výchova v harému má svá pravidla. Muslimská žena musí vědět včas, jak svému pánovi působit nejvyšší rozkoš. Všechny to uměly. A tak zbytečně.“

„Chceš říct, že - že tě učili, nebo že...“ Vždyť je to děťátko! „Kdo?“

„Přece maminka a ty ostatní.“ Podívala se na něj a vyčetla mu v očích zděšenou otázku. „Ale ne,“ zasmála se. „Muže jsem nepoznala. To by se ženich poděkoval za zprzněnou nevěstu. Já nejsem dcera tureckého sultána jako maminka. Jsem dcera křesťana a vůbec nejsem tak krásná jako ona. Ji alexandrijský emír přijal i tak. Mě...“ Povzdechla si. „VLastně by mi ani tak nevadilo, kdyby mě paša odmítl, protože nejsem panna. Jenomže by mě zaživa zakopali jako cizoložni-

ci.“

Dlouho a mlčky se na ni díval. Co čekáš, dítě, od křesťanů? Co u nás dělají vznešení páni s nevěrnými ženami? Zaživa zakopat? I o tom jsem slyšel. A ještě o lecčems. Zatímco muž může mít hejno souložnic a tucty levobočků.

„A jaký jste vy?“ zeptala se znenadání. „Jako milenec, myslím.“

„Co je to za otázku!“ Její přímočarost ho znovu uvedla do rozpaků. „Takový jako všichni,“ řekl nicméně, když si uvědomil, že pro ni je to cosi všedního. Každodenní život v harému byl přece *o tom.* „Mezi muži není velký rozdíl.“

„Co to říkáte?“ vykřikla. „Je! A veliký. Viděla jsem to. Já vás to naučím, chcete?“

„Tak už dost,“ okřikl ji. „Sama jsi řekla, že nechceš muže ani vidět.“

„Vás možná ano.“ Potměšile se na něj podívala. „Taky se při koupání dívám, zrovna jako vy. A třeba máte i nadání.“

Najednou se mu vedle ní zjevila ve vzpomínce postava císařovny a srovnání jako vždycky vzbudilo jeho veselost. Žena? Tohle vyžle? Ne. Pro mne nebude nikdy. Oči oslněné majestátní krásou... Jenomže ne každý mou císařovnu zná.

„Co je tu k smíchu?“ zeptala se nevrle.

„Nic. Jsi roztomilá.“

Potřásla hlavou a zesmutněla. „Já vím, že se vám nelíbím.“

„Krása není všechno,“ řekl tenkrát poučně. „Ostatně kdoví. Třeba z tebe ještě něco vyroste.“

Dnes si naopak přál, aby ještě dlouho nevyrostlo. Její budoucnost ho znepokojovala víc než myšlenka na vlastní bezpečí. Potřebovali bychom aspoň trochu štěstí, pomyslel si beznadějně, ale vzápětí se za tu myšlenku zastyděl. Jsem nevděčný. Štěstí! Copak zatím jsme ho neměli až příliš? Můžeme si jen přát, aby nás to dosavadní neopustilo.

„Posádka bude u vesel,“ řekla mu večer bez dechu. „Ti blázni si vyrazili na moře se zajatými Egypťany! Málem šli ke dnu v zimní bouři, když narazili na skálu, a taktak se dostali k nejbližšímu břehu. Naneštěstí je vlny zahnaly až k Africe. V přístavu slovo dalo slovo a otroci v železech se prostě vyměnili. Moc dlouho nepřežijou. Arabští otrokáři jsou ještě horší než ti křesťanští.“

„Krom veslařů loď potřebuje taky posádku,“ řekl. „Dám se najmout.“

„A umíš něco?“

„Klidně můžeš říkat, že jsem námořník. Předvedu jim, co budou chtít. Na to jsem se dost dlouho plavil s kyperským králem. Možná bych dokázal i řídit loď.“

„Poplujou do Tunisu,“ řekla. „Aspoň to máme na cestě.“

„Ne. Vysvobodíme je a poplujeme, kam budeme chtít. Třeba i na ten tvůj ostrov s pokladem.“

„Jak to chceš udělat?“

„Ještě nevím. Cestou už něco vymyslím.“

Na galéře potřebovali i plavčíka a hluchoněmý i s bratrem se snadno dostali na palubu. Přetvářka tady ovšem byla mnohem nesnadnější. Na malém prostoru a pořád všem na očích. Jindřich byl rád, že si arabsky neosvojil ani slovo. Snáz si tak zvykl neobracet se na pokřik a čekat, až co se doví od Annette. Vyvinuli mezi sebou řeč tajuplných posuňků, kterými se zdánlivě dorozumívali. Většinou mu ještě stačila zašeptat, oč jde.

Zbědované zajatce v řetězech hnali kolem posádky, která si hověla na palubě, a Jindřich se jenom děsil, aby ho někdo nepoznal a z neznalosti neprozradil. Rychle se odvrátil, ale ještě stačil pohledem zavadit o známou tvář. Jan de Morpho, hrabě z Edessy! Poslání galéry určitě nebylo bezvýznamné. Možná doprovázel flotilu, na níž se plavil sám král. Morpho byl mrštný válečník, který rychle chápal. Nebude nesnadné se dohodnout.

„Kyperský král je lidumil,“ řekla Annette tiše. „Loď má i plachty. Veslaři se tolik nenadřou.“

Lidumil? Jindřich se ušklíbl. O laskavosti Petra Kyperského slyšel od námořníků pěkné věci. Ale na posádky svých lodí dbal. „Tím líp. Potřebuju je odpočaté. Nech mě teď, musím přemýšlet.“

Vypluli. Zimní moře bývá neklidné, ale oba byli zvyklí. Nikdo z arabských důstojníků nepodezíral, že osmahlý lodník s tváří připomínající původ ze vznešených mamlúků, který se s takovou jistotou pohyboval po palubě kolébavým krokem mužů moře, a čiperný plavčík jsou něco jiného, než se zdají být.

KŘÍŽ A LILIE

Když Bertrand du Guesclin shromáždil pod křižáckou zástavou vojsko k tažení na Granadu, nebyly to pouhé zbytky po Cervolovi, jak se papež v Avignonu brzy přesvědčil. Ještě předtím, než se skromně

představil jemu i císaři, navštívil v Bordeaux Černého prince a vyžádal si od něj svolení pro hejtmany Velkých společností, které stály ve službách Anglie. Také oni měli svou podivnou čest. Rabování patřilo k válečnému řemeslu a dávali se najímat do služeb kohokoli. Ale nikdy nezvedli zbraň proti Černému princi. Eduard Waleský dobře tušil, že tažení proti Granadě je jen záminka. Ale sám jako místodržící v Akvitánii už začínal pociťovat neblahé působení „společností", které při plenění mezi přítelem a nepřítelem jaksi nerozlišovaly. V boji se proti němu pravda nestavěly. Jenže to nestačilo. Nemohl stále bojovat, a už vůbec ne proti svým, které kdykoli mohl znovu potřebovat. Také pro něj, nejen pro francouzského krále, bylo žádoucí je dostat pryč. Ne do Svaté země, ale na dosah. Španělsko se k tomu dobře hodilo.

Co už nepochopil, byl vzdálený záměr Karla, zvaného též Moudrý, který čekal na první příležitost, aby vypověděl ponižující smlouvu z Brétigny. Zatím nemohl. Francouzské loďstvo se na moři nemohlo postavit anglickému, podepřenému kastilským spojencem. Černý princ upíral oči k sužované zemi, kterou spravoval, a docela mu ušlo, že obří vojsko valící se přes Pyreneje by mohlo i mezi Francií a Anglií zvrátit zatím příznivý poměr sil.

Kastilský král Pedro První, kterému přezdívali Krutý, byl přítel Anglie. Možná by jím nezůstal, kdyby před patnácti lety vyšel svatební plán a dorazila k němu anglická nevěsta, Eduardova mladší dcera Jana. Na cestě za ženichem podlehla už cestou v Bordeaux moru, který tehdy zuřil zvlášť hrozivě na jihu Francie. Anglickou Janu o rok později nahradila po boku následníka, který se mezitím otcovou smrtí stal králem Kastilie, Blanka z Bourbonu, vlastní sestra dauphinovy choti a po matce sestřenice krále Francie. Jan Dobrý to tehdy pokládal za skvělý zisk a netušil, jak krutý osud připravil mladinké dívce. Černá smrt, která postihla Eduardovu dceru, sotva mohla být krutější.

Mladý kastilský král ještě večer před svatební nocí utekl z manželské ložnice za krásnou Marií de Padilla, kterou chtěl k všeobecnému pohoršení posadit jako svou choť na královský trůn. Maria byla ze vznešené rodiny, ale urozeností se ovšem francouzské princezně rovnat nemohla. Devatenáctiletý Pedro tehdy s pomocí jejích příbuzných upevnil svou moc natolik, že mohl svou zákonnou choť vláčet po věženích z jednoho hradu na druhý víc než deset let, až konečně pro lásku k ctižádostivé ženě, která mu mezitím porodila už pět dětí, dal nešťastnou Blanku před čtyřmi lety zardousit žalářníkem v hradu Medina

Sidonia poblíž Cádizu. Ale ani Maria Padilla na kastilský trůn nezasedla. Vyšší moc zasáhla a zahubila ji morem sotva několik měsíců po smrti její sokyně.

Jan Dobrý se o Blančin osud nestaral. Ten rok se teprve vrátil ze zajetí. .Ale sotva na francouzský trůn zasedl Karel Pátý, Francie vyvstala proti Pedrovi jako hrozivý nepřítel.

Zpočátku skrytě. Karel byl mistr diplomatických kliček. Náhle se mezi nespokojenými obyvateli Kastilie začaly šířit pověsti o tom, že obávaný Pedro po právu na trůnu svého otce nesedí. Jeho matka, dcera portugalského krále, prý před lety porodila holčičku a vyměnila ji za syna židovské služky, protože už neměla naději na následníka ze svého lůna a jinak svému konečnému ponížení nemohla zabránit. I ji její choť opustil pro lásku krásné souložnice, která mu dala deset dětí, s nimiž žil a zahrnoval je láskou, péčí a poctami, zatímco opuštěná choť žila v ústraní s tím jediným děckem, o kterém se začalo pochybovat, že to je vůbec králův syn. Zato jím nepochybně byl Enrique de Trastámare, nejstarší syn milenky Alonsa Kastilského - Leonory de Guzmán, a s podporou mnohých se začal hlásit o kastilskou korunu. Francouzská ruka v této hře Černému princi zprvu unikala. Jistě, už samo odvedení loupeživých tlup za Pyreneje bylo pro Francii zisk. Spokojil se tím, že si dal znovu přísahat, že nikdo z hejtmanů své šiky proti němu nepostaví, a propustil je pod korouhev s liliemi Bertranda du Guesclin.

Nebylo to prvně, co z Villeneuve na protějším břehu Rhóny hrozila papežskému Avignonu síla francouzského vojska, jehož velitel se tvářil jako beránek, ač to byl vlk ukrytý v jeho rouše, ať už šlo o kteréhokoli královského prince, který sem kdy přijel se zvláštním poslá-ním. Pan du Guesclin pravda nebyl princ, ale i on přicházel z pověření francouzského krále, i když Karel Pátý, když mu svěřoval ten složitý úkol, neměl zrovna na mysli obléhání papeže.

Ve svém paláci, nedávno proměněném v pevnost, Urban V. znepokojeně očekával vývoj událostí. Bertrand du Guesclin, jehož sám jmenoval nejvyšším hejtmanem *Velkých společností,* nepochybně přišel žádat slíbenou podporu své výpravy. Při pohledu na hrozivou záplavu papež i kardinálové nechápavě přemítali, co to znamená.

Francouzský komoří měl přece s tímto vojskem táhnout rovnou přes Pyreneje. Ale teď byl tady a k podepření svých požadavků si při-

vedl nejbezohlednější hordy, jaké kdy plenily okolí.

Pravda, nad jejich hlavami se tentokrát nevznášely jen královské lilie, ale dokonce svatý kříž. Ale copak se dalo věřit tomu, že tito loupežníci bez nejmenších zábran svědomí se obrátkou proměnili ve sbor napravených hříšníků, křižáků připravených zahnat nevěřící z granadského království?

Nebylo radno čekat příliš dlouho.

Urban V. okamžitě vyslal do jámy lvové nejstatečnějšího kardinála, aby se zdvořile zeptal, co pan komoří vlastně chce. Dokonce se vzmohl na pohrůžku. Jeho vzkaz byl nesmlouvavý.

„Já, který mám sílu od Boha, světců, andělů a archandělů, stihnu nejstrašnější klatbou celé vojsko, nevydá-li se okamžitě na cestu."

Guesclin kardinála přijal velmi zdvořile společně s maršálkem Audrehemem a dotázal se ho ve vší slušnosti, jestli přinesl peníze.

Kardinál se vytočil. Prý jen přišel zjistit, jaké mají úmysly, když přitáhli k Avignonu.

„Vaše Eminence," odpověděl Audrehem. „Ti, které vidíte před sebou, páchali ve Francouzském království deset let nejhrůznější zlo. Teď jdou bojovat proti nevěřícím v Granadě a my, jejich velitelé, se chceme postarat o to, aby už nepřekročili Pyreneje na cestě zpět. Ale před odjezdem a pravděpodobnou smrtí žádají Svatého otce, aby je zprostil jejich hříchů a zachránil před věčným trestem za těžké zločiny, které kdy spáchali od dětských let. A krom toho je pro naši výpravu třeba, aby nám papežská pokladna vyplatila slíbených dvě stě tisíc franků," dodal jenom tak mimochodem k okřídlené tirádě.

Kardinál se ošil. „Je vás příliš mnoho," řekl. „Přesto myslím, že mohu rozhřešení slíbit, uspokojí-li vás to."

„Eminence," vložil se do toho okamžitě Bertrand s vojáckou otevřeností. „Musíme dostat všechno, co maršálek žádá, protože ať už to chcete slyšet nebo ne, velká většina z těch lidí se málo stará o spasení, ale na penězích jim záleží. Chceme je odvést tam, kde můžou po právu plenit po svém zvyku bez újmy na majetku křesťanů. To snad Svatému otci stojí za almužnu. Pokud nám nevyhoví či bude otálet příliš dlouho, bojím se, že se nám nepodaří je odvést od Avignonu a celý kraj toho bude litovat."

Kardinál spěchal přes most zpátky a nejdřív papeži tlumočil žádost o rozhřešení.

„Mají ho mít," řekl Urban bez zaváhání, přestože šlo o hříšníky

obtížené nejhrůznějšími zločiny, „za předpokladu, že se bez prodlení vzdálí.“

„To není všechno.“

Kardinál nerad ze sebe vysoukal žádost o peníze. Ačkoli šlo jen o splnění předběžného slibu, papež zaváhal. Až pohled z okna na to moře ozbrojenců, kteří si po svém zvyku opatřovali zásoby na cestu za nářku oloupených obyvatel Villeneuve, ho přesvědčil. Na radu kardinálů dal okamžitě vypsat mimořádnou daň všem obyvatelům Avignonu, aby papežský poklad zůstal zachován.

Starosta Avignonu osobně přinesl Guesclinovi vybrané peníze spolu s absolucí, opatřenou papežskou pečetí.

„Proč nepřišel kardinál? Copak papež své poklady svěřuje městským úředníkům?“

„To není z papežské pokladnice, pane,“ řekl smutně starosta. „Přikázali nám vybrat zvláštní berni. To obyvatelé Avignonu shromáždili vaše peníze.“

„Cože?! Nechtěl jsem okrást obyčejné lidi. Peníze slíbila svatá stolice a nepřijmu z nich ani sou, dokud nebudou vydány z papežské pokladny.“

„Pane!“ vykřikl starosta vděčně. „Ať vás chrání nebe! Lidé se nad vaším rozhodnutím budou radovat.“

Peníze rozdali zpátky nedobrovolným dárcům a kardinálské kolegium s dlouhými tvářemi poradilo papeži, aby tentokrát raději uvolnil prostředky na žold *společností* z kuriálních prostředků.

V náhradu papež aspoň uložil povinný desátek francouzskému duchovenstvu.

Ještě než se vydali přes Pyreneje, ujistil se Bertrand zvláštním poslem, že také aragonský král je ochoten splnit své finanční závazky. Předobře věděl, že je to jediná cesta, jak udržet kázeň v podivném vojsku, které ho zatím následovalo s ochotou.

Dobře zaplaceni, dobře živeni, žoldnéři se tentokrát na výzvu svého velitele zavázali, že se nebudou chovat jako loupežníci na žádné straně Pyrenejí. Nebudou znásilňovat ženy, pálit domy, zabíjet muže a děti ani zajímat lidi pro výkupné.

„Věřte mi,“ řekl jim Bertrand při posledním shromáždění před tažením. „Nadělám z vás boháče, a poslechnete-li mě, ani po smrti vás věčná blaženost nemine.“

„Táhneme na Granadu, přátelé. Je plná pokladů, které sem pohanští psi včas přitáhli z celého Córdobského kalifátu. Potáhneme spřáteleným Aragonskem, jehož král nám slíbil příspěvek. Takže se zdržíme plenění a zabíjení, ano?“

Guesclinův zvučný hlas se nesl nad shromážděním. Jeho dobře živení vojáci, kterým už v měšcích zvonil první žold, ač bylo zvykem vyplácet ho dodatečně, mu spokojeně naslouchali. Ano, bylo dobré jít s Bertrandem du Guesclin, francouzským královským komořím, hrabětem de Longueville a nejvyšším hejtmanem *Bílých společností*. Ostatně i pláště s bílým křížem jako odznak jejich nové svatosti všem slušely a dodávaly jim vážnost, kterou nemuseli dobývat násilím. Také žen s vojskem táhlo víc než jindy. Hejtman se zkrátka uměl postarat.

Bertrand si změřil řádku komandantů. S většinou z nich ještě donedávna stáli proti sobě v anglo-francouzském hašteření, které přetrvalo přes mír uzavřený v Brétigny. Sir Hugh of Calveley si před souhlasem s tažením dal rovnou přisahat, že nebude použit proti Černému princi. „Já jsem váš přítel, Bertrande,“ řekl mu, ač se mnohokrát jeden druhého na válečném poli poctivě snažili zabít a oběma z nich se podařilo toho druhého aspoň jednou vzít do zajetí a vydřít z něj výkupné. „Jsem váš přítel a váš věrný druh a půjdu, kamkoli se vám zlíbí, válčit s kýmkoli na moři i na souši, jenom ne proti waleskému princi. Nikdy se nepostavím proti němu, a kdybych shledal, že se máte střetnout s ním, přejdu na jeho stranu, protože on byl první, komu jsem přísahal věrnost. S tou jedinou výhradou vstupuju do vašich služeb a jsem váš.“

Bertrand velice dobře rozuměl takové řeči a takovému způsobu uvažování. I jemu byly vlastní. Ve službách kohokoli by se nikdy nedal zneužít proti Karlovi Pátému. Ale kastilský Pedro, to přece nebyl Černý princ.

Přesto trochu zaváhal, než připojil dovětek. Calveley byl spojenec, bez něhož by se obešel velmi nerad. Ovládal dobrou třetinu Guesclinových zabijáků, těch zbrusu nových přátel Francie. Angličané. Gaskoňci. Vždycky nejlepší v boji.

„Ale máme tu jeden drobný účet,“ řekl. „Potkáme-li cestou Pedra Ukrutného, který nectně sprovodil ze světa svou choť, sestru naší královny, rozdupeme ho, pánové. Stejně nesedí pevně na svém trůnu a náš vzácný příznivec aragonský král je jeho nepřítel odjakživa. Vede s

ním válku už devět let. A je to on, kdo nás ve Španělsku zaplatí. Vyplatí-li nás už v Barceloně, trochu mu pomůžeme, ne?“

Shromáždění včetně velitelů projevilo souhlas. Nijak nadšený, ale postačující. Byli najati k boji a s výjimkou některých velitelů jim bylo zcela jedno, proti komu a s kým.

Calveley se otočil k Bertrandovi. „Budiž,“ řekl s úsměvem. „S Francií válku nevedeme už pět let a tentýž hanebný osud mohl jistě potkat naši princeznu, kdyby si ji černá smrt nevzala dřív. O Pedrovi jsem ještě žádnou chválu neslyšel.“

Bertrandovi spadl pro tu chvíli kámen ze srdce. Calveley zřejmě nebyl zasvěcen do problému kastilské flotily. I kdyby byl, tady kynul zisk. Černý princ nepřitáhne na pomoc ohroženému spojenci anglického krále, i kdyby se jeho otec v Londýně stavěl na hlavu. Nemůže. Všichni jeho bojovníci jsou tady s námi pod mým velením a ochotni zrovna jako proti Maurům bojovat třeba proti Španělům. Za zisk a slávu. Hlavně za ten zisk. A Černý princ čím dál tím méně rád platil.

Aragonský král jim poslal vstříc průvodce a tlumočníky, aby se mohli rozdělit. Tak velký počet ozbrojenců pohromadě, to byla zkáza pro kraj, kudy táhli. V menších skupinkách, snad. Za jídlo a zásoby měli platit dohodnuté ceny, ale kdoví. Těžko se to dalo s jistotou čekat od těch, kteří byli zvyklí brát cokoli zadarmo.

Bertrand byl v Barceloně přijat jako král. Pedro Aragonský mu slavnostně udělil hrabství Borja na aragonské hranici s Navarrou. Stejně tak Calveley a každý z přítomných velitelů dostali celou řadu výnosných vsí a měst.

Háček byl jen v tom, že většinou, včetně Guesclinova hrabství, byla v držení Pedra Kastilského, který je před časem zcizil Aragonu. Bylo je třeba napřed dobýt dřív, aby novým pánům nesla užitek. Nicméně se to všechno udalo s velkou vznešeností při banketu, který aragonský král uspořádal na počest jejich příchodu a při němž mu Bertrand seděl po pravici na důkaz toho, že ta ze všech nejuctívanější osobnost je on.

Pocty byly lichotivé, ale nikoho neoklamaly. Nicméně pro většinu loupeživých pánů to byl zážitek zcela nový, sedět jako vážený host po boku skutečného krále. Bertrand byl zvyklý z Francie, ale ač Karel Pátý byl jeho dávný přítel, s takovou okázalostí ho ještě nikdy nepřijal.

Aragonský král byl ovšem proslulý obřadností. Také se mu podle

toho říkalo Pedro Obřadný. Jemu přes to přese všechno k dovršení nádhery a pocitu dokonalosti přece jen něco chybělo. Netrpělivě už čekal na stále nepřijíždějící poselstvo kyperského krále, které mělo doprovázet aragonskou flotilu na cestě ke Kypru. Její admirálská loď poveze na palubě budoucí kyperskou královnu, aragonskou princeznu Eleonoru. Vyslanci se nepochopitelně zdrželi. Král Pedro neměl tušení, co to znamená.

Pro ostatní jeho slavnost byla bez chyby. Ostatně ani on se nermoutil tak příliš. Až přijedou, tak přijedou. Teď bylo důležitější s těmito odhodlanými houfy zabijáků vypudit stejnojmenného synovce z Kastilského království a dosadit na trůn spojence, který za svůj úspěch bude vděčit jemu, protože byl ochoten platit i jeho žoldnéře. Enrique de Trastámare, příští kastilský král, se zatím skrýval v pyrenejském orlím hnízdě Peyrepertuse na hranicích Francie, vyhnán i ze svého hrabství Trastámare, a ač se mu podařilo shromáždit jakés takés vojsko, ze svých prostředků nemohl platit žold.

To byla také hlavní Bertrandova starost. Peníze, peníze, peníze. Vymáhal je napořád a usilovně, až si připadal spíš jako kramář než vojevůdce. Ale měl-li tohle vojsko, nejnebezpečnější a nejvýkonnější v Evropě za posledních nejméně sto let, udržet ve svých službách, musel platit. Potom se na ně v boji mohl spolehnout.

Nezklamali ho. Vyděšený Pedro se ukryl v Burgosu a posla za poslem vysílal o pomoc k anglickému králi. Ten svolal hromy blesky do Bordeaux na synovu hlavu a ostře ho vyzval k okamžitému zásahu. Docela marně. Princ waleský měl dost starostí v Akvitánii, a i kdyby chtěl, prostě nemohl. Guesclin si to spočítal velmi dobře. Jeho vojáky měl pod svým velením. A i když Černý princ poslal za Calveleym a ostatními spřátelenými hejtmany, jedno bylo jasné: Vojsko pod jeho velením proti nim nestálo a Guesclin platil rychleji a líp než jiní. Princovu příkazu na dálku a bez odměny prostě nějak nerozuměli.

Po obsazení několika míst byl útok na Briviesku v blízkosti Burgosu, útok vedený ze všech stran, strašný. Dobře opevněné město, které patřilo mezi Pedrova nejvěrnější, se zoufale postavilo na odpor. Smetli ho v několika hodinách a následující masakr a rabování vzal vladaři, vyčkávajícímu v Burgosu, veškerý zbytek odvahy. Mnohatisícové přesile prostě vzdorovat ani nemohl, i kdyby chtěl a i kdyby jeho muži vynikali nad ty druhé, což ve skutečnosti bylo naopak. Obklopen chatrným vojskem čítajícím sotva pár set mužů se pokradmu vyplížil z

ohroženého královského sídla.

Burgos se nejdřív mínil bránit, ale když přišly zprávy o krvavém řádění v Briviesce, odhodlali se otevřít brány i svou katedrálu novému králi, kterého podpírala síla, jíž je neradno vzdorovat.

Enrique, dosavadní hrabě z Trastámare, *kastilský bastard*, jak mu přezdívali v nepřátelském táboře, syn Alonsa Jedenáctého, byť i z neprovdané matky, ve stanu před Burgosem, kde měl o velikonoční neděli 5. dubna přijmout královskou korunu, objímal Bertranda du Guesclin, nejvyššího hejtmana *Velkých společností*, kterým se právem říkávalo *Zlé*, a strůjce svého nevídaného úspěchu. Obratem a vlastně bez boje mu získal celou Kastilii.

„Nikdy nezapomenu, Done Beltráme," řekl, jak se mu na jazyku lámalo to nesnadno vyslovitelné jméno. „Sloužíte pravdě a Bohu. Ani odměna na zemi vás nemine."

„Sloužím také francouzskému králi, Vaše Veličenstvo," připomněl mu Bertrand. „Doufám, že na to nezapomenete. Bez něj a jeho rozhodnutí byste nebyl tam, kde jste. A taky samozřejmě bez peněz vašeho strýce. Dovoluji si vás upozornit, že jich budeme potřebovat mnohem víc."

„Ano, to chápu." Don Enrique poněkud posmutněl, protože jeho pokladna byla dosud prázdná. „Myslíte, že ten židovský parchant měl čas odvézt královské poklady?"

Židovský parchant! Ano, to znělo ještě mnohem hůř než kastilský bastard. Jako by četl v jeho myšlenkách, Enrique zvedl hlavu a řekl ctnostně: „Já se zákony Božími řídím, pane. Před legitimním synem svého otce bych sklonil pokorně koleno. Ale Pedro je jen podstrčený Žid. Já sice nejsem z manželského lože, ale na rozdíl od něj mám v žilách královskou krev a tedy lepší právo vládnout Kastilii."

Bertrand potřásl hlavou. Židé ve Španělsku byli v úctě jako nikde jinde v křesťanském světě, ale sňatky i zde uzavírali jen mezi sebou. A na plavovlasém Pedrovi nebylo židovského pranic. Jenže francouzský král potřeboval kastilskou flotilu, aby ji postavil proti anglické, a ne aby spolu s ní potápěla francouzské lodi. Takže Pedro První je Žid a uchvatitel trůnu a Enrique de Trastámare podle lidského i Božího práva král.

Položil Enriquovi ruku na rameno a řekl s pochopením: „Zajisté, Vaše Veličenstvo. Přesně tak to cítí i francouzský král. Nikdy by se nespojil s nezákonným uchvatitelem trůnu. Ctí ve vás osvoboditele

sousední velké země, spřáteleného panovníka a spolehlivého spojence. Mohu vás ujistit nejen jeho přízní, ale i souhlasem Svatého otce, který tuto výpravu podpořil.“

Enrique se zarděl potěšením. Papežským požehnáním si nebyl jist. Jeho příznivec aragonský král vyhnal přece z Mallorky právoplatného krále, který se velmi nedávno stal milovaným chotěm Jany Neapolské, vždy v milosti u svaté stolice. A docela jistě stál na Pedrově straně a na straně Anglie.

„Mám pro vás úkol, pane du Guesclin,“ řekl. „Zítra laskavě doprovodíte ke korunovaci mou choť. Je to čestný úkol, který bych nesvěřil ledaskomu.“ V příští chvíli se zarazil. On sám byl na Bertranda zvyklý a neuvědomoval si jeho zjev. Ale na budoucí královnu a její společnice vskutku mohl zapůsobit otřesně.

Věděl bych o hezčích rytířích, pomyslel si Bertrand, ale udržel kamennou tvář. Rozhodnutí Dona Enriqua bylo v každém případě lichotivé. Odporovat mu nechtěl, ačkoli byl všechno spíš než dvorný kavalír.

Pověst ho naštěstí předešla. Doña Juana už věděla o mimořádné ošklivosti Guesclinova zjevu a nejen ona sama, ale i dívky kolem ní byly nesmírně zvědavé na podivného reka.

Doña Juana, hraběnka z Trastámare a příští kastilská královna, přijela v korunovační den do Burgosu v čele půvabného průvodu. Seděla na mule v drahocenných šatech a ověšená šperky jako socha Madony v nejbohatší katedrále světa. Hodnostáři, které jí poslal naproti její choť, ji uvítali už v městské bráně. Projevila přání sestoupit. Hrabě de Longueville a de Borja, francouzský královský komoří a nejvyšší hejtman *Velké společnosti* přistoupil, jak mu kázalo jeho poslání, a nastavil mozolnatou dlaň, do které vklouzl Juanin střevíček.

„Dovoluju si vás upozornit, nejjasnější paní, že do katedrály je ještě daleko. Udělala byste líp, kdybyste zůstala na své remontě. Tak dlouhá chůze by vás zbytečně unavila.“

Opřela ruce o jeho pevná ramena a seskočila se vším půvabem, kterého byla schopna, a bylo ho dost.

„Chůze mě neunaví,“ řekla. „Vy také jdete pěšky. Nemám právo se vyvyšovat nad ty, kteří vybojovali mému choti královskou korunu a Kastilii konečně mír.“

O tom posledním se dalo pochybovat, i když o úmyslech sesazeného Pedra Ukrutného nebylo dalších zpráv. Ze všeho nejdřív prchl do

Andalusie ke svému spojenci Mohamedovi Pátému, emíru granadskému. Tady ovšem zůstat nemohl. Už tak ho pomlouvali, že se paktuje s nevěřícími, dokonce kdosi začal šířit fámu, že chce přistoupit k islámu. Teď, pokud Bertrand věděl, byl na cestě do Galicie, která královskou hodnost Enriqua de Trastámare neuznávala. A nezdálo se zatím prozřetelné ji dobývat mocí. Bylo víc než zřejmé, že stejně tak jako po vzdání Burgosu ujížděli rychlí poslové do Zaragozy, Avignonu a Paříže, aby o vítězství zpravili Pedra Aragonského, Karla Pátého i papeže, stejně tak se rozjeli jiní, kteří se možná skrývali v Calveleyově vojsku, za Černým princem do Bordeaux s tou nepříznivou zprávou. Černý princ nemohl proti nečekanému výsledku dělat mnoho, ale něco možná přece. Byl vynalézavý a čekat pozorně na jeho příští tah bylo příkazem dne.

Juanin průvod se vydal pěšky ke katedrále a královně po boku obřadně kráčel pan du Guesclin. Choval se nenuceně a vůbec se netvářil, že si té pocty váží. Juaniny společnice za nimi si v houfu šuškaly.

„Tak široká ramena a úzké boky, nevidíte? Kdyby nebylo té tváře..."

„Vždyť je pozoruhodná," řekl další hlas. „K čemu jsou vyšňoření šviháci, kteří utečou, sotva na dálku ucítí nepřítele? Don Beltrám je hrdina. Myslím, že mně by se líbil i tak."

„V každém případě vypadá zajímavě."

„Je to prý důvěrník francouzského krále a snad i papeže."

„Můj bratr ho miluje a váží si ho. Myslím, že bychom my měly též," řekla jedna z Trastámarových sester, které byly rovněž v průvodu příští královny. Dívčím hloučkem proběhl utajený smích.

„Milovat ho a vážit si ho," promluvil zase jasný hlásek, který prve ocenil i Bertrandovu nezvyklou tvář. „Myslím, že bych to dokázala. A možná ráda."

„Pilar!" okřikla ji Trastámarova sestra. „Vždyť tě uslyší."

Pilar? Zapamatuju si to jméno, pomyslel si Bertrand s úsměvem. Musím se podívat, jak vypadá ta dívka, které se nezdám příliš ošklivý. Mezi ženami jsem se s tím setkal jenom u Tiffany. Tiffany... Teď je daleko. Ne, nezpronevěřil jsem se jí s nevěstkami. Tentokrát ani jednou. Ale kdyby šlo o dívku, která je hodná mé vzpomínky na ni? Pokušení zaťukalo, že se málem obrátil po hlase, který zazněl znovu. Ale přemohl se a těžkopádným krokem zkušeného jezdce, který na koni strávil většinu života, kráčel dál vedle Juany, hraběnky de Trastámare,

za několik chvil už královny Kastilie, ke vchodu chrámu, kde spolu se svým chotěm měla přijmout korunu. Klášter de Las Huelgas, jehož byl částí, byl posvátným místem kastilských králů. Každý syn z královské rodiny rytířské ostruhy a pás přijímal zde. Stejně tak Pedro Ukrutný jako Enrique de Trastámare a všichni jeho bratři, neboť oni byli tou částí rodiny Alonsa Jedenáctého, kterou nad jiné miloval.

Před stupni chrámu Guesclin předal Juanu jejímu choti, a ač mu Don Enrique dal výslovně najevo, že si ho při obřadu přeje mít ve své nejtěsnější blízkosti, ustoupil dozadu a privilegované místo uvolnil jiným. Měl pocit, že prve v čekajícím davu zahlédl známou tvář, která do Španělska rozhodně nepatřila.

Nebylo snadné uniknout pochlebníkům, ale nakonec to dokázal. I s tou nápadnou tváří a vysokou postavou, které mu nedovolovaly se lépe skrýt. Čněly nad ostatními, ale právě proto na něj upozornily i toho, koho se pokoušel vyhledat.

„Nebylo nesnadné najít vaši stopu, pane," řekl mu s úsměvem Jindřich Mönch. „V Kastilii, ba ani v Aragonii se o nikom jiném nemluví. Slyšel jsem, že už jste dvojnásobný hrabě, a kdoví čím vás ještě udělá nový kastilský král."

„Jindřichu!" Guesclin ho s potěšením utopil v medvědím objetí. „Kde jste se tu vzal?"

„Naše loď kotví v Barceloně. Byl jsem přešťastný, když jsem se dověděl, že tu jste."

„Vy jste přijel s poselstvem kyperského krále!" vykřikl Guesclin. „Aragonský král vás očekával velmi netrpělivě."

„Ano, i tak se to dá říct," usmál se Jindřich. „Ale poselstvo vede pan de Morpho. Já jsem se vlastně cestou přitočil. Oni jeli z Barcelony do Zaragozy, já sem."

„Vrátíte se na Kypr?"

„Doufám, že nebudu muset - s vaší laskavou pomocí." Podíval se na panošíka, který ho doprovázel. „Viděl jsem vás ve společnosti dam. Nemohl byste... Tohle je totiž dívka. Nechtěl jsem, aby se prozradila. Námořníci na lodi se příliš neliší od vašich žoldnéřů v dobytém městě. Rozumíte?"

Guesclin rozuměl dobře. Usmál se na Annette, která na něj u vytržení kulila oči, a řekl: „Ty dámy jsem viděl prvně v životě. Ale uvidím, co se dá pro vás udělat. Hrdinové z Alexandrie! Měli byste být samé zlato podle toho, co jsem slyšel o té kořisti."

Jindřich se rozesmál. „Úspěch je už, že jsme nezůstali nazí. Šaty nám půjčili na dluh v Barceloně, všichni jsme byli odraní jak žebráci. Pan de Morpho a poselstvo jsou ovšem hosty aragonského krále. Nechtěl jsem zůstat s nimi, mohl bych se vrátit jedině na Kypr, a i když by mě tam nejspíš čekalo vlídné uvítání, mám křižácké slávy právě dost.“

Bertrand věděl, že Jindřich se zúčastnil výpravy k Alexandrii, ale už ne, že se nevrátil. „Co dělá vaše matka?“ zeptal se.

„Nevím. Neviděl jsem ji vlastně už rok. A hlavně - ona neví, co se stalo se mnou. Možná mě oplakává. Musím za ní. Ale napřed se musím zbavit téhle dívčiny a sehnat peníze, abych mohl zaplatit aspoň krejčímu.“

Korunovační obřad byl nekonečný. Dávno před jeho koncem znal Bertrand celý příběh včetně šťastného ovládnutí lodi, když plavčík historkami z emírova harému zabavil noční hlídku a Jindřich zatím rozepjal řetězy bojovným veslařům.

„Zdál jste se mi schopný už jako kluk. A vaše matka je pozoruhodná žena. Jak se tak na vás dívám, řekl bych, že jste se jí dost povedl. Najmu vás, chcete? To vaše problémy vyřeší. Ostatně jsem vám ještě dlužen za osvobození vévody Ludvíka. Chcete-li poznat svět, jak říkala vaše matka, tak nevynechte Španělsko. Dějí se tady zajímavé věci. Můžeme vzkázat do Basileje, že jste živ a zdráv. Vůbec se nehodí, abyste se z takové výpravy vrátil domů bez peněz.“

„Vždycky myslíte jenom na peníze?“ zeptal se Jindřich,

„S těmihle kolem sebe?“ Bertrand pohodil hlavou k chrámovým dveřím, za nimiž se venku tísnil dav jeho vojáků. „To musím. Jinak by mě roznesli na svých mečích. A já potřebuju, aby spíš roznesli ty, kteří jdou proti nám. Už jsem si zvykl. Vymáhám platy, kudy chodím. Nikdy bych neřekl, že mám tu schopnost vyždímat z každého i jeho poslední groš.“

„Takže jste nejvyšší hejtman *zlých společností* plným právem,“ podotkl Jindřich drze, jak v družném hovoru pozapomněl, s jak vznešeným pánem hovoří.

„Ano, mladý příteli, to jsem. A stejně jako vy jsme i my vojáci Štěstěny. Zatím nám přála.“

Dav před nimi se rozestoupil, jak dělal místo korunovačnímu průvodu. „Neztraťte se mi,“ utrousil Bertrand přes rameno a postoupil dopředu na pokyn toho, který teď už byl král Enrique Druhý Kastil-

ský.

„Jste příliš skromný, Done Beltráme," řekl král. „Ale teď zůstaňte se mnou, prosím."

Bylo to přeslavné shromáždění, na kterém král vyjadřoval svůj vděk statečným spolubojovníkům. Tituly a hodnosti jen pršely a nejvíc na nejzasloužilejší hlavu.

„Hrabství Trastámare, které mi kdysi jako úděl vykázal královský otec, povyšuji ze své moci na vévodství a za jeho nového pána určuji hraběte de Borja, nejvyššího hejtmana Dona Beltráma du Guesclin."

„Ať žije vévoda de Trastámare," ozvalo se hlučným sborem z řad jeho zabijáků, kteří se poctou svého velitele cítili polichoceni i osobně. Blahopřejícím hlasům pranic nevadilo, že nové vévodství je v Galicii a tedy spíš v moci exkrále než nejvyššího hejtmana, kterého čekaly jiné úkoly než obsadit svoje panství. Zatím to nevadilo ani Bertrandovi. Na všechno je čas. Nejdřív je třeba vítězství upevnit. V první chvíli je vratké a nevíme, co udělá vypuzený král. Dokud je živ...

Ještě se nevzpamatoval z toho, že je vévodou, když král promluvil znovu: „Až vyženeme Maury a rozšíříme křesťanskou moc i na poslední cípek Pyrenejského poloostrova, nepřipojím dobyté území ke Kastilii. Budu mít nad jeho osudem nepochybné právo, ale rozhoduji takto: Emirát měním na království v jeho původních hranicích a svého přítele vévodu de Trastámare, neporazitelného vojevůdce a hrdinu nad jiné, chci vidět rovnoprávně po svém boku jako krále Granady. Teprve až královská koruna spočine pevně na jeho hlavě, která je jí hodná víc než má, teprve pak budu spokojen a budu se cítit králem spravedlivým."

Jindřich vypravil posla do Basileje a rozhodl se zůstat. Nabídka byla velkorysá a dráždila jeho zvědavost. Ve službách krále Granady! Bertrand První. Pořád mu to připadalo spíš jako vtip a měl neodbytný pocit, že vyznamenanému monarchovi též. Mluvit s ním o tom se neodvážil. Guesclin se tvářil zcela vážně a navenek nepřipouštěl pochybnosti o skutečné ceně svých nových hodností.

Jeho *společnosti* teď k němu vzhlížely ohromeně a s nebývalou úctou. Navíc se podařilo zmocnit se Pedrova královského pokladu a všichni byli zaplaceni tak, jak se jim nikdy nesnilo. Pro hejtmana a novopečeného krále byli ochotni dát se rozsekat. Svatý úkol, pro který byli najímáni, konečně dostal správné rozměry. Vyhnat nevěřící z

Granady, to ano, a hlavně dobýt královský trůn pro uctívaného Bertranda. Všichni rozjařeně táhli k jihu a oba králové po zastávce v Toledu, které je přijalo se všemi poctami, se vydali k Seville, dosud patřící mezi věrné Pedra Krutého.

Jindřich je následoval s malým zpožděním. Královna a její průvodkyně čekaly v Toledu na zprávu, zda je v Seville bezpečno i pro ně. Až sem je doprovázel. Ale když zjistil, že ostatní už táhli dál, rozhodl se nečekat u ženských sukní. Annette nebyla ani jeho sestra, ani nevěsta, a když ji usadil u vznešeného dvora, měl příjemný pocit, že svou povinnost splnil a je konečně svobodný.

„Ty mě tu chceš nechat samotnou?“ vyčetla mu, když se přišel rozloučit. „Můžu s tebou jako dřív. Slíbils mi, že mě dovedeš až k mému pokladu. Já nejsem služka ani u královny.“

„Nenechávám tě samotnou, ale v nejlepší společnosti. Musíš si pomalu zase zvykat, že jsi žena. I mezi křesťany je v tom jistý rozdíl, víš?“ Štípl ji do tváře a zlehka ji políbil na špičku nosu. „Nemohl bych tě ještě vzít s sebou, ani kdybych se vracel domů,“ řekl. „Ale neboj se, přijdu pro tebe. Na pirátský ostrov k tvému pokladu se dostaneme nejspíš z Barcelony. Pod ochranou kastilské královny své zlato tak honemhonem nepotřebuješ.“

Ještě se na ni usmál a zvesela odjel za novým dobrodružstvím, ačkoli jich mohl mít tak právě dost. Ale jako zdárný syn své matky a svého otce už s netrpělivou zvědavostí hleděl vstříc všemu, co ho může potkat pod velením dvojnásobného hraběte, vévody a krále Granady, pana Bertranda du Guesclin. Ani si neuvědomil dlouhou řadu dní, ve kterých si už nevzpomněl na císařovnu. Možná byl, aspoň do příštího setkání, vyléčen.

JDE NEJEN O RODINU

Ačkoli chystané svatby byly nesporným úspěchem jeho politiky a ačkoli z Vídně po dlouhém váhání přišla kladná odpověď, očekával Karel příjezd Albrechta a Kateřiny s obavami. Do poslední chvíle ho neopouštěly pochybnosti a dychtivý ženich Ota Braniborský tu čekal třetí měsíc už od Vánoc. Pravda, sňatek s Kateřinou tehdy domlouvali nezávazně a Karel ho podmínil dceřiným souhlasem i dispensí papeže - s tou se ostatně dalo počítat, ale Kateřinou si znepokojený otec vůbec nebyl jist. Spoléhat se u ní mohl snad jedině na oddanost rodině milovaného Rudolfa.

Poté, co už bylo zřejmé, že ovdovělá vévodkyně rakouskému trůnu nedá pohrobka, a když sešlo z Albrechtova sňatku s dědičkou Uherska, určitě bylo v zájmu mladého vévody vstoupit ve svazek s rodinou samotného císaře. Dcera-vdova v nejistém postavení nezůstávala natrvalo zárukou ochrany habsburské politiky. V minulosti otec kvůli ní promíjel Rudolfovi až příliš mnoho, jenomže švagr nebyl choť. Ale dalo se očekávat, že malé Elišce císař projeví přinejmenším stejnou lásku jako Kateřině a podrží nad Habsburky ochrannou ruku i nadále.

Karlovy obavy byly oprávněné. Kateřina se prudce vzepřela, ačkoli Otu Braniborského sotva znala. Až když jí řekli to kouzelné zaklínadlo - *Rudolf by to tak chtěl.* Co! Že by on sám chtěl, abych nezachovala věrnost jeho památce ani jeden jediný rok?! *Věrnost jeho památce je věrnost prospěchu habsburského rodu.* Žila s chorobně ctižádostivým Rudolfem dost dlouho na to, aby to chápala.

Albrecht se na ni díval provinile. Tohle si nevymyslel on. Ale na osobě nevěsty mu tak moc nezáleželo a uherská Alžběta byla jen o dva roky starší než Eliška. Čekání na skutečnou choť nebude o mnoho delší. Krom toho Eliška dcerou římského císaře zůstane vždycky, zatímco Alžběta ztrácela nárok na uherský trůn každou chvíli. Ludvíkovi bylo málo přes třicet. A i když mu novorozená dcerka zemřela, mohl mít jiné dítě každým rokem. Navíc na dědictví číhal také polský král a vlivní uherští páni nad habsburským ženichem mnoho nadšení neprojevovali. Proti jejich vůli by v budoucnu nebylo snadné zemi ovládnout, ať už by svatební úmluvy zněly jakkoli. Papežův zákaz vlastně

všem stranám přišel vhod.

Nebyl jediný. Ani anglický král u něj nepochodil, když se pokusil pro jednoho ze svých synů získat ruku Markéty Flanderské. Francouzský král prostě zajistil pro svého jediného svobodného bratra všechny dědičky, které v křesťanském světě byly k mání. Vyber si, Filipe!

Vybrání bylo nasnadě. Uhersko bylo daleko a krom toho se na uvolněné místo už jako ženich tlačil císařův syn, byť mu byly teprve čtyři roky. Flanderské věno se ostatně k Burgundsku hodilo líp. Papež, který se vůči Francii cítil provinile pro svůj úmysl přesídlit do Říma, dispens okamžitě udělil, čímž nadobro popudil odmítnutého anglického krále. Blízké příbuzenství v Anglii vadí a ve Francii ne? Dobře. Lionel of Clarence se tedy ožení s nevěstou, pro kterou dispens nepotřebuje. Visconti s anglickým královským rodem není příbuzný. Jako nuncius v Itálii se Guillaume de Grimoard na smrt znepřátelil především s pánem Milána. Jako papež zůstal Urban V. nesmiřitelnější než všichni před ním. Eduardovu pádnou odvetu měl brzy pocítit. Ale zatím se chystaly svatby v Praze.

Císařovna, už šestý měsíc v jiném stavu, teď mela pořád slzy na krajíčku.

„Je mi jí moc líto," špitla nesměle, když Karel před ní vyjevil svůj záměr. „Měla tak strašně ráda Rudolfa! Měl jsi jí dopřát víc času."

„Nemůžu jí dopřávat víc času," odsekl nerudně. „Albrechta by nám mezitím oženili a já potřebuju mít svou krev na rakouském trůnu."

„Dobře, tak Eliška. Ale proč Kateřina?!"

Ovládl se docela na poslední chvíli. „Má drahá," řekl tak něžně, jak v té chvíli dokázal. „Taky na Otu číhají nevěsty chtivé Braniborska. Děti vladařů nemají nikdy čas na zármutek." Já jsem ho taky neměl, dodal málem, ale včas se zarazil. Nikdy, a zvlášť ne teď, se nechtěl Elišky dotknout tou připomínkou. I tak vzpomínkou trpěla. „Kačce jen prospěje, když se bude muset vrátit do života, ať už ji to stojí přemáhání, kolik chce. Co myslíš, že dělá ve Vídni? Sedí, dívá se před sebe a v slzách vzpomíná na Rudolfa. V prostředí, kde spolu žili, a uprostřed jeho rodiny to ani jinak nejde, i kdyby její city k němu nebyly tak vřelé. A to byly. Až příliš vřelé. Za jeho života mi to často vadilo. Kačka se z toho musí dostat. Přijde na jiné myšlenky, bude-li mít děti. Vždyť je jí teprve čtyřiadvacet, má život před sebou." Usmál se. „Vidíš, že nejsem takový padouch, za jakého mě máš. Určitě by se

mi víc hodilo, kdyby Braniborský zůstal bezdětný. Ale s tím počítat v jeho věku nelze.“

„Vůbec si nemyslím, že jsi padouch. Ale ten Ota...“ Zarazila se.

„Co je s ním?“

„Možná jsme se mu dost nevěnovali.“ Uhnula pohledem. „Slyšela jsem... Je to asi moje vina. Nenutila jsem tě, abys byl se mnou tolik a tak často, ale byla jsem tak šťastná, že jsem ti to nerozmluvila. Měla jsem. On zatím... Přece jen to je ženich jedné z tvých dcer, ať už kterékoliv.“

„Ne kterékoliv, ale Kačky.“ Přistoupil k ní blíž a políbil ji. „Vyjadřuješ se trochu složitě, ale pochopil jsem, co mi naznačuješ. Prolézá pražské hampejzy. To dělal leckdo, hned tvůj děd Kazimír. V Otově věku na tom vůbec nic není. Pro manželství by bylo horší, kdyby ho ženy nezajímaly.“

„Ale Rudolf...“

„Co můžeš vědět o Rudolfovi? Kačka ho uctívá na oltáři, ale to neznamená, že jí nikdy nebyl nevěrný.“

„Nevím. A taky mě to nezajímá. Teď už na tom nesejde.“ Zadíval se jí do očí. „Proč pořád pláčeš? Jsem z toho nešťastný. Byla jsi zvyklá honit se na koni tryskem a já jsem ti to teď zakázal. Těším se na to dítě jako blázen a tobě je to třeba na obtíž.“

„Jak to můžeš říct!“ vykřikla. „Já za to nemůžu. Jenom mám pro všechno nějak víc citu. Představuju si sebe na jejím místě a... Ne!“

„Nepředstavuj si nic. S námi je to jinak.“ Zadíval se na ni a hlavou mu bleskla stále přítomná otázka. Dcera? Syn?

Syna potřebuju pro pevnější jistotu rodu a dceru pro žádoucí ženichy - pominu-li už pýchu a štěstí otce. Dobře že to nezáleží na mně. Nevěděl bych, jak se rozhodnout. Je to mé šesté dítě a naživu mám tři. Pro ni to bude prvně. Tělo jejího těla. Muž si asi neumí představit, co žena při tom čekání prožívá.

Eliščino setkání s Kateřinou bylo slzavé. Zjištění, že bude mít dalšího sourozence, mladé vévodkyni jen dodalo. Proč já nic? Mohla jsem aspoň kousek z něho zachovat. Teď budu sdílet lože s jiným mužem. Netoužím po tom. Nikdy nebudu.

Ota se na ni díval jako mlsný kocour. Nevěsta se mu líbila. Určitě je to lepší, než mít v loži osmileté dítě, které by nemohl obejmout řadu let. Truchlící mladá žena měla tvář světice a už jen dotknout se jí muselo přinést nepoznané vzrušení. Možná i zvrácené. O to prudší. Hltal

ji očima a v myšlenkách přivolával příliš vzdálenou svatební noc.

Císařovně to neušlo. „Měl by se mírnit," řekla Karlovi starostlivě. „Ušlechtilý muž by takový zármutek ctil. To přece není nevěstka z hampejzu."

„Jak mírnit? Přece nic nedělá."

„Dívá se na ni, jako by..."

„Prostě se zamiloval. To by nás mělo těšit, ne?"

Stáhla se zpátky. „Nevím."

„Znepokojuje tě to?"

Pokrčila rameny. „Spíš ji, jestli si toho všimla."

Nevěstě ženichův zjevný obdiv neušel a její nechuť k němu rostla. Rudolf byl bezohledný a vznětlivý, ale vůči ní si zachovával něžnou úctu. I v manželství mezi nimi zůstávala líbezná nevinnost. Byl hezký napůl dívčí krásou a vypadal jemně. Ota naproti němu působil obhrouble a v jeho pohledu byly neklamné stopy oplzlosti. Byl mužsky přitažlivý a vanula z něj živočišnost, která v zhýčkané Kateřině vyvolávala nejhorší obavy. Na rozdíl od něj ji vyhlídka na svatební noc přímo děsila.

Sama by se k vzpouře neodhodlala, ale bezděky jí pomohla malá Eliška. „Nemůžeme dneska spát spolu?" zeptala se jí po obřadu, když se chystaly k hostině. „Když jsme dvě nevěsty."

Kateřina vzdychla. „Musíš spát s Albrechtem. A já..."

„Ale Albrecht se mnou ještě spát nebude! Václav teď už taky nemůže a já nejsem zvyklá spát sama," postěžovala si dívenka. „Je to přece náš den."

Proč ne? Vlastně to bylo vítané vysvobození. Ota našel chladné lože a prázdnou ložnici. Odstrojil se a čekal. Když už bylo k ránu, rozzuřil se. Vstal, oblékl se a šel do města. U paní Keruše zrovna zavírali. Ale pro tak skvělého zákazníka hampejz ožil. Řádili do bílého dne a ještě dlouho potom, co v ulicích zavládl obvyklý ruch.

Na Hradě se to samozřejmě neutajilo. Adelhaid, která měla oči a uši všude, to své paní zateplá donesla.

Eliška chvíli váhala. Nejradši by to manželovi řekla hned, ale při krátké ranní audienci ho rušit nechtěla. Až po snídani. A snad by to i uložila jen hluboko ve své paměti, nebýt Kaččiných zardělých očí, které jí sevřely srdce lítostí. Neušlo jí, že pohled, který mladá markraběnka vytrvale skrývá, je plný slz a jako nejvěrohodnější vysvětlení se jí jevila nepodařená svatební noc. Sama s tím měla zkušenosti. Ať už

jejich city byly jakkoli různé, první den po svatbě snad novomanžel ještě zajímá svou choť. Zapátrala po něm pohledem, aby se pokusila vyčíst víc z jeho tváře, ale bez úspěchu. Ota se u snídaně ani neobjevil. Celý den vyspával.

Karel se s úsměvem díval na svoje dvě dcery, které se držely za ruce. Jako by je manželství sblížilo. Jeden z ženichů chyběl, ale byl tu druhý, který se oběma nevěstám oddaně věnoval. Ano, Kačka se chová příkladně. Zůstala modlou mladých Habsburků a bez ní by si Albrecht nejspíš své maličké choti ani nevšiml. Takhle to vypadá, že úvod do předčasného manželství bude vlídný.

Příliš pozornosti jim věnovat nemohl. Byl soustředěn na ostatní hosty a krom toho musel neustále odpovídat Václavovi, který seděl vedle něj a zasypával ho tisícem dětských otázek. Dlouho mu trvalo, než si vůbec uvědomil, že jeden ženich chybí.

„Kde je Ota?“ zeptal se přes stůl Kateřiny, která otázku zcela přeslechla. Chtěl ji zopakovat, když ho Eliška pod stolem prudce kopla.

„Neptej se jí,“ sykla. „To ti řeknu - pak.“

Překvapeně se na ni podíval, ale jeho pozornost zase odvedl dotaz z druhé strany.

Eliška neklidně posedávala. Snídaně byla nekonečná a *ten* se neobjevil až do jejího konce. Karel se konečně zbavil dotírajícího dítěte i ostatních hostů a obrátil se k ní.

„Slavnostní snídaně jsou holá nrůza,“ řekl. „Ale při svatbách to jinak nejde. Dal bych přednost tomu, být s tebou sám.“ Podíval se na ni. „Vypadáš rozrušeně. Prve jsi mi chtěla něco říct.“ Rozhlédl se, a než stačila odpovědět, dodal: „Kampak se ztratil náš braniborský zeť?“

„Do hampejzu,“ řekla vztekle. „Možná je tam pořád.“

„Cože?!“

„Za svítání šel dolů do města. Taková věc se neutají.“

„Panebože!“ Zastavil se. „Možná by ses opatrně měla zeptat Kačky, co se stalo. Já nemůžu.“

Eliška se ohlédla po trojici, která si vzadu v chodbě špitala. Mladý Habsburk a dvě Karlovy dcery. Kateřina se teď dokonce usmála!

„Ať bylo, co bylo,“ řekla rázně, „zeptej se jeho, ji nechme být. Podívej se. Už se vzpamatovala. Je to statečné dítě, ale netrap ji.“

Ani ji ve snu nenapadlo, že Kateřinu nový choť zaujal tak málo, že jeho nepřítomnost ani nezaznamenala. Pro tuto chvíli jí stačilo, že

úspěšně unikla z osidel svatební noci. Slzy tohoto rána jako všech předtím patřily jenom Rudolfovi.

Na rozhovor s Otou si Karel našel volnou chvilku až kvečeru. Ostatně provinilý zeť dřív ani nebyl k probuzení. Ačkoli předchozí noc byla veselá a vpravdě bohatýrská, představoval si ji původně docela jinak. Ponižující vzpomínka ho neopouštěla. Za tchánem přišel v chmurné náladě a navztekaný.

Karel dlouho neokolkoval a přešel rázně k věci. „Ponižuješ mou dceru," řekl svrchu. „To nestrpím."

„Spíš ona ponižuje mě."

„Kde jsi byl v noci?"

„A kde byla ona?"

Karel se zarazil. „Jak to - kde byla?"

„To se ptám já vás," vykřikl Ota. „Já to nevím. Čekal jsem na ni marně skoro do rána."

„Kde jsi na ni čekal?"

„Nejspíš v ložnici," řekl Ota jízlivě. „Na loži, které mi ukázali. Nečekal jsem, že ona zabloudí do jiného."

V Karlovi zabublalo vzteky, ale ovládl se. Bylo zajisté nesmyslné podezírat Kateřinu, že si rovnou při svatbě našla milence, ale pohyboval se na nejisté půdě. Vůbec netušil, oč jde. „Soudíš až příliš podle sebe," řekl přísně. „Má dcera není taková."

„Ne? A jaká je?"

„Jiná," uťal Karel stroze. „Zeptám se jí tady před tebou a teď. To, co jsi provedl, je neodpustitelné. Celá Praha si o tom povídá."

Ota výtku přešel. „Na to vysvětlení jsem tedy zvědavý," řekl a posadil se bez vyzvání.

Jako doma. Ještě včera jsem ho k tomu vlídně měl. Ale jen s rozvahou. Ještě by mohl couvnout od smlouvy o Braniborech. I když je samý dluh a odstupné se mu hodí, mohl by. Nejdřív musíme najít pravdu. A pak se k ní nějak postavit.

Kateřina se na pozvání přiloudala velmi nerada. Její obavy vzrostly, když uviděla zamračeného Otu. O jeho nočním dobrodružství neměla ani zdání. Čekala - celkem oprávněně, že se otec bude zlobit. Ale střežil se to před Otou dát najevo.

„Nemáš nám co říct?" zeptal se ovládnutě a zvedl Otu z křesla pohledem. Neochotně vstal a zasmušile pozdravil. Jeho mravy jsou strašlivé. Ještě s ním bude práce.

„O čem?“

„O dnešní noci.“

Podívala se na Otu. Žaloval? Překvapilo ji to. Její nezájem byl jeho neúspěch jako muže a čekala spíš, že to zatají. Zmýlila jsem se. Dobře. Vysvětlím to.

Obrátila se k Otovi. „Chtěla jsem ti to říct,“ řekla mnohem vlídněji, než bylo jejím zvykem. „Ale už jsem tě nenašla. Malá Eliška se necítila dobře. Myslím, že měla horečku z toho vzrušení. Nechtěla budit pozornost. Vyhověla jsem jí a zůstala jsem s ní. Je to přece jen malý drobeček.“ Usmála se. „Myslela jsem, že na jednom dnu přece nezáleží. Kdyby ses oženil s ní, čekal bys mnohem déle než tu jednu noc.“

Vysvětlení bylo neviňoučké a vcelku pravdivé, jak si snadno ověřili. Ota se rozveselil a byl okamžitě ochoten se kát. Karel ho zarazil ještě včas, než se začal zpovídat nicnetušící choti.

„Pošlu dnes k Elišce chůvu,“ řekl. „Václav ji už nepotřebuje. Příště se poraď, dítě. Aby nevěsta ve svatební den dělala opatrovnici své sestře, to je vskutku nezvyklé.“

V Kateřině pokleslo srdce, když se podívala na Otovu rozjasněnou tvář. Dnes už neuniknu. Nemůžu. Co ho to napadlo, stěžovat si! Kdybych nemusela nic vysvětlovat, zlobil by se dál. A možná by už nepřišel.

Karel spojil jejich ruce ve svých a tu Kateřininu sevřel pevněji. Rozuměl jí, ale už pro ni nemohl nic udělat. „Jděte,“ řekl. „Nic není nenapravitelné, i kdyby se mezi vámi přihodilo cokoli. Láska a věrnost jsou nepřemožitelné, pokud si k sobě zachováte důvěru.“

Ota si s hanbou vzpomněl na dnešní noc a umínil si, že andělské dívce, kterou mu vložili do náruče, vynahradí své selhání. Měl jí věřit. Přece si nemohl myslet, že ve svatební den uteče za milencem. A nic menšího by jeho provinění ve vlastních očích neospravedlnilo.

Věnoval se jí celý den. Upřímně a neobratně. Kdyby se předem nerozhodla zamknout bolavou duši na devět zámků a vyrvat ji z neochotného těla, které se muselo nakonec vzdát, snad by ji to i dojalo. Jenže už byla rozhodnutá. Stejně tvrdohlavá jako císařský otec. Ne. Ani cíp touhy, ani záchvěv citu. Já truchlím navěky za Rudolfem. Toho tady? Ne. Nikdy ne.

Ani druhá noc nedopadla podle Otových představ. Choť se sice tentokrát na manželské lože dostavila, ale pro vzájemné porozumění

neudělala nic. Slovem ani činem. Po celou dobu nepromluvila, neodpovídala na polibky, neprohnula se v laskajících nikách. Neživá loutka by snad dala najevo víc vzrušení než císařova dcera, vdova po rakouském vévodovi a braniborská markraběnka, jeho choť.

Snad to bylo tím. Skutečnou vášeň snad lze nalézt jenom tam, kde zvučné tituly zlatě nezazvoní, aby přehlušily a zdusily výkřik touhy. Pokoušel se ji rozehřát a něhu nahradil zvýšenou smyslností. Marně. Ani jediný pokus mu neusnadnila. Dospět ke kýženému vrcholu slasti se zdálo nemožné, ale byl mladý a dokázal to. Jednou. Stáhla se do sebe a už se mu ani nepodařilo k ní proniknout.

„Přece jsi byla vdaná," vybuchl nespokojeně. „To Habsburk byl s takovým objetím spokojen?"

„To nesrovnávej," řekla tiše. „My jsme se milovali."

„A my se..." Odmlčel se. Ne, samozřejmě se nemilujeme, pomyslel si hořce. Já bych to snad dokázal. Ona je krásná. Ale jediná není, naštěstí. Ostatně měla pravdu. Kdyby mě oženili s dítětem, s kterým mě předloni zasnoubili, čekal bych déle. Takhle aspoň... Občas to vydržím. „Mám zůstat?" zeptal se suše. „Nebo radši spíš sama?"

Prvně se na něj zadívala vlídněji. Ale zůstala neoblomná. „Radši sama, prosím," špitla. „Máš-li kam jít."

To měl. Ale tentokrát se odplížil v tajnosti a navštívil chudý hampejz dole u řeky. Odtamtud se do Hradu nechodilo.

Svatební veselí skončilo v půli května. Ota Braniborský s Kateřinou se vydali k severu a Karel s dcerkou, novou rakouskou vévodkyní, a s Albrechtem zamířil do Vídně.

Taky s Václavem. Královských svateb ještě zdaleka nebyl konec. Ta nejdůležitější se měla odehrávat v Budíně, kde je očekávala Václavova nevěsta, Ludvíkova neteř a už zase jediná dědička Uherska.

Královna Eliška tentokrát zůstala v Praze. Dalo se čekat, že se návštěva v Uhrách protáhne, a jí zbývaly sotva dva měsíce do slavné chvíle, kdy jí v náruči zapláče první dcerka anebo syn. Karel měl dobře na paměti tragický příklad tety Marie, francouzské královny. Její syn se rodil na jedné z cest královského dvora. Ani on, ani matka to nepřežili. Možná to nebylo tím, ale vzpomínka zůstala a Karel nebyl ochoten znovu prožít něco podobného tomu, co ho potkalo před čtyřmi roky s Aničkou.

Ostatně Eliška tentokrát nenaléhala. Měla pocit, že Václavova

svatba se jí nijak netýká. Se svou malou jmenovkyní se sblížila, ale k nevlastnímu synkovi měla prapodivný vztah. Vlastně žádný. Ani Karel příliš nestál o to, aby s ním přišla dohromady. Václav byl živá připomínka Aničky. Eliška patřila úplně jinému snu.

Zatím to nikomu z nich nevadilo a také to nikomu nebylo nápadné. Václav byl příští král, vlastně už korunovaný, a jeho dětství bylo docela jiné než jiných chlapců jeho věku. Bylo mu pět a už uměl číst i psát. Německy mluvil jako česky a učil se skládat latinské věty. Docela se mu to dařilo. Ani on si příliš nevšímal choti svého otce. Prostě tu byla. Zvykl si. Zpočátku mu to vadilo, ale jak vzpomínka na vlastní matku bledla, přijal Elišku jako nevyhnutelnou součást otcova života. Svého ne. K němu nepatřil nikdo, jen vysoce postavení vychovatelé a otec císař. Hrát si neuměl.

Teď jel po Karlově boku a jeho zvědavost se upínala k nastávajícímu obřadu.

„Kdy ty ses oženil, tatínku?“ zeptal se.

„Taky brzy. Byl jsem jen o dva roky starší, než jsi ty.“

„S maminkou?“

„Ta ještě nebyla na světě. S francouzskou princeznou. S Blankou z Valois. Měl jsem s ní dvě dcery. Kateřina je přece jedna z nich.“

„Co se s ní stalo?“

„Umřela. To už je skoro dvacet let.“

Dvacet let? Ano, už to bude dvacet let, za dva roky. Blaničko! A mně je padesát. Právě teď jsem dosáhl věku, kdy se můj otec vrhl do náruče smrti v prohrané bitvě francouzského krále. Zanechal po sobě tři syny a jedinou dceru. Všechny ostatní děti umřely. I ona je zakrátko následovala. Zbyli jenom mí bratři a já. Římský císař. Moravský markrabí. Vévoda brabantský a lucemburský.

Nejmladší Václav, syn jiné matky, než byla Janova a má, mi dlouhá léta byl cizí. Teď si rozumíme. Rodina drží pohromadě, jak by to můj otec nikdy nečekal. Škoda, že Václav nemá děti. Jeho matka ho bezhlavě oženila s dědičkou Brabantska, o patnáct let starší, než je on. Jeho Jana už překročila čtyřicítku a příliš velká naděje na potomstvo není. Vlastně žádná. Brabantský vévoda jen na dožití. O tuhle zemi naši synové jednou přijdou. Jen Lucembursko snad dokážou zachovat.

Zpráva, která mě čeká ve Vídni, dobrá není. Ne, nepojedeme do Budína. Kolem Václavova uherského sňatku se vrší překážky a je mi docela jasné, kdo v tom má prsty. Ludvíkova matinka. Baba je nesmr-

telná, nezbavím se jí, co budu živ. Posílám Václava zpátky do Prahy a zmužile píchám do vosího hnízda. Jednat s Ludvíkem asi nemá smysl. Sejdu se s ní. Nenamítala nic, když jsme ten sňatek sjednávali, ale to byla Ludvíkova malá dceruška ještě naživu. Dnes jeho neteř Alžběta je zase jedinou dědičkou Uher.

Vlastně jí nemám co vyčítat. Kdyby to bylo naopak a ta maličká se uzdravila, kroutil bych se zas já. Václav bude vladař mocný, český král, doufám i římský císař, a umře-li Ota bezdětný, i markrabí braniborský, a žádnou zem, kterou by mohl vyženit, vlastně tak příliš nepotřebuje, ovšem uherská královská koruna by měla svou cenu. Vzdálené Chorvatsko, Alžbětin nepochybný úděl, už ne. Dostane-li Václav choť bez královského vínku, tak to musí být dcera z rodu, jehož spojenectví je životně důležité. Habsburk, Wettinec či Wittelsbach.

V oblibě jsou teď bohaté nevěsty Viscontiů, ale to není nic pro římského císaře. Můj spojenec v Itálii je, musí být jen papež, a ne sebemocnější signore, i když mír s ním je pro mne žádoucí daleko víc než pro lovce věna zlato. Dcera Francie se provdala za mladého Viscontiho a po jeho sestře pokukuje pro svého syna anglický král. Taky druhý z milánských bratrů, Bernabó, má dcery. S jednou z nich oženil nejmladšího bratra Leopolda Rudolf, můj bývalý zeť.

K setkání došlo v Bratislavě a uherská královna matka dala hned zkraje najevo, že její souhlas se schůzkou byl už sám o sobě neobyčejný ústupek z její strany. Ludvík, jak se dalo očekávat, nepřišel. Nebylo docela jasné, jaký vztah zaujal k jednání své matky, ale nesnažil se jí v něm nijak zabránit. Svatba se nekonala prostě bez vysvětlení.

Nešlo jen o odmítnutí sňatku. V sázce byl mír v celé oblasti. Císař, dotčený na nejvyšší míru, spolkl svůj hněv a královnu pozdravil s přehnanou dvorností. Mohla a nemusela si ji vykládat jako výsměch. Jejich poslední setkání nebylo nejlepší.

„Ludvík se rozhodl a já jeho přání respektuju," prohlásila břitce hned zkraje, ačkoli bylo notoricky známo, že za rozhodnutím uherského krále stojí obvykle jeho matka a zvlášť za jakýmkoli, které se staví proti císaři. „Alžběta se musí provdat za někoho, kdo má úzký vztah k Uherskému království."

„Máte-li na mysli příbuzenský vztah, potom je Václav syn vaší vlastní vnučky," připomněl jí tiše.

„Právě. Také Alžběta je má vnučka. Vlastně je jeho teta. Její otec

a Annina matka byli sourozenci.“

„To vám vadí?“ zeptal se. „Papeži to nevadilo, dispens udělil, a bývá přísný. Ostatně Jindřich Svídnický, Annin otec, byl vnuk vašeho bratra a klidně jste za něj svou dceru provdala.“

„Pokud nechápete, co mi vadí...“ Ušklíbla se. „Václav, český a uherský král! Tak jste si to představovali? Jeden takový už byl a vyhnali ho.“

„Zavraždili ho,“ opravil ji. „A nikdy se nevyšetřilo, kdo toho vraha najal. Docela dobře to mohl být váš otec, polský král.“

„Dovolte!“ vykřikla. „To už je příliš. Domnívala jsem se, že o smíření stojíte.“

Má pravdu. „Omlouvám se vám,“ řekl tedy. „Omlouvám se vám i za to, co jsem vám řekl v Krakově. Byl jsem opilý, to člověk neváží slova.“

Po ránu opilý? Alžběta si ho změřila jako saň. „Vaši omluvu nepřijímám,“ řekla stroze. „Na nic se nepamatuju.“

Ovšem. Chce-li si zachovat pocit vítěze, je ztráta paměti nevyhnutelná. „Takže se můžeme vrátit k naší věci. Dohodu o sňatku jsme přece neuzavírali včera. Vladislav Opolský, palatin vašeho syna, je můj příbuzný a přítel. Sám nad poselstvím, které mi tentokrát přinesl, jevil rozpaky. Nechápete, že pro upevnění míru mezi oběma našimi rody je to spojení žádoucí? A na jiné není pomyšlení.“

„Prozatím,“ uťala. „Novorozené děti často umírají. Ale když se narodilo jedno, narodí se i druhé. Vašemu synovi je ostatně teprve pět. Pro Alžbětu je mladý.“

„Ne víc než Ota Braniborský pro mou nejstarší dceru,“ řekl neprozřetelně. „Dospělost rozdíl věku snadno srovná.“

„Myslíte? Však to taky šťastné manželství nebude,“ prohlásila přesvědčeně a Karel potají vzdychl. Bohužel má asi pravdu, jenže v tomhle případě nesejde na věku.

„Václav je ve věku, kdy jistě se svatbou může počkat,“ prohlásil líbezně, „než pro něj bude v uherské královské rodině vhodnější nevěsta.“

„Eliška čeká dítě?“ zeptala se bez přechodu.

„Ano, každým dnem.“

„Bude-li to dcera, nemám nic proti tomu ji provdat jednou za Ludvíkova syna. Vidíte, že nejsem zaujatá. Ostatně - možná máte pravdu. Ale svatební smlouvu mezi vaším synem a Alžbětou je v kaž-

dém případě třeba pozměnit.“

„V jakém smyslu?“

„Nebývá zvykem, aby se manžel stal plnoprávným vladařem na území, jehož dědičkou je jeho choť. Práva mívají až jejich děti.“

„S Albrechtem Habsburským jste uzavřeli docela jinou dohodu,“ vybuchl.

„Však jste mu taky místo Alžběty podstrčil svou dceru. Výhodnější dohodu. Proč ne? Albrecht je Habsburk, ne Přemyslovec.“

„Lucemburk,“ opravil ji. „Kdy už si zvyknete? A dovolte, abych vás upozornil, že jste nejspíš jediná v této zemi, kdo by na uherském trůnu chtěl vidět právě Habsburka.“

„Ještě raději na něm uvidím Anjouovce,“ řekla a zvedla se. „Jak jste se rozhodl?“

Hbitě vyskočil. „Jak jinak než kladně. Přistoupím na vaše podmínky a se svatbou počkáme.“ Bude-li mi přát štěstí, než k ní dojde, snad se mi podaří přesvědčit Ludvíka. Kdyby jen tahle jedubába do všeho nestrkala svůj nenávistný nos.

Když se loučili, byl líbeznost sama, ale Alžbětu to neoblomilo.

Čarodějnice. Jako by chtěla přivolávat neštěstí na celý můj rod až do pátého kolena. Že Kaččino nové manželství nebude šťastné? Uvidíme. V Praze to moc nadějně nevypadalo, ale teď jsou spolu sami v Braniborech a v Kačce už nic neživí vzpomínky. Dobře vím, že na počátečním nezdaru má hlavní podíl ona. Ota by si už dal říct, líbila se mu a jeho povaha není složitá, snadno ho ovládne, jen kdyby chtěla. Bude někdy chtít? Anička by ji snad přesvědčila. Jenže Eliška je mladší o pět let než ona a příliš cítí s jejím zármutkem.

Má tvrdohlavá dcerko, uminutá do svého Rudolfa! A byl to pěkný ještěr. Jen kvůli tobě jsem mu promíjel. Otovi zatím nemám co, leda kdyby trápil Kačku. Jinou by manželova nevěra urážela, jenže mé holčičce to je zhola jedno. Nebo není? Aspoň z pýchy by se měla pokusit ho připoutat. To není zrovna pocta pro manželku, když její choť je u nevěstek doma víc než v její ložnici. Na dálku se jí ptát nemůžu, ale uvidíme. Přece přijedou oba na křtiny.

Na křtiny! Už je konec června. Musíme spěchat do Prahy. Divoká jízda odnáší starosti líp než co jiného. Letíme s větrem o závod. A před očima už nemám nic než to přicházející dítě.

Milíč se na dnešní kázání připravoval snad ještě pilněji než jindy,

pokud vůbec bylo možné, aby svou každodenní horlivost překonal. Dva roky už kázal v Praze. Tady bylo sídlo nepravosti, která ho děsila. Do boje proti ní ho kdysi povolal první arcibiskup pražský, který stál před Milíčem jako světlý vzor. Snažil se plnit své poslání veden příkladem Arnošta z Pardubic. Neměl pravda jeho vyrovnanost a klid, ale ty snad přísluší spíš vysokému hodnostáři než bojovníkovi Boží pravdy v první linii. Mohl nepravosti odhalovat, ale nebylo v jeho silách trestat je či zabránit jim. Proto potřeboval extázi, která z něj přecházela na posluchače a nutila je k pokání a pokoře.

Trvalé vzrušení, ve kterém žil, ho stravovalo. Žil asketicky. Postil se častěji a důkladněji, než mu přikazoval jeho stav, a pracoval do úmoru. Když zrovna nekázal, připravoval si nové kázání. Třikrát denně - a pokaždé mluvil o něčem jiném. Hodinu, dvě i tři. A vlastně pokaždé i jiným jazykem. Latinsky k studentům, k měšťanům německy či česky k chase, podle toho, kdo se sešel v kostele.

Dar výmluvnosti, pilně pěstovaný už dva roky, právě dosahoval vrcholu dokonalosti. Byl skvělejší kazatel, než sám Konrád Waldhauser, kterého chodívala poslouchat i císařovna. Dnes docházela na kázání Jana Milíče.

Směšná výslovnost, nedokonalost řeči patřily zapomenuté minulosti. Své posluchače držel v omámení. Mohl jim přikázat cokoli. Ale nezneužíval svého daru. O jeho účincích snad ani nevěděl. Byl stejně pokorný a prostý jako začínající klerik kdysi v kanceláři markraběte Jana Jindřicha.

Neúnavný hledač svaté pravdy. Ponořen v Písmu pátral po významu záhadných podobenství, kterých bylo plné. Ze všech nejvíce ho zaujala představa hříšné vlády Antikrista na zemi. Nepoznaného nepřítele lidských duší. Je tady. Je někde mezi námi. Složitými výpočty určil čas Antikristova panování a rozřešené dávné tajemství ho hluboce vzrušovalo. Dnes. Právě teď. K děsivému odhalení dospěl uprostřed nebezpečné doby, kdy lidskou mysl mate krutý nepřítel. I moji? A uslyší ti ohrožení včas mé varování? Poznají, že mými ústy k nim promlouvá samo nebe? Kdo, kdo mi poradí?

Farář od Svatého Mikuláše na Kurném rynku, který sloužil mši ve svém kostele, se tiše vzdálil a usedl na stoličce u dveří do sakristie. Věděl, že kazatel bude mluvit dlouho, ale nikdy nebylo možné s ním dohodnout přesný čas. Někdy odcházel do sakristie, ale dnes si to nedovolil. Vzácná návštěva se naštěstí objevila dřív, než stačil zmizet k

bohaté farské snídani. Při předlouhém pobytu v kostele mu vždycky vyhládlo. Ale to, že si císařský pár vybral dnes jeho kostel, byla nejen čest, ale i závazek.

Císař Karel neměl rád, když duchovní slevovali ze svých povinností, a arcibiskup, který měl právo trestat, se ve všem řídil podle jeho pokynů. Tentokrát, ač zkušenost, kterou učinil v příští chvíli, byla děsivá, byl farář šťasten, že aspoň do té hrůzyplné chvíle setrval.

Milíč vystoupil na kazatelnu. Císařova přítomnost ho nesvazovala. Naopak. Myšlenky letěly dál jako na křídlech. Text kázání si sice napsal, ale nesledoval ho. Pamatoval si každé slovo a mnohdy ho při řeči napadala jiná, silnější. Dnes nekáral pokleslé mravy a pošetilý přepych. Myšlenka na vládu Antikrista ho ovládala natolik, že nebyl s to věnovat se přízemnějším věcem. Kdo je ten půlnoční král, jehož jasný Ježíš svým návratem už brzy pokoří a navěky zničí? Uprostřed doby své vlády byl Antikrist nyní mocnější než kdokoli. Mocnější než kdokoli. Mocnější než kdokoli?!

Otřásl se. Jeho zrak jako už tolikrát v té bouři citů, které jím jako vždycky při kázání zmítaly, padl na císaře. Mocnější než kdokoli. Můj Bože!

„Tam!“ vykřikl a napřáhl kostnatou paži. „Tam je Antikrist!“

Chrámem to zašumělo. Kazatel, překvapený sám sebou a unesený nečekaným objevem, na chvíli zmlkl, ale jeho hlas znovu zaburácel, jak se z něj draly nové a nové myšlenky. Kázal dál. Vzrušením a hladem se mu podlamovala kolena, ale kázal a jeho hřmící hlas pronikal do srdcí věncích. Království Boží na zemi zbavené Antikrista. Království Boží. Kristus na oblaku se usmívá a jeho andělé...

Eliška v prvním leknutí málem vyskočila, ale Karel ji zadržel. „Seď,“ sykl.

„Co budeš dělat?“ zeptala se šeptem.

„Nevím,“ odpověděl stejně. „Asi nic. Naštěstí mluví dál. Teď odejít nemůžeme.“

Dvě hodiny! Kazatel, vyčerpaný apokalyptickými vidinami, se konečně odmlčel. Vypadalo to, že na císaře i na svůj výpad docela zapomněl. Opíral se o zábradlí kazatelny a sbíral síly. Těžce dýchal a na čele se mu perlil pot. V kostele vládlo ticho hrobu.

Jemný zvuk varhan ho náhle přerušil. Ze sakristie vyšel v kněžském ornátu sám pražský arcibiskup, kterého zděšený farář narychlo přivolal. Duchapřítomně předstoupil před oltář a pokračoval v přeru-

šené mši, zatímco jeho jáhen vystoupil na kazatelnu a podepřel slabostí omdlévajícího Milíče. Vytratili se celkem nenápadně. Karel to ocenil. Pocit trapnosti, s nímž bojoval celou tu nekonečnou dobu, byl silný, ale musel ho potlačit tváří v tvář zaraženým věřícím. Také oni ve svých lavicích byli jak na trní a po mši chvatně opouštěli stánek Boží za hlubokého mlčení. Ani před kostelem se neozval obvyklý šum hlasů. Všichni tiše mizeli do svých domovů.

„Půjdeme pěšky," rozhodl Karel. „Zvolna a důstojně jako vždycky."

„Já... já nemůžu," špitla Eliška a zastavila se. „Ať přijdou s nosítky. Prosím. Co nejrychleji."

„To musíš překonat," začal, ale při pohledu na ni se mu srdce rozbušilo. Jak byla schoulená do sebe, vypadala jaksi křehčí. Rty se jí chvěly a obočí se bolestně stahovalo. „Cože!" vydechl zděšeně. „Už?!" Asi roztrhnu toho bláznivého kněze, pomyslel si zlostně. Takhle ji rozrušit!

Přisedl si k ní do nosítek a vzal její hlavu do dlaní. „Vydrž, lásko," řekl a políbil ji. „Než dojedeme, lékaři i báby budou čekat ve špalíru. Bušek se už žene na hrad tryskem, buď klidná. Jen vydrž, prosím tě. V nosítkách bychom si neporadili."

S přemáháním se usmála. „Tak rychle to snad nepůjde."

Nápor bolesti se ale přihlásil znovu. Taktak potlačila výkřik. Vzala ho za ruku, ale hned ji zase pustila. Kdyby mu ji stiskla ze všech sil, jak ji k tomu měla bolestná křeč, mohla mu zlámat kosti. Tou rukou, která jako třísky lámala podkovy.

„Musím vydržet," řekla se sevřenými zuby a zaryla nehty do vlastní dlaně. „Snad dojedeme včas."

Snad! Malá útěcha. „Trvá to už dlouho?" zeptal se starostlivě.

„Dlouho," řekla a v očích se jí objevily slzy. „Nemohla jsem ti to říct včas."

Ne, nemohla. Sám jsem ji nabádal, aby byla zticha. „Neměli jsme dnes nikam chodit," vykřikl zoufale. „Jsem starý blázen. Do města! Kaple by přece stačila, v tvém stavu."

„Je to jen moje vina," přerušila ho rychle. „Chtěla jsem, aby sis jednou poslechl Milíče. Vždycky mluví tak krásně. Nechápu, co ho to dnes popadlo."

„Mám říct arcibiskupovi, aby ho dal stáhnout z kůže?" navrhl jí krvelačně. „Svatý Bartoloměj! To je pro mučedníka přece příklad

hodný následování, ne?“

„Proto, že tě přirovnal k... *k tomu...?*“ Ani vyslovit to hrozné slovo nedokázala.

„Ne. Proto, že ti způsobil takovou strašnou nesnáz.“

Usmála se slzami. „Tu jsi mi přece způsobil ty. A není to nesnáz. Já...“ Najednou se celá zkroutila. „Kdy už tam budeme?“ vykřikla.

V panice vyhlédl z nosítek. „Už jsme za lávkou. Co je ti? Já nevím, co mám dělat.“

„Já taky ne.“ Ale dítě se zase na chvíli umoudřilo. Hluboce vydechla a uvolněně se usmála. „Neboj se. To už vydržíme. Teď to snad na chvíli ustalo. Co mu uděláš?“

Myslel jen na dítě a otázka ho zrovna vyděsila. „Jak bych mu mohl něco udělat?“

„To je dobře,“ vydechla a usmála se. „Náš arcibiskup si ho vážil nad jiné. Jistě by nechtěl, aby se mu přihodilo něco zlého.“

Náš arcibiskup byl Arnošt z Pardubic. „Komu?“ zeptal se Karel nechápavě.

„Milíčovi,“ vydechla. „Slib mi...“

„Všechno na světě,“ řekl rychle. „Tvůj Milíč mě teď nezajímá. Neboj se, nepotrestám ho. Taky není proč. Přemýšlet smí každý. Jednou s ním promluvím a vysvětlíme si to. S Arnoštovým požehnáním to jistě dokážeme.“ S obavou se na ni zadíval. „Je ti zase hůř?“

Jen němě kývla. „Kde jsme?“ hlesla.

„Už jsme u brány.“

Nekonečnou minutu se mu zmítala v náruči, když nosítka zastavila na nádvoří. Všiml si kapky krve u prokousnutých rtů a zmocnil se ho děs. Tady jí síla nepomůže. Je to vždycky tak zlé? Blanka tvrdila, že ano. Anna Falcká se tvářila, že to není nic. Anička... Můj Bože, jak jsem mohl zapomenout? Jedenáctý den sedmého měsíce v roce! Dnes uplynuly přesně čtyři roky od chvíle, kdy mi umřela.

Bez sebe hrůzou se díval za Eliškou, která odstrčila podávané ruce a sama klopýtala přes nádvoří. Vypadalo to, že každou chvíli upadne. Ještě se otočila. „Nechoď za mnou!“ vykřikla lámajícím se hlasem. „Prosím tě, ty ne!“

Konečně přijala paži mistra Havla a opřela hlavu o jeho rameno. Lékař využil její okamžité povolnosti.

„Nosítka!“ přikázal tlumeně. Uložili ji a čtyři sluhové se s ní poklusem hnali do paláce.

Karel šel za nimi jako v snách. Nohy se pod ním podlamovaly. Dnes! Proč právě dnes? Prokletý den. Budu se modlit. Ale tehdy se modlil Arnošt. Světec. A marně. Zabíjet ty, které miluju... Možná jsem opravdu Antikrist. Chtěl bych to odtrpět za ni. Nemůžu. Budu stát u jejích dveří, kdyby to mělo trvat třeba týden.

Ale trvalo to sotva déle, než se dopotácel nahoru. S oroseným čelem čekal na poslední výkřik bolesti. Ale jediné, co bylo z pootevřených dveří slyšet, byl tenounký pláč. Cože?!

Zadrželi ho, když se hrnul dovnitř. „Ještě chvíli, pane," řekla bába úslužně. „Její Veličenstvo si musí aspoň chvilku odpočinout."

„To není třeba." Eliščin hlas zazněl zevnitř, sytý a zvučný jako kdykoli. „Cítím se skvěle."

Rozcuchaná hlava, zválené lože, potřísněná pokrývka. Opodál omývaly děvečky cosi červeného. Hlásek byl slaboučký, ale ozýval se vítězně a nepřetržitě.

„Co je to?" zeptal se a přistoupil blíž.

„Dceruška."

Dceruška! Vida. Přistoupil k loži a vzal Elišku za ruku.

„Ani mě nepolíbíš?" zeptala se.

„Rád." Obrátil se. „Nechte nás," řekl. „Na chviličku. Odejdu včas."

„Já vím, že jsi zklamaný," řekla tiše. „Ale jsem ráda, že je to holčička."

„Proč?" zeptal se udiveně.

„Bojím se dát ti syna. Žádného už nebudeš mít tak rád jako Václava."

Podíval se na ni. „Má drahá! Ani tebe nemiluju tak jako Annu, a přece tě miluju. Láska se lásce podobá, ale nikdy není táž." Usmál se. „Myslím, že mi to nebude dělat těžkosti, mít rád i tvoje syny. *Tak rád* jako Václava je mít nebudu, ale *tak* v tomto případě neznamená *tolik.* Žádného ze svých synů nebudu mít stejně rád jako ty ostatní. Každý z nich přece bude jiný."

Vzhlédla. „Týká se to i mě?" zeptala se vážně.

„Jistěže se tě to týká. Už jsme o tom přece mluvili. Naše lásky by si neměly překážet. Možná i ty..."

„Co já!" vykřikla pobouřeně.

Potřásl hlavou. Kyperský král, ten mladík z Basileje, kdovíkdo ještě, o kom nevím. Ne. Ona je čistá. Už byla moje, když je potkala. A

nezměnila se.

„Nic," řekl. „Měl jsem prostě štěstí."

„To štěstí jsi měl i dřív."

„Měl, ale umřelo mi."

„Odpusť," řekla tiše. „Nechtěla jsem tě rozlítostnit. Jsem hloupá. Často říkám, co bych neměla."

Anička ve mně zůstala jako světlý obraz, který mé nové manželské štěstí neruší. Ona to neví. A trápí se. Je příliš mladá, aby rozuměla.

Políbil, ji dlouze a velmi něžně. „Ne, nejsi vůbec hloupá. Mám i živé štěstí. Copak to nevíš? Tady. Tebe a teď i ji." Zadíval se na dítě. Co je to za prokletí? Dívám se na tu tvářičku a přemýšlím o zásnubách. „Máš pro ni jméno?" zeptal se.

„Jistě. Chci, aby se jmenovala Anna."

S Annou jsem měl Elišku, s Eliškou Annu, pomyslel si. Co mi tím chtěl osud naznačit, že se narodila na den přesně čtyři roky po smrti Aničky? Bude naše druhé dítě taky syn? Václava už mám. Jan? Jindřich? Ne, také Eliščin první syn si zaslouží nést jméno patrona české země. Neměl jsem na mysli právě tohle, ale určitě mě postrčila ruka Boží, když jsem do své země přivezl tělo umučeného burgundského krále, aby se stal jejím korunovaným patronem vedle knížete Václava. Vojtěch byl světec, ale nebyl vladař. A Vít...

„Neboj se mít syna," řekl jí s úsměvem. „Budu moc šťastný, když mi ho taky dáš. Neboj se. Přítomnost nezraňují vzpomínky. Žiju skutečností a žiju i s nimi. Já jsem moc rád, že ty nemáš jiné vzpomínky než na mě. Ale ty sis mě už vzala starého. Musíš se smířit s tím, že nejsi první. Zato jsi poslední."

„To sis myslel vždycky."

„Ano. Vždycky jsem si to myslel. Ale pravda je to až teď."

Mohl bych být její dědeček právě tak dobře jako Kazimír. Ale jsem její muž. Vnoučata? Mohl bych se jich dočkat od Kateřiny. Možná i od Elišky a od Václava, dožiju-li se. Od téhle dívenky - kdoví. Eliška ano. Musí. Určitě.

Už žádné ztráty. Těší mě myšlenka, že mě má poslední láska přežije.

ČAS ANTIKRISTA

Přestože nejrůznější hrůzy a pohromy se táhnou celou historií lid-

stva, 14. století bývalo označováno za obzvlášť katastrofické. Mor byl ve středověku častý jev. Ale většinou byla nákaza lokalizována do poměrně omezeného území. Nikdy za paměti lidstva nedosáhl tak obludných rozměrů. 14. století se uvedlo několika morovými ranami, ale to, co lidstvo postihlo v jeho polovině, nemělo v Evropě obdobu. „Velké mření" se říkalo morové ráně, která v roce 1348 zachvátila Evropu od jihu, kam byla odkudsi z Číny zavlečena nákaza lodí do Messiny, a během roku třetina lidstva, jak se říkalo od Indie až po Island, zahynula. Krom bezprostředních ztrát na životech černá smrt znamenala i zlom v lidském myšlení. Ztrácel se duchovní rozměr. Byla otřesena víra v milosraného Boha. Kněži přestávali pečovat o duše a hleděli si jen svých zisků. Své poslání bralo vážně jenom málo z nich. Jen mravně silné osobnosti, jako byl Arnošt z Pardubic či blouznivci typu Jana Milíče, usilovali o nápravu. Ďábel, had, který vyšel z propasti, či apokalyptické zvíře z vidění svatého Jana, Satan či Antikrist měl podle Písma převzít načas svrchovanou vládu nad zemí.

Určovalo ho magické číslo 666. A psal se rok 1366, když Milíč za Antikrista označil císaře Karla při veřejném kázání v kostele. 1366. Ale šestka ve století chyběla, leda by se rozdělila mezi dvě zvířata z apokalypsy: tři staletí a tři. A tisíc let bylo trvání jednoho dne tisícileté Boží říše, kdy zemi povládne zas Kristus jako dřív.

Země se několikrát zachvěla, zamrzalo moře a morová vlna se vracela každých deset let. V roce 1361. A znovu 1369. Ne sice v té síle, ale opakovaně. A současně s tím velká válka na západě Evropy.

Vždycky se válčilo. Vraždilo se vždycky. Ale těm, kdo žili svůj život v tomto století, se zdálo, že všechny ty hrůzy předznamenávají vládu Antikrista na zemi. Ostatně se válčilo i na východě, kde muslimský svět stále neprodyšněji svíral křesťany. Přitom rok 1366, který podle Milíčových výpočtů měl být středem a nejvyšším bodem vlády Antikrista, nebyl z nejstrašnějších. Lidstvo čekaly horší věci. Vládl poměrný mír. I Kastilie vyměnila své krále bez většího krveprolití. Mělo to ovšem nevýhodu. Žoldnéřů zlých společností zůstalo naživu příliš mnoho. Když je nový kastilský král propustil, vrátili se do Francie. Karel Pátý uspěl jenom napůl. Měl sice naději na kastilské loďstvo, ale škůdců jeho země neubylo. Černému princi v Bordeaux se narodil druhý syn, kterého budoucnost spojila v manželství se stejně starou Annou Českou, která se v tom roce narodila císaři Karlovi. Ale Ludvíkovi Uherskému dcerka zemřela, zatímco papež veřejně ohlásil úmysl

opustit babylonské zajetí Avignonu a vrátit se do Říma. Dokonce ani v Itálii se ten rok tak příliš nebojovalo.

Stará nepřátelství ovšem trvala. Poslední z královských rukojmí, zapomenutý v Anglii, se vrátil do Francie neobvykle slavně a bez výkupného. Dokonce obdarován. Pan Enguerrand de Coucy si z Anglie přivezl jako svou choť nejstarší dceru anglického krále, princeznu Isabelu. Ludvík ďAnjou byl už dva roky královským místodržícím v Languedoku místo pana ďArmagnac, který po bitvě u Poitiers přešel k Eduardovi. A Bertrand du Guesclin prožíval ve Španělsku novou romanci.

KDO DÁ VÍC?

„Tady dal ten parchant zavraždit mého bratra," řekl Enrique s pohledem na černou věž, která se chmurně tyčila nad zdmi kláštera.

„To je přece klášter klarisek," podivil se Bertrand. „Myslel jsem, že to bylo v Alcazaru."

„Ne. Tam dal ještě v prvním roce vlády zardousit mou matku. Bratra osm let po ní zde. Osm let ho tady držel ve věži. Od té doby se jí říká věž Dona Fadriqua. Klášter? I ve Francii je opevňujete, natož tady na jihu. Pedro se ovšem útoku bát nemusel, je s musulmany jedna ruka. Ve věži věznil jen křesťany." Povzdechl si. „Chudák Fadrique, odnesl to za mě. Byl moje dvojče, podobali jsme se k nerozeznání, ale prvorozený jsem byl já. Náš otec zanechal tajnou závěť v můj prospěch a Pedro myslel, že dostal mě. Honil mě potom po celém Španělsku, vypudil mě i z Trastámare, ačkoli ho všichni uznali za legitimního následníka, když závěť zmizela. Ani jsem se o korunu zprvu neucházel, vypadalo to beznadějně. Až pak. Když Pedro hned po svatbě utekl k milence, a sotva měl moc pevně v rukou, dal královnu vláčet po věžích různých vězení. To konečně dopálilo francouzského krále, že mi poskytl útulek. Vstoupil jsem do jeho služeb jako prachobyčejný žoldnéř."

„Vy jste bojoval u Poitiers?"

„Ne, udělal mě ještě předtím velitelem posádky v Peyrepertuse. Tam za mnou přišla Juana. Maminka ještě před smrtí stačila s panem de Villena domluvit tu svatbu! Byla moc statečná. Bůhví proč Fadriqua pak ještě zabil. Snad pro jistotu, kdyby přece jenom dostal mě. Ale mám ještě další bratry, všechny vyvraždit nestačil. Tady si mohl dovolit všechno. Sevilla je blízko hranice s jeho přítelíčkem Mohamedem. Spasil se radši do Granady. Ani tady se necítil v bezpečí."

„Už tam není. Uklouzl přes Portugalsko do Galicie. Místodržícím tam udělal portugalského infanta."

„Jak to víte?"

„Vím to. A z Galicie je po moři skok do Bordeaux. Jste si jist flotilou?"

„Snad ano. Pedrův admirál Gil de Boccanegra mi přísahal. Myslíte, že bychom měli táhnout na Galicii?"

„Asi ano.“ Bertrand se ušklíbl. „Mám tam přece svoje vévodství.“

„O to nepřijdete.“ Enrique se zasněně rozhlédl. „Nechte mě ještě chvíli s mými mrtvými. Nemají hrob, ale snad tu bloudí jejich duše. Mám pocit, jako bych je potkával. Tady se cítím nejvíc vítězem. Sevilla se mi přece poddala a přitom byla z nejvěrnějších měst toho parchanta.“

Bertrand se skrytě usmál. Báchorkou o židovské služce, která na trůn podstrčila svého syna, Enrique úspěšně vyrovnával hendikep svého nelegitimního zrození. „Možná mu věrná ještě je,“ podotkl varovně. „Neměl byste odcházet sám z hradu.“

Enrique se shýbl, sebral kámen a hodil ho do řeky. Guadalquivir se valil dál, temný a majestátní. „Tu řeku mám rád,“ řekl. „Odnesla vzpomínky na tyrana. Už se tu nebojím.“

„Půjdu radši s vámi.“

„Ne. Vyrušil jsem vás z rozjímání. Půjdu sám.“

Bertrand ho sledoval starostlivým pohledem, když se vnořil do uliček, ale zůstal sedět na břehu a dál se díval přes mohutný tok. Ani jemu se nechtělo ze Sevilly, ale uvědomoval si, že tady už jsou hříšně dlouho. Dokud Pedro žil a byl na svobodě, zdaleka nebylo vyhráno. Lehkomyslnost, s kterou Enrique propustil většinu tak pracně sebraného vojska, ho znepokojovala. A zrovna ty nejoddanější. Pravda, francouzští vévodové byli nejdražší, ale také bylo na ně nejspíš spolehnutí. Anglickými kapitány, kteří se svými lidmi tvořili přes polovinu jeho teď pětitisícového vojska, si vůbec nebyl jist. Calveley ho upozornil hned zkraje, že proti Černému princi nepůjde. Ten zatím sice nejevil snahu míchat se do kastilského sporu, ale kdoví. Teď, když Enriquovi přísahala obávaná kastilská flotila...

„Veličenstvo,“ ozvalo se za ním naléhavě.

„Král tu už není,“ řekl přes rameno.

„Přece myslím vás. Jste králem Granady, či ne?“

Ohlédl se. Za ním stála mladičká Jindřichova průvodkyně, velmi příhodně oblečená do toho výrazně arabského města.

„To vám moc sluší,“ řekl dvorně a vstal. „Váš...“ Co je to vlastně? Snoubenec? Odkašlal si. „Pan Mönch mi tvrdil, že jste dítě, ale řekl bych, že to dávno není pravda, a on to nejspíš ví. Asi chce od vás odvracet mužské oči, ne?“

Je tak ošklivý, až je krásný, vynořila se Annettě magická věta jako tolika lidem, kteří se pozorněji zadívali na tu ohyzdnou tvář. Ale bo-

jím se, že Jindřicha by nevzrušilo, ani kdyby to byl krasavec. Pokud jde o mě ovšem.

„Mně je opravdu teprve třináct, Vaše Veličenstvo," řekla skromně. „Leckdo mě pokládá za dospělou, ale on ne. A i kdyby, je to jedno. Má jinou, víte?"

Bertrand si s úžasem uvědomil, že je najednou schopen vnímat tajemství dívčího srdce. Jakživ se nezabýval jemnějšími city. Jen s Tiffany... Ale Tiffany byla daleko a vzpomínka na ni ho zahanbila. Už týdny na ni nevzpomněl.

„Potrhlý je dost," řekl. „Ale nebojte se. Má dost zdravého rozumu na to, aby vás jednou ocenil."

„Já nechci, aby to bylo z rozumu," odsekla vzdorovitě. „A nepřišla jsem se bavit o Jindřichovi. Mám jiné poslání."

„Poslání?" podivil se. „Jaké?"

„Jiné." Záhadně se usmála. „Pojďte se mnou. Čeká vás něco, na co hned tak nezapomenete."

To znělo docela podezřele, a kdyby to řekl někdo jiný než ta malička, obával by se léčky. „Půjdu za vámi, kam chcete," řekl. „Ale až Jindřich přijde, nevím, jak mu to zodpovím."

„Vrátí se brzy?" zeptala se dychtivě.

„Už asi ano. Čekám ho stejně netrpělivě jako vy."

Vedla ho kolem kláštera do vzdálenějších ulic. Dovtípil se brzy. Mířili k bývalému harému, kde se ubytovala královna se svým dvorem. Co ode mne chce ta malá? Ze by...? Zahnal ješitnou myšlenku a usmál se sám nad sebou. Ta dívenka má očividně plnou hlavu i srdce toho hezkého Jindřicha. A já? To bude konec světa, jestli si nakonec sám budu připadat svůdný. Přece mám soudnost. Ta malá čarodějka má ráda záhady. Asi ji za mnou poslala Doña Juana a nejspíš na přání svého chotě. Kdo jiný věděl, kde právě jsem.

Ale byl na omylu.

„Tudy," řekla Annettě tajuplně u skrytých dvířek. Nikdy si ani nevšiml, že tu jsou. Vedla ho krátkou chodbou a rozhrnula závěs před nevelkou místností, kterou skoro celou zaujímal obrovský divan. Šero bylo tajemné a vonělo. Podezření znovu zaťukalo, ale Annette ho okamžitě odvedla jiným směrem.

„Počkejte tady," zašeptala. „A buďte k ní hodný. Má z vás strach."

K ní! Ke komu?

„Počkejte," zadržel ji. „Kde vůbec jsem?"

„Přece v harému."

„Harém už tady dávno není."

„Dnes večer a pro vás ano." Vrátila se k němu. „Prolézala jsem to tady několik dní, až jsem našla tuhle komnatu," řekla důležitě. „Nechali ji tak. Tomu Pedrovi zřejmě sloužila ke stejnému účelu jako předtím emírovi či snad dokonce ještě kalifovi z Córdoby. Já to znám. V alexandrijském harému byla taky taková. Do ní nosili k emírovi favoritku. Vypadá to tu hezky, ne?" Rozhlédla se. „I ty šaty jsem našla. Pro ni i pro mě. Hodí se to spíš. Emírovi k tomu hráli za závěsem hudebníci, ale to by se vám asi nelíbilo. Jí taky ne."

„Komu?" vykřikl.

„Pst," udělala jen a zmizela s prstem na rtech.

Někdo si tady ze mě dělá blázny, řekl si zatvrzele. Podlehnout tomu tušení a zesměšnit se...

Byl připraven na všechno spíš než na zahalenou ženu, která zůstala stát na prahu. „Tiffany...," řekl tiše. Svůj omyl si uvědomil, až když odhodila závoj. Ne, samozřejmě to nebyla Tiffany.

„Kdo je Tiffany?" zeptala se Pilar de Las Torres třesoucím se hlasem a pokročila k němu. „Říkala jsem té malé, že to nemá smysl. Jinak byste už dávno... Přece jste musel poznat, jak to se mnou je."

„A jak to s vámi je?" zeptal se drsně. Za nic na světě nechtěl být terčem posměchu královnina fraucimoru a na víc se necenil.

Černé oči se naplnily slzami. Rychle je zavřela, ale Bertrand je stačil postřehnout. Slzy! Stane se nakonec snad skutkem to nejneuvěřitelnější?

„Holčička vyrůstala v harému," řekla sklesle. „Viděla tam všechno, neskrývali se. To, co my máme za ponižující chtíč, je pro ně posvátná blaženost. To, co mi vyprávěla... A pak viděla ty vojáky kyperského krále v Alexandrii. Jen surovost a násilí. A ji učili jinak. Poslouchaly jsme ji všechny s chvějícím se srdcem. Já asi nejvíc. Ano, nade všechno jsem toužila poznat to s mužem, který..."

„Který co?"

„Vy jste mě musel uhranout!" vykřikla najednou zlostně. „Přece jste tak strašně ošklivý!"

„Ano, to jsem. Počkejte!" Vzal ji za ruku, když se chystala utéct, a obrátil ji k sobě s dávnou hrubostí. Žena! Jak dlouho jsem už žádnou neměl. A tahle, ať už to myslí jak chce... Dobře. Surovost a násilí?

Máš je mít. Ať lituješ.

„Tiffany. Kdo je to?“ zeptala se křehkým hlasem, když ji strhl do náruče.

Zarazil se a ruka, která se chystala servat z ní bezohledně průsvitný závoj, bezděčně se zachvěním sklouzla po něm a něžně přejela po poddajném těle. Tiffany! Už bych možná ani nedokázal zmáhat odpor násilím. Příliš jsem si zvykl na dobrovolné dary lásky.

„Nikdo, na kom by teď záleželo,“ řekl proradně a vůbec se nestyděl za tu lež. Tiffany. Nebýt jí, plakala bys teď hnusem. A já bych odcházel rozjitřený a neukojený.

Annette, která po svém zvyku přihlížela skrytá za záclonou, si oddechla. Budiž, aspoň tak. Na to, že to je jenom křesťan, není nejhorší. I když já bych si představovala spíš... Zlostně zahnala tvář, která se jí vnucovala, a věnovala se zaujatě svému pozorování. Pilar o ní věděla. Guesclin ne, a to bylo její štěstí. Nejspíš by ji zavraždil.

Jindřichův příjezd Annette přivítala s jásotem a nejen kvůli tomu, že už se začala zase pekelně nudit. Bertrandova návštěva v útulném zákoutí harému sice nezůstala jediná, ale Pilar se jí se svými schůzkami už nesvěřovala. Ani jí se nelíbila dívenka schovaná za záclonou, zvlášť když jí v dobré vůli začala odborně rozebírat klady a závady pana Guesclina.

Pilar se zdálo všechno v pořádku. Víc než to, nikdy by od hranatého válečníka neočekávala tolik něhy. Na tu podivnou tvář si zvykla snadno. Neobyčejný hrdina ani nemohl obyčejně vypadat.

Frivolní žert, kterým vyčastovala královnin průvod cestou ke korunovaci, se stal až příliš skutkem. Radši si nepředstavovala, co řekne její rodina. Naštěstí Soria, kde otec, matka, bratři a vůbec všichni příbuzní žili, byla teď až na druhém konci Kastilie a možné následky ji neděsily. Jednou se stanu královnou Granady! Že ta doba byla vzdálená v nedohlednu, jí v současné chvíli tak příliš nevadilo. Muž ji zatím zajímal víc než majestát.

Jindřich se do harému nedostavil. Šel rovnou za Guesclinem, a když ho nenašel, ve snu ho nenapadlo, kde má hledat. Po malém zaváhání se odebral ke králi.

„Mám zprávu, která vás nepotěší, Vaše Veličenstvo,“ řekl. „I když to pan du Guesclin předvídal. Anglický král prý velice ostře pokáral svého syna, že dal svým hejtmanům svolení k tomu tažení. Teď mu

uložil postavit hotovost, obsadit s ní Kastilii, vyhnat vás a znovu dosadit na trůn Pedra.“

„To se mu nepovede,“ usmál se Enrique lehkomyslně. „Jeho vojáky mám já. Proč myslíte, že jsem ve svých službách nechal právě je? Černý princ má svázané ruce. Francouzi s ním přece nepůjdou.“

„Francouzi ne. Ale Gaskoňci spíš ano a k *Angličanům* už vypravují posly s rozkazem. Teď právě možná překračují Pyreneje. Co myslíte, že udělá Gournay a Calveley?“

„Odměnil jsem je přebohatě!“ vykřikl Enrique. „Přece nebudou chtít zas přijít o všechno!“

„Don Pedro jim všechno zase vrátí a ještě přidá,“ odsekl Jindřich chmurně, „jestli...“

„Jestli co?“ zarazil ho ostře Enrique.

Jindřich couvl. Byl moc malý pán, než aby někdo dal na jeho radu. „Zeptejme se radši hejtmana,“ podotkl jen.

Trvalo dlouho, než se Bertrand objevil, ještě docela sladce unavený a náchylný dívat se na svět růžově. Ale zčernal mu rázem před očima, když vyslechl Jindřicha.

„To je zlé.“ Chvíli přemýšlel a pak se obrátil k mladému rytíři. „Měl byste to říct Calveleymu,“ řekl mu.

„Zbláznil jste se?“ vykřikl Enrique. „Musíme to před nimi zatajit, jak jen to dlouho bude možné!“

„A co z toho? Napořád to nezatajíte. Jednou ti poslové přijdou a vyřídí princův vzkaz.“

„Co udělají?“

„Samozřejmě přejdou k němu. Calveley mi to řekl předem, když jsem ho najímal. Dokud tu princ není, udělají, co přikážu. Pak...“

„Zavřeme je!“ vykřikl Enrique pomstychtivě. „Já je dám popravit!“

Zkrotí pod Guesclinovým pohledem. „Jednak bych to nepřipustil, pane,“ řekl Bertrand. „To byste musel dát popravit i mě. A pak - jak si to představujete? Kdo by je zatýkal a popravoval? Do *společností* prosákla všelijaká sběř, ale všichni se rychle naučili, co je to kázeň. Museli, chtějí-li zůstat naživu. A nikdy nezradí svého hejtmana.“

„To jste přece vy.“

„Bezprostředně jen pro ty, které přímo vedu. Calveley, Gournay a ostatní mají svoje lidi, kteří podléhají jen jim.“

„Jsou to zrádci!“

„Nejsou. Přijímal jsem je už s tou podmínkou, že nebudeme válčit s Černým princem. Jinak by nešli. Černý princ se jich zbavil rád, ale otce poslechne. Je taky ukázněný. Neměl jste propouštět Bourbona a ostatní Francouze. Varoval jsem vás.“

„Ale dokud to nebudou vědět...“

„Nebuďte bláhový. Dovědí se to. Musíme přijmout pravdu a čelit jí. Lecčemu se dá zabránit. Či se aspoň vyhnout.“

„To říkáte vy?“

„Ano, to říkám já. Trpělivost je nad zbrklost, můj králi.“

Enrique si povzdechl. „Já spíš potřebuju vědět, kam se v případném střetnutí postaví portugalský král.“

„A vy to nevíte?“

Enrique se na něho bolestně podíval. Samozřejmě to věděl, ale snad mohl doufat aspoň v nestrannost. Infant Fernando je pravda přívrženec Pedra Kastilského a jeho bratranec, můj ne, ale Pedro Portugalský na to může mít jiný názor. Fernanda mu přece porodila nemilovaná vnucená choť. Osudy nás všech se divně podobají.

Bertrand si odváděl Jindřicha a dal si dobrý pozor, aby nepotkali Calveleyho. „Mám pro vás úkol. Pověsíte se na Calveleyho. A taky byste se měl podívat do harému,“ řekl mu se skrytým úsměvem.

„Tady je harém?“ podivil se Jindřich.

„Bývalý. Ubytoval se tam královnin dvůr.“

Jindřich byl rázem doma. Annette. Nebo Hannán, když jde o harém? Odjel dřív, než sem královna dorazila, a ochotně. Annette mu určitě byla milá, ale neměl rád způsob, kterým mluvila o vztazích mezi ženami a muži, ani to, že ho jaksi pokládala za svoje vlastnictví. Byl jí zavázán, ale mínil to čestně splatit. Docela jistě byl odhodlán jí dopomoci k jejímu pirátskému pokladu, byl-li, ale to mělo čas, zatímco kastilská záležitost očividně spěchá a mohl zde plně uplatnit svou zvláštní výchovu.

„Setkat se s tou holčičkou vám přece nic neudělá. A Calveleymu můžete nakukat, že jste její milenec. Nebude mu pak divné, že ji navštěvujete. Dokud zůstanete tady, můžete mi zprávy bez potíží posílat po ní.“

„Je to rozkaz?“ zeptal se Jindřich dost nevraživě.

Guesclin se usmál. „Můžete to tak brát.“

Jindřich s povzdechem poslechl a šel se ukázat do harému. Annette ho už čekala, tentokrát v zakuklení pážete. Zarazil se. Dovedl si

představit, co to znamená.

„Se mnou jít nemůžeš," řekl stroze, ještě než vyslovila žádost, o které nepochyboval.

„Už máš loď?" zeptala se zvysoka.

„Jakou loď?"

„Tu na Mallorku." Podívala se na něj. „Snad si nemyslíš, že jinak bych s tebou někam chodila!"

„Žádnou loď nemám," řekl vztekle. „Nemůžu ji mít dřív, než si na ni vydělám. A taky nemůžu jít hledat někam poklad, dokud Trastámare nesedí pevně v sedle. Až bude, budu i já dost bohatý."

„Neříkej Trastámare, je to král," okřikla ho. „A vlastně už vůbec není Trastámare. Vévodství přece dostal pan du Guesclin." Spiklenecky přivřela oko. „Už to víš?" zašeptala.

„Co mám vědět?"

„Myslela jsem, že něco takového se neutají. Má taky favoritku v harému."

„V jakém harému zase? A kdo?"

„Přece tady. Tu nejkrásnější. Pan Bertrand du Guesclin, král Granady. Jsou milenci."

„To nemůžeš vědět," řekl zaraženě.

„Vím to. Viděla jsem je. Chceš? Ukážu ti kde."

Už je to zase tady. „Hannán," začal, ale přerušila ho.

„Já jsem Annette!" vykřikla vztekle.

Měl šťastný nápad. „Nejsi," opravil ji. „Dokud mluvíš jen o slastech milování, jsi pro mne Hannán. A zůstaneš."

Chvíli byla zticha. „Dobrá," řekla pak. „Už ti neřeknu ani slovo. Myslela jsem si, že tě to bude zajímat."

Jindřich si vzpomněl na podivně zasněný, ba přihlouplý výraz na Bertrandově tváři, když se setkali, a najednou si uvědomil, že je to nejspíš pravda. Ale už se nechtěl ptát.

Vzal ji za bradu. „Dokud tu zůstanu, občas za tebou přijdu," řekl otcovsky. „Nevykládej si to špatně, má to své důvody. Až se jednou neobjevím, nedělej si starosti. Nevím, kdy se budu muset zase ztratit. Ale vrátím se."

„Radši mi vzkaž, kdyby ne," hodila po něm nevlídně. „Nechci tu zkysnout, chci se podívat do světa. O poklad se se mnou už někdo rozdělí."

„Uděláš líp, když na mě počkáš. Protože já se dělit nebudu."

Políbil ji na tvář. Spíš proto, aby ji mohl zalechtat vzrostlým knírem, na který ještě pořád byl velmi hrdý. Přes všechno, co už dokázal, a přesto, že ve vojsku byli i mladší chlapci, ho pořád trápil pocit nedospělosti. Rád se vytahoval na Annettu, která na tom co do věku byla ještě hůř. Nejradši by ji strašil velebným plnovousem.

Ale Annette si pohotově přidržela jeho hlavu a knír neknír se ústy přisála k jeho rtům.

„Copak to děláš," pokáral ji, když se mu povedlo se vyprostit, ale neznělo to tak otcovsky jako jindy. Místo zamýšlené převahy byl rázem nesvůj. Ne že by polibek snad vůbec nečekal. Ale že se s ním přitom nečekaně zhoupnul svět, ho překvapilo.

„Loučím se," ušklíbla se. „Na co ty řeči. Ty se přece nechceš vracet."

„I kdybych nechtěl, vrátím se," řekl najednou vážně. „Proč jsi najednou taková? Ty měsíce v Africe jsme si rozuměli nějak líp. Nemysli si, že nevím, zač ti vděčím."

„Vděčnost si strč za klobouk!" rozkřikla se bez sebe vzteky. „Klidně si jdi, kam chceš, a zůstaň si tam třeba. Mně je to jedno. Poradím si i bez tebe."

„Beru to jako svolení," usmál se. „Měj se tu zatím dobře."

Otočil se a šel. Annette se tvářila uraženě pro případ, že by se obrátil. Ale ani ho to nenapadlo. Když jí zmizel, praštila sebou rovnou na zem a rozplakala se.

VLÁDCI IBERSKÉHO POLOOSTROVA

Byli teď čtyři. Pedro První Portugalský, Pedro Čtvrtý Aragonský, Mohamed Granadský a nejmocnější z nich, kastilský král. Jenomže který?

Po míru v Brétigny se zástupná válka mezi Francií a Anglií odehrávala v Kastilii. To, oč tu šlo, byla mohutná kastilská flotila, která mohla zničit anglickou převahu v Kanálu nebo ji podpořit, podle toho. Černý princ měl pocit, že anglická flotila podporu nepotřebuje. A taky se toužil zbavit svých věrných hejtmanů, kteří se drželi v jeho blízkosti a ze samé lásky plenili jemu svěřenou zemi. Ostatně se všichni zapřísahali, že táhnou proti granadským Saracénům. A spor, který měl francouzský král s kastilským Pedrem, vypadal zprvu jako soukromý. Jediný legitimní syn Alonsa Kastilského se postavil na odpor dynastickému sňatku, sotva starostlivý otec zavřel oči navěky. Pedro

Kastilský v té době ještě nebyl Krutý, ale zato byl zamilovaný. Kvůli ctižádostivé milence zapudil Blanku z Bourbonu, sotva ji odvedl od oltáře, ale nenapadlo ho poslat ji zpět. V nejistém postavení se obával urazit francouzského krále. K vraždě se propracoval až za jedenáct let, ale to už zdaleka nebyla první. Krutě se mstil za neradostné mládí, kdy, ač legitimní, byl nemilovaný syn, zatímco ovoce otcovské lásky se všemi poctami a radovánkami sklízeli bastardi milenky jeho otce. Přesto šel i on zdárně, spíš zdárněji, v jeho šlépějích. Kdyby Alonso Jedenáctý měl povahu svého syna, stěží by se legitimní dědic dožil své koruny. Pedro nestačil všechny soky povraždit naráz a ten nejdůležitějšímu utekl. Enrique, hrabě de Trastámare. Nejstarší a nejmilovanější syn. Pedrova matka byla dcera portugalského krále a Alonso se k ní zachoval milosrdněji. Žila. A dokonce s ní zplodil syna. Ale víckrát k ní nevkročil a jeho královský tchán s ním vršil konflikt za konfliktem a snil o pomstě za urážku opuštěné kastilské královny.

Karel Pátý od chvíle, kdy nastoupil na francouzský trůn, měl jiný sen: Odčinit francouzskou porážku a vrátit své zemi význam, který mívala za Kapetovců. Ten sen měl vlastně dávno dřív. Už v krušných dobách svého regentství. Začal ho uskutečňovat okamžitě, jakmile se stal suverénním vladařem. Svou vládu zahájil ovládnutím Normandie. Karel Navarrský byl proti němu malý pán, ale mohl být nepříjemný jako anglický spojenec a hlídač přechodů přes Pyreneje. Protože bez pomoci kastilské flotily nemohla Francie na odvetu ani pomyslet. Porazit Angličany v bitvě bylo v té chvíli ještě nepředstavitelné. Karel potřeboval flotilu a vojevůdce. Vojevůdce měl. Vsadil na Bertranda du Guesclin a dlužno říct že právem. V budoucnu za pouhých pět roků získal zpátky téměř všechno, co Eduard Třetí dobýval dvacet let.

Zatím jsme v šestašedesátém roce ve Španělsku, kde se odehrává předehra velkého střetnutí. Francouzský král dosud tiše čeká. Dokud si není jist spojencem na moři, nemůže si dovolit vypovědět otevřeně ponižující smlouvu z Brétigny. Může jen potají navrtávat díry pod ponorem vítězného anglického korábu. Bertrand du Guesclin je vojevůdce zcela podle Karlova vkusu. Bretonec.

Válka o bretaňské dědictví trvala třiadvacet let, ve kterých přívrženci obou stran museli vedle odvahy projevit hlavně schopnost obelstít nepřítele. „Černý pes z Brocéliande“ patřil k nejproslulejším záškodníkům. Nepolapitelný, byl všude a z každé léčky unikl. To nebyl lesklý rytíř, který se za ryku polnic žene v sevřené řadě k marnému

útoku. Kastilii dobyl bez boje. Stačilo, že se objevili, a angličtí hejtmani v jeho vojsku odsuzovali k nečinnosti největšího vojevůdce té doby, Černého prince, Eduardova syna. Nemohl prostě kastilskému spojenci poslat posily.

Ale karta se obrátila, jakmile vešlo ve známost, že Černý princ je odhodlán osobně přejít Pyreneje. S věrností svých hejtmanů v Guesclinově vojsku mohl počítat. S posilami z Anglie mohl postavit osm tisíc mužů. Bertrand jich měl pět a z toho ještě nejmíň polovina hrozila přeběhnutím.

V létě opustili Sevillu a podzim a zimu strávili přípravami a hlavně jednáním se sousedy. Neshody nastaly i s dříve přátelským aragonským králem. Enrique mu dosud nevrátil aragonská území, kterých se dříve zmocnil Pedro. On sám byl ještě dlužen Guesclinovi. A navarrský král? Guesclin s Enriquem je objeli a v Aragonu získali polovičaté sliby. Výraznější úspěch sklidili v Navaře, kde jim Karel slavnostně přísahal, že Černému princi nepovolí průchod Pyrenejemi. Jako správný „pyrenejský vrátný", jak mu přezdívali, měl ve své moci Roncesval a s ním klíč ke Kastilii. Spokojeně se rozešli: Guesclin do Francie, aby sehnal další vojsko, a Karel Navarrský za Černým princem, aby mu potvrdil dřívější ujednání o průchodu Navarrou.

Nejvyšší hejtman *Velkých společností* se svým narychlo posbíraným vojskem obcházel Navarru z jihu. Velice spěchal a proklínal - jako už tolikrát v životě - Karla Navarrského.

Nespolehliví a obojací byli všichni vladaři včetně Bertrandova milovaného Karla Pátého. On sám byl schopen ledajaké lsti. Ale uskoky *pyrenejského vrátného* byly docela nevyzpytatelné. Nikdo, a možná ani on sám, nevěděl, jaký je vlastně jeho cíl, ke kterému se ubírá tak klikatou cestou. Francouzská koruna? Burgundsko? Normandie? Čas od času vznášel nároky na cokoli, aby od nich zas upustil a obratem se spojil s dosavadním nepřítelem.

A přece nebylo prozřetelné se s ním docela znepřátelit. To, že ho nebožtík francouzský král strčil před deseti lety do věže, se Francii velmi nevyplatilo a Karel Pátý byl přítel smírných řešení. Krom toho jediného. Ostatně jestli Karel Navarrský jednoho krásného dne už nebude cítit v Bordeaux za zády Černého prince, bude si určitě počínat skromněji.

Už teď hledal cestičky. Pro jistotu. Sotva vyhledal Černého prin-

ce, aby ho ujistil svou ochotou otevřít mu Roncesval, namířil si to rovnou na hranici s Borjou, aby si s Guesclinem vyjednal beztrestnost. Nezastihl ho. Naštěstí. Bertrand, tak přístupný lstivé úvaze, by se možná neovládl při pohledu na tu úlisnou nevinnou tvářičku. Na dálku, to snad ještě. Olivier de Mauny, jeho místodržící v novém hrabství, to už s ním vyřídí francouzskému králi k spokojenosti.

Teď Bertrand táhl podél Ebra a se smíšenými pocity se blížil k Logroňu. Kde je teď nepřítel? Byl březen. Přecházet v zimě s vojskem Pyreneje, byť i přes poměrně pohodlný Roncesval, bylo náročné a nebezpečné. Snad v Pamploně nějaký čas odpočívali. Kéž by dost dlouho na to, aby tomu neřádovi důkladně vyplenili okolí! A také aby Bertrandovi s jeho čtyřmi tisícovkami bojovníků nezkřížili cestu předčasně, čtyři tisíce. Don Enrique mohl mít devět proti Eduardovým osmi, kdyby Calveley, Gournay a ostatní *Angličané* měli aspoň něco z té navarrské povahy. Ale ne. Zločinci, lůza, lupiči, znásilňovatelé, vrazi, kteří prodávají svůj meč kdekomu, mají na rozdíl od krále zdání o věrnosti, které se teď tak velice nehodí.

Nikdy proti Černému princi. Takže je teď počet zcela jiný, než by se mohlo zdát. Tři z těch Enriquových pěti tisíc odejdou či už odešli a přidají se k těm osmi. Já vedu místo nich čtyři. Takže máme šest tisíc všehovšudy proti Pedrovým jedenácti. Pomalu dva na jednoho. A jsou to ti na válečném poli nejlepší, s nejlepšími veliteli a dokonalou kázní. Snad se dostanu do Burgosu dřív, než se to všechno vyvalí na Enriqua. Musíme rychle do hor a do lesů a odsekávat mu zadní voj, pokud to půjde. Pak někde přečkat. Pedro tak velké vojsko nezaplatí nadlouho.

V Logroňu se nenápadně přeptal. Černý princ se zatím neobjevil, ale zdálo se, že ho každým dnem čekají. Kde jsou ostatní? Už přešli? Nebo nepůjdou? Bertrand táhl ještě nějakou míli proti proudu Ebra, aby se podél toku říčky Najerilly dostali pohodlněji k Burgosu, když je konečně potkal. Je nás víc? Těžko hádat, Calveley a jeho druzi táhli stejně jako on ve třech proudech, což bylo nejvýhodnější pro zásobování. Možná bych je mohl rozprášit. Anebo oni nás. I kdybychom to střetnutí vyhráli, zbylo by nás tak málo, že bychom Enriqua moc nevytrhli. Ne. Krom toho, my nemáme proč spolu svádět bitvu, ke které nikdo z nás nedostal rozkazy.

„Jedete na procházku, příteli?“ oslovil Calveleyho, když se potkali. „Je krásné jaro. Ale na cestě k Pamploně je nebezpečno, slyšel jsem.“

„Myslíte, že mě to těší?“ zavrčel Calveley. „Říkal jsem vám to předem, Bertrande, a dost mě mrzí, že k tomu nakonec došlo. Doufal jsem, že Černý princ má až dost Akvitánie, než aby se trmácel přes Pyreneje. Byl jsem s vámi rád a Enrique je vskutku štědrý. Už musím svoje hrabství oželet. Doufal jsem, že ho dostanu brzy zpátky, ale jak vidím, jste tady včas a je vás dost. Takže se musíme snažit.“

„Nerad vás zabiju, Calveleyi,“ řekl Bertrand.

„Já vás taky. Nebudete to pokládat za zbabělost, když budu útočit na jiném křídle než vy?“

„Ne. Uvítám to. Jen mi dejte vědět, kde budete.“

„To rád.“ Calveley se ohlédl po Jindřichu Mönchovi, který se držel těsně za ním. „Jen mi nezabijte mého rytíře, až ho k vám pošlu. Přidělil jste mi ho sám.“

„Po dobu své nepřítomnosti.“ Bertrand zvýšil hlas. „A určitě ne proto, aby s vámi zběhl.“

„Já jsem nikomu nepřísahal, pane,“ ohradil se Jindřich a sáhl po meči.

Calveley ho zadržel. „No tak, no tak,“ vykřikl. „O zběhnutí se snad nedá mluvit, když nebyl členem žádné *společnosti.*“

„Ale byl můj...“

„Váš co? Snad otrok? Přece je svobodný.“ Obrátil se k Jindřichovi. „To myslím vážně, rytíři. Pan du Guesclin se vrátil, možná je všechno zase jinak. Rozhodněte se svobodně, chcete-li zůstat se mnou, nebo s ním.“

Bertrand k němu popojel a zatvářil se vybízivě. „Nuže? Na to, že jsem vás potkal s *Angličany*, můžu zas zapomenout. Ještě se nic nestalo.“

Jindřich nepromluvil, jen mlčky zacouval do řady za Calveleym.

„Taky odpověď,“ řekl Bertrand mrzutě. „Abyste nelitoval. Bohužel vám nemůžu popřát štěstí. Přeju ho sobě a těm, co půjdou za mnou. Doufám, že z těch vašich aspoň někdo cestou srazí vaz.“

„Totéž přeju vám.“

Calveley se zašklebil. Kdyby se to tak nehodilo mezi muži, jako byli oni dva, s chutí by Bertranda objal. Léta na sebe naráželi a naučili se ctít. Společné tažení v posledním roce je ještě sblížilo. Dalo by se říct, že jsou přátelé na život a na smrt. Na smrt jistě. Rozcházeli se s vědomím, že narazí-li na sebe v přímém boji, nemůžou pro radost srdce šetřit jeden druhého.

Jen zvedli ruce na pozdrav a rozjeli se, každý dál svým směrem. Jejich vojáci se všelijak promísili, ale když se konečně oddělili, zůstal poměr stejný. Tři tisíce s Calveleym směr Logroño, čtyři s Bertrandem do Burgosu.

Vlekoucí se vojáky cestou předjížděl rychlý posel v barvách Anglie. Vyjednávají, to je dobře, pomyslel si Bertrand uklidněné. Černý princ není blázen. Snad pochopí, že neudrží Kastilii navěky. Bez něj je Pedro nula.

Enriquovo starostlivé čelo se rozjasnilo, když spatřil hejtmana.

„Kolik jste jich sehnal?“ zeptal se dychtivě.

„Čtyři tisíce.“

„Takže je nás víc!“

„Je nás míň, můj králi. Potkal jsem Calveleyho, Gournaye a ostatní. Táhnou vstříc Černému princi.“

Enrique se zarazil. „Skutečně? Nechtěl jsem tomu věřit.“

„Řekl jsem vám to dávno. Jakmile Černý princ překročil Pyreneje, muselo se to stát. Naštěstí pravděpodobně nemají v úmyslu vpadnout nám do zad. Kdyby nás obklíčili, bylo by to zlé.“

„Vy jste je nechal jít?“ obořil se na něj Enrique.

„Chtěl jste, abych vám přivedl vojsko. Po takovém střetnutí by z něj moc nezbylo.“

Enrique zvedl nos. „Dobře, stačíme i tak. Ani já jsem nezahálel. Sehnal jsem kastilské šlechtice s družinami. Na sedm tisíc jich je. Možná i víc, takže naše síly jsou přinejmenším stejné.“

„To se tak nedá počítat. U Poitiers bylo Francouzů trojnásob. Černý princ dobře ví, jak vést vítěznou bitvu. Doufám, že jste se s ním dohodl.“

Enrique zbrunátněl. „Psal jsem mu před měsícem!“ vybuchl. „Měsíc mu trvalo, než laskavě ráčil sestavit odpověď, a víte, jak mě oslovuje? Slovutný Enrique, hrabě de Trastámare! Mě, který jsem kastilský král!“

„Těžko vás může oslovit jako krále, když prozatím uznává jiného,“ usmál se Bertrand. „Co jste mu psal?“

„Chtěl jsem, aby si sám vybral místo bitvy. Tak se to přece sluší mezi rytíři.“

„Cože?! Vy jste ho vyzýval?“

„Vtrhl nepřátelsky do mé země. Musím ji bránit.“

„To vám neberu, ale v bitvě ji neubráníte.“

„A jak tedy?“

„Ztratíme se a budeme je přepadat ze zálohy. Jinak to nejde, věřte mi. Černého prince ještě nikdy nikdo neporazil. Má nejlepší vojáky na světě.“

„Já taky, když mám vás.“

„Ale přes polovinu vašeho vojska tvoří španělští dobrovolníci.“

„Jsou stateční.“

„To byli Francouzi taky. A stejně utekli, když na ně nasadili waleské lučištníky. Totéž se stane vám. Co odpověděl?“

„Prý nechce krveprolití. Mám se vzdát koruny a pak se přimluví u Pedra - přimluví! Rozumíte? - aby mě na mých statcích nechal na pokoji! On mě!“

„To je dost velkorysé,“ usmál se Bertrand, „když uvážíme, že tentokrát má dokonce převahu.“

„Vy mi radíte - se vzdát?“ zeptal se Enrique váhavě.

„Ne. Vy musíte zůstat králem Kastilie a hlavně musíte zůstat naživu. Pedro by s vámi rychle skoncoval a ze svého hlediska by měl jistě pravdu. Jemu se vydat nesmíte. Ale v této chvíli to chce spíš důvtip než sílu. A trpělivost. Pro nás hraje čas.“

„Mám se snad vyhnout bitvě, kterou nabízím? Aby si ten židovský parchant ještě myslel, že mám z něho strach? Ne. Přece zvítězíme. Já jsem v právu.“

„To si myslí každý. I váš sok.“ Bertrand vytáhl list s pečetí. „Měl jsem vám to dát hned, jak jsem přišel, snad vás to přesvědčí. Je to list od francouzského krále.“

Enrique rozlomil pečeť a soustředěně zkoumal listinu. „Radí mi totéž co vy,“ řekl pak tiše. „V otevřeném poli se prý s Černým princem utkat nelze. To jste mu poradil vy?“

„Nemusel jsem mu radit, má oči a Černého prince viděl při práci stejně jako já. Věřte mi, to je mistr. A já mu nesahám ani po kotníky nejen proto, že on je syn krále.“

„Vy jste král.“

„Dobyli jsme snad Granadu? K tomu je teď dál než kdy jindy. Nepodceňuju se. Troufal bych si i na Černého prince, ba i na samotného Chandose, ale určitě ne při útoku v čele rytířského šiku, jak po tom jistě prahnete i vy.“

Enrique dlouho mlčel a pak řekl s jistou důstojností: „Ale já už jsem mu napsal. Utkáme se na pláni u Nájery pozítří.“

Pokročil k Bertrandovi a dodal vřele. „Mám přece vás. A Audrehema. A všechny, kteří nezradili. Musíme zvítězit.“

Noc před bitvou bývá plná stínů. I na duši. Ale ten, který vystoupil ze tmy před Bertrandem, byl skutečný.

„Tiše. Calveley mě neposílá, chtěl, ale odmítl jsem.“

„To bylo moudré. Nač se chystají?“

„Jako obvykle. Černý princ nemá fantazie na rozdávání. Dal by se doběhnout.“

Bertrand si povzdechl. „Já vím. Jenže nemůžu. Král, ten si všechno přeje jaksepatří. Korouhve, hlahol trub, sevřené řady lesklých rytířů. Pastva pro waleské lučištníky. Obsadil vršky, co? A má je v prvním sledu. Mýlím se?“

„Vůbec ne. Plíží se kolem vás potají. Myslel jsem, že o nich dobře víte.“

„Vím. A je mi to asi tolik platné, jako když kapitán na moři vidí stahující se mraky. Může jen skasat plachty a modlit se. Já navíc tady nejsem kapitán. Rozvinem všechny plachty jako blázni.“ Zadíval se na něj. „Počkejte tady chviličku, hned se vrátím. Mám pro vás úkol. Jsem moc rád, že jste se objevil.“

Opustil ho v bezpečném úkrytu a vydal se za Enriquem.

„Nerozmyslel jste si to?“ zeptal se.

„Co si mám rozmýšlet? Jsme ve výhodě. Není o nich slyšet. Zaujmem postavení na pláni a...“

„Není o nich slyšet, ale jsou tady. Na všech pahorcích kolem dokola.“

Enrique se zarazil jen na okamžik. „A co z toho? K bitvě se musí dostat dolů a z vršku budou koně klopýtat, zatímco my už budem v pevném postavení. Rozsekáme je.“

„Nebudou sjíždět na koních.“

„Tím líp. S pěšáky si už poradíme. Víte, jakou spoušť natropí železní rytíři?“

„A víte, jakou spoušť natropí lučištníci?“ zeptal se Bertrand ostře. „Jestli jste hrdý na svou francouzskou rytířskou školu, nemáte na co. Černý princ si s ní už nejmíň dvakrát dobře poradil. A bez přesily, kterou bohužel má dnes.“

„Chcete mě vylekat? Teď! Když zbývá sotva pár hodin.“

„Ne, nechci. Na to je už pozdě. Budeme se bít, jak nejlíp umíme.

Vy stejně jako já a všichni ostatní. Snad to bude stačit. V každém případě...“ Vztáhl k němu ruku. „Ten prsten, můj králi, jste mi dal vy. Znáte ho dobře. Až vám ho zítra v bitvě někdo ukáže, přichází ode mne. Poslechněte ho, prosím.“

„Co mi hodláte vzkazovat?“ zeptal se Enrique s podezřením. „Že to víte už teď.“

„Ještě to nevím. To bych vám řekl rovnou. Záleží na tom, jak bude bitva probíhat. Nechci, abyste přijímal možná falešné vzkazy.“

„Omlouvám se vám. Jsem podezíravý. To je samozřejmě velmi rozumné. Leckdo z těch, kdo budou bojovat na druhé straně, mě dobře zná a zná i vás. Určitě by se mohli pokusit nás splést.“

„Ano, to určitě.“ Přes to ujištění to Bertrand myslel úplně jinak a vrátil se k Jindřichovi se vzkazem zcela jednoznačným.

„Král jede v čele třetího sledu,“ řekl mu. „Nespouštějte ho z očí. Bude-li zle, vyvezete ho do bezpečí. Dobře si ještě teď prohlédněte tu zatracenou pláň a najděte nejpříhodnější cestu k úniku. Nechci vám radit. Jen mějte na paměti, že cestou k Pyrenejím by ho pronásledovali. Když uklouzne k jihu a Aragonem...“

„Vy myslíte, že budeme poraženi?“

„Tím jsem si jist.“

„Proč tedy...“

Bertrand pokrčil rameny. „On se chce bít. A dnes je můj úkol zachovat ho. Bez něj nemůžeme vyhrát kastilskou flotilu. Bylo by krásné nad princem zvítězit a jistě se o to snažit budu. Ale moc tomu nevěřím.“

„Nepůjde se mnou.“

„Když mu ukážete prsten, tak poslechne. Budu se za vás modlit. Jděte. A nezapomeňte nic z toho, co jste se naučil. Budete to po čertech potřebovat.“ Jindřich zmizel do noci stejně tak, jako se vynořil. Ve stínu stín.

Bitva zpočátku vypadala docela nerozhodně. Černý princ jako by zapomněl na svou taktiku. Poslal šik rytířů proti předvoji Enriquova vojska, v jehož čele jel francouzský maršálek Audrehem s Bertrandem. Celkem lehce zatlačili Angličany zpátky do kopce. Vypadalo to, že Enrique měl pravdu. Na nerovném terénu se koně pohybovali nejistě.

„Co je to s nimi?“ zeptal se Audrehem nechápavě, když vítězně

zaujali postavení u říčky.

„Nic. Nezapomeňte, že mimo Černého prince je tam i Don Pedro. A určitě je stejný blázen jako Enrique. Ne nadarmo jsou bratři."

„Pedro je přece syn Židovky," opakoval Audrehem ukázněně oficiální verzi platnou v Enriquově táboře. Guesclin se na něj jenom mlčky podíval a vrátil se pohledem k bitevnímu poli.

Teď vyjížděl druhý sled, vedený Enriquovým bratrem Donem Tellem. Dobrovolníci. Španělská šlechta s družinami, Řítili se vpřed po vzoru francouzských rytířů.

„Jen se podívejte na ty lidi, maršálku," řekl Bertrand znechuceně. „Neumějí ani pořádně tasit meč. Teď se hrdinsky producírují, ale až uvidí Angličany, utečou jako králíci."

Za bratrem se v čele třetího sledu už řítil sám Don Enrique, který si po Bertrandově a Audrehemově úspěchu byl vítězstvím docela jist. Jeho víra ve vlastní sílu utrpěla trhlinu hned zkraje, když řady jedoucí před ním zakolísaly a rytíři v bezhlavém zmatku obraceli koně k útěku. Málem se vzájemně podupali.

Král se s úsilím vyprostil z tlačenice a rychlým pohledem zpět zjistil, že ho následuje aspoň jeho družina. Také Don Tello zůstal po jeho boku, ze svých lidí sám. Prší šípy se jim svezly většinou neškodně po zbroji, ale bránily jim v účinnějším útoku. Řady se ve zmatku vlnily a rozpadaly, až bylo konečně vidět, čeho se polekali přední rytíři. Masa ozbrojenců sestupovala po svahu dolů a vypadalo to, že je jich bezpočet.

Noví a noví. Místo útoku v čele vojska, o kterém snil, se Don Enrique teď jen stěží bránil. Co Guesclin? Popojel stranou a viděl v úděsu, jak hlavní síla anglického vojska postupuje směrem k těm několika prořídlým oddílům v lesíku. Rozhlédl se. Z jeho družiny jich zbývalo jen pár, ale zezadu se na něj tlačil Pierre de Villaines zvaný Bègue-Kokta v čele Bertrandových Bretonců, těch nejspolehlivějších. Měli svůj zvláštní úkol a v prvním rozjaření se Enrique těšil, že se s nimi ani nesejde. A teď byli tady. Asi nic jiného nezbývalo.

To už jde jenom o to mě ochránit? pomyslel si zoufale. A co dál? Mám se vzdát těm, kteří teď najíždějí mezi rozestoupivšími se pěšáky? Nikdy. Radši tu padnu jako král. Po boku toho, kdo si to zasluhuje. Dobře věděl, co mě čeká. Měl jsem ho poslechnout.

Přes tu kajícnou myšlenku prudce uhnul stranou, když jeden z blížících se rytířů k němu vztáhl pravici bez rukavice a beze zbraně, a

zacouval s koněm mezi ostatní.

„Kryjte mě!“ křikl k veliteli a vyrazil směrem k lesíku.

Jeho odjezdu si všimlo jenom málo *Angličanů*. Bègue de Villaines uzavřel za ním řadu a dál se bil jako lev. Několik rytířů v barvách Calveleyho ho nicméně objelo a řítilo se za ujíždějícími jezdci. Nebylo jich tak moc, aby Bègue nechal vlastní obrany. Don Enrique si musí poradit a ostatně dřív, než ho dostihnou, určitě se dostane k Bertrandovi.

Dojeli k potoku. Zezadu prorazili překvapenou řadu útočníků a vrhli se do křoví. Čtyři k tomu určení rytíři se ho drželi jako klíště a začali vedle něj sesedat. Bertrand opustil přední řadu, ke které se připojila králova družina, a couvl až k vodě.

„Zbláznil jste se?“ rozkřikl se na Enriqua. „Bègue vás přece kryje, už jste měl být pryč. Co děláte tady?“

„Nemůžu vás opustit, Bertrande, příteli. Viděl jsem, v jakém jste nebezpečí. Padnu tu s vámi. Jsem král Kastilie, a vykrvácí-li moji nejvěrnější, rád zemřu s nimi.“

Třesk zbraní se teď ozval i za nimi. Bertrand se otočil, a když poznal nové útočníky, vykřikl: „Stát! Nechte je!“

„Jsem tady,“ řekl Jindřich Mönch. „Vy jste mi svěřil krále v bitvě, ale ujel mi.“

„To je *Angličan!*“ vykřikl Enrique zuřivě. „Viděl jsem ho s Calveleym!“

„Buďte zticha,“ okřikl ho Guesclin zcela neuctivě. „To je můj člověk. Copak ho neznáte?“

„Poznávám zrádce.“ Enrique tasil dýku a už se hrnul na Jindřicha.

Guesclin ho včas zachytil. „Dost!“ vykřikl vztekle. „A přestaňte mi konečně ukládat o život! Hleďte se radši co nejrychleji ztratit s tím mladým rytířem. Pokud tu zůstanete, dostanou nás oba. Vám jdou po krku, mně ne. Jakmile budu vědět, že jste v bezpečí, vzdám se. Nic horšího než kdykoli dřív se mi nestane. Rychle! Pospěšte si. Za chvíli to už nebude možné a pak mi nezbude než padnout vedle vás. Já žiju rád. A vy se jednou můžete vítězně vrátit. Už ať vás tady nevidím!“

Enrique konečně pochopil, že gesta falešného hrdinství nikomu užitek nepřinesou. „Co mám dělat?“ zeptal se zkrotle.

„Svlečte si tu zbroj a dejte mi ji,“ vyzval ho Jindřich, který se ke Guesclinovu potěšení náhle ujal velení. „Po břehu vyrazíme společně. Vy mě s mými lidmi budete jako pronásledovat. Pozor! Musí to vypa-

dat přirozeně. Tam, kde se vzadu bojuje, uhnete. Oni vám ukážou cestu. A pryč! Za křovím vás, dá Bůh, nebude už vidět.“

„A vy?“

„To je moje starost.“

Enrique se obrátil ke Guesclinovi. „Pojeďte s námi,“ řekl prosebně. „Prosím vás, zachraňte se také. O jednoho víc! To ani nepoznají.“

Nemůžu utéct a nechat tu svoje lidi. Spolkl to na poslední chvíli, když si uvědomil, že to je právě to, co chce od Enriqua. Ne, tohle nepřipomínat. Radši si místo toho zavtipkoval.

„Směrem k Pyrenejím vás budou hledat nejdřív. Musíte na jih, na Soriu, a tam já nemůžu.“

S uspokojením shledal, že na Enriquovu zoufalou tvář vyloudil aspoň jakýs takýs náznak úsměvu. Netrpělivě se ohlédl po Jindřichovi, ale ten už byl v Trastámarově zbroji a přílbu si jen halabala narazil na hlavu.

„Jedeme!“ vykřikl a skočil na hřbet Enriquova koně.

„Provázej vás Bůh, chlapče,“ řekl Guesclin.

„Máte tu nějaké padlé?“

„Někdo se bohužel jistě najde.“

„Tak ho prosím svlékněte.“

Ani se neloučili. Jen Don Enrique se z Jindřichova sedla ještě otočil: „Soria bude jednou celá vaše. Přísahám.“

Guesclin vyrazil znovu do první řady a Jindřich se hnal v čele malé skupiny, která ujížděla jako o život. Taky to o život bylo. Přestrojený král se na něj sápal, jako by to myslel doopravdy. Jindřich uhnul a čtyři jezdci s Enriquem zmizeli v tlačenici. Nemohl sledovat, co se s nimi děje. Musel teď plnit svůj úkol a musel ho splnit co nejlíp.

Dva *Angličané z* jeho družiny se řítili pořád za ním a zdálky to pronásledování snad vypadalo docela věrohodně. Stočil koně ještě víc a rozjel se k pahorku, na němž stál Černý princ s Donem Pedrem a svými důstojníky.

„Tamhle je!“ vykřikl Pedro rozčileně. „Poznávám přílbu a znak na štítu. Pusťte mě! Rozsekám ho!“

„Počkejte, Veličenstvo,“ zarazil ho waleský princ. „Jede se vzdát.“

„Nesmí se vzdát! Musíme ho zabít, nerozumíte?“

„Docela dobře rozumím.“ Černý princ si ho změřil. „Může zahynout jakkoliv, ale tady je na vás vidět.“

„V čestném souboji...“

„Nenasazujte svůj život, prosím. Je pro nás důležitější než jeho smrt. Nebojte se, dostaneme ho.“ Obrátil se k Hughovi. „Calveleyi, svěřuju to vám.“

Calveley vyskočil na koně a s potěšením se řítil dolů vstříc protivníkovi. Jeho meč už dlouho zahálel. Teď byla příležitost zaměstnat ho. Ale překvapený princ i Don Pedro s úžasem přihlíželi, jak náhle zvedl ruku, zastavil družinu a se spuštěným kopím jel vstříc protivníkovi, který otevřel hledí a teď sňal dokonce i přílbu tak lehounce, jako by ji měl jen volně nasazenou na hlavě.

Pedro stiskl rty. „Calveley! Ten nestydatý rytíř!“ zasyčel s opovržením. „Nevadí. Enrique je bastard a uzurpátor. Dám ho popravit.“

„Neradil bych to, Vaše Veličenstvo,“ řekl Černý princ. „Aragonský král je váš příbuzný taky a docela dobře by ho mohlo napadnout spojit Aragon s Kastilií. Když uspěl Don Enrique, proč ne on? Každá záminka je dobrá. Neposkvrňte se už dalším zjevným zločinem. Připraví vás to o zbytek přívrženců.“

„Zanechte starostí, Výsosti,“ ozval se John Chandos, který měl zrak jako ostříž. „To vůbec není on.“

„Jak to? Přece jeho štít a zbroj...“

„Poslechněme si napřed toho rytíře,“ přerušil ho Černý princ a tvářil se nadmíru znepokojeně. Zajisté měl proč.

Calveley se teď blížil tryskem. „Je mrtvý!“ vykřikl zdálky. „Pan Mönch zabil v souboji Enriqua!“

Shromážděním důstojníků proběhl dlouhý vzdech.

„Kde je?“

„Tam v tom remízu u potoka,“ řekl Jindřich bez dechu. „Ještě jsme se bili na ústupu, zatímco můj panoš z něj stahoval zbroj.“

„Je mrtvý?“

„Dočista.“

„A proč jste ustupovali?“

„Je tam Guesclin a řádí jako šílenec.“

„Do koryta není dobře vidět, ještě nám uteče,“ vykřikl Chandos rozčileně.

„Nemůže, pane. Je obklíčený.“

„Tak proč jste ujížděl?“

„Chtěl jsem vám rychle podat zprávu. Nestojí za to?“ Jindřich se zasmál. „Ale řeknu vám, vaši *Angličané* jsou hlupáci. Málem mě zabi-

li. Taktak jsem ujel.“

„To byl taky nápad, navlíknout si Enriquovu zbroj,“ řekl Pedro velice vlídně a poklepal Jindřichovi na rameno. „Zaveďte nás k tomu mrtvému.“

„Ještě ne,“ zarazil ho Černý princ. „Dřív je třeba zneškodnit Bretonce.“ Obrátil se k Chandosovi. „Johne, příteli,“ oslovil ho, „tohle svěřím vám.“

Bertrand už byl pokryt krví jako řezník, cizí i vlastní. Tou asi víc. Cítil, jak slábne, a ještě přehodil sekeru do nezraněné levé ruky. Je třeba získat co nejvíc času. Co nejvíc pro bezpečný útěk Enriqua.

Chandosova blížící se korouhev mu neúprosně prozradila, že je čas vzdát se. Rval se na pokraji sil už skoro sám. Ale mladý rytíř po Chandosově boku byl Jindřich. Živ a zdráv. Bertrand s úlevou odhodil sekeru a vložil svou zakrvácenou rukavici do rukou Chandosova panoše.

„Král tady není,“ řekl Chandosovi s ohavným úšklebkem. „To se vám nepovedlo, příteli.“ A skácel se rovnou na Jindřicha. „Za vámi,“ stačil ještě syknout, než ztratil vědomí.

„Vyčistěte to tu a hledejte,“ přikázal John Chandos svým lidem. „Mrtvolu schovali nejspíš do potoka.“

Jindřich se ohlédl a konečně uviděl nahého muže. „Ba ne, je tady,“ řekl smutně. „Na tomhle místě padl. Ale není to král.“

„Jak to, že ne?“ vykřikl Chandos.

„Nevím. Tady jsme se bili a tady zůstal ležet. To je ten, kterého můj panoš svlékl. Já už jsem se na něj nedíval.“

„Kčertu!“ zaklel Chandos. „Napálil nás. Guesclin se poučil. Takhle zvítězil u Auray Jan de Montfort. Karel de Blois zabil jeho bratrance, který byl oblečen ve stejné zbroji, a už si myslel, že má vyhráno. Samou radostí přestal dávat pozor. Dostali ho.“

„Ale kudy ujel?“ staral se Jindřich. „Odtud by se přece nedostal!“

„Vůbec nemusel být tady. Jak jste ho našel?“

„Vyjel mi rovnou před koněm a kličkoval až sem.“

Chandos vzdychl. „Jste mladý, příteli. Tohle by *bastard* neudělal a Guesclin by ho nikdy nenechal. Určitě byli aspoň dva. Viděl jsem Dona Enriqua bít se v řadě před Bèguem de Villaines, který ho pak pustil za sebe. Ano, ten koktavec se bránil nejurputněji.“

„Taky je tam nejvíc mrtvých,“ řekl Jindřich s nadějí.

„Ať ho najdeme či ne, vám odměna už uklouzla, můj milý,“ řekl

Chandos. „Nedostanete nic víc než ostatní.“ Obrátil se k svým lidem, kteří Guesclina táhli neurvale za nohy po hrbolaté stezce. „Bretonce dejte na nosítka,“ přikázal jim suše. „Je to můj přítel a teď i host.“

Bertrand konečně pootevřel oči, když ho dotáhli na velitelský pahorek. Chandos se od něj nemínil odloučit ani na minutu. Po zmizení Dona Enriqua byl teď nejcennější kořist on.

„Kde je *bastard?*“ zeptal se Černý princ a hlas se mu zachvěl. Chandosova tvář nevěstila nic dobrého.

„Nenašli jsme ho, Výsosti. Zřejmě nejmíň dva byli upraveni stejně. Pan Mönch bohužel padl na nepravého. Moji lidé prohledávají kdeco. Zdá se, že *bastard* tu není mrtvý ani živý. Zítra ráno prohlédneme bitevní pole co nejdůkladněji. Teď už pomalu není vidět. Ale nemyslím, že ho najdeme.“

„Panebože!“ vykřikl Černý princ. „Takové vítězství a nic jsme nedokázali!“

„Sežeňte světlonoše.“ Pedrův hlas se třásl. „Najdu ho, jestli je k nalezení. Nebudu čekat do rána. V noci by se potmě mohl odplazit i přizabitý. Pochodně!“

Jak šero postupovalo, bylo vidět těkající světlo loučí, které se pohybovaly sem a tam. Kastilský král vlastnoručně převracel mrtvoly tváří k nebi a nedbal nářku raněných ani krve, která ho pokrývala už celého.

„Kde je ten parchant!“ řval zběsile a jeho rozlícený hlas překryl ostatní zvuky noci. „Ujel, ten mizera! Ten zkurvysyn!“

Jindřich se otočil k nosítkům a zachytil Bertrandův pohled. Očima se na sebe usmáli.

Vlastně to byla úleva. Se zajatci se obvykle nakládalo zle, ale *nejvyšší hejtman společností* byl ctěn a Chandos ho ostatně už po Auray choval spíš jako hosta ten krátký čas, než ho vůbec propustil na dané slovo, že do zaplacení výkupného proti nim nezvedne zbraň. Na to tentokrát nebyla naděje. Chandos ho zajal ve jménu Černého prince a jedině ten mohl rozhodnout. A docela jistě netoužil po tom, mít proti sobě na svobodě právě Guesclina. Ale ani on nenamítal nic proti tomu, aby nejcennějšímu z jejich rukojmí byla poskytnuta péče téměř královská.

Bertrand, pěkně rozsekaný, jak se slušelo, se zprvu cítil pramizerně a pohodlí v Burgosu jen uvítal. Zajatce sem dovlekli na den přesně

rok po Enriquově korunovaci. Vezli ho stejnými ulicemi, kde tehdy kráčel po boku příští královny a za sebou slyšel dívčí štěbetání. Pilar. Co se s ní stalo? Půl roku ji už neviděl. Rád by se zeptal Jindřicha, ale ani on možná nic nevěděl a nebylo radno mladého rytíře zbytečně vystavit riziku prozrazení. Jsem-li jako zajatec sám v bezpečí, jemu by podezření z tak mazané zrady neprošlo. Takoví jako on se věšeli.

Vždycky a na obou stranách. Pokud je ovšem někdo dopadl. U těch schopných se to málokdy podařilo a Jindřich k nim patřil. Radši by měl zmizet. Tady ho teď nepotřebuju.

Jindřich se střežil k němu vkročit, ač by rád. Zato jiní ho navštěvovali, přítel nepřítel. Ano, pozoruhodně se to promíchalo. Vévoda ďArmagnac, který bojoval po Bertrandově boku u Poitiers, se brzy nepohodl s králem Janem a teď byl spojencem Anglie. Gaskoňci vůbec. Naopak maršál Audrehem, na kterého Bertrand při té slavné bitvě nadobro zanevřel, teď patřil k jeho přátelům nejvěrnějším a nejdůvěrnějším. Nepřátelství v této podivné společnosti mužů meče nepřetrvávalo. Ať už Angličan, Skot, Bretonec, Béarňan či Burgund, každý z nich aspoň jednou v životě stál v bitvě proti každému a stejně tak někdy zas po jeho boku.

Bertrand se ze svých ran vylízal s neobvyklou rychlostí, jemu však byla vlastní. Nikdy neměl čas přehnaně pečovat o své zdraví. Tady ho měl, ale zvyk je zvyk. Vstal z bolestného lože skoro dřív, než na ně ulehl.

Po bitvách prohraných i vyhraných horečnou činnost vyvíjejí diplomaté. Čas válečníků vypršel. Ještě postávají v plné zbroji, aby vyjednávání dodali důrazu. V tom mrtvém čase se velitelé scházeli a vzpomínali na své slavné bitvy. Většinou je měli společné.

„Všichni jsme byli u Poitiers," řekl melancholicky Armagnac, „ale stáli jsme tehdy na stejné straně."

„Já ne," ozval se Gaston Fébus. „S Captalem jsme zmeškali tu pěknou bitvu. A nevím, jestli bych stál tehdy po boku pana ďArmagnac. Černý princ mi byl vždycky milejší než král Jan."

„Karel je jiný," ozval se Guesclin.

„Karel není žádný bojovník." D'Armagnac se usmál. Vzpomínáte si, jak jsme tenkrát tři královské prince táhli z bitvy? Jan s Ludvíkem prskali vzteky, ale Karel šel jako beránek. Francie bude navždycky už pod anglickou patou. Jeho otec aspoň bojoval. Většinou nesmyslně, ale bil se. A Karel? Ne, ten se nepostaví vojsku do čela."

„To nevadí.“ Guesclin sešklebil tvář úsměvem podobným ohyzdnému úšklebku. „Má mne.“

Znělo to možná příliš sebevědomě od poraženého vojevůdce, ale ti, kdo se shromáždili v jeho útulném vězení, dobře věděli, že má pravdu. Zvítězil, kdykoli mohl řídit bitvu sám. Prohrál už častěji, ale vždycky to bylo po boku bojovného rytíře, který rozhodoval, jak vést boj. Král Jan. Karel de Blois. Po nich Don Enrique.

Král, který teď vládl Francii, nikdy nevelel bitvám. V té chvíli si všichni uvědomili, že v tom je jeho síla. Karel Pátý měl Guesclina a v jakémkoli boji mohl zvítězit.

Pro ten čas bylo dobojováno a prořídlé zbytky *společností* se s potěšením zabývaly loupežením zas v jiné končině.

„Nemůžete to zakázat?“ ptal se Pedro Černého prince znepokojeně. „Lidi to popuzuje. Moc prozíravé to není. Hlady snad neumírají a místo znásilňování venkovanek se přece můžou potěšit i s nevěstkami. Ty se za vojskem vždycky táhnou a aspoň znají svoje řemeslo.“

Černý princ pokrčil rameny. „Hlady neumírají, ale jsou zvyklí zadarmo hodovat jako páni. A pokud jde o nevěstky, těm se platívá. Odvedu své lidi okamžitě, jakmile nám vyplatíte žold.“

„Všichni mě odíráte!“ vykřikl Pedro vztekle. „Zlato, zlato, zlato! Kde ho mám brát? *Bastard* ukradl královský poklad. Jenom se zeptejte Guesclina. Něco mu snad uvízlo za nehty. Mně bude trvat, než shromáždím berni. A vy mi hned taháte z šosu každý mizerný groš!“

„Byl jste mým hostem v Bordeaux a mohl jste tam zůstat,“ řekl princ klidně. „Nevyháněl jsem vás.“

Ve skutečnosti tak klidný nebyl. Věděl stejně dobře jako Bertrand, že tyhle žoldnéře je třeba zaplatit. Hodně a včas. Jinak se vítězství velice snadno změní v prohru, když najdou štědřejšího pána.

Nakonec peněz nebude třeba zas tak moc, jako to vypadalo zkraje. Ta bitva, to byla učiněná jatka, a členové *společností* se bili na obou stranách. Francie si oddechne. I když se vrátí zpátky, není jich ani polovina. A protože větší část Francie byla teď pod anglickou správou, bylo to dobré zjištění i pro něho. Jenže to všechno bývala kdysi jeho hotovost a zanic je nechtěl postavit proti sobě.

Čert nám byl dlužen toho Pedra! K čemu je takový spojenec? Vyhnali jsme Trastámara, ano. Nadlouho? Je živý a určitě sní o odvetě. Mám pravda jeho pravou ruku, Guesclina. Ale ačkoli je jistě nejlepší,

přece jen není sám. A jestli nezaplatíme, ještě leckdo zběhne a půjde rovnou za lepším. Není každý tak věrný jako Calveley. A i ten už možná zalitoval. Nedivil bych se. Lituju i já.

Jediný, kdo nelitoval, byl Jindřich Mönch. Naopak. Byl spokojený a nejradši by si zpíval. Jenže se nudil. A povyrážet se jako ti druzí se mu příčilo. Krom toho byl zvědavý, jak pořídil Enrique na útěku. A kam se uchýlil dvůr královny Juany. Dokonce i vzpomínka na Annette se mu kmitla hlavou. Přece jen jsem se o ni měl postarat. Ona mě v nouzi neopustila.

A hlavně myslel na matku. Teď při nicnedělání měl čas přemýšlet a zmocňovaly se ho výčitky. Posel, kterého před rokem posílal do Basileje, se vůbec nevrátil. Kdoví jestli dojel a nedal-li se cestou zlákat do některé ze zbylých *společností.* Dal jsem se až příliš snadno přesvědčit, abych zůstal. Jenomže teď se tady dlouho nic dít nebude. A blíží se léto. Raději kousek k severu. Těch veder jsem si v Africe a loni v Seville užil až dost.

„Pane," řekl konečně Calveleymu. „Chci vás požádat o propuštění. Potloukat se jen tak po táboře mě netěší."

„Vždyť kdo vás tu drží, rytíři," usmál se Calveley.

„Moje potřeba. Nemám ani vindru. Doufám, že vyplácíte zadržený žold."

Calveley se kysele ušklíbl. „Máte štěstí, že jste první. Pro jednoho snad něco seženeme. Kam se chystáte?"

„Domů."

„To už se chcete válet za pecí? Na to jste mladý."

„Ani ne, ale chtěl bych se podívat za matkou. Obávám se, že žije v přesvědčení, že už dva roky nemá syna. Podle všeho, co se mohla dovědět, jsem zahynul u Alexandrie."

„Řeknu Jeho Výsosti."

Zavolal si Jindřicha hned druhý den. „Nechcete počkat?" zeptal se. „Brzy už potáhneme zpátky všichni. Zdá se, že jsme se s kastilským králem zapletli pro nic za nic. Princ je s ním velmi nespokojený."

„Co udělal?"

„Nechce platit. Prý nemá."

Jindřich pokrčil rameny. „Jak si tedy mohl najímat vojáky?"

„No to je to," řekl Calveley. „Když nezaplatí ani vojákům, kdoví jak to je nakonec s tou slavnou flotilou. Starý pán v Londýně naléhal

velmi ostře, ale prince to už mrzí. Takový spojenec a žádný spojenec, to vyjde nastejno. Ještě že zajatci snad něco vynesou.“ Podíval se na Jindřicha. „Vy musíte být obzvlášť smutný, příteli. Ušel vám zisk za samotného krále. Ale abych byl docela upřímný, jsem si skoro jistý, že ani to by Dona Pedra nepřimělo projevit náležitý vděk a zaplatit vám po zásluze dost bohatě. Takže vás nemusí mrzet nic. Svedl jste slavný souboj, bil jste se dokonce i s Guesclinem a jste ještě živ. To se hned tak každému nepovede. Na vaše mládí je to dost. Kolik že vám je?“

„Jednadvacet, pane.“

„Pro vojáka nádherný věk. Přežijete-li prvních deset let, pak už si budete vědět rady. Tak co? Zůstanete?“

Jindřich zaváhal. Cestou se mohl vídat s Guesclinem, v Bordeaux nepochybně také. Ale to, že anglická armáda se chystá zpátky přes Pyreneje, byla skvělá zpráva pro Dona Enriqua.

„Nehněvejte se, ale ne,“ řekl. „Princ si to ještě stokrát může rozmyslet. A otevřeně, já už nemám stání.“

Calveley si povzdechl. „Já taky ne. Jenomže mně nezbývá než zůstat. Dobře. Princův komorník vás vyplatí, a jestli chcete, můžete projít Roncesvalem s Gastonem Fébusem. Taky se vrací a bude to bezpečnější, než kdybyste Navarrou šel sám.“

„Dík. Zeptám se hraběte.“

Fébus a Captal de Buch ho přijali mezi sebe, jako by taky byl Gaskoněc. „Švýcary obvykle nemám rád, jsou těžkopádní.“ řekl mu Gaston. „Ale vy jste se mi zapsal do srdce. Škoda, že váš protivník nebyl skutečný Trastámare. Mohl jste se vracet s nůšemi zlata.“

„Něco mi dali.“

Jindřich zacinkal penězi v dost hubeném váčku a Captal se rozesmál. „Vy jste ale skromný, příteli! Za tak málo bych nenasazoval takovou hezkou mladou hlavu.“

„Vy jste dostal víc?“

„Ještě ne, ale zůstávám u prince. Jen si na chvíli odskočím, než se zas něco strhne. Ale to potrvá. Vy, jak jsem slyšel, už jste s námi skončil.“

„Já taky,“ ozval se Fébus mrzutě. „Princ se na krále Pedra zatím tváří zdvořile, ale já na to už nemám pomyšlení. Zadarmo budu radši doma. Mám mladou choť. Nebývám tam moc často, tak jsme si nezevšedněli. Jenom nevím, jak mě přivítá bez kořisti. Nevezu nic. Je zvyklá na dárky.“

„Mohls jí přivézt kůži z lakomého Pedra," zavrčel Captal. „Stáhl bych ho z ní s potěšením."

„Panebože, to už byla nuda!" vykřikl Gaston. „Vyvést něco Pedrovi by bylo milé, ale v tom otupení jsem ani nebyl schopný něco vymyslet. Radši jedu pryč. A kdybych potkal Trastámara, uvítám ho s otevřenou náručí. Mluvil jsem se zajatci. V jeho službách je Guesclin platil jako sultán. Černý princ se spoléhá na svou vznešenost, ale už jí mám plné zuby. A já mám nakonec pro bastardy slabost. Se svým bratrem Bertrandem se snáším skvěle. On mě pravda nemíní vyhodit z hrabství. A ostatně je hrabětem už sám. Kastilský bastard z béarnského bastarda udělal vznešeného pána. Pan hrabě Medinacelli! Nejspíš se ztratil s Trastámarem, nikde jsme ho nenašli. Jsem rád, že jsme na sebe v té bitvě nenarazili. Nerad bych svého bratra zabil, kdybychom padli na sebe. Don Enrique je štědrý a zasloužil si zachránit se. Přeju mu to."

„Medinacelli?" Captal zastavil koně. „To je přece na jihu! To bylo chytré. Pročesávali jsme cesty k Roncesvalu a ani Černého prince nenapadlo, že oklika je někdy kratší než přímý směr. Soria, Medinacelli, Aragon. Aragonský teď sice není Enriquův spojenec, ale nemá důvod hlídat hranici. Pedro mu k srdci nepřirostl. Nebýt Černého prince, byl by s ním ve válce."

„Bod pro Bertranda," zašklebil se Fébus. „Moje bratrská láska ještě vzrůstá. Ano, kastilského bastarda bych i já vyvedl z vězení a sám mu půjčil koně, aby měl Pedro vztek."

„Mohli jsme nechat utéct jiné zajatce," nadhodil Jindřich lehce, ale nepochodil.

„Tak to ne," ohradili se rázně oba páni. „Máme nárok na podíl z výkupného. To nás snad nemine. Zajatci jsou naši, ale Enriqua si Pedro vyhradil pro sebe."

Díky tomu rozhovoru se Jindřich nevyděsil, když v soutěsce před průsmykem narazili na Bertranda de Béarn, který doprovázel učeného aragonského doktora Pedra de Luna údajně při jeho návratu do Montpellieru, kde čas od času přednášel na univerzitě právo. V jeho průvodu kleriků Jindřich pod kápí poznal známou tvář a jeho oba druzi nepochybně také. Všichni se tvářili jakoby nic.

„Mohu vás pozvat do Orthezu?" zeptal se Fébus úslužně. „Máte to při cestě a několikadenní odpočinek vám prospěje. Na Pyrenejích ještě leží sníh a přechod je obtížnější než v pozdním létě."

Bertrand se díval na bratrovu tvář a nedokázal z ní nic vyčíst. „Záleží na *Monseigneurovi,*“ řekl tedy odtažitě.

Pedro de Luna zaváhal. Odmítnout by bylo podezřelé, ale přijmout?

„Chtěli jsme odbočit dřív, ale cesta přes Orthez je určitě pohodlnější,“ prohodil nezávazně. „Uvidíme, až budeme na druhé straně. V každém případě vám za pozvání patří dík.“

Jindřich se k podivu svých společníků vmísil mezi kleriky. Chce snad dovršit svůj čin z bitevního pole? Fébus pohnal za ním koně.

„Pomalu, mladý příteli,“ řekl se skrytou pohrůžkou v hlase. „Nerušte Boží muže. Cestou horami budou nepochybně probírat svůj růženec.“

Jindřich se povzbudivě usmál na Enriqua, který ho zpod své kápě úzkostlivě sledoval, a bez odporu se vrátil s Fébusem. Jejich společnost v čele zdlouhavého průvodu teď rozšířil ještě *béarnský bastard* a Pedro de Luna.

„Vy jste se, mladý příteli, ještě nevyjádřil,“ oslovil Fébus znovu Jindřicha. „Těžko naše názory už prozradíte princi, ale stejně by mě zajímalo, jaký k tomu všemu máte vztah. Přece byste s chutí zabil Dona Enriqua. Mluvili jsme o té nešťastné bitvě,“ dodal na vysvětlenou.

„Nešťastná byla pro nás, bratře,“ řekl *béarnský bastard* Bertrand. „Pro tebe snad ne.“

„Jak se to vezme. Nuže? Čekám napjatě na vaši odpověď, pane.“

Jindřich odpověděl bleskurychle. V té chvíli pochopil, že mu jde o krk, protože Gaston de Foix byl už nepochybně rozhodnut změnit strany a nepohodlný svědek se nehodil. Ruka hraběte pod pláštěm vypadala velice podezřele. „Můj vztah ke všemu je docela stejný jako váš. Dokonce, řekl bych, stejnější.“ A ohlédl se po Enriquovi.

Fébus postřehl hru pohledů a spustil ruku z rukojeti dýky.

„Radši přidáme, ať jsme na nocleh někde v hospiciu,“ prohlásil nenuceně. „O ostatním si promluvíme až na druhé straně. Nikdo z nás netuší, po jakém větru se teď točí Navarrský.“

Pyrenejský vrátný by smíšenou společnost jistě uvítal. Zalíbit se současně oběma stranám byl jeho dávný sen. Ale občas se přikláněl k mocnějšímu. Prozřetelně odkryli karty až na křižovatce cest několik mil před Orthezem. Mezitím už si mohl promluvit jak Bertrand s Gastonem, tak i Jindřich se zakukleným Trastámarem, takže se Gastonovo

pozvání ukázalo k odpočinku po náročné cestě co nejpříhodnější.

Za pevnými hradbami Fébusova města se už o odpočinku nemluvilo. Jediný, kdo se o něj ještě zajímal, byl profesor. Z jeho kleriků se vyklubala skupinka docela slušných zabijáků.

„Po Béarnu jich seženu víc," řekl *bastard* Enriquovi. „Tohle by nestačilo ani na doprovod, až se bude vědět, kdo jste. A na návrat do Kastilie už vůbec ne."

Návrat do Kastilie! Don Enrique si povzdechl. Ještě že ho jeho hostitelé mohli uklidnit stran Guesclinova osudu. Víc. Gaston se okamžitě nabídl, že se mu postará o zesílení doprovodu aspoň do Toulouse, odkud se už bezpečně dostane do Peyrepertuse. Ochranná náruč francouzského krále zůstávala otevřená. Gaskoňští páni v čele s Fébusem už pošilhávali po Paříži.

„Překvapil jste mě," řekl Gaston s potměšilým úsměvem Jindřichovi v předvečer odjezdu. „Už chápu, proč jste mi byl od počátku milý. Takové jako vy mám rád."

„Nerozumím vám."

„Don Enrique mi prozradil, jakou jste hrál znamenitou roli u Nájery."

„Já?" Jindřicha se zmocnil chvilkový vztek, ale okamžitě ho zkrotil. Povídaví spojenci, to bylo přesně to, co vede k záhubě. Fébus se sice tváří vstřícně, ale kdoví co má za lubem. Bojoval ve vojsku Černého prince a nerad bych byl v jeho rukou tak úplně. Řeči se vedou a voda teče a můj cíl není být slavný, ale být nenápadný vždycky a všude a s kýmkoli. Jenom tak můžu něco dokázat. „Obávám se, že vám pořád ještě nerozumím," řekl.

„Přece jste ho vyvezl z bitvy, či ne?"

„Vůbec ne. Sám jste byl přece u toho, když jsem se setkal s panem Calveleym. Don Enrique mi uklouzl před nosem s docela jinými jezdci." A aby to znělo trochu věrohodně, ještě dodal: „Samozřejmě jsem věděl, že jsem ho nezabil. Ale kdo by se nechtěl aspoň na chvíli pokrýt slávou? Proti Donu Enriquovi nemám nic, spíš naopak. Odměňoval mě štědře."

„Tak proč jste se dal do služeb *Angličanů?*"

„To bylo víceméně nedopatřením, když pan du Guesclin byl pryč. Já na tom sporu nemám vůbec žádný zájem, pane. Jsem s tím, kdo platí. A teď se mi zdá, že Don Enrique platí líp."

Takové řeči Gaston rozuměl. Přesto se na něj zkoumavě díval ješ-

tě hodnou chvíli. Ale Jindřich se ani nezačervenal.

„Zůstanete v jeho službách?“

„Ne, máme jen společnou cestu. Jedu do Basileje za matkou.“

To lež nebyla a z nebesky nevinného pohledu nevyčetl Fébus nic. Jednomu ze svých lidí přikázal, aby Jindřicha tajně sledoval, ale nedověděl se nic podezřelého. Bylo to přesně tak. Pan Mönch jel s Trastámarem do Toulouse. Cestou si pravda hodně vyprávěli. Gastonův muž se vmísil mezi jezdce jeho bratra a pokračoval v doprovodu Dona Enriqua. Ale pan Mönch vskutku nedoprovázel prchajícího kastilského krále do Peyrepertuse. V Carcassonu se basilejský rytíř rozloučil a pokračoval směrem k Avignonu. Prý proti proudu údolím Rhóny až k alpským jezerům. A dál.

PO VŠECH CESTÁCH DO ŘÍMA

Jindřich o strážci, kterého mu přidělil hrabě de Foix, předobře věděl a zprvu měl tisíc chutí ho oklamat a oklikou se vrátit do Peyrepertuse, ale rozmyslel si to. Nestálo to za to. K čemu by bylo přelstít Fébuse? Leda ze zvyku, ale na to neměl čas. Čím dál tím víc ho hryzlo svědomí.

V provincii Languedoc byl už od otcovy smrti místodržícím svého bratra vévoda Ludvík ďAnjou. Jejich setkání v Montpellieru bylo krátké, ale vřelé a Jindřich byl rád, že ho může uklidnit, pokud se týče osudu pana du Guesclin. A samozřejmě i zprávou, že se spojenectví Černého prince s Donem Pedrem chýlí ke konci.

Ludvík okamžitě vypravil spěšného posla do Paříže. „Nechcete jet sám?“ zeptal se Jindřicha. „Odměna bude jistě královská a vy si ji zasloužíte.“

Už mu netykal. Výrostek se mezitím změnil v statného muže a zřejmě ve významného spojence.

„Díky, ne, Výsosti. Myslím, že se připojím zase načas k matce. Nedělám žádné plány až do setkání s ní. Pak uvidím.“

Doprovod odmítl. Od Montpellieru už jel sám, aby ho nikdo nezdržoval, a konečně to bylo i bezpečnější. Osamělého jezdce si nikdo nevšímal. Do Avignonu ani nezajížděl. Od Ludvíka se dověděl, že s papežem se minul. Už v dubnu vyrazil do Říma a mladý vévoda mu neřekl, v jakém doprovodu. Ne že by zapomněl, ale nevěděl to. Kateřina svoje cíle skrývala přinejmenším tak dobře jako její syn.

Po půli května už byl v Basileji a rozjařeně zabušil na dveře otcovského domu. Podomek, který mu otevřel, zůstal na něj civět a pak nechal vrata dokořán a řítil se nahoru s náramným křikem. Čeládka se radostně seběhla. Nahoře bez dechu opřený o zábradlí stál ten, jemuž vděčil za všechno jako vlastnímu otci. V té chvíli to tak cítil.

„Tatínku!“ Vyběhl po schodech a sevřel ho do náruče.

Harti se nestyděl za slzy. Když tu nebyla Kateřina, skončila pro něj úloha hrdiny. „Chlapečku!“ vzlykl, ačkoli na osmahlém válečníkovi už nebylo pranic jinošského, a přitiskl ho k sobě ze všech sil.

„Kde je máma?“

„V Avignonu. Vlastně už na cestě do Říma. Pošlu hned za ní.

Vždyť ona ani neví, že jsi živ.“

Jindřich se zarazil. „Jak to? Až před rokem jsem mohl vypravit posla, ale udělal jsem to hned.“

Rok! Harti ho od sebe oddálil a zadíval se na něj. Jiný by se už vrátil dávno. Ale on je syn svého otce. Už se s tím musím vyrovnat.

„Moc se trápila,“ řekl s malou výčitkou.

Jindřich se nepotřeboval rozmýšlet. „Pojedu za ní sám,“ prohlásil. „Hned zítra. Neposílej nikoho, já ji najdu spíš.“

Harti zaváhal. V hloubi duše ho napadlo docela podle jeho přání, že by se Kateřina okamžitě vrátila a aspoň chvíli by všichni byli zase spolu. Navíc... Podíval se na Jindřicha. Mám?

„Papež se v Římě sejde s císařem a jeho choť tam bude mít přeslavnou korunovaci. Ale myslím, že tvoje matka ten pohled oželí a raději se s tebou setká tady.“

Jindřich se zamračil. „Já vím, co mi chceš naznačit,“ řekl temně. „Ale chci se s maminkou setkat co nejdřív. Nečekat, až poslové projedou cestu sem i tam.“ Jeho růžová nálada se vytratila. Dva roky jsem skoro nevzpomněl. Co se mnou udělá dnes pohled *na ni?* Zachytil Burkhartův starostlivý výraz a oznámil mu spiklenecky, aby jeho znepokojení rozptýlil: „Seznámil jsem se s takovou poloarabskou holkou. Je dcerou piráta a vychovali ji v harému. Počkej, to ti budu vyprávět.“

Vzal otce kolem ramen a odváděl si ho dovnitř. Za starých časů to tak bývalo, když si potřeboval chlapsky popovídat o svých mladistvých dobrodružstvích. Harti měl pochopení. Tím matčiným si nebyl jist. Tak docela ho neoklamal, ale srdce starého muže se trochu uklidnilo. Pirátská dcerka? Harém? V jeho věku by mě to určitě zajímalo. Ne, neměl by se setkat s císařovnou.

Ale snad to Kateřina zařídí.

PŘÍPRAVY

Odhodlání, s nímž se papež vydal do Říma, císaře zaskočilo. Potřeboval na přípravy mnohem delší čas, než zprvu předpokládal. Dohoda, kterou v pětašedesátém roce uzavřeli v Avignonu, zněla „do roka“ a byl to Urban, kdo první žádal o odklad. Karlovi se jistě hodil. Na svět se právě drala malá Anna a Eliščiny oči vždycky posmutněly při představě, že by to první vytoužené dítě měla opustit. Na podzim říšský sněm ve Frankfurtu po usilovném vyjednávání císaři schválil plán mohutné výpravy na podporu papežovy bezpečnosti, ale potíže

nastaly skoro okamžitě. Účastníci se začali vytáčet. Ve skutečnosti se nikomu tak příliš nechtělo táhnout za Alpy. Krom toho před tak dlouhou nepřítomností bylo nevyhnutelně třeba zajistit v říši trvalejší mír. Na ožehavé spojnici mezi severem a jihem doutnal nepokoj ještě z časů smělých plánů Rudolfa Habsburského. Bavorští Wittelsbachové se špatně smiřovali se ztrátou Tyrol a Rudolfovi bratři se jim zdáli snadnou kořistí do chvíle, než nad nimi císař znovu vztáhl svou všemocnou ochrannou ruku. A přes všechnu snahu trvalá nejistota ve vztahu k Ludvíkovi Uherskému pořád přetrvávala. Ctižádostivý uherský král ztratil zájem na spojenectví s Habsburky a pilně kul pikle s Wittelsbachy. Zpráva o papežově netrpělivosti, s níž vyrazil sám na cestu do Itálie, přišla velice nevhod. Krom všech potíží císařovna znovu oznámila svému choti tentokrát neočekávanou sladkou zvěst. Vyvstala nutnost čekat, zatímco papež dorazil do Říma.

Bylo na pováženou ho nechat samotného. Karel si krátil čekání překotnými přípravami. Ostatně jeho zdlouhavost ve vlastních očích omlouvaly stálé překážky. Nakonec účast odřekli s mnohými výmluvami i nejvlivnější duchovní kurfiřti, Gerlach Mohučský a Kuno Trevírský. Těžce nemocný kolínský arcibiskup stejně nebyl s to tak namáhavou cestu podstoupit. Bylo třeba uhasit doutnající nepokoje v Porýní stejně jako zaštítit ohrožené Rakousko. Nový sněm ve Frankfurtu měl najít řešení. Císař mu předsedal se srdcem, které zůstalo v Praze, a s očima obrácenýma znovu k Římu.

Kateřina se opírala o zábradlí a dívala se zádumčivě k blížícímu se břehu. Konec plavby. Teď bude slavné uvítání, už viděla čekající a jásající dav, který se ani nevešel do přístavu. Všude kolem, kam až bylo vidět, bylo pobřeží obsypané diváky.

Tak tomu bylo na všech místech, kde se zastavili pro nové zásoby a taky se záměrem ukázat lidem přijíždějícího papeže. Tři dny se zdrželi pouze v Janově, který patřil k mecenášům papežovy cesty. Urban chtěl vystoupit i v Pise, ale když se přiblížili k Livornu, čekal je na břehu nejen vládce města Giovanni Agnello, ale i *Angličané* pod velením Johna Hawkwooda. Bylo jich na tisíc a byla to jedna z nejobávanějších *společností*. Papež sám je před několika lety najal pro pomoc proti viscontiovské lize, jenomže Hawkwood už několikrát změnil stranu a vůbec nebylo jisté, s kým je teď. Jedině anglický král a Černý princ měli záruku, že se proti nim nikdy nepostaví. A Pisa nebývala

často papežská. Přestože patřila nyní mezi vášnivé podporovatele návratu Svatého otce do Říma, kdoví. Urban na radu ostatních a k velké nelibosti pisánského admirála dal pokyn pokračovat v plavbě, aniž vystoupili u Pisy.

To bylo předevčírem. Dnes, po včerejší krátké zastávce v přístavu Piombino, se nezadržitelně blížili k cíli cesty. Ta přes moře končila v Cornetu. Přes dva týdny se už plavili z Marseille, kde francouzští kardinálové učinili poslední pokus zadržet papeže unikajícího z *babylonského zajetí* Avignonu do svatého Říma, poslední a stejně bezvýsledný jako všechny předchozí. Na jejich pohrůžku, že ho nebudou doprovázet, protože nesnášejí plavbu po moři, Urban V. bez řečí jmenoval nového kardinála a ujistil je, že jich může nadělat ještě nepočítaně. Ochotných mladíků je dost. Novému kardinálovi Guillaumovi ďAigrefeuille ještě nebylo ani osmnáct. Vzdali to. Každý, kdo nechtěl přijít o kardinálský klobouk anebo být obviněn z hříchu lži, musel putovat po souši. Bojíte se na loď, moji kardinálové? To není důvod k návratu do Babylonu. Tak hezky pěšky. A já budu dávat pozor, kdo dojde.

Odporovat jim nebylo tentokrát nesnadné přes vášnivou podporu francouzského krále bouřícímu se kolegiu. V Marseille už čekala mohutná flotila, kterou ochotně poskytli zastánci papežova návratu do Itálie. Neapolská královna, dože pisánský, janovský i benátský a v neposlední řade i špitálníci-johanité, rytíři sídlící na Rhodu. Jen kyperské loďstvo chybělo. Petr Kyperský přes smírčí snahu Benátčanů se znovu nepohodl s egyptským sultánem a chystal se po svém zvyku potírat nevěřící.

Corneto. Odtud do Viterba. Ne, při své pouti do Neapole s Petrarkou před více než dvaceti lety jsem tady nebyla. Plížili jsme se po nejistých cestách k Římu. Teď jsou prý jistější tady než kolem Avignonu, kde se stále potloukají zbytky *společností,* které nepohltila Kastilie. Zase jednou se v Evropě dělo něco výjimečného, kam jsem nestrčila svůj všetečný nos. Jenže výjimečné věci se jaksi dějí napořád a všude a jen výjimečně se neděje nic. Takže asi je to spíš obvyklé. Škoda, zmeškali jsme to. Byl by to zážitek pro Jindřicha a já jsem ve Španělsku nikdy nebyla. Snad později. Jak znám Karla Pátého a Guesclina, tohle v boji o kastilskou flotilu nebylo poslední slovo. Jenže Guesclin teď trčí někde v zajetí. Ani nevím kde. Nějak jsme se přestali starat o světové dění. I to málo, co vím, znám jen od poslů, kteří při-

jíždějí za papežem. Tabs je mrtvý a Hartiho lidé už přes rok pročesávají mamlúcký sultanát. Moc zpráv nechodí, je to z ruky. Ale určitě už brzy... brzy najdou...

Vzlykla a opřela hlavu o ruce položené na zábradlí lodi. Na své víře, že syn je živ, trvala tvrdošíjně, ale občas ji přepadaly hrůzné pochybnosti, o kterých si statečně namlouvala, že je to jen stesk.

Raymond Bérenger, velmistr johanitů, jehož galéru si zvolila k plavbě v naději, že uslyší něco bližšího o tažení k Alexandrii, se opřel o zábradlí vedle ní a trpělivě čekal, až zvedne hlavu.

„Je krásný den," řekl po dlouhém mlčení neurčitě, když se nedočkal.

Konečné vzhlédla. „Ano, velice, vaše Excelence," pípla a pokusila se potlačit nezadržitelné slzy. Zdařilo se jí to jen částečně. Ta největší skanula po usouzené tváři přímo na ruku, kterou velmistr položil na tu její.

Samozřejmě dobře věděl o jejím trápení. Jediné, co nevěděl, bylo, má-li ji podporovat v slepé víře, anebo ji spíš přivést na cestu kruté pravdy a vrátit její myšlenky k vlastnímu životu. Jako všichni tvrdí válečníci nebýval útlocitný. Ale její tvrdohlavá víra na něj zapůsobila.

V Janově Kateřina ani nevystoupila a radši tři dny zůstala na prázdné palubě, než by dýchala společný vzduch s těmi, kdo měli na svědomí Tabse a... Ne, už nikoho. Velmistrovu přítomnost ještě jakžtakž snesla. Podle kusých zpráv, které Harti získal o útoku na Alexandrii, to byli pouze řádoví rytíři, kdo se bili stejně statečně jako Jindřich. Možná i nezištně. A dokonce ani nebyli v harému, o jehož dobývání se zachovaly pozoruhodné zvěsti. Možná to nebylo ani z neposkvrněné ctnosti. Byli v té chvíli prostě jinde. Ale Kateřina byla ráda, že aspoň někoho může pokládat za přítele.

„Ve Viterbu si snad konečně odpočinete," řekl Raymond, jako by šlo jen o únavu. „Nějaký týden se tam zdržíme. Moře je vyčerpávající a vy jste na palubě nepřetržitě už víc než čtrnáct dní."

„Za jak dlouho tam budeme?" zeptala se spíš, aby řeč nestála, než že ji to zajímalo.

„V Cornetu přistaneme za chvíli. Do Viterba dojedeme tak do dvou tří dnů."

Přiblížili se už natolik, že rozeznávali tváře na břehu. Raymond najednou prudce sevřel její ruku. Vzhlédla a při pohledu na jeho napjatou tvář obrátila oči spolu s ním na vítající. Ale pro závoj slz nevi-

děla tak dobře jako on.

Mám? pomyslel si zmateně. Ta podoba, ale to přece není možné. Nemohu ji drásat připomínkou. Jestli si všimne toho mladého muže, bude to snášet hůř.

„Měli bychom jít dolů," řekl. „Jistě budete chtít být brzy na břehu." Co je to?! Ten mladík rozrazil kordon stráží, dostal se před ně - marně ho zahánějí - a mává jako šílenec. Oběma rukama. Něco křičí, ale co, to v tom hlasitém jásotu není k poznání.

„Pojďte," řekl velmistr naléhavě.

Ale v Kateřinině srdci se ten hlas ozval a poznala ho. Vytrhla se mu a vrátila se. Konečně prohlédla zrádnými slzami. Jen na okamžik, ale stačilo to.

„Jindřichu!"

Také ona vztáhla náruč. Blížili se a už je dělil jenom kousek moře. Už neviděla nic, jak vytryskly nové slzy. Ale byly to slzy radosti.

Raymond Bérenger stál za ní a s úžasem zíral. Skutečně, je to on. Vstal z mrtvých? Nebo se zjevil jeho duch? A dokonce do přístavu v Cornetu?!

Na poslední chvíli zachytil Kateřinu, která se chystala skočit rovnýma nohama do vody. Docela zbytečně. Ve vodě už byl její syn a plaval ke galéře, zatímco vyhazovali kotvu. Vypadal jako rozený námořník, když hbitě vyšplhal po žebříku, který mu hodili z boku lodi.

„Mami!"

Bérenger se taktně odvrátil. Všichni teď půjdeme na břeh s papežem. To je dobře. Budou mít chvíli ticha na shledání. *Zázrak.* Matka a syn.

Červnové slunce pralo na palubu. Přestože byli oba mokří jako vodníci, usadili se ve stínu, zatímco zbytek posádky uklízel loď. Ostatní byli na břehu a účastnili se všeobecné veselice.

„Ví o tobě už Harti?" zeptala se bez dechu, když se dost naobjímali.

„Samozřejmě. Jak jinak bych věděl, kde jsi?" Jindřich se zasmál. „Tys o mně skutečně nevěděla? Harti za tebou posílal, hned jak jsem se objevil, a já jsem se zdržel celé tři dny. Stejně jsem věděl, že přijedu dřív. Ale zmeškal jsem tě v každém přístavu. Než jsem se dostal ke břehu, už jste odplouvali. Až z Piombina se mi podařilo přes noc dohnat zpoždění. Takže jsem tady. Přijme mě Svatý otec do služby? Co myslíš?"

„Počkej,“ zarazila ho. „Napřed chci slyšet, co se dělo s tebou. Papež už mě ani nezajímá. Radši se vrátíme.“

„A kam? Nepotřebuju se válet v Basileji, i když by si to táta asi zasloužil.“ Všimla si toho označení, ale neopravila ho. Bylo to, jako kdyby se spolu s ním vracela do jeho dětských let.

Napjatě poslouchala, když vyprávěl. „A kde je teď ta holčička?“ zeptala se.

„Která? Ty myslíš Hannán. Nevím, kde je.“

„Jak to, že nevíš?! Jindřichu, jestli jsem dobře rozuměla, to dítě nemá vůbec nikoho. A ty ses ani nezajímal, co se s ní stalo po tom všem?“

„Královna Juana s celým dvorem je v bezpečí v Peyrepertuse,“ řekl mrzutě. „Aspoň jsem to tak slyšel. Jistě ji vzali s sebou. Neboj se, ta se neztratí. Ostatně se zase sejdeme. Slíbil jsem jí to.“

„Kdy?“

„Až se to bude hodit.“

„Jistě ji vzali s sebou! To je opravdu řeč rytíře.“

„Jak dlouho jsme spolu?“ zeptal se Jindřich nenucené. „Hodinu? Ano, nejvýš dvě. A už se na mě zlobíš. To je brzy.“

„Ne, nemůžu se přece zlobit.“ Křečovitě ho objala a ocenila, že ji nevrle nesetřásl, jako to dělával. Ano, je dospělý a matčino objetí mu nevadí ani na veřejnosti. Ale - co to druhé?

„Někdo nás jistě vezme na palubu,“ řekla. „Tihle se nevracejí a do Provence odplouvá loď co chvíli.“

Podíval se na ni. „A po pevnině nemůžeme?“ zeptal se přímo. „Třeba bychom potkali i tvého císaře.“

Zarazila se. „Za kým jsi to přijel, synku?“

„Docela určitě za tebou.“ Aby ukázal svou novou sílu, zvedl ji jako pírko a zatočil se s ní. „Pojď, půjdem na břeh, nebo nás tu zapomenou. A já jsem zvědavý.“

„Na co?“

„Ve světě se jistě stalo leccos jiného, než že válčil Don Pedro s Donem Enriquem o kastilskou korunu. A papežův návrat do Říma není to nejmenší. Tam se s ním příliš nepočítalo. To víš, Francouzi.“

„A s kým jsi ty v tomhle sporu? Avignon, nebo Řím?“

„Já? Vždycky jenom s tebou, maminko.“

Člun na ně čekal dost netrpělivě. Lodník, který je měl přepravit na břeh, se taky toužil zúčastnit té slávy. To hlavní už je zmeškáno. Ale

uznával, že bylo na místě, aby se ti dva převlékli či aspoň oschli. To druhé jim zřejmě stačilo.

Velmistr se s potěšením zadíval na skvěle naladěnou dvojici. Kateřina byla jako vyměněná. Najednou porozuměl pověsti, která ji provázela. Předtím mu připadala spíš jako nevýrazný stín.

„Nevrátíte se s námi na Rhodos, příteli? Na Kypr je od nás skok."

„Jindřichu?" řekla Kateřina vybízivě.

Ano, to by se mi líbilo. Petr Lusignan je blázen, ale budiž. Ostatně já jsem na Kypru ještě nebyla. A Jindřich zdá se taky ne, k Alexandrii přece vyplouvali z Rhodu. Určitě je to pro něj lepší než dívat se, jak papež klade na hlavu Elišky Pomořanské korunu císařovny.

„Díky, snad později," řekl Jindřich lehce. „Na Rhodu už jsem byl a teď se těším na Řím."

Velmistr, který neměl tušení o jeho zvláštním vztahu k císařovně, se s pochopením usmál. „Taky bych rád zůstal. Bohužel nemůžu. Král Petr se chystá táhnout na Tripoli. Přitom nemůžeme chybět."

Tripoli! Ano, velký přístav, kterému jsme se vyhýbali. Vzpomínka se vynořila a zase zapadla. Teď ho zajímaly jiné věci. Mohl matku uklidnit jediným slovem, protože císařovna teď zaujímala v jeho myšlenkách zcela nevýznamné místo, ale nechtěl lhát. Samozřejmě nemohl vědět, jaké city mu setkání přinese.

Mezi nejvýznamnější osobnosti, které papeže vítaly na italském břehu, patřil papežský legát kardinál Albomoz. Docela jistě to byla osobnost klíčová, a nejen proto, že mu předával symbolický klíč od Věčného města. Nebýt Albornoze, žádnému papeži se nemohlo ani snít, že se do Říma vrátí. Vedl tu ubíjející zápas už patnáct let a železnou rukou svíral chřtán nevěrníkům. Jenomže jednoho hada zašlápl a vyrostli tři jiní. Ale aspoň se té těžké vojácké botě už drželi z dosahu.

Ani v minulých časech by Jindřicha nepřekvapilo, že se věhlasný kardinál s jeho matkou zdravil jako s důvěrně známým přítelem. Jenomže dřív ho to zlobilo. Teď se jen pobaveně usmál. Když sečetl jejich známé dohromady, nebylo na světě asi místo, kde by se nemohli na někoho obrátit. Navíc Albornoz byl Kastilec a arcibiskup v Toledu. Když se dověděl, odkud Jindřich přišel, pozval je oba do svého kardinálského příbytku.

„Na čí straně jste bojoval, mladý příteli?" zeptal se.

Jindřich se ošil. „Vlastně na obou," řekl opatrně.

„Jak to, že na obou?" zahřímal legát a obrátil se ke Kateřině.

„Svět se dnes hemží přeběhlíky, ale od vašeho syna bych to nečekal.“

„Vy jste zvyklý hned soudit, že?“ usmála se Kateřina. „Možná byste měl vyslechnout celou historii.“

Jindřich pochopil, že matka si přeje, aby řekl pravdu. Konečně, proč ne? Do Španělska se jako bojovník spíš vracet nebudu. „Byla to docela věc náhody. Dostal jsem se s kyperskou galérou do Aragonu, právě když se v Burgosu schylovalo ke korunovaci Dona Enriqua.“

„Takže jste bojoval na Enriquově straně?“

„Ani jsme nebojovali. Prohlásili ho králem Kastilie vlastně bez boje. Já se znám s panem du Guesclin. Když začaly chodit zprávy, že do Kastilie se chystá Černý princ, vrátil se do Francie pro posily a mě přidělil k jednomu anglickému hejtmanovi. Tak jsem se dostal na druhou stranu ještě před jeho návratem.“

„A v té poslední bitvě?“

Jindřich se podíval na matku. „Řekni to,“ povzbudila ho. „Jeho Eminence ví, jak důležití jsou lidé, jako jsi ty a jako jsem bývala já.“

„Ještě jsi.“ Dobře, nebudeme se přetvařovat. Albornoz je nepochybně ten, kdo by mě v Itálii mohl zaměstnat. Jenže je Kastilec a Don Pedro je legitimní syn svého otce. Je kardinál a papež má obzvláštní vztahy s Janou Neapolskou. A Jana Neapolská má za chotě Jaymé Druhého, vypuzeného krále Mallorky, který stál neochvějně na Pedrově straně. Ovšem spíš kvůli Aragonskému, který ho připravil o království. S kým je Jaymé teď, když se Aragon přiklonil k Pedrovi?

„Kastilii pro krále Enriqua,“ řekl Albornoz tiše. „Naštěstí nejsem Všemohoucí, abych rozhodoval. Pedro má výhodu manželského lože a měla by platit. Jenomže: jsem arcibiskup toledský. Můj poslední církevní čin na kastilské půdě už po jmenování kardinálem, než jsem se odebral na papežský dvůr, byl sňatek infanta Pedra s Doňou Blankou z Bourbonu. Jeho slavný otec zemřel hned po tom skandálu, když Pedro opustil svou mladou choť ještě před svatební nocí. Pamatuju se na to jako dnes. Vskutku jsem byl rád, že odjíždím. Kdybych byl tušil, co v tom princi dříme, možná bych zůstal, i když jsem stěží mohl něčemu zabránit. Zahájit vládu vraždami... Kastilie je země temných vášní. Jsem rád, že Enrique unikl, tehdy i teď. Býval to milý chlapec. Ale není v právu, ať už bych si to přál sebevíc.“

„Pedro prý není syn Alonsa Jedenáctého,“ nadhodil Jindřich.

„Snad té báchorce o podstrčeném židovském dítěti nevěříte?“ usmál se Albornoz. „Jistě, to by bylo řešení. Pro Kastilii i pro Enriqua.

Co bude dělat teď? Je korunovaný král, a i když neprávem, svaté pomazání platí. Už nikdy nemůže žít jako hrabě z Trastámare. Svým způsobem to je prokletí.“

Kateřina se na něj dívala s podivem. Albornoz byl znám přísnými a neúprosnými soudy. Jindřicha měla k upřímnosti proto, že si kardinála vážila, a ne že by čekala od něj pochopení. Napodiv přišlo. Železný Albornoz, neochvějný bojovník církve, byl najednou schopen shovívavosti. Stáří? Nebylo mu ještě šedesát.

Teď se usmál - poněkuď posmutněle. „Chápu, že vaše sdělení je důvěrné, a vážím si toho. Jste mladý a všechno na vás ještě čeká. Nechci to neuváženě pokazit. Co jste mi řekl, umře se mnou. Vaše tajemství vezmu s sebou do hrobu.“

To bylo až příliš pravda. Kateřina brzy pochopila, že není tak starý jako vyčerpaný a náchylný všem zhoubným chorobám. Patnáct let se neúnavně bil za obnovení církevního státu, které by umožnilo papeži návrat do Říma. Dokázal nemožné a stálo ho to všechny síly a zdraví.

Jako by čekal jen na splnění svého snu, od papežova příjezdu dva měsíce chřadl, až koncem srpna zemřel. Revolta, už nikým neohrožená, okamžitě vztyčila hadí hlavu. Týden po smrti obávaného Albornoze se zvedly nepokoje ve Viterbu. Ostatní kardinály neovládal Albornozův duch. V přestrojení se vytráceli z pobouřeného města do papežské pevnosti.

„Smrt církvi! Ať žije lid!“

Papež nevěřícně naslouchal výkřikům z ulice, zatímco kardinálové ho žhavě přemlouvali k návratu. Kdo za tím je? Visconti? Anebo ti, kteří se chtějí vrátit do rozmařilého Avignonu? Obojí bylo možné. I nepřátel bylo víc, než jen pán Milána.

Urban si vzpomněl na vroucí přivítání a rozhodl se neustoupit nátlaku. Za týden revoltu potlačili i bez železného Albornoze. Nemusel se aspoň ve své hrobce pohoršené obrátit. Ale jedno bylo jasné a Angelik Grimoard to vyslovil první: „Bratře, už musíme do Říma.“

Bertrand de Foix, *bastard z Béarnu,* se přihnal do Peyrepertuse na zpěněném koni. Enrique, který jako obvykle melancholicky hleděl z hradeb směrem k jihu, rázem ožil. Vzrušená *bastardova* tvář svědčila o tom, že se stalo něco závažného. A nejspíš příznivého.

Béarňan mu vzkázal už před měsícem, že se vydává přímo do já-

my lvové, a v přestrojení se rozjel do Burgosu. Bylo to nebezpečné a nebylo.

Do Béarnu chodily prapodivné zvěsti a *bastard* čekal na Trastámarův návrat k moci, který by mu vrátil hrabství Medinacelli s vytouženým titulem a s ním i postavení rovné jeho nevlastnímu bratru Fébusovi, hraběti de Foix, snad ještě netrpělivěji než sám Enrique. Ačkoli ho *bastardem* nazývali celkem dobromyslně, neměl to rád. Už proto se cítil na jedné lodi s Trastámarem, *kastilským bastardem.*

„Veličenstvo," řekl obřadně, protože pokud byl sám hrabětem, pak byl Enrique král. „Černý princ je na cestě do Bordeaux. Uchvatitel zůstal osamocený."

„Osamocený?" namítl Enrique hořce. „Má všechny princovy vojáky. I ty, kteří bývali v mém vojsku."

„Nemá!" vykřikl Béarňan vítězně. „Princ odtáhl i se svými lidmi. Možná by se dal zpátky získat i Calveley."

„Nechci. Podruhé stejnou chybu neudělám."

„Můžu vám nabídnout čtyři sta kopí. Myslím, že pro začátek to postačí. Teď je ta nejlepší chvíle. Uchvatitel je odchodem Angličanů otřesen. A už je září. V zimě se přes Pyreneje nedostanete a do jara by se mohl vzpamatovat."

„Co je s vévodou?" zeptal se Enrique místo odpovědi. *Vévodou* byl míněn Bertrand du Guesclin, titulární pán vévodství Trastámare. Králem ho zatím nenazýval, ač jinak tituly udělené v dobách štěstí ctil.

„Černý princ odvádí všechny zajatce. Má naději aspoň na výkupné, když už nedostal pro svoje vojsko žold."

„Nezaplatil!" Enrique se rozesmál. „Pedro je blázen, to jsem věděl vždycky. Buď Bohu dík. Třásl bych se teď o vévodův život, kdyby ho Černý princ nechal v Kastilii. Teď už je jeho vysvobození blízko. Francouzský král ho jistě v zajetí nenechá."

„Všichni se snaží." Béarňan se usmál. „Slyšel jsem, že se na výkupné skládají i Angličané. Vévoda mezi nimi má spoustu přátel. A sama princova choť prý k němu chová takový obdiv, že je ochotná za jeho svobodu obětovat část majetku. Tu, na kterou její choť nemá právo. Teď k němu snadno přijde."

„Princezna se o manžela nebojí?" užasl Enrique. „Jestli je někdo skutečně nebezpečný, tak je to du Guesclin. To každý ví. Vojáci ano. Je to rytířské. Ale choť?"

„Princ se do Kastilie nevrátí, i kdyby Pedro zaplatil všechny dluhy. A ostatní budou rádi, když dostanou aspoň něco a nevystaví se dalším tahanicím.“

Enrique vzdychl. „Anglický král...“

„Anglický král neudělá nic. Černý princ je nadlouho vyřízený. Chytil v táboře úplavici a poznamenala ho zle. Prý stěží chodí. Na koně ho musí vysazovat. Kdoví jestli se bude moci vůbec vydat přes Pyreneje aspoň na jaře. Teď docela jistě ne. Vzmužte se, pane! Kastilie čeká.“

„Bez vévody...“

„Však on nás dožene. Pochybil jste snad, když jste mě poslechl po bitvě u Nájery? Vrátíme se zase přes Aragon.“

„Pedro Aragonský nám průchod nepovolí. Má smlouvu s Černým princem.“

„Záleží na tom? Dříve ji měl s vámi. A vojáky máte vy, ne on. Být dnes spojencem Černého prince je nanic. Trumfy má v ruce francouzský král. A vévoda z Anjou jako místodržící v Languedoku je docela na dosah. Ne, vy nejste sám. To Pedro je. Ani flotila ho neposlouchá od chvíle, kdy dal Gila Boccanegru zákeřně popravit.“

„Ano, jeho synovi jsem dlužen.“ Enrique se napřímil. „Všem věrným jsem dlužen. Také vám. Nezapomenu na to. Budu-li ještě někdy králem...“

„Budete. Vaše země s důvěrou očekává, že ji zbavíte tyrana. A sousedé jsou na vaší straně. Gaskoň už vyjednává s Paříží.“

Gaskoň! A Aragon? Pedro Aragonský se nedrží poražených. Dvanáct set mužů není moc, ale taky to není nijak málo. Zvlášť když jde o zkušené vojáky. Jiní ve *společnostech* ani nejsou a Béarňan je schopný velitel.

„Kde máte těch čtyři sta kopí, pane hrabě?“

„Jsou připravena před branou.“

„Také já jsem připraven.“

Královna Juana a její společnice vystoupily na hradby, aby mávaly odjíždějícím, jak sluší vítězům. K vítězství bylo ještě daleko. Všechny jejich modlitby a přání se nesly přes hory do vytoužené Kastilie.

Jen malá Annette roztržitě odpočítávala kuličky na růženci. Ani pořádně nevěděla, k čemu ta věc je. Její sny se upínaly docela jinam. Kastilie ji zajímala jen jako místo návratu, kde se lze sejít. Ale sejít se

lze všude. *On* si mě najde i tady. A kdyby ne, vydám se do té jeho Basileje, ať je to jak chce daleko. Netušila, že by se musela vydat mnohem dál. Až do Říma.

Papež chtěl do Věčného města vstoupit s císařem, ale císař byl ještě za Alpami. Docela v nedohlednu. Jeho vzkazy byly neurčité a vlastně čím dál neurčitější.

Déle už ve Viterbu čekat nemohli. Dobře. O slávu prvního se císař připravil. Niccoló ďEste, markýz z Ferrary, Rodolfo de Camerino a Ungaro Malatesta, pán Rimini, v čele dvou tisíc jezdců doprovázeli papeže na první cestě k Římu po nepřítomnosti, která trvala dlouhých šedesát let. Nadšení v Městě není možné vypovědět. Leckdo si vzpomněl na tribuna, který tento sen snil před dvaceti lety a nedožil se.

Papež vjel do svého Města na bílém koni uprostřed jásajícího zástupu a bez prodlení zamířil přímo do Vatikánu k Svatopetrské bazilice. Své sídlo římského biskupa měl v Lateránu, ale lateránská bazilika San Giovanni byla od posledního zemětřesení v troskách a nikdo ji neopravoval. Urban odsloužil svou první mši u Svatého Petra a odebral se do připraveného papežského paláce.

Jeho bratr Angelik ho tentokrát nedoprovázel. Místo do paláce se v Lateráně odebral do kláštera minoritů *U Nebeského oltáře.* To, co chtěl napravit, bylo už půl roku staré a zdálo by se tedy, že to nemá spěch. Přesto věrný Angelik raději zmeškal bratrovu první mši, než aby nechal ve vězení inkvizice muže, kterého v zemi, odkud přišel, leckdo pokládal za světce.

„Eminence," namítl inkvizitor, překvapený návštěvou kardinála ve svém příbytku. „Ten člověk vyslovil pochybnosti o pravověrnosti Jeho Svatosti."

„Jak je vyslovil?" Angelik se přísně rozhlédl po příbytku, který měl být skromný, ale jak už u mužů církve bylo zvykem, hýřil přepychem. „Jeho Svatost mi přímo uložila, abych to prověřil."

Pronesl to před krucifixem a ani se nezačervenal. Ostatně tak docela to lež nebyla. Na římské inkvizitory chodily stížnosti už do Avignonu a Angelik měl za úkol prozkoumat všechny sporné případy. Tenhle k nim nepochybně patřil.

„Přibil list na dveře chrámu svatého Petra," řekl inkvizitor a najednou si připadal úplně na druhé straně, než když sám vyslýchal viníky.

„To snad není hřich.“

„Hřích pýchy, Eminence. Jakýsi bezvýznamný kněz, a kázat v Římě o příchodu Antikrista? A poroučet duchovenstvu, jako by byl on sám papežem? Mezi klérem to vzbudilo neobyčejné pobouření a menší bratři...“

„Ptal jsem se vás na to kacířství.“

„Duchovní a lid se mají modlit, aby císař i papež vedli věřící ke službě Spasiteli! Jako by k tomu bylo třeba modlitby. Jako by už oba sami za sebe...“

„Nic víc?“

„Tohle vám nestačí, Eminence?“ zakoktal inkvizitor zděšeně.

„Ne. Znám toho muže. Kárá prohřešky, které jsou trnem v očích i mému bratrovi. Nikde se samozřejmě nelíbil duchovním, kteří si libují v přepychu a smilstvu.“

„Já přece...,“ ohradil se inkvizitor.

„Nemluvím o vás. I když přepych...“ Angelik se významně rozhlédl. „Ale buďte klidný. O smilstvu jsem u vás neslyšel.“

Aspoň to. Inkvizitor si oddechl. Zdálo se mu, že je z nejhoršího venku a v duchu se rozhodl okamžitě propustit služku, která u něj plnila i jiné povinnosti, než že uklízela. Ještě že po příkazu svého řádu nevycházel ve zlatě a šviháckých střevících se zobcem jako světští duchovní. Ta trocha domácího pohodlí snad... Nebyl jediný a určitě byl z nejskromnějších. Návrat tak přísného papeže do Říma možná nebyl tak žádoucí, jak se zprvu zdálo. Být přísný na jiné, to ano. Budilo to úctu k duchovním a hrůzu z posmrtných trestů. Proto byla přece zřízena Svatá inkvizice a osvobozovat kacíře jen tak... Ale papežův bratr byl papežův bratr.

„Dosud jsme mu nic dalšího neprokázali,“ řekl tedy, aby si nezadal. „Chtěl jsem ho stejně pustit. Ale přejete-li si, Eminence, mohu se mu i omluvit za přehmat.“

„To očekávám. A hlavně ti, kdo ho způsobili. Jistě jste nebyl sám.“

„Chcete ho navštívit?“

„Ne. Chci ho odvést. Hned.“

Jan Milíč se vydal do Říma za papežem a byl tu už od jara. Otřesen svým loňským vystoupením chtěl k posouzení svého zločinu slyšet hlas nejvyšší autority. Že to byl zločin, už nepochyboval, ačkoli

ani arcibiskup, ani císař jeho bláhový skutek tím jménem nenazvali. Byl by rád trpěl za pravdu, a uvítal, když ho arcibiskupská stráž odvedla do Bílé věže. Ale brzy se přesvědčil, že si ho arcibiskup i císař jen pozvali k rozhovoru. Antikrist přece měl běsnit a okamžitě ho zahubit.

Jan Očko mu před mlčícím císařem dlouho vypočítával všechny dobré skutky, které kdy vykonal.

„To všechno vím," vzmohl se Milíč na nesmělou obhajobu. Jeho obvyklá výmluvnost byla najednou tatam. Snad že vyprchala extáze a sám už nebyl schopen věřit tomu, co se mu při kázání náhle zjevilo.

„Tak proč? Znáš snad někoho, komu král ublížil s plným vědomím takového činu? Snaží se být svrchovaně spravedlivý. Snad se mu to vždycky nedaří, ale je člověk, někdy se i mýlí, což není dáno Antikristovi. A falešný prorok, starý had, který ho podporuje v děsuplném díle, kdo je to? Snad já? Či papež? Řekni."

Milíč se zadíval na Karla. „Neřekl jsem to ze zášti," prohlásil. „Vůbec ne. Vždycky jsem si císaře vážil. Přišlo to jako osvícení bleskem. Ten nejmocnější! A je právě čas Antikrista na zemi."

Karel konečně promluvil. „Ten nejmocnější, příteli?" zeptal se. „Císař, pán světa. Copak je svět jen římská říše? Francie, Španělsko, Anglie ho za svého pána neuznává, ba ani Polsko, Uhry a žádná země od nich na východ. Území římské říše je jenom malý kousek světa, i když významný. Ale co nevěřící? Saracéni? Sultán? A dálné země, odkud se vozí koření? Indie Velkého Mogula? Vzdálená Kitaj, kde vládne jiný císař území o tolik většímu než já? Záhadné Zipangu, ostrovní říše, o jejíž rozloze nic nevíme? A kdoví co ještě je tam dál, kam nikdy nedohlédneme. Či daleko na jih v africkém vnitrozemí. A neznámá Asie, z jejíhož lůna se rodí hordy krutých šikmookých nájezdníků? Veliká Čingischánova říše se už rozpadla, ale kdo může říct, kdy a odkud se vynoří její nová síla? O kom chceš tvrdit, že tu je nejmocnější? Já? Vládnu jen křesťanům a zdaleka ne všem. Moje moc nesahá ani k Svatému hrobu."

Jan Milíč, ochotný trpět za pravdu, roztřeseně naslouchal. Úvaha, která se mu ještě před chvílí jevila jako jedině možná, dostávala vážné trhliny. I kdyby se vláda císaře Karla podobala krutovládě Antikristově, to, co tu slyšel, bylo nepochybné. Jako obvykle mě zavedla má pýcha. Bažím snad tolik po slávě, že odhaluju neodhalitelné, jako bych byl sám Bůh? Navíc pod Karlovou vládou Česká země kvetla. A

nic nebylo slyšet o tom, že by tím jiná trpěla.

„Ukvapil jsem se," řekl temně. „Nikdy předtím mě nenapadlo... Až při tom kázání. V té chvíli se mi zdálo, že to je vnuknutí Boží, ale teď vidím, že mi našeptával sám Antikrist. Co můžu učinit?"

Prelát a císař vyměnili tázavý pohled. „Asi nic," řekl pak Karel s povzdechem. „Co se stalo, neodstojíš. Kdybys veřejně odvolal při kázání, kdekdo by si myslel, že tě k tomu svobodná vůle nevedla. Ne. Můžeš-li a chceš-li ovšem, vyprávěj přátelům, cos tu slyšel, pokud jsi uvěřil. A snad se časem zapomene. I když se mnohé rozkřikne a na tvých kázáních bývá plno, tentokrát jsi kázal latinsky a přítomni byli ve své většině jen scholárové. Nadhodil jsi téma Antikrista. Nuže, rozvíjejte ho na půdě univerzitní. Ta je diskusi otevřená. Co mezitím prosáklo mezi lid, se ovšem nenapraví. Ale trestat tě nemá smysl. Vím, že tě vedlo jen tvé nejčistší svědomí."

„Neopatrné," přidal arcibiskup tiše.

Karel se usmál. „Je lépe nebýt opatrný a chybovat než z opatrnosti přitakávat zlu," řekl a trochu to myslel i na Jana Očka, který se vždycky obával mu odporovat. Ale jen trochu. Dosud byl přesvědčen, že o zlu nemůže být řeč.

Milíč si to vzal k srdci. Jeho téměř okamžité objevení vzalo pomlouvačům vítr z plachet a jeho nepřátelům úsměv z tváří. Konečně byla naděje, že nenáviděný Milíč ujel do té míry, že už nikdy nevyjde z vězení. A hle, byl tady, kázal dál a na jeho kázáních se znovu objevovala císařovna. I s císařem.

Neúnavnému hledači pravdy to nedalo. Rozhodl se jít za papežem a složit do nejsvětějších rukou při svého svědomí. Doprovázel ho jeho přítel kněz Dětřich. Šli cestou poutníků časně zjara, kdy na všech cestách ještě ležel sníh a lupičské bandy se potulovaly kolem, aby oloupily projíždějící. Ale osamělých pěších si nikdo nevšímal a šťastně došli až do Říma.

Papež tu nebyl. Milíč obešel svatá místa a měsíc se postil, než se odhodlal k prvnímu kázání. Nedošlo k němu. Sotvaže stačil na dveře Svatopetrské baziliky přibít svou památnou výzvu, zatkly ho stráže inkvizitora. Po svatodušních svátcích byl vyslýchán tribunálem složeným z prelátů a učenců. Přednesl latinské kázání, které vyvolalo velký dojem. Sám inkvizitor si s ošemetným případem nevěděl docela rady. Propustit obviněného z kacířství? Církev svou chybu nepřiznává. Milíč i Dětřich zůstali v rozpačitém vězení, které zvlídnělo proti krutým

začátkům, ale jeho dveře se neotvíraly.

Když se v nich konečně v polovině října objevil papežův bratr kardinál, Milíč pochopil, že se přiblížilo vysvobození. A že i za ně jako za tolik ostatního vděčí ochranné ruce císaře. Angelik Grimoard ho znal z Prahy. Nic jinak v jeho prospěch nehovořilo.

Ubytován v domě kardinála, po slyšení, které mu poskytl sám papež, už jenom čekal na příchod císaře jako tak mnozí. Stále se neobjevoval. Přijde?

Poslové jezdili sem a tam a poslední z nich konečně přivezl určitější zprávu. Císař vyrazí k římské jízdě až zjara. Císařovna se opět čeká a nemůže se na cestu vydat dřív. Zpráva se dostala k Jindřichovi ještě dřív, než oběhla Římem. Zjara. Kdy? Blíží se únor. Ačkoli si už byl téměř jist lhostejností, jeho srdce se zachvělo.

Mont Saint-Michel. Je to podivné, lásko, že sis ke svému pobytu vybrala právě tohle místo. Ano, je krásné, divně melancholické. A vlastně na tom není podivného nic. Hodí se k tobě. Ale nikdy předtím jsi tady nebyla, či ano?

Bertrand se ke klášteru, který si za svoje útočiště zvolila jeho žena po dobu jeho nepřítomnosti, blížil se smíšenými pocity. Ačkoli ujížděl v lednovém mrazu a stále k severu, čím víc se blížil, tím častěji ho polévalo horko. Je možné před Tiffany zatajit ty týdny ukradeného štěstí? Vždycky věděla všechno. Ví i to?

Nad povrchní nevěrou by jenom mávl rukou. Bláhovost přičítat tomu význam ještě druhý den. Ale s Pilar nešlo o povrchní nevěru. Byla to láska? A co Tiffany? Nikdy ho tak dlouho neopřádala milostnými pouty jako Pilar ten čarovný čas v Seville. I potom ještě. Až do nešťastné chvíle, kdy si v Burgosu řekli *sbohem* naposled. Ona do bezpečí, on do bitvy.

Ze zajetí v Bordeaux nemohl zajíždět do Peyrepertuse. Musel za králem a Saint-Michel s Tiffany byl na cestě. Byl by jel rovnou za Pilar, nebýt toho?

Láska. Teď, jak se blížil po mořském břehu, měl pocit, že to byl jen sen, jen výplod představivosti neukojeného těla. Láska je přece zde, za ní jedu, láska tak duchovní, jak jen dovoluje toužebné sepětí dychtivých těl. Jen s Tiffany jsem skutečný. Jen s Tiffany. Jen... Můj Bože! Toužím po Pilar. Jedu do jiné náruče a toužím po ní. Snad proto, že byla poslední a její objetí ve mně ještě žije. I to už je vzdálené

téměř rok. I to. Dá mi Tiffany konečně zapomenout? Jestli ví o Pilar, kdoví.

Tiffany věděla a stravovala ji úzkost. Vrátí se ke mně? Ačkoli pokyny osudu přijímala bez reptání, tentokrát byla odhodlána bojovat. Neměla tolik možností jako mladší sokyně, ale některé přece jen měla. V první řadě byla jeho choť a součást jeho vlasti. Mladá Španělka patřila do Kastilie. Sem si ji Bertrand přivést nemůže, má mě, a i kdybych já stokrát souhlasila, před králem si to nemůže dovolit. Konstábl u dvora vystupuje s chotí, ne s konkubínou. I kdybych já se s ní smířila, ona se mnou ne.

Smířila bych se? Zapátrala ve svém nitru a nedobrala se jistoty. Příliš mnoho let žila v představě, že bude milovanou chotí Bertranda du Guesclin. Výsměšné hvězdy jí neprozradily nic, co sahalo za jejich sňatek a dál. Zvláštní, je přece tak ošklivý. Ale na tu podivuhodnou tvář si už zvykla. A nejen s ním.

„Tiffany!“

Stál na prahu domku přilepeného k hradbě kláštera. Vstala. Dřív ji jistotou naplňovala krása. Teď pocítila tíhu let. *Té* je snad dvacet. Kdoví jestli.

Objal ji. Jeho ruce po ní sklouzly, jak se jí zdálo, tázavě. Hledá bujnější tvary? Více vášně? Pevnější ňadra? Jsem dosud krásná? Skutečně?

Objetí bylo cizí. Či se mi to zdá? Mlčela, když se odloučili. Chvíli mlčel i on. „Jsi neobyčejně krásná,“ řekl pak tiše a zdůraznil slovo *neobyčejně*. „Myslel jsem na tebe po celou dobu svého zajetí. A představoval jsem si, co se stane, až budu zase doma.“

„Jsi doma.“

„Tady?“ Rozhlédl se. „Vlastně proč ne,“ řekl s úsměvem. „Doma jsem všude, kde jsi ty.“

„Ano, jsem tvoje žena.“ Zvedla k němu oči a dodala: „Máš syna. Se mnou ovšem ne.“

Cože? Bylo by to možné? S Pilar jsem strávil řadu měsíců a nikdy jsem si nepovšiml... Nemuselo to být ovšem od prvního dne. Panebože!

Posadil se. „Co o tom víš?“ zeptal se chraptivě.

„Všechno.“ Svět kolem zešedl. Dobře poznala, kam se jí vzdálil v té chvíli setkání. Ví o synovi - s ní? „Nepotkali jsme se dost včas na to, abych ti ho já mohla dát,“ řekla třesoucím se hlasem. „Ale kromě

těch krátkých chvil, kdy jsme byli spolu, jsem se snažila být mu matkou. Nechci, aby prožíval to, co ty. Je ti až příliš podobný.“

„Nerozumím ti,“ zakoktal. „Matku přece má.“

„Nechtěla ho. A já jsem šťastná už patnáct let.“

Bertrand nerozuměl už vůbec ničemu. „Jistě víš, že nechápu, o čem mluvíš,“ řekl drsně. „Nechtěla bys mi to vysvětlit?“

„Nač slova,“ usmála se. „Je blízko. Čekala jsem tě.“ Otevřela dveře a zavolala zvučně: „Micheli!“

Ve dveřích se objevila mohutná postava. Bertrand měl na chvíli bláznivý pocit, že se dívá sám na sebe, ale tvář, ač to bezesporu byla ta jeho, byla mladistvá.

„To je tvůj otec, Micheli,“ řekla Tiffany a usmála se. „Ani bych ti to nemusela říkat. Jistě ho poznáváš. A ty svého syna taky.“

Stáli proti sobě. Bertrand nebyl připraven na zcela novou skutečnost a mladík si zachovával odstup.

„Kolik... Kolik je ti let?“ zeptal se konečně Bertrand.

„Patnáct,“ odpověděla Tiffany za chlapce a objala ho kolem ramen. „Běž k otci a nedívej se tak. Přísahám ti, že o tobě dřív nevěděl.“

Jediný krátký neochotný krok, ale Bertrand se už vzpamatoval. Rozevřel medvědí náruč a přitáhl si chlapce blíž. „Nikdy jsem nedoufal, že se můžu stát otcem,“ řekl. „Nechápu, proč mi to tajili.“

„Protože jsem tak ošklivý,“ promluvil konečně Michel Bertrandovým hlasem.

„Já taky, hochu. Podívej se na mě.“ Bertrand ho od sebe oddálil. „Jsi nešťastný? Ve tvém věku jsem trpěl. Možná si myslíš, že obluda jako já by neměla na svět přivádět děti. Přísahám, neudělal jsem to schválně. Ale jsem rád, že tě mám. Časem poznáš, že to není příliš na překážku. Jsem ženatý s krásnou ženou, která mě miluje. Mám spoustu přátel. Váží si mě. To tě čeká taky. Navíc mně cestu neurovnával nikdo, ale já se o tebe postarám.“ Podíval se na Tiffany. „Jak dlouho o něm víš?“

„Od narození,“ řekla. „Jeho matka někde zaslechla, že se o tebe zajímám. Přinesla ho k nám. Tebe nemohla najít a ani nechtěla. Měla jsem ho u sebe. Když jsme se konečně setkali, požádala jsem opata v Saint-Michel, aby ho čas od času tady opatrovali. Nakonec jsem ho tu nechala a přijížděla jsem spíš za ním. Dostává se mu dobrého vzdělání. Je tady rád.“

„Chceš zůstat v klášteře?“ zeptal se Bertrand s podivem Michela.

„To jistě ne," odpověděla za něj opět Tiffany. Radostně cítila, že mladá sokyně se vzdálila do nedohledna a nedostane se hned tak blíž. Podívala se z jednoho na druhého. „Nechám vás o samotě, abyste si mohli spolu popovídat," řekla šťastně. „Překážím vašemu srozumění. Dám připravit večeři."

Otec a syn si zrovna nepopovídali, ale při jejich povaze to stačilo. „Vezmu ho k sobě," rozhodl se Guesclin, když vstali od večeře. „Nemůže vyrůstat mezi mnichy a ženami."

„Nikdo ho nikdy necvičil ve zbrani," namítla Tiffany.

„Mě taky ne a naučil jsem se. Dost dobře. A on má navíc mě."

„Teď na něj nebudeš mít čas. Král tě chce poslat do Languedoku. Ludvík ďAnjou už na tebe čeká velmi netrpělivě. Sebral pro tebe zvláštní berni. To víš, že valnou část výkupného zaplatil on sám?"

Bertrand se zarazil. „Do Languedoku? Slyšel jsem, že král Enrique je zpátky v Kastilii."

„Zatím si stačí. Francouzskou podporu si získá až tehdy, bude-li uzavřená smlouva příznivá."

„Ručím za něho!" vybuchl Guesclin a vstal. „Řeknu to králi. Nemůžeme ho nechat být."

„Dokud Don Pedro neseženе spojence, jsi tam zbytečný," řekla odmítavě. Za jeho projevem přátelství *kastilskému bastardovi* tušila víc. Ale byla v té chvíli na omylu. Bertrand myslel jen na Enriqua a na Michela. Ten mu nečekaně přišel na pomoc.

„Máti, chci do Languedoku," ozval se vzdorovitě. „Otec má pravdu. Je čas jít s ním."

„Jsi syn vévody a hraběte," řekl Bertrand zálibně. „A vrchního velitele *společností.* Čeká tě slavnější dráha než mě."

Tiffany ho zarazila. „Jeho matka nebyla urozená. Tvoje ano."

Bertrand si náhle uvědomil, že se mu nevybavuje žádná tvář. Před patnácti lety? Tenhle chlapec je nejspíš plod násilí na nějaké podruhyni. „Kde je teď jeho matka?" zeptal se.

„Nevím. Odešla z kraje hned po jeho narození. Možná už zemřela. V pohnutých dobách posledních deseti let těžko mohla samotná přežít, a docela jistě ne počestně. Nepátrej po ní. Už kvůli chlapci."

„Už kvůli sobě nebudu." Usmál se na Michela. „Ty jsi syn Tiffany de Raguenel a můj. Tvůj rod je v pořádku. Buď bez starosti."

„Nikdy jsi nechtěl mezi lidi," namítla Tiffany úzkostlivě a podívala se na chlapce. „Radši ses schovával v klášteře."

„Posmívali se ti?“ zeptal se Bertrand. „Mně taky. Zvykneš si. Nejdřív se ti budou smát, potom tě budou nenávidět a nakonec možná milovat. To musíš překonat, chceš-li být jednou muž. Tím se můžeš stát velmi brzy. Budeme se spolu bít za mladého vévodu.“ Zarazil se. „Nač mě Ludvík potřebuje?“ zeptal se Tiffany. „Languedoc dlouho nic neohrozí. Černý princ je vyřízený. Nadosmrti, říkají lékaři. Jak jsem ho viděl...“ Zavrtěl hlavou. „Takový bojovník a taková pitomá nemoc!“ řekl s citem. „Je to náš nepřítel, ale tohle si nezasloužil. To ne. Vypadá ještě ohavněji než já.“

„Nejde o Languedoc. Jde o Provence. Papež je v Římě a kdekdo táhne za ním. Královští bratři cítí, že je teď příležitost pro francouzskou korunu.“

„A císař?“

„Asi má jiné starosti. Ještě prý za papežem nevyrazil.“

Bertrand se podíval na Michela. „Přichystej se včas, chlapče, bude veselo. Stavím se pro tebe, teď musím do Paříže. To je zase můj Řím.“

Řím teď byl konečně na dosah.

Karel se spokojeně protáhl na husté kožešině před krbem norimberského hradu. Vida. Navyklé místečko. A chce to cvik. Hlava mě vůbec nebolí, dokonce se na všechno pamatuju a nakonec bych klidně dokázal odejít, jenže se mi tu líbí. V krbu hoří vlídný oheň, je tu příjemné teploučko a kožešina je měkká.

Krom toho mám rád svého společníka, i když ho zase zřejmě ošidím. On to ví taky a snaží se jistit, jak jen může. Blahovolně ho nechávám vršit podmínky, a ač obvykle mívám úctu k psanému slovu, pokud jde o sňatky, jsem kejklíř nad kejklíře. A vždycky nakonec dokážu, co chci.

I když ne vždycky chci to správné, stačí vzpomenout si na Kateřinu. Ale kdo z nás je neomylný.

„Fridrichu, spíš?“

Fridrich z Hohenzollernu cosi zamručel a převrátil se na druhý bok. Ale to vyrušení mu zřejmě přetrhlo spaní. Chvíli se vrtěl a pak se ozval mrzutě: „To už je ráno?“

Asi ještě ne. I když v únoru svítá pozdě. V únoru, měl jsem to vědět, v únoru vždycky, když jsem v Norimberku, se mi narodí syn. Syn! Už třetí. První mi umřel. Snad že se narodil už v lednu a já v té chvíli nebyl v Norimberku. Ani ten čtvrtý, který se ani nenarodil...

Darmo vzpomínat.

Zatřásl ramenem purkrabího. „Fridrichu, nespi. Máš poslední příležitost si se mnou povídat. Pojedu do Prahy na křtiny. Musím vidět," udělal malou pauzu, jak vychutnával to slovo, „syna."

„Proč jsi nepřivezl svou choť zase do Norimberka?" zeptal se Hohenzollern ospale. „Nepospíchal bys teď do Prahy a křtiny mohly být tady. Posleďně se vydařily, ne?"

Posledně. Václava mi křtil ještě Arnošt. Ne že bych si nevážil Jana Očka z Vlašimi, který je teď dokonce papežským legátem, to Arnošt nikdy nebyl, ale... „Nemohl bych se zdržet tak dlouho. Musíme do Říma. Papež už na mě čeká od podzimu. Sám víš, že bylo velmi nesnadné přesvědčit účastníky sněmu o tom, že papežův odchod z Avignonu je ku prospěchu říše a že podpořit jeho záměr přesídlit do Říma naprosto neznamená se mu ve světských věcech podřizovat. Kdekdo odřekl účast. Náklady jsou velké."

„Nediv se," namítl Fridrich odtažitě. „Římská jízda je pro nás povinná jen k císařské korunovaci, ne k podpoře papeže. Pouto obou částí říše je tak rozviklané, že Itálie už zajímá jen její sousedy, kteří tam ještě mají co získat. Říšské vikariáty v rukou někoho jiného než místních signorů se nedají přes Alpy nadlouho udržet. Souhlas sněmu jsi přece dostal dávno. Všichni čekali, že odjedeš rovnou s papežem."

„Jednání jsou složitá," řekl Karel stručně a myšlenkami utekl zase do Prahy.

Jednání jsou složitá vždycky, ale to není pravý důvod mých odkladů. Mám své sny a nehodlám do nich pouštět sebelepšího kumpána. Zdržel jsem se jen kvůli tomu dítěti. Chci, aby papež v Římě pro větší slávu korunoval mou císařovnu. Já už svou císařskou korunu nosím čtrnáctý rok, i když mi ji na hlavu vsadil jen pověřený kardinál. Pravda, jako římského krále mě korunovali dvakrát, chtěl jsem to, protože poprvé to nebylo ve svatostánku Karla Velikého v Cáchách, jenže tentokrát to nejde. Škoda. Rád bych přijal císařskou korunu z rukou papeže, ale platnost mého císařství je dána už tehdejším obřadem a nechci ji uvádět v pochybnost. Tak tedy Eliška. Před ní svůj vínek z nejposvěcenějších rukou přijal naposled před půldruhým stoletím Fridrich Hohenštauf.

„Kdekdo chce zástavy. Ani ty jsi nebyl skromný, a to jde jen o sliby do budoucna, s kterými nemáš žádné výdaje."

Fridrich se rozesmál. „A ty se divíš? Po zkušenostech, které jsem

udělal posledně. Ostatně k témuž jsem se zavázal i já. Kdybych odstoupil od svatební smlouvy, i já tobě musím vyplatit těch sto tisíc. Ne? Měli bychom to už konečně zpečetit.“

„Narodí-li se ti syn, rád za něj provdám svou dceru,“ řekl Karel zádumčivě.

„Annu?“

Karel se znovu položil na záda vedle Fridricha. „Když je nevěsta starší, nedělá to obvykle dobrotu. A ty syna dokonce ještě ani nemáš. Narodí-li se ti, není důvod, proč by se mně nemohla narodit další dcera.“

Taky Kateřina je starší než Braniborský. A ta Fridrichova dcerka, které jsem v radostném rozpoložení dnes slíbil maličkého Zikmunda, se jmenuje stejně. Tri roky, zdálo by se, není tak moc. Když je muž starší, nevadí ani desetkrát víc, ale naopak to nějak nejde. Bůhví proč. Bývám zbytečně povolný, když oslavuju novorozeného syna s Fridrichem. Hohenzollern se nezdá, ale je lišák. Tlačil mě k dohodě vytrvale, jak věděl, že nebudu mít chuť zkazit si nepohodou dnešní noc. Ale taky by mohl vědět, co to platí. Václav s jeho starší dcerou nebyl zasnoubený ani pět let.

Fridrich se posadil. Sladká pohoda pominula, jak se světlo dralo do oken. „Zapomněl jsem ti říct,“ řekl. Ve skutečnosti nezapomněl, ale nechtěl kazit císaři náladu. „V noci přijel braniborský markrabí. Ale byl unavený a šel hned spát.“

Z Karla spadly všechny zbytky ospalosti. „Sám?“ zeptal se.

„Ano, sám,“ potvrdil Hohenzollern. „Totiž, pokud myslíš na svou dceru. Bez družiny pochopitelně ne.“

Karel se zvedl. „Musím ještě pracovat,“ řekl. „Spát nepůjdu. Až se Jeho Výsost laskavě vzbudí, ať za mnou přijde. Hned.“

Před měsícem jsme tady pečetili dohodu o odstoupení Lužice. Slíbil jsem mu přece dost. Až příliš. Zase s ohledem na Kateřinu, ke které se přede mnou měl až licoměrně. Jaký vztah k němu má ona, to jsem z její nepohnuté tváře nepoznal. Na sněm do Frankfurtu se nedostavil bez předchozího upozornění. A najednou je zase tady.

Ani Ota nevyspával. Přišel okamžitě, jakmile mu vyřídili císařův vzkaz.

„Čekali jsme tě ve Frankfurtu,“ uvítal ho Karel. „Ale mohu tvou omluvu přijmout dodatečně. Naštěstí tvoje nepřítomnost ani nevadila. Jednali jsme převážně o Porýní.“

„Myslel jsem, že to víte," zahučel Ota.

„Co vím?"

„Poněkud jsme se... nepohodli. Ještě tady, než jsme odjeli."

„Proč bych to měl vědět? Nestrkám do vašich záležitostí nos. Ale když už jsi o tom začal - co se stalo?"

Ota se ošil. „Vyspílala mi."

„Měla proč?"

„Myslela si, že má."

„A co si myslíš ty?"

„Pochopte, prosím, jsem muž!" vybuchl Ota. „Nemůžu trvale snášet, aby..."

„Vy spolu pořád nespíte?" zeptal se Karel pomalu.

„Ale ano. Dá-li se to tak ovšem nazvat..." Odmlčel se.

„Tak oč jde?"

Ota se na něj úpěnlivě zadíval. „Je jako ledová panna," vyhrkl. „Dělám, co můžu, přísahám. A marně. Někdy... Někdy se mi prostě zasteskne."

Karel vstal a bouchl pěstí do stolu. „Cože?! Máš ve svém loži princeznu z císařského rodu a troufáš si veřejně navštěvovat hampejzy? O to přece šlo. Či ne?"

Ota sklopil oči. „Nevěstky jí nikdy nevadily. Jenom že se to tady vědělo. Vždycky jsem opatrný. Nechápu, jak se to mohlo rozkřiknout."

„O tom nechci slyšet," řekl Karel odmítavě. „Jsem císař a její otec. Celá ta věc je nechutná. Přicházíš s tím za mnou, dobrá. Naposledy. Co chceš, abych udělal?"

„Chci jenom, aby se vrátila. Nevypadá to dobře."

„A to vypadá dobře, když jsi jí nevěrný?" Karel se zarazil. „Co jsi to říkal? Odkud se má vrátit?"

„Z Prahy."

„Přece s tebou odjela do Branibor!"

„Sebrala tam jen všechny svoje věci. Pohádali jsme se strašlivě."

„Zase už! Kolikrát vás mám smiřovat? Proč vůbec jedeš za mnou místo za ní?"

„Nebudu za ní jezdit," zamračil se Ota. „Musí se vrátit sama. A odprosit. Zostudila mě."

Karel se na něj zadíval se staženým obočím. To se načekáš, hochu. Znám Kačku. Možná to zavinila, ale tohle se nedělá. Můžeš si

poletovat za ženskými, když ti to nedá, ale nesmíš zase ty ostouzet svou choť. To trpět nebudu, ale pokusím se ji přimět, aby se vrátila. Ne ovšem takhle.

Ota se zavrtěl pod jeho upřeným pohledem. „Pošlete ji?“ zeptal se daleko méně vzpurně.

„Už jednou jsem to udělal, a asi jsem neměl,“ řekl Karel svrchu. „Tentokrát je to na tobě. Nebude to vypadat, že jedeš jenom za ní, když přijedeš na křtiny. Nedělám to rád, ale domluvím jí. Dám přednost tomu, mít v rodině klid. Vracím se zítra. Můžeš mě doprovodit.“

„Ještě se rozmyslím.“

Večer Ota nebyl k nalezení. Hohenzollern na dotaz pokrčil rameny. „Nevím. Neloučil se. Možná jen zašel dolů do města.“

Cože? Zas? Moji zeťové se nějak nevydařili. Nemůžu to Kačce vyčítat. Manžely jsem jí vybral sám.

Ale podezíravá myšlenka tentokrát byla lichá, ačkoli skutečnost byla snad ještě méně potěšující. Rozhněvaný zeť došel k přesvědčení, že by ho tchán dokázal v Praze přimět, aby se snad Kateřině dokonce omluvil, a radši se sebral a rovnou ujel. Cestou snul pomstychtivé myšlenky. Zlato za Lužici mi musí vysázet na dřevo co nejdřív. A nevrátí-li mi manželku, jak si přeju já... Ještě uvidíme. Ještě můžu udělat radost bratrům v Bavorsku a přidat se k jejich dohodě. Ještě můžu. Přijmou mě s otevřenou náručí.

Na konci února byl den kupodivu vlahý. Tím slavnější byl vjezd císaře. Dokonce sama jeho choť ho vítala na nádvoří s kojencem v náruči. Oči jí zářily.

Karel seskočil z koně a políbil ji. „Co to děláš!“ zašeptal. „Vždyť nastydne.“

„Můj syn je otužilý,“ řekla hrdě a načechrala rty zlatavé chmýří, které vykukovalo zpod čepečku. „Chtěla jsem, aby otce uvítal, jak se sluší na syna císaře. Václav je tady přece taky.“

Byl tady a neodbytně vymáhal otcovu pozornost. Byla tu i Anička. A nejen oni. Karel vzal oba naráz do náruče a zavalen rodinným štěstím kráčel pomalu do paláce. Kateřina zaraženě cupala za nimi vedle Elišky, která pyšně nesla nejnovější trůnní přírůstek. Karel se po ní ohlédl mezi dvěma polibky na tváře starších dětí a usmál se. Vypadala svěže a krásně zrovna jako po Anně. Dva týdny stačily, aby se úplně zotavila. Spolehlivá družka do nepohody. Tak se ostatně dal

nazvat i život na trůnu.

„Tak mi Zikmunda konečně ukaž," řekl uvnitř. „V tom zachumlání jsem ho ani pořádně neviděl."

„Koho že?" zeptala se překvapeně.

„Jak jsi myslela, že se bude jmenovat? Slíbil jsem ti pro syna kdysi královské jméno patrona České země. Ani sám Václav nebyl král, jenom kníže. Vidíš, že si tvého syna vážím, i když se on sám nenarodil pro královskou korunu."

„Zikmund," řekla zadumaně. „Jak mu budeme říkat? To není jméno pro dítě."

„Nelíbí se ti?"

„Zikmund." Rozbalila před ním dítě a zadívala se na něj. „Jistěže se mi líbí. Ale je mi teď nějak cizejší. V češtině pro Zikmunda není přezdívka. Nebo ano?"

„Však si ji kojná vymyslí, než se vrátíme," usmál se. Pořád se ještě tvářil, že nevnímá nikoho jiného než Elišku a novorozeně.

„Ani ses se mnou nepřivítal," pípla za ním nejistě Kateřina.

„Ty jsi tady?" řekl přes rameno. „Myslel jsem, že jsi v Braniborech."

„Ale nevypadal jsi zrovna překvapeně, když jsi mě uviděl," vybuchla.

Teď se k ní otočil naplno. „To taky nejsem. Ota byl za mnou v Norimberku."

Zlobil se na ni, ale vlastně byl rád, že je tady. Všechny jeho děti tu byly krom malé Elišky. A ta je ve Vídni spokojená. Má tam přítelkyni. Droboučkou Viscontiho Viridis. Viděl na vlastní oči, jak si malé švagrové spolu hrají v dokonalé shodě. Elišce bylo u manžela dobře. Naštěstí.

„Stěžoval si?" zeptala se Kateřina s bývalou bojovností. „On má jistě nač. Myslíš, že já ne?"

„Podívej se," řekl, „nelezu vám do postele, ale myslím, že tam není něco v pořádku."

Dlouho mlčela. „Nemám ho ráda," řekla pak. „Nemiluju ho, nevážím si ho. Občas se přemůžu, když si to přeješ. Jemu to nestačí."

„Kačko!" řekl smířlivě. „Jen kdybys trochu chtěla. Ota je přece pohledný mladý muž."

„To není všechno. Rudolf byl nejen pohledný."

Bohužel, bohužel, dítě. Doufám, že Ota zůstane *jenom* pohledný.

„Žiješ ve vysněném světě," řekl nahlas. „Rudolf je mrtev. Ať už je nám to sebevíc líto, nevzkřísíš ho tím, že ani ty nebudeš žít."

„Žiju," odsekla. „Docela ráda. Ale s Otou ne."

Bezradně se podíval na Elišku. Zželelo se jí ho, a ač s ním nesouhlasila, přispěchala mu přece jen na pomoc. „Já jsem si taky nevzala do hlavy, že nebudu mít ráda tvého otce," řekla. „Měla jsem k tomu všechny důvody. Je přece o tolik starší a navíc o mne nestál a dával mi to nepokrytě najevo. Jak myslíš, že by to dnes tady vypadalo, kdybych se zatvrdila tak jako ty?"

„Jeho Veličenstvo a Ota?" ušklíbla se Kateřina. „Jak to můžeš srovnávat? Ota je nicka. I o Branibory ho můj tatíček jednoho krásného dne připraví."

„Když nebude mít dědice, tak ano," podotkl Karel.

„Za nocí lásky se svléká všechno," pokračovala Eliška tiše. „I majestát. To nerozhoduje. Jde o muže."

Kateřina vzdychla. „Ani tohle nesrovnávej. Ota je nepochybně výkonný, i když to dokazuje většinou jinde než doma. To není to hlavní."

„Není. Ale je to nedílná součást vztahu manželů. Pokus se na chvíli představit si mne s tvou tvrdou hlavou. Nebyl by tady Zigi ani Anička."

Zdrobnělina jí sklouzla ze rtů mimovolně.

„Zigi!" vykřikla Kateřina, která se chopila první příležitosti, jak vyklouznout z nemilého rozhovoru. „Vidíš, tak mu budeme říkat. Zigi. Žigi. Žižíček."

„Ale no tak!" okřikla ji Eliška s úsměvem. „Je to syn císaře. Nemazlí se. Žižíček! Zigi je až dost." Podívala se na dítě, které se spokojeně rozvalovalo na pokrývce u krbu. „Už je zase můj. Ten Zikmund mi na chvilku byl cizí. Je to nezvyklé jméno."

„V Čechách snad," usmál se Karel. „V Burgundsku jsou Zikmundů celé tucty. Je první. Patří se to na císařova syna. Ale uvidíš, že jediný dlouho nebude. Páni, měšťané, kdekdo bude chtít mít malé Zikmundíčky. Za chvíli jich bude tolik jako Václavů." Podíval se na Kateřinu a rozhodl se nepovolit jí ten únik. „Vrátíš se k Otovi?" zeptal se přímo.

„Ne. Sama za ním nepojedu."

„Nemusíš sama. Hned po Zikmundových křtinách se s ním Václav sejde v Gubinu. Spolu s arcibiskupem mu vyplatí cenu za Lužici."

„Otovi peníze?“ ušklíbla se. „Hned je rozhází s nevěstkami.“

„Pokud ho nebude držet za ruku prozřetelná choť,“ řekl Karel přísně. „Tak co?“

„Ne. Nepojedu.“

„A kdepak chceš zůstávat?“ zeptal se úlisně. „Pokud vím, vrátila jsi milovaným Habsburkům celé své věno. Nebo sis nechala aspoň jedno město či hrad?“

„Karle,“ okřikla ho Eliška popuzeně. „Kateřina je přece doma tady. V Praze.“

„Není. Je vdaná.“

Kateřina se napřímila. „Jak myslíš,“ řekla stroze. „Albrecht s Leopoldem mě nevyženou. Když se ti líbí, že ve Vídni budu žít jako chudá příbuzná.“

Ano. Byla toho schopná. Karel ustoupil. „Máš konečně pravdu,“ řekl lehce. „Co je mi po Otovi? Potřebuju Lužici, on peníze. Ať si je rozhází, kde chce a s kým chce. Platit jeho věřitelům je sice obtížné, ale zadlužený Ota je mi vlastně milý. Máš pravdu, potřebuju Branibory pro své syny. Už mám dva. A na Moravu není pomyšlení. Jan Jindřich se postaral o následníky včas a důkladně.“ Podíval se na Kateřinu. „Ještě jednou. Pojedeš s Václavem do Gubinu?“

„Ne.“

„Tak dobře. V tom případě pojedeš s námi do Říma.“

„Kdy?“ zajásala Kateřina.

„Hned. Počkám do Květné neděle, to už bude Zigimu šest neděl a obejde se bez matky.“

„Tak brzy?“ hlesla Eliška a zbledla. „Aspoň do roka mě nech s ním.“

„Má drahá, nemůžu římskou jízdu věčně odkládat. Po Zikmundovi přijde další dítě. Devět měsíců a potom rok a zase devět měsíců a rok... Mám děti rád. Chci jich mít co nejvíc. A přitom jsem císař.“

„Tak jeď sám,“ navrhla mu.

„To nejde. Chci tě mít s sebou. Chci, abys byla skutečná císařovna. Za sebe, nejen jako moje choť. Chceš zůstat doma? Ale já budu velmi dlouho pryč.“

„Přijedu za tebou. Když jsi byl v Římě prvně...“ Eliška v úzkosti porušila nejpevnější ze svých zásad. Pokud možno mu nepřipomínat první císařovnu Annu Svídnickou.

Rychle utekl od vzpomínek. Ne, nejde to. Aničku tenkrát dopro-

vázel pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic. Jan Očko není Arnošt a krom toho můj arcibiskup musí zůstat doma. Není zde jiná autorita, kterou bych mohl postavit vedle Václava. Král se nemůže radit s ledaským.

„Musíš se mnou už kvůli Kateřině. Bez tebe by se vyjímala špatně v mém průvodu. Dcera bez manžela, otec bez manželky. Panují to podivné poměry v císařské rodině.“

„ Vždycky dbáš tolik na to, co říkají jiní?“

„Musím. Nejde jen o mne ani o tebe či o ni. Nové císařství už vkročilo do druhé půle tisíciletí a není to ani Jindřich, Ludvík, Ota či kterýkoli Karel. Stejně jako papežství není Kliment, Urban či Bonifác. Všichni musí být hodni toho jména, ne ono jich. A když nejsou, potom jde o špatného papeže či císaře.“

CÍSAŘOVNA

Při své první římské jízdě jsem k sobě pozval Petrarku. Přijde i teď? Žije většinou v Padově, někdy v Benátkách. Není to daleko, mohl by. Přes Alpy cestu nevážil, ale nemohu se na něj hněvat. Je už starý a bojácný.

Je starý? Kolik je mu vlastně? Před pěti lety mu ještě nebylo šedesát, když se bál vážit dalekou cestu do mé země. A mně, mně co nevidět bude dvaapadesát. Sedm let všehovšudy. Je už tak blízký čas, kdy ani já nebudu schopen daleké cesty? Mám nohy už teď prolezlé dnou, že se na ně někdy ani nepostavím. Ale mám vůli doufám pevnější než on.

Císaře v Itálii jistě uvítá. Je to jeho sen. Nesplnitelný. Já mám svou vlast jinde. Kdybych ji měl tady, ani mí zdejší přátelé by ve mně nectili císaře. Císař může být císař za horami, ne v Římě. Leda na pár dní. Poučil jsem se příkladem svého děda. Musím stát nad stranami sporu. Kdybych žil zde, musel bych se přiklonit k jedné z nich, protože na stvoření vlastní strany bych určitě neměl. Tu papežovu mohu podpořit, ale ne být jejím údem. A postavit se proti němu? Toho si křesťanský svět po staletí užíval až příliš. Ne. Každé zemi je třeba míru. I Itálii, která to dosud neví. A možná ještě dlouho vědět nebude.

A konečně jsme na italské půdě. Udine. Také před čtrnácti lety mé první delší zastavení bylo zde. Tehdy mě tady vítal akvilejský patriarcha, můj nevlastní bratr Mikuláš. Byl mladší o osm let než já, a přece už není. Ale i nový patriarcha, dřívější augsburský biskup Markvart z Randeggu, který mě vítá dnes, patří mezi mé přátele. Přichází Francesco Carrara jako vždycky a s ním můj *Básník* Petrarka. Nemáme příliš mnoho času na rozhovor, ale snad ho jako tehdy přilákám ještě do Mantovy, až... Ano. Vítá mě další zpráva a je zlá.

Ta, která mě z Milána uvítala tehdy, byla dobrá. Zemřel tam kardinál Giovanni Visconti a o jeho moc se právě začali prát tři synovci, Matteo, Bernabó a Galeazzo. Mohl jsem si troufnout až do Milána. Letos to nepotřebuju, lombardskou královskou korunou už jsem korunován, ale přesto nemohu klidně spát. Určitě jsem neměl v úmyslu zaplést se do bojů s Viscontim, ač si to papež nepochybně přál. Ale pan Bernabó mi nedal pokoj. Nemilé.

Jeho poslové přicházejí pokorně a s uctivostí mi nabízejí přátelskou ruku svého knížete. Přátelská ruka, pane Bernabó? Nepodával bys ji, kdyby se ti tvůj úmysl zdařil. Na to, abys mi zabránil v cestě do Itálie, přece jen nemáš dost sil. Mantova odolala tvému útoku. Mantova, zrádně napadená, kde císařského vikáře Gonzagu ohrožuje jiný císařský vikář? Protože ty jsi držitelem toho úřadu v Miláně.

Nerad, strašlivě nerad odmítám podávanou ruku, ale svých přátel se zastat musím. A zastanu. Krom toho to je drzost nad drzosti. Dovolil si zaútočit právě na Mantovu, kterou jsem ještě dávno před příjezdem vyhlásil za vyvolené sídlo pro svou choť! Dobře, začneme tedy harašením zbraní. Možná to bude lepší, než abychom tak skončili.

Básníku, než za mnou přijdeš do Mantovy, máš ještě poslání. Doufám, že se ho zhostíš. Svého vyslance do Milána poslat nemůžu, ale pan Petrarka je zván na přeslavnou svatbu syna anglického krále s Galeazzovou dcerou Violantou, na svatbu, která tak velice leží v žaludku papeži. Ale na jeho protesty byl Eduard stručný a velmi odmítavý. Není-li možné pro anglického prince získat dispens k sňatku s flanderskou dědičkou, co zbývá než oženit chlapce s někým, s kým nejsme svázáni příbuzenskými svazky? Takové nevěsty u královských dvorů už prostě nejsou.

Možná ta podávaná ruka mi přinášela i pozvání k hodokvasu. A vlastně mi tedy válečný konflikt přišel vhod. Podobnou slavnost před třemi lety jen o málo přežil můj zeť Rudolf a já jsem určitě nebezpečnější. Ostatně se i Bernabův strýc pokusil mě otrávit už bezmála před čtyřiceti lety. Nemám důvěru k hostinám v kruhu té rodiny. Přes papežovu nevůli se slavnosti spolu s básníkem účastní i jeden z jeho kardinálů, můj přítel Guy de Boulogne. Ti dva mi mohou prokázat lepší služby, než kdybych byl přítomen sám.

Tak tedy s celou říšskou hotovostí spěcháme rovnou do údolí Pádu. Do Ficaroly, kde se sejdeme s vojskem kardinála-biskupa z Albana, papežova bratra Angelika, kterého známe už z Prahy. Tady zůstanou ženy do chvíle, než zajistíme cestu do Mantovy, kde nás čeká vytoužené a jistě vybrané pohostinství Gonzagů.

Císař je konečně v Itálii! Ale trvalo mu to. Kateřina zadumaně shlížela na Neapolský záliv, jako když ho před víc než dvaceti lety viděla naposled. Byl stejný jako tehdy. Voda v něm se tisíckrát vyměnila, ale vypadala stejně. Stejný byl i hrad na jeho břehu. Všichni herci

tehdejší tragikomedie už byli dávno mrtvi. Tarentští. Ondřej. Acciacuoli se vrátil do Florencie. Zbyla jen Jana, královna. Ač se už velmi přiblížila čtyřicítce, je pořád stejná i ona jako ten záliv, odkud se odplouvá na Capri. Zamilovaná. Pokolikáté už? Tentokrát do třetího manžela.

A kdoví? Také kyperský král vypadá dobře a mladý Jaymé je daleko. Jenže kyperský král nemyslí na milostné pletky. Má svoje otrokyně a doma mladou choť a jako vždycky plane touhou pobíjet nevěřící. Nepřijel na námluvy, ale na státnickou návštěvu. Jana Neapolská sice není bojeschopný rytíř, ale má rytířského chotě, veliké království a ty nejlepší styky se svatou stolicí. Myšlenka tažení na Jeruzalém pod neapolským sluncem znovu ožívá.

Jindřich se držel s nimi k Janině nelibosti. Petr Kyperský se ho chopil jako záštity. Dobře chápal význam svůdných úsměvů i pohledů plných nevyslovených slibů, které po něm metala královna. Zanic si ji nechtěl znepřátelit, ale do jejího královského lože se mu nechtělo.

Jana byla naštěstí opatrná. Už jí nebylo šestnáct a na choti jí záleželo. Nechtěla ho ztratit pro krátkou pletku. Ale Jindřich nemile překážel. Zprvu ho přijala vlídně jako Kateřinina syna, ale s příjezdem Petra Lusignana se všechno změnilo. Ti dva spolu trávili mnohem víc času než s ní. Vzpomínali na minulá dobrodružství? Či spolu kuli plány do budoucna? Jana v poslední době měla zálibu v mladých mužích, ale Jindřich byl mladý až příliš. A překážel.

Už měla zlost i na dávnou přítelkyni, která jaksi nechtěla chápat její narážky a odvést syna zpátky do Říma do služeb papeže, kam přece patřil. Jenomže do Říma se chystal i Petr Lusignan.

Zprávy z Provence nakonec pohnuly i Janu. Ostatně jaro bylo na postupu a zrovna se nabízela cesta k severu. Jindřich s tím přišel za matkou, která jako obvykle melancholicky shlížela na modré moře.

„Chceš zůstat v Neapoli?“ zeptal se jí.

„Nelíbí se ti tu?“

„Docela ano. Jenomže všichni odjíždějí do Říma.“

Vzdychla. „Po moři bychom se odtud mohli vrátit do Provence a do Basileje,“ řekla s pocitem marnosti jako už tolikrát. „Harti by určitě byl šťastný, kdybychom nějaký čas s ním zůstali.“

„Přece ti nebráním. Jsi svobodná,“ usmál se s převahou. „A i když jsem s tebou moc rád, myslím, že zůstanu v Itálii. Slíbil jsem to Petrovi. Kyperskému králi,“ opravil se. „Dělá si naděje, že papež přemluví

císaře k dobývání Svatého hrobu. A královna se chystá vznést stížnost na vévodu ďAnjou a pana du Guesclin.“

„Co provedli?“

„Vidíš to. Byl jsem přesvědčený, že Bertrand je po svém propuštění s Enriquem v Kastilii. Místo toho obléhá Tarascon.“

Kateřina se zadumala. Na chvíli zapomněla na své starosti, jak ji znovu přitáhly pletky vysoké politiky. Francouzský král neochvějně sledoval svůj cíl získat zpátky všechno, co jeho otec ztratil. Jenomže v Provenci neseděl Černý princ. A Tarascon bylo léno Jany Neapolské. Chce papeži snad ukázat, jak neprozřetelné bylo opustit Avignon? Anebo míní využít jeho nepřítomnosti k tomu, aby Provence znovu připoutal k Francii? Před sto lety bratr svatého Ludvíka Karel ďAnjou získal neapolský trůn, ale Francie tím přišla o Provence. Karel ďAnjou ji držel jako léno římské říše a už tak Neapoli zůstala. Bratr francouzského krále Ludvík je také vévoda ďAnjou. A Jana je bezdětná. Co k tomu řekne císař? V jeho zájmu je papež v Římě a Provence jako říšské léno v rukou neapolské královny.

„Bylo by zajímavé se sejít s Guesclinem a zjistit, co se vlastně děje,“ nadhodila nadějně. „K tažení kyperského krále stejně nedojde. Ani papež ho nepodpoří.“

Dlouho se na m díval. „Maminko,“ řekl něžně. „Samozřejmě že nejde o tažení kyperského krále, i když jsem se s ním sešel rád. Já ti moc dobře rozumím. Neplanu hříšnou touhou spatřit císařovnu. Už jsem se vyrovnal s tím, že nevyrostla pro mne. Ale chtěl bych se přesvědčit, že i mé srdce je svobodné. Čtyři roky jsou dost a nechci uhýbat. Je to zbabělé.“

Kateřina se začervenala, protože to obvinění se vztahovalo i na ni. A vlastně na ni především. On měl odvahu pojmenovat bolavé místo, kolem kterého se sama plížila po špičkách.

„Máš pravdu, vrátíme se do Říma. Ale slib mi...“ Svraštil obočí a Kateřina se usmála. „Slib mi, že zůstaneš zticha, až bude papež proklínat Guesclina. Mezi Paříží a Římem už ne vládnou tak přátelské vztahy jako mezi Avignonem a Paříží. A Janin manžel bojoval v Kastilii na straně Černého prince. Z téhle pletky se ještě můžeš lecčemu přiučit. A pokud jde o císařovnu, věřím ti. A už se nebojím. Ty jsi poznal své místo. To její je na trůnu.“

Válčení v Provenci Bertranda uspokojovalo. Měsíce zajetí ho sice

o sebedůvěru nepřipravily, protože obří výkupné sto tisíc zlatých franků, z kterého sám nemusel zaplatit ani sou, svědčilo o tom, že cena jeho svobody je pro francouzského krále a jeho bratra obrovská.

Černý princ, sužovaný ohavnou nemocí a čím dál tím nevrlejší, se zprvu zdráhal přijmout za něj jakékoli výkupné. Guesclin, který když se to hodilo, dokázal nasadit tvář prosťáčka, ho nakonec doběhl.

„Výsosti, vy mě nechcete pustit na svobodu, protože se mě bojíte," řekl mu drze v přítomnosti spolu i protibojovníků na banketu, kam zajatec nezajatec býval zván. A protože hlučný souhlas přítomných podpořil jeho slova, Černý princ náhle couvl. Za nic na světě nechtěl být podezírán z takové malosti, byť i to byla stokrát pravda.

„Vy se mýlíte, pane," řekl mu svrchu. „Dobrá. Vaši společnost mám rád, ale nemíním hovět vaší ješitnosti. Dáte-li mi jako výkupné třeba jen shnilé stéblo slámy, jste svobodný. Prosím, račte jít."

Guesclin se ušklíbl. Byla to slibná slova, ale také mohla vést kamsi do věže. Pokoutně propuštěný zajatec mohl být stejně pokoutně zadržen znovu, tentokrát bez vědomí a tím i ochrany těch, kteří ho ctili. Hladomorna svědectví nevydá.

„Jsem docela chudý šlechtic, Výsosti," řekl, „a vaši velkorysou nabídku bych přijal velmi rád, protože namouduši na rozhazování nemám. Jenomže tu je háček. Můj pán je francouzský král a váží si mě. Nemohu mu udělat takovou ostudu."

„Budiž," řekl Eduard, „stanovte výkupné sám. Jak už jsem řekl, sebenepatrnější mi za vás postačí."

„Sto tisíc franků ve zlatě," řekl Bertrand jakoby nic a přítomní jen lapli po dechu. „Sto tisíc, ani o frank míň. Francouzský král si mě natolik jistě cení. A ostatně Enrique První, kastilský král, je za moje propuštění ochoten zaplatit ještě víc."

Enrique První, kastilský král! Ano, Enrique už byl znovu v Kastilii. Objevil se, sotva vytáhl paty Černý princ a jeho *zlá společnost.* Má úspěchy. Kdoví kde teď je Pedro.

„Kastilský král," řekl Eduard Waleský nahlas bez udání jména, „ten legitimní kastilský král, pane, ten za vás nedá ani zlámaný groš. Budiž, sto tisíc. Neožebračím se kvůli vašemu rozmaru."

Rozmar to nebyl a třiceti tisíci přispěla okamžitě dokonce princova choť. Také angličtí pánové se o překot skládali, ale Bertrand je vznešeně odmítl. Že si nepřeje být vykoupen penězi nepřátel. Čekal, co udělá francouzský král, a nezklamal se. Karel Pátý, vždycky tak

opatrný vydat navíc byť jen jediný groš, neváhal a přispěl k jeho vysvobození, jakmile se mu doneslo, že Černý princ je za výkupné ochoten propustit i Guesclina.

Ano, jeho sebevědomí neutrpělo, spíš naopak. Ale přece jen bylo něco jiného svobodně táhnout v čele vojska a vítězit. Tarascon obléhali dva měsíce, než se konečně vzdal, což se Bertrandovi nijak nelíbilo. Ale Ludvík ďAnjou si nepřál město dobýt násilím. Být vítán vyhladovělými dobrovolně jako pán, to byl zisk pro francouzskou korunu.

„Francouzská Provence! Vlastně jsme tady bojovali za vás," řekl Bertrand s úsměvem, když s náležitým odstupem a blahovůlí vyslechli měšťany, kteří pokorně přinášeli klíče od města. Vyzáblí na kost a vyděšení.

Znělo to poněkud melancholicky. Bertrand měl Ludvíka jistě rád, ale nade všechno ctil mladého francouzského krále. Upřímně ho znepokojoval Karlův manželský problém, který očividně trval ještě při jeho lednové návštěvě v Paříži. O to hůř, že mladý král se jednou odvážil porušit své předsevzetí s výsledkem přímo tragickým. Třetí dceruška a za několik měsíců znovu smrt. A královnina křehká duše se ještě závratněji propadla do černé hlubiny. Bertrand se cítil jako pravý viník královského zoufalství, ač mu to Karel slůvkem nevyčetl. Tu radu mu dal přece on. Ze srdce by mu přál následníka. Už se však nezdálo, že melancholická Jana ho může Francii někdy dát.

Ludvík se díval na korouhev s liliemi, kterou vynášeli na nejmohutnější tarasconskou věž.

„Ano, ty lilie jsou i moje," připustil. „A se mnou půjdou až na královský trůn. Hrabětem de Provence musím být ovšem dřív. Byl jím i Karel První ďAnjou a ďAnjou jsem i já." Odtrhl pohled od korouhve a zadíval se na Guesclina. „Ale jak to víte?" zeptal se. Nijak Bertrandovy pátrací schopnosti nepodceňoval, ale tajná královská intrika byla vskutku tak tajná, že o ní věděli jen dva. Francouzský král a jeho nejstarší bratr.

„Bohužel, vím to." Bertrand si povzdechl. „Nehněvejte se na mne. Když už, tak francouzskou korunu určitě přeju vám. Ale upřímně, přednost bych dal následníkovi v přímé linii."

„Já vím, že to může být i dcera," řekl Ludvík. „Karel měl už dvě. Ale nikde není psáno, že se mu ještě nenarodí syn."

„Cože?!"

„Vy to nevíte?" vykřikl Ludvík. Ovšem, jak to může vědět, po-

myslel si zahanbeně. Zpráva přišla mně a já jsem zapomněl. „Odpusťte mi, je to moje chyba. Karel před vámi nemá tajnosti.“ Nadechl se a dodal s úsměvem a jaksi slavnostně: „Královna Jana se už opět čeká. Dítě by se mělo narodit ještě do Vánoc.“

Bertrand z radosti objal Ludvíka jaksi v bratrově zastoupení. Ani na chvíli mu nepřišlo na mysl, že taková zpráva se potenciálního následníka mohla dotknout i nemile. Vztah mezi královskými bratry byl výborný. Nebo ne tak zcela?

Pustil ho a nadhodil starostlivě: „Ale vy jste přece mluvil o královské koruně.“

Ludvík zaváhal. Ale nakonec se rozhodl Bertrandovi svěřit nejhlubší královské tajemství. Bylo-li u někoho v dobrých rukou, pak to byl Bertrand du Guesclin. „Jde o neapolskou korunu,“ řekl. „Dědičnou v rodu Anjou. A královna Jana je bezdětná. Ovládneme-li Provence...“

„Ovládneme-li Provence, zanevře na vás nadosmrti. Abych vám řekl pravdu, vůbec si nejsem jist, že tohle je ten nejlepší způsob, jak si ji naklonit. Veřejně ohlášený dědic má lepší vyhlídky než jiní. Buďte na pozoru, aby tu výhodu neposkytla jinému. Příbuzných je dost. Ba až příliš. A papež vás pokládá za svého škůdce. Zvlášť když se spolčujete s nejvyšším hejtmanem *společností*. Ten titul jste mi přece vrátil vy.“

„Jana si potrpí na mladíky,“ zasmál se Ludvík bezstarostně. „A já jsem ještě mladší než Jaymé z Mallorky. Marie tvrdí, že vypadám dost dobře.“

„Ale no tak!“ okřikl ho Guesclin, který navzdory své minulosti i přítomnosti příliš nemiloval rozvernost. „Nevím, co by vaše choť řekla takové pletce.“

„Ta pletka nepůjde až do ložnice,“ ujistil ho Ludvík. „A Marie je rozumná. Budu-li se ve vší počestnosti chvíli dvořit tak rychle stárnoucí krásce, jako je Jana Neapolská, mou manželskou lásku to neohrozí, což Marie předobře ví. Nikdy neponížím svou choť v její přítomnosti, to vám slibuju.“

„Budeme dobývat celou Provence?“

„Nevím, jestli to bude třeba. Nechám to na bratrovi.“ Zatím z věže Tarasconu vlála korouhev s královskými liliemi a určitě ji bylo vidět zdaleka. Možná i z lodí plujících po Rhóně a dál až do Neapole. Královna Jana se měla dovědět, že ztratila bohatý Tarascon. Snad jejího mladého manžela pak přejdou chutě válčit na nepravé straně v Kasti-

lii.

Bertrand se svým vojskem hrdlořezů od Tarasconu táhl k hranicím, aby dal najevo aragonskému králi, že jeho příchod může být otázkou dnů a že je tudíž velmi neprozřetelné stavět se proti Enriquovi. Jenomže rozkaz k dalšímu tažení nedostal. A protože Michela zanechal se svými bratry a s Ludvíkem ďAnjou v Tarasconu, na zpáteční cestě neodolal a konečně odbočil k Peyrepertuse.

I v nepřítomnosti pána horské tvrze byl uvítán se všemi poctami jako král. Doña Juana taktak stačila zaujmout místo na improvizovaném trůnu, když už vcházel do dveří. Následník za královnou, dámy kolem ní. Přelétl je rychlým pohledem, ale ta, kterou hledal, chyběla. Sklonil tedy uctivě před královnou koleno a netrpělivě čekal na vhodnou chvíli, kdy by se mohl ve vší slušnosti zeptat po Pilar.

Bez dechu stanula ve dveřích, jak zběsile běžela, když jí řekli, kdo přišel.

„Beltráme!“

Vstal. Královna Juana a její společnice taktně odšustily. Jen v koutku u dveří zůstala stát jedna všetečná osůbka. Samozřejmě, Annette. Doña Anna, jak jí teď vznešeně říkali. Bez ohledu na její přítomnost Bertrand sevřel Pilar do náruče. Myšlenka na Tiffany se mu v té chvíli kupodivu ani nevynořila. Patřily každá k jinému světu.

Na chvíli Pilar vzdálil od sebe a zadíval se na ni. Vypadala nějak jinak. Či se mi to zdá, jak člověk nemůže uchovat v paměti dokonalou krásu? Skutečně byla jiná a docela jistě ještě krásnější než dřív.

Pilar se obrátila k Annette. „Dojdi mi pro něj,“ řekla a znovu se přitiskla k Bertrandovi.

Co se to se mnou stalo? pomyslel si s úsměvem. Najednou je ze mě miláček žen a už mě to ani nepřekvapuje. Či je to tím, jak stoupám ve významu, že se i po mně obracejí ženy se slibnými úsměvy? Ani v Provenci o ně nebyla nouze. A není to už výsměch jako dřív. Pilar neuhýbá očima, když se dívá přímo na tu ohyzdnou tvář. A je krásná, Bože, krásnější než jakýkoli sen.

Annette se vrátila a za ruku vedla dítě. Obrátil se k ní nemile vyrušen, ale Pilar od něho odstoupila a dívala se na něj s poťouchlým úsměvem.

Annette svou úlohu mlčící společnice nedokázala dohrát do konce. „Kde je Jindřich?“ vyhrkla. „Je s vámi?“

„Není,“ odpověděl. „Dávno jsem ho neviděl.“

„Tak v Basileji? Nebo kde je?“

Kuriální posel, který Ludvíkovi ďAnjou doručil rozhořčený list od papeže, odevzdal i vzkaz od mladého Möncha. „Pokud vím, ještě pořád v Římě,“ odpověděl Bertrand a zadíval se na dítě, které si cucalo palec a pozorovalo ho velkýma temnýma očima. „To je jeho?“ zeptal se.

„Že se nestydíte!“ vykřikla Annette. „Čí dítě to má být?“

„Přece Jindřicha,“ zakoktal v rozpacích.

„A kterého? Snad dokonce Jeho Veličenstva kastilského krále Enriqua!“

„Promiňte, ale nevzpomínám si, že bych vás kdy viděl s jiným mužem než s tím mladíkem.“

„Mě?!“ Annette se podívala na Pilar, která zadržovala smích, a konečně pochopila, že se do její obrany pustila zbytečně. „Mě jste si zrovna nevšímal ve chvíli jeho početí,“ řekla.

Ohlédl se po Pilar. Nejradši by ji objal znovu, ale měl pocit, že si přeje, aby podivný rozhovor s její přítelkyní zdárně ukončil. Neochotně přidřepl a zadíval se znovu do drobné tváře. Dítě vztáhlo ručku, popadlo jeho nos a zakroutilo jím do obou stran. Vida, ani děti ta tvář neodpuzuje, pomyslel si. Krásný chlapeček! Můj syn je ošklivec jako já. Ale co, mohu být šťastný, že ho vůbec mám. Nikdy jsem nedoufal v něco podobného.

„Nemohl jsem si vás nevšímat. Nenechala jste mě,“ usmál se. „Moc se nevyznám v dětech, ale řekl bych, že mu musí být nejmíň rok.“

„Nejmíň,“ ušklíbla se Annete. „Narodil se zrovna ten den, kdy prý vás pobili u Nájery. Líbí se vám?“

„Je velmi krásný,“ řekl poněkud melancholicky. „Jak se jmenuje?“

„Beltrám. Jak jinak,“ odpověděla.

Vyskočil a zmateně se zadíval na Pilar.

„To přece není její syn,“ řekla a potvrdila mu tak nejasné tušení, s kterým se ještě nedokázal vyrovnat. „Je náš.“

„Tvůj a...,“ zakoktal.

„Můj a tvůj.“

„To není možné!“ vykřikl. „Je to nejhezčí dítě, jaké jsem kdy viděl. A můj syn?“

„Přece si nemyslíš...“

„Ne, ne, to vůbec ne," přerušil ji honem. Rychle si spočítal, že devět měsíců před Nájerou byli ještě v Seville. Den co den v bývalém harému a předtím byla panna. „Proč jsi mi to proboha neřekla? Když jsme se loučili, už jsi to musela vědět!"

Byl bych jel za Tiffany, vědět to? A přijal bych s takovou láskou ošklivého syna?

„Vůbec jsi tenkrát neposlouchal, co ti říkám," usmála se. „Zajímala tě jen vaše válka. Nechtěla jsem ti o něm říkat ve spěchu."

„Byl bych přijel dřív. Jsem v Provenci už od začátku roku."

„Já vím," povzdechla si. „Zase válčíte."

Zvedl dítě do náruče. „Můj syn," řekl šťastně a pak se na ni zadíval. „Co tomu říká tvoje rodina?"

„Ještě to nevědí, Soria je daleko. Nevím, jestli se s tím kdy smíří. Jen mohu doufat, že mě nezabijou. Jsem hanba rodiny a nejde jen o dítě. Ne o jakékoli dítě, ale o to tvé. Můj otec ani moji bratři nemají rádi francouzské žoldnéře. A dokud je kastilským králem Don Pedro, nebudeš ani vévodou z Trastámare, ani králem Granady."

I kdybych byl, má drahá. I kdybych se stal rovnou králem Kastilie. Váhavě se na ni podíval. Mám jí říct o Tiffany? Svedl jsem ji a vůbec netušila, že jsem ženatý. Pravda, to v mém věku muži už dávno bývají. Jenomže většinou nevypadají jako já, nebo jsou aspoň bohatí. Já jsem zbohatl až v Kastilii.

Zbaběle couvl. Byl zvyklý čelit mečům, ale z ženských výčitek měl hrůzu. Ona ví, že její rodina by nikdy nepřivolila k takovému sňatku, ani kdybych byl stokrát svobodný. A dobude-li Enrique Kastilii bez mé pomoci... Ne, to můj král ani nedopustí. Ale co pak?

Pak bylo daleko a bylo zhola zbytečné kazit tuto chvíli.

„Jsem tu jen na skok," řekl. „Jdeme se trochu projít kolem Avignonu, papežská pokladna mi ještě dluží peníze pro moje vojáky. A protože Jeho Svatost nijak neráčila přispět k mému výkupnému, nehodlám mu je odpustit. Ale pokud zůstanu v Languedoku, vrátím se."

„Myslela jsem, že už tě uvidím až v Kastilii," řekla křehkým hlasem a do očí jí najednou stouply slzy. „Ani ses nezastavil, když jste táhli z Montpellieru do Tarasconu. A pak jsi zamířil rovnou k hranicím."

„To bylo jen tak," usmál se. „S vojskem na hranicích jsme snáz přesvědčili aragonského krále, že jeho příchylnost k Černému princi se může nevyplatit. Dvojnásob. Černý princ už válčit nebude."

Políbil buclatou dětskou ručičku a postavil chlapečka znovu na zem. Doña Anna ho vzala za ruku a podívala se tázavě na Pilar. Odpovědi na nevyslovenou otázku se nedočkala. Popadla tedy malého Beltráma a honemhonem ho vystrkala na chodbu, zatímco milenci si padli do náruče, ještě než se dveře zavřely.

Kdyby nebylo toho sžíravého stesku, asi by se mi tu líbilo, říkala si Eliška při pohledu na úsměvnou krajinu. Itálie je docela jiná než Čechy či dokonce Pomořany. A bylo žertovné sledovat, jak slavný Petrarka vytřeštil oči, když mě spatřil. Moje postava mě jako ženu dřív uváděla do rozpaků. Už ne. S neosobní zvědavostí čekám, co mi řekne Řím. Jsem císařovna a Karel má pravdu. V korunovačním průvodu se budu vyjímat přímo skvěle. On se vedle mě nepostaví, ale ne proto, že by mu to vadilo. Miluje zvláštnosti. A tedy i mě.

Ne, nechci být nespravedlivá. Jistě to není jen proto. Ale ukazuje mě rád. Zprvu mi vadilo, když si mě uprostřed noci volával do veselé společnosti, abych předvedla ten neopakovatelný kousek, jak žena jediným úderem láme těžký meč. Leckdo z jeho kumpánů to po mně nedokázal. Už to přijímám jen s pobaveným úsměvem. Ano, můj pane, s láskou poslechnu, jak sluší pokorné choti. A s takovou postavou.

Poprvé cítím, že mě nesrovnává s Annou. Plachou a drobnou císařskou chotí vedle císaře. Ceremoniáři si lámou hlavu, jak to zařídit. Samotná žena! Co svět světem stojí, tohle v Římě ještě nebylo. Občas to v noci probíráme, když vášeň utichla a my ležíme ruku v ruce vedle sebe. A oba tutláme smích, abychom toho druhého neurazili. Vypukne naplno jen při představě těch ostatních. *Po korunovaci všichni očekávají pasování na rytíře,* řekl mi docela vážně. *Já ve tvém průvodu nepojedu, musíš sama. Jenom dej pozor, ať mečem někomu nepřerazíš i rameno.*

Pasovat mladíky. Hodí se to? Možná to od Karla byl jen nehorázný vtip, ale mně se ta představa zalíbila. Docela se těším, ale do Říma je ještě daleko. Visconti nás jako obvykle zaskočil. Podává ruku a hned klepne přes dlouhé císařské prsty. Jako by chtěl nahrávat papeži drzostí, s níž oblehl Mantovu.

Urban V. by byl nejšťastnější, kdyby se Visconti s Karlem chytli do křížku. Ale znám dobře svého císaře. Vyrovná se i s takovou situací. A učím se poznávat i ostatní.

Zatím válčíme. Prošli jsme bažinami, abychom čelili milánskému

vojsku. Já s Kateřinou až do vojenského tábora před Mantovou ve chvíli poměrného bezpečí. Byla bych ráda jela s Karlem už v prvním sledu, ale nedovolil to. Kdoví co bude. Visconti nezanechal obléhání Mantovy, ale jenom tak po sobě pokukují. Milánský pán si dokonce dovolil opustit ležení a zúčastnit se svatby Violanty, Galeazzovy dcery, s Lionelem de Clarence, synem Eduarda Třetího!

Svatba, na kterou zvali i císaře a mne. Ale odmítl. Nejen z ohledu k papeži. Máme tam skvělé zastoupení. Pan Petrarka. A nejvlivnější kardinál, který se sem odebral z Avignonu a teprve teď bude následovat papeže do Říma. Karlův dávný přítel Guy de Boulogne. Takže my se zatím strašíme před Mantovou, zatímco se tiše jedná u svatební hostiny. Pochybuju, že dojde k velikému boji. Ani Karlovi, ani Viscontimu se nehodí.

Papež s úlevou naslouchá harašení zbraní a možná netuší, že ani jeden ze soupeřů to vážně nemyslí. Ty, císaři, mi ponecháš milánský vikariát a volné ruce na severu a já ponechám Gonzagy v Mantově. A tobě, když už jsi tady, volný průchod k Římu. A hlavně od Říma. Ceníme na sebe zuby, ale to může být i v úsměvu, jestli budeme dost moudří. A to jsme.

Italská hra mi je poněkud cizí, ale snažím se pochopit. Karel mě s Kateřinou poslal do Mantovy a v táboře zbraně nevinně chřestí dál. Rodina Gonzagů. Spojenci. Podivní, jako to v Itálii bývá. Ugolino Gonzaga, miláček svého otce, zaplatil jeho přízeň životem. Lodovico a Francesco, jeho bratři, moc dlouho neváhali a nevybíravě se ho zbavili dřív, než je mohl připravit o jejich podíl na otcovském dědictví. Starý Guido je nevydědil. To se v Itálii nedělá. Jsi silnější, tak vládni.

Šlo o hrdelní zločin, jaký se obvykle nepromíjí. Papež vykřikl svou klatbu a císař se k němu připojil. Jenže - mocný spojenec je mocný spojenec a bratrovrahům udělil Inocenc VI. rozhřešení už před pěti lety. Od té chvíle Karla pronásledovali s prosíkem jejich poslové. Ať se hnul kam chtěl, všude jsme naráželi na vyslance z Mantovy. Nevzal je na milost o celé dva roky déle než papež. Tak si nás váží teď víc. Natolik, že se u nich mohu cítit v bezpečí. Já i Kateřina. A nepochybně císař s námi.

Zatím si užíváme italského přepychu. Ale nemůžu se z něj těšit, jak bych chtěla, i když znepokojení o manžela necítím. Je tady se mnou Kateřina a čím dál je smutnější. Marně se snažím poznat proč. Po Otovi se jí nestýská zaručeně. A měla by se těšit z nových věcí

zrovna tak jako já, v Itálii přece nikdy nebyla.

Jenže to nebyla tak docela pravda. Eliška to pochopila, až když překvapila Kateřinu v slzách, které se pokoušela statečně polykat potají.

„Proč pláčeš?“ zeptala se polekaně.

Kateřina popotáhla. „Tady všude jsme byli s Rudolfem. Ale on s Gonzagou válčil. Teď jsme tu jako jejich hosté.“

„Nemyslíš, že je lepší být host než nepřítel?“ usmála se Eliška. „Jsou pohostinní. Je to příjemnější než ležet někde v poli ve stanu.“ Vzpomněla si na Karla a vzdychla. Ten je teď na tom o moc hůř.

Kateřina si otřela slzy. „Kde jsou vlastně Mönchovi?“ zeptala se zničehonic.

Eliška zrudla. „Mönchovi?“ zakoktala.

„No ano. Paní Kateřina a její syn. Provázeli nás tu nějaký čas. Tvrdila, že jedou do Prahy. Copak nedojeli? Ti mi nevypadali na to, že by se jim cestou mohlo něco přihodit.“

Eliška se sebrala. „Ne, nic se jim nepřihodilo,“ řekla lehce. „Přijeli. Ale tomu mladému rytíři se u nás asi zdálo nudno. Raději odjel s kyperským králem dobývat Alexandrii.“

S malou výčitkou si vzpomněla, že se ani nezajímala, co se s jejími ctiteli stalo. Už běžel čtvrtý rok od doby, kdy se s nimi setkala.

Čtvrtý rok. Dvě děti. Můj život je úplně jiný. Stěží by mi teď někdo z nich klečel u nohou. Ty měsíce, kdy Karel na mě žárlil, ty byly možná nejlepší v mém životě. Ne, jsem nevděčná. Když už jsem jednou žena, být matka je víc než vládnout srdcím rytířů.

Kyperský král. Na tom jeho ostrově je asi pěkně horko. Už je i tady, a to jsme na severu Itálie. Blíží se léto a my míříme do Říma.

„Narodila jsem se u severního moře,“ řekla bez přechodu. „To zdejší jsem ještě pořádně neviděla. Tvůj otec mi slíbil, až pojedeme z Říma, že poplujeme část cesty po moři. Asi je vlídnější než to moje, ale nemůžu zapomenout. Prožila jsem tam krásné dětství.“

„Ty nejsi ráda v Praze?“

„Jsem. Ale moje moře mi chybí, to ti bez mučení přiznávám.“

„Znám ho z Branibor,“ řekla Kateřina nevlídně. „A vůbec se mi nelíbilo. Doufám, že už ho neuvidím.“

„Ne? A já doufám, že se tam ještě někdy podívám.“

Teď bylo blíž jiné moře. Zatím ho jenom zahlédla.

Přepychové nicnedělání přerušil v červenci příchod samotného cí-

saře. Bylo to jeho první setkání s provinilci. Vražednickou generaci sjel studeným pohledem. Na pozdrav odpověděl, ale nepřestal se tvářit chmurně. Ve viscontiovském obležení si hostitelé nemohli dovolit ztratit přízeň císaře, ale ani on si nemohl dovolit ztratit tu jejich. Zatím byl ve výhodě a bohatě toho využil, když přispěchal i starý pán, aby se připojil k poctám svých synů a vyslovil svůj dík za císařskou shovívavost.

„S ohledem na vás, pane Guido," řekl Karel odměřeně. „Když jste se připojil k žádosti svých synů, byl jsem nucen vzít je na milost. Byl jste to vy, kdo byl zasažen nejhlouběji. Ale chápu vás. Všichni jsou vaši synové a papež jim jistě uložil nelehké pokání. Nemohu být přísnější než on."

A hlavně si nemůžu dovolit nemít mocné spojence v severní Itálii. Dokud je mám, chová se Visconti ke mně zdvořile, i když jde o jeho nepřátele. Síla je síla. Kdybych je neměl, kdybych přišel do Itálie bez jejich podpory, byl bych nucen válčit dnes a denně. A i když je to svaté přání samotného papeže, mám dost rozumu na to, abych věděl, že nemohu na hlavu porazit Viscontiho. Vlastní silou, ba ani ve spojení s ostatními signory.

Zbraň proti zjevnému nepřátelství jsem zvednout musel. U Mantovy si zkoušel, kam až může, ale od počátku oba šilháme po míru. Není prozřetelné měřit tak veliké síly. Nikdy se neví, na čí stranu se vítězství přikloní. Neví to ani Visconti, tak je ochotný vyjednávat. Moc, moc se mu můj příchod nehodil. Ale jednou jsem už tady. On ví dobře, že zase odejdu, jenže to může být zadlouho, tak radši v míru. Zatím. Italské spory chvíli počkají.

Papeži tohle nemá smysl vysvětlovat. Má na Viscontiho spadeno a bláhově si myslí, že je v mé moci to vyřídit za něj a zdeptat mocného pána Milána. Ne, není to v mé moci. Nikdy nebude. Musím se starat jenom o to, aby nebylo v *jeho* moci zničit *mne.*

Mantova se mimořádně hodila k vyjednávání s Milánem. Bylo to místo sporu. A žádný tábor, kde by císař mohl posly přijímat jen nedůstojně ve stanu. Nevděčné úlohy se ujal Fridrich, syn bavorského vévody Štěpána. S jeho otcem nemíval Karel vždycky ty nejlepší vztahy, ale Fridrich nečekaně projevil dobrou vůli. Sám se mínil připojit k stále rostoucí řadě vladařského příbuzenstva pána Milána. Po Isabele Francouzské, Leopoldovi Rakouském a Lionelovi Anglickém se s viscontiovskou krví měla spojit i krev Wittelsbachů. Smířit příští-

ho tchána s císařem bylo v nejvlastnějším zájmu rodu.

Císařská rodina mohla konečně prožít parný letní měsíc v klidu a pohodě. Dohody samozřejmě nebyly dílem několika dní. Příliš toho bylo k překonání. Ale čas mezi jednotlivými poselstvy se nudně nevlekl. Krom impozantního sledu slavností, jimiž císařský pár a jejich družinu zahrnovali vděční Gonzagové, se k císařskému dvoru sjížděli poslové ze všech stran. Vzácnou příležitost nezmeškal ani kyperský král, který už od června hledal spojence mezi toskánskými signory.

Přijel s nečekaným doprovodem. Karel ho objevil první. Eliška, která v Itálii neznala vůbec nikoho, nevěnovala pozornost těm, kdo přicházeli. Petra Kyperského ovšem znala. Karel ji nemínil vystavit dvojímu nárazu najednou a po příjezdu nejdřív pozval krále jen k důvěrnému rodinnému slyšení.

Bylo to na místě. Kyperský král Elišku jako kdysi hltal očima a italské prostředí bylo zvědavé až příliš. Karel chtěl svou choť udržet na piedestalu nedotknutelnosti, což se mu až dosud dařilo. Návštěvou nebyl zrovna nadšen, ale nedal to znát.

Eliška ho nezklamala. S důstojností vpravdě císařskou přijala hold dávného ctitele a s neosobní zdvořilostí se ho vyptala na jeho plány. Jako obvykle to bylo osvobození Božího hrobu. O Alexandrii se už nemluvilo. Petr ji pokládal za svou prohru, i když od těch časů ještě dobyl a vyplenil Tripoli. Tam se už ani nepokoušel zůstat. Znal chamtivost svých křižáků a ostatně touha ovládnout Egypt ho mezitím přešla. Byla bez benátské pomoci neuskutečnitelná a Benátčané se léta snažili domluvit ve Středomoří mír. Nebylo možné válčit a současně obchodovat. I papež k Petrovu zklamání k egyptskému sultánovi vyslal poselství míru, ke kterému se kyperský král, ač nerad, připojil. Zbýval Jeruzalém. Ale v zoufalství cítil, že tento cíl se vzdaluje čím dál víc.

Také oficiální setkání proběhlo na úrovni. Předcházelo soukromému jednání mezi oběma panovníky a v kyperském průvodu tentokrát nechyběl ani ten, jehož Eliška dosud neobjevila. Karel se ho pokusil přitáhnout pohledem, ale mladý rytíř se zarytě díval k zemi. Císař si byl jist, že po Elišce pokukuje potají, ale nikdy ho nepřistihl.

Dal si ho zavolat, když se po několika hodinách marného kličkování vladaři konečně rozloučili. Petr se odebral k svému harému a Karel ke své choti.

„Jen se podívej, kdo přijel s Jeho Veličenstvem, moje drahá," řekl

Elišce.

Vzhlédla a ztuhla. Návštěvník přestal klopit oči. „Jindřich Mönch, v nejpokornějších službách Vašich Veličenstev," řekl zvučně a sklonil koleno. Pohled už ne. Díval se na Elišku přímo a v jeho očích byla výčitka. Snad výzva. Možná obojí či něco jiného.

„Kdepak zůstala vaše matka, rytíři?" zeptal se Karel vlídně a postranním pohledem hlídal svou choť. Začervenala se. Znamená to něco?

Jindřich neodvrátil pohled od Elišky. „V Montefiascone se Svatým otcem," odpověděl.

„Vida," řekl Karel pobaveně. „Náš asketický opat už na svém svatém dvoře strpí ženy?"

„Ženy, jako je moje matka? Jistě. Snesl by i..." Znovu se podíval na Elišku a zavrtěl hlavou. *Jste jiná*, řekl málem, ale spolkl to. Nebylo vhodné, aby nasazoval tak důvěrný tón při slyšení u jejího manžela.

„Neslyšeli jsme o vás bezmála čtyři roky," pronesla hlasem, který se přece jen trochu chvěl. Vypadal velmi mužně. Přes jeho tvář se táhla dlouhá bělavá jizva, velmi podobná té Karlově.

„Saracénská šavle," řekl s úsměvem, když viděl, že se na něj upřeně dívá. „Ozdoba muže, říká matka," dodal s pohledem na Karla.

„Bylo to u Alexandrie zlé?" zeptala se.

„Bylo. Zvlášť když jsme museli utíkat." Opovržlivě si odfrkl. „Alexandrie padla až hříšně snadno a dala se udržet i proti sultánovým silám, které jí spěchaly na pomoc. Král Petr to věděl, ale zůstalo s ním jen několik nejvěrnějších. Ani ne celá posádka jeho korábu."

„Ostatní utekli před nepřítelem bez boje?" podivila se.

„*Před* nepřítelem, to říkáte správně. Ne bez boje. Daleko dřív. Sotva sebrali kořist, nasedli na lodě a pryč. Já jsem... Ale to není důležité. Taktak jsem neskončil v zajetí." Ušklíbl se. „Nerad bych dělal v harému eunucha se vším, co k tomu náleží," řekl obhrouble a podíval se na Elišku, která zrudla a sklopila oči.

„Proč to říkáte?" zeptal se Karel tiše a položil ruku na její.

Jindřich si najednou uvědomil, že se chová, jako by mu pořád bylo osmnáct a v poutech hořkosti ze zklamané lásky se neovládal. Rozhodl se čelit tomu jako muž.

„Promiňte," řekl zpříma a zadíval se Karlovi do očí. „Když jsem vstoupil, jako by zmizely ty čtyři roky, ale už jsou zase zpět. Zčásti jsem je strávil v bojích mezi námořníky, což prospívá snad statečnosti,

ale mravům ne. Zhrubl jsem, ale naučil jsem se ovládat se. Ne jako tady před chvílí. Už se to nestane. Umím se chovat, jak se sluší ve službách císaře.“

„Nejste v mých službách,“ řekl Karel zádumčivě, podíval se na Elišku a najednou dodal docela vlídně: „Zatím. Promluvím napřed s vaší matkou. I když samozřejmě vím, že jste dávno zletilý.“

CÍSAŘŮV NÁVRAT

Papežův bratr Angelik v srpnu konečně ukončil zdlouhavé vyjednávání. Vybaven Urbanovou plnou mocí nakonec - a nejspíš proti papežovu přání - přistoupil na podmínky, které se Karlovi zdařilo vyjednat. Byla to dohoda vpravdě šalamounská. Papež měl právo posledního slova, ovšem s podmínkou, že na smlouvě nic nezmění. Visconti se zřekl nároku podle dřívějšího ujednání na splátky odškodného za odstoupení Bologně, což papeži ušetřilo víc než dvě stě tisíc zlatých, a slíbil vyklidit všechna obsazená území. Navíc se oba bratři zavázali poskytnout císaři na vlastní útraty pět set ozbrojenců jako doprovod po dobu jeho pobytu v Itálii. Za to je císař potvrdil v hodnosti říšských vikářů. Jistě to byl úspěch diplomatického umění, ale papež by raději viděl Milán pokořený mocí. Jeho bratr ovšem chápal holou nemožnost svatého přání a využil svého pověření k dosažení dohody. Karlovi to umožnilo rozpustit říšskou hotovost, která byla příliš nákladná a ne zcela spolehlivá. Krom dohodnutého doprovodu, který vzrostl na osm set mužů, když třemi sty přispěl za stejných podmínek i veronský Scaliger, si císař ponechal jen dostatečně silnou českou hotovost, aby nebyl vydán na milost svým všemocným bývalým a nejspíš i budoucím protivníkům. Ještě v Modeně ho zastihla znepokojující zpráva o smrti Bolka Svídnického. Otázku dědického nároku svých dětí musel pro tu chvíli nechat bez osobního zásahu a spolehnout se na pražského arcibiskupa, svého zástupce v království a poručníka malého Václava. Teď nebylo možné se ohlížet přes Alpy. Ostatně mír s Milánem zároveň znamenal zlepšení vztahů s bavorskými Wittelsbachy a tím i uherským Ludvíkem. Cesta k Římu se konečně otevřela. Lucca, město jeho prvních vladařských pokusů. Smír s Florencií, byť i vynucený násilím. Siena, kde dočasně zůstala císařovna. Karel ji opustil dřív a setkal se s papežem ve Viterbu. Nijak slavnostně. Sám pokračoval po Via Cassia a za dva dny vkročil do Říma poblíž Andělského hradu. Týž večer téměř po patnácti letech poklekl u

hrobu apoštola Petra ve vší pokoře.

Za branou. Města odmítl připravená nebesa, sestoupil z koně a celou míli kráčel mezi dvěma kardinály ke slavné bazilice. Jen praporec s říšskou orlicí a obnažený meč ho předcházely, aby Římané věděli, že se do Věčného města vrátil pán světa, císař římský, nejvyšší světská hlava křesťanstva.

Léto se toho roku protáhlo. Bylo to první Urbanovo léto v Itálii. Papež ho trávil v Montefiascone, potom ve Viterbu. Do Říma se nevracel. Jako vždy se šířily poplašné zprávy. Že už odjel zpátky do Avignonu. Že bojuje s císařem, s Viscontim nebo s oběma dohromady. Po Albornozově smrti nikdo nevěděl, kdo může udržet církevní stát. Papežův bratr Angelik? Guy de Boulogne? Androin de la Roche? Legáti se střídali a nad Římem se vznášelo znepokojení. Potom zlé zvěsti utichaly a začalo se šířit jakési úsměvné očekávání. Něco se přihodí. Už brzy. Sláva, jakou Řím od časů tribunových nezažil.

Císařova přítomnost v Městě byla podezřelá. Sám? Co to znamená? Staří si ještě pamatovali, jak před čtyřiceti lety samozvaný císař Ludvík Bavor nakrátko dosadil nepravého papeže. Ale radostná nálada převládala. Něco se stane. Určitě.

A pak přišel ten velký den, tak jak ho nikdo krom zasvěcených neočekával. Sám císař, kterého ani nestačili pohřešit, vstoupil znovu pěšky branou Porta Collina a s obnaženou hlavou spolu s Amadeem Savojským za uzdu vedl ozdobeného bělouše, na jehož hřbetě seděl papež, oficiálně uznaný jako pán Říma i světskou hlavou křesťanstva. Urban V., opat z Marseille, benediktinský mnich přísných mravů. Také tentokrát se zapřel a oblékl se do slavnostních rouch. Nechal se dovést až na náměstí u baziliky a teprve před její branou i on sesedl. Spolu s císařem vystoupili po mramorových schodech k vnější terase baziliky, prošli železnou branou k sloupové hale a stříbrnou branou až k hrobu svatého Petra. Stále spolu.

Mnozí diváci dojatě vzlykali. Sám císař uváděl papeže do jeho sídla! Jistě, byla to součást prastarých ceremoniálů, ale tak dlouho nevídaných, že na ně dávno každý zapomněl. Naposled to byl Filip Čtvrtý, francouzský král, který takto uvedl papeže do Avignonu, stoky neřesti. Byl to nedobrý začátek nedobré epochy. Ze zchátralého domu při cestě se utrhl kus římsy, spadl těsně před papežova koně, který se splašil, a Kliment V. skončil na zemi. Vedle něj v prachu papežská

tiára, z níž vypadl nejvzácnější drahokam. Nikdy ho už nikdo neviděl. Zlá předzvěst, říkali všichni a měli pravdu. Papežství přeneslo sídlo z Říma do Avignonu na plných šedesát let.

Ne nadarmo se říkalo, že Filip Čtvrtý si Klimenta V. přivedl na uzdičce. Bude to tak i teď? Ano, císař si vedl papeže na uzdičce, ale v Římě. Ačkoli to byl římský císař, Řím mu nepatřil. Uvedl papeže do jeho dávného sídla a zbavil svatý stolec babylonského zakletí.

Jásot v ulicích byl nepopsatelný. Císař nevedl papeže do svého zajetí, ale osvobodil ho ze zajetí francouzského krále. Jako by se otvírala nová, světlejší křesťanská budoucnost. Papež a císař. Duchovní hlava křesťanstva vedle hlavy světské. Všichni je mohli vidět v loggii papežského paláce, jak spolu zasedli v dokonalé shodě pod odznaky svých hodností. Od korunovace tohoto císaře v Římě uběhlo víc než čtrnáct let. Škoda, že tehdy nebyl přítomen i papež. Podruhé císaře korunovat nelze. O takovou slávu má být Řím připraven?

Ne, nebyl. Chystala se jiná sláva a možná větší. Taková, jakou svět ještě nespatřil. Korunovace císařovny. Pravda, stala se jí díky svému choti, ne vlastní volbou, ale Římanům na tom nezáleželo. Konečně poprvé po sto padesáti letech vznese v Římě korunu na pomazanou hlavu sám papež osobně! Nebylo pamětníka, který by kdy viděl něco takového. Fridrich Druhý, největší z Hohenštaufů, poslední papežem pomazaný císař, byl mrtev už víc než sto let.

Řím žil v očekávání slavného dne. Slavnosti to byly vůbec nevídané a tahle byla z nich nejnevídanější. Nikdy nikdo neviděl, aby před oltář baziliky předstoupila žena a přijala z papežových rukou císařskou korunu. Sama, bez manžela. Na to vatikánský ceremoniál vůbec nepamatoval.

Tři dny před slavnou korunovací vyjel před římské brány celý kardinálský sbor pozdravit císařovnu. Císař ji očekával v Městě. Manželé se uvítali polibkem na čelo a zase se rozdělili. Zatímco císařovnu přijal ženský klášter, císař byl hostem samotného papeže v domě svatopetrských kanovníků.

Korunovační sláva byla nevídaná. Davy tísnící se před branou Svatopetrské baziliky plnila nadšením i majestátní postava nové císařovny, kterou bylo dobře vidět i ze zadních řad. Císař osobně v úloze jáhna přisluhoval při oltáři papeži při celé slavnosti.

Jan Milíč ze zástupu kněžstva přihlížel s pocitem mírného studu. Antikrist. Zde po boku papeže? Jak jsem se mohl tak hloupě zmýlit!

Ano, zaslepila mě ctižádost. Kdy se už konečně zbavím toho hříchu? Já, nejpokornější Boží sluha, a neostýchám se vstoupit drze do Jeho nejsvětějších tajemství. Asi že nejsem nejpokornější. Nejsem prost pýchy. Můj Bože, zbav mě jí! Strávil jsem dlouhé noci vypočítáváním apokalyptického času, ačkoli nebeská čísla jsou těm lidským vzdálená. Lze matematicky určit Boha? To jistě ne. Ale potom není poznatelný ani Antikrist. Kdyby byl, lidstvo by ho dávno odhalilo a učenci ani světci by nečekali právě na Jana Milíče. Arnošt z Pardubic mi důvěřoval. Zklamal jsem ho. Musím to odčinit zvýšenou pokorou.

Od brány korunovaci sledoval také mladý rytíř, stejně urostlý jako císařovna, zatímco jeho matka proti svému zvyku se skryla mezi matronami. Snad aby se na něj mohla dívat nepozorovaně.

Jindřich Elišku viděl dobře i ze svého místa za zády ostatních. Díval se na ni a usmíval se. Něžně a shovívavě. V jeho duši byl mír. Vášnivé chtění minulých roků jako by se přetavilo v cit nový a povznášející. Vyšší a úplnější, než mohla kdy být touha těla. Kateřině se zdálo, že čte v jeho srdci a spokojeně se odvrátila, aby soustředěně pozorovala celou korunovaci. Je dospělý, řekla si. Konečně je dospělý a chápe. Matka dvou dětí. Císařovna. Pranic pro něho. Jako žena či milenka? Nikdy. Ale může ji ctít stejně, jako jeho otec ctil českého krále. Ne vztah mezi muži či mezi mužem a ženou, ale mezi rytířem a paní, které slouží s oddaností a přátelstvím.

DRUHÁ CÍSAŘOVNA
OREL A LEV V.
Ilustrace na potahu a grafická úprava Václav Rytina
Vydalo nakladatelství M. Švarce - Šulc a spol.,
Ondříčkova 6, Praha 3,
roku 1998 jako svou 106. publikaci
Vytiskla Česká typografie, a. s.,
Na Poříčí 30, Praha l